

ΑΙ. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

ΧΑΝΙΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1933

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΤ. Π. ΤΕΤΡΑΚΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΧΑΝΙΩΝ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ 12919
 Χρονολ. Εισαγ. 15.2.1961
 ΕΙΣΑΓ. ΣΥΝΕΔΡ. ΚΡΗΤΗΣ
 061.3 / ΠΙΡΑ

ΕΡΩΤΗΤΗΡΙΟ
αριθμ. 12919

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
 1864 - 1936

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΤ. ΦΩΤΙΟΥ

ΛΟΓΙΣΤΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

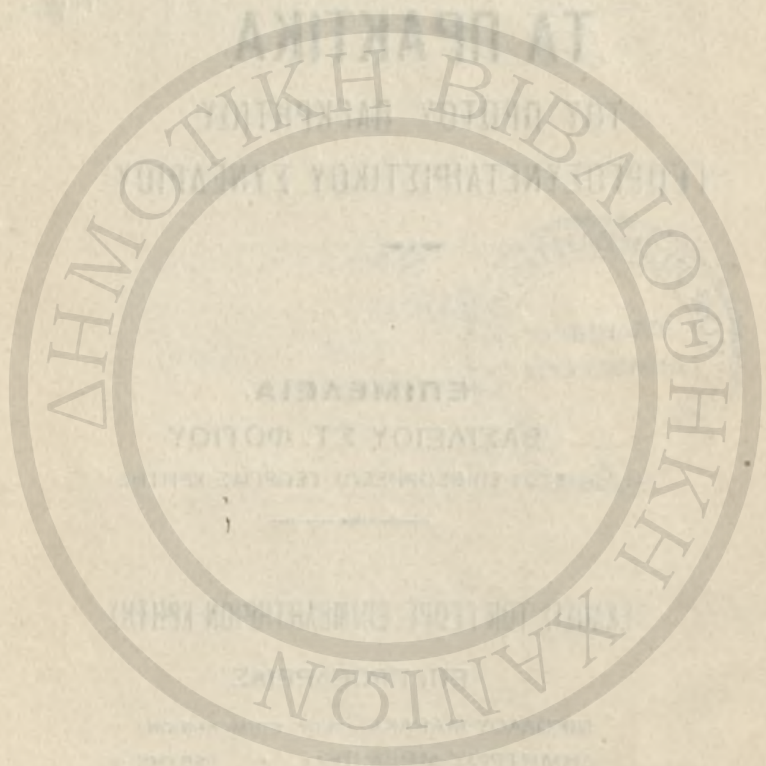
ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΠΙ ΠΡΟΕΔΡΕΙΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΡΑΚΑ	ΓΕΩΡ. ΕΠΙΜ. ΧΑΝΙΩΝ	
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΠΕΜΠΗ	»	ΡΕΘΥΜΝΗΣ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΟΡΦΑΝΟΥ	»	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΕΛΑ	»	ΛΑΣΗΘΙΟΥ

ΧΑΝΙΑ Νοέμβριος 1933

4815

Α΄. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αἱ μεταπολεμικαὶ Κυβερνήσεις μετὰ τὰ πρῶτα μέτρα τῆς οὐθμίσεως τῶν γενικῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν σχέσεων καὶ τῆς προχείρου ἐπιλύσεως τῶν ἀναφανέντων προβλημάτων, κατανοήσασαι ὅτι ἡ εἰρημιστικὴ διαβίωσις τῶν Ἐθνῶν ἢ ἀπετέλει τὴν πολιτικὴν τοῦ μέλλοντος, κατέγιναν εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐφαρμογὴν τῶν μεθόδων ἐκείνων αἱ ὁποῖαι θὰ ἢ δύναντο νὰ ἐπιφέρωσι μίαν ἰσορροπίαν μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, ἰσορροπίαν μεταξύ εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς καὶ τέλος ἰσορροπίαν τοῦ οἰκονομικοῦ ἰσοζυγίου, τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ κριτήριον τῆς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς καὶ τῆς ὑποστάσεως δεδομένου Κράτους.

Τὰ μέτρα ταῦτα, ἀποτελοῦντα ἐγκατάλειψιν τῆς μεθόδου τῆς εὐκόλου ἐξευρέσεως χρηματικῶν πόρων - τοῦ δανεισμοῦ, - ἐγκατάλειψιν ἐπιβληθεῖσαν καὶ ἐκ τῶν ἐπαχθῶν ὄρων οὓς ἐπέβαλλε τὸ διεθνὲς κεφάλαιον καὶ συνιστάμενα εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς παραγωγικῆς ἰκανότητος τοῦ ἀτόμου, ἐστράφησαν παρ' ἡμῖν κατὰ μέγα μέρος πρὸς τὴν γεωργίαν τὴν εἰσφέρουσαν τὰ 8]10 περίπου τοῦ ὅλου Ἐθνικοῦ ἡμῶν εἰσοδήματος ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἤδη ἀναμένεται ἡ μέχρι τοῦ μεγίστου δυνατοῦ ὀρίου κάλυψις τοῦ ἔλλείματος τοῦ ἐμπορικοῦ μας ἰσοζυγίου καὶ συνεπῶς ἡ ἀνύψωσις τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου τῆς μεγίστης μάζης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦ Ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

Καίτοι θεμελιώδης κοινωνικὴ ἀρχὴ εἶνε ὅπως πᾶς ὁ δημιουργῶν καὶ ἐργαζόμενος πρέπει ν' ἀπολαμβάνη τῶν καρπῶν τῆς δρασεώς του, ἐν τούτοις ἡ γῆ ἢ κατὰ τὸν γενικὸν οἰκονομικὸν Νόμον διοχετεύουσα τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς εἰς ἀπάσας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς, καὶ ἐξ ἧς ἀποζῶσιν ἅπαντες οἱ διαμεσολαβοῦντες καὶ καταναλωτικοὶ κλάδοι, δὲν ἀπολαμβάνει τῶν ὄσων δικαιούται. Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ποσοστὸν κέρδους, πο-

σοστόν ἀπλῆς συντηρήσεως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, τὸ ὁποῖον τῆς ἐπιστρέφεται, καταβροχθίζεται πολλάκις εἴτε ὑπὸ δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν, εἴτε ἔξ ἀφορισῶν, εἴτε τέλος ἐκ διεθνῶν συναλλαγματικῶν ἢ οἰκονομικῶν κρίσεων.

Καὶ ὁ ἀτυχῆς ἀγρότης, ὁ μοχθῶν καὶ ἐργαζόμενος εἴτε ὑπὸ ἥλιον, εἴτε ὑπὸ βροχὴν, εἴτε ὑπὸ χιόνας, μετὰ φρίκης ἀντιμετωπίζει πολλάκις τὸ φάσμα τῆς πείνης, ἐνῶ εἰς οὐχὶ πολλῶν χιλιομέτρων ἀπόστασιν, ὁ βιομήχανος, ὁ ἔμπορος, ὁ ἀστός, ὁ ἐπαγγελματίας ἀπολαμβάνουσιν ἕκαστος κατὰ τὰς ἰδίας δυνάμεις τῶν ἀγαθῶν τῶν πόλεων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Θὰ ἦτο ὑποίμνησις τῆς πραγματικότητος εἰάν παρεγνωρίζετο ἡ δυσπραγία τῶν μὴ παραγωγικῶν τάξεων. Ἄλλ' ἡ δυσπραγία αὕτη, ὀφειλομένη κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἀνέχειαν τοῦ ἀγρότου ἐνισχυομένην ἔξ ἰδίων αὐτῶν σφαλμάτων, ὄφειλε νὰ καταστήσῃ τὰς τάξεις ταύτας καὶ δι' αὐτῶν τὸ Κράτος προσεκτικὰς καὶ νὰ τὰς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν μελέτην τῶν ζητημάτων τῆς ἀγροτικῆς τάξεως, ἧς ἡ εὐημέρια θ' ἀπετέλει τὴν βῆσιν τῆς εὐημερίας καὶ τῶν λοιπῶν.

Εὐτυχῶς, ἡ ἀνάγκη αὕτη γενομένη νοητὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ συνδυαζομένη πρὸς τὴν ἀνιοῦσαν τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν παραγωγῶν, οἵτινες συναισθανόμενοι τὴν θέσιν των ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἤρχισαν διεκδικοῦντες τὰ αἰτήματά των, ἐπέβαλε τὴν λῆψιν σειρᾶς προστατευτικῶν ὑπὲρ αὐτῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα, καίτοι δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι εὐρισκόμεθα ἀκόμη ἐν τῇ ἀρχῇ, ἐν τούτοις κατέστησαν εἰς τὸν γεωργὸν ὀλιγώτερον ἄχαριν τὸν ἀγῶνά του καὶ ἤρχισαν νὰ περιορίζουν τὸ ρεῦμα τῆς ἀστυφιλίας τὸ ὁποῖον θὰ ὠδήγηι ἀναποφεύκτως εἰς σύγκρουσιν τῶν τάξεων μὲ τὰ ἐπακόλουθά της.

Νομιμόφρων περισσότερον παντὸς ὁ ἀγρότης, δὲν ζητεῖ ἄλλο τι παρὰ ὅπως ἡ ἀπαρχὴ ἢ ὁποῖα ἐγένετο μὴ σταματήσῃ. Καὶ πρὸς τοῦτο διὰ τῆς συγκεντρώσεως ἐπιλέκτων ἀντιπροσώπων του, παραμερίσας

τάς ἀπεγνωσμένας τάσεις εἰς ἃς τὸν παρέσυρε τετραετὴς ἀφορία, προσπαθεῖ νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸ Κράτος εἰς τὴν λήψιν τῶν μέτρων ἐκείνων τὰ ὅποια θὰ προστατεύσουν τὴν παραγωγὴν του, θὰ τὸν ὀργανώσουν καὶ θὰ τὸν καταστήσουν ἰκανὸν νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν διάθεσιν τῶν προϊόντων του, χωρὶς νὰ φοβῆται τὴν ἐπέμβασιν τῶν κολοσσῶν τοῦ πλοῦτου οἱ ὅποιοι ἀπερρόφον καὶ αὐτὸ τὸ ποσοστὸν συντηρήσεως τὸ ὁποῖον ἀπέμενε.

Καὶ τοῦτον τὸν σκοπὸν εἶχε τὸ συγκληθὲν ἐν Χαρίοις τὴν ἕκτην Αὐγούστου 1933 Α΄ Παγκρήτιον Γεωργοσυνεταιριστικὸν Συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἐχαιρετίσθη τοσούτω μᾶλλον ἐνθουσιωδέστερον, καθ' ὅσον ἀπειτέλει τὴν πρώτην ἐπιτυχοῦσαν ἀπόπειραν τῆς συγκεντρώσεως τῶν παραγωγῶν τῆς Κρήτης, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς, ὅτε καὶ ἤρχισαν ἐπιδιδόμενοι μετ' ἀφοσιώσεως πλέον εἰς τὴν γῆν των.

* *

Ὅστις δὲν παρευρέθη εἰς τὸ Συνέδριον καὶ δὲν παρηκολούθησε τὰς ἐργασίας εἶνε ἀδύνατον νὰ αἰσθανθῆ εἰς ὅλην τὴν ἔντασιν, τὸ μεγαλεῖον τῆς «Κρητικῆς Ἀγροτιᾶς».

Ὁ ἀγρότης τῆς Κρήτης, ἐπαναστάτης καὶ νικητὴς εἰς τὰ ὅπλα τοῦ πολέμου, ἐφάνη ἐπαναστάτης καὶ νικητὴς καὶ εἰς τὰ εἰρηνιστικὰ ἐπίπεδα, εἰς τὴν γῆν ἐκείνην τὴν ὁποίαν σήμερον ποτίζει μὲ τὸν ἰδρωτὰ του, ὅπως ἄλλοτε ἐπότιζε μὲ τὸ αἷμά του.

Συνέδρια γεωργικὰ ἐγιναν ὁμολογουμένως πολλὰ μέχρι σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπέδωσαν ἐξαιρετικὸν καρπούς. Τὸ Α΄ Παγκρήτιον ὅμως Γεωργοσυνεταιρικὸν Συνέδριον, ὅπως τοῦλάχιστον βεβαιώνει ἡ ἀμερόληπτος κρίσις ἐκείνων ποὺ τὸ παρηκολούθησαν, ἐπεβλήθη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς διὰ τὴν τάξιν, τὴν εὐπρέπειαν, τὴν σοβαρότητα τῶν θεμάτων, καὶ τὴν ἔλλειψιν κάθε πολιτικῆς χροιάς, ἢ ὁποῖα θὰ πα-

ρεξέκλινε τὰς συζητήσεις ἐκ τοῦ καθαρῶς ταξικοῦ ἐπιπέδου.

Ὁλόκληρος ὁ ἀγροτικὸς κόσμος τῆς Κρήτης ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐκφράζει τὰς θερμὰς του εὐχαριστίας πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συνεδρίου κ. Ἀντώνιον Ἡσυχάκη, καθὼς καὶ πρὸς ὄλους τοὺς κυρίους Συνέδρους, πολιτικούς καὶ ἐπιστήμονας οἱ ὅποιοι μὲ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν πείραν των κατώρθωσαν ν' ἀγάγουν εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν περιοπὴν τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου.

Εἰς τὸ Συνέδριον παρήλασαν ὅλα τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ἀγροτικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα τῆς μεγαλονήσου, ἀνεπτύχθησαν ὅλαι αἱ ἀπόψεις καὶ αἱ ἀντιλήψεις τῶν ἀγροτῶν καὶ παντὸς ἀρμοδίου, καὶ ἐξήχθησαν τὰ συμπεράσματα τὰ ὅποια ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ νὰ λάβουν οἱ πόθοι τοῦ Ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς Κρήτης σάρκα καὶ ὄστα.

Εἰς τὸν παρόντα τόμον ἀποτυπῶνται μὲ τὴν μεγίστην δυνατὴν ἀκρίβειαν καὶ εἰς γλῶσσαν ἀπλῆν καὶ εὐληπτον - ὅπως, ἄλλως τε, ἀπλῆ καὶ εὐληπτος πάντοτε εἶνε ἡ γλῶσσα τῶν πονούντων - ἅπαντα αἱ γενόμεναι συζητήσεις στενογραφηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐπιμεληθέντος τὴν ἔκδοσίν του.

Οἱ ὄργανωταὶ τοῦ Συνεδρίου, θὰ θεωρήσωσιν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἐὰν ἔστω καὶ εἰς ἐλαχίστην προώθησιν τῶν ἀγροτικῶν ζητημάτων τῆς νήσου καὶ ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος συμβάλωσιν.

ΝΙΚΟΣ ΕΜΜ. ΜΑΡΑΚΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΓΕΩΡ. ΚΑΙ Χ. ΓΑΗΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Β'. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

“Αμα ὡς ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τῆς συγκλήσεως Παγκρητίου Γεωργικοῦ Συνεδρίου εἰς τὸ ὅποιον θὰ ἐξητάζοντο τὰ ἐκκρεμῆ ζητήματα τοῦ Παραγωγικοῦ κόσμου τῆς Κρήτης, ἐπὶ παρουσία ἀντιπροσώπων τῶν παραγωγῶν, τῆς Κυβερνήσεως, τῶν Νομοθετικῶν Σωμάτων καὶ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν, ἀνέλαβον τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια Χανίων, Ρεθύμνης, Ἡρακλείου καὶ Λασηθίου.

Πρὸς τοῦτο ἐγένετο προσύσκεψις ἐν Ἡρακλείῳ τὴν 1ην Ἰουνίου 1933 μεταξὺ ἀντιπροσώπων τῶν Γεωργ. Ἐπιμελητηρίων, τῶν Ταμείων Προν. Ἐλαιοπαργωγῆς καὶ τῶν Γεωργικῶν Ὄργανώσεων (Ἐνώσεων Συν]σμῶν) τῆς Νήσου καθ' ἣν ὠρίσθησαν τὰ συζητητέα ἐν τῷ Α'. Παγκρητίῳ Γεωργοσυντακτικῷ Συνεδρίῳ θέματα, καὶ ὠρίσθησαν οἱ Εἰσηγηταὶ τούτων.

Παρατίθεμεν ἐν συνεχείᾳ περίληψιν πεπραγμένων τῆς προσυσκέψεως ταύτης.

1η Ἰουνίου 1933

- 1) κ. Στυλιανὸς Ὁρφανὸς Πρόεδρος Γ.Ε. Ἡρακλείου
- 2) κ. Ἐμμανουὴλ Μελάς » Γ.Ε. Λασηθίου
- 3) κ. Ν. Μάρακας » Γ.Ε. Χανίων καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος Ἐνώσεων Κολυμβαρίου Κισσάμου καὶ Καστελλίου Κισσάμου.
- 4) κ. Δ. Μπεμπῆς Πρόεδρος Γ.Ε. Ρεθύμνης
- 5) κ. Ἐμμ. Μαιμονάκης » Γ.Ε. Λασηθίου
- 6) κ. Δημ. Γαλανάκης » Γ.Ε. Ἡρακλείου
- 7) κ. Ἄντ. Ταμωλάκης » Ε.Κιτρ.Κρήτης
- 8) κ. Κωνσταντῖνος Πολιτώφ, ὡς ἀντιπρόσωπος Πιστωτικῆς Ἐνώσεως Χανίων, Σταφιδικῆς Ἐνώσεως Χανίων, Οἰνοποιεῖων Μάλεμε καὶ Πιστωτικῆς Ἐνώσεως Σελίνου.
- 9) κ. Ἡλίας Διαλυνᾶς, ἀντιπρόσωπος Σταφιδικῆς Ἐνώσεως Σητείας.

10) κ. Γεώργιος Βαρούχας Πρόεδρος Ἐνώσεως Συνεταιρισμῶν Μυλοποτάμου.

12) κ. Ἰωάννης Ζουρίδης ἀντιπρόσωπος Ἐλαιοταμείου Ἡρακλείου.

13) κ. Γεώργιος Σεργεδάκης ἀντιπρόσωπος Ἐλαιοταμείου Ἡρακλείου.

14) κ. Μιχαήλ Μανασάκης ἀντιπρόσωπος Ἐλαιοταμείου Ἡρακλείου.

Χρῆθ Γραμματέως ἐκτελεῖ ὁ κ. Ἰωάννης Μελισσείδης, Γραμματεὺς τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἡρακλείου.

Ἀρχομένης τῆς συνεδριάσεως προσφωνεῖ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Γεωργικῶν Ὁργανώσεων Κρήτης ὁ Πρόεδρος τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἡρακλείου κ. Στυλιανὸς Γ. Ὁρφανὸς, ὅστις εὐχεται εἰς τούτους τὸ «Καλῶς ἦλθατε» εὐχόμενος ἅμα εὐόδοσιν τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ Α΄ Παγκρητίου Συνεδρίου.

Ὁ κ. Γεώργιος Βαρούχας λαμβάνων τὸν λόγον, ἀναπτύσσει διατὶ δέον νὰ γίνῃ τὸ Συνέδριον ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ ταχύτερον.

Οἱ κ. κ. ἀντιπρόσωποι ὁμοφώνως ἐκλέγουσι Πρόεδρον αὐτῶν τὸν κ. Μελᾶν Πρόεδρον τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου Λασηθίου ὅστις καταλαμβάνει τὴν ἔδραν τοῦ Προέδρου καὶ εὐχαριστεῖ διὰ τὴν τιμὴν τοὺς κ. κ. ἀντιπροσώπους.

Ὁ κ. Μάρακας λέγει ὅπως ὡς πρῶτον θέμα δέον νὰ συζητηθῇ ἡ Ἐνωσις τῶν Γεωργικῶν Ὁργανώσεων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. Μελᾶς (Πρόεδρος) ἀναπτύσσει εἰς τοὺς κ. κ. ἀντιπροσώπους διὰ μακρῶν τὸ θέμα περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας καὶ διὰ τὸ ὁποῖον εὐχαρίστως δέχεται νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸ Γεωργικὸν Συνέδριον.

Οἱ κ. κ. Ἀντιπρόσωποι μετὰ τοῦτο ὀρίζουσι ὡς πρῶτον θέμα.

1) «Περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας».

2) Θέμα ὀρίζεται. «Περὶ Γεωργικῶν Ὁργανισμῶν».

3) Θέμα Τρίτον. «Λήψεις προστατευτικῶν μέτρων κατὰ τῶν ἀσθενειῶν τῆς ἀμπέλου καὶ δὴ τῆς φυλλοξήρας».

4) Θέμα τέταρτον. «Περὶ σταφίδος σουλιανίνας, ἔμπορτα, συναλλαγματικὸν παρακράτημα, ἔμπορικαὶ συνθήκαι».

5) Θέμα πέμπτον. «Περὶ ἐμπορίας τοῦ οἴνου καὶ οἰνοποιείων Κρήτης».

6) Θέμα ἕκτον. «Περὶ ἐξαγωγῆς νωπῶν Ὀπωρῶν ἐσπεριδοειδῶν, Σταφυλῶν κλπ.»

7) Θέμα ἕβδομον. «Περὶ ἀμβύκων».

8) Θέμα ὄγδοον. «Περὶ ἀσφαλειῶν τῶν Γεωργικῶν Προϊόντων».

9) Θέμα ἔννατον. «Περὶ ἐλαιουργίας καὶ ἐλαιοκομίας».

10) Θέμα δέκατον. «Περὶ μέτρων προστασίας ἐλαιοπυρήνος».

11) Θέμα ἑνδέκατον. «Περὶ λήψεως μέτρων προστασίας τῶν χαρουπῶν Κρήτης».

12) Θέμα δωδέκατον. «Περὶ λιπασμάτων».

13) Θέμα δέκατον τρίτον. «Περὶ ἐνισχύσεως διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς μεταφορᾶς ποσοστῶν τῶν μακροπροθέσμων καταθέσεων, Νομικῶν προσώπων, Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων καὶ κληροδοτημάτων ἐκ τῶν ἄλλων Τραπεζῶν εἰς τὴν Ἀγροτικὴν, καὶ περὶ ἐνισχύσεως τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ὡς καὶ περὶ Ἀγροτικῶν χρεῶν.»

14) Θέμα δέκατον τέταρτον. «Περὶ Γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς συμβολῆς τοῦ διδασκάλου ὡς ἀγροτικοῦ παράγοντος».

15) Θέμα δέκατον πέμπτον. «Περὶ προστασίας τῶν δημητριακῶν Κρήτης».

16) Θέμα δέκατον ἕκτον. «Κτηνοτροφικὰ, νομαδικὴ καὶ οἰκόσιτος κτηνοτροφία».

17) Θέμα δέκατον ἑβδομον. «*Περὶ τοῦ Συνεταιρισμοῦ, ὡς Κοινωνικοῦ καὶ Οἰκονομικοῦ παράγοντος*»

18) Θέμα δέκατον ὄγδοον. «*Ἀγροτικὴ πίστις*».

19) Θέμα δέκατον ἔννατον, «*Συνεταιρικὴ διαπαιδαγώγησις*». Προπαγάνδα.

20) Θέμα εἰκοστὸν. «*Περὶ ἀπλοποιήσεως τῶν δανειστικῶν σχέσεων Τραπεζῆς καὶ συνεταιριστικῶν Ὄργανώσεων*».

21) Θέμα εἰκοστὸν πρῶτον. «*Ἀνακοινώσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως Κυπροπαρχωγῶν Κρήτης*».

22) Θέμα εἰκοστὸν δεύτερον. «*Περὶ ὀδικοῦ καὶ συγκοινωνιακοῦ δικτύου*».

23) Θέμα εἰκοστὸν τρίτον. «*Περὶ διαθέσεως τῶν προκυψάντων κερδῶν τοῦ Κράτους, ἐκ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἐλαιολάδου κατὰ τὸ 1931 παρὰ τῶν παραγωγῶν τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν μελλόντων νὰ προκύψουν ἐξ ἀγορᾶς ἐλαίου καὶ λοιπῶν προϊόντων*».

24) Θέμα εἰκοστὸν τέταρτον. «*Περὶ φορολογίας Γεωργικῶν προϊόντων καὶ στρεμματικῆς τοιαύτης*».

25) Θέμα εἰκοστὸν πέμπτον. «*Ὁ Ἀγρότης ὡς Κοινωνικὸς παράγων ἐν τῇ Κοινωνίᾳ καὶ Πολιτείᾳ*».

Οἱ κ. κ. Ἀντιπρόσωποι ὀρίζουσι ἡμέραν συγκλήσεως τοῦ Παγκρητίου Συνεδρίου τὴν 9ην Ἰουλίου 1933 καὶ ὥραν 10 π. μ. (1) Τόπον ὀρίζουσι τὴν πόλιν Χανίων καὶ τὴν διάρκειαν τούτου εἰς τέσσαρας ἡμέρας. Ἡ συμμετοχὴ καὶ ἡ ἀντιπροσώπευσις τῶν Ὄργανώσεων ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ὡς ἑξῆς:

Εἰς τὸ συνέδριον θὰ λάβουν μέρος α) Τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια β) Τὰ Ταμεῖα Ἐλαίας γ) Αἱ Ἐνώσεις Συνεταιρισμῶν καὶ δ) Οἱ ἐκτὸς τῶν Ἐνώσεων Συνεταιρισμοί.

Ἐκαστον Ἐπιμελητήριον δικαιούται νὰ συμμετά-

(1) Λόγω τοῦ θέρους καὶ πολιτικῶν ζητημάτων ἡ σύγκλησις τοῦ συνεδρίου ἀνεβλήθη διὰ τὴν 8ην Αὐγούστου.

σχη εἰς τὸ Συνέδριον διὰ τόσων ἀντιπροσώπων ὅσας πεντάδας μελῶν ἔχει.

Τὰ Ταμεῖα Ἐλαιᾶς δικαιουῦνται νὰ συμμετάσχωσι μὲ ἴσους ἀντιπροσώπους μὲ τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριον τοῦ αὐτοῦ Νομοῦ.

Ἐκάστη Ἐνωσις Συν)σμῶν δικαιουῦται τῇ συμμετάσχη μὲ τόσους ἀντιπροσώπους ὅσας πεντάδας Συν)σμῶν ἔχει ὡς μέλη.

Οἱ μεμονωμένοι Συνεταιρισμοὶ δικαιουῦνται ἀνὰ πέντε νὰ συμμετάσχωσι δι' ἑνὸς ἀντιπροσώπου.

Ἐκαστος ἀντιπρόσωπος ἀπασῶν τῶν ὡς ἄνω συμμετεχουσῶν Ὁργανώσεων ἔχει δικαίωμα μιᾶς ψήφου ἐν περιπτώσει οἰασδήποτε ψηφοφορίας.

Ἐν περιπτώσει κατὰ τὴν ὁποῖαν μία Ὁργάνωσις συμμετάσχη δι' ὀλιγωτέρων ἀντιπροσώπων οἱ ἀντιπρόσωποί της θὰ ἔχουν τόσας ψήφους ὅσους ἀντιπρόσωποι ἐδικαιουῦτο νὰ ἀποστείλῃ Π.χ. ἡ Ἐνωσις Α' ἐλειδῆ ἀποτελεῖται ἀπὸ πενήκοντα συνεταιρισμοῦς δικαιουῦται νὰ συμμετάσχη διὰ δέκα ἀντιπροσώπων, εἰν δι' ἓνα οἰανδήποτε λόγον ἀποστείλῃ ἀντὶ δέκα μόνον πέντε ἀντιπροσώπους οἱ ἀντιπρόσωποί της οὔτοι θὰ ἔχωσι δέκα ψήφους ἐν περιπτώσει ψηφοφορίας.

Ἐκαστον Ἐπιμελητήριον ὑποχρεοῦται νὰ ὀρίσῃ τοὺς Εἰσηγητὰς τῶν διαφόρων θεμάτων καὶ νὰ ἀνακοινώσῃ τὰ ὀνόματα τούτων εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον Χανίων δέκα τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τοῦ Συνεδρίου.

Ὁμοίως ἕκαστον Ἐπιμελητήριον ὑποχρεοῦται νὰ κοινοποιήσῃ τὴν παροῦσαν ἡμερησίαν διάταξιν εἰς τὰς ἀδελφὰς Ὁργανώσεις τῆς Περιφερείας του, καὶ νὰ καλέσῃ ταύτας πρὸς συμμετοχὴν.

Τὸ Ἐπιμελητήριον Χανίων ὑποχρεοῦται νὰ παρακαλέσῃ τὸν Ὑπουργὸν Γεν. Διοικητῆν Κρήτης καὶ δεχθῆ ὅπως τὸ Συνέδριον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν του— Ἐπίσης τοῦτο ὑποχρεοῦται ὅπως παρακαλέσῃ ἐκ μέρους τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοὺς κάτωθι ἵνα παραστῶσιν εἰς τὸ Συνέδριον.

- 1) Τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.
- 2) Τοὺς Ὑπουργοὺς τῆς Γεωργίας καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.
- 3) Τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Κομμάτων.
- 4) Τοὺς Βουλευτὰς καὶ Γερουσιαστὰς Κρήτης.
- 5) Τοὺς Γερουσιαστὰς τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων.
- 6) Τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν.
- 7) Τὸν Ἐπιθεωρητὴν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Κρήτης.
- 8) Τοὺς Διευθυντὰς τῶν Ὑποκαστημάτων Ἀγροτικῆς Τραπέζης Κρήτης.
- 9) Ἀπάσας τὰς Γεωργικὰς Ὑπηρεσίας Κρήτης.
- 10) Τοὺς Ἐπιθεωρητὰς τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸν Ἐπιθεωρητὴν τῆς Μέσης τοιαύτης.
- 11) Τὰς ἐν Κρήτῃ ἐκδιδομένας ἑφημερίδας καὶ τοὺς Νομάρχας Κρήτης. Τὸ Συνέδριον θὰ ἔχη τίλον.

Α. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΝ
ΓΕΩΡΓΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΝ
ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Γ. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δαπανῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ παρακολούθησιν πύσης συναφοῦς πρὸς αὐτὸ ἐργασίας, συνεστήθη ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Κυρίων :

Ν. Μάρακα Πρόεδρος Γ. Ἐπιμελητηρίου Χανίων
Γ. Σακκελοπούλου Ἐπιθεωρητοῦ Γεωργίας Κρήτης
Γ. Καλυδοπούλου Διευτοῦ τοῦ ἐν Χανίοις Ὑψματος τῆς Ἀγροτ. Τραπέζης.

Δ'. ΠΑΡΑΣΤΑΝΤΕΣ ΣΥΝΕΔΡΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ

1) Γεωρ. *Ἐπιμελ. Χανίων*

- 1) Ἀντώνιος Ἡσυχάκης
- 2) Νικολ. Μάρακας Πρόεδρος Γ. Ἐπιμ. Χανίων
- 3) Μανουῖσος Βάτσης Ἀντιπρ. » » »
- 4) Ἐμμ. Θεοδορίδης Σύμβουλος » » »

2) Γεωρ. *Ἐπιμελ. Ρεθύμνης*

- 1) Δημ. Μπεμπῆς Πρόεδρος Γ. Ἐπ. Ρεθύμνης
- 2) Ἰωάν. Λύτινας
- 3) Νικολ. Ἀποστολάκης

3) Γεωρ. *Ἐπιμ. Ἡρακλείου*

- 1) Στυλ. Ὀρφανὸς Πρόεδρος Γ. Ἐπ. Ἡρακλείου
- 2) Γεωρ. Σεργεδάκης
- 3) Ἐμμ. Λασηθιωτάκης
- 4) Ἡλ. Διαλυναῖς

4) Γεωρ. *Ἐπιμ. Λασηθίου*

- 1) Ἐμμ. Μελᾶς Πρόεδρος Γ. Ἐπ. Λασηθίου

5) Ταμεῖον Προνοίας *Ἐλ. Χανίων*

- 1) Γεωρ. Κατσουλογιῶργης Πρόεδρος Τ. Π. Ἐ. Χανίων.
- 2) Γεωρ. Τσουρῆς Γ. Γραμματεὺς
- 3) Ἰωάν. Χατζάκης
- 4) Ἄνδρ. Τζομπανάκης

6) Ταμεῖον Προνοίας *Ἐλαιοπ. Ρεθύμνης*

- 1) Γεωρ. Βλαχορηῆστος Πρόεδρος Τ. Προν. Ἐλ. Ρεθύμνης.
- 2) Ἐμμ. Πετρακάκης
- 3) Γεωρ. Ἀλεβυζάκης

7) Ταμεῖον Προνοίας *Ἐλαιοπ. Ἡρακλείου*

- 1) Δημ. Ἀναγωσιτάκης Πρόεδρος Τ. Προ. Ἐλ. Ἡρακλείου.

- 2) Γεωρ. Μητσοτάκης
- 3) Μιχ. Μανουσάκης
- 4) Δημ. Γαλανάκης
- 5) Ἄντ. Ἀσκοξυλάκης

8) Ταμ. Προν. Ἐλαιοπ. Δασηθίου

- 1) Ἐμμ. Ταβλάς
- 2) Νικόλ. Πάγκυλος.

II Γεωργικοί Συνεταιρισμοὶ

A' Χανίων

α) Ἐνωσις Γεωρ. Συν)σμῶν Πωλήσεως Σουλτανίνας

- 1) Ἐμμ. Παπαγιαννάκης Πρόεδρος
- 2) Μιχ. Καβρουλάκης
- 3) Ἰωάν. Ποντικάκης
- 4) Γ. Παρασκάκης

β) Ἐνωσις Οἰνοπ. Συν)σμῶν Κολυμβαρίου

- 1) Ἰωάν. Νικηφοράκης Πρόεδρος
- 2) Ἐλευθ. Μαντιωνάκης
- 3) Ἄντ. Πολυχρονίδης
- 4) Χαραλ. Σγουράκης

γ) Ἐνωσις Γ. Π. Συν)σμῶν Σελύνου

- 1) Ἰωάν. Μαρματάκης

δ) Ἐνωσις Οἰν. Συν)σμῶν Μάλεμε

- 1) Γεωρ. Χαριτάκης
- 2) Ἰωάν. Μυλωνάκης

ε) Ἐνωσις Οἰνοπ. Συν)σμῶν Καστελλίου
Στεφ. Ζαγοράρης.

σι'.) Πιστωτικὴ Ἐνωσις Χανίων

- 1) Ι. Σπανουδάκης
- 2) Ἐμμ. Κατζουρός
- 3) Γ. Φούμης
- 4) Γαβρ. Παπαδάκης
- 5) Γρηγ. Παπαδάκης

Β'. Ρεθύμνης

α) Ένωσις Συν)σμών Μυλοποτάμου

1) Νικολ. Μπουράκης

β) Σ)σμός Αγ. Βασιλείου

1) Γ. Γιακουμογιαννάκης

γ) Ένωσις Γ. Π. Συν)σμών Ρεθύμνης

1) Χαρ. Σκουλάς

Γ'. Γεωργ. Συν)σμοί Ήρακλείου

α) Ένωσις Γ. Συν)σμών Ήρακλείου

1) Γεωρ. Βαρούχας

2) Έμμ. Λουδάκης

3) Κωνσ. Καλεμηκεράκης

4) Γ. Περογαμβράκης

β) Ένωσις Κιτροπαραγωγών Κρήτης

1) Μιχαήλ Παπαγιαννάκης

2) Μιχαήλ Λυδάκης

3) Έμμ. Λυδάκης.

Γεωργ. Συνετηρισμοί Λασηθίου

α) Σταφιδ. Όργαν. Σητείας

1) Έλληνιτάκης

β) Ένωσις Συν)σμών Λασηθίου

1) Έμμ. Σαμιωτάκης

2) Γ. Δανεσάκης.

III Έπίσημοι

Γ. Παμπούκας Γεν. Γραμμ. Ύπ. Γεωργίας

Έμμ. Παπαδογιάννης Γεν. Γραμμ. Γ. Δ. Κρήτης

Παν. Δεκάζος Γερουσιαστής (Γ. Έπιμελητηρίων)

Σπ. Χασιώτης > >

Άρ. Σίδερης > >

Άν. Λεονάρδος > >

- Ἐμμ. Μουντάκης Γερουσιαστής Ν. Χανίων
 Ἄλ. Μυλωνᾶς Βουλευτής, Ἄρχηγός Ἀγρ. Κόμματος
 Νικ. Ἀσκούτσης » Ρεθύμνης
 Ἄνδ. Κωνσταντινίδης » Ἡρακλείου
 Ἰω. Τσουδερός » Ρεθύμνης
 Χρυσός Εὐελπίδης » Ἐβρου (Ἀγρ. Κόμματος)
 Ἰωάν. Γοβατζιδάκης » Ρεθύμνης
 Γ. Παπασταύρου » Ἰωαννίνων
 Τανούλας » Χαλκιδικῆς
 Βασ. Κριμπᾶς Καθηγ. Ἀνωτ. Γεωρ. Σχολῆς
 Κ. Ζοῦγκος Ἐπιθ. Ἀγρ. Τρ)ζης
 Γ. Καλυδόπουλος Δ)τῆς Ὑ)τος Τρ)ζης Χανίων
 Γ. Ζουρίδης » » » Ἡρακλείου
 Γ. Χαριτόπουλος » » » Ἀγ. Νικολάου
 Γ. Βλαχοχρήστος » » » Ρεθύμνης
 Σοφ. Κελαϊδῆς » » » Βάμου
 Ε. Σκᾶρκος Ἐπιθεωρητής Συν)σμῶν Ἀγρ. Τραπέζης
 Εὐρυμ. Μάικελ Ἐπόπτης Σ)σμῶν Ἀγροτ. Τραπέζης
 Ἡλ. Μπερνιδάκης Ἐπόπτης Σ)σμῶν Ἀγρ. Τραπέζης
 Γ. Σακελλόπουλος Ἐπιθεωρητής Γεωργίας Κρήτης
 Ἀν. Τσόκαλης Προϊστάμενος Γεωρ. Περιφ. Χανίων
 Ἀν. Ἀναστασιάδης Δ)τῆς Γεωρ. Σχολῆς Χανίων
 Χρ. Ταρλατζῆς Προϊστάμενος Γεωρ. Περ. Ρεθύμνης
 Βασ. Κανελλόπουλος Διευ)τῆς Πρ. Γεωργ. Σχολῆς
 Ἀσωμάτων Ἀμαρίου
 Ἄνδρ. Ξανθουδίδης Δ)τῆς Πρ. Γ. Σχολῆς Μεσσαρᾶς
 Γεώρ. Μανραγάνης Προϊστάμενος Γεωργ. Περιφ.
 Ἡρακλείου
 Νικολ. Ὀλυμπίτης Καθηγητής Γ. Σχολῆς Μεσσαρᾶς
 Νικηφ. Παμπούκης Προϊστάμενος Γ. Περ. Λασηθίου
 Θεοδόσ. Σκαλαῖος Δ)τῆς Ὀργαν. Οἰνοποιείων Κρήτης
 Εὐαγ. Εὐαγγελίδης Δ)τῆς Φυτοπαθολογικοῦ Σταθ-
 μοῦ Ἡρακλείου
 Κων. Φούμης πρῶν Γερουσιαστής
 Στ. Δημητρακάκης Εἰσηγητής θέματος Ἀγροτ. χρεῶν
 Στ. Μπουλταδάκης Εἰδικὸς ἐλαιοκόμος

Μαν. Τσάκωνας Εισηγητὴς θέματος ἐλαιουργίας
καὶ ἐλαικομίας.

Ἐμμ. Λουλακίκης

**Συγχαρητήρια τηλ)ματα καὶ γράμματα ἀπηύθυναν
πρὸς τὸ Συνέδριον, δικαιολογούμενοι
διὰ τὴν ἀπουσίαν των οἱ κ. κ.**

Γεώρ. Κονδύλης Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν
Ἰωάν. Θεοτόκης Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας
Γεώργιος Πεσματζόγλου Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰ-
κονομίας.

Ἐλευθέριος Βενιζέλος Ἀρχηγὸς τοῦ Κόμματος τῶν
Φιλελευθέρων.

Ἀλέξανδρος Παπαναστασίου Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀγροτοεργα-
τικοῦ Κόμματος.

Ἰωάννης Σοφιανόπουλος Ἀρχηγὸς Ἀγροτικῶν

Ἰωσήφ Κούνδουρος πρῶτην Ὑπουργὸς, Βουλευτὴς
Λασηθίου.

Στυλιανὸς Πιστολάκης Βουλευτὴς Χανίων.

Μιχαὴλ Σακλαμπάνης Βουλευτὴς Ἡρακλείου

Σταμάτιος Φραντζεσκάκης Βουλευτὴς Χανίων

Δημ. Κατζηγιάνης Βουλευτὴς Λαοίσσης

Δημ. Τερζάκης Γερουσιαστὴς Γ. Ἐπιμελητηρίων

Εὐστράτιος Φωτάκης Γερουσιαστὴς Ρεθύμνης

Μιχαὴλ Γιανούλης Ἀ)τῆς Ἐθν. Συνδέσμου Ἀμπελο-
κτημόνων. Β. Κουτσομητόπουλος Καθηγητὴς Ἀνωτ.

Γεωπονικῆς Σχολῆς

Ἰωάννης Παπαχρηστόπουλος Ἐπιθεωρητὴς Συνημῶν
Ἀγρ. Τραπέζης.

Χαιρετισμοὺς πρὸς τὸ Συνέδριον ἀπηύθυναν καὶ
1) Τὸ Ἀγροτικὸν Κόμμα τῆς Ἑλλάδος (ὁμᾶς κ. Ι. Σοφιανοπούλου) διὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως του κ. Ματούση, καί,

2) Ἡ Ἀγροτικὴ Νεολαία Ἀθηνῶν διὰ τῆς Κεντρι-
κῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς.

ΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Προεδρεία Ἀντ. Ἡσυχάκη

Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο τὴν 9ην πρωΐνῃν τῆς Κυριακῆς 6ης Αὐγούστου 1933 ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Κινηματοθεάτρου «Ὀλύμπια».

Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ ἁγιασμοῦ, λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Ν. Μάρινας Πρόεδρος τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου Χανίων.

Ν. ΜΑΡΑΚΑΣ Πρόεδρος Γεωργ. Ἐπιμελ. Χανίων

Κύριοι Σύεδροι,

(1) Μεγίστην, Κύριοι, αἰσθάνομαι χαρὰν ἀντικρούζων τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Γεωργικοῦ κόσμου τῆς Κρήτης συνηγμένους ἐν τῷ συνεδρίῳ τούτῳ ὅπερ ἡ προοδευτικὴ μέριμνα τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων ὥρισεν ἐπὶ σκοπῷ μελέτης τῶν προβλημάτων τῆς γεωργίας ἅτινα μᾶς ἀπαχολοῦσιν ἵνα διαφωτισομένη ἡ εὐεργητικὴ τῆς Κυβερνήσεως διάνοια, λάβῃ τὰ προσηκόντα μέτρα.

Εἰς τὴν σειράν τῶν ὁμαδικῶν συσκέψεων, ἅς προκαλεῖ καὶ πολλαπλασιάζει ἀπὸ τινος ἢ ἀνάγκη τῆς ὀρυθμίσεως ἀναφυομένων ἐκάστοτε μεγάλων καὶ ζωτικῶν ζητημάτων, τὸ σημερινὸν συνέδριον κατέχει, διὰ τὴν γεωργικὴν Κρήτην, δύναμαι ἀδιστακτικῶς νὰ τονίσω, ἱστορικὴν θέσιν.

Ἡ Κρήτη μετὰ περιπετειώδη ἐθνικὴν ζωὴν, καταλήξασαν κατόπιν τόσων ἀγώνων καὶ ἥρωϊσμοῦ καὶ μὲ τὴν ἀξιοθαύμαστον φυλετικὴν ἀντοχὴν τῆς, εἰς ἀνασυγκρότησιν τῶν παραγωγικῶν τῆς δυνάμεων, στρέφει σήμερον μετὰ ζήλου καὶ παραδειγματικῆς προθυμίας τὰ βλέμματά της πρὸς πᾶν τι δυνάμενον νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ ἀνοί-

(1) Τὰ πρακτικὰ παρατίθενται ὡς ἐστενογραφηθήσαν καὶ κατὰ τὴν ἐξῆς σειράν: Προηγούνται αἱ εἰσηγήσεις ἐφ' ἐκάστου θέματος, ἔπονται αἱ συζητήσεις καὶ ἀκολουθεῖ τὸ συνταχθέν πόρισμα.

γει εἰς τὰ τέκνα τῆς νέας ὁδοῦς προόδου, ἐργασίας καὶ παραγωγικότητος.

Διὰ τὴν γεωργίαν, τὸν μέχρι πρὸ τινος καθυστερημένον αὐτὸν κλάδον τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου, ὁ Κρητικὸς λαὸς ἐνέτεινεν ἀπὸ τριετίας ὅλας του τὰς προσπάθειάς ὑπὸ τὴν θερμουργὸν πνοὴν τῶν Κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ τῶν γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων.

Ἐπεζητήθη διηνεκῶς δι' ἐπιστημονικῶν μέσων ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς, ἡ βελτίωσις τοῦ προϊόντος καὶ ἡ ἐλάττωσις τοῦ κόστους τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁὐκ στερήσει μεταπολεμικὸς ἀγρότης διέρχεται προβληματικὴν ζωὴν.

Ἐἶχομεν ἀνάγκην τοῦ Συνεδρίου τούτου ἵνα ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ πρὸ παντὸς μὲ ἐλευθέραν καὶ ἀδέσμευτον τὴν φωνὴν τῶν ἐγγύτερον ἐνδιαφερομένων, ἐξωτερικεύσωμεν τὰς ἀπόψεις μας, ἐπὶ πλουσίον προγράμματος συγκεκριμένης ἐργασίας.

Ἐγκαταλείπων τὸ βῆμα, αἰσθάνομαι ἑαυτὸν εὐτυχῆ διότι εἰς ἐμὲ ἔλαχεν ὁ κλῆρος νὰ προσφωνήσω τοὺς κ. κ. Συνέδρους καὶ ἐπισήμους διὰ τὴν εἰς τὸ Συνέδριον συμμετοχὴν των.

ΕΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ (Γεν. Γραμματεὺς Γεν. Διοικήσεως Κρήτης). Ἐξ ὀνόματος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Χώρας χαιρετίζομεν ὑμᾶς τοὺς τόσον ἐπαξίως ἡγουμένους τῆς Γεωρ. τάξεως τῆς Νήσου. Χαιρετίζομεν προσέτι τὸ συνέδριον ὑμῶν, ὡς τὸν ἐκπρόσωπον τῆς Κρητ. Γεωργικῆς συνειδήσεως ἣτις διαπιστωθεῖσα περιτράνωσ ἐπὶ μακροτάτην σειρὰν ἐτῶν καὶ ὅταν οἱ τετιμημένοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνες ἐπέτρεπον τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τῆς ἔρχεται σήμερον ἐπικουρουμένη καὶ παρὰ τοῦ φωτὸς τῆς πείρας νὰ συνεχίσῃ τὰς εὐεργετικὰς αὐτῆς ἐφαρμογὰς, μελετῶσα ἀπὸ κοινοῦ τὰ γεωργικὰ προβλήματα τῆς Νήσου καὶ ὑποδεικνύουσα εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ δέοντα νὰ ληφθῶσι μέτρα.

Ἡ συγκρότησις τοῦ συνεδρίου ἐξ ὑμῶν, ἐγγυωμένων πλήρως τὴν εὐδόωσιν τῶν ἐργασιῶν του, ἡ προπαρασκευὴ σας ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτου καὶ ἡ πλήρης γνῶσις τῶν προβλημάτων ἅτινα ἀντιμετωπίζει ἡ γεωργικὴ τῆς Νήσου τάξις παρέχουν τὴν βεβαιότητα ὅτι οὐδενὸς τῶν λόγων οὔτινες ὑπηγόρευσαν τὴν σύγκλησιν τοῦ πρώτου Παγκρητίου Γεωργοσυνεταιριστικοῦ συνεδρίου θὰ ὑπολειφθῆτε.

Εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς εἶπω, Κύριοι Σύεδροι, πόσον εὐχάριστος καὶ τιμητικὴ εἶναι δι' ἐμὲ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐντολῆς τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης ὅπως τὸν ἀναπληρώσω εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου σας. Θὰ παρακολουθήσω ταύτας μετὰ τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ ὁποίου εἶναι ἄξιοι καὶ δύναμαι νὰ σᾶς διαβαιώσω ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς Γενικὸς Διοικητῆς θὰ θεωρηθῆ εὐτυχῆς νὰ συντελέσῃ ἐντὸς τῶν σημερινῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων, εἰς τὴν εὐνοϊκὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀπασχολούντων ὑμᾶς ζητημάτων.

Ἐκ τῶν γενομένων, Κύριοι, ἐν τῇ Βουλῇ προγραμματικῶν δηλώσεων τοῦ Κυρίου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως γνωρίζετε τὰς κατευθυντηρίους γραμμὰς ταύτης εἰς τὰ γεωργικὰ ζητήματα τῆς Χώρας.

Διὰ τοῦτο περιορίζομαι νὰ Σᾶς παράσχω ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου Ὑπουργοῦ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι μετ' ἰδιαιτέρας ὄλως στοργῆς ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξετάσῃ τὰ ζητήματα τῆς Νήσου, τὰ πορίσματα ἀκόμη εἰς τὰ ὁποία θὰ καταλήξῃτε καὶ θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐπιτύχῃ ἐπὶ τούτων πρακτικὰς λύσεις ἐξυπηρετούσας τὰ συμφέροντα τῆς γεωργικῆς τάξεως τῆς Κρήτης καὶ τὰ γενικώτερα τοιαῦτα.

Ἀποδείξεις τοῦ Κυβερνητικοῦ διὰ τὰ γεωργικὰ πράγματα τῆς Νήσου ἐνδιαφέροντος ἔχετε ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν θεμάτων τοῦ Συνεδρίου περὶ ὧν ἔγραψεν ὁ κ. Ὑπουργὸς Γεν. Διοικ. Κρήτης εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου Χανίων τὸν ὁποῖον ὡς

καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς εὐχαριστεῖ δι' ἑ-
μοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου διὰ τὴν καλωσύ-
νην των νὰ θέσουν ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὰς
ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου.

Ἐννοῶ τὸ συναλλαγματικὸν παρακράτημα τῆς
Σουλτανίνας μειωθὲν ἤδη εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν
ὄριον. Διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνδιεφέρθη προσωπικῶς
ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀποδεχθεὶς εὐμενέ-
στατα τὰς εἰσηγήσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καὶ τινων ἐκ
τῶν κ.κ. ἐκπροσώπων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

Ἐμειώθη ἐπίσης τὸ συναλλαγματικὸν παρακράτη-
μα τοῦ ἐλαιολάδου καὶ τῶν βρωσίμων ἐλαιῶν. Ἐκ
τῆς μειώσεως ταύτης ἀνετιμήθησαν αὐτομάτως τὰ
προϊόντα περὶ ὧν πρόκειται.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς τιμῆς
τῶν ἐλαιοπυρρήνων, θέμα καὶ τοῦτο τοῦ Συνεδρίου,
σᾶς εἶνε γνωστὸν ὅτι κατετέθη ἤδη εἰς τὴν Βουλὴν
σχέδιον νόμου σύμφωνον πρὸς τὰς δικαιοτάτας ἀπό-
ψεις τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν. Μὲ τὴν βεβαίωσιν, Κύ-
ριοι Σύεδροι, ὅτι οὐδενὸς μέτρου τὴν λήψιν ἐξ ὧσων
θὰ ἦγον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς γεωργικῆς τάξεως
τῆς Νήσου θὰ παραλείψη ἡ Γενικὴ Διοίκησις καὶ
μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι εἰς σᾶς θὰ εὔρουν τὴν καλ-
λιτέραν διαχείρισιν τὰ ὑπὸ συζήτησιν θέματα, κηρύσ-
σομεν τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πρώτου Παγ-
κρητίου Γεωργοσυνεταιριστικοῦ Συνεδρίου εὐχόμενοι
εὐόδωσιν.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ (Γ. Γραμματεὺς Ὑπουργ. Γεωργίας)

Ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωρ-
γίας, ἔχω τὴν ἐντολὴν νὰ εὐχαριστήσω τὸ Συνέδριον
διὰ τὴν πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνε πρὸς αὐ-
τὸν ἵνα παραστῆ καὶ παρακολουθήσῃ τὰς εἰσηγήσεις
καὶ ἀκούσῃ τῶν ρητόρων, συγχρόνως δὲ νὰ ἐκφράσω
τὴν λύπην του διότι λόγω τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς
καὶ τῆς ἀνάγκης νὰ συνεργασθῆ μετὰ τοῦ κ. Προέ-
δρου τῆς Κυβερνήσεως, ἐπὶ τῆς ὑποβολῆς Νομοσχε-

δίον τοῦ Ὑπουργείου δὲν κατέστη δυνατόν νὰ παρα-
στῇ καὶ παρακολουθήσῃ τὰς Συνεδριάσεις.

Ὑπὸ τὴν ἰδιότητά μου ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ ὡς Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Προϊστάμενου τῶν ὑπηρεσιῶν, δηλῶ ὅτι θέλω παρακολουθήσῃ τὰς συζητήσεις μεθ' ὄλου τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς προσοχῆς ἣ ὁποία προσήκει πρὸς συζητήσεις τοιαύτης σοβαρότητος καὶ αἱ ὁποῖαι τοιαύτην ἀπήχησιν πρόκειται νὰ ἔχουν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς τύχης τῆς ὠραίας ὑμῶν Μεγαλονήσου.

Ἐκ τῆς μελέτης τὴν ὁποῖαν ἔκαμα ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ τῶν τόσον σοβαρῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται εἰς αὐτὴν ἄγομαι εἰς τὸ νὰ ἐκφράσω τὰ συγχαρητήριά μου, πρὸς τοὺς σχόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου τούτου. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐμφάνισις ὄλων τῶν παραγωγικῶν τάξεων τῆς Νήσου καὶ δὴ ὄχι ὑπὸ μορφήν κἄπως ἀνοργάνωτον, ὄχι ὑπὸ μορφήν ἀτομικῶν παραγωγῶν ἐπιδιωκόντων ἴδια συμφέροντα, ἀλλὰ παραγωγῶν ὀργανωμένων εἰς τοὺς φυσικοὺς παραστάτας τῆς παραγωγῆς, ὀργανωμένων εἰς Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια, Συν)σμοὺς, Ἐνώσεις Συν)σμῶν εἰς Ταμεῖα Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς κ.λ.π, ὀδηγεῖ τινὰ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται περὶ Συνεδρίου μεγίστου ἐνδιαφέροντος τοῦ ὁποίου αἱ ἀποφάσεις θὰ ἀποτελέσουν ἀναμφισβητήτως τὴν συνισταμένην τῶν συμφερόντων τῶν παραγωγικῶν τάξεων τῆς Νήσου, αἱ ὁποῖαι ἀφόβως δύναται νὰ μᾶς ὀδηγήσουν εἰς τὴν ἐκτέλεσίν των, διότι ἀναμφισβητήτως ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ὁλότητος τῶν παραγωγῶν. Μετὰ τὰς ἀντιλήψεις αὐτὰς θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃτε ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας νὰ ἀπευθίνω τοὺς χαιρετισμοὺς του πρὸς τὸ Σινέδριον καὶ νὰ εὐχηθῶ ὑπὲρ τῆς εὐδώσεως τοῦ ἔργου του.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Μετὰ τὰ λεχθέντα,
Κύριοι ἀντιπρόσωποι, φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ προχωρή-

σωμεν εἰς τὴν ὑπόδειξιν τοῦ καταλλήλου Προεδρείου καὶ ν' ἀρχίσωμεν τὰς ἐργασίας διότι ἐνδιαφερόμεθα πάντες νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν τετρατισμὸν τῶν ζητημάτων. Θέτω ὑπὸ τὴν κρίσιν ἀκόμη τῶν κ. Ἀντιπροσώπων τοῦτο: Ἐπειδὴ ἡ ἡμερησία διάταξις εἶναι ἀρκετὰ πλουσία εἰς ὕλην, φαντάζομαι ὅτι ὁ μικρὸς χρόνος ὁ ὁποῖος ἐτέθη εἶναι ἀνεπαρκῆς. Διὰ τοῦτο νὰ ἐξετάσωμεν ποῖα εἶναι τὰ σπουδαιότερα ζητήματα τὰ χρῆζοντα Νομοθετικῆς μερίμνης, καὶ νὰ προταχθοῦν, κατόπιν δὲ νὰ ἴδωμεν ἐὰν καὶ κατὰ πόσον τὰ λοιπὰ δύνανται νὰ συζητηθοῦν ἐντὸς τοῦ καθορισθέντος χρόνου.

Ν. ΜΑΡΑΚΑΣ Εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου Χανίων, συνῆλθον χθὲς αἰδιοικοῦσαι Ἐπιτροπαὶ τῶν Ἐπιμελητηρίων καὶ κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως προταθῆ ὡς Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου ὁ κ. Ἀντώνιος Ἡσυχάκης, ὡς Ἀντιπρόεδροι οἱ κ. κ. Ὀρφανὸς, Μελᾶς καὶ Μπεμπῆς καὶ ὡς Γεν. Γραμματεὺς ὁ ὑποφαινόμενος.

Τὸ Συνέδριον δέχεται διὰ βοῆς τὸ ὑποδειχθὲν Προεδρεῖον

ΑΝΤ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ (Καταλαμβάνων τὴν ἔδραν του) Ἀφοῦ εὐχαριστήσω κατὰ πρῶτον τοὺς κ. κ. Συνέδρους διὰ τὴν τιμὴν ποῦ ἔκαμαν εἰς ἐμὲ ἀναθέσαντες τὴν Προεδρείαν τῶν παρουσῶν ἐργασιῶν, νομίζω ὅτι θὰ εἶναι σύμφωνοι εἰς τὰς γενικὰς γραμμὰς αἰδίοποιαι πρέπει νὰ προταχθοῦν κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

Ν' ἀποκλεισθῆ οἰαδήποτε συζήτησις ἢ ὁποία θὰ φέρῃ τὰ ζητήματα ἐπὶ πολιτικοῦ ἐπιπέδου αἵτινες δυνατὸν νὰ καταλήξουν εἰς ἀντεγλήσεις ἀσκόπους καὶ ν' ἀποκλεισθῆ ἐπίσης κάθε τάσις μεταπρατικῆς ἐμπορικῆς διαφημίσεως.

Ἐπιπροσέτι ὅτι θὰ τύχω τῆς ὑποστηρίξεως τῶν κ. κ. Συνέδρων, ἵνα βασισθοῦν ἐπὶ τῶν γραμμῶν τούτων αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ Θὰ παρακαλέσω νὰ ὀρίσωμεν ἀμέσως τὸν τρόπον τῶν συζητήσεων τῶν θεμάτων διότι καθὼς εἶδα μᾶς μένουσι μόνον αἱ προϋπάρχοντες διὰ συζητήσεις, τὰ δὲ ἀπογεύματα διὰ ἐκδρομὰς. Βέβαια καλαὶ εἶναι καὶ αἱ Ἐκδρομαὶ, καλὸν εἶναι νὰ δοῦμε τὰ μέρη καὶ θὰ τὰ δοῦμε, ἀλλὰ αἱ ἐκδρομαὶ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀποκλείσουν νὰ ἐξαντλήσωμεν τὰ θέματα, γι' αὐτὸ θὰ προτείνω ὅπως τὸ Συνέδριον ἐργάζεται καὶ πρωὶ καὶ ἀπόγευμα καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη μέχρι βαθείας νυκτὸς διότι ἐδῶ ἤλθομεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ ν' ἀκοῦσωμεν τὰς γνώμας τῶν Κυρίων Ἀντιπροσώπων.

Ἡ πρότισις τοῦ κ. Βαρούχα γίνεται δεκτὴ.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως, Ἀξιότιμοι Κύριοι Σύεδροι, ὀφείλω νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις ἐν σχέσει πρὸς τὰ αἷτια τὰ προκαλέσαντα τὴν ὑποβολὴν τῆς γνώμης διὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ σημερινοῦ Παγκρητίου Γεωργικοῦ Συνεδρίου. Διότι ἐφ' ὅσον εἶναι αὐταπόδεικτον καὶ ἀναντίρρητον ὅτι τὸ Συνέδριον τοῦτο ἀποτελεῖ ἱστορικὸν σταθμὸν ἐν τῇ Νήσῳ προσόδου καὶ οἰκονομικῆς εὐημερίας τοῦ ἀγρότου, πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν καὶ αἱ ἀπόψεις αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν σύγκλησιν αὐτοῦ πρὸς ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως τῶν ἀγροτῶν καὶ τὴν καταθλιπτικὴν οἰκονομικὴν κρίσιν ἣ ὁποία μαστίζει τὴν Χώραν. Ἐργαζόμενος ἐν τῇ Σταφιδικῇ Ἐνώσει μετὰ τοῦ Δ)τοῦ αὐτῆς καὶ κρίνων τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα ἐπεξεργασίας τριακοσίωνεἰκοσι χιλιάδων ὀκάδων σταφίδος παρετήρησα ὅτι εἶχεν ἐπιβαρυνθῆ αὕτη μὲ μίαν δραχμὴν κατ' ὀκτὼν ἐκ τοῦ λεγομένου Σταφιδικοῦ παρακρατήματος. Τὸ τοιοῦτον μὲ ἐξέπληξε διότι ἐφαντάσθη ἀμέσως ποία εἶναι ἡ σοβαρὰ ζημία ἣ ὁποία ἐπιβαρύνει ἕκαστον παραγωγὸν ἐκ τοῦ ὅλου ποσοῦ ποῦ παράγει. Ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης παραδεκτὸν ὅτι ἐφόσον ὁ ἀγρότης καθ' ἡμέραν ἐπιβαρύνεται μὲ διαφόρους φορολογίας θὰ καταστῇ ἀνίκα-

νος σύν τῷ χρόνῳ νὰ παράγη τὰ μέσα τῆς οἰκονομικῆς διαβιώσεώς του καὶ θὰ μεταστῆ εἰς τὸ περιθώριον μετ' ἐκείνων ποὺ ἔχουν τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν μέριμναν τοῦ Κράτους.

Αὐτὸ τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον συνεζήτησα μετὰ τοῦ κ. Δ)ντοῦ εἶναι ἡ ἐξέτασις τῆς ἀνάγκης ἢ ὁποῖα ἐπιβάλλεται ὡς μία γενικὴ συνεννόησις μετὰ τῶν παραγωγῶν ὀργανωμένων ἢ μὴ. Τὴν πρότασιν ταύτην εἰσήγαγον καὶ ἐδέχθησαν ἀμφότερα τὰ Συμβούλια τῆς Ἐνώσεως (Διοικητικὸν καὶ Ἐπολιτικόν) καὶ ἡ Γενικὴ Συνέλευσις καὶ πάνυ φιλοτίμως καὶ μετὰ προθυμίας καὶ τὰ Γεωργ. Ἐπιμελητήρια καὶ αἱ λοιπαὶ ὀργανώσεις. Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην δὲν ἔχω ἄλλην ἀξίωσιν εἰμὴ μόνον τὴν ἠθικὴν ἱκανοποίησιν ὅτι ἡ Σταφιδικὴ Ἐνωσις προσέφερεν τὴν ἰδέαν τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου. Ἄλλ' ἡ ὠφέλεια ἢ ὁποῖα θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἐξετιάσεως τῶν ποικίλων ζητημάτων θὰ συντελέσῃ ὥστε ὁ ἀγρότης ν' ἀρθῆ εἰς ἓνα ἐπίπεδον οἰκονομικῆς ζωῆς ἀνώτερον καὶ νὰ καταστῆ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐθνικῆς ὁλότητος παράγων ἀξίος λόγου.

Θ' ἀποδειχθῆ ὅτι ὁ Κρῆς Ἀγρότης γνωρίζει νὰ μάχεται ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τῆς εἰρημιστικῆς περιόδου ὡς ἐγνώριζεν νὰ μάχεται ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τῶν Ἐθνικῶν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του καὶ διὰ τὴν Ἐθνικὴν του ἀποκατάστασιν.

Ἐχω ἀποκρυσταλώσῃ μερικὰς γνώμας περὶ τοῦ τι πρόκειται νὰ γίνῃ. Ἄλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀπασχολῶ τὸ Συνεδριον θὰ καταθέσω τὴν ἐκθεσίαν μου ἢ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἐρεῦνης τῶν Κυριῶν Ἀγορητῶν. Αὐτὰ εἶχον νὰ εἶπω διὰ νὰ γνωσθῆ ποῖα ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου τούτου τοῦ ὁποῖου τὰς ἐργασίας χαιρετίζομεν μὲ τόσῃν χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν πάντες.

ΑΛΕΞ. ΜΥΛΩΝΑΣ (Ἀρχηγὸς Ἀγροτικῶν) Παρακαλῶ, Κύριε Πρόεδρε, ὅπως μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ εἶπω μερικὰ πράγματα ἀφορῶντα τὰ θέματα τοῦ Συνεδρίου.

Κύριοι Σύεδροι, εἶνε ὄντως ἀξία παντὸς ἐπαίνου ἢ συγκρότησις τοῦ σημερινοῦ Συνεδρίου σας, διότι τὸ Συνεδριὸν σας τοῦτο εἶναι προωρισμένον νὰ διαλευκάνη ὠρισμένα θέματα ζωτικὰ διὰ τὴν Μεγαλόνησον καὶ νὰ διαφωτίσῃ τόσον τοὺς Κυβερνῶντας ὅσον καὶ ὄλους ἡμᾶς ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν. Καὶ τὸ Συνεδριον τοῦτο, συγκροτεῖται ἀπὸ τοὺς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους διὰ τὰ Γεωργικὰ ζητήματα, καὶ ἐπομένως θὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τῆς πείρας, ἡ φωνὴ τοῦ ἐνδιαφέροντος, ἡ φωνὴ τοῦ ὀργανωμένου ἐνδιαφέροντος.

Θὰ εἶναι μία μεγάλη συμβολὴ εἰς τὰ πορίσματα τῆς πείρας τῶν ἐπιστημόνων, τῶν Γεωπόνων, καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸν ἀμέσως ἐνδιαφερόμενον ἀγρότην. Δι' αὐτὸ ἐκφράζω κ' ἐγὼ τὰ συγχαρητήριά μου εἰς τοὺς σχόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου, εἶμαι δὲ ἐξαιρετικῶς εὐτυχῆς καὶ ἐγὼ διὰ τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν ἣ ὁποία μοῦ ἀπηνυθύνθη διότι χάρις εἰς αὐτὴν κατέστη δυνατόν νὰ ἔλθω μετὰ ἐπιλέκτων φίλων ἕνα παρακολουθήσωμεν τὰς ἐργασίας, νὰ διαφωτισθῶμεν καὶ νὰ προσπαθῆσωμεν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μας νὰ ὑποστηρίξωμεν εἰς τὸ Κοινοβούλιον καὶ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου σας.

Κύριοι,

Ἐν τῷ μέτρῳ τῆς γενικῆς ἀποθαρρύνσεως ἣ ὁποία κατέλαβε τὸν κόσμον καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὴν δεινὴν οικονομικὴν κρίσιν, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε λέγω νὰ εἶπω ἀλόψυεις μου τινὰς διὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐνθαρρυντικαί, διότι ἡ βᾶσις τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ γῆ, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γῆ δύναται νὰ παραγάγῃ πολλαπλάσια. Ἐχει μεγίστας ἀνεκμεταλλεύτους ἀκόμη δυναμικότητας. Ἐχει μεγίστην σημασίαν ἢ ἐπαύξεισις τῆς παραγωγῆς τῆς Ἑλλάδος διότι ἀπὸ τὴν ἰσοσχέλισιν τοῦ Ἐμπορικοῦ μας ἰσοζυγίου ἐξαρτᾶται ἡ ἀνάρρωσις τῆς Χώρας. Τὸ Ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον παράγοντα τοῦ

Γενικοῦ Οἰκονομικοῦ ἰσοζυγίου διὰ τὴν Ἑλλάδα διότι μέχρι πρὸ τινος τὸ ἔλλειμα τοῦ ἔμπορικοῦ μας ἰσοζυγίου τὸ ὁποῖον ἀνεκαθεν εἶναι παθητικόν, ἐκαλύπτετο μὲ ἄλλους πόρους, τοὺς λεγομένους ἀδήλους, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τινος ἤρχισαν νὰ στεριεύουν. Στεριεύουν τὰ ἐμβάσματα τῶν μεταναστῶν καὶ φοβοῦμαι ὅτι θὰ στεριεύσουν ἀκόμη περισσότερον. Διότι ἀφ' ἐνὸς ἡ μετανάστευσις ἐσταμάτησεν καὶ ἐξ ἄλλου παρερχομένου τοῦ χρόνου μονιμοποιοῦνται οἱ μετανάσται καὶ ἐπομένως ὀλιγοστεύει ἡ ἐπάνοδος πρὸς τὴν Πατρίδα καθὼς καὶ τὰ ἐμβάσματα.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἄλλη κάλυψις ἢ προσωρινή, διὰ τῶν πιστώσεων, διὰ τοῦ δανεισμοῦ, ἢ ὁποῖα ἐκάλυπτε τὸ ἔλλειμα καὶ αὕτῃ ἤρχισε νὰ ἐλαττοῦται καὶ νὰ καθυστερῇ ὡς πρὸς τὰ δημόσια οἰκονομικὰ ἀπολύτως. Ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀναρρώσῃ ἡ Χώρα παρὰ διὰ τῆς τονώσεως τοῦ ἔμπορικοῦ ἰσοζυγίου τὸ ὁποῖον ἀριθμεῖ πέντε περίπου δισεκατομμύρια ἔλλειμα. Κατὰ μέσον ὄρον τῆς τελευταίας διείας ἢ εἰσαγωγή εἰς τὴν χώραν ἔμπορευμάτων τροφίμων, σίτου κ.λ.π. ἦτο περὶ τὰ δέκα δισεκατομμύρια. Ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἢ ἐξαγωγή ἐκ τῆς Χώρας περὶ τὰ πέντε δισ)μύρια εἰς στρογγυλοὺς ἀριθμοὺς, ἐπομένως ὑπάρχει ἔλλειμα πέντε δισεκατομμυρίων. Καὶ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Εἶναι δυνατόν νὰ καλυφθῇ; Εὐτυχῶς ὅλοι οἱ εἰδικοὶ καὶ ἐγὼ ἀπολύτως πιστεύομεν ὅτι μὲ ἔντασιν τῶν προσπαθειῶν εἶναι δυνατόν νὰ καλυφθῇ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν εἰσαγωγῶν, ἐὰν παράγωμεν περισσότερα πράγματα ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ παράγωμεν καὶ νὰ μὴ τὰ εἰσάγωμεν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν. Ὅλοι γνωρίζετε ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐνταθῇ ἡ σιτοπαραγωγή καὶ ἡ παραγωγή ἄλλων προϊόντων (βάμβακος) καὶ νὰ καλυφθῇ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἂν μὴ καὶ τὸ ὅλον, τὸ ἔλλειμα τῶν πέντε δισ)μυρίων ἀπὸ τὴν αὐξήσιν τῆς ἐντοπίας παραγωγῆς τῆς καταναλισκομένης ἐν τῷ τόπῳ. Εἶναι περιττὸν εἰς τὴν γενικὴν αὐτὴν εἰσῆγησιν νὰ σᾶς ἀναπτύξω κοινῶς γνωστὰ πράγματα, ὅτι ἡ δυναμικότης

τῆς αὐξήσεως τῶν σιτηρῶν εἶναι τεραστία. Εἶναι εὐτύχημα ὅτι δυνάμεθα ν' ἀναβιβάσωμεν τὴν στάθμην. Ἐχομεν παραδείγματα ἄλλων Χωρῶν, ὅπως τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας ἢ ὅποια ἔχει 120—130 χιλιογράμματα κατὰ στρέμμα μέσην ἀπόδοσιν, ἐνῶ ἡμεῖς ἔχομεν 65—70. Ἐχομεν στατιστικὴν κατὰ τὴν ὁποιοδήποτε Ἑλλάς εἶναι τὸ τελευταῖον ἀπὸ ὅλα τὰ εὐνομούμενα Κράτη εἰς κατανάλωσιν. Ἐὰν γίνῃ καλλιτέρα ἢ σπορά καὶ ἂν χρησιμοποιηθῇ τὸ σύστημα τῆς ἀμειψισποράς μόνον ἀπὸ τὰ σιτηρὰ δυνάμεθα ν' ἀναμένωμεν τοιαύτην ἀπόδοσιν ὥστε νὰ παύσωμεν νὰ πληρώνωμεν εἰς τὸ ἔξωτερικὸν 2 1)2 δισεκατομμύρια δραχμῶν. Ἐπίσης ὡς πρὸς τὰ ζῶα εἶναι δυνατόν νὰ παύσωμεν νὰ εἴμεθα ὑποτελεῖς εἰς τὸ ἔξωτερικὸν καὶ νὰ μὴ δίδωμεν 500 περίπου ἑκατομμύρια διὰ τὴν εἰσαγωγὴν των.

Σήμερον δίδομεν 300.000.000 διὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα (βούτυρον κλπ.) 1200. 000. 000 δι' εἰσαγωγὴν βάμβακος καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων βάμβακος, τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν μὲ μίαν ἔντασιν βεβαίως—καὶ διὰ καταλλήλου ἑξωτερικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς ὡς πρὸς τὰς συμβάσεις νὰ παραγῶνται ἐδῶ, διότι καὶ ὁ βάμβαξ εἶναι δυνατόν νὰ παραχθῇ καὶ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα του καὶ ἡ κλωστοῦφαντουργία εἶναι βιομηχανία δυναμένη νὰ ἀναβιώσῃ ἐν Ἑλλάδι διὰ καταλλήλου ποσοστάσις. Ἡ Χώρα μας οὔτε ἄγονος οὔτε ἄξενος εἶναι, εὐτυχῶς δὲ ἀκόμη καὶ ἀνεκμετάλλευτος. Σὰς εἶπα ὅτι τὸ ἔλλειμα εἶναι δυνατόν νὰ μειωθῇ δι' ἐλαττώσεως τῶν εἰσαγωγῶν διὰ πράγματα τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν νὰ παραχθοῦν εἰς τὴν Χώραν καὶ οὐχὶ διὰ πράγματα τὰ ὅποια φέρομεν ἕνεκα τῆς ὑποκαταναλώσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Τοιαύτη ἐλάττωσις τῶν εἰσαγωγῶν θὰ ἔχη ἀντίρροπον αὐξήσιν τῆς ἐντοπίου παραγωγικότητος, ἀλλὰ καὶ πέραν τούτου εἶναι δυνατόν διὰ καταλλήλου ἐμπορικῆς πολιτικῆς ν' αὐξήσωμεν τὴν ἑξαγωγὴν τῶν πολυτίμων μας προϊόντων καὶ τότε ὅχι μόνον ἔλλειμμα δὲν θὰ ἔχωμεν—ἀφοῦ θὰ καλυφθῇ—ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν καὶ πλεόνασμα εἰς τὸ Ἐμπο-

ρικὸν μας Ἴσοζύγιον. Αὐτὴ εἶναι ἡ προοπτικὴ τοῦ μέλλοντος.

Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀξία τῆς ἐξαγωγῆς μας κατὰ μέσον ὄρον εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη, τῶν γεωργικῶν προΐόντων καπνοῦ, σταφίδος, ἐλαίου, ἐλαιῶν, οἴνου, σύκων κλπ. ἀνέρχεται εἰς 5.414.000.000. Ἐὰν κατὰ ἕνα 5—10 ο)ο μόνον αὐξήσωμεν τὴν ἐξαγωγὴν ἔχομεν ἀμέσως 500—600.000.000 καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Δὲν φαντάζομαι ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς αἰσιόδοξος ὅτι θὰ κατορθωθῇ διεύρυνσις τῆς καταναλώσεως εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐνα μέσον εἶνε αἱ ἀνταλλαγαὶ καὶ ἄλλο αἱ ἐμπορικαὶ συμβάσεις τὰς ὁποίας γνωρίζομεν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχομεν τὴν ἀπέραντον δυναμικότητα τῆς Χώρας νὰ παράγῃ ἀπὸ τὰ εὐγενῆ αὐτὰ προϊόντα διότι ἀναμένουν τὴν φυτεῖαν ἀπέραντες πλαγῆς, κατάλληλοι διὰ σταφίδα ὡς λ. χ. εἰς τὴν Κόρινθον. Τὸ ἴδιο θὰ εἶπω διὰ τὸν καπνόν, τὸ λάδι. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἑλλάδος εἶναι κατάλληλον διὰ καπνόν. Εἰς τὰ ξηρικά ἐδάφη ἔχομεν καὶ καλυτέραν ποιότητα ἀλλὰ καὶ χαμηλοτέραν ἢ ὁποία δύναται νὰ εὕρῃ μεγαλυτέραν κατανάλωσιν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Γενικῶς ἔχομεν ἀνάγκην καταλλήλου ὀργανώσεως ὅχι μόνον διὰ τὴν καλυτέραν παραγωγὴν ἀλλὰ πρὸ παντὸς διὰ τὴν ἐμπορικὴν πολιτικὴν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Καὶ πρέπει νὰ εὐχηθῶμεν ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπικρατησάσης ἀπὸ τινος οἰκονομικῆς κρίσεως ὅτι λέγω καὶ παρ' ἡμῖν θὰ ἐπικρατήσῃ ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας μία διευθυνομένη οἰκονομία ἢ ὁποία χωρὶς νὰ ἀποπνίγῃ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν θὰ τὴν περιορίζῃ ἐντὸς τῶν εὐρέων ὀρίων τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ὁδηγὸς εἰς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν. Ἐγὼ θὰ ἔλεγα ὅτι ἡ διευθυνομένη αὐτὴ οἰκονομία θὰ ἔπρεπε πρὸ παντὸς νὰ εἶναι ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ ἀγροτικὸν πνεῦμα ἐφόσον ἡ βάσις τῆς οἰκονομίας μας εἶναι ἡ Γῆ, ἐφόσον ἡ Ἑλληνικὴ Γῆ παράγει τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πλούτου, ἐφ' ὅσον οἱ ἀγρόται τῆς Χώρας ἀποτελοῦν τὸ με-

γαλύτερον ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἐὰν οἱ κλάδοι τῆς διοικήσεως, ὅλα τὰ Ὑπουργεῖα, ὅλαι αἱ Ἀρχαὶ, ἐμπειστοῦν ἀπὸ τὸ ἀγροτικὸν αὐτὸ πνεῦμα, ἢ Χώρα μας θὰ δυνηθῆ ν' ἀναρρώσῃ.

Κύριοι,

Ἡ Κρήτη καλεῖται νὰ συμβάλῃ εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς παραγωγῆς, τῆς βελτιώσεως τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἡ Κρήτη ὅπως πρὸ ὀλίγου ἐλέγχθη—καὶ θὰ ἦτο κοινοτυρία νὰ τὸ ἐπαναλάβω—ἡ Κρήτη ἢ ὁποῖα ἐλάμπρυνεν τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν διὰ χρυσῶν σελίδων ἢ Κρήτη ἢ ὁποῖα ἔχει ἐκτὸς τοῦ πλοῦτου τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ μέγιστον πλοῦτιον ἀνεκμετάλλετον ἀκόμη, ἢ Κρήτη ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ μίαν ἀπάνθησιν εὐγενῆ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς (χειροκροτήματα), μίαν ἐξέλιξιν καὶ μίαν ἐπιλογὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, εἶναι πρὸ παντὸς προωρισμένη νὰ εἶναι καὶ ἡ σηματοφόρος τῆς κινήσεως ταύτης, διότι ἔχει πολλὰ στοιχεῖα νὰ πρωτοστατήσῃ. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃτε ὀλίγους ἀριθμοὺς διὰ νὰ ἴδωμεν ὅτι ἔχει συγκριτικῶς πρὸς ἄλλας περιφερείας τῆς Χώρας πολλὰ στοιχεῖα προόδου καὶ δυναμικότητος.

Ἡ Κρήτη ἀποτελεῖ τὸ 1)16 περίπου τοῦ ἔμβαδοῦ ὀλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος, δηλαδή, ἀπὸ 130.000 περίπου χιλιόμετρα, ἀποτελεῖ τὰ 8 1)2 χιλ. συνεπῶς καὶ τὸ 1)16 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας ἢ ὁποῖα ἔχει πληθυσμὸν 6 1)2 ἑκατομμυρίων καὶ πλεον κατοίκων (Ἡ Κρήτη ἔχει περὶ τὰς 386.000—400.000). Ἐχει τέλος τὸ 1)20 τῶν καλ)μένων ἐκτίσεων. Ἀπέναντι τῶν ποσοστῶν τούτων ποῖα εἶναι, ἢ ἀντιπροσώπενσις εἰς ἀξίαν ἐπὶ τῆς συνολικῆς παραγωγῆς τῆς Ἑλλάδος; Τὸ 1)10. Ἐνῶ βλέπομεν ὅτι ἔχει πολὺ ὀλιγώτερον τοῦ 1)10 εἰς πληθυσμὸν, ἀποτελεῖ εἰς ἀξίαν τὸ 1)10 διότι ἔχει πολὺτιμα προϊόντα, διότι εἰς ὀλιγώτερον χῶρον ἐργάζονται καλλίτερα οἱ κάτοικοι. Καὶ μίαν ματιὰ νὰ ρίξῃ κανεὶς εἰς τὰ βουνὰ τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται πολλάκις ὡς Πατρίς τῶν Ἡρώων θὰ ἴδῃ ὅτι ἀναμέ-

νουν τὴν δενδροκομικὴν ἐκμετάλλευσιν.

Ἐὰν προηγηθῆ μία κατάλληλος συγκοινωνία καὶ μία κατάλληλος Ἀγροφυλακὴ καὶ αὐτὰ τὰ βουνὰ εἶναι δυνατὸν πλείστα ὄσα νὰ παραγάγουν. Ἴνα μὴ παραλείψω ἓνα πλοῦτον ἄλλοτε περιφρονημένον, θὰ ἀναφέρω τὸ Χαροῦπι, τὸ ὁποῖον ἴσως μίαν ἡμέραν νὰ ἴδωμεν νὰ μᾶς παράγῃ δλόκληρον τὴν ζάχαριν ἐκ 300.000.000 ὄκ. Μελετᾶται τὸ ζήτημα. Δὲν εἶναι ἀκατόρθωτον. Δὲν θέλω νὰ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας, φαντάζομαι ὅτι θὰ γίνουν εἰσηγήσεις καὶ ἐπομένως λίαν ἐπικαίρως συνέρχεται τὸ Συνέδριον. Θὰ τονώσῃ τὰς προσπάθειάς τοῦ Κράτους, θὰ δείξῃ ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀναμένωμεν τὰ πάντα ἀπὸ τὸ Κράτος ἀλλὰ πρὸ παντός σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων αὐτοὶ οἱ παραγωγοὶ ὀργανωμένοι πρέπει νὰ συμβάλουν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν. Τὸ Κράτος τῷ ἀρκεῖ ἐὰν ἀσκῆ μίαν ἀνωτέραν ἐποπτείαν καὶ καθοδήγησιν. Πρέπει κυρίως οἱ Πολῖται νὰ μὴ ἀναμένουν τὰ πάντα ἀπ' αὐτὸ ἀλλὰ νὰ ἐργάζωνται. Εἶναι ἐδῶ ἄξιον πολλῆς προσοχῆς ὅτι καὶ ἡ αὐτοδιοίκησις κατακτᾷ εἰς τὴν Κρήτην ἕδαφος διατῶν Ἐπιμελητηρίων, (Συν)σμῶν καὶ λοιπῶν ὀργανώσεων.

Κύριοι,

Μὲ τὴν εὐχὴν ὅτι τὸ Συνέδριόν σας θὰ ἀποτελέσῃ ὄντως Σταθμὸν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς Χώρας, θὰ μοι ἐπιτρέψῃτε ν' ἀπευθύνω ἓνα ἐγκάρδιον καὶ θερμὸν χαιρετισμὸν πρὸς Ὑμᾶς καὶ πρὸς ὄλους ἐκείνους τοὺς ὁποίους Σεῖς ἐκπροσωπεῖτε ἐνταῦθα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ὁ κ. Δήμαρχος Χανίων ἔχει τὸν Λόγον.
Ι. ΜΟΥΝΤΑΚΗΣ (Δήμαρχος Χανίων) Ἄς ἐπιτραπῆ καὶ εἰς ἐμὲ ἐξ ὀνόματος τοῦ Δήμου Χανίων τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύω νὰ χαιρετίσω τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Γεωργ. Κόσμου τῆς Νήσου καὶ νὰ εὐχηθῶ ὅπως αἱ ἀποφάσεις ὑμῶν εὐρωσιν πᾶσαν ὑποστήριξιν καὶ συμπληρώσωσιν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιζητεῖ τὸ Συνέδριον. Εἶναι εὐχάριστον, Κύριοι, ὅτι ἀντελήφθημεν

πάντες ἐπισταμένως καὶ οἱ ἀγρόται καὶ ὁ ἐμπορικὸς κόσμος ὅτι μόνον διὰ τῆς καλλιιεργείας τῆς Γῆς εἶναι δυνατὸν τὸ Κράτος μας νὰ εὐημερήσῃ καὶ ἡμεῖς αὐτοί. Εἶναι εὐοίωνον ὅτι εἰς τὸ Συνέδριον αὐτὸ παρίστανται διάφοροι ἐπιστήμονες ξένων κλάδων πρὸς τὴν Γεωργίαν, οἱ ὅποιοι ἔδωσαν τὸ παράδειγμα εἰς τὸν ἀγρότην τῆς ἐντατικῆς καλ)γείας τῆς ἐπιστημονικῆς τοιαύτης καὶ τῆς διαδόσεως τῶν προϊόντων. Χαιρετίζων λοιπὸν πάντας ὑμᾶς ἐξ ὀνόματος τῆς πόλεως Χανίων εὐχομαι ὅπως εὐοδωθῇ ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὅποιον συνήλθατε ἐνταῦθα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ὁ κ. Μπεμπῆς ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ (Πρόεδρος Γεωργ. Ἐπιμελητηρίου Ρεθύμνης).

Κύριοι Ἀντιπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως

Κύριοι Γερουσιασταὶ καὶ Βουλευταὶ

Κύριοι Σύεδροι,

Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ἀξιότιμοι Κύριοι, νὰ νομίζω ὅτι θὰ ἐθεωρεῖτο ἀφέλεια, τὸ νὰ ἐπιχειρήσῃ τις νὰ παραστήσῃ πόσης μεγάλης σημασίας ζήτημα εἶναι τὸ ζήτημα τῆς Ἀγροτικῆς ἀσφαλείας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται κατὰ πρῶτιστον λόγον ἡ ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τῆς γεωργίας, τοῦ κλάδου δηλονότι ἐκείνου εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἐχει διαπιστωθῆ κατὰ τρόπον ἀδιαμφισβήτητον ὅτι ἡ ἀγροτικὴ ἀσφάλεια ἐν τῇ Νήσῳ δὲν λειτουργεῖ ἐπιτυχῶς.

Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ παρίδωμεν ὅτι ἡ φύσις τῆς ὑπηρεσίας ταύτης εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ ἀποκλείῃ τὴν ἀξίωσιν τῆς κατὰ γράμμα ἐφαρμογῆς τῶν ἐκάστοτε θεσπιζομένων.

Δὲν δυνάμεθα ἐπίσης νὰ παρίδωμεν ὅτι ἡ κατανομὴ τῆς ἀγροτικῆς περιουσίας ἐν Κρήτῃ εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ ἀποκλείῃ τελείως τὴν λῆψιν τῶν ριζικῶν ἐκεί-

νων μέτρων, ἅτινα θὰ ἀπλητοῦντο, καὶ οἷα θὰ ἦσαν ὁ ἀναγκαστικὸς καθορισμὸς ζωνῶν κτηνοτροφικῶν καὶ τοιούτων ἀπληγορευμένων.

Δυνάμεθα ὅμως κάλλιστα νὰ ἀξιώσωμεν τὴν λήψιν μέτρων ἅτινα θὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασιν τῆς Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας κατὰ τρόπον ὅστις χωρὶς νὰ καταστρέφῃ τὴν κτηνοτροφίαν, θὰ προστατεύῃ ἐπαρκῶς τὴν γεωργίαν. Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος δέον νὰ χωρισθῇ εἰς τρία μέρη:

Οἰκονομικόν, Διοικητικόν, Δικαστικόν.

Α΄. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ

Δύο συστήματα οἰκονομικῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ Σώματος προβλέπονται ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος διὰ τὴν Κρήτην Νόμου «Κώδικος Ἀγροφυλακῆς Κρήτης» 1) Τὸ διὰ τῶν περιφερειακῶν Ταμείων ἀγροφυλακῆς λειτουργούντων κατὰ Ἐποπτικὰς Περιφερείας (Νομοῦς) καὶ 2) τὸ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοτελῶν λογαριασμῶν δυνάμενων νὰ λειτουργήσουν κατὰ ἀγροτικὰς περιοχὰς (Κοινοτήτας).

Τὸ πρῶτον παρουσιάζει τὸ μειονέκτημα ὅτι μετ' ὀνδρήποτε ποσοστὸν φορολογίας, ἐντὸς βεβαίως λογικῶν ὁρίων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἡ προϋπόθεσις ὅτι ἐξασφαλίζεται ἡ ἐπάρκεια τοῦ Περιφερειακοῦ Ταμείου Ἀγροφυλακῆς διότι τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ποσὰ τῶν προϊόντων ἅτινα πρόκειται νὰ ἐξαχθῶσι καὶ τὰ ὁποῖα δὲν δυνάμεθα ἐκ τῶν προτέρων νὰ γνωρίζωμεν.

Ἐχει ἐπανειλημμένως παρατηρηθῆ ἀνεπάρκεια τῶν Ταμείων τούτων, καὶ ἔχουσι ἐλλεθῆ ἐπανειλημμένως εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην τὰ Ἐποπτικὰ Συμβούλια Ἀγροφυλακῆς νὰ αὐξήσωσι τὰς ἐπιβληθεῖσας φορολογίας, νὰ ἀναθέσωσι εἰς τὰς Κοινοτήτας τὴν μισθοδοσίαν τῶν ἀγροφυλάκων ἐπὶ τινα χρόνον, νὰ διακόψωσι τὰς πληρωμὰς καὶ νὰ ἀφήσουν τέλος ἄνευ μισθοδοσίας τὰ ὄργανα τῆς ἀγροφυλακῆς, ὑπάρχουσι δὲ καὶ σήμερον πολλοὶ ἀγροφύλακες εἰς τινα διαμερίσματα,

ἔχοντες νὰ λάβωσι μισθοὺς πολλῶν μηνῶν παρελθόντων ἐτῶν.

Ὅλοι οἱ λόγοι βεβαίως αὐτοὶ εἶναι σοβαροὶ καὶ τείνουν εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνουν στοιχεῖα καλὰ ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναλάβωσι τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀγροφύλακος.

2) Τὸ δεύτερον σύστημα εἶνε τὸ τῶν ἰδίων αὐτοτελῶν λογαριασμῶν τῶν Κοινοτήτων.

Τὸ σύστημα τοῦτο παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα ὅτι ὑποχρεωτικῶς βεβαιοῦνται ὅσα ποσὰ ἀκριβῶς ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἀγροφυλάκων ἐκάστης περιοχῆς καὶ χωρὶς νὰ παρουσιάζεται ἐνίοτε ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπερέτρου ἐπιβαρύνσεως τῶν κτηματιῶν, ἐξασφαλίζεται ἡ ἐπάρκεια τῆς οἰκονομικῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν Ἀγροφυλάκων ἐκάστης ἀγροτικῆς περιφερείας.

Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψει ὅτι διὰ τοῦ συστήματος τούτου μειοῦται ἡ ἐργασία τῶν ὑπαλλήλων Ἀγροφυλακῆς εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ Κεντρικὴ ὑπηρεσία, θὰ ἐξυπηρετεῖτο οἰκονομικῶς διὰ τῶν προστίμων καὶ δικαστικῶν τελῶν.

Δυστυχῶς τὸ σύστημα τοῦτο προϋποθέτει δύο τινά: 1) Κοινότητος ἀνεπτυγμένης καὶ προωδευμένης δυναμένης νὰ ρυθμίζωσι τὸ λογιστικὸν μέρος κανονικῶς καὶ ἐγκαίρως, καὶ αἵτινες ἂν δὲν ληφθῆ μέτρον περιορισμοῦ τῆς δημιουργίας νέων, τιθεμένου ὡς ἐλάχιστου ὁρίου τῶν χιλίων κατοίκων διὰ τὴν σύστασιν νέας Κοινότητος, θὰ καταλήξωσιν εἰς τελείαν ἀποσύνθεσιν καὶ θὰ συμπαράσῳσιν εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἀγροφυλακὴν διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῆ αὕτη ἄνευ τῆς συνεργασίας, μετὰ τῆς ἀρμοδίας τοπικῆς ἀρχῆς, τῆς Κοινότητος. 2) Διάρθεσιν ὑπαλλήλων ἀγροφυλακῆς ὅπως μὴ ἀντιδρῶσιν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος, διότι εἶναι φυσικὸν νὰ σκέπτωνται οὗτοι ὅτι ἐπιτυχάνοντος τοῦ συστήματος τούτου κινδυνεύει νὰ θεωρηθῆ ὡς περιττὴ ἡ θέσις ἐνίων τούτων.

Λόγω τῆς ἀνεπαρκειᾶς τῶν Κοινοτήτων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐκ τῆς ἀντιδράσεως τῶν ἐχόντων ἀντίθετον γνώμην

ὑπαλλήλων, δὲν ἠὲδοκίμησεν εἰς ὄρισμένον νομὸν τὸ σύστημα τοῦτο τὸ ὁποῖον κατόπιν αἰτήσεως τῶν Κοινοτήτων εἶχεν ἀποφασισθῆναι νὰ ἐπιβληθῆι.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν καταλήγομεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσωμεν παγίαν οἰκονομικὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ σώματος εἰμὴ μόνον ὅταν τὸ Κράτος ἀναλάβῃ τὴν μισθοδοσίαν τῶν ὀργάνων ἀγροφυλακῆς, ἐπιβάλλον ἀνάλογον φορολογίαν, συνεισπραττομένην μετὰ δημοσίων φόρων καὶ χωρὶς νὰ χαρακτηρίζεται ὡς ἰδία ὑπὲρ ἀγροφυλακῆς τοιαύτη.

Μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ καταστῆ δυνατόν νὰ ἐξυπηρετηθῆι τὸ Σῶμα οἰκονομικῶς καὶ νὰ ἐξευρεθῶσι κατάλληλα πρόσωπα πρὸς ἀνάληψιν τοῦ ἔργου τοῦ ἀγροφύλακος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου στηρίζεται ἡ πρόοδος τῆς γεωργίας τοῦ μεγαλυτέρου τούτου κλάδου τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας, διότι οὕτω θὰ ἀποκτήσωσι τὰ ὄργανα ταῦτα συνείδησιν ὑπαλλήλλου καὶ θὰ παύσονται νομίζοντα ὅτι εἶναι προσωρινοὶ ἐργάται ὄρισμένων ἐπιτηδείων.

Γενομένου τούτου δεκτοῦ ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι θὰ ἦτο ἐξυπηρετικὸν ὅπως ληφθῆι ἀρμοδίως ἀπόφασις καὶ μειωθῶν κατὰ 50 ο)ο αἱ παλαιαὶ ἀπαιτήσεις τῶν περιφερειακῶν Ταμείων Ἀγροφυλακῆς ἐκεῖνων ἐκ τῶν ὀφειλετῶν των, οἵτινες ἐντὸς ὄρισμένης προθεσμίας τακτῆς καλούμενοι, θὰ προσήρχοντο νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις των.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου γεννῶνται βασιμώταται ἐλπίδες ὅτι ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος θὰ κατορθωθῆι ἡ εἰσπραξις μεγίστου μέρους τῶν ἀπαιτήσεων τούτων τοῦ Περιφερειακοῦ Ταμείου Ἀγροφυλακῆς, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προέρχονται ἀπὸ πρόστιμα, δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη ἀγροτῶν οἵτινες εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι ἀγροζημιωταὶ ἀλλὰ τοὺς ἔφευγον ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου ἢ ἀφέλεια ἐνὸς ἀγροφύλακος, τὸ πείσμα ἐνὸς χωριανοῦ των, καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου διὰ τὸν

Ἄγρονόμον ὅπως προβῆ εἰς βαθυτέραν καὶ λεπτομεροῦ ἑξέτασιν τῆς ὑπὸ τούτου δικαζομένης καταγγελίας.

Ἐχομεν δὲ ὑπ' ὄψει τὸν Νομὸν Ρεθύμνης οὕτινος τὸ Περιφερειακὸν Ταμεῖον ἀγροφυλακῆς ἔχει τοιαύτας παλαιὰς ἀπαιτήσεις κυμαινομένας περὶ τὰ τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐνῶ αἱ παλαιαὶ του ὑποχρεώσεις εἰς μισθοὺς Ἀγροφυλάκων παρελθουσῶν χρήσεων δὲν ἀνέρχονται οὔτε εἰς τὸ ὄγδοον τῶν ἀπαιτησέων του τούτων.

Β'. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ

Τὸ Διοικητικὸν μέρος τοῦ ζητήματος ἀπαιτεῖ ριζικὰς τροποποιήσεις.

Οἱ κ. κ. Συνάδελφοι εἰσηγηταὶ ἐπὶ τοῦ θέματος ἔχουσι καταρτίσει τὰς εἰσηγήσεις των πρὸς ἄς καὶ ἡμεῖς συμφωνοῦμεν.

Ἐχομεν τὴν γνώμην ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ θεωρηθῶσι ἀπαραίτητοι αἱ ἐξῆς τροποποιήσεις εἰς τὸν ὑφιστάμενον Νόμον, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν τελικῶς δὲν ἐπικρατήσῃ ἡ γνώμη τῆς καταργήσεως καὶ ἀντικατάσεώς του.

1) Εἰς τὸ ἄρθρον 15 τὸ κανονίζον τὴν σύνθεσιν καὶ λειτουργίαν τῶν ἀγρονομικῶν Συμβουλίων νὰ γίνῃ τροποποίησις διὰ τῆς ὁποίας τρίτον μέλος τοῦ Συμβουλίου τούτου θὰ εἶναι ὁ Πρόεδρος τῆς οἰκείας Κοινότητος ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου ὀριζομένου προϋσταμένου τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς.

2) Εἰς τὸ ἄρθρον 16 ἐδάφ. 4 μετὰ τὴν παράγραφον «ἐκλέγει τὰ κοινονικὰ ὄργανα ἀγροφυλακῆς» νὰ προστεθῇ ἡ φρασίς «κατόπιν προτάσεως τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐνδιαφερομένης κοινότητος. Εἰς περίπτωσιν δὲ καταφανοῦς ἀντιθέσεως μεγάλης πλειοψηφίας τῶν κτηματιῶν τῆς περιοχῆς πρὸς τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον θὰ εἶναι ἐπικρατεστέρα ἡ αἰτήσεις τῶν κτηματιῶν ἐκδηλουμένη διὰ τῶν ὑπογραφῶν πρὸς τὸ ἀγρονομικὸν Συμβούλιον».

3) Τὸ τέταρτον ἑδάφιον τοῦ ἄρθρου 28 τὸ κανονίζον τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη παγίως εἰς 40 δραχμὰς δι' ἐκάστην καταδικαστικὴν ἀπόφασιν καὶ τὰ ὁποῖα εἰς τὴν πραγματικότητα ἀνέρχονται εἰς δραχμὰς 57, 40 νὰ τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς: Τὰ ποινικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῶν ἐν παραγράφοις 3 καὶ 4 τοῦ ἄρθρου 27 παραβάσεων ὀρίζονται εἰς δραχμὰς 10—50 κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἀγρονόμου ἐν οὐδεμιᾷ ὅμως περιπτώσει θὰ δύνανται νὰ ὑπερβῶσι τὴν ἀξίαν τῆς ἐκδικαζομένης ἀγροζημίας, πάντως δὲ τῶν κατ' ἀντιμωλίαν δικαζομένων μειοῦνται εἰς τὸ ἡμισυ.

4) Εἰς τὸ ἄρθρον 28 ἑδαφ. 2 νὰ προστεθῇ ἡ παράγραφος «ἐπαφίεται ὅμως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἀγρονόμου ἢ μὴ ἐπιβολὴ τοῦ ὄρκου εἰς τοὺς ἀγροφύλακας ἰδιαιτέρως δι' ἐκάστην ἐκθεσιν ἀγροζημίας.»

Θεωροῦμεν τέλος ὅτι τυγχάνει πολὺ σκόπιμον τὸ νὰ εἰσπράττωνται ὑπὸ τῶν Ἀγροφυλάκων σύλληπτρα διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους 1) Ὡς εἶναι γνωστὸν τοιούτων συλλήπτρων δικαιοῦνται οἱ ἀγροφύλακες ὅταν συλλάβωσι ἐπ' αὐτοφώρῳ ζῶα εἰς ξένην βοσκήν, καὶ συνεπῶς ἢ τοιαύτη εἴσπραξις συλλήπτρων κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας των. 2) ὡς ἐπίσης εἶναι γνωστὸν οἱ μισθοὶ τῶν ἀγροφυλάκων τυγχάνουσι κατὰ τὸ πλεῖστον γλίσχοι καὶ διὰ τῆς εἰσράξεως τῶν συλλήπτρων ἐνισχύονται τρόπον τινά οικονομικῶς καὶ 3) διότι ὡς ἐπίσης εἶναι γνωστὸν πλεῖσται τῶν ἀγροζημιῶν δὲν καταγγέλλονται εἰς τὸν ἀγρονόμον ἐφ' ὅσον δίδεται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ζημιωθέντα ἰδιοκτῆτην νὰ μὴ καταγγεῖλθῇ ἢ ἀγροζημία εἰς τὸν ἀγρονόμον καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις συνεπῶς ταύτας ἔχομεν τελείαν ἀτιμωρησίαν τῆς ἔστω καὶ ἐξ ἀμελείας διαπραχθείσης ἀγροζημίας ἐνῶ ἢ καταβολὴ συλλήπτρων θὰ παρουσιάζετο ὡς μικρὰ τις ποινή. Τὰ σύλληπτρα δέον νὰ ἐπιδικάζωνται διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀγρονόμου.

Θεωροῦμεν ἐπίσης ὅτι εἶναι σκόπιμον καὶ ἐξυπη-

ρετικὸν διὰ τὸ Σῶμα τῆς Ἀγροφυλακῆς νὰ τροποποιηθῆ ὁ Νόμος περὶ προσόντων τῶν Ἀγρονόμων τιθεμένου κατωτάτου ὁρίου ἡλικίας κάτω τοῦ ὁποίου νὰ μὴ δύναται τις νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἐπίσης καὶ προέλευσις ἀπὸ οἰκογένειαν κτηματίου.

Φρονοῦμεν ἐπίσης ὅτι καὶ γεωπόνοι ἔχοντες ὑπερπενταετῆ τουλάχιστον ὑπηρεσίαν, θὰ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν Ἀγρονόμου.

Θεωροῦμεν ἐπίσης σκόπιμον ὅπως εἰς τοὺς Ἀστυνομικοὺς Σταθμάρχας δοθῆ δικαίωμα καὶ ὑποχρεώσεις παρακολούθησεως τῶν Ἀγροφυλάκων χορηγούμενης αὐτοῖς δικαιοδοσίας ἐπιβολῆς ποινῆς προστίμου τινός, ἢ ὑποχρεουμένων ὅπως κατὰ χρονικὰ διαστήματα, κατὰ τριμηνίας ἐπὶ παραδείγματι, ὑποβάλλωσιν ἀρμοδίως ἐκθέσεις περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἱκανότητος τῶν Ἀγροφυλάκων τῆς περιφερείας των, διότι οὕτω ὁ ἀγροφύλαξ θὰ αἰσθάνεται ἄμεσον Προϊστάμενον διαρκῶς παρακολουθοῦντα αὐτὸν, πράγμα ἰὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ πράξῃ ὁ ἀγρονόμος λόγῳ τῆς εὐρείας περιφερείας τὴν ὁποίαν ὑποχρεοῦται νὰ ἐποπτεύῃ, μὴ ἀποκλειομένου ἄλλως καὶ τοῦ καθ' οἷονδῆποτε τρόπου ἐλέγχου τοῦ ἀγρονόμου.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐπέλθῃ πλήρης ἐπαφὴ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἀγροφυλακῆς καὶ θὰ παρουσιασθῶσι πολλαὶ περιπτώσεις καθ' ἃς καὶ ἢ οὕτω ὠργανωμένη Ἀγροφυλακὴ θὰ προσφέρῃ πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς.

Θεωροῦμεν ἐπίσης σκόπιμον ὅπως ἡ θητεία τῶν ἀγροφυλάκων παραμείνῃ ἐνιαυσία, ἀναδιοριζομένων τῶν τυχόν ἱκανῶν δι' ἐν ἐκάστοτε ἔτος, ἵνα καὶ οὗτοι ἔχωσι ὑπ' ὄψει ὅτι κατ' ἔτος πρόκειται νὰ κριθῆ ἡ ἱκανότης των καὶ ἀναγκάζωνται οὕτω νὰ ἐκτελῶσι μετὰ ζήλου τὰ καθήκοντά των.

Γ'. ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΝ

Θεωροῦμεν ἀπαραιτήτους τὰς ἑξῆς τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ δικαστικοῦ μέρους τοῦ Νόμου.

1) Αί προθεσμίαι πρὸς κλήτευσιν κατηγορουμένων καὶ μαρτύρων συντέμνονται εἰς τὸ ἥμισυ τῶν ὠρισμένων διὰ τὴν τακτικὴν ἐνώπιον τῶν Πταισματοδικείων διαδικασίαν.

2) Αἱ ἐρήμην ἀποφάσεις ἅμα τῇ τελεσιδικίᾳ τῶν νὰ καθίστανται ἐκτελεσταὶ καὶ νὰ ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν εἰς τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα δι' ἀποτίσεως τῆς ἐπιβεβλημένης ποινῆς καὶ οὐχὶ διὰ βεβαιώσεως ὡς δημοσίου ἐσόδου ταύτης.

3) Τὰ τέλη σημάνσεως τῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων κατὰ ἀγροφυλάκων μειοῦνται εἰς Δραχ. 40.

4) Διὰ ζημίας μέχρι Δραχ. 10 εἰς καλλιεργημένα κτήματα καὶ μέχρι Δρ. 20 εἰς ἀκαλλιέργητα ν' ἀποσβέννυται τὸ ἀξιόποινον ἐφ' ὅσον ὁ ζημιωθεὶς ἰδιοκτῆτης ἀποζημιωθῇ ὑπὸ τοῦ ζημιωτοῦ ἐν ἀρνήσει δὲ τοῦ ἰδιοκτῆτου νὰ δεχθῇ τὴν καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως ὁ ζημιωτῆς δικαιούται ν' ἀποστείλῃ διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς τὴν ἀξίαν τῆς ζημίας ὡς αὕτη ἐξετιμῆθη ὑπὸ τοῦ ἀγροφύλακος ἢ ἐκτιμητοῦ.

5) Ὁ ἀγροφύλαξ λαμβάνων γνῶσιν ἐγγράφως τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ ἰδιοκτῆτου δὲν δικαιούται νὰ συντάξῃ ἐκθεσιν ἀγροζημίας.

6) Ἐὰν ἡ τροποποίησις αὕτη δὲν γίνῃ δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων νὰ παρασχεθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἀγρονόμον νὰ ἀπορρίπτῃ τὴν μήνυσιν τῆς ὡς ἄνω περιπτώσεως μὴ καταλογίζων οὔτε πρόστιμον οὔτε δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη.

Τέλος προτείνομεν ὅπως ἐπιτροπὴ ἐκ 4 Βουλευτῶν, ἐνὸς ἐξ ἐκάστου Νομοῦ τῆς Κρήτης ἀναλάβῃ τὸν καταρτισμὸν νομοσχεδίου βάσει τῶν εἰς τὸ παρὸν Συνέδριον ἀναπτυχθεισῶν γνωμῶν καὶ ἐπιδιώξῃ τὴν ψήφισίν του.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Μιχαὴλ Μανασάκης (ἀντιπρόσωπος Ἐλαιοταμείου Ἡρακλείου) ἔχει τὸν λόγον.

MIX. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Προτοῦ εἰσέλθω εἰς τὴν εἰσήγησιν τοῦ κυρίου ὑπὸ

συσήτησιν θέματος αισθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως εὐχαριστήσω καὶ ἐκ μέρους μου, καὶ ἐκ μέρους εἶμαι βέβαιος, ὅλου τοῦ Συνεδρίου, τὸν διακεκριμένον πολιτευτὴν κ. Μυλωνᾶν, διὰ τοὺς καλοὺς καὶ ὠραίους λόγους τοὺς ὁποίους εἶπε διὰ τὴν Κρήτην καὶ διὰ τὸν Κρητικὸν Λαόν.

Ὁ Κρητικὸς λαὸς βαθύτατα αισθάνεται τὸ βάρος τῆς κληρονομίας του καὶ μάλιστα ἀντιλαμβάνεται τὰς μεγάλας σημερινὰς πραγματικὰς ἀνάγκας του, καὶ τούτων ἕνεκα ἀκάθεκτος ὤρμησε πρὸς τὴν πρόοδον τῶν εἰρηρικῶν ἔργων του.

Γνωρίζει ὅτι ἀπὸ γεωγραφικῆς, γεωλογικῆς, κλιματολογικῆς καὶ πλουτοπαραγωγικῆς ἀπόψεως τὰ δωρήματα τῆς φύσεως εἰς τὴν Μεγαλόνησον εἶναι μέγιστα. Γνωρίζει ὅτι ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς πρῶτος ἠκμῆσεν ἐδῶ, ἔνθα καὶ εὐρέθησαν οἱ πρῶτοι γραπτοὶ Νόμοι τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὰς ἱερὰς πλάκας τῆς Γόρτυνος, ἡ δὲ μυθολογουμένη τότε δικαιοσύνη ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλος, εἰς τρόπον ὥστε εἰς διὰ τὴν λύσιν τῶν πέραν ἀκόμη τοῦ τάφου διαφορῶν, ἡ τότε κρατοῦσα κοινὴ συνείδησις νὰ θεωρήσῃ ἱκανοὺς καὶ ἀρμοδίους δικαστὰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κρητὸς Ἀρχοντος Μίνωος. Γνωρίζει ὅμως ἐξ ἀντιθέτου ὅτι αἱ ἀνάγκαι του, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησαν ἱστορικοὶ λόγοι καὶ ἰδίᾳ ἡ φυλετικὴ ὑποδούλωσις του τῶν πέντε ὀλοκλήρων αἰώνων, εἶναι μέγιστα. Τὴν θεραπείαν τῶν μεγάλων τούτων ἀναγκῶν του, ἐν σχέσει καὶ πρὸς τὴν ἀλματωδῶς προϊούσαν αὔξησιν τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ἐπιδιώκει πάσῃ δυνάμει, μετὰ αὐτοπεποιθήσεως, ὁ Κρητικὸς λαὸς, μετὰ τὴν προσφάτως κτηθεῖσαν ἐλευθερίαν του. Μία ἐκ τῶν οὐσιωδῶν ἀναγκῶν του τούτων εἶναι καὶ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ποθουμένην Ἀγροτικὴν του Ἀσφάλειαν, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὁποίου θέματος εἰσέρχομαι ἤδη.

Καὶ ἄλλοτε, Ἀξιότιμοι Κύριοι, εἶχον τὴν τιμὴν νὰ μοὶ δοθῇ ἡ εὐκαιρία εἰς τὸ ἀγροτικὸν Συνέδριον

Ἡρακλείου τῆς 18ης Μαΐου 1928, ὅπως τονίσω ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἀπασχολεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀφ' ἧς ἐσχηματίσθη ἡ ἔννοια τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας, ἣτοι ἀφ' οὗτου ὁ ἄνθρωπος ἔπαυσε νὰ ζῆ ἀπὸ τὸ κυνήγιον καὶ ἀπὸ τὸν Νομαδικὸν βίον καὶ ἐδόθη εἰς τὴν Γεωργίαν πρὸς τὴν ὁποίαν κάθε ὕμνος εἶναι κατώτερος τῆς πραγματικότητος, ἣτις σὺν τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς ἐδημιούργησε τὴν μονιμότητα τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐξ ἧς ἐδημιουργήθη ἀρχικῶς ἡ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἐδάφους διὰ ταύτης δὲ νοεῖται ἡ ἰδέα τῆς Πατρίδος καὶ συντελεῖται ἡ Πολιτεία καὶ ἡ ἔννομος τάξις.

Τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ὡς ἐκδήλωσις τῆς δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς εἶναι κατ' ἐξοχὴν συνδεδεμένον μὲ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν, μὲ τὰς παραδόσεις καὶ μὲ τὴν πολιτικὴν, πολιτικὴν καὶ Κοινωνικὴν κατάστασιν παντὸς λαοῦ.

Δὲν θὰ ἐπαναλάβω νῦν ὅσα ἐν τῷ Συνεδρίῳ ἐκείνῳ ἐξέθηκα ἐν σχέσει μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, οὗτινος θεσμοῦ διατίξεις εὐρίσκει τις εἰς τοὺς ἀνακαλυφθέντας ἐν Γόρτυνι πρώτους γραπτοὺς Νόμους τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὴν μετέπειτα Νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος καὶ εἰς τὸ Δωδεκάδελτον τῶν Ρωμαίων. Ὡσαύτως δὲν θὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ ζητήματος κατὰ τὰς περιόδους τῶν Ἐθνικῶν δουλειῶν τῆς Ἐνετοκρατίας μέχρι τοῦ 1878, θὰ περιορισθῶ δὲ μόνον εἰς τὰ συστήματα ἅτινα ἐφηρομόσθησαν ἐν Κρήτῃ ἀπὸ τοῦ 1878 καὶ ἐντεῦθεν ὅποτε πρῶτον μετὰ παρέλευσιν ὀλοκλήρων πέντε αἰώνων ἐδόθη τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὸν τελευταῖον ἀπαίσιον Δυναστὴν εἰς τὸν ἀφορήτως τότε δουλεύοντα Κρητικὸν λαὸν ὅπως μετὰσχη κάπως εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἀφορώντων αὐτὸν ζητημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ἦτο καὶ τὸ τῆς Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας.

Ἡ μετὰ τὸ 1878 ἐκδίκασις τῶν ἀγροζημιῶν ὑπὸ

τὸ πρῶτον τότε ἐγκαθιδρυθέντων **Δημάρχων** ἐπέφερεν ἀρκετὰ καλὰ ἀποτελέσματα, ἀνάλογα ἐννοεῖται μὲ τὴν ἱκανότητα τῶν ἐφαρμοζόντων τὸ σύστημα τοῦτο προσώπων. Ὑπῆρξαν Δήμαρχοι πραγματικοὶ εὐεργέται τοῦ διαμερισμάτος των χρησιμοποίησαντες καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ποινὴν τοῦ προστίμου καὶ προσωπικῆς κρατήσεως, ὄχι μόνον πρὸς κολασμὸν τῶν ἀγροζημιωτῶν καὶ περιορισμὸν τῶν ἀγροζημιῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄμεσον αὐξήσιν τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς, μὲ τρόπον πρακτικόν, ἀπαλλάσσοντες τοὺς δι' ἀγροζημίαν καταδικασθέντας τῆς ἐπιβληθείσης αὐτοῖς ποινῆς, ἐφ' ὅσον οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐφύτευον καὶ συνετήρουν ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας ἐλαιόδενδρα εἰς τοὺς ἀγρούς των. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν τὸ πρακτικόν τοῦτο μέτρον ἐφηρμοζέτο καὶ σήμερον ἀκόμη διὰ πᾶσαν ἀναστολὴν καὶ μετατροπὴν ποινῆς καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν ὑπὸ τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων καταδικαζομένων εἰς στέρησιν τῆς προσωπικῆς των ἐλευθερίας εἰς οὓς χορηγοῦσιν οἱ κείμενοι **Νόμοι** ὑπὸ ὀρισμένας προϋποθέσεις τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀναστολῆς ἢ μετατροπῆς τῆς ποινῆς ταύτης.

Τοὺς **Δημάρχους** διεδέχθησαν οἱ **Ἐπόπται** καὶ τούτους οἱ **Δημόσιοι Κατήγοροι** καὶ τούτους οἱ **Ἀγρονόμοι** τοῦ Διατάγματος 747 τοῦ 1913, ἰσχύοντος μέχρι τοῦ 1926, ὅποτε κατηργήθη ὑπὸ τῆς τότε Δικτατορίας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο σύστημα τῆς Στρατιωτικῆς Ὀργανώσεως τῆς Ἀγροφυλακῆς Κρήτης, ὑπῆρξε κατὰ τὴν κρατήσασαν ἀντίληψιν τὸ σχετικῶς καλύτερον τῶν μέχρι σήμερον ἐφαρμοσθέντων, λόγῳ τῆς **συνοχῆς** εἰς τὴν Διοίκησιν τοῦ Σώματος, τῆς **συνομοτίας** εἰς τὴν εἰσῆγησιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἀγροζημιῶν καὶ εἰς τὴν ταχεῖαν **εἰσπραξίν** τῶν προστίμων καὶ ἀποζημιώσεων, πρὸς δὲ, λόγῳ τῶν μεγάλων ὑπηρεσιῶν, ἃς τὸ οὕτω πῶς ὀργανωμένον τοῦτο Σῶμα τῆς ἀγροφυλακῆς Κρήτης, προσέφερεν εἰς τὴν Δημοσίαν ἀσφάλειαν.

Ἀφ' ὅτου τὸ σύστημα τοῦτο κατηργήθη, ὡς ἄνω, κατὰ τὸ 1926, μέχρις οὗ ἐφαρμοσθῆ ἔνταῦθα ὁ εἰδι-

κὸς διὰ τὴν Κρήτην, ὁ συνεπεία διαμαρτυριῶν τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ, ψηφισθεὶς Νόμος ὑπ' ἀριθ. 3394 τῆς 14ης-7-1927. *Περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας καὶ ἀγροφυλακῆς Κρήτης*· ἡ ἀγροτικὴ ἀσφάλεια Κρήτης, ὑπὸ τὸ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι κρατοῦν τότε σύστημα τοῦ Νομοθ. Διατάγματος τοῦ 1926 διῆλθε δεινὴν κρίσιν, ἀφῆκε δὲ θλιβερὰς ἀναμνήσεις τὸ σύστημα ἐκεῖνο τῆς συντάξεως τῶν Κοινοτικῶν ἐραρικῶν καταλόγων πρὸς πληρωμὴν τῶν ἀγροφυλάκων, ὧν ἀρκετοὶ ἀκόμη δὲν ἐπληρώθησαν, καθ' ὃ οἱ μὲν ἀγροφύλακες εἶναι ἀπολύτως ἀδέσποτοι, οἱ δὲ Εἰρηνοδῖκαι εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ὁποίων ἐνήχθη ἡ ἐκδίκασις τῶν ἀγροζημιῶν ἐλαχίστας ἐκ τούτων ἐδίκασαν καὶ πλεῖσται παρεγράφησαν, αἱ δὲ ἀγροτικαὶ περιουσίαι ἀφέθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κακοποιῶν.

Μὲ ἀνακούφισιν ὅθεν ὁ Κρητικὸς λαὸς, ὅστις ἐν συνόλω, δύναιται τὰ εἶπω, εἶναι *ἀγροτικὸς*, διότι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν ἀσχολοῦνται καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ διανοούμενοι, μὲ τὴν καλλιέργειαν ἀγροτικῶν κτημάτων, εἶδεν ἐφαρμοζόμενον τὸ σύστημα τοῦ ἀνωτέρω Νόμου 3394 τοῦ 1927, τὸ ὁποῖον στηρίζεται ἐπὶ τῶν γνωστῶν βάσεων: 1) τῆς κατὰ Πρωτοδικειακὰς περιφερείας ἐνώσεως τῶν Κοινοτήτων εἰς κοινὸν περιφερειακὸν Ταμεῖον ἀγροφυλακῆς 2) τῆς κατὰ Εἰρηνοδικειακὰς κατὰ τὸ πλεῖστον περιφερείας ἰδρύσεως δευτεροβαθμίων ἀγρονομικῶν Συμβουλίων καὶ 3) τῆς κατὰ Κοινοτικὰς περιφερείας ἰδρύσεως πρωτοβαθμίων τοιούτων Συμβουλίων, μὲ διακεκριμένας ἐξουσίας ἕκαστον Συμβούλιον καὶ μὲ Ἀγρονόμον δικάζοντα τὰς ἀγροζημίας καὶ δυνάμενον νὰ ἐπιβάλῃ καὶ τὴν ποινὴν τῆς μέχρις ἐνὸς μηνὸς κρατήσεως, εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις ἀγροζημιῶν.

Καὶ τὸ σύστημα τοῦτο ὡς ἀνθρώπινον κατασκευάσμα εἶχε βεβαίως τὰς ἀτελείας του, αἵτινες δὲν ἐβελτιώθησαν δεόντως, ὡς περιεμένετο, διὰ τοῦ μεταγενε-

στέρου Νόμου ὑπ' ἀριθ. 3622 τῆς 12]7]928 ἀλλὰ τοῦναντίον ἠϋξήθησαν ἐπὶ ζημία τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς διότι κακῶς κατὰ παρερμηνείαν τοῦ Συντάγματος ἐθεωρήθη ὁ πρῶτος οὗτος Νόμος ὑπ' ἀρ. 3394 ὡς ἀντισυνταγματικὸς, ὡς δὲ διεμορφώθη καὶ μεταγενεστέρως διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4491 τοῦ 1930 Νόμου, τοῦ νῦν ἐφαρμοζομένου, ὑπάρχουσιν οὐσιώδεις ἀτέλειαι τοῦ συστήματος τούτου αἰτινες ἀπαραιτήτως καὶ ἐπειγόντως πρέπει νὰ θεραπευθῶσιν διὰ ἀναλόγου Νομοθετικῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ συγκεκριμένως:

1) Οἱ Ἄγρονόμοι ὡς **Δικασταὶ** ἐπὶ τῶν ἀγροζημιῶν, δὲν πρέπει νὰ θεωροῦνται, ὡς ἀπλῶς ἀσχοῦντες **ἀστυνομικὰ** καθήκοντα, ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὅτι ἀσκοῦσι **δικαστικὰ** ἰοιαῦτα καὶ δὴ οὐσιωδέστατα σχέσιν ἄμεσον ἔχοντα μὲ τὴν προστασίαν τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένην ὅλων τῶν πλουτοπαραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας.

Ὡς **Δικασταὶ Δικαιοσύνης**, συνδεομένης μὲ τὴν μεγάλην μάζαν τοῦ ἐργαζομένου γεωργικοῦ λαοῦ, τὰ προϊόντα τοῦ ὁποίου γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ ἀποτελοῦσι τὸ **οἰκονομικὸν ἔρεισμα ἀτόμων, Δημοσίου καὶ Κοινωνικοῦ Συνόλου**, πρέπει νὰ ἀπονέμωσι τὴν Δικαιοσύνην ταύτην ὡς **Πραγματικοὶ Δικασταὶ**, διοριζόμενοι κατὰ Νόμον ὀρίζοντα τὰ προσόντα αὐτῶν καὶ ὄχι ὡς ἀστυνομικὰ ὄργανα τὰ μόνον διὰ προστίμου τιμωροῦντα τὰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις, οἷας κατὰ παράδοξον τῇ ἀληθείᾳ τρόπον χαρακτηρίζει ὁ Νόμος, τὰς ἀγροζημίας.

Πλεῖσται ἀγροζημιαὶ φέρουσι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου τὸν χαρακτῆρα πλημμελήματος καὶ Κακουργήματος. Ὁ τὴν Ἐθνικὴν παραγωγὴν προστατεύων Δικαστὴς πρέπει νὰ εἶναι ἴσος ἢ καὶ ἀνώτερος τοῦ ἀπλοῦ Πταισματοδίκου, ὡς ὁ Παιδαγωγὸς διὰ τὰς μικρὰς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πρέπει νὰ εἶναι ἀνώτερος τοῦ συνήθους δημοδιδασκάλου. Πρέπει νὰ ἔχη ὁ Δικαστὴς οὗτος τὰ ἐφό-

δια οὐχὶ μόνον τῆς Ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ τῆς προσθέτου δικαστικῆς πείρας, τοῦ μείζονος κύρους, τῆς μείζονος ἀρμοδιότητος, τῶν μειζόνων κοινωνικῶν προσόντων, ὥστε περιοδεύων νὰ εἶναι ἰκανὸς πραγματικὸς λαϊκὸς Δικαστῆς, ὁ ἰκανὸς κοινωνικὸς Διδάσκαλος, ὁ ἐμπνέων τὸν σεβασμὸν καὶ ἐπιβάλλον τὸ κύρος τῶν Νόμων. Οὐδαμῶς δὲ πρέπει νὰ ὑστερῇ εἰς μόρφωσιν, εἰς ἀποδοχὰς, καὶ εἰς προαγωγὴν τῶν ἄλλων τακτικῶν Δικαστῶν, ὧν ἡ ὑπηρεσία εἶναι εὐχερστερα, διότι οὗτοι ἔχουσι τὴν *διαμονὴν μόνιμον*, τὸν βίον ἀνετον, τὸν ὑλικὸν χρόνον ἐπαρκῆ, τὰς βιβλιοθήκας προχείρους καὶ τὴν σύμπραξιν ἄλλων δικαστῶν εὐχερῆ πρὸς μελέτην καὶ ὀρθὴν λύσιν τῶν παρουσιαζομένων ζητημάτων, ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν ἀδικημάτων περιοδεύων Δικαστῆς στερεῖται ὅλων τῶν μέσων καὶ ἐνκολιῶν τούτων. Μὲ τὸν τοπικὸν Δικαστὴν τῶν ἀγροτικῶν ἀδικημάτων ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν ἑτησίως τοῦλάχιστον τὰ 70 ο)ο τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας του, ὡς ἀδικησάντων ἢ ἀδικηθέντων, ἐνῶ ἀντιθέτως μὲ τὸν Εἰρηνοδίκην ἢ Πταισματοδίκην ἔρχονται τὸ πολὺ τὰ 40 ο)ο μὲ τὸν Πρωτοδίκην τὰ 10 ο)ο μὲ τὸν Ἐφέτην τὸ πολὺ τὰ 2 ο)ο καὶ μὲ τὸν Ἀεροπαγίτην τὸ ἐν δεκάκις χιλιοστὸν τῶν κατοίκων τῶν οἰκείων περιφερειῶν των. Τὸν ἐπὶ ἀγροτικῶν ἀδικημάτων Δικαστὴν του ὁ ἐργαζόμενος παραγωγικὸς λαὸς ἐννοεῖ νὰ ἔχη ἄρτιον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καὶ οὐδαμῶς ὑστεροῦντα τῶν λεγομένων σήμερον τακτικῶν Δικαστῶν, οὐδαμῶς δὲ θὰ ἐδίσταζον νὰ προτείνω ὅπως καὶ Πρωτοδικαὶ ἀκόμη ἐκτελῶσι καθήκοντα τοιούτου Δικαστοῦ. Πάντως ἡ ἐξίσωσις των πρὸς τοὺς Πταισματοδικὰς ἀποτελεῖ τὸ κατώτερον ὄριον τῶν δικαίων ἀξιώσεων τοῦ παραγωγικοῦ Κόσμου.

2) Ὁ ἰσχύων Νόμος, ὡς πρὸς τὰς ἐπιβαλλομένας εἰς τοὺς ἀγροζημιωτὰς ποινὰς, ὄχι μόνον τροποποιεῖ τὸν κοινὸν ποινικὸν Νόμον ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον ἐπ' ὠφελεία τῶν ἀγροζημιωτῶν καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς Ἐθνι-

κῆς παραγωγῆς, ἀλλὰ προσθέτως καθιεροῖ πλήρη οὐσιαστικὴν ἀσυνδοσίαν εἰς πλείστας περιστάσεις, εἰς αἷς μένουσι τελείως ἀτιμώρητοι πολλοὶ διαπράττοντες ἀγροτικὰ ἀδικήματα, ἅτινα κακῶς ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς **ἀγροζημίαι**, καὶ ἅτινα ἄνευ τοῦ ἀνωτέρου νεωτέρου τούτου χαρακτηρισμοῦ των, ὡς ἀγροζημιῶν, δυνάμει τοῦ ἐν ἰσχύει εἰδικοῦ Νόμου, θὰ ἔφερον τὸν συνήθη τοιοῦτον τοῦ πταίσματος, τοῦ πλημμελήματος καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Κακουργήματος.

Τὰ διὰ τοῦ Νόμου 3394 ὀνομαζόμενα **«ἀγροτικὰ ἀδικήματα»** μετονομασθέντα διὰ τοῦ Νόμου 3622 **«ἀγροζημίαι»** εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

α') Ἡ ἀγροτικὴ κλοπὴ, ἐφ' ὅσον ἡ ἀξία τοῦ ἀντικειμένου δὲν ὑπερβαίνει τὰς δραχ. 500.

β') Ἡ ἀγροτικὴ φθορὰ ἢ βλάβη ὑπ' ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον ἡ εἰς τὸ πρᾶγμα προξενηθεῖσα ζημία δὲν ὑπερβαίνει τὰς δραχμ. 500 καὶ

γ') Ἡ διὰ ζώων φθορὰ ἢ βλάβη ἀγροτικῶν κτημάτων, **ἀνεξαρτήτως τοῦ ποσοῦ** τῆς εἰς τὸ κτήμα προξενηθείσης ζημίας.

Τὰ ἀντικείμενα δὲ τῶν ἀγροτικῶν τούτων ἀδικημάτων ῥητῶς κατονομαζόμενα ἐν τῷ Νόμῳ εἶναι παρὰ πολλὰ ἤτοι **καρποὶ ἤρηγμένοι ἢ συγκεκομισμένοι, γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα, κατοικίδια πτηνὰ, λιπάσματα, λίθοι, ξύλα, δένδρα, φυτεῖαι, σπορὰ κλπ.**

Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ταύτας τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς ποινῆς ὀρίζεται εἰς πρόστιμον μέχρι δραχ. 500.- ἐνῶ, ὡς γνωρίζουσιν οἱ ἐξ ὑμῶν περὶ τὰ Νομικὰ ἀσχολούμενοι, κατὰ τὸν Ποιν. Νόμον ἡ μὲν κλοπὴ ἀντικειμένου μέχρι μὲν ἀξίας δρ. 100 χαρακτηρίζεται ὡς πταῖσμα καὶ τιμωρεῖται καὶ μὲ κράτησιν μέχρις ἐνὸς μηνός, ἡ δὲ κλοπὴ ἀντικειμένου ἀξίας μείζονος τῶν δρ. 100 μέχρι δραχμ. 1000 χαρακτηρίζεται πλημμέλημα καὶ τιμωρεῖται μὲ ἀνάλογον φυλάκισιν. Ἡ δὲ ἐπίτηδες φθορὰ ἀλλοτρίας περιουσίας ἐπὶ μὲν

ζημίας μέχρι δραχ. 100, χαρακτηρίζεται ὡσαύτως πταῖσμα καὶ μὲ κράτησιν μέχρις ἑνὸς μηνὸς, ἡ δὲ τοιαύτη φθορὰ ἐπὶ ζημίας ἄνω τῶν δραχ. 100 καὶ μέχρι δραχ. 10.000 χαρακτηρίζεται πλημμέλημα καὶ τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἀνερχομένην μάλιστα ἐπὶ ζημίας δρ. 4000 ἕως 10.000 εἰς φυλάκισιν ἀπὸ 2 ἕως 5 ἐτῶν, ἡ δὲ *ἐπίτηδες φθορὰ* ἡ προξενουῖσα ζημίαν ἄνω τῶν δραχ. 10.000, χαρακτηρίζεται ὡς κακούργημα καὶ τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν.

Ὁ ποινικὸς Νόμος κατὰ ταῦτα ὡς πρὸς τὴν προστασίαν τοῦ Γεωργικοῦ πληθυσμοῦ ἐτροποποιήθη ριζικῶς ἐπ' ὄφελεία τῶν κακοποιῶν καὶ πρὸς βλάβην τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ, διότι ὄχι μόνον αἱ ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ εἰς τὴν σωρείαν τῶν περιπτώσεων αἰτινες κατὰ τὸν Ποιν. Νόμον θὰ ἐχαρακτηρίζοντο ὡς πλημμελήματα καὶ Κακουργήματα εἶναι, ἅς εἶπω, *ἀστεῖται*, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς καθιεροῦνται κατ' οὐσίαν καὶ ἡ πλήρης ἀσυνδοσία καὶ ἀτιμωρησία ὡς ἐπὶ τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ἀδικοπραγοῦντες εἶναι *γυναῖκες ἀκτῆμονες* καὶ ἀνήλικοι ἀκτῆμονες, ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἀνηλικότης τῶν τελευταίων τούτων, λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ μοναδικὴ ποινὴ τοῦ προστίμου δὲν εἰσπράττεται, ὡς γνωστὸν *καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως*. Τὴν κλοπὴν γεωργικῶν ἀντικειμένων, καρπῶν κλπ, ὁ Ποιν. Νόμος τιμωρεῖ ἐν τούτοις αὐστηρότατα καὶ μάλιστα θεωρεῖ ταύτην, ὡς ἐπιβαρυντικὴν περίπτωσιν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν κλοπὴν ἄλλων ἀντικειμένων κατὰ τὸ ἄρθρον 425, διότι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, ἡ φρουρησις των, φυσικῶς ἀδύνατος εἰς τὸν παραγωγὸν, ἀφίεται εἰς τὴν *δημοσίαν πίστιν*.

Ἡ τροποποιήσις ἐπομένως τοῦ Ποινικοῦ Νόμου εἰς βάρος τοῦ παραγωγοῦ γεωργοῦ καὶ ἡ σχεδὸν ἀτιμωρησία τοῦ ἀγροζημιωτοῦ γεννῶσι τὸ συναίσθημα *βαθείας ψυχικῆς ὀδύνης*, ἐξικνουμένης μέχρι διειδικαιολογημένης *ἀγανακτήσεως*, εἰς τὰς περιπτώσεις ἰδίᾳ τῶν ἐπίτηδες διαπραττομένων δι' ὀλοκλήρων ποιμνίων «ἀγροζημιῶν» εἰς ἐκτεταμένας πεφντευμέ-

μας ἐκτάσεις ἀμπελώνων, κήπων κλπ. αἵτινες ἀγρο-
ζημίαι φέρουσιν χαρακτῆρα ἐπιδρομῶν, διότι γνωρί-
ζοντες θρασύτατοι τινές ποιμένες ὅτι τιμωροῦνται
μόνον μὲ πρόστιμον μέχρι δραχ. 500 εἰσάγουσιν ἐ-
πίτηδες καὶ ὁμαδικῶς τὰ ποιμνιά των εἰς ἐκτεταμέ-
να κτήματα, προξενοῦντες ζημίας πολλῶν δεκάδων
καὶ ἑκατοντάδων χιλιάδων δραχμῶν μὴ δυνάμενοι
μάλιστα νὰ δικασθῶσιν εἰς ἐπ' αὐτοφώρῳ. Γυνήσυλ-
λαμβανομένη καθ' ἣν ὄραν τρυγᾷ τὴν ξένην ἀμπελον
καὶ ἔχει κλέψῃ ἢ συλλέξῃ καρπὸν ἠρτημένον ἢ καὶ
συγκεκριμισμένον ἀξίας δρ. 499, οὔτε δικάζεται ἐπ'
αὐτοφώρῳ, οὔτε κατὰ τὴν μεταγενεστέραν καταδίκην
τῆς ἔχει νὰ φοβηθῇ τι, ἐφ' ὅσον τὸ πρόστιμον δὲν
εἰσπράττεται διὰ προσωπικῆς κρατήσεως.

Τὸ συμφέρον κατὰ ταῦτα τοῦ γεωργικοῦ κόσμου
ἀπαιτεῖ ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν ἀδικημάτων ἐ-
πιβάλληται ἡ ποινὴ τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ὑπὸ τοῦ
ἀρμοδίου Δικαστικοῦ ἔχοντος τὴν δικαιοδοσίαν καὶ
ἀρμοδιότητα ἣν ἔχει ὁ Δικᾶζων Πλημμελειοδίκης
τοῦ Μονομελοῦς Πλημμελειοδικείου τοῦ Νόμου
3298 τοῦ 1929.

3) Ἡ ἐπιτυχία καὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀγροτικῆς
Ἀσφαλείας, καὶ ὡς καὶ παντὸς ἄλλου, εἶναι ζήτημα
α') *Οἰκονομικῶν μέσων* καὶ β') *προσώπων*.

Τὸ δοκιμαστικῶς εἰς Κρήτην καὶ εἶτα εἰς 17 Πρω-
τοδικειακὰς περιφέρειας τοῦ Κράτους ἐπεκταθὲν
σύστημα τῶν Νόμων 3394, 3622 καὶ 4491, παρ' ὅλα
τὰ διορθώσιμα ἐλαττώματά του, ἐπέτυχε καλύτερον,
εἰς ἅς περιφέρειας συνέτρεξαν οἱ ὄροι τῆς ἐξευρέσεως
πλείστων *οἰκονομικῶν μέσων* καὶ *καταλλήλων*
προσώπων, ἅτινα πρόσωπα πρέπει νὰ ἀμοιβῶνται
καλῶς. Τὸ Ταμεῖον τῆς περιφέρειας τοῦ Νομοῦ Ἡ-
ρακλείου, ἔχει ἤδη περίσσευμα 1 1)2 ἑκατ. δρ., καὶ θὰ
δυνηθῇ νὰ κάμῃ ἀνάλογον αὔξησιν τῆς μισθοδοσίας
τῶν ἀγροφυλάκων τῆς περιφέρειας του. Αἱ λοιπαὶ
περιφέρειαι πρέπει νὰ ἐντείνουν τὴν προσπάθειάν
των αὐξάνουσαι ἀναλόγως τὰς σχετικὰς φορολογίας.

Εἰς ἃς Πρωτοδικειακὰς περιφερείας τὰ οἰκονομικὰ μέσα εἶναι ἐπαρκῆ τὸ Δημόσιον πρέπει νὰ ἔλθῃ ἀπαραιτήτως συνεπίκουρον.

4) Ἡ ἐπ' αὐτοφώρῳ διαδικασία πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ, αἱ δικαστικαὶ προθεσμίαι πρέπει νὰ συντηρηθῶσιν, αἱ δὲ προθεσμίαι τῶν παραγραφῶν πρέπει νὰ ἐλεκταθῶσιν. Περί τῶν λοιπῶν δευτερευουσῶν τροποποιήσεων θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Τὰς τροποποιήσεις ταύτας ὑποδεικνύομεν χωρὶς νὰ μᾶς διαφεύγῃ καὶ τὸ ψυχολογικὸν φαινόμενον ὅτι μοναδικὸν μέσον καταστολῆς τῶν ἀγροτικῶν ἀδικημάτων δὲν εἶναι μόνη ἡ ἀπειλὴ τῶν ποινῶν. Τὸ συναίσθημα τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀλλοτρίας ιδιοκτησίας πρέπει νὰ διδαχθῆ εἰς τὸν λαόν καὶ νὰ ριζωθῆ βαθειὰ εἰς τὴν συνείδησίν του. Λιότι ἔνεκα ἱστορικῶν λόγων, ἰδίᾳ ὁ Κρῆς εἶχε συνειθίσῃ, ὄχι μόνον νὰ μὴ σέβεται τὴν ἀλλοτρίαν ιδιοκτησίαν, ἰδίᾳ τὴν τῶν ἀλλοθρήσκων, ἀλλ' εἰς πολλὰς περιστάσεις ἐθεωρεῖτο ὡς ἡρωϊσμὸς ἢ ὡς μέτρον ἀμύνης καὶ ἀντιποίνων γιγνομένη καταστροφή τῆς περιουσίας τῶν ἀλλοθρήσκων δυναστῶν.

Τὸ συναίσθημα τοῦ σεβασμοῦ τούτου πρὸς τὴν ἀλλοτρίαν ιδιοκτησίαν βαθμηδὸν θὰ ἐπικρατήσῃ διὰ τῆς συνηθείας καὶ διὰ κατ' ἀλλήλων διδασκαλίας ἰδίᾳ ἐν ταῖς Σχολαῖς, μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦ πολιτισμοῦ ἄλλων Ἐθνῶν, εὐτυχησάντων νὰ ἔχωσιν ἀδιατάρακτον πολιτικὸν βίον ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, εἰς τρόπον ὅστε νὰ μὴ ἔχωσι κἄν ἀνάγκην τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀγροφυλακῆς, διότι πάντες οἱ πολῖται εἶναι φύλακες τῆς ἀλλοτρίας ιδιοκτησίας.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἐπιδείξῃ εἰς τὴν ἀρχαιότητα τὸν πρῶτον ἔνδοξον καὶ διδακτικὸν τοῦ λοιποῦ Κόσμου πολιτισμὸν.

Ἦδη μετὰ τὴν Ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πλείστου τῶν τέκνων της, καλεῖται νὰ παίξῃ τὸν ἀρμόζοντα ρόλον της καὶ εἰς τὸν νεώτερον πολιτισμὸν.

Καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς σύνολον ὀφείλομεν μετὰ αὐτοπεποιθήσεως νὰ βαδίσωμεν εἰς τὰς νέας λεωφόρους τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, μετὰ συστηματικῆς ἐργασίας ἐκπολιτιστικῆς, προσαρμοζομένης πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ πρόοδος δ' αὕτη, φυσικῆ ἄλλως τε, ὀφείλει νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ εἰς τὸν ὑπὸ ψήφισιν θεσμὸν τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας, καθ' ὅτι ἡ νεωτέρα Ἑλλάς προώριστα νὰ ζήσει καὶ θὰ ζήσει κατὰ τὸ γνωστὸν γνωμικὸν ὑπερόχου τέκνου της.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ἐγὼ δὲν θὰ σᾶς εἶπω, Κύριοι, πολλὰ πράγματα οὔτε διὰ τὴν πορείαν τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἐν Κρήτῃ, οὔτε ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Θὰ σᾶς εἶπω ὀλίγην ἱστορίαν, πῶς ἦλθεν ὡς θέμα τοῦ ἀγροτικοῦ Συνεδρίου. Γιὰ νὰ σᾶς εἶπω αὐτὸ θὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι τὸ Ἐπιμελητήριον Λασηθίου κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1932 ἀνωμολόγησεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὅτι ἀγροτικὴ ἀσφάλεια ἐν Κρήτῃ δὲν ὑπάρχει καὶ ἐξουσιοδότησε δι' ἀποφάσεώς του τὸν Πρόεδρον νὰ ἐρωτήσῃ τὰ λοιπὰ Ἐπιμελητήρια ἄν συμβαίη τὸ αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν Κρήτην. Πραγματικῶς ἀπετάνθημεν εἰς τὰ Ἐπιμελητήρια καὶ ἐλάβομεν ἀπάντησιν ὅτι ἀγροτικὴ ἀσφάλεια δὲν ὑπάρχει ἐν Κρήτῃ. Ἀπετάνθημεν ἐπίσης καὶ εἰς τὰ Κοινοτικὰ συμβούλια τοῦ Νομοῦ Λασηθίου καὶ εἰς τοὺς γεωργικοὺς συν)σμοὺς τοῦ Νομοῦ καὶ ἐθέσαμεν τὰ ἑξῆς ἐρωτήματα: Ὑπάρχει ἀγροτικὴ ἀσφάλεια εἰς τὴν περιφέρειαν σας; Ἐὰν δὲν ὑπάρχη, ποῦ ὀφείλεται τοῦτο; Καὶ τί πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἀγροτικῆς ἀσφαλείας; Ἀπὸ ὅλα τὰ Κοινοτικὰ συμβούλια τοῦ Νομοῦ, ἀπὸ ὅλους τοῦ Συν)σμοὺς ἐλάβομεν τὴν ἀπάντησιν ὅτι ἀγροτικὴ ἀσφάλεια δὲν ὑπάρχει, ὅτι πταίει ὁ ὑφιστάμενος νόμος περὶ ἀγροφυλακῆς. Δὲν πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὰς βάσεις περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας. Βάσεις αὐτῆς εἶναι ὁ ἀγρὸς καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀγρὸς εἶναι Γῆ, βάσις εἶναι οἰδιοκτητῆς τῆς γῆς, διὰ τὴν φύλαξιν τῆς ὁποίας χρειαζόμεθα ὠρισμένους

ἐπόπτας, τοὺς φύλακας, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ πληρώνουν οἱ ἰδιοκτῆται καὶ κανεὶς ἄλλος. Πρέπει ὁ ἰδιοκτῆτης νὰ ἐκλέγη καὶ νὰ διορίζη τοὺς ἀγροφύλακας, αὐτὸς δὲ καὶ νὰ τοὺς τιμωρῇ. "Ὁχι ἀμέσως. Δι' ἀντιπροσώπων του, δι' οἰουδήποτε ὀργάνου θέλει. Συνεπῶς ἀφοῦ τίθεται τοιοῦτοτρόπως τὸ ζήτημα δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσω εἰσερχόμενος εἰς λεπτομερείας τοῦ τι πρέπει νὰ κάμωμεν καὶ ποῖον νομοσχέδιον πρέπει νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Πρέπει νὰ συμφωνήσωμεν εἰς τοῦτο. Ἔχομεν ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν; Ἰὰ ἐπιμελητήρια τὸ εἶπαν. "Ὁχι!

I. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Δὲν εἶναι τελεία ἡ ἀσφάλεια.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Πῶς ἤμποροῦμε νὰ κάμωμε τὸν Νόμον περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας συγκεντρωτικόν; Πῶς μποροῦμε νὰ λέγωμε ὅτι ὅλαι αἱ Κοινότητες θὰ συνεισφέρουν διὰ τῆς α' ἢ β' φορολογίας διὰ νὰ εἰσπράττεται ἕναν ποσὸν μὲ τὸ ὅποιον θὰ πληρώνωνται οἱ ἀγροφύλακες τοὺς ὁποίους ὀρίζει πάντοτε τὸ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ πρόσωπα ἀξιосέβαστα μὲν ἀλλὰ ἄσχετα πρὸς τὴν γεωργίαν, ὅπως εἶναι ὁ Εἰρηνοδίκης ἢ ὁ Ἀστυνόμος;

Καὶ ποῖος ὁ λόγος, ἐφ' ὅσον εἶναι γεγονός τὸ ὅποιον κανεὶς δὲν ἤμπορεῖ ν' ἀρνηθῇ, ἢ α περιφέρειαν, ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς ἀγροφύλακας τῆς μὲ ἴσον ποσὸν πρὸς ἄλλην περιφέρειαν ἢ ὁποία δὲν φυλάσσεται; Ἔχομεν Κοινότητος πλουσίας καὶ Κοινότητος πτωχάς. Εἰς τὰς πλουσίας Κοινότητος οἱ πολῖται εἶναι μαθημένοι πλούσια καὶ τὰ μεροκάματα ἀκριβώτερα. Καὶ ὁ βίος ἀκριβώτερος καὶ ὁ ἀγρότης καὶ ὁ ἀγροφύλαξ θέλουν πολλὰ διὰ νὰ κάμουν τὴν δουλειὰ των ἐντίμως. Ὅταν ἡ Κοινότης εἶναι πτωχὴ καὶ ὁ ἀγροφύλαξ εἶναι συνηθισμένος εἰς τὴν φτώχεια καὶ θέλει ὀλίγα πράγματα. Ἴδου σήμερον τι συμβαίνει διότι δὲν ἀκολουθεῖται ἡ ἀρχὴ αὐτὴ. Σᾶς φέρω παράδειγμα τὴν Κοινότητα Ἰεραπέτρου. Καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν εἶχεν πέντε ἀγροφύλακας εἰς

την περιφέρειάν της τοὺς ὁποίους ἐπλήρωνε καλὰ. Σήμερον μὲ τὸν ὑφιστάμενον Νόμον ἠμπορεῖ νὰ ἔχη τοὺς 5 ἄγροφύλακας νὰ τοὺς πληρώνη δύο χιλιάδας δραχμὰς ἕκαστον, νὰ βάλῃ ἀνθρώπους ἐργατικούς καὶ σώφρονας, νὰ ἔχη καὶ περισσεύματα. Εἰς τὴν πραγματικότητά συμβαίνει τοῦτο. Τὸ συμβούλιον τῆς λέγει: Θὰ ἔχεις τρεῖς ἄγροφύλακας καὶ θὰ τοὺς πληρώνης πρὸς 500 δραχμὰς τὸν μῆνα. Πῶς θὰ εὔρη ἄγροφύλακας μὲ 500 δραχμὰς τὸν μῆνα εἰς τὴν πλουσίαν Κοινότητα Ἱεραπέτρου; Οὔτε σώφρονες θὰ εἶναι οὔτε ἐργατικοί. Ὅταν τὸ Συνέδριον συμφωνήσῃ εἰς τὰς βάσεις αὐτὰς ὅτι τὸ Κράτος δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ἓνα μόνον νόμον περὶ ἀγροφυλακῆς διότι ἰσχύουν διάφορα συστήματα, διάφοροι συνθῆκαι καὶ διάφοροι καλ)γειαί, συνεπῶς καὶ εἰς τὴν Κρήτην πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἰδιαίτερος νόμος περὶ ἀγροφυλακῆς, τότε θὰ ἀποκτήσωμεν ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν.

Ἄλλο θέμα ποῦ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἶναι τὸ ζήτημα τῆς ἐκδικάσεως τῶν ἀγροζημιῶν. Μέχρι σήμερον ἐπικρατεῖ τὸ σύστημα νὰ διορίζονται οἱ ἀγρονόμοι παρὰ τοῦ Κράτους. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ καλοῦ Παλαιοῦ Δ)γματος τοῦ 1913 ἐπὶ Ρούφου τὸ ὁποῖον δυστυχῶς ἠκυρώθη ἔπρεπεν οἱ ἀγρονόμοι νὰ ἔχουν δίπλωμα Νομικῆς Σχολῆς ἀλλὰ καὶ εἶχεν καὶ παραθυράκια ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἰσῆρχοντο μὴ ἐπιστήμονες δικηγόροι. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι ὁ δικαστὴς τῶν ἀγροζημιῶν πρέπει νὰ εἶναι νομικὸς, ἀλλὰ νὰ μὴν ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν δικαστικὴν οἰκογένειαν.

Ὅταν δηλ. πάρω τὸ δίπλωμά μου ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν ἄδειαν τοῦ δικηγορεῖν καὶ διορίζομαι ἀγρονόμος νὰ μὴ ἀποκομίζω τὴν πεποίθησιν ὅτι κατεδικάσθην ἐφ' ὄρου ζωῆς. Ὁ γὰρ ἄγρονόμος νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα ὅπως κάθε νέος, καὶ ἐφόσον ἔχει τὴν ἐπιμέλειαν, νὰ προσέλθῃ εἰς διαγωνισμόν καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀγρονόμου, νὰ γίνῃ ἔμμισθος Πάρεδρος καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰ Δικαστικὰ ἀξιώματα. Τοιούτρόπως δὲν περιορίζεται ἡ φιλοτιμία του.

Καταλήγων δὲν ἔχω νὰ εἴπω τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ θέσω τὰς ἐξῆς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ προχωρήσῃ τὸ Συνέδριον καὶ νὰ διατυπώσῃ τὰς ἀπόψεις του. Πρέπει ν' ἀποτελέσῃ ἰδιαίτερον Νόμον ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἢ Νῆσος Κρήτης; Τοὺς ἀγροφύλακας ποῖος πρέπει νὰ τοὺς διορίζῃ; Ἐπίσης τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀγροζημιῶν νὰ κάμνῃ ἐπιστήμων δικηγόρος.

I. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ Νὰ ἔχῃ καὶ γεωργικὴν μὸρφωσιν **ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ**. Ἐκτὸς αὐτοῦ θὰ ἔχῃ τὸν ἔλεγχον τοῦ Εἰσαγγελέως τῆς περιφερείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Οἱ εἰσηγηταὶ ὅσοι ἦσαν ἐγγεγραμμένοι ὁμίλησαν. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν κυρίων συνέδρων ἐξεδήλωσαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ λάβωσι τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας, παρακαλῶ ὅπως ἀποφανθῇ τὸ Συνέδριον ἂν ἢ συζήτησις θὰ περιορισθῇ μόνον μεταξὺ τῶν εἰσηγητῶν καὶ κατοπιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ποὺ θὰ κάμωμεν θὰ ὁμιλήσουν οἱ κ. κ. Σύεδροι ἢ θὰ ὁμιλήσουν δημοσίᾳ;

I. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Ἐτονίσατε, Κύριε Πρόεδρε, ὡς καὶ οἱ τρεῖς Εἰσηγηταὶ ὅτι τὸ ζήτημα περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας εἶναι τὸ σπουδαιότερον ὄλων. Πρέπει λοιπὸν ὅλοι νὰ ὁμιλήσουν δημοσίᾳ.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Νὰ ὁμιλήσουν δημοσίᾳ, ὅσοι τῶν Κυρίων ἀντιπροσώπων ἐπιθυμοῦν.

Τὸ Συνέδριον δέχεται νὰ ὁμιλήσωσι καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες τῶν κυρίων Συνέδρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὸ ἀπογευμα ὥρα 4 μ.μ.

* *

Ὡρα 4η ἀπογευματινὴ ἀρχεται ἡ Συνεδρίασις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. I. Μαρματάκης ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Ἄγρ. Ἀσφαλείας.

I. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Ἀξιότιμοι, Κύριοι Σύεδροι, εἶναι πολὺ εὐχάριστον ὅτι μετ' ἐλευθερίαν 34 ἐτῶν τὸ

πρῶτον ὁ ἀγροτικὸς κόσμος τῆς Κρήτης συνέρχεται εἰς συνέδριον ἵνα ἐκφράσῃ εὐχὰς ὑπὲρ τῆς καλλιτερέυσεως τῆς ζωῆς του. Εἶναι πολὺ εὐχάριστον, διότι ἀπ' οὗτου συνετελέσθη τὸ μέγα γεγονός τῆς Ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Κρήτης, δὲν ἐδόθη ποτὲ ἢ εὐκαιρία νὰ συνέλθῃ ὁ ἀγροτικὸς κόσμος καὶ ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν τῆς καλλιτερέυσεως τῆς ζωῆς του. Εἶναι ἄξιοι τῷ ὄντι συγχαρητηρίων οἱ σχόντες τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου τοῦ ὁποίου ἐκάμαμεν τὴν ἀπαρχὴν σήμερον καὶ πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνεται κατ' ἔτος εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Κρήτης διὰ νὰ συνεχίζεται ἡ ὠραία ἰδέα τοῦ ἐκφράζειν τὰς σκέψεις πρὸς καλλιτέρευσιν τῆς αὔριον τοῦ ἀγρότου. Ἐτάχθη μεταξὺ τῶν θεμάτων, πρῶτον εὐτυχῶς, τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας. Ἠκούσατε τοὺς προηγουμένως ἐμοῦ ὠμιλήσαντας ἀξιότιμους κυρίους Προέδρους τῶν Ἐπιμελητηρίων Ρεθύμνης καὶ Λασηθίου ὡς καὶ τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Μανασάκην μετὰ πόσου πόνου ψυχῆς ἀνέπτυξαν τὰς εἰσηγήσεις των διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας τὸ ὁποῖον θεωροῦν—καὶ εἶναι κατ' ἐμὲ—τὸ κυριώτερον θέμα τὸ ὁποῖον ἐκλήθη νὰ συζητήσῃ σήμερον τὸ Συνέδριον καὶ ἀποκρυσταλλώσῃ τὰς σκέψεις του καὶ τὰς διαβιβάσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν θέσπισιν νόμων πρὸς φρούρησίν των.

Ἐν Κρήτῃ ἐφηρομόσθησαν διάφορα συστήματα καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐφαρμόσω τρία συστήματα ἀγροφυλακῆς. Τὸ τοῦ Δημοσίου Κατηγόρου, τὸ τοῦ Ἐπόπτου καὶ τὸ τοῦ ἀγρονόμου. Μάλιστα ὅταν ὑπῆρχεν ἡ ἀγροτικὴ ἀναρχία 1912—1913 καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐζήτηι τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἀγρῶν του εἶπεν κάποιος εἰς τὸν τότε Γενικὸν Διοικητὴν Κρήτης κ. Ροῦφον ὅτι ἤμπορούσαμεν νὰ πάρωμεν μερικὰ πράγματα ἀπὸ τὴν προῆξιν ὡς βάσιν διὰ τὴν θέσπισιν νόμου καλλιτέρου. Ἐλαβα μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Νομοθετ. Δ)γματος τῆς 1ης Ν)βρίου 1913 καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου καθὼς καὶ εἰς τὰς ὁδηγίας ποῦ ἐδώ-

σαμεν. Καί εἶχομεν ἐπί τινα ἔτη τοῦλάχιστον κατὰ τὰ ὁποῖα ἐφηρημόσθη ὁ Νόμος μίαν σχετικὴν ἐπιτυχίαν. Δὲν ὁμιλῶ ἀπολύτως διότι καὶ ἐπιτυχίαν πλήρη ἂν δὲν εἶχομεν δὲν εἶχομεν ὁμῶς καὶ ἀποτυχίαν. Ὁ Κόσμος, ὅπου ἐπέτυχε πρόσωπα καλὰ, ἔμεινε εὐχαριστημένος, διότι παρατηρήθη μία βελτίωσις ἀρκετὰ καλὴ εἰς τὴν ἀγροτ. ἀσφάλειαν.

Τότε, Κύριοι, ἐτέθη τὸ ζήτημα πῶς μπορούμεν νὰ ἐξεύρωμεν ὑλικὸν καλὸν, ὑλικὸν κατάλληλον καὶ ἄριστον, τὸ ὁποῖον νὰ χρησιμοποιήσωμεν διὰ τὴν ἀγροφυλακίην. Καὶ εὐτυχῶς ἠκούσθη ἡ γνώμη μου. Ὁ Ἀξιότιμος κ. Φούμης ἀρκετὰ προσέφερεν κατὰ τὴν νομοθέτησιν, συμβουλευῶν καὶ ὀδηγῶν. ἠκούσθη ἡ γνώμη μου εἰς τὸ ζήτημα τῆς μισθοδοσίας, τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ὀργάνων τῆς ἀγροφυλακῆς. Ἐλήφθη ὡς βάσις ὁ μισθὸς τοῦ ἀγροφύλακος ὁ ὁποῖος ἦτο τότε 50 χρυσαῖ δραχμαὶ καὶ ἐδώσαμεν εἰς τὸν ἀγροφύλακα 60 ἦτοι δραχ. 10 χρυσαῖ δραχμὰς ἐπὶ πλεόν.

Τὸ μέγα καλὸν ποῦ ἔκαμε τότε ἡ Κυβέρνησις ἦτο ὅτι ἀνέλαβε μὲ τὴν φορολογίαν ποῦ ἐθέσαμεν νὰ συμπληρώσῃ τὰ τυχὸν ἑλλείμματα τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης.

Α. ΣΙΑΕΡΗΣ (Γερουσιαστῆς) Ἡ φορολογία ἦτο τοπικὴ;

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Τοπικὴ ἄμεσος καὶ ἔμμεσος.

Ἡ Κρήτη πραγματικῶς ὅπως ὁ Ἀξιότιμος κύριος ἐκ Ἡπείρου πολιτευτῆς εἶπεν τὸ πρῶτ' εἶναι ἓνα μέρος προνομιακόν, κείμενον εἰς τὸ κέντρον τῆς εὐκράτου ζώνης. Ἐχει εὐνοηθῆ διὰ τὴν παραγωγὴν ὅσον κανένα ἄλλο μέρος τοῦ Κόσμου. Ὅ,τι δήποτε θελήσετε νὰ καλλ)σητε, ἀπὸ τὰ εἶδη τῶν τροπικῶν μέχοι τῶνεἰδῶν τῶν βορείων κλιμάτων θὰ ἔχετε παραγωγὴν σχετικῶς καλὴν ἢ καὶ πολὺ καλὴν ἀφοῦ πολλὰ Κρητικὰ προϊόντα ὅπως εἶναι τὰ πορτοκάλια, ὁ τυρὸς κλπ., φημίζονται ὄχι μόνον εἰς τὸ ἰδικὸν μας Κράτος ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔξωτερικόν. Μία τοιαύτη μεγάλη παραγωγὴ ἔχει ἀνάγκην νὰ φρουρηθῆ διὰ νὰ παράγῃ πε-

ρισσότερα. Ὅσον περισσότερα παράγει τόσον περισσότερον τὸ Κράτος ὠφελεῖται. Ὡς βίσις πρέπει γὰρ ληφθῶσιν τρία πράγματα 1) νὰ οργανωθῆ ἡ ἀγροφυλακὴ στρατιωτικῶς διὰ τὴν ἐμφάνισιν, τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν. 2) Νὰ ἐξευρεθοῦν οἱ πόροι ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηρίζεται ἡ πληρωμὴ τῶν ἀγροφυλάκων καὶ 3) νὰ ρυθμισθῆ τὸ δικαστικὸν μέρος διὰ τὸ ὁποῖον ἐκάμαμεν μίαν συνταγματικὴν παράβασιν, ὅπως ἐξακολουθοῦν νὰ νομίζουν πολλοὶ καὶ ἀνεθέσαμεν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον δύο ιδιότητες, τὴν τοῦ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου καὶ τὴν τοῦ δικαστικοῦ. Τότε ἔλεγον ὅτι ἡμποροῦν νὰ ὑπάρχουν αἱ ιδιότητες αὐταὶ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον εἴτε τροποποιουμένου τοῦ Συντάγματος εἴτε δι' ἑνὸς ἄλλου μέσου ἀφοῦ καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν ἐφαρμόζεται καὶ ὑπάρχει τὸ αὐτὸ σύστημα.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Τὸ πρῶτον σχέδιον τοῦ Νόμου ἦτο ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν τροποποιηθὲν ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν καὶ τὴν φορολογία.

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Ἦτο ἀντίγραφον τοῦ Νόμου αὐτοῦ περίπου. Καὶ οἱ ἔπειτα ἰσχύσαντες 3—4 κατὰ σειράν δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μία ἐπεξεργασία μὲ καλλίτερα λόγια καὶ περισσότερα. Ἐκεῖνος ἀπετελεῖτο ἀπὸ 70 μικρὰ ἀρθρίδια σαφῆ καὶ εὐληπτα. Οἱ σημερινοὶ νόμοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ 150 περίπου ἀρθρα καὶ 200 Διατακὰ γίνεται ὁλόκληρος Κώδιξ ποὺ εἶναι ζήτημα ἂν τὸν ἔχη ἀναγνώσῃ ὁ ἀγρονόμος. Ἐνῶ ἐδίδαμεν 60 δραχμὰς εἰς τὸν ἀγροφύλακα, σήμερον τοῦ δίδομεν 600 δραχμὰς χαρτίνας. Εἶναι ἐξευτελιστικὸν τὸ ποσόν. Ἐὰν εἶναι εὐσυνείδητος οὔτε διὰ τὰ ὑποδήματά του δὲν θὰ τὸν ἐξαρκέσουν, ὄχι νὰ παρουσιασθῆ νὰ ἐπιβάλῃ τὸν σεβασμὸν καὶ φόβον εἰς τὸν ἀγροζημιωτὴν. Θὰ μοῦ πῆτε: Ἐχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ δώσωμεν 60 χρυσὰς δραχμὰς εἰς τὸν ἀγροφύλακα; Ποῦ θὰ τὸ εὔρωμεν αὐτὸ ποσόν; Θὰ σὰς εἴπω μάλιστα καὶ περισσότερα ἀκόμη νὰ τοῦ δώσωμεν, ἂν θέλωμεν νὰ παραγάγωμεν

περισσότερα και να βαδίσωμεν πρὸς τὸ συμφέρον, τοῦ ἀγρότου. Ὅταν ἡμεῖς οἱ ἀγρόται χωρὶς νὰ τὸ ξεύρωμεν καλούμεθα και πληρώνομεν ἓνα σωρὸν φορολογίας πού δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ ἡμᾶς—ὅπως ὁ φωτιμὸς τῆς πόλεως Χανίων, τὸ Ὠδεῖον Χανίων, διὰ τὰ Λιμενικὰ Ἔργα κλπ.—τὸ λάδι πληρώνει 19 τέτοιους φόρους τοὺς ὁποίους θὰ δῆτε, ἂν θελήσετε νὰ μεταφέρετε ἓνα τενεκέ λάδι—θὰ διστάσωμεν νὰ φορολογηθῶμεν ὅταν πρέπει νὰ προστατεύσωμεν και νὰ φυλάξωμεν τὴν περιουσίαν μας και τὴν παραγωγὴν μας; Κανεῖς ἔχεφρονῶν ἀγρότης, κανεῖς θέλων τὴν προόδον του δὲν θ' ἀντιταχθῆ κατὰ τῆς φορολογίας αὐτῆς.

Α. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ὁ συντελεστὴς τῆς φορολογίας τότε διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν ἦτο ὁ ἴδιος μὲ τὸν σημερινόν;

Ν. ΜΑΡΑΚΑΣ. Περίπου.

Α. ΣΙΔΕΡΗΣ. Πῶς τότε ἐδίδατε 60 χρυσᾶς δραχμὰς εἰς τὸν ἀγροφύλακα και σήμερον ὄχι;

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Ἐχομεν και τώρα ἀπόδοσιν ἀλλὰ πολλὰ ποσὰ μένουσιν ἀνεῖσπρακτα.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Ἡ Φορολογία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τὸ ὁποῖον καθορίζει και τὸν συντελεστὴν. Ἄρα τὰ βεβαιούμενα ποσὰ ἐξαρκοῦν διὰ τὴν πληρωμὴν. Ἐίχομεν ὅμως ἀναλάβει ὑποχρεώσεις 21)2 ἑκατομ. δραχμῶν ἐξ ὧν ἐπληρώσαμεν ἓν ἑκατομμύριον. Και ἔπρεπε νὰ ἐπαυξήσωμεν τὴν φορολογίαν διότι κατηργήσαμεν μίαν ἄλλην διὰ νὰ ἔχωμεν περίσσειμα.

Α. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ἐξαρκοῦν ὅμως πρὸς 600 δραχ. τὸν ἀγροφύλακα.

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Μετὰ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα τὸ ὁποῖον φρονῶ ὅτι δύναται νὰ τακτοποιηθῆ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἀγρότου ἀξαναομένης τῆς φορολογίας—και μὲ λυπεῖ πολὺ διότι εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου νὰ εἶπω ὅτι δὲν ἔδειξε τὸ Κράτος, κανένα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀγροτι-

κὴν ἀσφάλειαν καίτοι ὁ ἀγρότης δύναται νὰ ὑποστῇ περισσότερα βάρη διὰ τὴν φύλαξιν τῆς περιουσίας του—μετὰ λέγω τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα, δὲν θὰ ἔλθω νὰ ὑποστηρίξω τροποποιήσεις νόμων καὶ ἄρθρων, διότι θὰ γίνῃ ἐπιτροπὴ ἢ ὁποῖα θὰ δῆ ποῖα ἄρθρα πρέπει νὰ τροποποιηθοῦν, ὥστε ὁ νόμος νὰ εἶναι πιὸ εὐχάριστος, νὰ σφάζῃ ὅπως λέμε μὲ τὸ μπαμπάκι τὸν ζημιωτὴν καὶ νὰ μὴ πιέζῃ τὸν ἀγρότην πού θὰ πληρώνῃ. Ἐχω δὲ νὰ κάμω μίαν παράκλησιν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ζώων, διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀγάπη μεταξὺ τοῦ κτηνοτρόφου καὶ τοῦ γεωργοῦ οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀλληλένδετοι καὶ πρέπει νὰ συνεργάζωνται. Ἐχω τὴν γνώμην ὅτι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι οἱ δύο μαστοὶ ποῦ παράγουν τὸ γάλα μὲ τὸ ὁποῖον τρέφεται ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς. Εἰς τὰς τροποποιήσεις νὰ συμπεριληφθῇ ὑποχρεωτικῶς ὁ καθορισμὸς τῶν ζώων διὰ νὰ ἀποφύγωμεν αὐτὸ πού γίνεται σήμερον κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ πείσμα τῶν ἀγροτῶν ἢ τῶν κτηνοτρόφων γίνεται αἰτία μεγάλων ζημιῶν τῆς κτηνοτροφίας καὶ γεωργίας. Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον πρέπει νὰ κολλαευθῇ ὁ κτηνοτρόφος καὶ νὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὸς, διότι ὁ ἀγροφύλαξ θὰ φρουρῇ τὸ ποίμνιόν του καὶ θὰ παρακαλοῦσα νὰ καθορισθοῦν ζῶναι προβλεπόμεναι ὑπὸ τοῦ νόμου δηλ. ἡ λεγομένη κτηνοτροφικὴ, ἡ μικτὴ καὶ ἡ καθαρῶς γεωργικὴ.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Πῶς φρονεῖτε ὅτι πρέπει νὰ ἐκλέγωνται οἱ ἀγροφύλακες;

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Νὰ ὑποδεικνύονται εἴτε ἀπὸ τὰς Κοινότητας, εἴτε ἀπὸ τοὺς Συνομοσμούς, εἴτε ἀπὸ τὸν ἀγρότην. Ἀλλὰ τὸ Κράτος τὸ θέλω νὰ ἔχῃ τὴν ἐν γένει ἐπιβολὴν τοῦ Νόμου. Τὸν ἀγροφύλακα νὰ τὸν ὑποδεικνύετε σεῖς, τὸ Κράτος ὅμως νὰ τὸν ἐπιβλέπῃ. Διότι ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐπίβλεψις, σὰς θὰ ὑποστηρίξῃ, τὸν ἄλλον θὰ καταμηνύσῃ ὡς ἀγροζημιωτὴν, θὰ τὸν καταστρέψῃ καὶ θὰ γίνῃ μισητὸς.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Δὲν φρονεῖτε ὅτι μὲ τὴν ὑπάρχου-

σαν ὀργάνωσιν τῶν Συν)σμῶν ὅτι δὲν ὑπάρχει τελειότερον σύστημα ὑποδείξεως τοῦ ἀγροφύλακος εἰμὴ ἀπὸ τοὺς Συν)σμούς;

I. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Αὐτὸ εἶναι ζήτημα Νόμου καὶ ὑποδείξεως τῆς ἐπιτροπῆς.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ποῖος εἰδικῶς πρέπει νὰ πληρώνη τοὺς ἀγροφύλακας μᾶς περιφερείας;

I. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Εἴθισται εἰς τὴν οἰκογένειαν ὅταν ἓνα παιδί ἀσθενήσῃ νὰ τὸ συντρέχουν τὰ ἄλλα. Δὲν μπορούμε νὰ μετρήσωμεν μέχρι χιλιοστοῦ τι θὰ προσφέρῃ εἰς Νομὸς ἢ μία Κοινότης.

Αὐτὸ θὰ ρυθμισθῇ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου.

I. ΒΑΡΟΥΧΑΣ Πρέπει νὰ πληρώνη κάθε Κοινότης. Σήμερον γίνεται μία ἀδικία. Σήμερον ὠρισμένα προϊόντα μόνον πληρώνουν ὅπως λ. γ. ἢ σταφίς.

I. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Ἡμεῖς ἀκριβῶς ζητοῦμεν νὰ προσφέρουν ὅλα τὰ εἰσοδήματα, σταφίς, ἔλαιον, δενδροκομία κλπ. ἀλλὰ αὐτὰ ὅλα θὰ συζητηθοῦν ἀργότερον. Ἡμεῖς ἤλθομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ Νόμος δὲν ἐλειτούργησεν κανονικῶς.

Συνοφίζων ὅσα εἶπα καταλήγω εἰς τὰ ἐξῆς: τρεῖς εἶναι αἱ βάσεις διὰ τὴν ἀνασύνταξιν τῆς Νομοθεσίας περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας:

1) Ἡ διοικητικὴ ἄποιψις ἢ ὁποία πρέπει νὰ ρυθμισθῇ κατὰ τρόπον ὥστε ὁ ἀγροφύλαξ καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν νὰ εἶναι καθαρῶς στρατιωτικοὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιβολὴν.

2) Νὰ ἐξεύρωμεν πόρους ἀπὸ τὰς περιουσίας μας καὶ τὰ εἰσοδήματά μας. Νὰ πληρώνωμεν καλλίτερα τοὺς ἀγροφύλακας ὥστε νὰ μᾶς ἀμείβουν κι' αὐτοὶ καλλίτερα μὲ τὸν κόπον των, καὶ

3) Πῶς νὰ ἐκδικάζωνται αἱ ἀγροζημίαι διὰ ἔχωμεν ταχύτερα, τελειότερα [καὶ ἄμεσα ἀποτελέσματα. Δὲν ἔχω ἄλλο τι παρὰ νὰ παρακαλέσω τὴν Ἐπιτροπὴν περὶ τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας καθὼς καὶ ὅλους τοὺς ἀξιοτίμους κ. κ. ἀντιπροσώπους τοῦ Κράτους νὰ ἔχουν

ὑπ' ὄψιν των ὅτι εἶναι πόνος ὅλης τῆς ἀγροτικῆς Κρήτης ἢ ἀναδιοργάνωσις τῆς ἀγροφυλακῆς ἐπὶ καλλιτέρων βάσεων καὶ νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν των καὶ τὰ πορίσματά μας, ὥστε νὰ μὴ προφέρεται ὅπως προφέρεται σήμερον μετὰ περιφρονήσεως καὶ εἰρωνίας ἢ λέξις « Ἀγροφυλακὴ ». Νὰ προφέρεται μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

Εὔχομαι ὅπως τὸ Νέον Συνέδριον εὔρη τὸν Νόμον τῆς ἀγροφυλακῆς τροποποιημένον σύμφωνα μὲ τὰς προτάσεις τοῦ Συνεδρίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Καλεμικεράκης, ἀντιπρόσωπος τῶν Συν)σμῶν Ἡρακλείου, ἔχει τὸν λόγον.

ΚΑΛΕΜΙΚΕΡΑΚΗΣ. Κύριοι Σύνεδροι, κατόπιν τῶν προῖνῶν εἰσηγήσεων μοὶ ἐπιβάλλεται νὰ εἴπω καὶ ἐγὼ μερικὰ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς ἀφαιρείας. Καίτοι θὰ φανοῦν ὡς λεπτομέρειαι, ἐγὼ ἀποδίδω ἐκεῖ τὴν ὅλην σπουδαιότητα τοῦ θέματος. Δηλαδή ἐν τῇ συμμετοχῇ τῶν παραγωγῶν εἰς τὰ Ἀγρονομικὰ Συμβούλια, ἐλέχθη ἀπὸ τοὺς προλαλήσαντας ὅτι κρίνουν καὶ αὐτοὶ ὅτι ἀπαραίτητον εἶναι οἱ παραγωγοὶ ὡς ἰδιοκτῆται νὰ ἔχουν ἓνα λόγον ἐπὶ τῆς φυλάξεως τῶν κτημάτων των καὶ ὄχι ὡς ξένοι πρὸς αὐτὰ.

Διότι δὲν ἐννοεῖται νὰ μετέχουν τῶν συμβολίων αὐτῶν, ὁ ἀστυνόμος καὶ ὁ Εἰρηνοδίκης καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ἀρνοῦνται τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ὁ προηγούμενος νόμος εἶχε καθορίσῃ τὰς ἀγροτικὰς Ἐπιτροπὰς. Δυστυχῶς δὲν ἀπέδωκεν ὅσα περιέμενεν ὁ Νομοθέτης καὶ ἐπεβλήθη ἡ τροποποίησις τοῦ Νόμου καὶ μάλιστα ὑποθέτω ὅτι ἐγιναν ἀπὸ τότε μελέται καὶ κατηγογήθη τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας ν' ἀντιπροσωπεύωνται εἰς τὰ συμβούλια εἰς τὰ ὁποῖα αὐτοὶ καὶ μόνον ἔπρεπε νὰ εἶναι.

Φρονῶ ὅθεν ὅτι τὸ Συμβούλιον πρέπει νὰ καταρτισθῇ κατ' ἄλλον τρόπον. Νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ μέλος τῆς ἀστυνομίας καὶ ἀντ' αὐτοῦ νὰ προστεθοῦν δύο ἀντι-

πρόσωποι τῶν ἰδιοκτητῶν οἱ ὅποιοι θὰ ὑποδεικνύονται ἀπὸ τὰ Κοινοτικά συμβούλια ἢ ὁ εἷς θὰ ὑποδεικνύεται ἀπὸ τὰ Κοινοτικά συμβούλια καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς Συν)σμούς. Ὅπου δὲν ὑπάρχουν Συν)σμοὶ αἱ Κοινότητες θὰ ὑποδεικνύουν καὶ τοὺς δύο. Ἔτσι θὰ ἔχωμεν τὸν ἀγρονόμον ὡς εἰσηγητὴν, τὸν εἰρηνοδίκην ὡς Πρόεδρον καὶ δύο ἰδιοκτητὰς ὡς μέλη. Αὐτὸ εἶναι σοβαρώτατον ζήτημα διότι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀρνοῦνται εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδιοκτητὰς ν' ἀναμιγνῶμεθα εἰς τὴν φύλαξιν τῶν κτημάτων μας καὶ ἄλλοι νὰ διορίζουν τοὺς ἀγροφύλακας.

Δεύτερον ζήτημα εἶναι ἡ ἐκλογή τῶν προσώπων τῶν ἀγροφυλάκων, καί τοῦτο δὲν εἶναι μικρὸν Κύριον. Σήμερον ἔχομεν ἀγροφύλακας, ἀλλὰ ἀγροφύλακας ἀργομίσθους μπορῶ νὰ πῶ. Διότι μὲ ἑξακοσίας δραχμὰς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελέσωσιν τὸ καθήκον των, ἀλλὰ χρηματίζονται, πολλάκις ζητοῦν διάφορα εἶδη κλπ. Αὐτὰ εἶναι λεπομέρεια ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ ποῦμεν. Φρονῶ λοιπὸν ἀνενδοιάστως ὅτι πρέπει νὰ εὐρωμεν τὰ κατάλληλα πρόσωπα. Ἐλέχθη ὅτι πρέπει νὰ ὑποδεικνύωνται, ἀπὸ τὰς Κοινότητας ἕτερος δὲ καὶ τῶν Κυρίων Εἰσηγητῶν ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτητὰς. Τοῦτο μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν θὰ ἔχη καλλίτερα ἀποτελέσματα. Διότι ὅταν ὁ ἀγροφύλαξ θέλει νὰ διορισθῇ θὰ προσπαθῇ νὰ μαζεύῃ ὑπογραφὰς καὶ κατόπιν ὅταν διορισθῇ ἐκείνους πὸν τοῦ ὑπέγραψαν θὰ τοὺς προσιατεύῃ, ἐκείνους δὲ πὸν δὲν τοῦ ὑπέγραψαν θὰ τοὺς κυνηγήσῃ ὅπως δὴποτε. Καὶ ξέρετε ὅτι ἓνας ἀγροφύλαξ μπορεῖ νὰ ὑποβάλῃ καὶ 15 μηνύσεις τὴν ἡμέραν.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Ἐκεῖ ποῦ δὲν ὑπάρχουν Συνεταιρισμοὶ οἱ ἀγροφύλακες νὰ ὑποδεικνύωνται ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας.

ΚΑΛΕΜΙΚΕΡΑΚΗΣ. Σήμερον διορίζονται καὶ ἀπολύονται ἀπὸ πολιτικὰ πρόσωπα. Ἐὰν εἶναι παραγω-

γοὶ πιθανὸν νὰ ἄγεται ὁ εἷς ἀπὸ πολιτικοὺς σκοποὺς ἀλλὰ δὲν θὰ ἄγονται καὶ τὰ τέσσερα μέλη ποὺ ἀποτελοῦν τὸ συμβούλιον. Ἄλλως τε τοὺς Προέδρους τῶν Κοινοτήτων ἐγὼ δὲν τοὺς θεωρῶ πολιτικὰ πρόσωπα. Θεωρῶ δὲ τὰ μόνα ἐνδεδειγμένα διὰ τὴν ὑπόδειξιν τῶν ἀγροφυλάκων τὰ Κοινοτικά Συμβούλια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐπειδὴ ἄλλοι νομίζουν ὅτι ἡ ὑπόδειξις παρὰ τῶν συμβουλίων εἰς τὰ ὁποῖα μετέχουν καὶ ὑπηρεσιακὰ μέλη δὲν εἶναι ἡ ἀρμόζουσα καὶ ὑπάρχει σχετικὴ διαφωνία, φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ λυθῆ τὸ ζήτημα παρὰ τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὴν ὁποῖαν θὰ παραπεμφθῆ.

ΚΑΛΕΜΙΚΕΡΑΚΗΣ. Ἐλέχθη ἀπὸ τοὺς προλαλήσαντας ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀγροφυλάκων ὅτι εἶναι ἀδικον νὰ πληρώνη μία Κοινότης τὸν ἀγροφύλακα μιᾶς ἄλλης. Ἴσως αὐτὸ νὰ μὴ εἶναι ὀρθὸν ἀλλὰ ἐρωτῶ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εἰσπράττουν αἱ Κοινότητες καὶ νὰ πληρώνουν τοὺς ἀγροφύλακας μόνον δι' ὑποχρεωτικῶν εἰσφορῶν, αἱ εἰσφοραὶ ὅμως αὐταὶ παρουσιάζουν δυσκολίας εἰς τὴν εἰσπραξίν εἶναι δὲ καὶ ἀντιπαθεῖς εἰς τοὺς καλλιεργητὰς, ἐπομένως ἡ εἰσπραξις τῶν θὰ εἶναι δυσκολωτάτη ἢ ὅχι ἀδύνατος. Διότι τὰ καθυστερούμενα εἶναι πολλὰ προκειμένου μάλιστα περὶ ἀμέσου φορολογίας. Ἐπομένως αὐτὸ τὸ σημεῖον μοῦ φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ μελετηθῆ ἀπὸ τοὺς Κυρίους ποὺ θ' ἀποτελέσουν τὴν Ἐπιτροπὴν διότι ὑπάρχουν λόγοι ποὺ δὲν μπορεῖ μία Κοινότης νὰ πληρώνη τοὺς ἀγροφύλακας της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Γ. Γιακουμογιαννάκης ἀντιπρόσωπος Συνισμῶν Ἁγίου Βασιλείου Ρεθύμνης, ἔχει τὸν λόγον.

Γ. ΓΙΑΚΟΥΜΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἐὰν ἄλλοι συνεχάρησαν ὅλους ὅσους παρευρίσκονται ἐδῶ, ἐγὼ δὲν θὰ πράξω τοῦτο γιατί νομίζω πῶς ὁποῖος ἐκτελεῖ τὸ καθήκον του δὲν πρέπει οὔτε νὰ δέχεται μὰ οὔτε καὶ νὰ δίδῃ συγχαρητήρια.

Εἶναι ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως ὅτι ἡ Κρήτη ἂν ἐξαιρέση κανεὶς ὠρισμένες ἐποχὰς οὐδέποτε εἶδε τὴν προστασία τῆς περιουσίας τῶν Κατοίκων ἀγροτῶν τῆς οἱ ὁποῖοι προσφέρουν στοὺς Κρατικούς προϋπολογισμοὺς τὰ περισσότερα ἀπὸ ἄλλας χώρας τοῦ Κράτους καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας τάξεις.

Διεπιστώθη ὅτι καθ' ὅλην τὴν νῆσον δὲν ὑπάρχει ἀγροτική ἀσφάλεια καὶ ὅτι ἡ περιφέρεια καὶ ὅτι ἡ περιουσίαι εἶναι στὴ διάθεση τῶν ζημιωτῶν.

Διεπιστώθη ἀκόμα ἡ ἐπιθυμία ν' ἀποκτήσουν ἀγορ. ἀσφάλεια ὅπωςδήποτε οἱ χωρικοὶ μας.

Καὶ δικαίως διερωτᾶται κανεὶς γιατί ἡ τόση ἐπιθυμία δὲν ἱκανοποιήθη μέχρι σήμερα;

Ἡ Βασικὴ ἀφορμὴ τῆς ἀποτυχίας τοῦ σημερινοῦ θεσμοῦ τῆς ἀγοφυλακῆς μὲ τὸ Γραφειοκρατικὸ χαρακτηριστῆρά του εἶναι οἱ Οἰκονομικοὶ παράγοντες τούτου.

Ἄμα ἐξευρεθοῦν οἱ Οἰκονομικοὶ πόροι τότε νὰ εἴμεθα βέβαιοι πῶς θὰ ὑπάρξῃ πάντως ἀσφάλεια. Καὶ τώρα τίθεται τὸ ἐρώτημα.

Πῶς θ' ἀντιμετωπισθῇ ἡ πλευρὰ αὐτὴ καὶ ποῦ θὰ εὑρεθοῦν τὰ χρήματα ποῦ χρειάζονται;

Ἀπὸ τὸ Κράτος ὡς τὸ κατήντησαν καὶ ἔπως τὸ παρέσυραν στὴ πτώχευσι καὶ στὴ χρεωκοπία δὲν πρέπει νὰ περιμένουμε τίποτε.

Οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι πρέπει τὸ Κράτος καὶ ἀπὸ τὰ ταμεῖα του νὰ πληρώνωνται οἱ ἀγοφυλακες ὅπως πληρώνεται ἡ χωροφυλακὴ καὶ ἡ ἀστυνομία Πόλεων, λησιμονοῦν ὅτι Κράτος εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καὶ ὅτι ἐδῶ ἰσχύει ἡ λαϊκὴ παροιμία ποῦ λέει: «ὄπου καὶ νὰ κτυπήσῃ τοῦ βοδιοῦ στὴ προβιά τ' ἀγγίζει».

Ὑστερα ἀπὸ βαθειὰ μελέτη τοῦ ζητήματος ὡς μόνη ἀντιμετώπισι τοῦ οἰκονομικοῦ μέρους προέκρινα ὡς ἔσοδον τὴν ἐπιβολὴν τῆς Στρεμματικῆς φορολογίας ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν νὰ μεταρρυθμισθῇ ὁ σημερινὸς θεσμὸς 1) ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον 2) Τὸ ὀλιγο-

δάπανον 3) τὴν ἐνοποίησην τῶν διαφόρων φορολογιῶν στὴ στρεμματικῇ.

Ὅπως γίνεται σήμερα ἄλλοῦ πληρώνουν οἱ Κοινότητες μὲ εἶδος ἢ μέχρημα καὶ ἄλλοῦ τὸ δημόσιο μὲ ἐπιβολὴν πολλῶν καὶ πολλαπλῶν φόρων.

Γνωρίζω ὅτι ἡ Στρεμμ. φορολογία καταδικάζεται ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη ὡς φορολογία ἀντιπαθητικὴ καὶ ἐπαχθὴς ἐν τούτοις γιὰ τὴν ἀγροφυλακὴ θὰ εἶναι δικαία διότι σχεδὸν τὸ αὐτὸ κόστος διαφυλάξεως θέλει καὶ ἡ γόνιμος καὶ ἡ ἄγονος δενδροφυτευμένη περιφέρεια.

Προτιμῶ ὅμως τὴ Στρεμμ. φορολογία ὄχι μόνον γιατί παρουσιάζεται δικαία γιὰ τὴν ἀγροφυλακὴ ἀλλὰ 1) Γιατὶ καταργοῦνται οἱ τόσοι πολλαπλοὶ καὶ ἐπαχθεῖς φόροι καὶ δεύτερον 2) γιατί ἀπαλλάσσονται τὰ προϊόντα μας ἀπὸ τὰς δυσβάστακτες φορολογίες ποῦ μ' αὐτὰς δὲν βρίσκουν ἀγορὰς καταναλώσεως γιατί σήμερα μὲ τὴ φορολογικὴ μανίαν τῶν Κυβερνῶντων τὰ προϊόντα μας δὲν μποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν ἄλλα ὅμοια ἄλλων κρατῶν γιατί προσφέρονται σὲ ἀκριβώτερο κόστος.

Ἐπίσης τὸ ἐνιαῖον τῆς Στρεμμ. Φορολογίας μᾶς ἀπαλλάσσει τῶν τόσων φόρων καὶ ποῦ σὲ ἐποχὴ ἀφοριῶν πληρώνουμε διπλάσια ἀπ' ὅ,τι διατίθενται γιὰ τὴ ἀσφάλεια λόγῳ τῆς μεγάλης παραγωγῆς.

Πρέπει ὅμως ἡ γῆ νὰ διαρεθῇ:

- 1) Σὲ καλλιεργήσιμον
- 2) Σὲ Ἀγριάδα
- 3) Σὲ Περιβόλια καὶ Κήπους
- 4) Σὲ Δενδροφυτείας
- 5) Σὲ Ἀμπελῶνας.

Ὅταν ληφθῇ ἡ βᾶσις αὕτη καὶ ὅταν ἐξακριβωθῇ ἡ ἔκτασις κάθε χωρικοῦ ἐκάστης ἐκτάσεως κατηγορίας ἡ φορολογία εἶναι δικαιοτάτη ὄχι μόνον γιὰ τὸ ἐνιαῖον τῆς φορολογίας καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν προϊόντων ἀπὸ τοὺς τόσους φόρους ἀλλὰ καὶ διότι

θά πληρώνουν ὅλοι πτωχοὶ καὶ πλούσιοι ἐνῶ σήμε-
ρα πληρώνουν μόνον οἱ μεγαλοεισοδηματίες πού ἐ-
ξαγάγουν προϊόντα.

Ἐκάστη Κοινότης θὰ καταρτίσῃ τὸν Στρεμματι-
κὸν Κατάλογον, θὰ ἐπιβάλλῃ δὲ τόσο φόρο ὅσος ἐ-
παρκεῖ γιὰ τὸν ἀγροφύλακα ἢ τοὺς ἀγροφύλακὰς της.

Πρέπει δὲ ἀπαραιτήτως νὰ λαμβάνῃ οὗτος τοῦ-
λάχιστον 1500 δραχμὰς μηνιαίως.

Ἔστω λοιπὸν ὅτι μία Κοινότης θὰ ἐπιβάλλῃ φό-
ρον 18.000 δραχμὰς διὰ τὸν ἀγροφύλακα της.

Πρέπει ὁ μισθὸς αὐτὸς πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἐξασφα-
λισθῇ γιατί χωρὶς τήν ἐπαρκῆ οἶκον. ἐξασφάλισι τοῦ
ἀγροφύλακα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ κατορθωθῇ τί-
ποτε.

Ἔτσι μὲ τὸν μισθὸν αὐτὸν θὰ κεντήσουμε τὸ συμ-
φέρο πολλῶν ἐργατικῶν καὶ φιλοτίμων χωρικῶν ν'
ἀναλάβουν τὸ ἔργο αὐτὸ χωρὶς δισταγμὸ καὶ περιφρό-
νησι, γιατί πολλοὶ σήμερα τὸ θεωροῦν προσβολή
τους νὰ γίνουν Δραγάται ἐνῶ τότε μὲ ἓνα μισθὸ
1500 δραχμῶν θὰ ἐπιδιώκουν τὸν διορισμὸ καὶ τε-
λειόφοιτοι Γυμνασίου ἀκόμα.

Ὅταν μὲ τὸ τρόπο αὐτὸ ἐξασφαλίσουμε τὴ βᾶσι τοῦ
ὅλου ζητήματος—τὴν Οἰκονομικὴ ἐνίσχυσι τοῦ ἀγρο-
φύλακα—ὅλα τᾶλλα θὰ κανονισθοῦν πάλι εὐκόλως.

Μετὰ τὸ Κατώτερο προσωπικὸ, τὸ ἐκτελεστικὸ,
ἔρχεται τὸ δικαστικὸ προσωπικὸ.

Ὁ σημερινὸς θεσμὸς μὲ τοὺς ἐπόπτας—ἀγρονό-
μους—λογιστὰς—γραφεῖς—δακτυλογράφους, πρέπει
ν' ἀπλουστευθῇ.

Οὗτοι οὐδένα σκοπὸν ἐκπληροῦν ἅμα οἱ ἀγροφύ-
λακες εἶναι ἱκανοὶ καὶ δραστήριοι.

Γι' αὐτὸ πρέπει ν' ἀντικατασταθοῦν.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ κράτος σὲ πολλὰς περιφέρειας ἔχει
εἰσαγάγῃ τὸν θεσμὸν τῶν Εἰδικῶν Πταισματοδικῶν
προεκκρίθη ἡ ἐκδίκασις τῶν ἀγροτικῶν ἀδικημάτων
ν' ἀνατεθῇ σ' αὐτοὺς καὶ νὰ δικάζωσι συγχρόνως τό-

σο τὰ πταισματικά ὅσο καὶ τὰ ἀγροτικά ἀδικήματα καὶ εἰς ἅς ἔδραζ δικάζουν σήμερα τ' ἀγρονομεία.

Μὲ τὸ τρόπο αὐτὸ ἀπαλασσόμεθα τόσων ἐξόδων καὶ δαπανῶν, ἐπιβαρυνόμενοι οἱ χωρικοί μας μόνο γιὰ τὸν μισθὸ τὸν ὁποῖον μποροῦν ν' ἀναβιβάσουν καὶ μέχρι 2000 δραχμῶν.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Εἰδικοί Πταιματοδίκαι θὰ πληρώνονται οὕτως ἢ ἄλλως ἀπὸ τὸ Κράτος προτείνω ὅπως ἀπὸ τὰ ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα τὸ 1)2 τούτων νὰ κατατίθεται ὑπὲρ τοῦ Δημοτικοῦ ταμείου καὶ νὰ ἐκτελοῦνται ἐξ αὐτῶν κοινωφελῆ ἔργα, τὸ ἕτερον 1)2 ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ταμείου καὶ δι' ἔξοδα καὶ μισθοδοσίαν τῶν Εἰδικῶν τούτων δικαστῶν.

Ἡ φαυλότης ἢ ὁποία ἐπικρατεῖ σήμερα λόγῳ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Πολιτικῆς εἰς τὸν θεσμόν τοῦτον θὰ παύσῃ διότι οἱ Εἰδικοί Πταιματοδίκαι, ἄνθρωποι μορφωμένοι καὶ ἐπιστήμονες μόνιμοι καὶ ἀδέκαστοι δὲν θὰ φοβοῦνται τὴν ἐπιρροὴν τῶν πολιτικῶν διότι οὔτε θὰ διορίζωνται οὔτε θὰ παύονται καὶ θὰ μετατίθενται ἀπ' αὐτοὺς.

Ἐπίσης θὰ θεσπισθῇ ὅτι τὰ πρόστιμα δὲν θὰ ὑπερβαίνουν τὸ τριπλάσιον τῆς ζημίας οὐδέποτε δὲ τὰς 100 δραχμάς πλην διὰ τοὺς ὑποτρόπους καὶ ἀδιορθώτους ζημιωτὰς πὸν καὶ σ' αὐτοὺς δὲν θὰ ὑπερβαίνουν τὸ δεκαπλάσιον τῆς ζημίας. Νὰ θεσπισθῇ ἡ διαδικασία νὰ εἶναι ἀτελής.

Οἱ ἀγροφύλακες νὰ τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ ἀστυνομικοῦ Σταθμάρχου ὁ ὁποῖος νὰ ἐκτελῇ καὶ χρεὴ Δημοσίου Κατηγόρου κατὰ τὴν δικάσιμον.

Ἔτσι καθορίζεται μιὰ γιὰ πάντα τὸ ἐνιαῖον τῆς φορολογίας, θὰ ἐπιβαρύνωνται αἱ ἰδιοκτησίαι καὶ ὄχι τὰ ἄτομα θὰ εἰσπράττεται πάντοτε ὁ αὐτὸς φόρος σὲ κάθε κοινότητα ἀπὸ τὸν Δημόσιον εἰσπράκτορα, θὰ εἰσέρχεται ὡς Δημόσιο ἔσοδο καὶ θὰ διατίθεται γιὰ τὴ μισθοδοσίαν τοῦ Κοινοτικοῦ ἀγροφύλακα.

Οὕτω πῶς ὁ ἀγροφύλαξ θὰ ξέρη ὅτι θὰ λάβῃ τὸ μισθὸν τοῦ ἀπὸ τὸ Δημόσιον ταμεῖον καὶ κάθε μῆνα καὶ ὄχι ὅπως γίνεται σήμερα μετὰ τρεῖς ἢ 6 μῆνας ἢ καὶ χρόνον σὲ πολλές περιφέρειες καὶ Κοινότητες.

Πρέπει ἐπίσης νὰ καθιερωθῇ ὑποχρεωτικῶς ὡσάκις ὁ ζημιωτὴς προσφερθῇ νὰ πληρώσῃ ἔστω καὶ τὴν ἡμέρην τῆς δικασίμου νὰ γίνεται δεκτὴ ἢ πληρωμὴ ἵνα ἀποφεύγῳνται ὄχι μόνον ἔξοδα ἀλλὰ καὶ διενέξεις καὶ ἔριδες μεταξὺ ὁμοχωρίων πλὴν ἂν πρόκειται περὶ ὑποτρόπου ζημιωτοῦ.

Ἔχω διαπιστώσῃ ὅτι οἱ χωρικοὶ μας εἶναι πρόθυμοι νὰ ὑποστοῦν κάθε θυσία γιὰ νὰποκτήσουν ἀγροτικὴ ἀσφάλεια ἀρκεῖ νὰ ξέρουν πῶς ἐκεῖνα ποῦ πληρώνουν τὰ πληρώνουν δίκαια καὶ γιὰ τὴν ἀσφάλεια τους.

Πρὸς πάντα ὅμως αὐτὰ πρέπει νὰ καθορισθῇ καὶ ἡ θέσις τῆς Κτηνοτροφίας ποῦ ἀποτελεῖ τὴν ἄλλην πλουτοπαραγωγικὴν πηγὴν τοῦ τόπου, πρέπει νὰ καθορισθῇ ἔναντι τῆς Γεωργίας. Πρέπει νὰ παύσῃ ἡ Γεωργία μὲ τὴν κτηνοτροφία νὰ ἀλληλοτροφῶνται.

Εἶμαι βέβαιος πῶς οἱ Εἰσηγηταὶ τοῦ δευτέρου τούτου θέματος θὰ μᾶς τοποθετήσουν καὶ αὐτὴ στὴ πλευρὰ τῆς ἵνα ἀπὸ κοινοῦ αἱ δύο ἀκένωτοι πλουτοπαραγωγικαὶ πηγαὶ τῆς Ἑλλάδος δώσουν τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνθησι τὸσο στὴν ἰδιωτικὴν ὅσο καὶ στὴν δημοσίαν Οἰκονομίαν.

Ι. ΝΑΝΑΔΑΚΗΣ. Οἶονδήποτε ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς μας καὶ ἂν ἐρωτήσητε τί θέλει αὐτὸν τὸν καιρὸν θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ὅτι θέλει ἀσφάλειαν ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας. Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ πρέπει νὰ λείψουν ἀπὸ τὴ μέση ὅλα τὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν αὐτοδιοίκησιν καὶ αὐτὰ ποῦ λέμε νὰ διορίζουν οἱ Δῆμοι ἢ αἱ Κοινότητες τοὺς ἀγροφύλακας. Νὰ κάμωμεν ἓνα ὄργανισμὸν κατάλληλον πρὸς τὴν ὀργάνωσιν ποῦ ὑπάρχει διὰ τὴν χωροφυλακὴν καὶ νὰ δώσωμεν ἀσφάλειαν εἰς τὴν Κρήτην ὅπως ἐγένεν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γεν. Διοικητοῦ Ρούφου. Τὸ σύστημα τότε κατὰ γε-

νικὴν ἀντίληψιν ἐπέτυχε. Ἡμεῖς θέλομεν νὰ πειραματιζώμεθα ἐνῶ ὑπάρχει ἓνα σύστημα τὸ ὁποῖον ἐφαρμοσθὲν ἐπέτυχε καὶ τὸ ὁποῖον κατὰ κακὴν τύχην κατηργήθη διὰ λόγους οἰκονομικούς. Γιατὶ νὰ μὴ στραφῶμεν εἰς αὐτὸ; Δὲν λέγω ὅτι πρέπει ν' ἀντιγράψωμεν τὸν Νόμον ἐκεῖνον. Ὁ νέος Νόμος ἔχει διατάξεις πολὺ ὀρθὰς ἀλλὰ καὶ μερικὰς πολὺ σκοτεινὰς. Νὰ συγχωνεύσωμεν τοὺς δύο Νόμους καὶ ν' ἀποτελέσωμεν κἄτι τι τὸ συνδεδασμένον μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας. Ἐτσι μέγα μέρος τῶν δραστῶν θ' ἀνακαλύπτεται τῇ συνδρομῇ τῆς Ἀγροφυλακῆς. Καὶ τὸ Κράτος θὰ ἔχη νὰ κερδίσῃ τὸ ἥμισυ τῶν χωροφυλάκων του, εἰάν ἔχη ἀγροφυλακὴν καλῶς ὀργανωμένην. Γι' αὐτὸ διαφωνῶ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι μόνον ἐπ' αὐτῆς τῆς βάσεως πρέπει νὰ σταθῶμεν.

Κατὰ δεύτερον λόγον πρέπει ν' ἀμοίβωμεν καλὰ τοὺς ἀγροφύλακας.

Δὲν μπορούμεν νὰ ἔχωμεν ἀγροφύλακας νὰ μᾶς ἐνπληροῦν ὅταν δὲν πέρνουν οὔτε τὸ 1)3 τοῦ μισθοῦ τοῦ χωροφύλακος, οὔτε ὅταν πρέπει νὰ περιμένουν νὰ πληρωθοῦν οἱ ἀγροφύλακες ἐπὶ μῆνας ὀλοκλήρους. Μάλιστα ἔχουν πολλοὶ νὰ πάρουν 1 1)2 ἔτος μισθόν. Τὴν προκοπὴν περιμένετε ἀπ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν;

Πρέπει νὰ θεραπεύσωμεν τὸ κακὸν καὶ νὰ πληρώνη τὸ Δημόσιον τοὺς ἀγροφύλακας. Ἀπὸ τὸν ἀγρότην ζητεῖ τὸ Δημόσιον νὰ ἐργάζεται διὰ νὰ τρέφεται ὁ ἀστὸς. Τοῦ ζητεῖ νὰ πληρώνη καὶ τοὺς φόρους, ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ τοῦ κάμῃ κἄτι τι τότε ἰδρύει χωριστὸν Ταμεῖον. Καὶ ὅταν ξέρῃ ὁ ἀγροφύλαξ ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς θὰ ὑπάγῃ νὰ πληρωθῇ ὅαν τὸν χωροφύλακα, θὰ ἔχη ἄλλον ζῆλον εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτὰ. Παράλλῃως πρέπει νὰ κάμωμεν ὀργάνωσιν ἀγροτικὴν καὶ ὀργάνωσιν κτηνοτροφικὴν. Νὰ κάμωμεν ζώνας καὶ νὰ λύσωμεν τὸ πρόβλημα τῆς αἰγῶς. Δὲν μπορούμε νὰ

τὴν καταστρέφωμεν ἔντελῶς, διότι ὑπάρχουν ἐκτάσεις θαμνώδεις ἀκατάλληλοι διὰ τὴν γεωργίαν. Νὰ τὴν ἐντοπίσωμεν καὶ νὰ τὴν περιορίσωμεν εἰς τὸ σπίτι. Νὰ ἐντολισθῇ μόνον εἰς τὰς ζώνας τῆς ὄρεινῆς κτηνοτροφίας. Ὅταν ἐπίσης ὁρισθοῦν κτηματικαὶ περιφέρειαι διὰ κάθε ἀγροφύλακα τότε μπορούμε νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θ' ἀποκτήσωμεν δενδρώδη καλλιέργειαν, τότε μπορούμε νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ Κρήτη θὰ γίνῃ πραγματικῶς τὸ περιβόλι τῆς Εὐρώπης καὶ τότε μόνον θὰ εὐτυχήσωμεν νὰ γίνῃ ὑπόδειγμα διὰ τὸ ἄλλο Κράτος.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Κύριοι, νομίζω ὅτι ἡ συνέλευσις διερωτίσθη. Καταλήγομεν δὲ εἰς τὰ ἐξῆς γενικὰ συμπεράσματα: Ὅτι ὑπάρχει μία μεγάλη ποικιλία συνθηκῶν ἀναλόγως τῶν περιφερειῶν. Ἐλέχθησαν τόσαι λεπτομέρειαι καὶ τόσαι ἀντίθετοι γνῶμαι ἐξετέθησαν, ἀπλῶς μόνον διότι ποικίλλουν αἱ συνθήκαι ἀναλόγως τῶν Νομῶν, πολλάκις δὲ ἀναλόγως καὶ τῶν περιφερειῶν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ Νομοῦ. Γι' αὐτὸ ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ λυθοῦν ὅλαι αὐταὶ αἱ λεπτομέρειαι ἀπὸ τὸ συνέδριον—προσθέτω δὲ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ λυθοῦν καὶ ἀπὸ τὴν Βουλὴν, καὶ εἶναι λάθος νὰ θεσπίζωνται νόμοι περιφερειακοὶ λεπτομερειακοὶ μὲ ἀπειρίαν περιπτώσεων δι' ὅλα— τὸ καλύτερον εἶναι νὰ θεσπισθοῦν γενικαὶ γραμμαὶ. Ὁ νόμος νὰ μὴ κατέρχεται εἰς λεπτομερείας καὶ μέχρις ὅτου ἀποκτήσωμεν τὰ Νομαρχιακὰ συμβούλια τὰ ὅποια θὰ ἦσαν ἀρμόδια νὰ διορίζουν δι' ἑκάστην περιφέρειαν τοὺς ἀγροφύλακας, νὰ τεθῇ Νομοθετικὴ διάταξις διὰ τῆς ὁποίας νὰ ἐκδίδωνται ἐκτελεστικὰ Δ)γματα κατόπιν μελέτης τῶν συνθηκῶν τῶν περιφερειῶν καὶ ὑποδείξεως τούτων ὑπὸ τῶν ἀγροτικῶν ὀργανισμῶν (Ἐπιμελητήρια, Συν)σμοί). Καὶ τότε τὰ Δ)γματα αὐτὰ τὰ ὅποια θὰ ἐκδίδωνται ἀπὸ τὸ Κέντρον θὰ εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ ἐπιβάλλωνται. Ἐνῶ ἂν περιμένωμεν ἀπὸ τὰ Κοινοβούλια νὰ τροποποιηθῇ

τὸ 15ον ἐδάφιον τοῦ 25ου ἄρθρου τοῦ Νόμου τάδε καὶ νὰ κινήται ὁλόκληρος ἡ μηχανὴ τῶν δύο νομοθετικῶν σωμάτων δὲν θὰ ἔχωμεν ἄλλο τι παρὰ βλάβην τῆς παραγωγῆς.

Ἐγὼ ἀπὸ τὴν πείραν τὴν Κοινοβουλευτικὴν ποὺ ἔχω, παρατηρῶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσέλθωμεν σοβαρῶς εἰς λεπτομερείας. Εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἔρχονται νόμοι κατηρητισμένοι ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας, πολλάκις ὄχι καὶ πολὺ ἐνημέρους τοῦ θέματος, καὶ ψηφίζονται ἐντὸς νυκτός καὶ ἐδῶ ἔρχονται ὡς νόμοι ποὺ τοὺς ἐψηφίσει ἡ Βουλὴ ἢ ὅποια ἴσως νὰ μὴ ἔχη ἰδέαν τι ἐψηφίσει διὰ τὸν Νόμον Λασηθίου λ. χ. Θὰ ἦθελα ἢ Ἐπιτροπὴ νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερείας διότι θὰ πελαγοδρομήσῃ. Νὰ θεσπισθοῦν ὀλίγα ἄρθρα καὶ νὰ ἀφελθῇ ἢ ἐκτέλεσις εἰς δ)γματα ἐκδιδόμενα κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῶν ὀργανωμένων γεωργικῶν ἰδρυμάτων τῆς περιφερείας.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Κύριοι Σύεδροι, ἡ συζήσις περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ὁμολογῶ ὅτι μοῦ παρουσίασεν μίαν ἀποκάλυψιν: Εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της ὑπῆρχεν εἰς πάγιος νόμος περὶ ἀγροφυλακῆς τὸν ὅποιον διетηρούσαμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Βάσις ἦτο ἡ αὐτοδιοίκησις. Προγενεστέρως τῆς αὐτοδιοικήσεως τοῦ α' βαθμοῦ τὴν ὅποιαν ἐθέσπισεν ὁ Νόμος περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων ὑπῆρχεν ἡ αὐτοδιοίκησις τῆς Ἀγροφυλακῆς. Ὁ Σύλλογος τῶν κτηματιῶν κατήριζεν τὸν λεγόμενον ἐραρικὸν κατάλογον κατὰ τρόπον δικαίον καὶ δημοκρατικόν. Τὸ σύστημα αὐτὸ διτηρήθη καὶ διατηρεῖται ἀκόμη κατὰ μέγα μέρος. Ὅταν ὡς κάθε θεσμὸς ὑλέστη κλονισμὸν, ἦλθαν καὶ μᾶς εἴπαν: Τί κάνετε; δὲν ἐφαρμόζετε καὶ εἰς τὴν Παλ. Ἑλλάδα τὸν νόμον περὶ ἀγροφυλακῆς ποὺ ἰσχύει ἐν Κρήτῃ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς, ὅπου αὐτὸς καὶ ὁ νόμος τῆς Ἀστυνομίας ἐθεωροῦντο ὡς δύο διαμάντια δικαιοκρατικά; Μὲ ἄλλο σύστημα, ὄχι τῆς ἐκλογῆς τῶν

ἀγροφυλάκων ἀλλὰ μιᾶς ἱεραρχικῶς ὀργανωμένης ὑπηρεσίας μὲ τὸν ἀγροφύλακα ἐκλεγόμενον ἀπὸ τὸ Συμβούλιον. Ἦτο ἓνα σχέδιον στρατιωτικὸν ὅπως λ. χ. τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς. Ὁμολογῶ λοιπὸν ὅτι τὰ λεχθέντα μου ὑπῆρξαν ἀποκάλυψις διότι ὁ νόμος περὶ ἀγροφυλακῆς ὁ ὁποῖος ἐπὶ 100 ἔτη ἴσχυσεν εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα μὲ τὴν αὐτοδιοίκησιν ἐπέπρωτο νὰ τρανταχθῇ καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ σύστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ἐφεύγομεν ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀγροφυλάκων καὶ εἰρχόμεθα εἰς τὸ σύστημα τὸ ἰδικὸν σας, καὶ τώρα βλέπω ἐδῶ νὰ ρίπτεται ὁ λίθος τοῦ ἀναθέματος, πρὸς ἰδικὴν μου ἄφατον εὐχαρίστησιν. Ἐπανέρχονται ὅλοι ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς αὐτοδιοικήσεως, λέγουν ὅτι τὸ καλλίτερον εἶναι νὰ ἐκλέγονται οἱ ἀγροφύλακες ἀπὸ τὸν σύλλογον τῶν κτηματιῶν, νὰ μὴ φορολογοῦνται ὠρισμένα εἶδη, ἀλλὰ νὰ γίνῃ ἓνα εἶδος ἐραρικοῦ καταλόγου σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον οἱ μὲν μεγάλοι κτηματῖαι νὰ πληρώνουν πολλὰ διότι αἱ περιουσίαι των εἶναι μεγάλαι, καὶ οἱ μικρότεροι νὰ πληρώνουν ὀλίγα. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ πρέπει νὰ ἔχῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της καὶ νὰ εἰσηγηθῇ εἰς σὰς ἐκεῖνα ποῦ ἐφηρομῶσαμεν εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα, τῆς ἐκλογῆς δηλ. τῶν ἀγροφυλάκων παρὰ τῶν κτηματιῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ζήτημα τῆς φορολογίας, αὐτὴ νὰ εἶναι ἀνάλογος τῆς περιουσίας καὶ νὰ εἰσπρίττεται ὅπως καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα.

Ἐκεῖνο ποῦ ἐχώλαινε καὶ χωλαίνει εἶναι ἡ ἐκδίκασις τῶν ἀδικημάτων τῆς ἀγροφυλακῆς διότι πολλάκις μεταφέρονται οἱ κτηματῖαι 10 καὶ 20 χιλιόμετρα μακρὰν διὰ νὰ εὔρουν τὸ Εἰρηνοδίκην καὶ φέρουν καὶ μερικὸς μάρτυρας. Συνήθως δὲ ἀναβάλλεται καὶ ἡ ὑπόθεσις, καὶ γυρίζουν ἄπρακτοι εἰς τὸ χωριὸν. Αὐτὰ λέγονται ἡμεραργίαι καὶ σπατάλη Ἐθνικοῦ πλούτου. Ἐὰν λοιπὸν μὲ τὰς βάσεις τῆς αὐτοδιοικήσεως, τοῦ ἐραρικοῦ καταλόγου καὶ ἐπὶ τόπου μεταβαίνοντος τοῦ εἰδικοῦ Πταισματοδίκου δὲν εὔρεθῇ τὸ καλλίτερον σύστημα, τότε δὲν εἶναι τῆς ἀρμοδιότητος πλέον

τοῦ Ὑπουργείου τὸ θέμα, ἀλλὰ τῶν ἱστορικῶν.

Μ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἦτο καὶ εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τὸ 1913—1926. Ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ τὸ ἐπαναφέρωμεν, διὰ λόγους τεχνικοὺς, ὡς λ.χ. τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως. Ἐκεῖνο ποῦ ἐπικρατεῖ στὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα εἶναι τοῦ 1927—28. Αὐτὸ δὲν εἶναι κατασκευάσμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας ἀλλὰ εὐρίσκετο ἐν τῇ γενέσει του καὶ προτοῦ δημιουργηθῆ ὡς σύστημα, 17 δὲ νόμοι τὸ ἔχουν εἰσηγηθῆ.

Ὁ νόμος περὶ ἀγροφυλακῆς τῆς Κρήτης κατηγορηθῆ ἐπὶ δικτατορίας. Θὰ εἶναι καταστροφή τῆς ἀγροφυλακῆς ἢ ἐπάνοδος εἰς συστήματα ὅπως τὸ τῶν Κοινοτήτων, καταρτισμοῦ καταλόγων καὶ φορολογιῶν, ὁπότε πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν πολλαπλαῖ ὑπηρεσίαι καὶ τεράστια δαπάναι, προπάντων διὰ τὸν καταρτισμὸν ἐραρικῶν καταλόγων. Σήμερον ἡ ἀγροφυλακὴ εἰσπράττει ἐπὶ τοῦ ἐλαίου 20 ο|ο, ἐπὶ τῆς σταφίδος 0,10 κατ' ὀκᾶν, ἐπὶ τῆς ἐλαιοπυρήνης 0,5 κατ' ὀκᾶν χωρὶς καμμίαν ὑπηρεσίαν.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Τὶ κάνετε γιὰ τοὺς ὕδρονομοί; Ἀφοῦ ὑπάρχουν ὕδρονομεῖα δὲν πληρώνουν ὅλοι τόσον κατὰ στρέμμα;

Μ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ. Ἡ ἄποισις τῶν κτηματιῶν τοῦ Ἡρακλείου εἶναι ὅτι δὲν θὰ διστάσουν καὶ ἄλλα νὰ πληρώνουν καὶ ν' ἀναβιβάσουν τοὺς μισθοὺς τῶν ἀγροφυλάκων εἰς 1500 ἢ 2000 μηνιαίως ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἰσχύον τὸ σημερινὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ἔχει ὁμολογουμένως θαυμασίας βάσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τῶν ζωνῶν, τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἀγροφυλάκων ὑπὸ τῶν ἐποπτῶν, καὶ τὴν τιμωρίαν αὐτῶν. Ἐχει καὶ τὰς ἐλλείψεις του αἱ ὁποῖαι θὰ διορθωθοῦν σὺν τῷ χρόνῳ. Δὲν πρέπει νὰ ὀρρωδῆσωμεν πρὸ τῶν οἰκονομικῶν μέσων. Διότι θὰ τὰ εὕρωμεν. Ὁ Νόμος τοῦ Ἡρακλείου θὰ τραβήξῃ πρὸς τὰ ἔμπροσ, διότι ἔχει τὰ οἰκονομικὰ μέσα. Ἐκεῖνο ποῦ πρέπει νὰ γίνη εἶναι ἡ διαλογὴ τῶν προσώπων, ὅπου δὲ ὑπάρχει

ἀνεπάρκεια πόρων λόγω τοπικῶν γεωγραφικῶν συνθηκῶν, πρέπει νὰ ἔλθῃ τὸ Δημόσιον εἰς ἐπικουρίαν καὶ νὰ δώσῃ τὸ συμπληρωματικὸν ποσὸν διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Ἡ Γενικὴ Διοίκησις Κρήτης ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου ἔχει τὴν ἀντίληψιν ὅτι ὁ θεσμὸς δὲν εἶναι ἀχρηστος. Ἐχουν γίνῃ λάθη κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν του διότι ἀφέθη νὰ χρεωθοῦν μὲ σημαντικὰ ποσὰ τὰ Περιφερειακὰ Ταμεῖα. Ἐὰν κατεβάλλετο φροντίς νὰ εἰσπράττωνται οἱ φόροι δὲν θὰ ἔμεναν σήμερον αὐτὰ τὰ χρέη. Ὁ ὑφιστάμενος νόμος δίδει τὸ δικαίωμα τῆς ἀξίσεως τοῦ ποσοστοῦ τῆς φορολογίας, συνεπῶς τὰ ταμεῖα δύνανται νὰ εἰσπράττουν ὅσα θέλουν. Ἀλλὰ ἔγινεν τὸ ἀρχικὸν λάθος νὰ μὴ εἰσπράττωνται οἱ φόροι, νὰ μὴ ἀυξηθῇ τὸ ποσοστὸν τῆς φορολογίας καὶ εὐρέθησαν τὰ Ταμεῖα χρεωμένα. Τὸ Ταμεῖον τῶν Ἡρακλειωτῶν εἰσπράττει καὶ πληρῶναι κανονικῶς, αἱ δὲ αἰτιάσεις τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ὁ κ. Μανασάκης εἰναι μᾶλλον γενικῆς φύσεως. Ὅπως οὐδέποτε δὲν νομίζω ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην δύναται νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ἢ κατάργησις τοῦ Νόμου ὁποῖος κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῆς ὑπηρεσίας δὲν εἶναι ἀχρηστος. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχω νὰ εἶπω εἰς τὸ Συνέδριον εἶναι ὅτι κατὰ πληροφορίαν μου, ἐκκρεμεῖ ὑποβεβλημένον εἰς τὴν Βουλὴν Νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν τροποποίησιν τοῦ ὑφισταμένου Νόμου ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἑλλάδι. Ὡστε ἡ Ἐπιτροπὴ πρέπει νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ ἔργον τῆς, νὰ ἐκτεθοῦν καὶ αἱ ἀντίθετοι ἀπόψεις καὶ νὰ ὑποβληθῇ τὸ ταχύτερον τὸ πόρισμα εἰς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὸ ζήτημα. Ἐχομεν ἀγρονόμους μορφωμένους καὶ δραστηρίους, οἱ ὁποῖοι κατέχουν καλὰ τὰ ζητήματα. Θὰ καταλήξῃ ἡ Γενικὴ Διοίκησις συνεπῶς εἰς συμπεράσματα τὰ ὁποῖα θὰ στείλωμεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Ἐλέχθη ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας εἶνε πολυτελής. Δὲν ξέρω τί γίνεται

εἰς τὸ Κέντρον. Ἐδῶ ὅμως εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶναι λιτώτερα τὰ πράγματα. Εἰς τὴν περιφέρειαν Χανίων ὑπηρετεῖ εἰς ἀγρονόμος καὶ εἰς Γραφεύς. Ἐκεῖνο πὺν εἶναι κακὸν, εἶναι ὅτι ἀπασχολεῖται ὁ ἀγρονόμος καὶ ἐπιφορτίζεται μὲ πολλὴν γραφικὴν ὑπηρεσίαν. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ εὐτέλεια ὁδοιπορικῶν τῶν ἀγρονόμων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ αὐξηθῶν.

Γι' αὐτὸ θὰ παρακαλέσω τὸν Κύριον Πρόεδρον νὰ συστήσῃ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν νὰ καταλήξῃ εἰς ὄρισμένα συμπεράσματα, ν' ἀκουσθῶν καὶ αἱ ἀντίθετοι ἀπόψεις καὶ νὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψει τῆς Γεν. Διοικήσεως ἢ ὅποια θὰ ἐπιφέρῃ τροποποιήσεις, βελτιώσεις καὶ παρατηρήσεις. Ἐκεῖνο δὲ πὺν θέλω νὰ τονίσω, διότι τὸ σπουδαιότερον ζήτημα εἶναι τὸ οικονομικόν, εἶναι ὅτι ὁ σημερινὸς νόμος δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὰ συμβούλια ν' αὐξάνουν τὸ ποσοστὸν τῆς φορολογίας βάσει τῶν ὑφισταμένων ἀναγκῶν.

ΣΤ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ. Εἰς τὸν Νομὸν Ρεθύμνης γίνεται κάποια ἀδικία. Τὰ περισσότερα ἔσοδα εἰσάγονται εἰς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου ἰδίᾳ ἀπὸ τὴν περιφέρειαν Ἀμπαδιᾶς, τὴν ἰδιαιτέραν Πατρίδα τοῦ κ. Γενικοῦ Γραμματέως, ἀπὸ τὴν ὅποιαν διαφεύγει ἓνα μέγα μέρος τοῦ λαδιοῦ. Γι' αὐτὸ συμφωνῶ μὲ τὰς ἀπόψεις τοῦ κ. Γεν. Γραμματέως, θὰ εἶχαμεν δὲ τὴν γνώμην νὰ ρυθμισθῇ ἡ φορολογία ὡς ἔρανικὸς ἢ στρεμματικὸς φόρος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑφιστάμενον σύστημα, πλήττεται ἰδίᾳ ὁ Νομὸς Ρεθύμνης ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει λιμάνι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ Νομὸς ὅμως Ρεθύμνης ἀπορροφᾷ ἓνα μέρος τοῦ λαδιοῦ τοῦ Νομοῦ Χανίων, ἀπὸ τὴν περιφέρειαν Δραμιῶν.

Κύριοι Σύεδροι, ἡ συζήτησις κηρύσσεται περαιωμένη.

Ἡ Ἐπιτροπὴ καταρτίζεται ἐπὶ τοῦ θέματος ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἀπὸ τοὺς εἰσηγητὰς, κυρίους κυρίους Ἐμ. Μελᾶν, Μ. Μανασάκην, καὶ Δ. Μπεμπῆν καὶ

τοὺς ὁμιλητὰς κ. κ. Ι. Μαριματάκη, Ι. Ναναδάκη, Γ. Γιακουμογιαννάκη, καὶ Στ. Δημητρακάκη.

Λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν ἐπομένην Δευτέραν 7 τρέχοντος καὶ ὥραν 8 1)2 πρωϊνῆν.

*
* *

ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ *

1ον Ὁργάνωσις

Διὰ τὴν ὁργάνωσιν τοῦ Σώματος τῆς ἀγοφυλακῆς τὸ Συνέδριον ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅτι δέον νὰ ἐπανέλθῃ ἐν ἰσχύϊ ὁ Νόμος 747 διὰ τὴν ἀγοφυλακὴν Κρήτης συνδυαζόμενος μὲ τὸν ἐν ἰσχύϊ Νόμον καὶ ὅστις δοκιμασθεὶς ἐπέτυχεν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν, τηρουμένης τῆς ἀρχῆς τῆς ὑποδείξεως τῶν προσώπων τῶν διοριζομένων ὡς ἀγοφυλάκων ὑπὸ τῶν Ἰδιοκτητῶν Συλλόγων ἢ Συνεταιρισμῶν αὐτῶν, βάσει προσόντων καὶ εἰδικῆς ἐν καιρῷ προπαιδεύσεως.

2ον Ἀπονομὴ Δικαιοσύνης

Διὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς Δικαιοσύνης οἱ διοριζόμενοι Ἀγρονόμοι δέον νὰ ἐξομοιοῦνται πρὸς Δικαστὰς βάσει προσόντων Ἐπιστήμονος Γεωπόνου ἢ Νομικοῦ ἢ καὶ ἐκ τῶν προὔπηρετησάντων καὶ ὑπηρετούντων ἤδη εὐδοκίμως προτιμωμένων τῶν ἐχόντων μεγαλυτέραν πείραν καὶ ἀμεσώτερον προσερχομένων ἐκ τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς.

3ον Διαβάθμισις ἀγροτ. ἀδικημάτων

Προτείνει τὴν διαβάθμισιν τῶν ἀγροτικῶν ἀδικημάτων, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ποινικοῦ Νόμου μετὰ

* Τοῦτο ἐνεκρίθη ὡς συνετάχθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, συντηθεῖσθαι τὴν ἐπομένην καὶ ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ἐπ' αὐτοφώρῳ διαδικασίας καὶ συντηρήσεως τῶν διαδικαστικῶν προθεσμιῶν, ἐπεκτάσεως δὲ τούτων ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν μετὰ μειώσεως τῶν δικαστικῶν ἐξόδων ὡς καὶ ἐπιδικάσεως τῶν συλλήπτρων ὑπὸ μόνου τοῦ Ἀγρονόμου.

4ον Οἰκονομικὸν μέρος

Διὰ τὸ οἰκονομικὸν μέρος κρίνει ἀπολύτως ἐπιβλημένον, ὅπως τὸ Κράτος ἀναλάβῃ ἀπ' εὐθείας τὴν μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἀγροφυλακῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσχυούσης φορολογίας συμμετέχοντος καὶ τούτου ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας ὀριζομένου κατωτάτου ὅρου μισθοδοσίας ἀγροφυλάκων 1000 δραχμῶν μηνιαίως.

5ον Εἰσπραξὶς καὶ ἀπόδοσις τῶν ἀγροζημιῶν

Διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν ἀγροζημιῶν, προστίμων δικαστικῶν ἐξόδων κλπ, κρίνει ὅτι αὕτη δεόν νὰ ἐνεργῆται ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον καὶ ἀποδίδονται εἰς τοὺς δικαιούχους αἱ ἐπιδικάζόμεναι καὶ ὁπωσδήποτε εἰσπραττόμεναι ἀγροζημίαι βάσει διπλοτύπων ἀποδείξεως ἢ νὰ ἀποστέλλωνται διὰ ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν.

6ον Καθορισμὸς ζωνῶν

Διὰ τὸν καθορισμὸν ζωνῶν Γεωργικῶν μικτῶν καὶ κτηνοτροφικῶν θεωρεῖ ἐπιβλημένον ὅπως καθορισθῶν αὐταὶ τὸ ταχύτερον.

Δευτέρα 7 Ἀυγούστου 1933 Ὄρα 9 π.μ. ἀρχεται ἡ Συνεδρίασις.

Ἀναγινώσκειται τηλεγράφημα τῆς Ἐφημερίδος «Ἀνατολή» ἐκδιδομένης ἐν Ἀγίῳ Νικολάῳ καὶ διαμαρτυρομένης διὰ τὴν μὴ συμμετοχὴν τοῦ Νομοῦ Λασηθίου εἰς τὸ Συνέδριον.

Ν. ΜΑΡΑΚΑΣ. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἔχω νὰ εἶπω ὅτι ἀνετέθη εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον Λασηθίου νὰ ὀρίσῃ τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ εἰσηγητάς.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἡ Σταφιδικὴ Ἐνωσις Χανίων ἔχει λάβει ἔξουσιοδότησιν νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν ἀδελφὴν τῆς Ἐνωσιν τῆς Σητείας εἰς τὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν τὰς ὀργανώσεις.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ συνεδρίου ἀνέθεσεν εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον νὰ κανονίσῃ τὰς ἀντιπροσωπείας. Τὸ Ἐπιμελητήριον Λασηθίου ὥρισε τρεῖς ἀντιπροσώπους ὅσοι καὶ αἱ πεντάδες τῶν μελῶν του. Τὸ Ταμεῖον Ἐλαίας ὥρισεν ἐπίσης ἄλλους τρεῖς ἀντιπροσώπους. Τὸ Ἐπιμελητήριον ἀπετάνθη εἰς τοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ τοὺς ἐκάλεσεν νὰ στείλουν ἀντιπροσώπους. Μερικοὶ Συνομοὶ ἔστειλαν ἀντιπροσώπους μέσον τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης τοῦ Νομοῦ. Ὁ κ. Χαριτόπουλος εἶναι παρὼν καὶ δύνатаι νὰ τὸ βεβαιώσῃ.

Γ. ΧΑΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ. Ὑπάρχει τηλεγράφημα ἔξουσιοδοτοῦν τοὺς κ. κ. Λασενάκη, Παπαγιαννάκη καὶ Ἐμμ. Σαμιωτάκη.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως εἶναι ὅλα τόσο σοβαρὰ ὥστε νὰ μὴ ξέσῃ κανεὶς ποῖον εἶναι τὸ σοβαρώτερον. Ἐν τούτοις εἶναι μερικὰ θέματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκη ἡ Κυβέρνησις νὰ γνωρίσῃ τὰς γνώμας τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ ὁ ὁποῖος τόσο ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἀγροτικῆς τάξεως. Βεβαίως ἡ ἐντολὴ μας εἶναι νὰ μείνωμεν καὶ παρακολουθήσωμεν ὅλας τὰς Συνεδριάσεις. Ἀλλὰ καμμιά φορὰ συμβαίνουν πράγματα ποὺ δὲν τὰ προβλέπει κανεὶς. Δὲν ξέρω τώρα ποὺ συνέρχεται ἡ Βουλὴ μήπως λάβωμεν τῆλ(μα τὰ ἐπιστρέψωμεν διότι ὑπάρχουν ἐπείγοντα θέματα τὰ ὁποῖα θὰ συζητηθοῦν καὶ πρέπει νὰ παριστάμεθα. Θὰ παρεκάλουν, ἐὰν ἡ Συνέλευσις τὸ ἐγκρίνῃ, νὰ προταχθοῦν μερικὰ θέματα τὰ ὁποῖα εἶναι τοπικὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ ἡ Κυβέρνησις, ἐὰν δὲν ἔχῃ τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ.

Τὰ θέματα ταῦτα εἶναι τὸ δεύτερον περὶ γεωργι-

κῆς ὀργανώσεως, τὸ πέμπτον περὶ ἐμπορείας τοῦ οἴνου καὶ Οἰνοποιείων Κρήτης, τὸ περὶ ἐξαγωγῆς νωπῶν ὀπωρῶν, ἐσπεριδοειδῶν καὶ σταφυλῶν, θέμα ἐπεὶ-
γον διότι ἤρχισεν ἡ ἐξαγωγή—, τὸ δέκατον τρίτον. θέμα περὶ ἐνισχύσεως διὰ τῆς ὑποχρ. μεταφορᾶς ποσοστῶν κλπ. τὸ δέκατον τέταρτον περὶ γεωργ. ἐκπαιδεύσεως, τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἀνακοινώσεις τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως Κιτροπαραγωγῶν Κρήτης, τὸ εἰκοστὸν τρίτον περὶ διαθέσεως τῶν προκυψίντων κερδῶν τοῦ Κράτους ἐκ πλεονασμάτων τοῦ ἐλαίου....

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Καὶ χθὲς ἔθιξα ἀκροθιγῶς τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ εἶπα ὅτι ἡ ἡμερησία διάταξις εἶναι ἀρκετὰ πλουσία καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἐργασία ἐμπεριστατωμένη ἐντὸς τοῦ ταχθέν-
τος μικροῦ χρονικοῦ ὁρίου. Δι' αὐτὸ προτείνω νὰ γί-
νῃ μία ἐπιτροπὴ μὲ πέντε ἕως ἕξ μέλη ἀπὸ τὸ Συνέ-
δριον χωρὶς νὰ παρακολουθῇ τὰς ὥρας τῶν συνε-
δριάσεων, διὰ νὰ μελετήσῃ τὰ ἐπείγοντα θέματα τὰ
ὅποια χρῆζουσι νομοθετικῆς μερίμνης. Ἡ πενταμελής
ἐπιτροπὴ δύναται νὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ Συνέδρους ἕξ
ἐκάστου Νομοῦ καὶ νὰ μελετήσῃ τὰ κυριώτερα θέ-
ματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ἐὰν δὲ πάλιν ἔχωμεν
τὸ κονράγιον νὰ μείνωμε γιὰ πολὺν καιρὸ ἄς μείνωμε.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Κατὰ τὴν εἰσήγησίν μου θὰ θί-
ξω καὶ τοὺς τοπικοὺς ὀργανισμοὺς καὶ θὰ ἐξαντληθῇ
ἡ συζήτησις ἐπ' αὐτῶν. Συνεπῶς τὰ θέματα τὰ ὅ-
ποια ἀπὸ τὴν ἀριθμ. σεν ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑ-
πουργείου θὰ συντομευθοῦν τρόπον τινά.

ΕΜΜ. ΛΑΣΗΘΙΩΤΑΚΗΣ. Μεταξὺ τῶν θεμάτων
ποὺ χρῆζουσι Νομοθετικῆς προνοίας εἶναι καὶ τὸ ζή-
τημα τῆς σουλτανίνας. Εἶναι τὸ σοβαρώτατον ζήτη-
μα διὰ τὸν Νομὸν Ἡρακλείου, καὶ πρέπει νὰ τεθῇ
μεταξὺ τῶν πρώτων.

Τὸ Συνέδριον δέχεται τὴν πρότασιν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς ὥρισεν ἕνα
κατάλογον τῶν θεμάτων τὰ ὅποια φαίνονται τὰ σπου-

δαιότερα, καὶ τῶν ὁποίων ἡ συζήτησις πρέπει νὰ προταθῇ.

Ὁ κ. Παπαγιαννάκις προτείνει νὰ γίνῃ ἐπιτροπὴ ἢ ὁποία νὰ κρίνῃ τὴν φύσιν τοῦ ἐπείγοντος τῶν θεμάτων.

Ἐπειδὴ θέλει νὰ συζητηθῇ τὸ δεύτερον θέμα καὶ συμπίπτει εἰς τοῦτο μὲ τὴν γνώμην τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως νομίζω ὅτι πρέπει νὰ δεχθῶμεν τὸν κατάλογο πὸν μᾶς ἔκαμε ὁ κ. Γενικός. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὅπως κατηρτίσθη χθὲς διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας εἶναι δύσκολον νὰ ἐργασθῇ διότι εἶνε πολυάριθμος καὶ νομίζω ὅτι ἔπρεπε νὰ εὔρεθῇ πρακτικώτερος τρόπος καὶ νὰ γίνῃ ὀλιγαριθμωτέρα.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Νὰ ἐξουσιοδοτηθῇ τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συνεδρίου νὰ καταρτίσῃ τὴν ἐπιτροπὴν.

Μ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ. Ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ κάμῃ τὸ πόρισμά της, νὰ τὸ ἐκτυλώσῃ καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν συνέδρων νὰ κατατεθῇ.

Τὸ Συνέδριον δέχεται ὅπως τὴν Ἐπιτροπὴν καταρτίσῃ τὸ Προεδρεῖον ὀλιγαριθμωτέραν.

ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Γ. Βαρούχας ἔχει τὸν λόγον.
Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Κύριοι Σύεδροι,

Εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ ἐργάτης τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου σὰν κτῆνος ἐδοῦλενε σκληρὰ καὶ ἀπάνθροπα, στὸ Βιομήχανο καὶ τσιφλικοῦχο, ὑπὸ συνθήκας ἀθλίας καὶ σκληρὰς ἀγοραζόμενος καὶ πωλούμενος ὡς ἐξάρτημα τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τοῦ Κυρίου του, καὶ ἐπειτὰ στὰς χαράδρας καὶ ἀπέθνησκε σὰν σκῦλος, ὅταν ἢ ἀσθενοῦσε ἢ ἐγήρασκε καὶ δὲν προσέφερε

πλέον τίποτε εἰς αὐτὸν. Εἰς ἔποχην καθ' ἣν τὰ Κράτη δὲν εἶχον ἀναγνωρίσῃ ἀνθρώπινον δικαίωμα στὸν ἀγρότην καὶ τὸν εἶχον ἀφίση χωρὶς παιδείαν, συγκοινωνίαν, ἔκθετον στάς ἀσθενείας, εἰς ἔποχην καθ' ἣν ἡ κοινωνία εἶχε διαιρεθῆ εἰς δύο τάξεις τὴν ὀλιγαρχικὴν μὲ προνομιοῦχα δικαιώματα στὴ ζωῇ, καὶ τὴν δούλην μὲ κανένα δικαίωμα, εἰς τὴν μαύρην ἀπάνθρωπον καὶ ἀντιχριστιανικὴν αὐτὴν ἔποχην ἐγεννήθη ὁ Συνεργατισμὸς, καὶ σὰν ἰοῦστέρι τῆς Βηθλεὲμ, διέλυσε τὸ σκοτεινὸ πέπλο τῆς δυστυχίας τῶν δυστυχῶν καὶ ἐθέριμανε τὴν παγωμένην καρδιά τοῦ σκλάβου καὶ ἐσκόρπισε εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὴν πνοὴν τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης. Ἐνθουσιῶντες ἀπόστολοι ἐπῆραν τὸ συνεργατικὸν βρέφος, τὸ ἐσπαργάνωσαν σὲ θέριμν, τὸ ἔτρεφον μὲ λαχτάρα, τὸ ἐμεγάλωσαν μὲ πόθο, καὶ τοῦ ἐδώρησαν ὡς κληρονομίαν τὴν γῆν ὅλην καὶ κατοικίαν παγκόσμιον μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάλεσαν νὰ στεγασθοῦν νὰ ἀναπαυθοῦν, νὰ θερμανθοῦν ὅλους τοὺς Ἑλλώτας, ὅλους τοὺς δούλους, ὅλους τοὺς ἐργαζομένους ἀνθρώπους. Πρῶτοι ἔσπευσαν καὶ ἐστεγάσθησαν οἱ ἐργάται τῶν πόλεων καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἀγρόται, ἦνωσαν τὰς δυνάμεις τοὺς ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους, ὡς ἀδελφοὶ καὶ διὰ τῆς τεραστίας δυνάμεως ποὺ ἐδημιουργήθη, ἔθραυσαν τὰς ἀλυσσίδας τῆς σκλαβιάς, ἐπάλαισαν καὶ ἐνίκησαν τοὺς κυρίους τῶν μετὰ πάλιν σκληρὰν καὶ ἄνισον καὶ ἀπέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των. Καταρρίψαντες δὲ τὰ χωρίζοντα τούτους ἀπὸ ἐκείνους τείχη τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν ἀνθρώπων εἰς κυριάρχους καὶ δούλους, ἐπῆραν τὰ ἴδια δικαιώματα καὶ διὰ τοῦ ὄγκου των τὰ ἐπέβαλον ὡς ἱερὰ στὰ Κράτη, καὶ στάς Κοινωνίας.

Ἡνωμένοι καὶ ἐλεύθεροι ἐστράφησαν κατὰ τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ ὅστις γέννημα τῆς κυριαρχίας τῶν ὀλίγων, ὑποδουλώνει τοὺς ἐργαζομένους εἰς τοὺς ἰσχυροὺς τοῦ χρήματος οἵτινες κανονίζουν τοὺς ὅρους ἐργασίας καὶ τὰ προϊόντα τῆς παραγωγῆς

τῶν ἐργαζομένων, κατὰ τὰ συμφέροντα καὶ τὰς ὁρᾶξεις τῶν.

Ὁ Συνεργατισμὸς ἐστράφη προσέτι κατὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ πλούτου θεωρῶν τοῦτον ὄχι ὡς κυρίαρχον, ἀλλ' ὡς ὑπηρετήν τῶν ἀτόμων, προσπαθεῖ δὲ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτὸν τὴν δύναμιν τῆς καταδυναστεύσεως ἣτις συνεπάγεται τὸ ψεῦδος, τὴν ἀπάτην τὴν κλοπὴν, τὰς καταχρήσεις, τὰς ὑπερμέτρους ἀπολαύσεις, τὰς ἀνωφελεῖς ἐπιδείξεις. Συνεργαζόμενος δὲ μὲ τοὺς κατόχους τούτου, ἐπιδιώκει νὰ τὸν καταστήσῃ ὠφέλιμον εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωنيῶν δι' ἔργων ἀνθρωπιστικῶν, καὶ κοινωφελοῦς χαρακτῆρος.

Μικρὸ παραγωγικὸ κόστος, μεγάλα κέρδη, συναγωνισμὸς μέχρις ἐξοντώσεως, μονοπώλησις τῆς παραγωγῆς εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ δόγματος τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ. Ἐνωσις τῶν ἀδυνάτων παραγωγῶν πρὸς ἄμυναν καὶ ἀλληλοβοήθειαν, καὶ ἀλληλοὑποστήριξιν, χωρὶς ἐξοντωτικοὺς σκοποὺς, χωρὶς συναγωνισμὸ ὅστις δημιουργεῖ τοὺς δυστυχεῖς, πρὸς ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἐργαζομένου, καταμερισμὸς γιγίνων ἀγαθῶν στὴν κοινωνικὴν ὀλότητα.

Ἐνωσις τῶν καταναλωτῶν πρὸς ἐφθηνότεραν προμήθειαν τῶν ἀναγκαιούτων εἰδῶν χωρὶς τὴν δημιουργίαν κέρδους, συναλλαγὴ καὶ ἀλληλεγγύη παραγωγῶν καὶ καταναλωτῶν, ἄνευ ἐκμεταλλεύσεως, εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ συνεταιριστικοῦ συστήματος. Στὸ πρῶτο σύστημα ὁ ἐργάτης, ὁ παραγωγὸς θεωρεῖται μηχανὴ ἄψυχος, στὴ δευτέρα ἄνθρωπος ζῶν μὲ ὅλα τὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ζωῆς.

Ἐνα τέτοιο σύστημα κοινωνικὸ, ἠθικὸ, δίκαιο, ἐλεύθερο, Δημοκρατικὸ, δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ἐπιβληθῇ, νὰ ἐπικρατήσῃ, νὰ κυριαρχήσῃ, εἴτε ἐν μέρει, εἴτε ἐν ὅλῳ ἀναλόγως τῶν ἰδιαιτέρων εἰς ἕκαστον Κράτος συνθηκῶν τῆς ζωῆς, καὶ τῆς μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως καὶ ψυχοσυνθέσεως τῶν λαῶν.

Ἀπὸ πολλῶν δεκάδων ἑτῶν ὁ Συνεταιρισμὸς ἐθαυματούργησε εἰς ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη, καὶ σ' αὐτὴ τῇ Βουλγαρία. Στὴν πατρίδα μας ἤρχισε ἡ ἐξάπλωσις τοῦ Συνεταιρισμοῦ πολὺ ἀργά. ἤρχισε μόνις πρὸ εἰκοσαετίας. Ἄλλ' ὅσον καὶ ἂν καθυστέρησε, ἐπεξετάθη μετὰ ταχύτητος τοιαύτης, μεθ' ἧς εἰς οὐδένα ἄλλο Κράτος. Διότι ὁ Συνεταιρισμὸς παρ' ὅλον ὅτι προϋποθέτει λαὸν μορφωμένον, ὡς τοιοῦτος δέ, δὲν φημίζεται ὁ Ἀγροτικὸς μας κυρίως λαός, τυγχάνει ἀγαπητός, δημοφιλὴς μεταξὺ τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν ἐγκαίρως δὲ διείδον στὸ Συνεταιρισμὸ, τὸν φάρον τῆς σωτηρίας, μετὰ τὴν διακρίνουσαν τοὺς ἀγρότας μας ὀξυδέρκειαν.

Εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχον ἡμέτερον 6.000 Συνεταιρισμοὶ μετὰ 92 Ἑνώσεις εἰς οὓς εἶναι ἐγγεγραμμένοι 350 000 γεωργῶν. Τὰ Συνεταιριστικὰ κεφάλαια ἀνέρχονται εἰς 330 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐξ ὧν ἔχουν καταβληθῆ 200 ἑκατομμύρια. Τὰ δὲ ἀποθεματικὰ εἰς 60 ἑκατομμύρια, καὶ αἱ καταθέσεις εἰς τοὺς Συνεταιρισμοὺς ἀνέρχονται εἰς 50 ἑκατομμύρια. Ἡ σταφίς, ὁ καπνός, τὸ ἔλαιον, ὁ σίτος, τὰ κίτρα, τὰ κρασιά κατὰ μέγα μέρος ἐπεξεργάζονται καὶ πωλοῦνται μέσῳ τῶν Συνεταιρισμῶν. Εἰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἀνέρχεται ἡ κίνησις τῶν συνεταιρισμῶν. Αἱ προμήθειαι γεωργικῶν εἰδῶν, θείου, θεϊκοῦ χαλκοῦ, λιπασμάτων, χάρτου καὶ σταφιδολάνων καὶ ποτάσης, σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου γίνονται μέσῳ τῶν Συνεταιρισμῶν.

Εἰς 300 καὶ πλέον ἑκατομμύρια δραχμῶν ἀνέρχεται ἡ ἀξία τῶν Συνεταιρικῶν Βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων. Εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτιμόνων, εἰς ἐκχέρωσιν χιλιάδων στρεμμάτων γῆς, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὑδραυλικῶν ἔργων τὸν πρωτεύοντονα ρόλον ἔπαιξε, καὶ παίζει ὁ Συνεταιρισμὸς. Ὁ Συνεταιρισμὸς ἔδωξε τὸν τοκογλύφο, ὁ Συνεταιρισμὸς συνετέλεσε εἰς τὴν ἐντατικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν καλλιέργειαν στὴν εἰσαγω-

γῆ νέων καλλιεργειῶν, στὴ μείωση τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς, διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ χρήσεως μηχανικῶν μέσων. Ὁ Συνεταιρισμὸς συνέβαλε εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξύψωσιν τῶν συνεταίρων, καὶ ἐργάζεται συστηματικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν τῆς ὑπαίθρου. Ὅπου φθάνει ὁ Συνεταιρισμὸς φεύγει ὁ ἐγωϊσμὸς, ὁ ἀτομικισμὸς, τὸ ψεῦδος, ἡ ἀπάτη, αἱ κακαὶ ἔξεις, ἐξαλείφεται τὸ ἐγκλημα. Ἐμπρὸς εἰς τὸν Συνεταιρισμὸν δὲν ὑπάρχουν προνομιοῦχοι. Στὸ Νὰὸ του δὲν προσκυνᾶται ὁ χρυσοῦς μόσχος, ἀλλὰ ἡ ἰκανότης, ἡ ἐργατικότης, ἡ τιμιότης. Ὁ Συνεταιρισμὸς γεννᾷ τὴν εὐγενῆ ἀμιλλαν ἐξυπηρετήσεως τοῦ συγόλου, καὶ ὑποτάσσει τὸ ἀτομικὸν εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον.

Στὴ σημερινὴ διαφθορὰ μόνον ὁ Συνεταιρισμὸς ἔμεινεν ἀφθορὸς. Ὁ Συνεταιρισμὸς ἐξήλειψε τὰ κομματικὰ πάθη καὶ μίση καὶ ἐπέφερε τὴν ἀδελφωσιν τοῦ λαοῦ. Στὸ συνεταιρισμὸν ἐθραύσθησαν ὅλαι αἱ ἀντιπατριωτικαὶ καὶ ἀντικοινωνικαὶ θεωρίαι. Ἀπὸ ἐπαγγελματικῆς ἀπόψεως συντελοῦν εἰς τὴν διάδοσιν γνώσεων τεχνικῶν, διαπαιδαγωγοῦν τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν. Ἀπὸ Κοινωνικῆς, οἱ Συνεταιρισμοὶ εἶναι οἱ πλέον σπουδαῖοι συντελεσταὶ διὰ τὴν ἐξύψωσιν τὴν πνευματικὴν ἠθικὴν, πολιτικὴν, κοινωνικὴν χειραφέτησιν, καὶ δημιουργίαν τῆς πίστεως καὶ τῆς δυνάμεως.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΣΥΝΕΤ)ΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

Ἡ Συνεταιριστικὴ κίνησις εἰς τὴν Κρήτην ἤρχισε νὰ ἀναφαίνεται ἐντεῦθεν τοῦ ἔτους 1917 σποραδικῶς. Ἡ κίνησις αὕτη, ἀπόκοτος μιᾶς ἀνωμάλου καταστάσεως καὶ τῶν ἐκ ταύτης δημιουργηθειῶν δυσμενῶν βιωτικῶν συνθηκῶν προωρῶριζετο νὰ φυτοζωῇ καὶ νὰ

μὴν λάβῃ τὴν ἔκτασιν ἣν ἔδει νὰ ἐλάμβανεν εἰς νῆσον παραγωγικὴν οἷα ἡ Κρήτη ἐλλείπει συνεταιριστικῆς συνειδήσεως τῶν παραγωγῶν μας.

Οἱ κατ' ἀρχὴν ἐμφανισθέντες ἐν Κρήτῃ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον προμηθευτικοὶ. Καὶ ὁ λόγος τῆς προτιμήσεως τοῦ τοιούτου σκοποῦ Συνεταιρισμῶν εἶναι ἡ σημειωθείσα ἐλλείψις τῶν διαφόρων οἰκιακῆς χρήσεως εἰδῶν, λόγω τῆς τότε κρατούσης ἀνωμάλου καταστάσεως ἅτινα εὐχερέστερον ἐπρομηθεύοντο οἱ παραγωγοὶ μας μέσφ τῶν Συνεταιρισμῶν τούτων.

Οἱ προμηθευτικοὶ Συνεταιρισμοὶ οὗτοι, οἵτινες λόγω τῆς ὡς ἄνω αἰτίας ἀρκετὰ ηὔξηθησαν καὶ οἱ ἐλάχιστοι πιστωτικοὶ, οἱ ἰδρυθέντες ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐντεῦθεν, ἀνελθόντες εἰς 150 περίπου, λόγω τοῦ ὅτι δὲν ἐστηρίζοντο ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν συνειδητὴν ἐπὶ τοῦ Συνεργατισμοῦ ἀντίληψιν τῶν συνεταίρων, καὶ ἀφ' ἑτέρου μετὰ τὴν εὐκολὸν ἐξεύρεσιν τῶν τροφίμων παρὰ τῶν παραγωγῶν, περιῆλθον εἰς πλήρη νεκροφάνειαν καὶ τελείαν ἀποσύνθεσιν ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἀφήσαντες κατάστασιν οὐχὶ εὐχάριστον διὰ τὴν μετέπειτα ἐπέκτασιν τῆς Συνεταιρικῆς ἰδέας ἐν Κρήτῃ. Ἐκ τῆς βεβιασμένης ἐκείνης ἐμφανίσεως τῶν γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν καὶ τῆς σπασμωδικῆς λειτουργίας τούτων ὁ Συνεταιρισμὸς ὑπέστη μέγα τραῦμα. Δὲν ἦτο πλέον δυνατόν ἐκεῖ ὄπου παταγώδης ἐσημειώθη ἡ ἀποτυχία του, εὐχερῶς νὰ ἀναθάλη οὗτος.

Δυστυχῶς ὅμως τὰ μέσα δι' ὧν θὰ ἐπῆρχετο ποια τις θεραπεία εἰς τὸν ἐκ κακῆς ἀντιλήψεως ἀποτυχόντα συνεργατισμὸν δὲν διετέθησαν ἀφθονα. Τὸ Κράτος διὰ τῶν ἐποπτικῶν ὑπαλλήλων του καίτοι ἐλάχιστων εἰς τὰς ἀρχὰς κατέβαλε κάθε δυνατὴν προσπάθειαν διὰ τὸν ἐκ νέου προσανατολισμὸν τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν, πρὸς τὸν Συνεργατισμὸν. Εἰς τὰς προσπάθειάς ὅμως ἐκείνας τοῦ Κράτους ἐλάχιστα συνέβαλε καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἣτις ἔδει ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει

νά ἔπαιζε τὸν πρωτεύοντα ρόλον.

Ἄλλα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὴν μετὰ βραδύτητος ἀναβίωσιν τοῦ συνεργατισμοῦ καὶ ἐξάπλωσιν τῆς Συν) κῆς ἀγροτικῆς ὀργανώσεως ἐν Κρήτῃ. Καὶ ἰδοὺ μετὰ παρέλευσιν ὀλοκλήρου ἑνδεκαετίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐνεκρώθη ὁ Συνεργατισμὸς εἰς τὰς ἀγροτικὰς τάξεις, ποῖος ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Γεωργικῶν Πιστωτικῶν Συν)σμῶν καθ' ἅπασαν τὴν Νῆσον μας. **Περιφέρεια Χανίων 4, Περιφέρεια Ρεθύμνης 4, Ἡρακλείου 34, περιφέρεια Λασηθίου 6**, ἦτοι σύνολον γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν, ἐν λειτουργίᾳ πάντοτε, 48. Οὕτω ἐμφανίζεται ἡ ἀγροτικὴ συν)κῆ κατάστασις τῆς νήσου μας μέχρι τοῦ 1928 πεπον. Καὶ ἃς ἐξετάσωμεν νῦν πῶς εἰργάσθησαν οἱ Συν)σμοὶ οὗτοι καὶ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἐξεπλήρωσαν τὴν ἡψηλὴν αὐτῶν ἀποστολήν. Οἱ ὡς ἄνω ἀναφερόμενοι Συνεταιρισμοὶ ἦσαν σχεδὸν πάντες Πιστωτικοί, ὡς τοιοῦτοι δὲ εἰργάσθησαν μέχρι τοῦ 1928, τὸ δὲ σύνολον τῶν ἐργασιῶν τῶν δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ τὸ πιστωτικὸν μόνον μέρος ἐστράφη, ἐξαιρέσει ἐλαχίστων Συνεταιρισμῶν, οἵτινες πλὴν τοῦ Πιστωτικοῦ μέρους ἐνήργησαν καὶ προμηθευτικὰς ἐργασίας ἀλλὰ πάντοτε μικρὰς καὶ περνωρισμένας. Οὕτω παρουσιάζεται ἡ κατάστασις μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1928. Ἄπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἀρχίζει νέα συνεταιριστικὴ κίνησις μὲ κατεύθυνσιν τὴν κατὰ προϊόντα ὀργανῶσιν τῶν παραγωγῶν, ἣτις ἀκόμη περισσότερον ἐνισχύθη μετὰ τὴν ἴδρυσιν ἀπὸ τοῦ 1930 τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ τῆς παρὰ ταύτης ἐνισχύσεως τῆς ἐποπτικῆς ὑπηρεσίας διὰ τῆς τοποθετήσεως ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ ἐνὸς Ἐπιθεωρητοῦ Συνεταιρισμῶν, καὶ ἐξ' Ἐποπτῶν ἔναντι τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ 1928 Κρατικοῦ ἐπόπτου καθ' ὅλην τὴν Νῆσον.

Κατωρθώθη οὕτω ἐντὸς τετραετίας περίπου χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπάθειάς τῆς Ἐποπ. ὑπηρεσίας τῆς Α. Τ. Ε. καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων τῆς καὶ τῶν ἐνεργειῶν ὀρισμένων ἐνθουσιωδῶν Συνεταιριστῶν

νά ἰδρυθοῦν οἱ κάτωθι καλῶς λειτουργοῦντες Συνεταιρισμοί, μὲ κατευθύνσεις:

1) Ἐνίσχυσιν τῶν συνεταιρίων των διὰ καλλιεργητικῶν δανείων διὰ τὴν καλλιτέραν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

2) Τὴν προμήθειαν πάντων τῶν γεωργικῶν εἰδῶν φαρμάκων καὶ ἐργαλείων, σπόρων, δένδρουλλίων κλπ. διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν παραγωγῶν των.

3) Τὴν ἀπὸ κοινοῦ συγκέντρωσιν, ἐπεξεργασίαν, συσκευασίαν καὶ πώλησιν τῶν γεωργικῶν εἰδῶν τῶν συνεταιρίων των.

4) Τὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν τῶν παραγωγῶν κλπ. Οἱ μέχρι σήμερον λειτουργοῦντες κατὰ Νομοὺς Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ ἐπιδιώκοντες τοὺς ὡς ἄνω σκοποὺς εἶναι οἱ κάτωθι:

Νομοὶ	Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ								Σύνολον	Ἐνώσεις
	Πιστ.	Οἶν.	Σταφ.	Πωλ. ἔλ. κ.	Κιτρο	Προμ.	Λοιπ.	Λοιπ.		
Χανίων	40	50	24	5	6	11	—	5	141	6
Ρεθύμνης	31	—	—	—	1	14	—	8	54	2
Ἡρακλείου	56	11	—	1	—	18	1	3	90	3
Λασηθίου	31	—	2	1	3	7	—	2	46	1
Σύνολον	158	61	26	7	10	50	1	18	331	12

Ὑπάρχουν δηλαδὴ σήμερον ἐν λειτουργίᾳ 331 συνταιρισμοὶ ἔναντι τῶν 48 Πιστωτικῶν Συνεταιρισμῶν οἵτινες ἐλειτοῦργουν πρὸ τετραετίας περίπου. Ἐννοεῖται ἐκ τῶν ὡς ἄνω Πιστωτικῶν, οἱ πλείστοι τῶν περιφερειῶν Χανίων ἰδίως, Ρεθύμνης καὶ Λασηθίου διεξάγουσιν ἐκτὸς τῶν πιστωτικῶν καὶ προμηθευτικῶν ἐργασιῶν καὶ συγκεντρώσεις καὶ πωλήσεις Γεωργικῶν προϊόντων οἷον ἐλαίου, χαρουπίων, ἐλαιοπυρήνους, ὄσπριων, δημητριακῶν, λαχανικῶν, ὄπωρῶν, ἐσπεριδοειδῶν, ξηρῶν καρπῶν (καρύων, ἀμυγδάλων, καστανῶν, κλπ.)

Εἰς τοὺς ἄνω συνεταιρισμοὺς εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι

23000 περίπου γεωργικαὶ οἰκογένειαι ὧν ὁ ἀριθμὸς καθ' ἑκάστην αὐξάνεται, περιλαμβάνουσαι μέλη οἰκογενειῶν 140—150.000.

Τὰ Συνεταιρικὰ κεφάλαια τῶν ὡς ἄνω Συνεταιρισμῶν ἀνέρχονται εἰς 15 ἑκατομμύρια δραχμῶν περίπου, τὰ δὲ ἀποθεματικὰ αὐτῶν εἰς 2. 500. 000 δραχ. καὶ ἡ εὐθύνη αὐτῶν ὑπερβαίνει τὸ 1. 000. 000. 000 δραχ. δεδομένου ὅτι πλείστοι τῶν συνεταιρισμῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἰρακλείου ἔχουσιν ἀπεριόριστον εὐθύνην.

Τὰ δάνεια τὰ χορηγηθέντα εἰς τοὺς Συνεταιρισμοὺς τούτους ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ἤτοι ἐντὸς τριετίας περίπου (ἐκτὸς ἐγγοεῖται τῶν μὴ Συνεταιρισμένων) ἀνῆλθον εἰς 150. 000. 000. 000 δραχ. περίπου μὲ τόκον 7 ο)ο.

Αἱ προμήθειαι Γεωργικῶν ἐν γένει εἰδῶν, σπόρων, φαρμάκων, ἐργαλείων, δενδρουλλίων, κλπ. ἀνῆλθον ἐντὸς τῆς ὡς ἄνω τριετίας εἰς 31. 000. 000. περίπου δραχ. ἐξ ὧν ἐπήγασαν κέρδη εἰς τοὺς παραγωγοὺς ἀπὸ 3 ἕως 6.000.000 δραχμῶν. Τὰ παρὰ τῶν ὡς ἄνω Συνεταιρισμῶν συγκεντρωθέντα εἰς κοινὰς ἀποθήκας γεωργικὰ προϊόντα, τὰ πλείστα τῶν ὁποίων ἐπεξεργάσθησαν εἰς τὰς πρὸς τοῦτο ἀνεγερθείσας ἐγκαταστάσεις τῶν ὀργανώσεων καὶ διετέθησαν ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς ἀγορὰς καταναλώσεως ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ μὲ τιμὰς οὐχὶ μικρὰς, ἀνέρχονται ὑπὲρ τὰ 100 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἐξ ὧν προέκυψαν κέρδη εἰς τοὺς παραγωγοὺς πλεόν τῶν 25.000.000 δραχμῶν ἐκτὸς τῆς διαφημίσεως τῶν προϊόντων, λόγῳ τῆς καλῆς αὐτῶν ποιότητος, ἐπεξεργασίας, συσκευασίας, καὶ τοῦ ἀνοθεύτου τούτων.

Ἀρκεῖ νὰ προστεθῇ ὅτι τὰ κίτρα τῶν παραγωγῶν ἐνῶ τὸ 1930 ἠγοράζοντο παρὰ τοῦ ἐμπορίου 1 δραχμὴν τὴν ὁκᾶν, τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος οὐδὲν ἧσσον ἠγοράζοντο λόγῳ τοῦ ὅτι ὑπῆρχον εἰς χεῖρας τοῦ ἐμπορίου πλεόν τῶν 2. 500. 000 ὁκάδων τοῦ προηγουμένου ἔτους, διὰ τῆς Ἐνώσεώς των οἱ κίτροπαραγω-

γοὶ ἀπολαμβάνουν ἀπὸ μὲν τὰ κίτρα τοῦ 1931 ἀντὶ μιᾶς, δραχμᾶς 6 τουλάχιστον, τοῦ 1932 τουλάχιστον δραχμᾶς 8 τὴν ὁκᾶν. Τὰ ἔλαια ἐνῶ ἠγοράζοντο κατὰ τὸν παρελθόντα Ν)βριον πρὸς 16 δραχ., διὰ τὴν συγκετροῦσεως αὐτῶν εἰς τὰς συνεταιρικὰς ἀποθήκας καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν παραγωγῶν παρὰ τῆς Τραπεζῆς ὥστε νὰ μὴν ἀναγκασθῶσιν οὗτοι νὰ τὰ διαθέσωσιν, ἐπωλήθησαν σήμερον δραχμᾶς 24—25.

Τὰ χαρούπια τὰ παρὰ τῶν συνεταιρισμῶν συγκεντρωθέντα εἰς κοινὰς ἀποθήκας τούτων ἐν ᾧ ἠγοράζοντο κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος παρὰ τοῦ ἐμπορίου πρὸς 1—1.30 δρ. ἐπωλήθησαν διὰ τῶν συνεταιρισμῶν ἀπὸ δραχ. 1.65—2.05.

Αἱ σουλτανίνοι ἠγοράζοντο παρὰ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου κατὰ 20 ο)ο τουλάχιστον ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰς ἐκκαθαρίσεις ἅς ἔδιδον αἱ συνεταιρικαὶ ὀργανώσεις.

Ἡ ἔλαιοπυρρήνη ἐνῶ ἠγοράζετο παρὰ τῶν διαφόρων ἀπὸ 0.55 ἕως 0,60 δραχμᾶς κατ' ὁκᾶν ἐπωλήθη παρὰ διαφόρων συνεταιρισμῶν ἄνω τῶν 0.90 δραχμῶν κατ' ὁκᾶν. Αἱ σταφυλαὶ τῶν οἴνοπαραγωγῶν ἐν ᾧ ἠγοράζοντο εἰς μὲν τὸ Ἡράκλειον πρὸς 1.10 δραχ. τὴν ὁκᾶν, εἰς δὲ τὰ Χανιά 1.10—1.40, ἐπληρώθησαν εἰς τοὺς οἴνοπαραγωγοὺς χάρις εἰς τοὺς συνεταιρισμοὺς τῶν πρὸς 2.50 δραχμᾶς τὴν ὁκᾶν.

Τὸ γάλα τῶν κτηνοτρόφων ἐνῶ ἠγοράζετο πρὸς 3—4 δραχμᾶς τὴν ὁκᾶν ἢ τυροκομούμενον παρὰ τῶν ἰδίων τῶν κτηνοτρόφων κατὰ τρόπον ἀρχέγονον ἐχάνετο παντελῶς ἢ παρήγετο κακὸς τυρὸς πωλούμενος σὲ ἐξευτελιστικὰς τιμὰς, ὥστε νὰ μὴ δίδῃ εἰς τὸν κτηνοτρόφον πλεόν τῶν 3 ἢ 4 δραχμῶν κατ' ὁκᾶν γάλακτος, οἱ κτηνοτρόφοι διὰ τῶν συνεταιρικῶν τυροκομείων ἔλαβον 8.50—9.50 δραχμᾶς τὴν ὁκᾶν τὸ γάλα. Καὶ γενικῶς ὅσα προϊόντα συνεκετρώθησαν καὶ διετέθησαν διὰ τῶν συνεταιρικῶν ὀργανώσεων ἀπέδωσαν πάντοτε περισσότερα εἰς τοὺς παραγωγοὺς

ἀπὸ ὅσα θὰ ἐλάμβανον ἀπὸ τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον τὸ ὁποῖον, εἰρήσθη ἐνπαρόδῳ, ἂν ἔδιδεν κατὰ τι ἠϋξημένας τιμὰς τὰς ἔδιδε διὰ νὰ συναγωνισθῇ τὰς συνεταιρικὰς ὀργανώσεις.

Διὰ τὴν συγκέντρωσιν ἐπεξεργασίαν καὶ συσκευασίαν τῶν ὡς ἄνω Γεωργικῶν προϊόντων ἀνηγέρθησαν κατὰ τὸ τριετὲς αὐτὸ χρονικὸν διάστημα διὰ συνεταιρικῶν κεφαλαίων ὡς καὶ τῇ ἐνισχύσει τῆς ἀγροικῆς Τραπεζῆς ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου αἱ κάτωθι ἀποθῆκαι καὶ ἐγκαταστάσεις.

Α.) Δύο ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας καὶ συσκευασίας Σουλτανίνας, ἐν παρὰ τῆς Ἐνώσεως Σουλτανίνας Χανίων καὶ ἐν παρὰ τοῦ Συνεταιρισμοῦ πωλήσεως Σουλτανίνας Σητείας ἀξίας περίπου δραχμῶν 4.000.000, συντόμως δὲ πρόκειται νὰ ἀναγερθοῦν καὶ ἕτερα τοιαῦτα εἰς Ἱεράπετραν Λασηθίου, ἴσως δὲ καὶ εἰς Ἡράκλειον.

Β.) Ἐν οἰνοποιεῖον τῆς Ἐνώσεως συνεταιρισμοῦ Πεζῶν Ἡρακλείου μετὰ τῶν ἐξόδων ἀγορᾶς ἀντὶ δραχμῶν 1.000.000.

Γ.) Τέσσαρα οἰνοποιεῖα ἅτινα καίτοι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνήκουσι εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Ὀργανισμὸν Οἰνοποιεῖων Κρήτης διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν ὁποίων διετέθησαν παρὰ δύο Ἐνώσεων οἰκόπεδα ἀξίας δραχμῶν 180.000, ἐν τούτοις ἐντὸς ὀλίγου θέλουσι περιέλθῃ εἰς τὰς ἐνδιαφερομένας οἰνοποιητικὰς ὀργανώσεις, καθόσον καθ' ἑκάστην ἀποσβέννυνται ταῦτα, ἀξίας περίπου δρ. 5.000.000. Πλὴν τούτων συνεκεντρώθη νῦν παρὰ τῶν οἰνοποιητικῶν Ἐνώσεων Χανίων ποσὸν 1.200.000 δραχμῶν περίπου διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν οἰνοποιεῖων αὐτῶν ἧτις πρόκειται ν' ἀρχίσῃ συντόμως.

Ἔτερα Συνεταιρικὰ οἰνοποιεῖα ἀναγερόμενα τῇ ἐνισχύσει τῆς Ἀγροτ. Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Συνεταιρικῶν κεφαλαίων πρόκειται νὰ ἀναγερθῶσιν ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους ἧτοι:

1) Παρὰ τῶν Συνεταιρισμῶν Μαλεβυζίου ἐν Ἡρακλείῳ.

2) Παρὰ τῶν Συνεταιρισμῶν τῶν πέριξ τῆς πόλεως Χανίων ἐν Χανίοις.

3) Παρὰ τῶν Συνεταιρισμῶν Ἐπαρχίας Σητείας ἐν Σητεία.

Δ'.) Τέσσαρα συνεταιρικά ἐλαιουργεῖα ἀξίας περίπου δραχ. 2.000.000. Νῦν πρόκειται ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου νὰ ἰδρυνθῶσι εἰς μὲν τὴν περιφέρειαν Λασηθίου τρία τοιαῦτα, εἰς δὲ τὴν περιφέρειαν Χανίων 4—5, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ καὶ ἄλλα εἰς τὰς λοιπὰς περιφερείας Κρήτης.

Ε'.) Ἐλαιοδεξαμεναὶ εἰς Παλαιόχωραν καὶ ἕτεροι εἰς Σούγλιαν τελευταίου συστήματος ἐσωτερικῶς ἐπενδεδυμένοι ἀπὸ πλακάκια ὑάλινα διὰ τὴν μὴ αὐξησιν τῆς ὀξύτητος, ἀξίας δραχ. 870.000.

Ἐπίσης ἀποθήκαι ἐλαίου μὲ δοχεῖα ἐκ γαλλικοῦ τενεκὲ εἰς Ἱεράπετραν ἀξίας δραχ. 110.000.

Νῦν πρόκειται νὰ ἀνεγερθῶσι τοιαῦτα καὶ εἰς διάφορα ἐλαιοπαραγωγικὰ κέντρα τῆς νήσου.

ΣΤ'.) Διὰ τὴν ἐναποθήκευσιν τῶν χαρουπίων παρὰ τῶν Συνεταιρισμῶν, ἰδίᾳ Λασηθίου, ἀνηγέρθησαν παρὰ πέντε Συνεταιρισμῶν ἀποθήκαι ἀξίας περίπου 350.000 δραχ. καθ' ἑκάστην δὲ ἀνεγείρονται καὶ ἄλλαι.

Ζ'.) Ἐν πρατήριον Λαχανικῶν ἐν Χανίοις παρὰ τῆς Ἐνώσεως πωλήσεως Χανίων εἰς ὃ συγκεντρώνονται τὰ λαχανικὰ ἐν γένει τῶν παραγωγῶν Χανίων, τὰ ἐσπεριδοειδῆ, αἶ ὀπῶραι, οἱ ξηροὶ καρποὶ, κάστανα, ἀμύγδαλα, κάρνα κλπ. ἀξίας δραχ. 165.000 Ἡ Ἐνωσις αὕτη ἐκτὸς τοῦ ὅτι πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ τὸ Οἰνοποιεῖον Χανίων ἤρχισε πρὸ ἑνὸς μηνὸς νὰ κονσερβοποιῇ καὶ τὰ λαχανικὰ τῶν παραγωγῶν τῆς, συντόμως δὲ θὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἰδιόκτητον κονσερβοποιεῖον καὶ ἐλαιαποθήκας.

Η'.) Δέκα Συνεταιρικά Τυροκομεῖα τῇ βοήθειᾳ τῶν Γεωργικῶν Ταμείων καὶ τῆς Ἀγροτραπέζης λειτουργοῦντα, ἀξίας περίπου δραχ. 1.000.000.

Ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου πρόκειται νὰ ἀνεγερθῶσι ἕτερα ἑπτὰ τῇ ἐνισχύσει τῆς Ἀγροτραπέζης ἐν Ρεθύ-

μνω, Χανίοις καὶ Λασηθίω.

Σύνολον ἀξίας Συνεταιρικῶν ἐγκαταστάσεων δραχμᾶς. 15. 995. 000.

Παραλαβᾶλλοντες ὄθεν τὴνσυνεταιρικὴν κίνησιν τῆς νήσου μας τὴν πρὸ τοῦ 1929 πρὸς τὴν σημερινὴν τεραστίαν τοιαύτην ἐξάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐντὸς μιᾶς περίπου τετραετίας χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπαθείας τῆς Ἐποπτικῆς Ὑπηρεσίας Κρήτης, τῶν Ὑτιῶν τῆς Α.Τ.Ε., τῆ συμβολῇ πολυτίμων συνεργατῶν τούτων καὶ συνεταιριστῶν καὶ τοῦ φιλοπροόδου ἀγροτικοῦ κόσμου, ἐγένετο ἐργασία παμμεγίστη εἰς ὄγκον, εἰς ποιότητα δὲ ἀρίστη οἷα ὄχι μόνον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περιφέρειαν τοῦ Κράτους παρουσιάζεται ἀλλὰ τολμοῦμεν νὰ κανχώμεθα ὅτι παραβάλλεται αὕτη πρὸς τὴν συνεταιρικὴν κίνησιν τῶν πλέον πολιτισμένων Ἑυρωπαϊκῶν Κρατῶν εἰς ἃ ἡ συνεταιρικὴ κίνησις ἔχει ἀρχίσῃ πρὸ πολλῶν αἰῶνων.

Διὰ τὴν συνεταιριστικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν ἀγροτῶν μας ἐγένοντο κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῆς τετραετίας παρὰ τῆς Ἐποπτικῆς ὑπηρεσίας τῆς Τραπεζῆς καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων ταύτης πλέον τῶν 900 διαλέξεων καὶ ὁμιλιῶν πρὸς τοὺς ἀγρότας, ἔλεγχοι δὲ διὰ τὴν ἀνελλιπῆ παρακολούθησιν καὶ ἔλεγχοι τῶν διαχειρίσεων τῶν Συνεταιρισμῶν, πλέον τῶν χιλίων συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Διοικητικῶν τοιούτων. Τὸ εὐχάριστον εἶναι τοῦτο πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγρότου Κρήτης, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῆς τετραετίας οὐδεμία σχεδὸν διαχειριστικὴ ἀνωμαλία παρουσιάσθη εἰς τὰς διαχειρίσεις ταύτας τῶν Συνεταιρισμῶν.

Ἐν γένει ἡ ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος παρουσιασθεῖσα τεραστία συνεταιρικὴ κίνησις ἐξ ἧς μέγισται ὠφέλειαι παρουσιάσθησαν εἰς τοὺς ἀγρότας τοὺς συνεταιρισμένους, ἀγει ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι λίαν συντόμως πάντες οἱ Κρήτες καὶ ἀγρόται θὰ εὐρίσκωνται ὑπὸ τὴν ἀγροτικὴν συνεταιρικὴν σημαίαν καὶ ὅτι αἱ ὠφέλειαι εἰς αὐτοὺς καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης

ἐπεκτάσεως τῶν Συνεταιρισμῶν μεταξὺ τοῦ ἀγροτικοῦ μας πληθυσμοῦ θὰ εἶναι τεράστια.

Τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια ὡς ἀποτελοῦντα τὴν τοπικὴν βουλὴν, σκοπὸν ἔχουν μετὰ βαθεῖαν ἐπιστημονικὴν μελέτην, νὰ κατευθύνουν τὴν Γεωργίαν τοῦ Νομοῦ τῆς δικαιοδοσίας των, νὰ τὴν ὀργανώνουν καὶ διευθύνουν ἐπιστημονικῶς διὰ τὴν ἐπίτευξιν καλλιτέρων καὶ μικροτέρου κόστους προϊόντων, νὰ ἐκτελοῦν ἢ εἰσηγοῦνται τὴν ἐπίβλεψιν ἔργων ἐγγείου βελτιώσεως, νὰ μεριμνῶσι διὰ τὴν ἐναποθήκευσιν, συσκευασίαν, ἐπεξεργασίαν, καὶ ἐπωφελεστέραν διάθεσιν τῶν Γεωργικῶν προϊόντων, νὰ φροντίζωσι διὰ τὴν συνεταιριστικὴν ὀργάνωσιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, διὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς θέσεως τοῦ ἀγρότου, νὰ ὑπεραμύνωνται τῶν συμφερόντων αὐτοῦ παρέχοντες εἰς αὐτὸν τὰς τιμὰς τῶν γεωργικῶν εἰδῶν εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀγορὰς καὶ λύοντες διαιτητικῶς τὰς διαφορὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐμπόρου, καὶ νὰ εἰσηγοῦνται εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν λήψιν παντὸς μέτρου συντελεστικοῦ τῆς παραγωγῆς τοῦ τόπου καὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ γεωργοῦ.

Ἐξελήρωσαν τοὺς σκοποὺς τούτους τὰ Γεωργικὰ μας Ἐπιμελητήρια; Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ Διοικοῦντες αὐτὰ μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πολλαπλῶν σκοπῶν αὐτῶν καὶ πολλὰ τούτων ἀμιλλώμενα ἀπετέλεσαν προόδους σημαντικὰς καὶ ποικιλοτρόπως ἐξυληρότησαν τὴν γεωργίαν καὶ τὸν γεωργόν.

Ἄλλ' ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἱερῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἤλθον εἰς σύγκρουσιν καὶ πρὸς ἄλλας ὀργανωμένας κοινωνικὰς τάξεις καὶ ἰδίως τὰς ἐμποροβιομηχανικὰς καὶ πρὸς τὴν πολιτικὴν, διότι χειραγωγούμενοι ὑπὸ τούτων οἱ ἀγρόται μας ἤρχισαν νὰ σκέπτονται ὁμαδικὰ ὡς τάξις καὶ νὰ πλήττουν συμφέροντα καὶ δικαιώματα ἐπὶ αἰῶνας ἀδιατάραχα καὶ νὰ ἐπιδοκιμάζουσαν ἢ ἀποδοκιμάζουσαν πρόσωπα πολιτευόμενα

Ἐκ τῆς μοιραίας καὶ ἀναποφεύκτου αὐτῆς συγκρούσεως, ἐβγήκαν ἠττημένα τὰ Γεωργικά μας Ἐπιμελητήρια. Διότι τὰ νομοθετικά σώματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα σχεδὸν ἀπουσιάζει ὁ γεωργὸς, ἡ δὲ φωνὴ τῶν ἐλαχίστων σταθερῶν ἀντιπροσώπων του πνίγεται στὸ κομματικὸν συμφέρον τῶν πολιτικῶν κομμάτων, τὰ νομοθετικά λέγω σώματα, ὁ κομματικὸς ὑπολογισμὸς καὶ τὸ κομματικὸν συμφέρον ἐστέρησαν τὰ ἐπιμελητήρια μας τῶν ἀναγκαίων πόρων πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός των καὶ οὕτω τὰ Ἐπιμελητήρια μας στερούμενα πόρων καὶ ἐνισχύσεως κρατικῆς, ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς φυτοζωοῦν, ἀπονεκροῦνται, μαραίνονται καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀποθάνουν διὰ νὰ συμπαράσῃ-
ρουν στὸν τάφον των τὴν ζωὴν καὶ τὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν ὑπερβάλλομεν, Κύριοι. διαπιστοῦντες μετὰ πό-
νου ψυχῆς ὅτι τὸ μόνον περιθώριον δράσεως πὸν ἀ-
φῆκε στὰ Γεωργικά Ἐπιμελητήρια τὸ Κράτος εἶναι
ἡ ἀντίδρασις τούτων καὶ αἱ διαμαρτυρίαι τῶν Διοι-
κούντων αὐτὰ κατὰ τῶν δεσμευτικῶν Κυβερνητικῶν
μέτρων ἐναντίον τοῦ Γεωργοῦ.

Καὶ μελετημένην καὶ προσηρμοσμένην εὗρισκα
τὴν Νομοθεσίαν μας περὶ Ἐπιμελητηρίων. Διὰ τὴν
ἀπονάρκωσιν τῶν ἐπιμελητηρίων μας οὐδόλως πτα εἶ-
ναι ἡ Νομοθεσία. Προτείνω ὅμως μερικὰς τροποποιήσεις:

ΠΡΩΤΟΝ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν
ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΝ τὴν συνεργασίαν τούτων μετὰ τὰς
γεωπονικάς ὑπηρεσίας.

Ἐπειδὴ ἡ διὰ τῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν
Συμβουλιῶν ἐκλογὴ τῶν μελῶν τῶν Γεωργικῶν Ἐ-
πιμελητηρίων ἀφίνει εὐρὺν δρόμον στὴν πολιτικῆ-
διότι συνήθως τὰ συμβούλια Δήμων καὶ Κοινοτήτων
εἶναι ὄργανα πολιτικά, προτείνω ὅπως εἰς ὅσα χωρία
ὑπάρχουν Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοί, ἀντὶ τῶν Κοι-
νοτικῶν ἀρχόντων νὰ ψηφίζουν τὰ Συμβούλια τῶν
Συνεταιρισμῶν εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ὡς ἐκ τῆς φύ-

σεως των, ὡς οικονομικῶν ὀργανισμῶν καὶ Νόμῳ δὲν ἔχει θέσιν ἢ πολιτική. Νὰ γίνουιν δηλαδὴ δύο ἐκλογικοὶ Σύλλογοι, εἰς τῶν Κοινοτήτων καὶ εἰς τῶν Συνεταιρισμῶν καὶ ἀναλόγως νὰ ἐκλέγουν τὰ μέλη τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων.

Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν Κύριοι, ὅτι ἡ συνεργασία Ἐπιμελητηρίων καὶ Γεωπονικῶν ὑπηρεσιῶν δὲν εἶναι ἄρμονικὴ. Τὸ Κράτος δὲν ἐχάραξε ποτὲ συστηματικὴν γεωργικὴν πολιτικὴν, σταθεράν καὶ μόνιμον, ἀλλὰ μεταρρυθμίζει συχνὰ πυκνά ταύτην ἀναλόγως τῶν ἀντιλήψεων τῶν συχνότατα ἐναλλασσομένων Ὑπουργῶν Γεωργίας καὶ τῶν συμβούλων αὐτῶν.

Αἱ λόγῳ τῶν μεταθέσεων τῶν γεωπόνων ἀλληλοσυγκρούμεναι ἐφαρμογαὶ τῶν πορισμάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ πειρατισμῶν κατὰ τὰ εἰς Εὐρώπας συμβαίνοντα, καὶ οὐχὶ πρὸς τὰς ἐδαφολογικὰς καὶ κληματολογικὰς τοπικὰς συνθήκας ἐπιβαλλόμενα, ἢ ἀπασχόλησις τῶν Γεωπόνων μας εἰς ξένα τοῦ ἐπαγγέλματός των καθήκοντα καὶ ἢ ἀντίδρασις πλειστάκις τῶν γεωργῶν μας εἰς τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ὑποδεικνύμενα, ἐδημιούργησαν τοιαύτην θολὴν ἀτμόσφαιραν εἰς τὰς μεγάλας Λαϊκὰς Ἀγροτικὰς μάζας, ὥστε αὐταὶ ἂν μὴ μετὰ δυσπιστίας, τοῦλάχιστον μετ' ἀδιαφορίας νὰ ἀντιπαρέρχωνται τὰς ἐπιστημονικὰς ὑποδείξεις καὶ συμβουλὰς.

Δικαίως δὲ ἢ ἀδίκως ὑπὸ τὴν αὐτὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν εὐρισκόμενοι καὶ οἱ Διοικοῦντες τὰ Γεωργικά μας Ἐπιμελητήρια μετὰ σκεπτικισμοῦ καὶ δυσπιστίας ἀκολουθοῦν καὶ ἐφαρμόζουν καὶ συνεργάζονται μετὰ τῶν Γεωπόνων μας. Ἡ ἀπαίτησις ἐξ ἄλλου τῶν τελευταίων νὰ ἐφαρμόζουν ἀρχὰς θεωρητικὰς χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψει καὶ ὅσα οἱ πρακτικοὶ γεωπόνοι μας, δηλαδὴ οἱ γεωργοὶ μας, ἐδιδάχθησαν στὸ πρακτικὸ σχολεῖο τῆς γῆς, ἐξ ἐπιστημονικοῦ ἐγωῖσμοῦ, σχεδὸν διέκοψε πᾶσαν συνεργασίαν

θεωρίας και πράξεως ἐπὶ βλάβη ἀνυπολογίστω.

Πῶς θὰ ἐκλείψῃ τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ ποῖα κατὰ τὴν ἀντίληψιν μας θὰ εἶναι τὰ ληπτέα μέτρα, ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἀναπτύξω κατωτέρω.

Συμπληρῶν τὰς κρίσεις μου διὰ τὰ Ἐπιμελητήρια, προτείνω συγχρόνως τὴν δημιουργίαν εἰς τὴν Διοίκησιν τούτων Ἐποπτικῶν Συμβουλιῶν ἀποτελουμένων ἐκ τριῶν μελῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῶν Ἐπιμελητηρίων καὶ ἕξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ Ἀγροτικῆς Τραπέζης, διὰ νὰ ὑπάρχῃ διττὸς ἔλεγχος καὶ ἀοργή ἐποπτικῆ τῶν πράξεων τῶν Διοικουσῶν Ἐπιτροπῶν τῶν Ἐπιμελητηρίων μας.

Καὶ ἤδη ἄς ἐξετάσωμεν τὴν δρᾶσιν τῶν Γεωργικῶν Ταμείων. Ἡ τότε Κυβέρνησις διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς γεωργικῆς τῆς πολιτικῆς ἴδρυσε διὰ τοῦ Νόμου 4142 τὰ Γεωργικὰ Ταμεία κατὰ Νομοὺς καὶ ἐπροικοδότησε ταῦτα διασποβαρῶν χρηματικῶν πόρων. Ἐν Κρήτῃ ἰδρύθησαν 4 Γεωργικὰ Ταμεία προικοδοτηθέντα τὰ μὲν Χανίων καὶ Ἡρακλείου διὰ 6.000.000 δραχμ. ἕκαστον τὰ δὲ Ρεθύμνης καὶ Λασηθίου διὰ 4 ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἕκαστον.

Ὅπως εἰς ὅλα, οὕτω καὶ εἰς τὰ Γεωργικὰ Ταμεία, τὸ Κράτος συνεδύασε τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς Γεωργίας, πρὸς τὴν ἐξυπηρέτησιν κομματικῶν καὶ τοπικῶν συμφερόντων. Ἐκλείσε μὲν τὴν θύραν εἰς τὴν πολιτικὴν, ἀλλὰ ἀφῆκεν ὀρθάνοικτα τὰ παράθυρα εἰς αὐτὴν, δι' ἧς εἰσελθοῦσα κατηύθυνε πᾶσαν πρᾶξιν τῶν Γεωργικῶν Ταμείων πρὸς πολιτικὴν καὶ τοπικὴν κατεύθυνσιν καὶ παρέσυρε ταῦτα εἰς γραμμὴν ἕξω τῶν σκοπῶν τῆς ἰδρύσεώς των.

Οἱ Διοικοῦντες αὐτὰ ὑπάλληλοι, Νομάρχης, Δημόσιος Ταμίας κλπ. μὲ περιορισμένην ἐντολήν καὶ δικαιώματα, δὲν ἦτο εὔκολον νὰ ἀντιδράσουν καὶ οὕτω τὰ Ταμεία μας τὰ Γεωργικὰ, παρεσύρθησαν τυφλῶς παρ' ὄλων καὶ δὲν ἐξεπλήρωσαν τὸν προορισμὸν των.

Πρῶτον σφᾶλμα λοιπὸν τοῦ Νομοθέτου ἦτο ἡ ἀνάθεσις τῆς Διοικήσεως αὐτῶν εἰς πρόσωπα ξένα πρὸς τὴν γῆν. Δεύτερον σφᾶλμα ὑπῆρξεν ἡ ἀνάθεσις τῶν εἰσηγητικῶν καθηκόντων μόνον εἰς τὸν προϊστάμενον τῆς Γεωργίας.

Κατὰ τὸν Νόμον αὐτὸς καὶ μόνον εἰσηγεῖται. Δὲν ἐπιτρέπει σχεδὸν συζητήσεις, προβάλλων τὴν ἐπιστήμην του, δὲν δέχεται ὑποδείξεις καὶ συμβουλὰς ἀπὸ τοῦς πρακτικοῦς γεωργοῦς, δὲν παραδέχεται ὅ,τι ἡ πείρα τούτων καὶ αἱ τοπικαὶ συνθῆκαι ἀπέδειξαν ἀνεφάρμοστα. Καταρτίζει τὸ πρόγραμμά του. Τὸ ψηφίζει τὸ Συμβούλιον. Ἐκτελεῖ τοῦτο ὅπως θέλει, πειραματίζεται, δαπανᾷ, καὶ καλεῖ πάλιν τὸ Συμβούλιον πρὸς ψήφισιν τοῦ Ἰσολογισμοῦ του, πάλιν στὰ τυφλὰ καὶ μὲ δεμένο τὸ στόμα, διότι ὁ Νομοθέτης δὲν δίδει κανένα δικαίωμα στὰς συμβούλια νὰ ἐλέγχουν, ἀφεθέντος τοῦ ἐλέγχου εἰς τὸν Ἐπιθεωρητὴν Γεωργίας. Τὰς συμβούλια δηλαδή, ἔστω καὶ ἀπαρτιζόμενα τὸ πλεῖστον ἀπὸ ξένα πρὸς τὸ γεωργικὸν ἐπάγγελμα πρόσωπα, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀρνοῦνται καὶ νὰ ἐλέγχουν, ἀλλὰ μόνον νὰ ψηφίζουν.

Ἄλλὰ ποῦ ἠκούσθη ἄτομα, ἢ Νομικὰ πρόσωπα, νὰ ἔχουν ὑποχρεώσεις καὶ νὰ μὴν ἔχουν καὶ δικαιώματα; Τὰ ἀποτελέσματα; Ἰδρύνονται κατὰ δεκάδες πειραματικοὶ ἀγροὶ καὶ ἀποτυγχάνουν. Ἀγοράζονται αὐτοκίνητα τὸ ἓνα ἔτος καὶ πωλοῦνται τὸ δεύτερον. Εἰσάγονται ἀγελάδες πρόπερσιν καὶ ἐπωλήθησαν πέρσιν. Ἰδρύνονται τυροκομεῖα ἀμελετήτως καὶ παρὰ τὸν Νόμον ἐγκαταλείπόμενα ὡς ἄχρηστα. Ἰδρύνονται οἰνοποιεῖα χωρὶς μελέτην, χωρὶς ὡς ἐπιβάλλει ὁ Νόμος νὰ ἰδρυθῶν καὶ νὰ ζητήσουν τοῦτο εἰδικοί Συνεταιρισμοὶ ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ χρήματά του τὸ Γεωργικὸν Ταμεῖον, κατασπαταλᾶται τὸ χρήμα εἰς ἴδρυσιν ἀγροκηπίων ἀκαταλλήλων καὶ πολυδαπάνων καὶ εἰς ὄδοιπορικὰ ἄνευ τῆς ἀντιστοίχου ὠφελιμότητος.

Καταρτίζονται συνεργεῖα ἐλαιοκλαδεύματος, ἐνῶ ταῦ-

τα καὶ εἰς εὐρυτάτην κλίμακα ἐνεργοῦν τὰ Ταμεῖα ἐλαίας, συνεργεῖα ἐμβολιασιῶν, ἐνῶ τοιαῦτα ὑπάρχουν καὶ τῶν Γεωργικῶν μας Ἐπιμελητηρίων. Καὶ βλέπει κανεὶς εἰς τὴν ὑπαιθρον ἓνα ἐμβολιαστὴν τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου, καὶ δίπλα ἓναν ἄλλο τοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου, ἓνα συνεργεῖον τοῦ Ταμείου Ἐλαίας, καὶ δίπλα ἕτερον τοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου, καὶ μοιραίως διεωρωτάται: Εἴμεθα λοιπὸν τόσον πλούσιοι οἱ Ἑλληγες ὥστε νὰ ἔχωμεν διπλᾶς καὶ τριπλᾶς ὑπηρεσίας διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν, διπλᾶ καὶ πολλαπλᾶ ἔξοδα συντηρήσεως καὶ ὀργανώσεως τόσων ὑπηρεσιῶν; Ἐχουν λοιπὸν αἱ Κυβερνήσεις μας τόσον ζῆλον πρὸς τὴν γῆν ὥστε νὰ σπαταλοῦν δυνάμεις, νὰ δημιουργοῦν θέσεις, νὰ ἐξοδεύουν τόσα χρήματα, ἄνευ ὀργανώσεως, ἄνευ προγράμματος, ἄνευ κατευθύνσεως; Σχεδὸν τοὺς ἰδίους σκοποὺς ἐπιδιώκουν καὶ τὰ Γεωργικὰ Ταμεῖα, καὶ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια. Τὰ μὲν πρῶτα ἐνεργοῦν χωρὶς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ συννενόησιν τῶν γεωργῶν μας τὰ δὲ δευτέρα χωρὶς τὴν συμβουλήν καὶ τὰς ὑποδείξεις τῆς ἐπιστήμης. Ἀφοῦ τὸν αὐτὸν ἐπιδιώκουν σκοπὸν, τί τοὺς ἐμποδίζει ὄχι νὰ συννεννοηθοῦν ἀλλὰ νὰ ἐνωθοῦν, γιατί νὰ μὴ δημιουργοῦνται διπλᾶ ἔξοδα;

Ὁ Γεωπόνος νὰ χρησιμεύῃ ὁ ἀπαραίτητος εἰσηγητῆς καὶ ἐπόπτης τῆς ἐκτελέσεως, τὸ δὲ Συμβούλιον τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων, ὁ οἰκονομικὸς διαχειριστῆς. Ἔστι κάθε τι ποὺ θὰ γίνεταί, δὲν θὰ γίνεταί στὰ κουτουροῦ.

Δὲν μποροῦν νὰ ἀποδώσουν τὰ Γεωργικὰ μας Ἐπιμελητήρια χωρὶς τὸν ἐπιστήμονα. Δὲν μποροῦν οἱ Γεωπόνοι μας νὰ μεταβάλλωνται εἰς οἰκονομικοὺς Διαχειριστὰς διότι καὶ ἀσχολοῦνται εἰς ἄλλότρια τοῦ ἐπαγγέλματός των καθήκοντα, καὶ σπαταλοῦν χρήματα μὴ γνωρίζοντες πρόσωπα καὶ πράγματα.

Πρέπει νὰ συγχωνευθοῦν τὰ Γεωργικὰ Ταμεῖα, εἰς τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια. Νὰ ἀφαιρεθῇ δὲ ἀπ' αὐτὰ ἡ μέριμνα διὰ τὴν κτηνοτροφίαν, ἥτις νὰ ἀνα-

τεθῆ εἰς τὸν Νομοκτηνίατρον καὶ μόνον.

Συμπληρώσαντες Κύριοι, τὴν μελέτην μας περὶ τῶν Ὄργανισμῶν τῶν ἐχόντων γενικωτέρους σκοποὺς, ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὴν μελέτην περὶ τῶν Ὄργανισμῶν ἐκείνων πού ἔχουν εἰδικούς ἢ τοπικούς σκοποὺς. Δηλαδή Ταμείων Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς, τοῦ Ὄργανισμοῦ Οἴνοποιείων Κρήτης, τῆς Κιτρικῆς Ἐνώσεως, καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν, Σταφιδικῆς καὶ Σταφυλικῆς.

Παρ' ὅλων ἀνομολογεῖται ὅτι τὰ Ταμεία Ἐλαίας,* ἀπέδωκαν πλεῖστα ἀγαθὰ, διέδωκαν τὸ κλάδευμα τῆς ἐλαίας, ὥστε νὰ ἐκτελεῖται τοῦτο εἰσπᾶσαν τὴν ὑπαιθρον, καὶ ἔσωσαν καὶ σώζουσι τὴν ἐλαιοπαραγωγὴν τῆς Νήσου μας ἀπὸ τὰς ἀσθενείας τῆς ἐλαίας. Ἐφ' ὅσον τόσον χρήσιμος ἀπέβη ὁ θεσμὸς οὗτος δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς λόγος νὰ μεταβάλωμεν αὐτόν. Τὸ μόνον πού προτείνω εἶναι:

Πρῶτον. Νὰ καταργηθῆ ἡ σχετικὴ διάταξις τοῦ Νόμου πού ἐπιβάλλει τὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας διορισμὸν Συμβούλων, ὡς διείδυσιν κομματικὴν.

Δεύτερον. Νὰ τεθῆ καὶ οὗτος ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ ἐποπτείαν, τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐπιμελητηρίου.

Τρίτον. Τὰ συνεργεῖα καταπολεμήσεως ἀσθενειῶν νὰ ὑπαχθοῦν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Φυτοπαθολογικοῦ Σταθμοῦ καὶ

Τέταρτον. Νὰ περιορίσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον τὸ Ταμείον Ἐλαίας τὰ ἐλαιοκλαδεύματα, καὶ ἀντὶ τῆς δαπάνης τούτων νὰ ἰδρῦσῃ πρότυπα ἐλαιουργεῖα, ἢ ἐλαιοδεξαμενὰς, εἰς ὅσας περιφερείας οἱ ἐλαιοπαραγωγοὶ ὀργανοῦμένοι εἰς εἰδικούς Συνεταιρισμοὺς ἠθέλον ζητήσῃ τοῦτο.

Μεταξὺ τῶν σκοπῶν τοῦ Νόμου 4142 «περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Γεωργικῆς Ὑπηρεσίας» προβλέπεται ἡ ἴδρυσις Συνεταιρικῶν Οἴνοποιείων, ἐλαιουργείων, Τυροκομείων, κλπ. ἐφ' ὅσον ἠθέλον ἰδρῦθῆ Συνεται-

* ΣΗΜ. Ἐγνοοῦνται περιληπτικῶς τὰ Ταμεία Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς καὶ οὐχὶ τὸ Κεντρικὸν Ταμείον Ἐλαίας.

ρισμοὶ εἰδικοὶ πρὸς τοῦτο, καὶ ἤθελον ζητήσῃ τὴν ἀνέργειαν τῶν ἄνω ἐργοστασίων ἐπεξεργασίας οἱ Συνεταιρισμοὶ αὐτοὶ, καὶ ἤθελον συγκατατεθῆ καὶ ὑπογράφωσι, καὶ ἀναλάβωσι ὠρισμένας ὑποχρεώσεις. Κατιδόντες τὴν ἄμεσον ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως οἰνοποιείων ἐν Κρήτῃ οἱ διευθύνοντες τὰ Γεωργικὰ μας Ταμεῖα, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐστράφησαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην μετὰ ἀξιολογίας σπουδῆς. Ἐνῶ εὐρίσκοντο εἰς τὸ στάδιον ἐμπεριστατωμένης μελέτης, τὸ Κράτος τῇ εἰσηγήσει ἀγνώστων ἢ μᾶλλον γνωστῶν πολιτικῶν, καὶ συμφεροντολόγων καταφερτζήδων ἀπέσπασε ὃ ἑκατομμύρια δραχμῶν ἐκ τῶν Γεωργικῶν Ταμείων Κρήτης ἤτοι ἀπὸ 1 1/2 ἑκατομμυρίων δρ. ἐκ τῶν Νομῶν Ἡρακλείου καὶ Χανίων καὶ ἀπὸ 1 ἑκατομμύριον δραχμῶν ἐκ τῶν Νομῶν Λασηθίου καὶ Ρεθύμνης,* τὰ ἔθεσε κεφάλαια ἐνὸς ὀργανισμοῦ ὃν ἀπεκάλεσε Αὐτόνομον Ὀργανισμόν Οἰνοποιείων Κρήτης καὶ ἐδημοσίευσεν ἓνα Νόμον περὶ λειτουργίας τούτου, ὃχι μόνον χωρὶς νὰ ζητήσουν τὴν ἰδρυσίν του οἱ οἰνοπαραγωγοὶ, ἀλλὰ καὶ χωρὶς καὶ νὰ ἐρωτηθοῦν.

Μὲ τὰ 2 ἑκατομμύρια ποῦ προσέφεραν τὰ Γεωργικὰ Ταμεῖα καὶ μὲ 3 ἑκατομμύρια ποῦ προσέφερε ἐπὶ πλέον τὸ Κράτος ὁ ὀργανισμὸς ἰδρυσε 3 Οἰνοποιεῖα εἰς Χανιά καὶ ἓνα ἐν Ἡρακλείῳ ἔναντι παραγωγῆς τῆς Νήσου ἀνερχομένης εἰς 35 ἑκατομμύρια ὀκάδων οἴνου. Ἐξετάσωμεν τώρα: Ὁ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ δυστυχοῦντος οἰνοπαραγωγικοῦ Κόσμου Κρήτης ἰδρυθεὶς ὀργανισμὸς ἀπέδωκε τοῦλάχιστον ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ἐπεβάρυνε τὴν οἰνοπαραγωγὴν ἀναλόγως τῶν ὠφελημάτων, καὶ δύναται νὰ συνεχίσῃ διαχειριζόμενος μὲ τοὺς σχετικοὺς Νόμους τὴν οἰνοπαραγωγὴν Κρήτης, χωρὶς βλάβην; Εἶναι τέλος πάντων ὀργανισμὸς ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ οἰνοπαραγωγοῦ βγαλμένος, τὴν διαχείρισιν καὶ Διοίκησιν αὐτοῦ ἔχει εἰς χεῖράς του;

* ΣΗΜ. Ὁ ἀγορητὴς ἐσφαλμένως ἀναφέρει ὅτι ὁ Ὀργ. Οἰνοποιείων ἔλαβεν ἀπὸ ἐν ἑκατομ. ἐκ τῶν Γ. Ταμείων Ρεθύμνης καὶ Λασηθίου, ἐνῶ πραγματικῶς ἔλαβεν Δραχ. 90.000 ἐκ τοῦ Ταμ. Ρεθύμνης καὶ Δραχ. 175.000 ἐκ τοῦ Ταμ. Λασηθίου.

Ἔχω τὴν ἀντίληψιν πρῶτον ὅτι μὲ 7 ἑκατομμύρια δραχμῶν ὁ ὀργανισμὸς ἀνέγειρε ἐλάχιστα οἰνοποιεῖα καὶ μικρᾶς χωρητικότητος καὶ ἀτελῆ καὶ ὅτι ἡδύνατο ἐὰν διεχειρίζετο ὑπὸ πλειοψηφίας ἀγροτῶν νὰ ἐπιτύχη μεγαλύτερα καὶ περισσότερα καὶ τελειότερα οἰνοποιεῖα, καὶ ὅτι ἐγένετο σπατάλη. Δεύτερον θεωρῶ βασικὸν σφάλμα τῶν Διοικούντων τὸν ὀργανισμὸν, τὴν ἴδρυσιν οἰνοποιείων πρὸς τῆς ἰδρύσεως Οἰνοποιητικῶν Συνεταιρισμῶν οἵτινες ὡς ὁ Νόμος ὀρίζει νὰ ἀναλάβουν τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πληρωμῆς τῶν ἐγκαταστάσεων ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας καὶ ἀτόκως ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιδεικνύουσι μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ εἰσπράξῃ τὸ Γεωρ. Ταμεῖον τὰ χρήματά του, ἵνα διατόντων ἰδρύσῃ οἰνοποιεῖα καὶ εἰς ἄλλας περιφερείας, ἢ ἄλλης φύσεως ἐγκαταστάσεις. Ἀποτελέσματα δὲ τοῦ βασικοῦ αὐτοῦ σφάλματος εἶναι ὅτι οἱ παραγωγοὶ τῶν περιφερειῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουν οἰνοποιεῖα, γνωρίζοντες ὅτι ὁ ὀργανισμὸς εἴτε πληρώσουν τὴν ἀξίαν τῶν ἐγκαταστάσεων εἴτε ὄχι εἶναι δικά των, διότι οὔτε μπορεῖ νὰ γκρεμίσῃ καὶ νὰ τὰ μεταφέρῃ ἄλλοῦ ὁ ὀργανισμὸς ἐπειδὴ θὰ ἀντικρύσῃ τὴν ἔχθραν καὶ τὴν σφοδρὰν ἀντίδρασιν τῶν χωρικῶν, ἀποτέλεσμα λέγω τοῦ σφάλματος τούτου εἶναι νὰ γεννηθῇ ἡ πεποίθησις ἣν δυστυχῶς καλλιεργοῦν συμφοροντολόγοι καὶ σπονδαιοφανεῖς Κύριοι, εἰς αὐτοὺς, ὅτι τὸ Κράτος δέσμιον, εἶναι ὑποχρεωμένον ἀργὰ ἢ γρήγορα νὰ τὰ χαρίσῃ εἰς αὐτοὺς. Οἱ ἔχοντες λοιπὸν οἰνοποιεῖα παραγωγοὶ δὲν σκέπτονται νὰ πληρώσουν, καὶ οὕτω ἐκόπη πᾶσα ἐλπίς ἐπεκτάσεως τῶν Οἰνοποιείων καὶ εἰς ἄλλας περιφερείας, καὶ εἰς ἄλλους Νομοὺς οἵτινες πληρώνουν χωρὶς νὰ ἔχουν οἰνοποιεῖα καὶ χωρὶς ἐλπίδα παρὰ πᾶσαν ἠθικὴν, λογικὴν καὶ δίκαιον. Ἐνὸς κακοῦ ἀρχομένου μύρια ἔπονται. Τὸ φοβερὸν καὶ σοβαρὸν αὐτὸ σφάλμα ἐκλήθη νὰ πληρώσῃ καὶ πάλιν ὁ οἰνοπαραγωγὸς Κρήτης ὑποχρεωθείς διὰ τυραννικοῦ, σατραπικοῦ καὶ ἀνελευθε-

ρου Νόμου νὰ πληρώνη δέκα λεπτά κατ' ὀκτῶν ἔξαγομένου οἴνου ὑπὲρ τοῦ ὀργανισμοῦ, μὲ διπλοῦν σκοπὸν, τὴν πληρωμὴν πολυτελοῦς καὶ πολυδαπάνου ὀργανισμοῦ, καὶ τὴν ἀπόσβεσιν ἐὰν περισσεύουν, διότι δὲν θὰ περισσεύουν, τῶν ἐγκαταστάσεων αὐτῶν. Εἴτε ἔχει οἰνοποιεῖον καὶ οἰνοποιεῖ τὰς σταφυλὰς του, εἴτε ὄχι, ὁ κάθε παραγωγὸς πληρώνει τὸ χαράτσι αὐτὸ. Ποῦ ἠκούσθη, Κύριοι, τὸ Κράτος νὰ διαιρῇ τοὺς πολίτας του εἰς πληβεῖους καὶ δούλους, νὰ δουλεύουν καὶ νὰ εἰσφέρουν οἱ μὲν, διὰ νὰ ὠφελοῦνται οἱ ἄλλοι; Κατὰ ποίαν λογικὴν, ἐνῶ μία ἐπαρχία δὲν ἔχει οὔτε οἰνολόγον οὔτε Διευθυντὴν οὔτε οἰνοποιεῖον, θὰ πληρώνη χαράτσι νὰ συντηρηθῆται ἕνας ὀργανισμὸς ξένος πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ ἀποσβέννη ἐγκαταστάσεις μηδὲν ἔξυπηρείουσας αὐτήν; Συμβαίνει δὲ ἀκόμη Κύριοι καὶ τοῦτο τὸ τραγελαφικόν. Εἰς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου, τὸ Κράτος διὰ τοῦ ὀργανισμοῦ ἴδρυσεν οἰνοποιεῖον εἰς Ἀρχάνες ἐξοδεῦσαν 1) 1) 2) ἑκατομμύριον δραχμῶν, χωρητικότητος 300.000 ὀκάδων καὶ ὠφελεῖ τὸ 1) 1) 10 τῆς παραγωγῆς μόνον τῆς Κοινότητος Ἀρχανῶν.

Πλησίον τῶν Ἀρχανῶν καὶ εἰς ἀπόστασιν 1) 2) ὥρας εἶναι ἕνας Δῆμος ἐκ 19 χωρίων ὀνομαζόμενος τέως Δῆμος Ἀγίων Παρασκιῶν. Ὅπως οἱ Ἀρχανῶται οὕτω καὶ αὐτοὶ εἶναι οἰνοπαραγωγοὶ ἀποκλειστικῶς ἔχοντες τὴν αὐτὴν ἀνάγκην τοῦ οἰνοποιείου, ἀπετάνθησαν εἰς τὸ Κράτος καὶ ὡς φορολογούμενοι πολῖται καὶ αὐτοὶ τοῦ ἐξήτησαν παρὰ τούτου τὴν ἴδρυσιν οἰνοποιείου. Τὸ Κράτος ἠρνήθη προφασισθὲν οἰκονομικοὺς λόγους. Τότε οὗτοι μόνον τῶν πλέον τῆ βοήθειά τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς, δι' ἰδίων χρημάτων ἠγόρασαν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων τὸ ἐν Καλλονῇ ἐργοστάσιον αὐτῆς χωρητικότητος 725 χιλιάδων κιλῶν, ἀντὶ 1.250.000 δραχμῶν διαθέσαντες καὶ τὰ κεφάλαια τῶν συνεταιρισμῶν τῶν καὶ ὑπογράψαντες διὰ

τὸ ὑπόλοιπον πενταετῆ τοκοχρεωλυτικὰ γραμμάτια. Τὸ Κράτος λοιπὸν δι' αὐτοὺς οὔτε χρήματα διέθεσεν, οὔτε τὸ τεχνικὸν προσωπικὸν παρέχει δωρεάν. Ἐρωτῶ εἶδη ὑμᾶς ἀγαπητοὶ συνέδριοι. Εἶναι δίκαιον, εἶναι ἠθικὸν, τὸ Κράτος ἀντὶ νὰ τοὺς ἐνισχύσῃ ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς νὰ ἔρχεται νὰ τοὺς τιμωρῇ ὑποχρεώνοντας αὐτοὺς, νὰ πληρώνουν, καὶ 200—300. 000 δραχμ. διὰ τῆς δεκαλέπτου φορολογίας, διὰ νὰ συντηροῦν ὄργανισμὸν ξένον πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ ἀνεγείρουν, ἐπεκτείνουν, καὶ συμπληρώνουν τὰς ἐγκαταστάσεις των οἱ Ἀρχανιώται; Εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἄδικος καὶ τυραννικὴ καὶ ἀπεχθὴς αὕτη ἡ φορολογία; Ἐὰν διὰ τῆς φορολογίας αὐτῆς ἐπιδιώκεται ἡ ἀπόσβεσις τῶν ἐγκαταστάσεων, νὰ πληρώσουν μόνον ἐκεῖνοι ποὺ ὠφελοῦνται καὶ ὄχι καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἐὰν παρὰ πᾶσαν ἠθικὴν διατηρηθῇ ἡ φορολογία αὕτη, τότε νὰ μοιράζεται αὕτη εἰς τόσα ἴσα μέρη ὅσα εἶναι τὰ συνεταιρικὰ οἰνοποιεῖα κατὰ νομόν, εἴτε ὑπάγονται εἴτε ὄχι εἰς τὸν ὄργανισμὸν.

Ἡ ἀδικία αὕτη καὶ δι' ἄλλον λόγον πρέπει νὰ ἐκλείψῃ. Διότι διαρκεῖ εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα τοὺς Γεωργοὺς, καὶ δημιουργεῖ τὸντολικισμὸν, τὸν καταστροφέα τῆς ἀπαραιτήτου συμπνοίας, καὶ ἐνώσεως τῶν γεωργῶν καὶ ἀνακόπτει πᾶσαν πρῶοδον.

Ἐτερον ἐλάττωμα ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὸν ὄργανισμὸν εἶναι ὅτι ἡ ἐκπροσώπησις εἰς τὴν Διοίκησιν αὐτοῦ τοῦ παραγωγικοῦ κόσμου, μειονετῆ καταπληκτικῶς τῆς ἐπισήμου ἐκπροσώπησης. Οὐδένα οὐσιαστικὸν ἔλεγχον δύναται νὰ ἀσκήσῃ, διότι συμφῶνως πρὸς τὸ 7ον ἄρθρον ἡ ἐποπτεία καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς διαχειρίσεως ἀνατίθεται εἰς τὸν Δημόσιον Γαμίαν καὶ Οἰκονομ. ἔφορον καὶ ἓνα ὑπάλληλον τῆς Ἐθνικῆς Γραπῆς καὶ τὸ ὁποῖον συμβούλιον διὰ τῆς 4ης παραγράφου τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἔξασκει τυπικὸν μόνον ἔλεγχον ἅτε μὴ ἔχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐρευνᾷ τὴν σκοπιμότητα τῶν δαπανῶν.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ τὸν Νόμον, ἔχει ὑπερβολικὰ δικαιώματα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, εἰς τὴν διαχειρίσιν, εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἔξαρτᾷ ἔξ αὐτοῦ ἀπάσας τὰς ὑπηρεσίας καὶ λογοδοτεῖ, διορίζεται, καὶ ἀνακαλεῖται μόνον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, τὸ Συμβούλιον δὲ μόνον τύποις ὑφίσταται. Τὸ προσωπικὸν τοῦ ὀργανισμοῦ εἶναι πολυπληθὲς, καὶ πολυδάπανον διευθυντῆς, ἐπιθεωρητῆς, τεχνικὸς ἐπιθεωρητῆς, εἶναι ὅλοι περιττοὶ. Εἰς καὶ μόνον ἐμπορικὸς καὶ τεχνικὸς Δ)τῆς χρειάζεται, ὅστις μεθ' ἑνὸς λογιστοῦ, καὶ ἔχοντος ἔδραν τὰ Χανιά καὶ ἑνὸς τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς νὰ ἐπιβλέπη τὸ τεχνικὸν προσωπικὸν καὶ νὰ παρακολουθῇ τὸ ἐμπορικὸν μέρος διότι τὸ πολυάριθμον προσωπικὸν καὶ οἱ μεγάλοι μισθοὶ τῶν Διευθυνόντων καὶ τὰ ὀδοιπορικὰ, θὰ ἀπορροφοῦν κατ' ἔτος ὄχι μόνον τὰς εἰσφοράς τῶν Οἰνοποιείων πρὸς τὸν ὀργανισμὸν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν δεκάλεπτον φορολογίαν καὶ οὐδεμία θὰ ὑπάρξῃ ἐλπίς ὄχι ἰδρύσεως νέου οἰνοποιείου, ἀλλὰ καὶ συμπληρώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τῶν ὑπαρχόντων ἐκτός ἔαν, ὡς φοβούμεθα ἐξυπνήσωμεν, μίαν ὠραίαν πρωτῶν καὶ δὲν εὔρωμεν δεκάλεπτον φορολογίαν ἢ εἰκοσάλεπτον, ἢ πεντηκοντάλεπτον, διότι ὅλα πρέπει νὰ τὰ περιμένη κανεὶς ἀπὸ βουλήν ἔξ ἧς ἀπουσιάζει ὁ Γεωργός, καὶ ἀπὸ κράτος, πού δὲν ζητεῖ τὴν γνώμην τοῦ βιοπαλαίοντος ἀγρότου, οὔτε συμβουλευέται τὰς ὀργανώσεις του τὰς Γεωργικὰς, στὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Γεωργικοῦ προγράμματος.

Καὶ ἄρχομαι ἤδη τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς κιτρικῆς Ἐνώσεως.

Καίτοι οὔτε μέλος τῆς ἐνώσεως ταύτης τυγχάνω οὔτε κἄν κίτροπαραγωγός, ἐν τούτοις ἐκ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος, παρηκολούθησα καὶ παρακολουθῶ τὴν δρᾶσιν καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Ἐνώσεως ταύτης. Δημιουργηθεῖσα εἰς ἀπελπιστικὰς διὰ τὸν Κίτροπαραγωγὸν Κρήτης συνθήκας ὅτε τὸ κίτρον ἐπωλεῖτο ἀπὸ

50 λεπτά ἕως 1,50 δραχμ. ἢ ὀκᾶ, τῇ ἐπιμόνω καὶ ἐν-
τόνω, καὶ διὰ συλλαλητηρίων ἀξιώσει, τῶν κитροπα-
ραγωγῶν καὶ παρ' ὅλας τὰς ἰσχυρὰς ἀντιδράσεις τῶν
ἐμπόρων καὶ μεσιτῶν, ἠτύχησεν ὄχι μόνον νὰ ὀργανωθῇ
ἀπὸ πεπειραμένας χεῖρας, ἀλλὰ καὶ νὰ διοικῆται, καὶ
διευθύνεται ἀπὸ ἀνθρώπους πεπειραμένους, μὲ
θέρμην καὶ πίστιν, καὶ ἀγάπην. Παρ' ὅλας τὰς ἐναν-
τιότητας καὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἀντιδράσεις, ἡ
Ἐνωσις αὕτη ἐξῆλθε νικητρία, καὶ θριαμβεύουσα,
καὶ παρὰ πάντων τῶν εὐρύτερα κρινόντων τὰ πράγ-
ματα, παρὰ πάντων τῶν μὴ ἐχόντων ἀμέσως ἢ ἐμ-
μέσως συμφέρον, παρὰ πάντων ὧν οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν
βλέπουν μόνον τὰ στενὰ ὄρια τοῦ χωρίου των,
ἢ τῆς ἐπαρχίας των παρὰ πάντων οἵτινες ἔχουν κλεί-
σῃ τὰ ὄτᾳ των εἰς κακοβούλους εἰσηγήσεις, διαδό-
σεις καὶ ραδιουργίας, παρὰ πάντων ὅσοι δὲν κρί-
νουν ἀπὸ τὰ πεζοδρόμια καὶ καφφενεῖα ἀλλ' ἐξετά-
ζουν καὶ ἐρευνοῦν, παρὰ ὅλων τούτων λέγω ἀνομολο-
γεῖται ὅτι ἡ περικαλλῆς αὕτη Ἐνωσις ἔχει ὀργανώσιν
τοιαύτην ποὺ θὰ ζηλεύουν καὶ μεγάλαί Τράπεζαι ἀκό-
μη, καὶ διαχειρίσιν ἐντιμον καὶ οἰκονομικὴν καὶ διεύθυ-
σιν ἀρτίαν καὶ πεπειραμένην. Καὶ χάρις εἰς τὴν ὀρ-
γάνωσιν αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς Διοικοῦντας αὐτὴν καὶ
εἰς τὴν ἐπίβλεψιν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης ἐσώθη
τὸ προϊόν τῆς Κιτρῆας ἀπὸ τοὺς ἄρπαγας, κατέστη-
σε Κύριον τὸν κитροπαραγωγὸν τοῦ προϊόντος του καὶ
ἄμεσον διαχειριστὴν καὶ ἀνύψωσε τὴν Ἐνωσιν εἰς
τοιαύτην θέσιν ὥστε, ἀδιστακτικῶς ἔχοντες παρά-
δειγμα ταύτην νὰ συστήσωμεν τὴν ἰδρυσιν ὁμοίου
ὀργανισμοῦ διὰ τὸ χαροῦπι, τὸ ἀμύγδαλο καὶ τὸ βε-
λανίδι, τὸ νωπὸ σταφύλι, τὰ ἐσπεριδοειδῆ Κρήτης.
Οὐδεμίαν μεταβολὴν ἔχω νὰ προτείνω διὰ τὴν Κι-
τροικὴν διότι καμία διάταξις ἢ Νόμος ἐμποδίζει τὴν
λειτουργίαν της.

Ἐκεῖνο μόνον ποὺ ἔχω νὰ κάμω εἶναι νὰ βροντο-
φωνήσω τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τῆς Ἐνώσεως καὶ νὰ συ-

στήσω εἰς τὸν Κιτροπαραγωγικὸν κόσμον Κρήτης, μετὰ περισσοτέρας θέρμης νὰ περιβάλῃ τὴν Ἐνωσιν τοῦ αὐτῆν, διότι εἶναι ὁ καλύτερος προσιάτης τῶν συμφερόντων τοῦ καὶ στρέψῃ τὰ νῶτα τοῦ εἰς εἰσηγήσεις καὶ διαβολάς, διότι αὐταὶ προέρχονται εἴτε ἀπὸ ἀνθρώπους ὧν τὰ συμφέροντα ἔβλαψε, εἴτε ἀπὸ φιλοδόξους ἢ στενοκεφίλους τοπικιστὰς.

Συνεχίζων τὴν μελέτην μου ἐπὶ τῶν τολικῶν ὀργανώσεων προτείνω τὴν συγχώνευσιν Σταφιδικῆς καὶ Σταφυλικῆς Ἡρακλείου εἰς Ἀμπελοργικὴν ἑλιτροπὴν ἢ τὰς βάσεις θάδιατυπώσω κατὰ τὴν σχετικὴν συζήτησιν τῶν θεμάτων περὶ νωπῶν σταφυλῶν καὶ σταφίδος. Τὸ μόνον ὅπερ προτείνω εἶναι ὅτι δέον καὶ αὐταὶ νὰ ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων.

Ἀξιότιμοι Κύριοι Σύεδροι, τὴν ταπεινὴν μου γνώμην ἠκούσατε περὶ τῶν ὀργανώσεων Γενικοῦ καὶ τολικοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ τοῦ καλύτερου τρόπου ἀποδόσεως αὐτῶν. Δὲν φιλοδοξῶ ὅτι καινὸν τι εἰσηγήθην ὑμῖν. Ἐπιθυμῶ μόνον νὰ διαβεβαιώσω Ὑμᾶς ὅτι οὐδεμία προκατάληψις, οὐδὲν συμφέρον οὐδεμία φιλία, ἢ ἔχθρα πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ πράγματα μὲ ὄθησε καὶ πᾶν ὅτι ἠκούσατε ἐπὶ τόσην ὥραν, καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἴσως καὶ νὰ σᾶς ἐκούρασα, εἶνε ἀπαύγασμα ἀντικειμενικῆς μελέτης, καὶ ἐρεῦνης, ἐρειδομένης στὸν πόθον μου ὡς ἀγρότου, πρὸς πρόοδον τῆς Γεωργίας καὶ ἀνακουφίσεως τοῦ σκληροπυλαίου τοῦ Γεωργοῦ μας.

Κατερχόμενος τοῦ βήματος ὑποβάλλω τὴν ἐξῆς πρότασιν:

1) Συγχώνευσιν τῶν γεωργικῶν ταμείων εἰς τὰ γεωργικὰ ἐπιμελητήρια αἵτινα νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἰδρύσεως τῶν, ἐπεκτεινομένων τῶν καθηκόντων τῶν ἐπιμελητηρίων διὰ Νόμον ἐφ' ὅσον δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ σχετικαὶ διατάξεις εἰς τὸν Νόμον 280,

2) Ἐνίσχυσιν οἰκονομικὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους

τῶν γεωργικῶν μας Ἐπιμελητηρίων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ των. Ἐκλογὴν τῶν μελῶν τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου ὑπὸ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν συνεταιρισμῶν εἰς ἃ χωρῖα ὑπάρχουν οὗτοι ἀντὶ τῶν Κοινοτικῶν Συμβουλίων.

3) Τὴν ἴδρυσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐποπτικῶν Συμβουλίων διὰ τὰ Ἐπιμελητήρια μὲ προσθήκην εἰς αὐτὰ ἀνὰ ἐνὸς ἀντιπροσώπου Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ Ὑπουργείου Γεωργίας. Τὴν ὑποχρεωτικὴν πρόσληψιν Γεωπόνου ὡς Γενικοῦ Γραμματέως ἢ τοῦ Νομογεωπόνου ὅστις νὰ εἰσηγηῖται καὶ ἐποπτεύῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων τῶν Διοικούντων τὰ ἐπιμελητήρια. Τὴν ὑποχρεωτικὴν συνδρομὴν τῶν Ἐπιμελητηρίων εἰς τὰς Ἐνώσεις συνεταιρισμῶν δι' ὁργάνωσιν καὶ προπαγάνδαν συνεταιριστικὴν. Τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκχώρησιν τῶν ὑπὸ ἀστικῶν Δήμων, εἰς τὰ γεωργικὰ ἐπιμελητήρια, κατεχομένων ἀγροκηπίων.

4) Τὴν ὑπαγωγὴν τῶν πάσης φύσεως ταμείων ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ ἐποπτείαν τῶν Γεωργικῶν μας Ἐπιμελητηρίων.

5) Τὴν προσθήκην εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν ταμείων Ἐλαίας τῆς ἀνεγέρσεως συνεταιρικῶν ἐλαιουργείων καὶ ἐλαιοδεξαμενῶν καὶ τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἐποπτείας τῆς καταπολεμησέως τῶν ἀσθενειῶν τῆς ἐλαίας εἰς τὴν φυτοπαθολογικὴν ὑπηρεσίαν ἢ ἐλλείψει ταύτης εἰς τὸν Νομογεωπόνον.

6) Τὴν ὄλοσχερῆ κατάργησιν τοῦ ὁργανισμοῦ οἰνοποιείων Κρήτης καὶ ἀντ' αὐτοῦ τὴν ἴδρυσιν τριτοβαθμίου συνεταιριστικῆς ὁργανώσεως μὲ διευθυντὴν ἓνα καὶ μόνον οἰνολόγον ὡς ἐμπορικὸν καὶ τεχνικὸν Διῆτην καὶ τὴν κατάργησιν τῆς δεκαλέπτου φορολογίας ὡς ἀδίκου.

7) Τὴν ἄμεσον ἐξάρτησιν τῆς σταφιδικῆς καὶ σταφυλικῆς ἐπιτροπῆς Ἡρακλείου ἀπὸ τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριο καὶ τὸν διορισμὸν τῶν συμβουλίων τούτων ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητηρίου μὲ ἓνα ἀντιπρόσωπον τοῦ Κρά-

τους ὡς παρατηρητὴν, τὴν συγχώνευσιν τούτων εἰς μίαν ἀμπελοργικὴν Ἐπιτροπὴν μὲ ἐπιμελητηριακὴν καὶ ἐποπτικὴν καὶ ἐμπορικὴν μορφήν.

8) Τὴν ἴδρυσιν ὁμοίου τῆς κιτρικῆς ἐνώσεως ὀργανισμοῦ διὰ τὸ χαροῦπι, διὰ τὸ ἀμύγαλον, τὸ βαλανίδι, τὰ νωπὰ σταφύλια, τὰ ἐσπεριδοειδῆ Κρήτης διὰ μίαν ἐξαετίαν καὶ ὡς μεταβατικὸν σταθμὸν μέχρι τῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργῶν κατὰ τὸ ἐλεύθερον συνεταιριστικὸν σύστημα.

Αὐταὶ φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ εἶναι αἱ κατευθύνσεις μας πρὸς ἐξυπηρέτησιν πλήρη τῶν Γεωργικῶν μας Ὄργανώσεων καὶ πρὸς συνεργασίαν ὀργανώσεων καὶ Γεωπονικῶν ὑπηρεσιῶν ἀδελφικὴν πρὸς καλλιτέραν καρποφορίαν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Τόπου.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ὁ κ. Βαρούχας λίαν ἀξιόλογα ἀνέπτυξεν τὸ θέμα καὶ μποροῦμε νὰ τὸν συγχαροῦμε.

Π. ΔΕΚΑΖΟΣ (Γερονσιαστής).

Κύριοι Σύνεδροι, πρωτίστως θεωρῶ καθήκον μου νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ συνεδρίου διὰ τὴν τιμητικὴν πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν μοὶ ἔκαμεν καὶ ἡ ὁποία μοῦ δίδει ἀφορμὴν νὰ μάθω πλεῖστα πράγματα περὶ τῶν Κρητικῶν γεωργικῶν συνθηκῶν, τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα προκειμένου νὰ ὑποστηρίξωμεν τὰς ἀπόψεις τοῦ γεωργικοῦ κόσμου τῆς Νήσου.

Ὁ Ἀξιότιμος προλαλήσας διὰ τῆς γλαφυροτάτης ἀγορευσεῶς του μᾶς ἔθεσε πρὸ ὀφθαλμῶν ὅλα τὰ φλέγοντα ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὰς ὀργανώσεις τῆς Κρήτης. Ὑλῆρξε πάντοτε εἰς ἕκ τῶν ἐνθέριμων θιασωτῶν τοῦ ἀγροτικοῦ Συνεργατικοῦ πνεύματος καὶ δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ ἡ ψυχὴ του νὰ μᾶς δώσῃ εὐχὰς αἱ ὁποῖαι ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀγρότου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀγόρευσις του ὑπῆρξεν θανμασία.

Δὲν θέλω νὰ προσθέσω τίποτε περὶ τῶν γεωργ. συνεταιρισμῶν. Εἶναι θεσμὸς ὁ ὁποῖος ἔδωσε μίαν ἐντε-

λῶς διάφορον τροπὴν τῆς προηγουμένης εἰς τὰ γεωργικά πράγματα τῆς Πατρίδος μας. Ἐδωσεν ἓνα αἴσθημα πεποινήσεως, πίστεως εἰς τὸν γεωργόν, καὶ τὸν ἐνίσχυσε εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς ἐργασίας αὐτοῦ, τοῦ ἔδωσε τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, τοῦ ἀτομικοῦ ὅτι πρέπει νὰ φροντίσῃ εἰς τὸ μέλλον μόνος του διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης του. Εὐτυχῶς εὐρισκόμεθα εἰς τὸ στάδιον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ γεωργὸς γοργῶ τῷ βήματι βαίνει πρὸς τὴν πρόοδον. Δὲν ἐπιδιώκει τὰ πάντα ἀπὸ τὸ Κράτος, ἀλλὰ θέτει ἑαυτὸν ὡς βάρηρον τῆς προόδου. Ὁ Νόμος ἐκεῖνος ὅπως ὁ ἀξιότιμος προλαλήσας εἶπεν, ὁ νόμος περὶ γεωργικῶν συνεταιρισμῶν ἐγένετο τὸ 1914 καὶ εὐθὺς ἀμέσως ὁ νόμος περὶ Γεωρ. Ἐπιμελητηρίων. Ὁ Νομοθέτης ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ἀφοῦ ἐχειραφέτησε τοὺς γεωργοὺς διὰ τῶν συνεταιρισμῶν των, νὰ ἰδρῦσῃ πρὸς τούτοις σωματεῖα τοιαῦτα τὰ ὁποῖα νὰ εἶναι δυνατὸν ὅλας τὰς ἐκράνσεις ἐν γένει τῆς ἀγροτικῆς κινήσεως νὰ διευθύνουν καὶ νὰ χειραγωγῶν. Νὰ παρακολουθοῦν τί γίνεται γεωργικῶς εἰς κάθε Νομὸν, νὰ ὑποδεικνύουν τὰ μέτρα πού πρέπει ἐκάστοτε νὰ λαμβάνῃ τὸ Κράτος καὶ νὰ ἐποπτεύουν ἐπὶ τῆς γεωργικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ τόπου, νὰ δημιουργοῦν γεωργικοὺς σταθμοὺς, νὰ ἐποπτεύουν τὰς ἐργασίας τῶν Κρατικῶν Γεωπόνων. Αὐτὸς κύριος, ὑπῆρξεν ὁ σχολὸς διὰ τὸν ὁποῖον ἔγιναν τὰ Γεωργικά ἐπιμελητήρια, τὰ ὁποῖα ὁ Νομοθέτης εἵταξεν ὅπως πᾶν τὸ γενόμενον καὶ πᾶν τὸ νομοθετούμενον εἰς μίαν περιφέρειαν νὰ ἐξελέγχεται καὶ κανονίζεται ὑπ' αὐτῶν. Τὰ Γεωργικά Ἐπιμελητήρια μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς αὐτοδιοικήσεως εἶναι αἱ τοπικαὶ γεωργικαὶ Βουλαι, ἐὰν δὲ συνεννοῦνται κατὰ περιφέρειας, εἰς ὄρισμένα διαμερίσματα, λαμβάνουν πλέον μέρος εἰς τὴν γενικωτέραν Βουλὴν ἢ Γερουσίαν. Ἄς ἴδωμεν τί γίνεται ἐν τῇ πραγματικότητι.

Ὁ θεσμὸς οὗτος ὁ ὁποῖος εἶνε θεσμὸς ἄριστος ὁ-

πως εἶπεν ὁ ἀξιότιμος προλαλήσας, πολὺ ὀλίγας ἀτελείας παρουσιάζει, ἴσως εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐκλογῶν τῶν μελῶν τῶν Γεωργ. Ἐπιμελητηρίων. Βεβαίως ὁ Νομοθέτης δὲν ἦτο δυνατόν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ εὔρη καλλίτερον τρόπον. Ἐν τούτοις μὲ τὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ὥστε τὰ μέλη νὰ μὴ εἶναι κομματικά ἀλλὰ νὰ προκύπτουν ἐκ τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν, ἐνώσεων, σωματείων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ σημερινὸς τρόπος τῆς ἐκλογῆς εἶναι μεταβατικὸς. Ὁ Νομοθέτης προβλέπει τὸν καταρτισμὸν καταλόγου ἐκλεκτόρων.

Π. ΔΕΚΑΖΟΣ. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄριστος τρόπος, ἀλλὰ δὲν ἐφηρομόσθη μέχρι τοῦδε. Τὰ Ἐπιμελητήρια ἐδημιουργήθησαν διὰ νὰ βλέπουν ὅλην τὴν γεωργικὴν κίνησιν εἰς μίαν περιφέρειαν, ἐκεῖνα νὰ ἀποφαίνονται τί πρέπει νὰ γίνῃ, ἐκεῖνα νὰ ἀποφαίνονται ἐὰν αὐτὰ ποὺ γίνονται γίνονται καλῶς, ἐκεῖνα νὰ φροντίζουσιν περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν γεωργικῶν γνώσεων, ἐκεῖνα νὰ ὑποκινουῖν κάθε κίνησιν τῶν γεωργῶν εἰς τὴν περιφέρειάν των. Ἐνῶ ὁ Νόμος ἦτο ἄριστος ἤλθεν ἡ Πολιτεία καὶ τὸν ἔθεσεν ἐν ἀχρηστία. Πρωτίστως οἱ πόροι περιοκόπησαν, ἐτέθησαν φορολογίαι πρόσθετοι ἐπὶ ἄλλων φορολογιῶν αἱ ὁποῖαι ἤδη κατηργήθησαν, κι' ἔτσι εὐρέθησαν τὰ γεωργικά Ἐπιμελητήρια ἄνευ πόρων. Κάθε ἔντιμος κτηματίας, κάθε ἄνθρωπος ποὺ εἶχε ζῆλον νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Γεωργίαν, ὅταν εἶδεν αὐτὰς τὰς πενιχρότητας τῶν μέσων ἐγένετο διστακτικὸς.

Καὶ ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ ὑπηρετοῦν σήμερον τὰ Γεωργικά Ἐπιμελητήρια εἶναι μάρτυρες τῆς ἰδεολογίας. Διότι τί θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ μὲ σωματεῖα ποὺ ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους; Εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν τὸ κῦρος εἰς τὰς διαφόρους περιφέρειας ὥστε νὰ εἰσηγοῦνται τὰ μέ-

τρα πού πρέπει νὰ ληφθοῦν ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις, ἀπὸ τὰ Νομοθετικά Σώματα; Δὲν εἶναι δυνατὸν βεβαίως. Ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι πλείστας γνώμας πού ἐξήνεγκον τὰς ἔλαβαν ὑπ' ὄψιν τῶν τὰ Νομοθετικά Σώματα.

Πρέπει νὰ παύσῃ αὐτὴ ἡ κατάστασις Ἡκούσατε ὅτι διάφοροι ὀργανισμοὶ οἱ ὁποῖοι ὑφίστανται ἐν Κρήτῃ παρουσιάζουν ἐλαττώματα καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ παρουσιάζουν ἀφοῦ τὸ πρῶτον ἐδῶ ἰδρύνονται. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς Ἐπόπτης ἀνώτερος ὁ ὁποῖος νὰ παρακολουθῇ τὰ ἐλαττώματα αὐτὰ. Νὰ εἰσηγῆται τὰ μέσα τῆς θεραπείας, τὴν ἐξεύρεσιν τῶν πόρων. Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀνατεθειμένα εἰς τὰ Γεωργικά ἐπιμελητήρια. Καὶ εἶναι ἀνατεθειμένα, δυστυχῶς ὅμως ταῦτα εἰς τὰ πλείστα τῶν μέτρων οὔτε κἀν ἐρωτῶνται ἢ ἐρωτῶνται τυπικῶς καὶ γίνονται τὰ ἀντίθετα ἐκείνων πού εἰσηγοῦνται. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι ἐὰν πρέπη νὰ βελτιώσωμεν τὰ διάφορα σωματεῖα τὰ ἀγροτικά πού ὑπάρχουν ἐδῶ, πρέπει πρωτίστως νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων διὰ νὰ τὰ ἔχωμεν ἀντιλήπτορας ὅλων αὐτῶν τῶν γεωργικῶν ὀργανισμῶν καὶ σωματείων. Πρέπει εἰς τὰ γεωργικά Ἐπιμελητήρια νὰ ληφθῇ μέρμινα ὥστε ὅλαι αὐταὶ αἱ τάξεις κитροπαραγωγικαί, ἐλαιοπαραγωγικαί, σταφυλοπαραγωγικαὶ κλπ. νὰ λαμβάνουν μέρος ὥστε δι' αὐτῶν νὰ διαβιβάζωνται αἱ γνώμαι τῶν εἰς τὴν ὀλομέλειαν τῶν γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων καὶ αἱ γνώμαι αὐταὶ νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰ Νομοθετικά Σώματα. Διότι ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ μία τοιαύτη συγκεντρωμένη ἐνέργεια, ἐὰν ἐκ τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν δίδονται γνώμαι πολλάκις μὴ τυχούσαι τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐγκρίσεως ὅλων τῶν ἄλλων γεωργικῶν παραγόντων τοῦ τόπου, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ κάμωμεν σφάλματα ἐπὶ βλάβῃ τῆς πλειονότητος τῶν παραγωγῶν καὶ ἐπ' ὀφελείᾳ ὀλίγων ἐν-

διαφερομένων. Ἐὰν ἔχωμεν τὰ Ἑλληνικὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἄλλων ξένων ἐπιμελητηρίων τὰ ὁποῖα ἐξετάζουν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ἐν ἕκαστον τῶν θεμάτων τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν καὶ σωματείων δὲνεῖναι δυνατὸν παρὰ νὰ εὐρίσκωμεν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ εἰσηγοῦμεθα ἐκεῖνα πού πρέπει νὰ γίνωνται εἰς τὴν Πολιτείαν, διὰ νὰ βελτιοῦνται καὶ τὰ Σωματεῖα καὶ οἱ ὀργανισμοὶ καὶ ἡ ἐν γένει κατάστασις τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου. Διὰ τοῦτο προτείνω εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅπως ὑψώσῃ μίαν εὐχὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅτι τὸ Κράτος πρέπει νὰ λάβῃ μίαν ἰδιαιτέραν μέριμναν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων, νὰ βελτιώσῃ τὴν σχετικὴν νομοθεσίαν, διὰ νὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχουν κατὰ διαμερίσματα καὶ αἱ τοπικαὶ γεωργικαὶ Βουλαι, αἱ ὁποῖαι νὰ καθοδηγοῦν τόσον τὴν Κυβέρνησιν ὅσον καὶ τὰ Κοινοβουλευτικὰ Σώματα.

Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων ἐπανειλημένως παρεστήσαμεν καὶ εἰς τοὺς Προέδρους τῶν Κυβερνήσεων καὶ εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς τῆς Γεωργίας ὅτι εἶνε ἀνάγκη ὅπως ἐνισχυθοῦν τὰ Γεωρ. Ἐπιμελητήρια. Καὶ εἶπαμεν ὅτι ἐὰν ἔχετε γεωργ. ὑπηρεσίας αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται εἰς τὰς διαφόρους περιφερείας, αἱ γεωργ. αὐταὶ ὑπηρεσίαι θ' ἀποδώσουν πολὺ περισσότερα ἐὰν ἔχουν ἀντιλήπτορας ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν τὸν ζῆλον καὶ τὸ σθένος νὰ παρακολουθοῦν τὰς ἐργασίας.

Διὰ τὴν ἔρευναν τὴν γεωργικὴν δύναται νὰ φροντίσῃ τὸ Κράτος. Ἐφόσον ὅμως πρόκειται περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, περὶ τῆς προπαγάνδας δι' ἐπέκτασιν ὄρισμένων καλλιιεργειῶν δὲν εἶναι ἀρμόδια τὰ Ὑπουργεῖα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔρχωνται οἱ τοπικοὶ παράγοντες οἱ ὁποῖοι εἶνε τὰ Γεωργικὰ ἐπιμελητήρια. Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐκτελέσουν τὸν προορισμὸν αὐτὸν πρέπει νὰ ἀνυψωθοῦν εἰς τὴν περιωπὴν πού τὰ ἔθε-

σεν ὁ πρῶτος Νομοθέτης. Διότι ἀπεδείχθη ὅτι ὅσα ἔχουν πόρους ἀρκετοὺς ὅπως λ.χ. τῆς Πελοποννήσου, τ' ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν ἄριστα. Δυστυχῶς τῶν περισσοτέρων ἠλαττώθησαν οἱ πόροι καὶ φυτοζωοῦν. Δυστυχῶς ἡ Κυβέρνησις, ἴσως διότι δὲν εἶχεν πραγματικὴν ἀντίληψιν τῶν συνθηκῶν τῶν γεωρικῶν περιφερειῶν δὲν ἠθέλησεν ν' ἀκούσῃ τὰς ἐπαλειμημένας ἐκκλήσεις τῶν Γερουσιαστῶν τῶν Γεωρ. Ἐπιμελητηρίων οἱ ὅποιοι εἰς ὅλας τὰς Κυβερνήσεις καὶ τὴν νῦν τοιαύτην προσῆλθον καὶ ἐζήτησαν τὴν ἀρωγὴν ὑπὲρ τῶν Γεωργ. Ἐπιμελητηρίων. Ἡ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἡ ὑπαρξίς τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων ὡς ὅρος sine qua non, (ἀνευ τοῦ ὁποίου) δὲν δύναται τίποτε νὰ γνη διὰ τὴν πρόοδον τῆς γεωργικῆς γενεᾶς καὶ πρέπει νὰ ἐνισχυθοῦν ταῦτα ἢ πρέπει νὰ ποῦν μετὰ θάρρους ὅτι δὲν μᾶς χρειάζονται τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια καὶ νὰ τὰ καταργήσουν.

Αὕτῃ ἡ κατάστασις ἡ ὁποία ἐκθέτει τοὺς θερμοὺς διασώτας τῆς γεωργικῆς ιδεολογίας οἱ ὅποιοι ἀναλαμβάνουν νὰ ἐργασθοῦν εἰς τὰ Γ. ἐπιμελητήρια δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ νὰ διακωμωδοῦνται πρόσωπα καὶ θεσμοὶ κατὰ πάντα τέλειοι.

Δι' αὐτὸ πρέπει τὸ συνέδριον νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ Κυβέρνησις λάβῃ μέριμναν καὶ δώσῃ μικρὰς τινὰς φορολογίας ἐκ τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐνισχυθοῦν τὰ Ἐπιμελητήρια. Καὶ τότε νὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ Νομοθετήματος καὶ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν προορισμὸν ποῦν τὰξεν ἢ Πολιτεία διὰ τοῦ ἀρχικοῦ νόμου.

ΣΠΥΡ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. (Γερουσιαστής). Καὶ ἐγὼ εὐχαριστῶ πολὺ τοὺς ὀργανωτὰς τοῦ Συνεδρίου διότι μοῦ ἔδωσαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθω εἰς ἐπαφὴν μετὸν γεωργικὸν κόσμον τῆς Νήσου ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσεν σοβαρωτάτας ἐντολάς, καὶ θὰ εὐκολυνθῶμεν εἰς τὸ νὰ μπορέσωμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸν προορι-

σμόν μας ὅσον τὸ δυνατὸν ἐπαρκέστερον, ὅταν ἔχω-
μεν ἀντίληψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου. Ἐγὼ δὲν
θὰ διηγήσω περὶ τῶν θεμάτων ὄλων τῶν ἀφορώντων
τὰς γεωργικὰς ὀργανώσεις διότι ὑπάρχουν ἄλλοι πολ-
λοὶ εἰδικώτεροι ἐμοῦ. Θέλω νὰ εἶπω ὀλίγα μόνον πε-
ρὶ τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων. Ὅταν συνεστή-
θη τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας καὶ ἀπεφασίσθη νὰ γί-
νη κα' ἐδῶ συστηματικὴ γεωργικὴ πολιτικὴ ἐθεωρή-
θη ἀπαραίτητον νὰ συντρέξουν τὸ Κράτος ὀργανώ-
σεις γεωργικαί, ὅπως τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια κατὰ τὸ
σύστημα τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ
Κόσμου. Εἶπα ὅτι τὸ Κράτος οὔτε πρόγραμμα γεωρ-
γικῆς πολιτικῆς ἠδύνατο νὰ ἐξετάσῃ καὶ καθορίσῃ
οὔτε καὶ νὰ τὸ ἐκτελέσῃ ἐὰν δὲν ἐλάμβανεν ἐπίγνω-
σιν τῶν συνθηκῶν τοῦ τόπου. Καὶ τὰς συνθήκας
αὐτὰς δὲν θὰ τὰς ἔδιδε ἄλλος ὀργανισμὸς ἀπὸ τὰ
Γεωργ. Ἐπιμελητήρια. Δι' αὐτὸ ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώ-
τερα σημεῖα τοῦ Νόμου περὶ Γ. Ἐπιμελητηρίων εἶναι
ὅτι λαμβάνουν τὰ Νομοσχέδια πρὶν ψηφισθῶν
ἀπὸ τὴν Βουλὴν διὰ νὰ γνωματεύουν ἀκόμα καὶ δι'
εἰδικῶν ἐπιτροπῶν καὶ νὰ δίδουν πληροφορίας εἰς
τὴν Κυβέρνησιν περὶ τοῦ ἂν τὸ Νομοθέτημα τιθέμενον
εἰς ἐφαρμογὴν διὰ τὴν γεωργίαν δύναται νὰ εἶναι
τελεσφόρον καὶ νὰ μὴ εἶναι πρόχειρον κατασκευάσμα
ἀπὸ ἓνα ὑπάλληλον. Πολλοὶ Ὑπουργοὶ δὲν εἶναι εἰ-
δικοὶ οὔτε ξέρουν κἂν ἂν θὰ γίνον Ὑπουργοὶ τῆς
Γεωργίας. Ἐὰν εἶναι ὑποψήφιοι καὶ τοὺς ἐρωτήσετε τί
Ὑπουργεῖον θὰ πάρουν θὰ σᾶς ποῦν ἢ τὸ Ὑπουρ-
γεῖον Ἐσωτερικῶν ἢ Ναυτικῶν. Κι' ἔπειτα γίνονται
Ὑπουργοὶ τῆς Γεωργίας. Εἶναι ἀνεγνωρισμένη ἡ ἀ-
δυναμία εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα πολλάκις, τοῦ
νὰ ἔχωμεν Ὑπουργοὺς οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι παρα-
σκευασμένοι εἰς τὰ ζητήματα τοῦ Ὑπουργείου των
ἕως ὅτου δὲ παρασκευασθῶν ἀντικαθίστανται ὑπὸ
ἄλλων. Ἀφ' ὅτου ἔγινε τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας
ἐλέρασαν περὶ τοὺς 40 Ὑπουργοὶ καὶ δὲν ἔγινεν κα-

νένα πρόγραμμα οὔτε ἐκ τῶν προτέρων οὔτε ἐσχημά-
τισαν κατόπιν, καὶ ἐρωτοῦν τοὺς ὑπαλλήλους ἂν ἔ-
χουν τίποτε ἑτοιμον -καὶ ἔχουν πάντα τίποτε ἑτοιμον
ἢ ἐτοιμάζουν- καὶ ἂν εἶναι ἐνεργητικοὶ δίδουν συνέν-
τευξιν περὶ τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς τὴν ὁποίαν θὰ
τηρήσουν ἀφοῦ ἐδιάβασαν ἐκεῖνο πρὸς τοὺς ἔδωσαν
οἱ ὑπάλληλοι. Κι' ἔτσι γίνονται οἱ νόμοι ἐντελῶς
πρόχειρα ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ γεωργ. κόσμου, ἐν ἀγνοίᾳ
τῶν συνεπειῶν των, γι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἀλλάζουν
συχνά, σὺν τὸν οἰκοδόμον πρὸς κτίζει 3, 4 μέτρα
τά χαλᾶ καὶ οὐδέποτε φθάνει μέχρι τῆς στέγης.
Δι' αὐτὸ ἐγένοντο τὰ Γεωργ. Ἐπιμελητήρια νὰ βοη-
θήσουν τὸ Κράτος εἰς τὴν γεωργικὴν του Πολιτι-
κὴν. Ἐκλέγονται ὠρισμένα ἄτομα τὰ ὁποῖα ἀποτε-
λοῦν τὸ Ἐπιμελητήριον. Ἐπειτα πλὴν τοῦ Νομοθε-
τικῆς σκοποῦ τοῦ νὰ βοηθοῦν τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ
τί πρόχει νὰ ρυθμίζῃ νομοθετικῶς ἔχουν τὴν ἐντολὴν
νὰ ἐπιβλέπωνν κατὰ πόσον οἱ νόμοι πρὸς ἐτέθησαν εἰς
ἐφαρμογὴν ἀποδίδουν ἀποτελέσματα καὶ νὰ διαφωτί-
ζουν τὴν Κυβέρνησιν ὥστε νὰ διορθῶννται αἱ ἐλ-
λείψεις.

Ἐν τούτοις κανένα Νομοθέτημα πρὶν τεθῆ εἰς
ἐφαρμογὴν δὲν ἀπεστάλη εἰς τὰ Ἐπιμελητήρια καὶ
κανένα ἀπὸ τὰ ὑπομνήματα πρὸς ἐστάλησαν ἀπὸ τὰς
Ἀγροτικὰς Τάξεις περὶ διορθώσεως πολλῶν ἐλλεί-
ψεων. Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν τὰ
γνωρίζουν οὔτε οἱ Ὑπουργοὶ καὶ ὅταν τοὺς ἐρωτήσω-
μεν μᾶς ἀπαντοῦν πηγαίνετε νὰ δῆτε εἰς τὸ Ἀρχεῖον.
Ἐκεῖ εἰς τὸ ἀρχεῖον ὅλα εἶναι ἐν τάξει. Ἐπειτα ὁ
Νόμος λέγει ὅτι τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια πρέπει νὰ ἔ-
χουν ἐπιτροπὰς εἰς ὅλας τὰς Κοινότητας καὶ θὰ εὐρί-
σκωνται εἰς συμφωνίαν καὶ ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτῶν
δι' ἀλληλογραφίας διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς γεωργικῆς
καταστάσεως καὶ γενικῶς διὰ τὴν συλλογὴν τῶν στα-
τιστικῶν πληροφοριῶν. Σήμερον διὰ τὴν στατιστικὴν
δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὀργανωτῆς καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς τῆν

ἀναθέτουν εἰς τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια. Πῶς δίδονται τῶρα αἱ πληροφορίες; Στέλλετε ἐγκύκλιον μὲ διάφορα ἐρωτήματα εἰς τὸν Κοινοτάρχην ὁ ὁποῖος τὴν δίδει εἰς τὸν διδάσκαλον, -διότι συνήθως δὲν εἶναι ἐγγράμματος—καὶ ἢ τὴν λησμονεῖ ὁ διδάσκαλος εἰς τὸ σφράγιον τοῦ ἢ ἐρωτᾷ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον πόσα νὰ βάλωμε. Ἄς βάλωμε 4 χιλιάδες, ἄς βάλωμε 3 χιλιάδες καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γίνεται στατιστικὴ ψεύτικη. Ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε τὴν οἶκον. κατάστασιν τῆς γεωργίας νὰ παρακολουθήσωμεν οὔτε ἀλληλογραφίαν ἐπιτρέπεται νὰ κάμουν τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια διότι πρέπει νὰ πληρώνουν Ταχυδρομικά, ἀφοῦ ἔκοψαν τὴν ἀτέλειαν ποῦ ἐπρόβλεπεν ὁ Νόμος, χάριν οἰκονομίας, καὶ ἔτσι δὲν μποροῦν νὰ καταρτίσουν τὴν στατιστικὴν ἀφοῦ τὸ Ταμεῖον τῶν εἶναι πολὺ πενιχρὸν, νὰ ἐκτελέσουν δηλαδὴ μίαν δημοσίαν τῶν τινὰ ὑπηρεσίαν. Τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια πρέπει νὰ ὀργανώσουν τοὺς Συνεταιρισμοὺς νὰ διδάσκουν ὑποδειγματικὰς τινὰς καλ)γείας εἴτε διὰ Σταθμῶν, εἴτε δι' ἐκμεταλλεύσεων κτηνοτροφικῶν, ὄρνιθοκομικῶν, μελισσοκομικῶν κ.λ.π. διὰ φυτωρίων δένδρων καὶ νὰ πολεμοῦν ὁμαδικῶς ἀσθενείας τινὰς κ.λ.π. Τοῦτο προϋποθέτει βεβαίως ὅτι θὰ ἔχουν τεχνικὰ πρόσωπα διότι δὲν μπορεῖ ἕνας ποῦ ἔγινεν μέλος τοῦ Γ. Ἐπιμελητηρίου νὰ ἔχη γνώμην ἐπ' αὐτῶν. Ἐν τούτοις δὲν ἔχουν γεωπόνους. Ἄλλοι εἶπαν ὅτι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ κάμουν αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ Ἐπιμελητήρια. Πῶς εἶναι εἰς θέσιν τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας, τὸ ὁποῖον ἐκλέγει γεωπόνους τοὺς πληρώνει καὶ τοὺς ἔχει; Δύνανται ν' ἀποκτήσουν καὶ τὰ Ἐπιμελητήρια κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Μήπως ἡ Βουλὴ ἔχει καμμίαν εἰδικότητα δι' ὅλους τοὺς νόμους ποῦ ψηφίζει; Εὐρίσκει τὰς εἰδικὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰ εἰδικὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἐκπληροῦν αὐτοὺς τοὺς καθαρῶς εἰδικοὺς σκοποὺς. Τὸ Ὑπουργεῖον ἔχει μίαν γεωργικὴν ὑπηρεσίαν. Εἶπον ὅτι ὑπάρχει σύγχυσις διότι ὄντως

ἐπιδιώκουν (τὸ Ὑπουργεῖον καὶ τὰ ἐπιμελητήρια) εἰς πολλὰ πράγματα τὸν ἴδιον σκοπὸν. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἡ συγχώνευσις; Εἶπον νὰ καθοδηγοῦνται καὶ ἐπιβλέπωνται αἱ γεωργικαὶ ὑπηρεσίαι ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τῶν γεωργῶν. Νομίζω ὅτι δύνανται νὰ δίνουν γνώμην εἰς τὰς γεωργ. ὑπηρεσίας ποῖαι εἶναι αἱ ἀνάγκαι τοῦ τόπου κλπ. Ἀλλὰ ἀκριβῶς νὰ εἶναι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ συμβουλίου εἶναι ὀλίγον δύσκολον καὶ ὀλίγον ἐπικίνδυνον. Οἱ μὲν θὰ λέγουν οὕτως ἔχει ἐπιστημονικῶς, οἱ ἄλλοι θὰ λέγουν οὕτως ἔχει πρακτικῶς. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνῃ; Οἱ Γεωπόνοι ν' ἀσχοληθοῦν εἰς μελέτας σοβαρὰς, ἔδαφολογικὰς, εἰς ἐρεῦνας, ποῖα φυτὰ εὐδοκιμοῦν εἰ; ἐκάστην περιφέρειαν, ποῖον λίπασμα προσαρμόζεται καλύτερον κλπ. Εἰς αὐτὰ τὰ τεχνικὰ ζητήματα πρέπει περισσότερον ν' ἀσχοληθοῦν. Τὰ ἄλλα πράγματα, ἤτοι ἡ προπαγάνδα εἰς τὸπους ποὺ ἔχουν ἐξερευνηθῆ ἐπιστημονικῶς καὶ δὲν ἔχουν ἄλλην ἀνάγκην ἐρεύνης, τὰ ἐμβολιάσματα, τὰ ἐλαιοκλαδεύματα, αἱ κυψέλαι τῶν μελισσῶν κλπ. εἶναι ζητήματα τὰ ὅποια δὲν χρειάζονται τὴν ἐπέμβασιν τῆς ἐπιστήμης καὶ δύνανται νὰ τὰ ἐκτελέσουν καλύτερον οἱ γεωργοὶ διὰ τῶν Ἐπιμελητηρίων. Τὸ νὰ ἐπιβλέπωμεν τὴν καταπολέμησιν τοῦ δάκου εἶναι ζήτημα δραστηριότητος παρὰ ἐπιστήμης καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ κάμουν Γεωπόνοι, ἄλλως τε τὸ πῶς ρίχνουν τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὴν μελάσσαν καὶ οἱ Γεωπόνοι μίαν φορὰν τὸ εἶδαν. Αὐτὰ ἔχουν μεγάλην σημασίαν διότι ὁ γεωργὸς ὅταν παρακινεῖται ἀπὸ ἄλλους γεωργοὺς πιστεύει περισσότερον καὶ δύνανται νὰ συνεννοηθῆ καλύτερον παρὰ μέ ἕνα ἄλλον ποὺ ἔρχεται ἀπὸ περσιπῆς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τόσῃν συμφωνίαν μὲ τὸν γεωργὸν ὥστε νὰ κερδίσῃ ἀμέσως τὴν ἐμπιστοσύνην του διότι οὔτε τὴν γλῶσσαν του ὁμιλεῖ οὔτε τὴν ψυχολογίαν του γνωρίζει. Εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ ἐπικοινωνήσῃ κανεὶς μὲ γεωροῦς.

Ὅταν ὁμοῦς κανεὶς μένῃ μαζί τῶν εἶναι εὐκολον.

Πρέπει νὰ εἶπω καὶ ὀλίγα διὰ τὰς βραβεύσεις. Τὸ Γ. Ἐπιμελητήριον πρέπει νὰ δίνη βραβεῖα εἰς τοὺς διδασκάλους νὰ ἐνισχύη τοὺς σχολικοὺς κήπους, νὰ ἰδρῦῃ Κυριακὰ Σχολεῖα κλπ. Ἐν τούτους τώρα δὲν ἐκπληροῦν τὸν προορισμὸν των διότι διὰ μὲν τοὺς σχολικοὺς κήπους ὥρισε τὸ Κράτος 5 000 δραχ. δι' ἕκαστον καὶ ἔβαλεν 2.000.000 δρ. εἰς τὸν προσημὸν. Ἄφ' ὅτου ἐγινεν ὁ Νόμος ἔπρεπε νὰ γίνουσι 1600 κήποι διότι παρήλθον τέσσερα ἔτη καὶ ἔπρεπε νὰ γίνωνται 400 κάθε χρόνον. Ἀλλὰ δὲν ἐγένοντο διότι αἱ πιστώσεις δὲν ἐνεγράφοντο εἰς τὸν προσημὸν ὡσάν, σκοπὸς τοῦ νόμου ἦτο νὰ διαφημίση μίαν ἐνέργειαν, νὰ δοθοῦν συγχαρητήρια κ' ἔπειτα τίποτε ἄλλο. Ἐπειτα εἶπαν ὅτι θὰ ἰδρῦσουσι Κυριακὰ Σχολεῖα εἰς τὰ ὁποῖα τὰ παιδιὰ χωρὶς νὰ ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὸ σπίτι των νὰ μάθουσι γεωργικὰς γνώσεις. Διότι τὴν ἀπόσπασιν δὲν τὴν θέλουσι ἀφοῦ πολλάκις δὲν θέλουσι νὰ ἐπιστρέψουσι ἔπειτα εἰς τὸν γεωργικὸν βίον, διότι πάντοτε εἶναι κατώτερος ὁ βίος τοῦ σπιτιοῦ ἀπὸ τὸ οἰκοτροφεῖον. Εἶπον λοιπὸν ἄς γίνουσι ὀλίγα σχολεῖα διότι τὸ Κράτος δὲν μπορεῖ νὰ κάμη μεγάλας δαπάνας, διότι αἱ ἐγκαταστάσεις ἀπαιτοῦν πολλὰ. Εἰς τὰ σχολεῖα αὐτὰ τὰ παιδιὰ θὰ διδάσκωνται τὴν τέχνην ἀπὸ τὸν διδάσκαλον, ἀλλὰ διὰ νὰ γίνεσθαι αὐτὸ ἔπρεπε νὰ πληρῶνεται κατόπιν ἐπιμίσθιον ὁ διδάσκαλος καὶ πολλοὶ Κοινοῖτες εἶναι πτωχοὶ καὶ δὲν μποροῦν νὰ πληρῶνουν. Ἄλλοι δὲν πληρῶνουν διότι δὲν θέλουσι. Θὰ ἐρωτήση κανεὶς. Ἐλεῖτούργησεν ὁ Νόμος ἢ ὄχι; Ἀμέσως ἕνας Τμηματάρχης στέλνει καὶ ἐρωτᾷ. Καὶ ἀμέσως κάμουν στατιστικὴν τῶν Διαταγμάτων. Ἐρωτᾷ πόσοι ἐξῆλθον ἐφέτος ἀπὸ τὸ Φροντιστήριον Ἀθηνῶν λ.χ. Ἐξῆλθον τριάκοντα (30) Ἀπὸ ποῖα χωριά; Ἀπὸ ἐκεῖνα. Ἀμέσως ἰδρῦεται Κυριακὸν Γεωργικὸν Σχολεῖον ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Ἐκάμαμεν 450 Κυριακὰ Σχολεῖα ἀλλὰ δὲν ἔχομεν οὔτε 100 πραγματικά. Ἀραγε ὁμοῦς ἀπαιτεῖται καμμία πολὺ σπουδαία δαπάνη ἐὰν τὸ Κράτος ἤθελε ἀναλάβῃ

τὴν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν τῶν γεωργῶν;

Εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν Γαλλίαν τηρεῖται τὸ ἐξῆς σύστημα. Δίδουν εἰς τὸ διδάσκαλον ἕνα χαρτὶ καὶ ἰδρύει ἕνα σχολεῖον καὶ νὰ δῆτε ὅτι δὲν στοιχίζει περισσότερον ἀπὸ 10.000 δρ. Ὁ διδάσκαλος θὰ λάβῃ 6—7 χιλ. διὰ ἐπιμίσθιον αἱ δὲ 2—3 χιλ. θὰ διατεθοῦν διὰ τὸν πειραματικὸν ἀγρὸν. Ἐνα μέρος διὰ βοτανίσματα, διὰ σκαλίσματα κλπ. Ἐὰν εἴχομεν 400 σχολεῖα τὸ Κράτος θὰ ἐπλήρωνεν 4.000.000.

Ἄμα ὅμως ἐρωτήσετε τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν θὰ σᾶς πῇ. Αναγνωρίζω τὴν ἀνάγκην τῆς γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ τόπου, ὅτι ὄντως δύναται νὰ σώσῃ τὴν Χώραν καὶ ὅτι ἄνευ αὐτῆς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνορθώσωμεν τὰ οἰκονομικὰ καὶ αὐτὸ εἶναι πραγματικότης, διότι τὶ νὰ ἀνορθώσωμεν ἀφοῦ ἔχομεν εἰσόδημα ἀνεπαρκές τὸ ὁποῖον πρέπει ν' αὐξήσωμεν; ἄλλὰ δὲν ἔχομεν χρήματα. Τότε τί θὰ γίνῃ; Πρέπει νὰ εὐρώμεν αὐτὰ τὰ χρήματα. Πρέπει νὰ κόψωμεν ἀπὸ ἄλλας δαπάνας, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ πρώτη καὶ ἡ κυριωτέρα. Ὅταν ἀρχίζεις ἀπὸ τὴν δεκάτην ἀνάγκην καὶ παραμελεῖς τὴν πρώτην θὰ πῇ ὅτι δὲν ἔχεις πραγματικὴν ἀντίληψιν τῶν ἀναγκῶν σου. Ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας δὲν ὑπάρχει συνεννόησις διὰ νὰ τὰ ἐπιτύχῃ καὶ διότι συμβιβάζεται μὲ ὀλίγα. Ὁ Ὑπουργὸς σου λέγει, ἄς μείνω ἐγὼ τώρα Ὑπουργός, μήπως ἐγὼ θὰ τὰ διορθώσω ὅλα; Χρειαίεται μία γενικὴ πολιτικὴ τὴν ὁποῖαν τὸ Κράτος νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς ὅλους τοὺς Ὑπουργοὺς καὶ νὰ μὴ ἔχῃ δικαίωμα ὁ κάθε ὑπάλληλος τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου νὰ κανονίζῃ τὴν γεωργικὴν πολιτικὴν καὶ νὰ λέγῃ ὅτι καταστρέφεται ἡ ἰσορροπία εἰς ἐξοδέψωμεν μερικὰ ἑκατομμύρια δραχμῶν. Διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν τῶν σχετικῶς εὐπορωτέρων τάξεων τὸ Κράτος ἐξοδεύει 170.000.000 δραχ. (Γυμνάσια) Διὰ τὰ τάχα νὰ τὰ ἐξοδεύῃ διὰ τὰ Γυμνάσια τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὸ 10 ο)ο τοῦ πληθυσμοῦ ποῦ θὰ στείλῃ τὰ παιδιὰ του εἰς αὐ-

τά; Ἐκεῖ πού εἶναι εὐπορώτεραι τάξεις, τὸ Κράτος εὔρε ὅτι δύναται νὰ δώσῃ 170.000.000 δρ., διατὶ τάχα διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν τῶν γεωργῶν νὰ μὴ ἐξοδεύωμεν τίποτε; καὶ νὰ λέμε ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀνάγκην ἀλλὰ δὲν ἔχομεν πόρους. Ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀνάγκην καὶ δὲν τὴν ἱκανοποιοῦμεν θὰ πῆ ὅτι θὰ πῶμεν κάποιαν μεγάλην συμφορὰν. Μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα λοιπὸν τῆς οἰκονομίας, δὲν εὐρέθη κανεὶς τρόπος νὰ ἐνισχύσωμεν τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια. Μὲ τί τότε θὰ κάμωμε τοὺς Σταθμοὺς, τὴν γεωργικὴν ἐκπαίδευσιν, τοὺς σχολικοὺς κήπους, μὲ τί θὰ βραβεύσωμεν τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς μαθητάς; Πῶς θὰ ἐνθαρρύνωμεν τοὺς διδασκάλους ποὺ φέρουν ἀποτελέσματα καλύτερα ἀφοῦ δὲν δίνουν εἰς τὰ Ἐπιμελητήρια κανέναν πόρον; Ὅταν ἔγινε ὁ Νόμος προέβλεψεν περὶ τῶν πόρων ἀλλὰ τότε ὑπῆρχον ἄλλου εἴδους φόροι, ὅπως ὁ φόρος τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ νόμισμα τότε εἶχεν ἀξίαν, συνεπῶς καὶ τὸ ποσοστὸν ποὺ περιήρχετο εἰς τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια ἦτο κατὰ σημαντικόν. Ἐκτοτε ἐγίναν τόσαι μεταβολαὶ εἰς τὰ συστήματα καὶ εἰς τὰς δαπάνας καὶ εἰς τὸ νόμισμα ὥστε ἔπρεπε κατ' ἀναλογίαν νὰ αὐξηθοῦν καὶ οἱ πόροι τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων. Ἡμεῖς ἐζητήσαμεν ἐσχάτως ἵνα ὅταν συγκεντρώνεται ὁ σίτος εἰς τὴν Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν κλπ. καὶ πέρνει ὁ ἀγρότης 2—3 δρ. ἐπὶ πλέον τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς καὶ ἔχει αὐτὸ τὸ μέγα εὐεργέτημα καὶ εἶπαμεν νὰ ἀφίγη 1, 2, 3—5 ο]ο ὑπὲρ τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων διὰ νὰ χρησιμοποιεῖται διὰ τὰς ἄλλας γεωργικὰς ἀνάγκας. Διότι δὲν πρέπει ἀφοῦ ἐννοεῖται μόνον τὸ σιτάρι εἰς βάρους τῶν ἄλλων προϊόντων, καὶ ὁ ἄλλος γεωργὸς νὰ ἀγοράσῃ τὸ ψωμὶ του ἀκριβώτερα, δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε λοιπὸν τοῦ σιτοπαραγωγοῦ νὰ δώσῃ 2—3 λεπτά; Ὅταν προσφέρῃ 1000—1500 ὀκ. καὶ θὰ πάρῃ ἑπτὰ χιλ. δραχ. ὡς τίμημα τοῦ σίτου καὶ τοῦ ποῦν ὅτι χάριν τῆς γεωργικῆς σου ἐκπαίδευσέως καὶ τῶν ἄλλων γεωργῶν οἱ

ὅποιοι συνεισφέρουν γιὰ σένα θὰ σοῦ κρατήσωμεν 0,5 λεπτά τὴν ὁκτῶν δηλ. 35 δραχ. περίπου τὶς ὁποῖες θὰ ἐξόδευες εἰς τὸ πρῶτον καφφενεῖον, θ' ἀρνηθῆ; Δὲν εἶναι κανένα μεγάλο πρᾶγμα διότι πρέπει νὰ ὑποστηῇ αὐτὴν τὴν θυσίαν ἀφοῦ δι' αὐτῆς θὰ εἶχε τὸ ἀγαθὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἢ γεωργικὴ ἔχει πολὺ μεγάλα ἀποτελέσματα τὰ ὅποια δὲν φαίνονται ὅμως ἀμέσως. Πρέπει νὰ συνηθίσῃ ὁ γεωργὸς νὰ συντηρῇ τὰ γεωργικὰ ἐπιμελητήρια ἀπὸ τὰ ὅποια νὰ λαμβάνῃ τὴν γεωργ. του ἐκπαίδευσιν.

Τὸ Συνεδριὸν σας πρέπει ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνισχύσεως τῶν γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων τὰ ὅποια θὰ προσελκύσουν καὶ περισσότερα μέλη. Καὶ ἡ ἐργασία τῶν θὰ γίνεται μὲ μεγαλύτεραν δρασίν, διότι εἴαν δὲν ἔχουν δρᾶσιν δὲν θὰ εὐρίσχετε ποῖον νὰ ἐκλέξετε, πρᾶγμα πὸν συμβαίνει μὲ τὰς μικρὰς Κοινοτήτας ὅπου πολλοὶ καταβάλλουν προσπαθείας νὰ πείσουν τοὺς κατωτέρους, νὰ γίνουιν ἀρχόντες Κοινοτικοὶ τοῦ τόπου.

Κ. ΦΟΥΜΗΣ. Ποίαν γνώμην ἔχετε περὶ τῆς συγχωνεύσεως τῶν Ταμείων Ἐλαίας μὲ τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια;

Σ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Ὅπου εἶναι πολλοὶ ἐκ τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν δύναται νὰ εἶναι χωριστὰ τὰ Ταμεία Ἐλαίας, ὅπου ὅμως δὲν εἶναι θὰ μορῆ ν' ἀναλάβουν τὴν ἐργασίαν τὰ Γεωργικὰ ἐπιμελητήρια.

Καὶ τῶν Γεωγ. Ταμείων τὸ μέρος πὸν ἀφορᾷ τὰ ζητήματα τῆς προπαγάνδας καὶ τὰ ἄλλα ζητήματα πὸν μορεῖ νὰ τὰ ἐκτελέσῃ τὸ Γ. Ἐπιμελητήριο, νὰ δίδωνται εἰς ἐκεῖνα καὶ νὰ μένουιν εἰς τὰ Γ. Ταμεία μόνον ἐκεῖνα πὸν ἀφοροῦν σταθμοὺς ἐρεῦνης, ἀποδεικτικοὺς ἀγροῦς καὶ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Ἐχω τὴν ἰδέαν ἐπειδὴ τὰ Γεωγ. Ταμεία μετ' ὀλίγον θὰ λείψουν διότι δὲν ἔχουν εἰδικούς πόρους...

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἀναγράφεται κατ' ἔτος πίστωσις εἰς τὸν προ)σμόν.

Σ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Κατανέμεται εἰς πολλὰ Ταμεῖα καὶ εἰς τὰς Σχολάς. Διὰ τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια δὲν δύνουν πεντάρα. Πρέπει λοιπὸν ἐκ τῆς ἐπιχορηγήσεως αὐτῆς νὰ δίδεται ἓνα μέρος καὶ εἰς τὰ Γ. ἐπιμελητήρια. (Χειροκροτήματα).

Π. ΔΕΚΑΖΟΣ. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ συμπληρώσω τὴν μικρὰν ἀγόρευσίν μου μὲ δύο λόγια ἀκόμη, ἐπειδὴ προεκλήθην ἀπὸ τὸν ἀξιότιμον πρόην συνάδελφον Κύριον Φούμην τι πρέπει νὰ γίνῃ περὶ τῶν λοιπῶν ὀργανισμῶν, ἔχω νὰ εἶπω τοῦτο, ὅτι ἄλλοτε ἐγένετο συζήτησις μεταξὺ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ ἡμῶν. Μετὰ μακρὰς συζητήσεως κατελήξαμεν εἰς τὸ ζήτημα ὅτι ὅπως διοικούνται τὰ Ταμεῖα μὲ τὰ Συμβούλια ἀποτελούμενα ἀπὸ τὸν Νομάρχην, τὸν Ταμίαν, τὸν Διευτὴν τῆς Ἀγροτικῆς καὶ δύο μέλη τῶν ἐπιμελητηρίων τῶν ὁποίων αἱ γνώμαι δὲν λαμβάνονται πολλάκις ὑπ' ὄψιν, δὲν εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος νὰ διοικηθοῦν. Καὶ ὁ Νομάρχης καὶ ὁ Ταμίης δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν οὔτε τὴν ἀγροτικὴν συνείδησιν οὔτε τὰς γνώσεις ἐκείνας πού εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ νὰ ἀποφασίζουσιν περὶ τῶν γεωργ. προγραμμάτων. Διὰ τοῦτο εἶναι φυσικὸν καὶ πρέπει τὸ Δ. Συμβούλιον τῶν Γεωργικῶν Ταμείων νὰ εἶναι τὸ Διοικ. συμβούλιον τῶν Γεωργ. ἐπιμελητηρίων τὰ ὁποῖα εἶναι αἱ Τοπικαὶ Βουλαι. Ἐκεῖνα ὀφείλουσιν νὰ διευθύνουσιν τὰς ἐργασίας τῶν Ταμείων, νὰ καθορίζουσιν τὰ προγράμματα, σύμφωνα μὲ τὴν εἰσήγησιν τοῦ προϊσταμένου τῆς Γεωρ. ὑπηρεσίας, νὰ ἐκτελεῖται τὸ πρόγραμμα ὑπὸ τῆς γεωργ. ὑπηρεσίας καὶ τοῦ ἐπιμελητηρίου, ἢ διαχειρίσις νὰ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τοὺς Δημοσ. ὑπαλλήλους ὥστε νὰ μὴ γίνωνται καταχρήσεις καὶ τὰ χρήματα νὰ ἐξοδεύονται σχολιμώτερον. Τὸ σχέδιον ἐγένετο δεκτὸν πρὸ διετίας ἀλλὰ δὲν γνωρίζω διὰ ποῖον λόγον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς

Γεωργίας ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ, δὲν τὸ ἐξετέλεσεν. Ἦλλαξεν ὁ Ὑπουργὸς, ἦλθεν ἄλλος ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἴσως τὰς γνώμας τοῦ προκατόχου του καὶ ἐχάθη ἡ εὐκαιρία τῆς συνεργασίας τῶν Γ. Ταμείων μὲ τὰ ἐπιμελητήρια ἀπὸ τὴν ὁποίαν προσεδοκῶμεν πολλὰ τὰ ὠφέλη. Ἄς ἐλπίζομεν ὅτι ὁ νῦν Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ συνάδελφος Γεωπόνος ὅτι θὰ θελήσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ ἐκείνην τὴν σκέψιν.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ὁ Ἀξιότιμος κ. Εἰσηγητὴς διὰ τῆς λίαν ἀναλυτικῆς ἐμπεριστατωμένης καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰσηγήσεώς του μὲ ἀπήλλαξε τῆς ἀνάγκης νὰ ἀναμιχθῶ εἰς τὴν συζήτησιν καὶ συνεπῶς θὰ περιορισθῶ εἰς ὀλίγα τινά.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον θέμα, τοὺς Συν)σμούς, ὁ κ. εἰσηγητὴς ἐξέθεσε τὴν ἱστορίαν αὐτῶν καὶ ἀναντιρρήτως τὰ μεγάλα καλὰ τὸ ὁποῖα προκύπτουν ἀπὸ τὴν συνεργατικὴν κίνησιν. Κατ' ἀρχὴν καὶ μετὰ γνώσιν τῶν ἀλλαγῶν γενομένων, εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἐν τάχει ἐξηπλώθη ἡ ἰδέα τοῦ Συν)σμοῦ καὶ βλέπομεν ἐν Ἑλλάδι ἀριθμὸν συν)σμῶν ὑπερβαίνοντα ἄλλας χώρας αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐργασθῆ διὰ τὴν συν)κὴν ἰδέαν. Δὲν ξέρω εἰν τοῦτο δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς προτέρημα ἢ ἐλάττωμα. Τὸ γεγονὸς ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι ὅτι οἱ συν)σμοὶ ἐξελιχθησαν ἤδη ὡς Πιστωτικοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν, ὡς πιστωτικαὶ ὁμάδες. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἀνεπτύχθη διὰ τῶν συν)σμῶν ἡ πίστις καὶ ἐπέισθησαν οἱ ἀγρόται εἰς τὴν χρῆσιν τῶν στοιχείων τῆς οικονομίας εἶναι φυσικὸν νὰ ἐξελιχθῶν καὶ εἰς ἄλλα ἔργα, ὡς τὰ οἰκοδομικὰ, καταναλώσεως κλπ. Ἐτσι ἀνεπτύχθη τὸ συν)κὸν πνεῦμα καὶ ἡ συνεταιρικὴ συνείδησις. Ἐκείνη ποὺ πρόκειται ἰδίως νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ μεταβάλωμεν τοὺς Συνεταιρισμοὺς ἀπὸ τοῦ σταδίου τῶν πιστωτικῶν ὁμάδων αἱ ὁποῖαι χειρίζονται ὑπὸ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἀλληλεγγύης τὰ δάνεια τὰ λαμβά-

νόμενα ἀπὸ τὴν Τραπεζαν εἰς Συνεταιρισμοὺς ἀνεπτυγμένης μορφῆς κλπ. εἶναι ἡ ἐποπτεία τῶν Συνεταιρισμῶν. Διότι ἡ ἐποπτεία τῶν Συνεταιρισμῶν δὲν εἶναι ἐποπτεία λογιστικῆ. Εἶναι καθοδηγήσις τῶν Συν)σμῶν, εἶναι δημιουργία τοῦ συνεταιρισμοῦ. Πάντως τὰ καλύτερα ἀποτελέσματα θὰ εἶναι ἀπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν Συν)σμῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συν)κοῦ πνεύματος τῆς αὐτεθύνης, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἔθν. οικονομίας. Δὲν πρόκειται ν' ἀναπτύξουν ὑπερβολικῶς τὸν ἀτομισμὸν τῶν μελῶν ἀλλὰ νὰ διευθύνουν ταῦτα εἰς ἄλλην κίνησιν καλύτεραν. Δυστυχῶς ἡ ἐποπτεία τῶν Συν)σμῶν μετεβιβάσθη εἰς τὴν ἀγροτ. Τραπεζαν χωρὶς ὁ Νόμος νὰ θέλῃ τοῦτο. Ἐγινε παράρτημα τῆς ἀγροτικῆς πίστεως. Ἐχασε τὴν ἀποστολὴν τῆς καὶ στεροῦνται οἱ Συν)σμοὶ τῶν φυσικῶν αὐτῶν καθοδηγητῶν καὶ ἐποπτῶν. Ἄλλοτε συνῆλθεν εἰς τὰ Ἀμπελάκια τῆς Θεσσαλίας, τὴν ἱστορικὴν αὐτὴν πόλιν τῆς συν)κῆς κινήσεως ἐν συνέδριον τὸ ὁποῖον ἐξήτασε τὴν θέσιν τοῦ ἐπόπτου ἔναντι τοῦ Συν)σμοῦ καὶ τῆς Τραπεζῆς. Σήμερον κατήντησεν ἡ ἐποπτεία εἰς ἐντελῶς τραπεζιτικὸς ὄργανισμὸς καὶ ἔλβεν ἐχθρικὴν θέσιν τρόπον τινὰ, οἷαν θέσιν λαμβάνει ὁ εἰσπράκτωρ ἔναντι τοῦ ὀφειλέτου. Ἐζητήσαμεν ἡ Ἐποπτεία νὰ ἀναδιασφαινωθῇ ἐντὸς τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ν' ἀποτελέσῃ τμήμα χωριστὸν αὐτῆς διότι σήμερον δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ὄργανον τοῦ ἐνασκούντος τὴν ἀγροτικὴν πίστιν ἢν πολλάκις ἀσκεῖ καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τραπεζα τῆς ὁποίας οἱ ὑπάλληλοι δὲν ἔχουν ἀγροτικὴν συνείδησιν, καὶ ἔχομεν τρόπον τινὰ τοὺς ἐπόπτας ὡς ὄργανον Τραπεζιτικόν, ὡς ὄργανον εἰσπράξεως τῶν δανείων. Ἐχασεν ὁ Συν)σμὸς τὸν φυσικὸν ὁδηγόν του ὁ ὁποῖος θὰ τὸν ἔκαμεν ἀπὸ ἀπλῆν πιστωτικὴν ὁμάδα νὰ γίνῃ ὄργανον ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος τῆς αὐτεθύνης καὶ τῆς ἀγροτικῆς συνειδήσεως. Ὁ Ἰσαακίδης, καὶ ἄλλοι ἱεραπόστολοι τῆς συν)κῆς ιδέας

οἱ ὅποιοι ἐμαρτύρησαν κυριολεκτικῶς εἶπον ὅτι οἱ Συν)σμοὶ πρέπει νὰ εὔρουν τοὺς ὁδηγοὺς αὐτῶν. Ἐλπίζω ὅτι καὶ τὸ συνέδριόν σας θὰ καταλήξῃ ἴσως εἰς τὰ πορίσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξεν ἡ σύσκεψις τῶν Ἀμπελακίων.

Ἔρχομαι εἰς τὸ ζήτημα τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων. Ὁ Νόμος οὗτος κατὰ παράδειγμα τῶν ἄλλων χωρῶν ἐσκέφθη νὰ ἰδρῦσῃ ὄργανισμοὺς τοπικοὺς, γεωργ. αὐτοδιοικήσεως, τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια. Ὅλα τὰ Κράτη ἐσκέφθησαν ὅτι ἐπειδὴ λόγῳ τῆς ποικιλίας, τῆς ἰδιοτυπίας τῶν κλιματολογικῶν, ἔδαφολογικῶν καὶ λοιπῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἡ Γεωργία δὲν εἶναι δυνατὸν διὰ τρόπου συγκεντρωτικοῦ νὰ ρυθμισθῇ ἡ γεωργικὴ διοίκησις καὶ νὰ ἀσκηθῇ ἡ γεωργικὴ πολιτικὴ, νὰ ἰδρῦσουν μίαν τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν εἰς τὴν ὁποίαν νὰ δώσουν κατὰ πρῶτον λόγον τὴν γεωργικὴν διοίκησιν. Ἡ Γερμανία εἰσήγαγε σπουδαίαν ὀργάνωσιν εἰς ὅλας τὰς διοικητικὰς λειτουργίας αὐτῆς. Εἰσήγαγε τὸν θεσμὸν τῶν Γεωρ. Ἐπιμελητηρίων. Ὅλα τὰ Κράτη ἔχουν τὸν θεσμὸν αὐτὸν, ὄχι ὡς ἓν σῶμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀλλὰ ὡς ὄργανον ἀσκήσεως διοικήσεως. Ὅπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀσκηθῇ ἡ Πολιτικὴ διοίκησις ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τῶν Δήμων, ἔτσι καὶ ἐδῶ ἰδρῦθησαν τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια, διὸ καὶ τὰ ὄργανα τῆς Διοικήσεως εἶναι αἰρετὰ. Ἀλλὰ τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν τὸ ὁποῖον δυστυχῶς τόσον πολὺ εἶνε προσκεκολλημένον εἰς τὴν ιδέαν τῆς συγκεντρώσεως ἢ ὁποία ἐξυπηρετεῖ καὶ ἄλλους σκοποὺς, τοὺς κομματικοὺς, δὲν εἶδεν εὐχαρίστως τὴν αὐτοδιοίκησιν, τὴν μείωσιν τοῦ Ἱμπεριουμ τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ τὸ Κέντρον, διὸ καὶ δὲν ἠννόησεν τὰ Γεωργ. Ἐπιμελητήρια. Τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα τοῦ 1927 γράφει ὅτι ἡ διοίκησις τοῦ Κράτους πρέπει νὰ στηριχθῇ εἰς τὴν αὐτοδιοίκησιν καὶ ἀποκέντρωσιν. Δυστυχῶς κάθε ἄλλο παρὰ αὐτὸ γίνεται εἰς τὴν Γεωργικὴν

Διοίκησιν. Εἰς τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια ἔδειξε ἐγθρότητα διὰ μέτρων πού ἐπρόκειτο νὰ βλάψουν τὸν θεσμόν. Τὰ ἐπιμελητήρια ἰδρύθησαν τὸ 1914. Τὰ Δ) γματα ἐξεδόθησαν τὸ 1919. Καὶ τέλος τὰ Ἐπιμελητήρια ἤρχισαν λειτουργοῦντα ἐπὶ Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως τὸ 1926.

Ἄλλ' ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅπως ἀπέδειξεν ἡ πείρα ὅλων τῶν Χωρῶν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀσκηθῇ τοπικὴ Διοίκησις ἄνευ Τοπικῆς Γεωργικῆς Αὐτοδιοικήσεως, εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς, εἶναι ἐπιταγὴ τοῦ Συντάγματος, εἶναι ἀρχὴ τῆς Δημοκρατίας, ὅτι τὰ Ἐπιμελητήρια διὰ τὴν ἀσκήσουν τὴν ἀποστολὴν των πρέπει νὰ ἔχουν πόρους. Καὶ ὅχι νὰ ἐξετάζωνται τὰ ζητήματά των μὲ τὴν μεγαλυτέραν γλισχρότητα.

Ἐσχάτως προέβημεν εἰς διάβημα σὺλλογικὸν οἱ Γεωρυσιασταὶ τῶν Γεωρ. Ἐπιμελητηρίων, καὶ λυποῦμαι διότι ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας εἶπεν ὅτι δὲν δύναται νὰ δώσῃ τίποτε, λυποῦμαι διότι ἐτέθησαν εἰς δευτέραν μοῖραν τὰ Γεωργ. Ἐπιμελητήρια καὶ ἐλπίζω ὅτι τὸ Συνέδριον θὰ ὑψώσῃ εὐχὴν εἰς τὴν Κυβέρνησιν δηλοῦν ὅτι πρῶτον ζήτημα τῆς γεωργ. πολιτικῆς εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῶν Ἐπιμελητηρίων.

Καὶ ἔρχομαι εἰς τὰ Γεωργικὰ Ταμεῖα. Ὁ Νόμος 4142 ὁ ὁποῖος ἀνεδιωργάνωσε, κατ' ἐμὲ ἀπεσυνέθεσε, τὴν γεωργικὴν διοίκησιν, ἵδρυσεν τὰ Γεωργικὰ Ταμεῖα. Εἰς τὸ φυλλάδιον πού ἐξέδωσε τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ὀνομάζει τὴν ἵδρυσιν τῶν Γεωργικῶν Ταμείων ἀποκέντρωσιν.

Ὅταν ὅλοι ξεύρομεν ὅτι ἀποκέντρωσις εἶναι ἡ πρωτοβουλία τῶν περιφερειακῶν ὀργάνων εἰς τὸ νὰ ρυθμίζουσιν τὴν θέσιν των, ἐνῶ ἐν προκειμένῳ εἶναι γνωστὸν ὅτι τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ Γεωργ. Ταμεῖον ἐὰν δὲν ἐγκρίνῃ τὸ Κέντρον τὸ ὁποῖον χορηγεῖ καὶ τὰ οἰκονομικὰ μέσα, κάθε ἄλλο παρὰ ἀποκέντρωσις εἶναι ἡ ἵδρυσις τῶν Γεωργ. Ταμείων. Τὰ Γεωργ. Ταμεῖα δυστυχῶς εἶχον καὶ ἓνα ἕμμεσον σκοπόν. Ἡ-

σαν μία ἐπιβουλή, μία τορπίλλη κατὰ τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων. Εἰς τὴν συζήτησιν ποῦ ἔγινεν τοῦ Νόμου 4142 εἰς τὴν Βουλὴν καὶ Γερουσίαν κατεδείχθη ὅτι ἀπώτερος σκοπὸς τῶν Νομοθετησάντων τὰ Γεωργικὰ Ταμεία ἦτο ὁ τορπιλλισμὸς τῶν Ἐπιμελητηρίων, ἀφοῦ ὁ θεσμὸς τῶν μὲν Ταμείων ἦτο συγκεντρωτικὸς τὰ δὲ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια ἦσαν θεσμὸς αὐτοδιοικήσεως. Νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη λύσις παρὰ ἡ συγχώνευσίς τῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Ἐλαιοταμεία, νομίζω ὅτι εἰς πλείστας περιφερείας τὸ ἔργον τῶν εἶναι ἔργον ἐπιμελητηριακόν. Ὅπου δὲν ὑπάρχουν τοιαῦτα εἶναι δυνατόν δι' εἰδικοὺς σκοποὺς νὰ διατηρηθοῦν τὰ Ἐλαιοταμεία, ἀλλὰ πρέπει ν' ἀποτελέσουν μέλος τῶν Γεωργ. Ἐπιμελητηρίων.

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ σημερινὸς τρόπος διοικήσεως διὰ τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια τῶν ὁποίων οἱ πόροι εἶναι γλίσχροι. Πρέπει νὰ εἶναι αἰρετὰ τὰ μέλη τῶν Ταμείων Προνοίας Ἐλαιοπαγωγῆς, τὰ ὁποῖα διαθέτουν ἀνεξελέγκτως τόσα μεγάλα ποσὰ καὶ τῶν ὁποίων οἱ σύμβουλοι διορίζονται ὑπὸ τοῦ Κέντρου. Πάντως καὶ ἐὰν δὲν ἤθελον συγχωνευθῆ τὰ Ἐλαιοταμεία δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ διορισμὸς τῶν συμβουλίων τῶν ἀπὸ τὸ Κέντρον.

Ὁ Νομοθέτης τοῦ 1914 γράφει ὅτι τὰ μέλη τῶν Γεωργ. Ἐπιμελητηρίων ἐκλέγονται ἀπὸ τὰ Κοινοτικά συμβούλια. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ μεταβάλωμεν. Ἄμα γίνεται ἄμεσος ἐκλογὴ τῶν προσώπων ἐκ μέρους τοῦ γεωργ. κόσμου τὴν ὁποίαν ὁ Νομοθέτης ἔθεσεν ὡς προσεχῆ νομίζω ὅτι θὰ ἔχωμεν περισσοτέρας κυρώσεις καὶ πρέπει νὰ φθάσωμεν εἰς αὐτήν. Τὰ Γεωργ. Ἐπιμελητήρια ἀσκοῦν τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν. Ἡ ἐκλογὴ πρέπει νὰ εἶναι ἄμεσος καὶ οἱ πόροι τοιοῦτοι ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐκτελέσουν τὸν προορισμὸν τῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Οἰνοποιεῖα ἤκουσα τὸν κ. Εἰσηγητὴν περιμένω ν' ἀκούσω καὶ ἄλλους ἵνα μορφώσω γνώμην.

Α.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ. (Βουλευτής Ἡρακλείου).

Ἐν πρώτοις εὐχαριστῶ θερμότατα τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν πρόσκλησιν πρὸς μου ἔκαμεν. Ἀναφερόμενος εἰς τὴν εἰσήγησιν τοῦ ἀξιότιμου κ. Βαρούχα τονίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία ἀπολύτως ἀμφιβολία ὅτι ἡ Συνεταιριστικὴ κίνησις ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν ἀνωτέρου πολιτισμοῦ καὶ προσδίδει δικαιολογημένην σημασίαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν λελογισμένην προστασίαν τοῦ Γεωργ. πληθυσμοῦ. Θὰ μου ἐπιτρέψητε νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ προσπάθεια πρὸς κατεβλήθη ἔξ ὧν ἤκουσα ἀπὸ τὸν κ. Βαρούχαν ὅπως δημιουργηθῇ ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου δὲν μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τῶν τάξεων τούτων. Ἐξετέθησαν ὠρισμέναι πληροφορίαι ὅχι τόσο ἀκριβεῖς. Προπαντὸς πρέπει νὰ ξεύρετε ὅτι καὶ λόγῳ καταγωγῆς καὶ λόγῳ σπουδῶν καὶ ἰδεολογίας εἶμαι ὅσον καὶ σεῖς θιασώτης τῆς ἀγροτικῆς ἰδέας, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ παραλείψω νὰ εἶπω, ὅτι ὁ ἐθνοσοσιασμός ὁ ἰδικός σας ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς ἀδιαφιλονικήτου προσπαθείας σας. Εἶπατε ὅτι τὸ ἐμπόριον ἔδωκεν εἰς τὸ κίτρον μίαν δραχμὴν ἐνῶ ἡ Ἐνωσις ἔξ. Ἐχῶ στατιστικὴν. Μὲ συναλλαγματικὴν κατάστασιν ἀνώμαλον, τὸ ἐμπόριον ἔδωκεν εἰς τοὺς παραγωγοὺς τέσσαρας δραχμὰς καὶ ἡ Ἐνωσις ἔδωσε τὸ ἴδιον ποσόν, μὲ συνάλλαγμα διπλασίας ἀξίας. Μὲ δολλάριον 75 δραχμῶν ἔδωκε 3.75, μὲ δολλάριον 175 ἔδωκε 4 δραχμὰς τὸ 1931 καὶ 4,50 τὸ 1932. Θέλω νὰ πιστεύσετε ὅτι τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον δὲν παρέλειψε ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν τόπον. Εἶμαι Γεωπόνος καὶ παραγωγός. (Διαμαρτυρίαι) Μοῦ ἔκαμετε τὴν τιμὴν νὰ μὲ προσκαλέσετε, ὡς ἄνθρωπον πρὸς ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν συμφερόντων τοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ. Σὰς λέγω ὅτι ἡ προσπάθεια ὅπως τεθῇ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐμπόριον τὸ ἀνυστεροβούλως δρῶν ἐναντι τοῦ παραγωγικοῦ πλη-

θυσμοῦ δὲν εἶνε ὀρθή. Τὸ ἐμπόριον τὸ ὁποῖον ἐχα-
ρακτηρίσατε ὡς ἀρπακτικὸν ὄργανον, παλαίει ἀπεγνω-
σμένως, εὐρίσκεται εἰς τὴν ψευδαίσθησιν τοῦ πλούτου.
Κατὰ τὴν γνώμην τὴν ἰδικήν μου, ὡς ἐνδιαφερομέ-
νου διὰ τὰ γεωργικὰ ζητήματα τοῦ τόπου, καὶ ὡς
πολιτευομένου, μὲ μίαν προσπάθειαν στενωτέρας ἐπα-
φῆς πρὸς τὰς γεωργικὰς ὑπηρεσίας καὶ μία ἐπαφή
μετὰ τοῦ ἐμπορίου ὅχι κατὰ τρόπον ἐχθρική εἶναι
ἢ βίασις τῆς ἐξελίξεως τοῦ τόπου. Εἰς τὸ σημεῖον
τοῦτο ἀναφέρομαι εἰς τὸν ἐπιγραμματικὸν λόγον τοῦ
ἀξιότιμου Ἀρχηγοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ κόμματος κ. Μυ-
λωνᾶ κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ μία δι-
ευθυνομένη οἰκονομία, ἢ ὁποία χωρὶς νὰ ἀτοπνίγῃ
τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, θὰ τὴν περιορίζῃ ἐντὸς
τῶν ὁρίων τοῦ γενικοῦ συμφέροντος.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ. Ἐγὼ δὲν θ' ἀπασχολήσω τὸ συ-
νέδριον μὲ πολλὰ διότι τρέμω πρὸ τῆς ἰδέας μήπως
χαθῆ καὶ ἐν λεπτὸν πολῦτιμον. Ἐχω μίαν μικρὰν
διαφωνίαν μὲ τὸν κ. Βαρούχαν ἐφ' ἐνὸς σημείου. Εἰς
τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια δὲν χρειάζεται Ἐποπτικὸν Συμ-
βούλιον ὅπως εἶπεν, διότι τὸ ἔργον τοῦ ἐποπτικοῦ
συμβουλίου θὰ ἐκτελῆ ἢ Γενικὴ Συνέλευσις ἢ ὁποία
συνέρχεται δις τοῦ ἔτους. Ἡ Γεν. Συνέλευσις ἀσκεῖ
τὸν ἔλεγχον τῆς νομιμότητος. Ὡς πρὸς τὰ Γ. Ταμεῖα
εἶναι γενικῶς ἀνεγνωρισμένον, καὶ ἔχω ἔγγραφα τῶν
ἐπιμελητηρίων Λακωνίας, Λαρίσσης, Ἰωαννίνων, Ζα-
κύνθου, Εὐβοίας, Πρεβέζης, Τρικάλων καὶ Ἀττικο-
βοιωτίας τὰ ὁποῖα ὅλα συμφωνοῦν διὰ τὴν κατάρ-
γησίν των. Ἐκτὸς ιούτου ἔχω γνώμας τῶν Γ. ὑ-
πηρεσιῶν αἱ ὁποῖαι συμφωνοῦν εἰς τὴν συγχώνευ-
σιν ἀναγνωρίζουσαι ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπέλ-
θῃ ἢ ἀρμονία τῶν κοινῶν σκεπῶν ποὺ ἐξυπηρετοῦν
τὰ ἐπιμελητήρια καὶ τὰ Ταμεῖα. Ὡς πρὸς τὴν συγχώ-
νευσιν πρέπει νὰ μετέλῃ ὡς εἰσηγητῆς ὁ Προϊστάμε-
νος τῆς Γεωργικῆς Περιφερείας πρὸς λήψιν ἀποφά-
σεων ἐπιστημονικῆς φύσεως τῶν λοιπῶν θεμάτων

εἰσαγομένων ὡς καὶ ἤδη ὑπὸ τοῦ Προέδρου, τὰ δὲ θέματα τῆς Γεν. Συνελεύσεως θὰ καθορίζωνται ἀπὸ τὴν διοικοῦσαν ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ μετέχη καὶ ὁ Προϊστάμενος τῆς Γεωρ. Περιφερείας.

Ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τῆς Νομικῆς γνωμοδοτήσεως μᾶς τὸ δίδει ὁ Νόμος, διότι λέγει ὅτι τὰ Ἐπιμελητήρια γνωμοδοτοῦσι εἴτε οἰκοθεν εἴτε ἐπὶ προσκλήσει μιᾶς ἀρχῆς, ὥστε ἐδῶ δὲν πρόκειται περὶ τροποποιήσεως Νόμου, ἀλλὰ ἐφαρμογῆς ὑπάρχοντος τοιούτου. Αὐτὰ παρακαλοῦμεν τοὺς Γερουσιαστὰς νὰ φροντίσουν. Ἐπίσης τοὺς παρακαλοῦμεν νὰ φροντίσουν διὰ τὴν ταχ(κ)ὴν ἀτέλειαν. Ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῶν Ἐλαιοταμείων λέγω ὅτι ἡ Γεν. Διοίκησις εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ διορίζη τὰ μέλη τῶν Ἐλαιοταμείων τὰ ὁποῖα προτείνουν τὰ ἐπιμελητήρια, ἐκτὸς ἐὰν παραβιασθῇ ὁ Νόμος. Τὸ Ἐπιμελητήριον μάλιστα ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κανονίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν ἐντὸς ὁρίου τὸ ὁποῖον ὁ αὐτὸς νόμος ὀρίζει.

Δὲν ἔχω νὰ προσθέσω τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τοὺς κ.κ. Γερουσιαστὰς μας οἱ ὁποῖοι ἀπέδειξαν ὅτι ἔχουν παρακαλουθήσῃ καὶ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τῆς ζωῆς τῶν ἐπιμελητηρίων μας καὶ προτείνω ν' ἀνατεθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ ἔργον τῆς διατυπώσεως τῶν συμπερασμάτων ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

ΣΤ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ. Συνομολογῶ καὶ ἐγὼ ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν Γ. Ταμείων πρέπει νὰ ἐκλείψῃ καὶ ὁμολογῶ ὅτι ὁ κ. ἀγορητὴς εἰς τὴν ἀγόρευσίν τὴν ὁποίαν ἔκαμε μᾶς εἶπε πολὺ σωστὰ πράγματα, ὅτι ὁ Νόμος δὲν εἶναι ἐκδήλωσις τῆς καθολικῆς βουλήσεως ἀλλὰ τῆς κρατούσης τάξεως. Ἐὰν πάρωμεν τὴν ἀρχὴν αὐτὴν θὰ ἴδωμεν ὅτι οὔτε μᾶτι Νομικοῦ τοδεῖδεν οὔτε ἡ Γερουσία τὸ ἐπεξεργάσθη διότι εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς λαμβάνουν μέρος εἰς αὐτὸ (τὸ συμβούλιον τοῦ Γ. Ταμείου) διάφορα πρόσωπα, καὶ ἡ διοικοῦσα ἐπιτρο-

πῆ δὲν ἔχει οὔτε ἔλεγχον οὔτε ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ Συμβουλίου.

Τὰ Γεωργ. Ταμεία εἶναι γέφυρα καλύψεως τῶν ἀτασθαλιῶν τῆς γεωργ. ὑπηρεσίας, εἶνε φραγμὸς τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀγροτικῆς Βουλήσεως.

Πρέπει νὰ εἴπωμεν τὴν γνώμην αὐτὴν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὸ ὁποῖον θὰ θελήσῃ νὰ κάμῃ κάτι. Διότι θὰ εἶδεν ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν πρωτοβουλίαν τὸ Συμβούλιον, ἀλλ' ἡ Γεωργ. ὑπηρεσία. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι αἱ πιστώσεις δίδονται ἀπὸ τὸ Κέντρον, δὲν ὑπάρχει κανὲν ἴχνο; αὐτοδιοικήσεως. Τὰ θέματα τὰ εἰσηγείται ὁ Προϊστάμενος τῆς ὑπηρεσίας καὶ τὰ ἐγκρίνει τὸ Κέντρον. Ἔρχεται ἡ ὑπηρεσία καὶ λέγει, θὰ κάμω πρότυπα, τὸ Συμβούλιον δὲν μπορεῖ ν' ἀντιδράσῃ ἐκτὸς ἐάν δὲν δώσῃ τὰ χρήματα. Ἀλλὰ καὶ τότε θὰ ἀντιδράσῃ ἡ Ὑπηρεσία, λέγουσα ὅτι αὐτὰ εἶναι τεχνικά πράγματα κλπ. Ἔχω ἀκλόνητον τὴν πεποίθησιν ὅτι πρέπει τὰ Γεωργικά Ταμεία νὰ συγχωνευθοῦν μὲ τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια καὶ οἱ πόροι τῶν νὰ μεταβιβασθοῦν εἰς αὐτά.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Ὅταν θὰ εἰσηγούμην τὸ θέμα, ἔλεγα νὰ προβῶ εἰς μίαν ἀποκάλυψιν. Εἶχα ἐνθουσιασθῆ προχθὲς πού ἐπέρασεν ὁ κ. Φιλιππόπουλος Εἰδικὸς Τμηματάρχης Ἐλαιοκόμος τοῦ Ὑπουργείου, καθὼς καὶ μὲ τὴν προικοδότησιν πού ἐγένεν εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἀσωμάτων. Ἐπληροφορήθην λοιπὸν ὅτι τὸ Κέντρον τὸ ὁποῖον ἀπέτυχεν εἰς τὰς προσκαθείας του νὰ πασάρῃ εἰς τὸν Πιστωτικὸν Συνεταιρισμὸν τοῦ Ρεθύμνου ἕνα πιστήριον πού ἀπέτυχεν, τώρα πρόκειται διὰ τοῦ Γ. Ταμείου νὰ ἐνσφηνωθῇ εἰς τοὺς Ἀσωμάτους. Εἶναι καὶ αὐτὸ μία ἀπόδειξις ἀπὸ τὴν ἀγαθοποιὸν δρᾶσιν τοῦ ὕδροκεφάλου τοῦ Κέντρον εἰς τὴν αὐτοδιοίκησιν.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ θέσις μου ἐπὶ τῶν θεμάτων εἶναι ὀλίγον δύσκολος καὶ ὀλίγον λεπτή. Πρῶτον διότι ἐκ-

προσωπῶ τὸν Κύριον Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ἀρμοδιώτατον εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ ἀπὸ κάθε ἄλλον ὡς προερχόμενον ἀπὸ τὴν γεωργικὴν οἰκογένειαν καὶ ὡς κτηματίαν. Καταλαμβάνετε πόσον δύσκολον εἶναι λοιπὸν νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύσω ἐγὼ ἀπλοῦς νομικὸς ὡς Προϊστάμενος τῶν Γεωργικῶν Ὑπηρεσιῶν. Δεύτερον διότι πρόκειται περὶ θεμάτων εἰς τὰ ὁποῖα ἤσχολήθησαν πρὸ ἐμοῦ ἀρμοδιώτεροι μύσται τῆς γεωργικῆς ἐπιστήμης οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε ἠσκησαν ἀνώτατα καθήκοντα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, σημερινοὶ Γερουσιασταὶ καὶ ἄλλοι Καθηγηταὶ τῆς Ἀνωτάτης Γεωπ. Σχολῆς.

Τρίτον εἶναι δύσκολος ἡ θέσις μου διότι βάλλονται οἱ διάφοροι γεωργικοὶ Νόμοι τοὺς ὁποίους οὐδὲν συμφέρον ἔχω νὰ ὑποστηρίξω ἐφ' ὅσον ἄλλοι τοὺς ἔκαμαν. Ἀλλὰ καὶ ὅπου ἐδικαιώθησαν πρέπει νὰ ἀναλάβω τὴν υπεράσπισίν των καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀφήσω ἐκθέτους. Μὲ αὐτὰς τὰς ἰδέας θὰ σὰς εἶπω τὴν γνώμην μου, διότι δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ ἐκφράσω τὴν γνώμην τῆς Κυβερνήσεως ἐφ' ὅσον ἦλθον ἐδῶ ὡς ἀκροατῆς διὰ νὰ μεταφέρω εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰς ἀπόψεις σας χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ προδικάσω τὰς γνώμας της.

Ἐν πρώτοις ἐτέθη τὸ ζήτημα τῶν Συνεταιρισμῶν. Ἐν τούτῳ δύναμαι νὰ εἶμαι ἀπόλυτος καὶ ἀνεπιφύλακτος. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ πολιτικὴ Κόμματος καὶ Κυβερνήσεως ἀνδρὲς εἶναι ἀμερίστως καὶ ἀπολύτως ὑπὲρ τῆς προωθήσεως τῆς Συνεταιριστικῆς ἰδεολογίας. Καὶ ἡ παρούσα Κυβέρνησις ἐν τούτῳ θὰ ἐργασθῇ ὅσον δύναται διὰ τὴν Συν)κὴν ἰδεολογίαν καὶ τὴν προαγωγὴν της εἰς ὅσα σημεῖα ἔχει ἀνάγκην. Καὶ ἤδη δύναται νὰ ὑπερηφανευθῇ ὅτι εἰς τὸ μικρὸν διάστημα χρόνου ποὺ κατέχει τὴν ἐξουσίαν, μόλις ἐνεφανίσθησαν περιπτώσεις τινὲς τῆς Συν)κῆς ἰδεολογίας ἐπραξεν ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἐπραξε κανεὶς ἄλλος. Ὅταν ἠθέλησε νὰ ὀργανώσῃ τὴν συγκέντρωσιν

τοῦ αἵτου ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν δώσῃ εἰς χεῖρας τοῦ Κεφαλαιοκρατικοῦ συγκροτήματος ὡς εἶναι αἱ γενικαὶ ἀποθῆκαι. Ἀλλὰ τὴν ἔδωκεν εἰς χεῖρας τῶν Ἐνώσεων Συν(σμῶν διότι πιστεύει ὅτι αἱ Ἐνώσεις αὐταὶ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ οἱ ἴδιοι οἱ παραγωγοὶ. Καὶ ἀνέθεσε τὸ ἔργον τῆς συγκεντρώσεως μὲ ὅλους τοὺς κινδύνους, διότι εἶναι ἡ πρώτη δοκιμὴ καὶ πρόκειται περὶ συγκεντρώσεως 100.000.000 ὀκάδων ἀξίας ὀκτακοσίων ἑκατομμ. δραχμ. (800.000.000) μόνον καιμόνον διὰ νὰ τονώσῃ τὰς Ἐνώσεις καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν ἀγροτικὸν Κόσμον νὰ καταλάβῃ ὅτι ὅστις εἶναι ἀσυνεταίριστος πρέπει νὰ συν)σθῇ. Δὲν πρέπει νὰ εἰσέλθωμεν εἰς συζητήσεις, διότι ἐγὼ θὰ ἤθελα τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς ἀφοῦ ἡ Κυβέρνησις τὸ μελετᾷ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐποπτείας πού ἔθιξεν ὁ κ. Σίδερης, αὕτη ἀνήκει ὅπως καὶ ὀλόκληρος ἡ ὀργάνωσις εἰς τὸ Κράτος μόνον ἀρμόδιον νὰ κανονίζῃ τὴν συνεταιρικήν κίνησιν καὶ ἐποπτεῖα. Καὶ οἱ μὲν Συν)σμοὶ θὰ δύνανται νὰ περιέλθουν εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν διότι εἶναι ὄργανα κατάλληλα διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς. Ἀλλὰ ἐρωτᾶται: ἡ ἐποπτεία πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν; Καὶ καλῶς ἔπραξεν ὁ Νομοθέτης μεταβιβάσας ταύτην εἰς τὴν Τράπεζαν; Κατ' ἐμὲ εἶναι ἀληθές καὶ ἔχω διαπιστώσῃ ὅτι οἱ Ἐπόπται τῶν Συν)σμῶν δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ οἱ ἐπόπται τῆς εἰσπράξεως τῶν χρημάτων τῆς Τραπεζῆς. Βέβαια εἴμεθα σύμφωνοι ὅτι ἡ Τράπεζα πρέπει νὰ πέρνῃ τὰ χρήματά της πίσω, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα ἴσως σύμφωνοι ὅτι οἱ Ἐπόπται τῶν Συν)σμῶν πρέπει νὰ μεταβληθοῦν εἰς ὄργανα ἀπλᾶ τῆς Τραπεζῆς, ἡ ὁποία ὀπωσδήποτε δὲν εἶναι ἐπιχείρησις ἀλλὰ διαχειριστῆς χρημάτων τὰ ὁποῖα ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν της τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος.

Ἀκολουθῶν τὴν ἀρχὴν νὰ θέτω τὰ ζητήματα καὶ ὄχι τὰς λύσεις, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ πῆτε ἐάν ἡ ἐ-

ποπτεία τῶν συνεταιρισμῶν καλῶς εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἄγρ. Τράπεζαν, εἰν πρέπει νά μείνη διαρρυθμιζομένη ἄλλως ἢ πρέπει νά περιέλθῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας, τὸ ὁποῖον νομίζω μόνον ἀρμόδιον νά ἐμπτεύῃ τοὺς Συνεταιρισμοὺς.

Δεύτερον ζήτημα εἶναι τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων, ἐν σχέσει μὲ τὴν θέσιν τοῦ Νόμου τὸ κῦρος, καὶ τὴν λειτουργίαν των. Εἶμαι εἰς θέσιν ἐκ τῶν συζητήσεων πού ἔκαμα καὶ τῆς μελέτης πού ἐνήργησα — ἴσω; δὲν εἶναι αὐταὶ αἱ ἰδέαι τοῦ κ. Ὑπουργοῦ — νά σᾶς εἶπω ὅτι ὅταν ἐπροτάθῃ νά δοθῇ ἐν ποσοστὸν ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ σίτου εἰς τὰ Γεωρ. Ἐπιμελητήρια, ἢ Κυβέρνησις ἠρνήθη καὶ ἐγὼ εἶμαι εἰσηγητὴς τῆς ἰδέας τῆς ἀρνήσεως διότι συμπλῖπει νά εἶμαι λόγῳ τῆς θέσεώς μου πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς συγκεντρώσεως σίτου ἢ ὁποῖα εἶναι ὄργανισμὸς ἀυθυπόστατος. Ἠρνήθημεν διότι ὁ παραγωγὸς εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ σίτου καίτοι ἐφέτος καλῶς ἠμείφθη καὶ ἐπῆρε 7—8 δραχ. ἐν τούτοις εἶναι γεγονὸς ὅτι ὁ παραγωγὸς ἐπιβαρύνεται μὲ 10 λεπτά παρακράτημα χάριν τῆς ἰδρύσεως συν)κῶν ἀποθηκῶν ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατὸν νά ἐννοηθῇ συγκέντρωσις σίτου. Δι' αὐτὸ θά μοῦ ἐπιτρέψητε νά ἐπανορθώσω τὰ λεχθέντα ὡς πρὸς τὴν ἄρνησιν, διότι εἶναι πιθανὸν νά θεωρῆται αὕτη ὡς ἀπάντησις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Γ. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ. (Βουλευτὴς Ἰωαννίνων). Λέτε ὅτι κρατεῖτε 10 λεπτά διὰ τὴν ἴδρυσιν ἀποθηκῶν. Τὶ θά τὰς κάνετε τὰς ἀποθήκας ὅταν σκέπτεται ὁ κ. Ὑπουργὸς νά καταργήσῃ τὴν Ἐπιτροπὴν διότι δὲν τοῦ χρειάζεται;

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς συγκεντρώσεως; ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι θεσμοί, ὅπως ἐν Γαλλίᾳ ἐνθα γίνεται ἀποτίμησις τοῦ σίτου, καὶ θά δύναται πάλιν ὁ γεωργὸς νά δίδῃ τὸν σιτόν του χωρὶς συγκεντρωσιν μὲ 8 δραχμάς τὴν ὀκᾶν. Ὡσαύτως

κρατούμεν ἄλλην μίαν δεκάραν κατ' ὄκᾶν ἀπὸ τὸν παραγωγὸν διὰ τὰ δημιουργηθῆ ἔν Ταμίειον τὸ ὁποῖον ἐὰν συγκεντρῶνεται 100.000.000 ὀκ. σίτου θὰ εἰσπράξῃ 10.000.000 δραχ. Δημιουργοῦμεν δηλ. μίαν ἐφεδρίαν ἀπὸ τὸ ἔτος πλὴ ἔρχεται διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς σιτοπαραγωγῆς. Ἐφ' ὅσον ἐκρατήσαμεν δύο δεκάρες ἀπὸ τὸν παραγωγὸν ἐνομίσαμεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν ἐπιβαρύνωμεν καὶ μὲ 2 λεπτά ἀκόμη διὰ τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια. Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἐπράξαμεν τοῦτο δὲν εἶναι ὅτι ἀφίνομεν κατὰ τεκμήριον νὰ θεωρηθῆ ὅτι εἴμεθα κατὰ τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων. Ἀντιθέτως μάλιστα. Ἐπειδὴ, Κύριοι, εὐρισκόμεθα ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ θεσμοῦ κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὅπως λειτουργοῦν τὰ ἐπιμελητήρια πρέπει νὰ καταργηθοῦν ἄλλως νὰ θελήσωμεν νὰ τὰ ὀργανώσωμεν ὅπως χρειάζεται. Διὰ τὴν νὰ τοῦ δώσωμεν τότε 2 λεπτά κατ' ὄκᾶν τοῦ σίτου, ἀφοῦ μποροῦμεν, τονούμενοι ἀπὸ τὰ ἰδικά σας συμπεράσματα, νὰ θέσωμεν εἰς τὴν διάθεσίν των ὁλόκληρον τὴν Γεωργ. ὑπηρεσίαν μετὰ 35.000.000 τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ μετὰς διαφόρους φορολογίας; Ἐπομένως ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης συνάγεται ὅτι δὲν εἴμεθα κατὰ τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων. Τοῦναντίον νομίζω ὅτι τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια τὰ ὁποῖα μπορεῖ νὰ μὴ ἐξεπλήρωσαν τὸν προορισμὸν των, εἶναι θεσμὸς χρήσιμος ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ τονωθῆ, εἶναι χρήσιμος διότι καὶ διὰ συνταγματικῆς διατάξεως ἔχει προστατευθῆ ὅπως συμβαίνει μὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν Γεωρυσιαστῶν. Εἶναι θεσμὸς συνταγματικός.

Α. ΣΙΑΔΕΡΗΣ. Δυστυχῶς ἡ ἀπάντησις εἶναι ἔγγραφος. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Δεκαζών λέγει ὅτι καίτοι ἀναγνωρίζει τὴν κακὴν οἶκον, κατάστασιν τῶν Ἐπιμελητηρίων κλπ. νομίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἐπαύξεισιν τῶν πόρων. Ἡμεῖς ἐκάμαμεν ὑπόμνημα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεπτύξαμεν πολλοὺς πόρους, εἰς τὸ ὑπόμνημα δὲ αὐτὸ ἐβάλαμεν καὶ τὸ

δίλεπτον. Τὰ εἶπομεν καὶ προφορικῶς. Καὶ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ εἰσηγηθῆτε εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπανεξέτασιν τοῦ θέματος.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῶν ἐπιμελητηρίων, νὰ τὴν ἀναδιοργανώσωμεν ἐπὶ ἄλλων βάσεων. Νομίζω ὅτι τὰ μόνα ὄργανα ποὺ δικαιούνται νὰ ἐκλέγουν τοὺς ἐκλέκτορας πρέπει νὰ εἶναι οἱ Συνεταιρισμοὶ καὶ ὄχι τὰ Δημοτικά καὶ Κοινοτικά Συμβούλια. Διότι τὰ Συμβούλια ταῦτα εἶναι μᾶλλον πολιτικά πρόσωπα, ἐνῶ οἱ (Συν)σμοὶ εἶναι οἰκονομικά ὄργανα. Ἡ ἀποστολὴ τῶν Γερουσιαστῶν δὲν εἶναι ἀποστολὴ πολιτικῆ, ἀλλὰ οἰκονομικῆ. Εἶναι ἀποστολὴ τῆς γεωργ. τάξεως ἢ ὅποια εἶναι συνησπισμένη εἰς (συν)σμούς καὶ ὄχι εἰς Πολιτικά Συμβούλια.

Ἐρχομαι εἰς τὸν Νόμον 4142. Ἐκ τῆς μακρᾶς μελέτης αὐτοῦ ἔχω πεισθῆ ὅτι ὁ Νόμος κατηρτίσθη διὰ νὰ τορπιλλήσῃ τὴν ἰδέαν τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν ὅτι μὲ τὴν τάσιν ποὺ ἔπερναν τὰ Ἐπιμελητήρια θὰ πάρουν τὴν γεωργικὴν κατεύθυνσιν τῶν Περιφερειῶν.

Ἐὰν διαβάσετε τοὺς δύο Νόμους θὰ δῆτε ὅλα αὐτὰ σχεδὸν ἐπὶ λέξει καὶ ἐπομένως ὁ Νομοθέτης τοῦ Ν. 4142 τοῦ 1929 ἔφτιασε τὸν Νόμον τοῦτον διὰ νὰ τορπιλλήσῃ τὸν Ν. 280 περὶ Γ. Ἐπιμελητηρίων. Δὲν εἶμαι μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ποὺ τὸν ἔκαμε, οὔτε συντάκτης του. Δὲν συμφωνῶ ὅμως ὅτι ὁ Νόμος 4142 δὲν ἀποτελεῖ πρόοδον ἐν σχέσει πρὸς τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχον καθεστῶς. Οὔτε συμφωνῶ ὅτι δὲν ἐθέσπισεν ἐν εἶδος ἀποκεντρώσεως. Ἐθέσπισε μίγμα ἀποκεντρώσεως καὶ αὐτοδιοικήσεως.

Ἀποκέντρωσις σημαίνει νὰ διοικεῖται μέρος τῆς χώρας παρὰ δημοσίων ὀργάνων, αὐτοδιοικήσις δὲ παρὰ τοπικῶν ὀργάνων.

Ἀποκέντρωσιν ὁ Νόμος περιέχει ἀναμφισβητήτως μετέχει δὲ καὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως διότι εἰς τὸ πεντα-

μελὲς συμβούλιον μετέχουσι καὶ δύο ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐπιμελητηρίων. Ἄρα ἔχομεν μίγμα ἀποκεντρώσεως ἐφ' ὅσον ἀντὶ ὃ Ὑπουργὸς νὰ κανονίῃ τὸ τί θὰ γίνεται εἰς κάθε περιφέρειαν ἔδωκε τὸ ἔργον τοῦτο εἰς Συμβούλιον περιφερειακόν, καὶ αὐτοδιοικήσεως ἀφοῦ μετέχουν καὶ τοπικοὶ παράγοντες.

Πάντως ὁπουδήποτε καὶ ἂν φθάνη τὸ δικαίωμα τοῦ Συμβουλίου δὲν μπορεῖ ὁ προϋπολογισμὸς νὰ μὴ ἐγκρίνεται ἀπὸ τὸ κέντρον διότι τότε πλεον θὰ εἴχομεν αὐτονομίαν. Καὶ τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν Γεωρικῶν Διοικήσεων αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄκρα ἀποκεντρώσεις ἐγκρίνει τὸ Ὑπουργεῖον. Πανταχόθεν λέγεται ὅτι ὁ Νόμος δὲν ἐλειτούργησε καλῶς διότι αἱ ἔξωτερικαὶ μας γεωργικαὶ ὑπηρεσίαι εἶναι διοικητικῶς ἐξηρημέναι ἀπὸ τὸ Κέντρον καὶ δὲν ἐτέθησαν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Γεωργικῆς κοινῆς γνώμης. Καὶ ἂν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὴν κοινὴν αὐτὴν γνώμην δὲν θὰ εὐρωμεν ἄλλην ἀπὸ τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια. Ἐάν λοιπὸν θέσωμεν τοὺς γεωπόνους ὑπὸ τὴν διοικητικὴν ἐξάρτησιν τοῦ Κέντρον ἢ ὁποῖα θὰ ἀσκεῖται ἀπὸ τοὺς Ἐπιθεωρητὰς των καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς κοινῆς γνώμης τῆς περιφέρειας, ὁ ὁποῖος θὰ ζητεῖται ἀπὸ τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια, τότε νομίζω ὅτι θὰ φθάσωμεν εἰς καρπούς πλουσίους.

Ἀπὸ ἐδῶ τώρα ἀρχίζουσι αἱ λεπτομέρειαι. Ἡ ἰδική σας σοφὴ γνώμη θὰ εἶναι ἀφετηρία διὰ τὴν ἰδικὴν μας περαιτέρω μελέτην. Πρέπει ἐντελῶς αἱ Γεωργικαὶ ὑπηρεσίαι νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων; Κατ' ἐμὲ ναι, ἀφοῦ κάθε Περιφέρεια θὰ ἔχη τὸν προϋπολογισμὸν της καὶ ἰδικὴν της γεωργικὴν φυσιογνωμίαν. Ἀφοῦ δὲ κάθε εὐρεῖα Περιφέρεια ἔχει ἰδίαν γεωργικὴν φυσιογνωμίαν πολλῶ μᾶλλον κάθε Νομὸς θὰ ἔχη ἰδιαιτέραν τοιαύτην. Ποῖος λοιπὸν εἶναι εἰδικώτερος ἀπὸ τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριον τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι ἐκπροσωπεῖ τὰ γεωργικὰ συμφέροντα τοῦ τόπου; Ὑ-

πεστηρίχθη μία διφυΐα, τὴν τεχνικὴν ἐργασίαν νὰ κάμνη ἢ ὑπηρεσία καὶ τὴν προλαγάνδαν τὸ Ἐπιμελητήριο. Νομίζω ὅτι τὰ Ἐπιμελητήρια πρὸ παντός πρέπει νὰ πάρουν χρήματα διὰ νὰ κάμουν τὸν σκοπὸν τῶν. Διότι οἰονδήποτε ποσοστὸν φορολογικὸν καὶ ἂν τοὺς δώσωμεν, δὲν θὰ εἶναι τόσον ὅσος ὁλόκληρος ὁ προϋπολογισμὸς τῆς περιφερείας.

Ἐπίσης πολλάκις ὁ γεωπόνος μετατίθεται, καὶ σταματᾷ ὁλόκληρος ἢ ὑπηρεσία ἕως ὅτου κατατοπισθῇ ὁ ἀντικαταστάτης του. Ἐὰν ὁμως ἔχη ἐτοιμὴν τὸ Ἐπιμελητήριο τὴν ἐργασίαν καὶ μετατεθῇ ὁ γεωπόνος, θὰ τὴν συνεχίσῃ ὁ ἕτερος.

Νομίζω ὅτι ἐὰν εἰς αὐτὰς τὰς βάσεις αἱ ὁποῖαι ἀντιποκρίνονται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν περισσοτέρων, μᾶς τονώσετε διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῶν, τὸ Συνεδριὸν μας θ' ἀποτελέσῃ σταθμὸν εἰς τὰ Γ. Συνέδρια διότι δὲν νομίζω ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἡσχολήθησαν ἐπὶ τόσων σοβαρῶν θεμάτων.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Ὁμιλήσατε περὶ τῆς συγκεντρώσεως τοῦ σίτου καὶ εἶπατε ὅτι ἀφηρέθη αὕτη ἀπὸ τὸν κεφαλαιοκρατικὸν ὄργανισμὸν τῶν γενικῶν ἀποθηκῶν. Νομίζω ὅτι ἐδιάβασα ὅτι ἡ συγκέντρωσις ἀνετέθη εἰς τὰς γενικὰς ἀποθήκας μὲ τοὺς Συνεταιρισμοὺς, τοὺς δὲ ὑπαλλήλους θὰ διορίζῃ ἡ Κυβέρνησις.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Αἱ Γενικαὶ ἀποθήκαι εἶναι ὄργανισμὸς ὁ ὁποῖος ἔχει σκοπὸν τὴν ἀποθήκευσιν καὶ τὴν μεταφορὰν τοῦ σίτου. Εἶχεν ὁμως ἀναλάβῃ καὶ τὴν συγκέντρωσιν αὐτοῦ ἐκτὸς πάσης ἀρμοδιότητος. Ἡμεῖς ἐκαλέσαμεν τὰς Ἐνώσεις τῶν (Συν)σμιῶν καὶ εἶδαμεν ὅτι ἡ δυναμικότης τῶν ἦτο ἀρκετὴ ὥστε ν' ἀνλάβουν τὴν συγκέντρωσιν. Ἡ συγκέντρωσις γίνεται διὰ συνεργειῶν τῶν Ἐνώσεων αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐργολάβοι καὶ μεταφέρουν τὸν σῖτον εἰς τὰς γενικὰς ἀποθήκας διότι δὲν ὑπάρχουν συνεταιρικαὶ ἀποθήκαι.

ΣΤ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ. Καὶ ἐπὶ τῆς προηγου-

μένης Κυβερνήσεως ἢ συγκέντρωσις ἐγένετο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Αἱ Ἐνώσεις Συν)σμῶν ἀνέλαβον νὰ φέρουν τὸ ὑπόλοιπον καὶ νὰ τὸ δώσουν, καὶ μὲ τὸ σημερινόν σύστημα δὲν ὑπάρχει διαφορὰ. Αἱ Ἐνώσεις ἐκτελοῦν τὴν ἴδιαν δουλειάν. Οὐσιαστικῶς καὶ τότε ἐγένετο τὸ ἴδιον.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ Ἐνὸς τῶν ζήτημα δὲν τὸ ἔχετε ἐξετάσῃ καλά. Ἐπισήμως οἱ βεβαιῶν ὅτι διὰ πρώτην φοράν αἱ ἐνώσεις ἐχρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν συγκέντρωσιν. Αἱ Ἐνώσεις καὶ πέρυσι ἐχρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν διὰ τὴν συγκέντρωσιν σαναῦ, κριθῆς καὶ βρώμης. Ἀλλὰ διὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ σίτου πρώτην φοράν ἐφέτος χρησιμοποιοῦνται.

Π. ΔΕΚΑΖΟΣ. Εἶμαι ὑποχρεωμένος ν' ἀνέλθω εἰς τὸ βῆμα διὰ δύο σημεῖα τὰ ὅποια οἱ ἀξιότιμοι προσελάθησαν ἀνέφερον.

Ἐλέχθη ἀπὸ συναδέλφον μου ὅτι κακῶς ἡ ἐποπτεία τῶν συν)σμῶν ἐλήφθη παρὰ τοῦ Κράτους καὶ ἐδόθη εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν καὶ ὅτι ἡ Τράπεζα χρησιμοποιοῦται τὰ ὄργανά της μόνον διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν δανείων καὶ οὐχὶ διὰ τὴν σκοπὸν διὰ τὸν ὅποιον ἡ Ἐποπτεία εἶναι προωρισμένη. Ὅταν ἐψηφίζετο ὁ Νόμος περὶ Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ εἶχομεν τότε τὰς γνώμας τοῦ κ. Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος καὶ ἄλλων, εἶπομεν τότε ἡμεῖς οἱ διευθύνοντες τὴν γεωργίαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὅτι οἱ Ἐπόπται καίτοι ἦσαν φιλοτιμώτατοι, ἐν τούτοις εὗρισκον πανταχοῦ ἐμπόδια ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐλέγξουν συνεταιρισμὸν καὶ ἂν παρουσιάζετο κανεὶς ἰσχυρὸς παράγων οἱ ἐλόπται ἐτίθεντο κατὰ μέρος. Ἡμεῖς ἐθεωρήσαμεν πρακτικώτερον ἀντὶ νὰ εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἐποπτεία τῶν συνεταιρισμῶν εἰς τὸ Κράτος, νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν διὰ νὰ ἔχη ὅλα τὰ μέσα ἀσφαλοῦς διαχειρίσεως, νὰ ἐκλέξη τὰ καλλίτερα πρόσωπα καὶ νὰ προωθήσῃ τὴν συνεταιρικὴν ἰδέαν. Αὐ-

τη ὑπῆρξεν ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁλοίας ἐστηρίχθημεν διὰ
νά ἀναθέσωμεν τὴν ἐποπτείαν τῶν συν)σιμῶν εἰς τὴν
Ἄγροτ. Τράπεζαν. Ἐὰν σήμερον παρουσιάζονται τὰ
πράγματα καὶ λέγουν ὅτι μόνον διὰ τὴν εἰσπραξίν
τῶν δανείων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἐλόπται, αὐτὸ θὰ πῆ
ὅτι δὲν ἐκτελεῖται ἀκριβῶς ὁ σκοπὸς τοῦ Νομοθέτου.
Ὅπως εἶπεν ὁ κ. Παμπούκας ὅτι ἐὰν που ὑπάρχει τί
τὸ τρωτὸν πρέλει νὰ τὸ διορθώσωμεν, οὕτω καὶ ἐν
προκειμένῳ πρέλει νὰ ἴδωμεν διατὶ δὲν ἐκτελεῖται
καλῶς ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου. Ἐπ' οὐδεὶ ὅμως
λόγῳ πρέλει νὰ πάρωμεν ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τρά-
πεζαν τοὺς Συν)σιμοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐπαναφέρωμεν εἰς
τὸ Κράτος.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἐπὶ τριετίαν ἀσκῶ
τὰ καθήκοντα τοῦ Προέδρου τῆς Σταφιδικῆς Ἐνώσεως
ἡ ὁποία ἐκπροσωπεῖ 40 περίπου Σταφιδικαὺς Συν)
σιμοὺς καὶ ἔχει κίνησιν ὑπὲρ τὰ 20.000.000 δραμῶν.
Καθ' ὅλον τὸ διάστημα ποὺ λειτουργεῖ ἡ Ἄγροτ.
Τράπεζα διεπιστώθη ὅτι ὄχι μόνον τοιοῦτον πρᾶγμα
δὲν συνέβη ἀλλὰ τοῦναντίον διαβεβαίω ὅτι ἡ Ἐπο-
πτικὴ ὑπηρεσία ἴσταται εἰς τὴν θέσιν της, ὅτι καταβάλλει
πᾶσαν προσπάθειαν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἀποστα-
λὴν της, τὰ συμφέροντα τῶν συν)σιμῶν, καὶ τὴν ἐξυ-
ψωσιν τῆς συν)κῆς ιδέας. Ἴσως νὰ ὑπάρχῃ ἀνεπίρ-
κεια προσωπικοῦ. Τόγε νῦν ἔχον ἐκτελεῖ τὸ καθῆ-
κόν της.

Γ. ΦΟΥΜΗΣ. Πάντως ἡ ἐποπτεία νὰ μὴ ἀσκεῖται
διὰ τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζης. Οἱ ἐλόπται ἐγίναν δυ-
νάσται καὶ κύριοι τῆς περιουσίας μας.

Π. ΔΕΚΑΖΟΣ. Τὸ δεύτερον ζήτημα εἶναι τὸ ζήτη-
μα τῶν Γεωπόνων.

Ἐπῆρξαν ἀξιοτίμοι τῶν προλαλησάντων οἱ ὁποῖοι
ἔβαλον δογμαίως κατὰ τῶν Γεωπόνων. Θέλω νὰ εἶ-
μαι δίκαιος. Οἱ γεωπόνοι εἶναι καὶ αὐτοὶ ἐπιστήμονες
σπουδάσαντες εἰς τὰς Ἀνώτερας καὶ Κατώτερας
Σχολὰς καὶ ἔχουν ζῆλον νὰ ζήσουν ἐν τῇ Κοινωνίᾳ.

Ἄλλὰ εἶναι πολὺ δυσκολώτερος ὁ ρόλος τοῦ Γεωπόνου ἀπὸ οἰουδήποτε ἄλλου ἐπιστήμονος. Ἐὰν ὁ δικηγόρος ἢ ὁ ἰατρὸς μανθάνῃ γενικὰς τινὰς ἀρχὰς καὶ ὁ γεωπὸνος μανθάνῃ γενικὰς ἀρχὰς τὰ ὁποίας ὅμως θὰ ἐφαρμόζῃ εἰς περιβάλλον ἀμελέτητον καὶ εἶναι προφανὲς ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ὑποπέσῃ εἰς πλάνας. Αὐτὸ δὲν γίνεται μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀλλ' εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Γι' αὐτὸ τὰ Κράτη τοῦ φροντίζουν γὰρ τοὺς γεωπόνους, φροντίζουν νὰ τοὺς προπαιδεύουν ἀναλόγως τῶν καθηκόντων πού θὰ τοὺς ἀναθέσουν. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ δὲν γίνεται ἐδῶ, δὲν πταίουν τὰ πρόσωπα ἀλλὰ ἡ Πολιτεία. Μολονότι ἡ Πολιτεία ἐφάνη ὅτι τὸ σημεῖον αὐτὸ δὲν τὸ ἔχει μελετήσῃ, δὲν δίδει ὅμως αἱ τὰ ἀναγκαῖα μέσα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν του.

Σεῖς πρέπει εἰς τὴν Κρήτην νὰ εἰσθε ὑπερήφανοι διότι ἀπ' αὐτὸ τὸ προσωπικὸν ἔχετε δείγματα τρανὰ μᾶς προόδου μεγάλης, ἔχετε Σχολὰς πού ἀποδίδουν λαμπροὺς καρπούς, ἔχετε Ἐπιθεωρητὴν καὶ γεωπόνους οἱ ὁποῖοι διαπνέονται ἀπὸ ἔνθεον ζῆλον. Ἐὰν παρουσιάζουν τινὲς ἀτελείας δὲν πρέπει νὰ τὰς γενικεύσωμεν ἐφ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ. Γι' αὐτὸ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ θὰ ἐπεθύμουν καὶ θὰ ἐπρότεινον ὅπως προκειμένου περὶ τῆς γεωργ. ἐκπαιδεύσεως, προπαγάνδας καὶ ἐξειδικεύσεως, νὰ χαράξῃ τὸ Κράτος ὠρισμένον πρόγραμμα διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν τῶν γεωπόνων ἀναλόγως τῶν διαφορῶν ὑπηρεσιῶν πού τοὺς προορίζει. Καὶ νὰ εἰσθε βέβαιοι ὅτι ἐὰν ἕκαστος τῶν γεωπόνων ἐξειδικευθῇ εἰς τὸν κλάδον πού προορίζεται νὰ ἐργασθῇ, καὶ ἐκεῖνος θὰ προσφέρῃ μεγαλυτέρας ὑπηρεσίας καὶ σεῖς θὰ εἰσθε εὐχαριστημένοι καὶ δίκαιοι ἀπέναντι ὑπαλλήλων πού ἐργάζονται, καὶ τ' ἀποτελέσματα θὰ εἶναι ἄριστα.

Ν. ΑΣΚΟΥΤΣΗΣ. (Βουλευτὴς Ρεθύμνης). Κύριοι Σύεδροι, κατ' ἀρχὴν δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ λάβω τὸν

λόγον διότι ἔχω τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ παρουσία τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κρήτης ἐν τῇ Βουλῇ καὶ τῇ Γερουσίᾳ εἰς τὸ Συνέδριον ἔχει μᾶλλον τὴν θέσιν παρατηρητῶν διὰ νὰ φωτισθοῦν εἰς τὰ σοβαρὰ πορῆματα τῆς πείρας καὶ τῆς πράξεως τὰ ὁποῖα οἱ εἰσηγηταὶ τοῦ Συνεδρίου ἀναπτύσσουν ἐνώπιον ἡμῶν. Ἀλλὰ μία μικρὰ ἰδιότης μου κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν καὶ ἐφόσον ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ Νόμου 4142 τοῦ ὁποῖου τὴν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἤσκησα, με ἀναγκάζει νὰ εἶπω ὀλίγα τινά.

Ἔχω τὴν ἀρχὴν ὅτι ὅλοι οἱ νόμοι οἱ Ἑλληνικοὶ ἔχουν τὰς ἀτελείας των καθ' ὃν τρόπον συγγράφονται, διότι κυρίως γράφονται ἀπὸ ἀνθρώπους εὐρισκομένους ἐν τῷ Κέντρῳ, γράφονται, Κύριοι, ἀπὸ ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν πείραν. Συμβαίνει ὅμως καὶ τὸ ἀντίθετον. Ὅτι παρὰ τὰς ἀτελείας ὁσάκις ἐμπιστευθῶν οὗτοι εἰς ἀνθρώπους καλοὺς, εἰς ἐκτελεστικά ὄργανα καλὰ με πείραν, με ἀφοσίωσιν καὶ ἰζῆλον ἀποδίδουν τοὺς καρποὺς των. Δὲν πρέπει νὰ ἔχομεν τὸ τρομερὸν ἐλάττωμα τοῦ Ρωμηοῦ, ὁσάκις ἓνα νόμος παρουσιάζῃ ἀτέλειαν νὰ τὸν ἀντικαθιστῶμεν καὶ νὰ μὴ πάρωμεν τὴν πείραν καὶ τῆς πράξεως τὰ πορίσματα καὶ νὰ τὸν θεραπεύσωμεν.

Ὁ Νόμος 4142 ἔχει τὰς βασικὰς τῶν ἀτελείας προσηγομένας ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι συνεγράφη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Κέντρου οἱ ὁποῖοι εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀποβλέπουν καὶ ἀπέβλεψαν παρὰ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ παντὸς ἐν ἑαυτοῖς.

Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου ἐγὼ ὁ ἴδιος διηπληκτίσθην ἐν τῷ Κέντρῳ, ἔφθασα μέχρι προσωπικῶν ἀντεγκλήσεων, ἔφθασα μέχρι τοῦ σημείου νὰ τοὺς ἀπειλήσω με καταγγελίαν ἐπὶ ἀντιποίησει ἀρχῆς διότι εἶχον τὴν ἀξίωσιν αὐτοὶ ποὺ δὲν ξέχουν καὶ τὴν θέσιν τῆς Κρήτης, νὰ ἐγκρίνουν τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν Γεωργικῶν Ταμείων τῆς Κρήτης.

Εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ νομίζουσι ὅτι γνωρίζουσι τοὺς κλιματολογικοὺς ὄρους καὶ τὰς συνθήκας τῆς. Ὑπερίσχυσα κατόπιν προσωπικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐδῶ μπορούμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Νόμος 4142 ἐτοποθέτησεν ἀνθρώπους φύσει ξένους πρὸς τὴν Γεωπονικὴν ὑπηρεσίαν. Τὶ δουλειὰ ἔχει ὁ Δημόσιος Ταμίας μέσα εἰς τὸ συμβούλιον; ἀντὶ ἐδῶ ὁ Νόμος νὰ δώσῃ τὴν πλειοψηφίαν εἰς ἐκπροσώπους τοῦ Γεωργ. Ἐπιμελητηρίου τὴν ἔδωσεν εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὀφείλετε ν' ἀναγνωρίσετε ὅτι ἐὰν εἶχομεν ἀποτυχίας, αὐταὶ ὀφείλονται εἰς τὴν κακὴν ἐκτέλεσιν τῶν Νόμων ὡς αὐτὰ ἐκτελεστικά ὄργανα δὲν εἶναι τὰ ἐνδεδειγμένα. Ἀποτυχίαι εἶναι ἐκεῖνο πὸν ἀνέφερον ὁ κ. Βαρούχας. Ἰδρῦθησαν λ. χ. δύο τυροκομεῖα εἰς τὰς χειροτέρας τῶν θέσεων, τυροκομεῖα ἀνθυγιεινά. Λέτε ὅμως διὰ τοὺς δύο Δυτ. Νομοὺς ὅτι ἰδρῦθησαν εἰς καλὰς θέσεις. Ἐν τούτοις ἐτέθησαν αἱ βάσεις ἐνιαίας τυροκομικῆς περιόδου τὰς ὁποίας παρέλαβεν ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἐντὸς δέκα ἐτῶν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τυροκομικὴ κατάστασις ἐν τῇ Νήσῳ καὶ ἡ κτηνοτροφία θὰ ἀποτελέσῃ τὸν πλουσιώτερον κλάδον αὐτῆς. Ὅλα τὰ τυροκομεῖα δὲν ἰδρῦθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ αὐτοῦ Νόμου; Ἐν τούτοις τὰ μὲν ἀπέδωσαν καλὰ, τὰ δὲ ἀπέδωσαν κακὰ, διότι ὁ γεωπόνος ἢ ὁ Νομάρχης ἐξέλεξαν τὴν χειροτέραν θέσιν.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν γεωπόνων θὰ εἰπῶ καὶ ἐγὼ ὀλίγα τινά. Ἐχομεν τὴν ἀξίωσιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ εἶναι ἀνώτεροι καὶ εἶναι ἀπολύτως ἀποδόψεως πείρας καὶ ἰκανότητος οἱ καλύτεροι.

Κύριοι, πολλοὶ τῶν Γεωπόνων μας δὲν ἀπέδωσαν. Πταίει τὸ Κράτος; τὸ ὁποῖον ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν τοὺς μετέτρεψε εἰς Γραφειοκράτας καὶ ἀντὶ νὰ τοὺς ἔχη εἰς τὴν ὑπαιθρον, τοὺς ἔχει εἰς τὰ Γραφεῖα συντάσσοντας ἐγκυκλίους καὶ ἔγγραφα. Τὸ Κράτος τοὺς

διέφθειρε. Ἔως ὅτου δημιουργήσωμεν γεωπόνους
ιεραποστόλους, ἕως ὅτου δημιουργήσωμεν γεωπό-
νους οἱ ὅποιοι νὰ ἐργασθῶσιν εἰς γεωργ. Σχολὰς
πρωταρχικῶς καὶ κατόπιν νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Κοι-
νωνίαν, εἶναι φυσικὸν νὰ παρουσιασθοῖν καὶ
γεωπόνοι οἱ ὅποιοι θὰ καταγγέλλωνται διὰ σπατάλας,
οἱ ὅποιοι θὰ καταγγέλλωνται διὰ χρησιμοποίησιν
αὐτοκινήτου καὶ βενζίνης ἀντὶ γαιδάρου διὰ τὰς πε-
ριοδείας των. Ὁ Νόμος 4142 θέλει τροποποίησιν.
Θέλετε νὰ τὸν μεταβάλωμεν ὁλόκληρον, καὶ ὅσον ἀφο-
ρᾷ τὸ μέρος τοῦ τὸ ἐκτελεστικὸν νὰ τὸ δώσωμεν εἰς
τὰ Γεωργ. Ἐπιμελητήρια; Συμφωνῶ, κυρίως διότι
δὲν δύναται πλέον νὰ συνυπάρξουν ἀμφοτέρῃ, διότι
ἔχουν τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια καρπι-
νοβατοῦν ἄνευ πόρων. Δώσετε τοὺς πόρους καὶ πι-
θανῶς ν' ἀναπτυχθῇ ἡ ἀμύλλα. Μᾶλλον πρὸς τὰ
γεωργ. ἐπιμελητήρια ἀνήκει τὸ μέλλον. Διότι ἔχουν
σύνθεσιν προερχομένην ἀπὸ τὴν ἀγροτικὴν τάξιν,
διότι τὰ μέλη των εἶναι τὰ σπάχνα τῆς ἀγροτικῆς. Διότι
θὰ συνδυάζουν τὴν πείαν, διότι τὰ μέλη των ἔχουν
τὸν ἔνθεον ζῆλον νὰ φανοῦν ἀντάξια τοῦ προορι-
σμοῦ των.

Εἰς τὸ δεύτερον θέμα εἶναι πλήρως σύμφωνος ἡ
ἀντίληψις τοῦ συνεδρίου. Ἐδοξίμασα φόβιον καθή-
μενος εἰς τὴν καρέκλαν μου μὴ τυχὸν ριφθῇ ἔστω
καὶ ἡ ἰδέα ὅπως ἡ ἐποπτεία τῶν συν)σμῶν παραλη-
φθῇ ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν καὶ δοθῇ εἰς τὸ
Ἐπιμελητήριον. Καὶ δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι αἱ ὑγιεῖς βά-
σεις τῆς συν)κῆς ἰδέας ἐτέθησαν ἀφ' ἧς ἡ Ἀγροτι-
κὴ Τράπεζα ἀνέλαβε τὴν ἐποπτείαν τῶν συν)σμῶν.
Ἐν τῷ Νομῷ μου πρὸ αὐτῆς, ἡ ἀγροτικὴ ἰδέα
εἶχε σβύσῃ. Νόμος ὁ ὅποιος ἀπέδωσε θαιμιῶσι εἰς
ἄλλας περιφερείας, εἰς τὸν Νομὸν Ρεθύμνης κατέ-
στρεψε τὴν συνεταιρικὴν ἰδέαν, διότι ἔπρην εἰς χει-
ρίστας χεῖρας καὶ ἔσπειρε πανικὸν εἰς τὰς ψυχὰς
τῶν ἀγροτῶν τόσον ὥστε ἡ λέξις Συν)σμός τοὺς

ἐτρομοκρατεί.

Ἐφ' ἧς ὁμως στιγμῆς ἐπῆρε τοὺς Συν)σμοὺς ἢ Ἀγροτικῆ Τράπεζα καὶ ἴδρυσε νέους συν)σμοὺς χαρουπιῶν, κτηνοτροφικῶν, ἴδρυσε νέα τυροκομεῖα, ἔδωσε πραγματικὴν ὠθησιν εἰς τὴν συνεταιριστικὴν ιδέαν. Ἀλλοίμονον ἂν ἀπὸ τὴν Τράπεζαν, τὸ ἴδρυμα αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη, ἰδρῦθη καὶ γιγαντοῦται διὰ τὴν προάσπισιν τῶν συμφερόντων τῆς γεωργικῆς τάξεως, ἂν ἀφαιρεθῆ ἢ ἐποπτεία τῶν συν)σμῶν καὶ παραδοθῆ εἰς τὴν πολιτικὴν.

Χ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ (Βουλευτὴς Ἐβρου) Κύριοι, εἶναι τρία τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα τόσον ὥραϊα ἀνέπτυξεν ὁ εἰσηγητὴς κ. Βαρούχας. Πρῶτον τὰ Γεωρ. Ἐπιμελητήρια. Νομίζω ὅτι ἐπ' αὐτῶν εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι ὅτι εἶναι θεσμὸς ὄχι μόνον χρήσιμος ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας ἐπομένως πρέπει νὰ ἐνισχυθῆ μὲ ὅλα τὰ μέσα τὰ ὁποῖα χρειάζεται διὰ νὰ προοδεύσῃ. Ἀμέσως ὁμως τίθεται τὸ ἐρώτημα πῶς εἶναι δυνατόν τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια νὰ συνυπάρξουν μὲ τὰ Γεωργικὰ Ταμεία ποὺ ἔχουν τὸν αὐτὸν προορισμὸν; Ἐκ τῶν πρώτων ὑπεστήριξα ὅτι δὲν μποροῦν νὰ συνυπάρξουν οἱ δύο αὐτοὶ θεσμοὶ. Πρέπει νὰ συγχωνευθοῦν διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι εἰς τὰ συμβούλια οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν γνῶσιν τῶν γεωργικῶν συνθηκῶν, διότι οἱ γεωπόνοι εἶναι ἄπλοῖ εἰσηγηταὶ ἄνευ ψήφου. Πρέπει νὰ καθορίσωμεν σαφῶς τὰ δύο ζητήματα. Τὸ ζήτημα τῆς ἐρεῦνης τὸ ὁποῖον εἶναι κρατικὴ δουλειὰ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς τὸ ὁποῖον εἶναι δουλειὰ τῶν ἐπιμελητηρίων. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ἐρεῦνης, τὸ Κράτος θὰ δώσῃ τὰ μέσα καὶ θὰ χρησιμοποιοῦσιν τὸ προσωπικὸν εἰς ζητήματα εἴτε μὴ μελετηθέντα εἴτε μὴ ἐπαρκῶς μελετηθέντα. Θὰ πρέπει νὰ μείνῃ ἡ ἐρευνα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Κράτους διότι δὲν εἶναι ὀρθὸν τὸ ἐπιμελητήριον νὰ ἐπιβαρύνεται μὲ δαπάνας ἐρευνῶν.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς εἶναι ζήτημα τοπικὸν τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ περιέλθῃ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰ χέρια τῶν ἐπιμελητηρίων, χρειάζεται δὲ καὶ τὸ κατάλληλον προσωπικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ Γ. ὑπηρεσία ἣτις πρέπει νὰ συνεργάζεται μετὰ τὰ Γεωρ. Ἐπιμελητήρια ἀντὶ νὰ ὑπάγεται εἰς τὰ Γεωργ. Ταμεῖα τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀρμοδιότητα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζητήματος. Δὲν θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ζήτημα τὸ θεωρητικὸν ἂν ἔχη γίνῃ ἀποκέντρωσις ἢ ὄχι, ἀλλ' ἔχω τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ὡς βᾶσις ὄχι ἡ ἀποκέντρωσις ἀλλ' ἡ αὐτοῦ τοιοῦκῆσις σύμφωνα μετὰ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα, διότι ἡ ἀποκέντρωσις εἶναι δοτὴ ἐξουσία προϋποθέτουσα ἐξουσίαν ἐν τῷ Κέντρῳ, ἐνῶ ἡ Δημοκρατία εἶναι ἀρχὴ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὸν Λαόν.

Δεύτερον θέμα εἶναι οἱ Συν)σμοί. Δὲν θὰ σᾶς ἀναπτύξω ἐγὼ τὰ καλὰ τοῦ Συν)σμοῦ τὰ ὁποῖα εἶδατε καὶ ἐγνωρίσατε ἐκ πείρας, ἀλλὰ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σᾶς εἶπω ὅτι ἡ Συν)κὴ δραῖσις ἐγέννησεν ἀντίδρασιν λυσσαλέαν ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀντίθετα συμφέροντα. Ἐνεκα τούτου ἐγίνε προδ' διετίας μία μεγάλη δυσφημιστικὴ καμπάνια ἐναντίον τῶν Συν)σμῶν.

Καὶ κάθε μέρα ἐδιαβάζαμεν ὅτι εἰς τοὺς Συν)σμοὺς ἐγένοντο καταχρήσεις κλπ. Ἡμῖν τότε Σύμβουλος τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων καὶ ἐζητήσαμεν νὰ γίνῃ ἔλεγχος ὁ ὁποῖος ἀπέδειξεν ὅτι τὰ 90 ο)ο τῶν καταγγελλομένων ἦσαν ψευδῆ διότι μόνον σφάλματα ἐγένοντο, καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ γίνουσι ἐφ' ὅσον ἦσαν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀναπτύξεώς των, κακὴ πίστις ὅμως δὲν ὑπῆρχε παρὰ μόνον εἰς ἐλάχιστα σημεῖα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐζητήσαμεν νὰ κολασθοῦν. Ἀλλὰ, Κύριοι, ἐὰν θέλωμεν νὰ κάμωμεν μίαν μικρὰν σύγκρισιν μεταξὺ συν)σμῶν καὶ ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, εἰς τοὺς συν)σμοὺς ἔχομεν ἐποπτικὸν συμβούλιον καὶ ἐπόπτας κλπ., ἐνῶ τὰς ἀνωνύμους ἐταιρεῖας ἀφίνομεν εἰς τὰ ἀνοικτὰ καὶ κάθε μέρα διαβάζομεν καταχρήσεις. Ἐὰν

ἐγένετο ἔλεγχος θ' ἀπεδεικνύετο πόσον ὁ θεσμὸς τῶν Συν)σμῶν ἔχει προχωρήσῃ ἀπὸ ἡθικῆς ἀπόψεως ἀπὸ τὸν θεσμὸν τῶν Ἐνωσῶν Ἐταιρειῶν. Ὅταν ὠμίλησεν ὁ κ. Σίδερης γιὰ τὸ ζήτημα τῶν ἐποπτῶν δὲν ἠθελήσαμεν νὰ θίξωμεν τὰ ἄτομα τῶν ἐποπτῶν, ὅπως καὶ σεῖς δὲν ἠθελήσατε νὰ θίξετε τὰ ἄτομα τῶν γεωπόνων, ὁμιλοῦντες διὰ τὰς ἀτελείας τῆς γεωργικῆς ὑπηρεσίας. Ἡμεῖς ὠμιλήσαμεν διὰ τὸν θεσμὸν, πῶς νὰ τὸν διορθώσωμεν καλλίτερα. Εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Ἀμπελακίων εἰς τὸ ὅποιον συνῆλθον ὅλοι οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὰ Συν)κὰ τῆς Χώρας διεπιστώθη πράγματι ὅτι ἡ ἐποπτεία τῶν Συν)σμῶν εἶχε μεταβληθῆ εἰς ὄργανον τῆς Ἀγροτικῆς καὶ ἐν πολλοῖς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Διότι εἰς τὴν Κρήτην ὑπάρχουν Ὑ)μματα τῆς Ἀγροτικῆς, εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑπάρχουν Ὑ)μματα τῆς Ἐθν. Τραπέζης τὰ ὅποια ἀσκοῦν τὴν ἀγροτικὴν πίστιν καὶ τὰ ὅποια πολὺ σιγὰ ἔχουν ἀντίθετα συμφέροντα πρὸς τοὺς Συν)σμοὺς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ νομίζω ὅτι τὸ Συνέδριόν μας ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐξετάσῃ καλλίτερα τὰ πορίσματα τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀμπελακίων τὸ ὅποιον δὲν ἦτο συνέδριον προκληθὲν ἀπὸ μίαν στιγμὴν ἐνθουσιασμοῦ. Προηγήθη προεργασία ἀπαιτήσασα σύστασιν Ἐπιτροπῶν, διορισμὸν εισηγητῶν καὶ κατόπιν ἔγινεν ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα ἔλαβον μέρος μέλη ὅπως οἱ κ.κ. Μυλωνᾶς, Χασιώτης καὶ Δεκάζος. Ἐχομεν λοιπὸν ἡθικὴν ὑποχρέωσιν ἀλληλεγγύης ἀπέναντι τῶν ἄλλων Συν)σμῶν νὰ μελετηθοῦν ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀμπελακίων καὶ γενικῶς νὰ ἐκφρασθῇ ἡ εὐχὴ ὅπως ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Τράπεζα θελήσουν νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τῶν αὐτὰ τὰ πορίσματα. (Ἀναγιγνώσκει τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀμπελακίων).

Ἡμεῖς δὲν ἐζητήσαμεν νὰ φύγουν οἱ ἐπόπται ἀπὸ τὴν Τράπεζαν. Ἐζητήσαμεν νὰ παύσουν νὰ εἶναι ὑπάλληλοι τοῦ Δ)ντοῦ τοῦ Ὑ)μματος. Νὰ γίνῃ εἰς τὸ

Κέντρον Συμβούλιον Συν)κόν. Τρίτον ζήτημα εἶναι τῶν διαφόρων ὀργανώσεων. Οἱ Συν)σμοὶ θεωροῦμεν τοὺς διαφόρους ὀργανισμοὺς ὡς νόθον κατάστασιν, ὡς καὶ προσωρινόν, ὡς καὶ πού ἐγένεν ἐπειδὴ δὲν εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην γεωργ. μὀρφωσιν οἱ ἀγρό-ται διὰ νὰ διευθύνουν τὴν τύχην των. Ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι οἱ ὀργανισμοὶ αὐτοὶ πρέπει νὰ περιέλ-θουν γρήγορα ἢ ἀργὰ εἰς τοὺς φυσικοὺς των χωρη-γούς, οἱ ὁποῖοι δὲν μποροῦν νὰ εἶναι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς γεωρ. Συνεταιρισμοὺς.

Λύεται ἡ Συνεδρίασις διὰ τὸ ἀλόγεμα, ὥρα 4 1)2.

Π Ο Ρ Ι Σ Μ Α

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Τὸ Συνέδριον ἀκοῦσαν τῶν εἰσηγητῶν καὶ τῶν ρητόρων προτείνει:

1) Συγχώνευσιν τῶν Γεωργικῶν Ταμείων εἰς τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια ἅτινα νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐκ-πλήρωσιν τῶν σκοπῶν τῆς ἰδρύσεως τούτων, ἐπεκτει-νομένων τῶν καθηκόντων τῶν Ἐπιμελητηρίων διὰ Νόμου, ἐφ' ὅσον δὲν συμπεριλαμβάνονται ταῦτα εἰς τὸν Νόμον 280.

2) Ἐνίσχυσιν Οἰκονομικὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους τῶν Γεωργικῶν μας Ἐπιμελητηρίων πρὸς ἐκπλήρω-σιν τοῦ προσωρισμοῦ των. Ἐκλογήν τῶν μελῶν τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου ὑπὸ τῶν Διοικητικῶν Συμ-βουλίων τῶν Συνεταιρισμῶν εἰς 2 χωρία ὑπάρχουν οὗ-τοι, ἀντὶ τῶν κοινοτικῶν συμβουλίων.

3) Τὴν ἰδρυσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐποπτικῶν Συμ-βουλίων διὰ τὰ Ἐπιμελητήρια μὲ προσθήκην εἰς αὐτὰ ἀνὰ ἐνὸς ἀντιπροσώπου Ἀγροτικῆς Τραπέζης, καὶ Ὑπουργείου Γεωργίας. Τὴν ὑποχρεωτικὴν πρόσ-

ληψιν Γεωπόνου ὡς Γενικοῦ Γραμματέως, ἢ τοῦ Νομογεωπόνου, ὅστις νὰ εἰσηγῆται καὶ ἐποπτεύει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων τῶν Διοικούντων τὰ Ἐπιμελητήρια.

Τὴν ὑποχρεωτικὴν συνδρομὴν τῶν Ἐπιμελητηρίων εἰς τὰς Ἐνώσεις Συνεταιρισμῶν διὰ ὁργάνωσιν καὶ προπαγάνδαν Συνεταιριστικὴν. Τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκχώρησιν εἰς τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια τῶν ὑπὸ ἀστικῶν Δήμων κατεχομένων ἀγροκηπίων.

3) Τὴν ὑπαγωγὴν τῶν πάσης φύσεως ταμείων ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ ἐποπτείαν τῶν Γεωργικῶν μας Ἐπιμελητηρίων.

4) Τὴν προσθήκην εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν Ταμείων ἐλαίας, τῆς ἀνεγέρσεως Συνεταιρικῶν ἐλαιουργείων, καὶ ἐλαιοδεξαμενῶν, καὶ τὴν ἀνάθεσιν τοῦ ἔργου τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἀσθενειῶν τῆς ἐλαίας εἰς τὴν φυτοπαθολογικὴν ὑπηρεσίαν, ἢ νομογεωπόνον.

5) Τὴν ἄμεσον ἐξάρτησιν τῆς Σταφιδικῆς καὶ Σταφυλικῆς ἐπιτροπῆς Ἡρακλείου ἀπὸ τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριον καὶ τὸν διορισμὸν τῶν Συμβουλίων τούτων ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητηρίου μὲ ἓνα ἀντιπρόσωπον τοῦ Κράτους ὡς παρατηρητὴν καὶ τὴν συγχώνευσιν τούτων εἰς μίαν Ἀμπελουργικὴν Ἐπιτροπὴν ἐφ' ὅσον τὸ ἐγκρίνουν τὰ 2)β τῆς παραγωγῆς.

6) Τὴν ἴδρυσιν ὁμοίου τῆς Κιτρικῆς Ἐνώσεως Ὁργανισμοῦ, διὰ τὸ χαροῦπι, διὰ τὸ ἀμύγδαλο, τὸ βαλανίδι, τὰ νωπὰ σταφύλια, τὰ ἐσπεριδοειδῆ Κρήτης, διὰ μίαν ἕξασίαν, καὶ ὡς μεταβατικὸν σταθμὸν μέχρι τῆς Ὁργανώσεως τῶν γεωργῶν κατὰ τὸ ἐλεύθερον συνεταιριστικὸν σύστημα.

7) Τὸ ἀμετάθετον τῶν Γεωπόνων μας ἐπὶ μίαν δεκαετίαν.

8) Τὴν ἀτέλειαν διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων καὶ Γεωργικῶν Ὁργανισμῶν.

9) Τὸ Συνέδριον ἐν τέλει διατυπώνει τὴν ἀξιῶ-

σιν τοῦ Γεωργικοῦ Κόσμου ὅπως τὸ Κράτος πρὸ πάσης ἐπιψηφίσεως παντὸς Νόμου ἀφορῶντος τὴν Γεωργίαν, ζητεῖται ἡ γνωμοδότησις τοῦ Γεωργικῶν ὀργανώσεων.

*
*

Ὡρα 5 μ.μ. (Τρίτης) ἄρχεται ἡ συνεδρίασις.

Ἀνακοινουῦνται τηλήματα εὐχετήρια τῶν κ. κ. Ι. Σοφριανοπούλου καὶ Στ. Πιστολάκη, Βουλευτῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Μάρακας ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἐσπεριδοειδῶν Κρήτης.

Ν. ΜΑΡΑΚΑΣ. Θεωρῶ ὑποχρέωσίν μου νὰ εὐχαριστήσω ἐν πρώτοις θερμῶς τὴν Ὄργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν, διὰ τὴν τιμὴν ἣν μοι ἔκαμεν ἀναθέτουσα εἰς ἐμέ τὴν περὶ ἐσπεριδοειδῶν εἰσήγησιν ἐνώπιον τοῦ Ἀ' Παγκρητιοῦ Γεωργοσυνεταιριστικοῦ Συνεδρίου, θὰ προσπαθῆσω δὲ συντόμως καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων μου ὅπως πραγματευθῶ τὸ θέμα τοῦτο ὅσον τὸ δυνατόν ἀρτιώτερον.

Πατρίς ὡς γνωστὸν τῶν ἐσπεριδοειδῶν εἶναι ἡ Κίνα, εἰσῆχθησαν δὲ κατὰ πρῶτον εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἀπὸ τοῦ 10ου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος ὑπὸ τῶν κατακτητῶν Ἀράβων, οἵτινες ἐγνώρισαν τὰ δένδρα ταῦτα εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὰς Ἀνατολικὰς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς.

Ἐκτοτε ἡ καλλιέργεια τῶν ἐσπεριδοειδῶν καὶ ἰδίως τῆς πορτοκαλλέας εὐρεθεῖσα ὑπὸ εὐνοϊκὰς κλιματολογικὰς καὶ ἔδαφολογικὰς συνθήκας, ἤρξατο ταχέως ἐξαπλουμένη, ἤδη δὲ καταλαμβάνει ἐν Κρήτῃ ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν λοιπῶν δενδρωδῶν καλλιεργειῶν.

Κυρίως ἐλεξετάθη ἡ καλλιέργεια τῆς πορτοκαλλέας, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἡ τοιαύτη τῆς μανδαρινέας καὶ λεμονέας. Περὶ τῶν κίτρων δὲν θὰ ὀμιλήσωμεν

ἐνταῦθα διότι ἀπετέλεσαν ταῦτα θέμα ἰδιαιτέρας εἰσηγήσεως.

Ἡ μέση ἐτησία παραγωγή τῶν ἑσπεριδοειδῶν Κρήτης εἶναι περίπου:

Πορτοκάλια	22.000.000	τεμάχια
Μανταρίνια	11.000.000	>
Λεμόνια	4.000.000	>

κατανεμόμενα κατὰ Νομοὺς ὡς κάτωθι:

	Πορτοκάλια	Μανταρίνια	Λεμόνια
Ν. Χανίων	19.000.000	9.000.000	2.000.000
> Ἡρακλείου	1.700.000	1.000.000	1.000.000
> Λασηθίου	1.000.000	400.000	400.000
> Ρεθύμνης	300.000	600.000	600.000

Ἐκ τῆς μελέτης τῆς στατιστικῆς ταύτης ὡς καὶ τῆς σχετικῆς τοιαύτης τῶν λοιπῶν διαμερισμάτων τῆς Ἑλλάδος, ἐξάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Κρήτη κατέχει περιβλεπτον θέσιν μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων κέντρων καλλιέργειας τῶν ἑσπεριδοειδῶν τῆς Ἑλλάδος, ἰδιαιτέρως δὲ ὁ Νομὸς Χανίων καταλαμβάνει τὴν πρώτην θέσιν ἔναντι τῶν λοιπῶν Νομῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ κυρίως ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τῶν πορτοκαλλίων.

Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου καθίσταται πρόδηλος ἡ μεγίστη σημασία τῆς καλλιέργειας ταύτης διὰ τὴν Κρήτην, θὰ εἶναι δὲ πλήρως δεδικαιολογημένη ἡ ληψὶς προστατευτικῶν Κυβερνητικῶν μέτρων ἀτινα παρακατιόντες θὰ προτείνωμεν, καὶ ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἡ καλλιέργεια αὕτη ὄχι μόνον νὰ μὴ περιορίζεται ἡμέρα τῇ ἡμέρα ὡς δυστυχῶς μέχρι σήμερον συμβαίνει, ἀλλ' ἀπεναντίας νὰ ἐπεκταθῇ ἐπὶ μεγίστη ὠφελείᾳ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Τὸ βασικὸν αἰτίον τῆς δυσπραγίας τῶν παραγωγῶν ἑσπεριδοειδῶν εἶναι ἡ ἐλιβάρυνσις τοῦ προϊ-

όντος κατά 65 ο)ο ἐπὶ τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου τῶν κατὰ τὴν ἀποστολὴν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς μέχρι τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον τόπον καταναλώσεως αὐτῶν, λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψει ὅτι ἕτερα 11 ο)ο ἐπιβαρύνουν τὴν καλλιέργειαν, ἢ ἐναπομένουσα εἰς τὸν παραγωγὸν καθαρὰ πρόοδος δὲν ὑπερβαίνει τὰ 24 ο)ο.

Πρὸς διαπίστωσιν τοῦτου παραθέτομεν τὸν κατωτέρω πίνακα ἐξόδων καλλιεργείας ἑνὸς στρέμματος πορτοκαλλεοδένδρων, ὡς καὶ ἕτερον τοιοῦτον ἐμφαίνοντα τὸ στήσιμον τῶν ἐξόδων τῶν κατὰ κοφίνιον, ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς μέχρι τῆς Ἀγορᾶς Ἀθηνῶν.

A'.) Κόστος καλλιεργείας ἑνὸς στρέμ. πορτοκαλλέας.

1) Διὰ δύο ὀργώματα ἐπὶ 150	δραχ.	150
2) Διὰ λίπανσιν 50 δκ. λιπάσματος X 4	>	200
3) Διὰ ἕξ ποτίσματα ἐπὶ 20 δραχ.	>	120
4) Διὰ καταπολέμησιν κοκκοειδῶν ἐντόμων καὶ λοιπῶν ἀσθενειῶν κατ' ἀποκοπὴν	>	60
5) Διὰ κλάδευμα	>	90
6) Διὰ συγκομιδὴν	>	80
		<hr/>
Ἦτοι σύνολον ἐξόδων	δρ.	700

Τὸ στρέμμα περιλαμβάνει κατὰ προσέγγισιν 30 πορτοκαλλεοδένδρα μέσης ἀποδόσεως ἑκάστου τεμαχίων 300, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀποδίδει κατὰ προσέγγισιν 9.000 τεμάχια.

Ἄρα τὰ χίλια τεμάχια ἐπιβαρύνονται μὲ ἐξοδα καλλιεργείας 78 δραχμῶν.

B'. 1ον) Στήσιμον ἐξόδων ἐσπεριδοειδῶν κατὰ κοφίνιον ἀπὸ τόπου παραγωγῆς μέχρι καταστρώματος ἀτμοπλοίου Χανίων.

1) Μεταφορικὰ ἀπὸ τόπου παραγωγῆς εἰς παραλίαν	δραχ.	8.—
2) Λεμβουχικὰ	>	5.—
		<hr/>
Εἰς μεταφορὰν	δραχ.	13.—

	Ἐκ μεταφορᾶς δραχ.	13.—
3) Χόρτον	»	1.90
4) Σπάγγος	»	1.—
5) Κοφίδια	»	0.70
6) Χάρτης ἡφμερίδος	»	1.—
7) Ἀδιάβροχον	»	0.60
8) Τελωνειακά	»	8.40
9) ἔργατικά	»	4.—
10) Παραληπτικά κενῶν κοφινίων	»	0.70
11) Διασαφηστική ἀμοιβή	»	0.50
12) Ἀπρόβλεπτα	»	0.10
13) Φόρος δημ. πορτοκαλ. ἐπὶ κοφινίου ὄκ. 21		1.90
	Δρ.	<u>33.80</u>

2ον) Στήσιμον ἐξόδων ἀποστολῆς εἰς Πειραιᾶ καὶ παραλαβῆς μέχρις Ἀθηνῶν.

1) Ναῦλος καὶ ἔξοδα φορτωτικῆς	Δρ.	32.—
2) Λεμβουχικά	»	2.50
3) Δημοτικὸς καὶ Λιμενικὸς φόρος	»	3.50
4) Μεταφορικά εἰς Ἀποθήκην	»	1.—
5) Ἐξοδα ἐπιστροφῆς κενῶν κοφινίων	»	2.—
6) Ἐργατικά λιμένος	»	1.—
	Δραχ.	<u>42.—</u>

Τούτέστιν ἕκαστον κοφίνιον μέχρι τῆς ἀποστολῆς του εἰς τὴν ἀγορὰν Ἀθηνῶν ἐπιβαρύνεται μὲ δραχμὰς 76 περίπου, δοθέντος δὲ ὅτι πέντε κοφίνια περιέχουν κατὰ προσέγγισιν 1000 τεμάχια, ἐπιβαρύνονται ταῦτα μὲ 380 δραχμὰς.

Ἡ πραγματοποιηθεῖσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τιμὴ πωλήσεως χιλίων τεμαχίων πορτοκαλλίων ἀνήλθε κατὰ μέσον ὄρον εἰς 700 δραχ. εἰς ἃς συμπεριλαμβάνονται τ' ἀνωτέρω ἔξοδα ἀποστολῆς μέχρις Ἀθηνῶν ὡς καὶ προμήθεια 10 ο)θ ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ ἦτοι δραχμὰς 70.

Συνεπῶς ἐπὶ 700 δραχμῶν ἀκαθαρίστου προσόδου 1000 τεμαχίων πορτοκαλλίων.

76 δραχμαὶ ἐπιβαρύνουν τὴν καλλιέργειαν
380 » » τὰ ἔξοδα συσκευασίας, δασ-
μὸν ἀποστολῆς κλπ. μέχρις Ἀθηνῶν καὶ 70 δραχμαὶ
προμήθειαν 10 ο)ο.

Τὸ δὲ ἐναπομένον καθαρὸν κέρδος εἰς τὸν παρα-
γωγὸν ἀνέρχεται εἰς 172 δραχμὰς κατὰ χιλιάδα ὅ-
περ ἀντιστοιχεῖ πρὸς 1.500 δραχμὰς κατὰ στρέμμα.

Καθίσταται ὅθεν πρωτοφανές, Κύριοι Σύνεδροι,
ὅτι οἱ παραγωγοὶ ἐσπεριδοειδῶν, κυρίως δὲ οἱ
τοῦ Νομοῦ Χανίων ἀπολαμβάνοντες τοιαύτας χα-
μηλὰς τιμὰς καθαρῶν κέρδους ἀπὸ τοὺς καλύτερους
των ποτιστικῶν ἀγρούς, οὓς εἴτε οἱ ἴδιοι, εἴτε οἱ
γεννήτορες των μετέβαλον διὰ πολλοῦ μόχθου εἰς φυ-
τείας ἐσπεριδοειδῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι προσκτήσεως μεγα-
λυτέρου κέρδους πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των,
ἀπεγοητεύθησαν τελείως καὶ ἐλαύνονται ὑπὸ τοῦ πει-
ρασμοῦ νὰ ἐκκρίζωσιν τὰς φυτείας ταύτας καὶ νὰ
τὰς ἀντικαταστήσῃν εἴτε δι' οἰνοφόρων ἀμπέλων
καὶ σταφιδάμπέλων εἴτε δι' ἐτησίων ποτιστικῶν, κη-
πευτικῶν καὶ μὴ καλλιεργειῶν, αἵτινες ἀναμφισβή-
τως καὶ κατ' ἐλάχιστον ὄριον θ' ἀποδώσωσιν αὐτοῖς
ὑπερδιπλασίαν καθαρὰν πρόσσοδον τῆς νῦν ἐκ τῆς
διατηρήσεως τῆς καλλιεργείας τῶν ἐσπεριδοειδῶν
ἐπιτυγχανομένης.

Εὐτυχῶς οἱ Κρηῖτες παραγωγοὶ διακρινόμενοι ὄχι
μόνον διὰ τὴν ἐργατικότητα ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιμο-
νήν καὶ ὑπομονήν των, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων,
ἐξακολουθοῦν διατηροῦντες τὰς φυτείας τῶν ἐspe-
ριδοειδῶν των, ἐλπίζοντες ὅτι θάπτεον ἢ βράδιον θὰ
ληφθοῦν κυβερνητικὰ μέτρα προστατευτικὰ τῆς καλ-
λιεργείας των ταύτης.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν ταπεινὴν γνώμην τὰ ληπτέα
μέτρα πρὸς προστασίαν τοῦ πολυτίμου τούτου προϊ-
όντος κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἐξαγωγὴν του καὶ ἅτινα
διακρινόμενα εἰς ἄμεσα καὶ ἔμμεσα εἶναι τὰ κάτωθι
ἐκτιθέμενα.

Α' Ἀμεσα μέτρα

α) Περιορισμός τῶν λεμβουχικῶν ἐξόδων ἀπὸ τοῦ λιμένος Χανίων μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπὸ πέντε εἰς τρεῖς δραχμὰς τὸ πολὺ κατὰ κοφίνιον. Τὸ κέρδος τῶν λεμβούχων διὰ τῆς τοιαύτης μειώσεως, χωρὶς βεβαίως νὰ εἶναι ὑπέρογκον, παραμένει καὶ πάλιν ἀρκετὰ ἱκανοποιητικόν.

β) Ἐλάττωσις τῶν Τελωνειακῶν καὶ λοιπῶν συμπαρομαρτουσῶν φορολογιῶν ἀπὸ 8.40 δρ. κατὰ κοφίνιον εἰς 5.40 δρ.

γ) Μετατροπὴ τοῦ κατὰ κοφίνιον καταβαλλομένου ναύλου εἰς καταβολὴν τούτου κατὰ τόννον, ὡς παραδείγματος χάριν γίνεται διὰ τὴν ἀποστολὴν ἀτμοπλοικῶς ἀπὸ Χανιά εἰς Πειραιᾶ γεωμήλων, ἅτινα ἐπιβαρύνονται μὲ ναῦλον 250 δραχμῶν κατὰ τόννον περίπου. Ἦδη διὰ τῆς ἐπιβαρύνσεως ἐκάστου κοφινίου, περιέχοντος 21 περίπου ὀκάδας πορτοκαλλίων μὲ 22 δρ. ὁ τόννος ἀναβιβάζεται εἰς 817 δραχμὰς λόγῳ δὲ τοῦ ὑφισταμένου, ἰδίως κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας ὅποτε διενεργεῖται καὶ ἡ ἐξαγωγή τῶν πορτοκαλλίων, ἀτμοπλοικῶς τράστ, οὐδεμίᾳ ἐπέρχεται ἐκ συναγωνισμοῦ αὐτόματος ἐλάττωσις τῶν ναύλων. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἐφιστῶμεν ἰδιαιτέρως τὴν ἡμετέραν προσοχὴν διότι τὰ μέγιστα θέλει ἀνακουφισθῆ ὁ παραγωγὸς, ἐὰν, ἀντὶ τῶν 22 δραχ. κατὰ κοφίνιον, καταβάλῃ μόνον 7 δρ. ἐφ' ὅσον θὰ ὑπολογίζωνται τὰ ναῦλα κατὰ τόννον.

Διὰ τῶν προτεινομένων οὕτω μειώσεων λεμβουχικῶν, τελωνειακῶν ἐξόδων, καὶ ναύλων ἐπέρχεται ἐλάττωσις τῶν ἐξόδων ἀποστολῆς εἰς 20 δρ. κατὰ κοφίνιον, κατὰ χιλιάδα τεμαχίων 100 δραχ. αἵτινες παραμένουν ὡς καθ' ἑρὸν κέδρους τοῦ παραγωγοῦ καὶ αὐξάνουν τὴν καθαρὰν του πρόσοδον ἀπὸ 24 ο)ο εἰς 38 ο)ο καὶ πλέον.

4) Ἐπαύξησης τοῦ προστατευτικοῦ δασμοῦ διὰ τὰ ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἰσαγόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐσ-

περιδοειδή, ἅτινα παρὰ τὰ μεγαλύτερα ἔξοδα ἀποστολῆς των, ἐν τούτοις ἐπιτυχῶς συναγωνίζονται τὰ ἰδικὰ μας προϊόντα, ἔνεκα τῆς ἐντατικωτέρας καλλιέργειας των καὶ τῆς ἐπιτεύξεως ὑπερδιπλασίας τῆς ἡμετέρας κατὰ στρέμμα ἀποδόσεως.

δ) Ἐξασφάλις τῶν παραγωγῶν ἀπὸ μέρους τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιρειῶν τόσον ἀπὸ ἀπόψεως κλοπῆς ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως καλῆς τοποθετήσεως, διότι κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ κλοπαὶ ἀρκετῶν κοφινίων συνέβησαν, καὶ πολλὰ κοφίνια ἔφθασαν εἰς Πειραιᾶ εἰς χειρίστην κατάστασιν λόγῳ κακῆς τοποθετήσεως των ἐπὶ τῶν μεταφερόντων ταῦτα ἀτμοπλοίων.

στ) Συστηματικὴ καταπολέμησις τῶν κοκκοειδῶν ἐντόμων τῶν ἐσπεριδοειδῶν (κοινῶς ψώρας) ἅτινα καλύπτοντα τοὺς καρποὺς ἐπιφέρουν ἐνίοτε ἐλάττωσιν τῆς ἐμπορικῆς των ἀξίας καὶκάτω τοῦ ἡμίσεως.

Νὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἐσπεριδοειδῶν καὶ ἰδίως τῆς ψώρας ἐλεβλήθη εἰδικὴ πρόσθετος φορολογία εἰσπραττομένη ὑπὸ τοῦ Ταμ. Προνοίας Ἐλαιοπ. Χανίων ὅπερ καὶ ἀνέλαβε τὴν καταπολέμησιν αὐτῶν.

Τὸ Ταμεῖον τοῦτο μέχρι σήμερον τοῦλάχιστον ἡσχολήθη μόνον εἰς τὴν παρασκευὴν θειασβεστίου καὶ εἰς τὴν δωρεὰν διανομὴν του εἰς τοὺς αἰτοῦντας παραγωγοὺς πλὴν ὅμως, ἴσως λόγῳ κακῆς παρασκευῆς του ἔλλείψει τοῦ καταλλήλου τεχνικοῦ προσωπικοῦ, δὲν ἀπέδωκε τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπέφερε καὶ ἀρνητικὰ τοιαῦτα διὰ τῆς προξενήσεως ἐγκαυμάτων εἰς τοὺς καρποὺς. Φρονοῦμεν ὅθεν ὅτι ἐπιβάλλεται ὅπως ληφθῆ Νομοθετικὸν μέτρον δι' οὗ ἢ πρόσθετος αὕτη φορολογία νὰ εἰσπράττεται ἐφεξῆς ὑπὸ τοῦ Γεωργικοῦ Ταμεῖου Χανίων, ὅπερ διὰ τῆς Γεωργικῆς ὑπηρεσίας Χανίων νὰ μεριμνᾷ ὄχι μόνον διὰ τὴν καλὴν παρασκευὴν τῶν ἐκάστοτε ἀναγκαιούντων φαρμάκων, ἀλλὰ καὶ

διά τὴν συστηματικὴν ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως καὶ τεχνικῆς, ἐκτέλεσιν τῶν ψευκασμῶν πρὸς καταπολέμησιν ἰδίως τῆς ψώρας τῶν ἐσπεριδοειδῶν.

Β' Ἐμμεσα μέτρα.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ὡς εἴρηται προταθέντων μέτρων ὧν ἡ ἐφαρμογὴ θ' ἀνακουφίση τὰ μέγιστα καὶ ἀμέσως τοὺς παραγωγοὺς τῶν ἐσπεριδοειδῶν κατὰ τὴν ἐκ Χανίων ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων των, φρονοῦμεν ὅτι παραλλήλως πρέπει νὰ ληφθοῦν καὶ τὰ κάτωθι μέτρα ἅτινα, τείνοντα εἰς τὴν ποσοτικὴν καὶ ποιοτικὴν βελτίωσιν τοῦ παραγομένου προϊόντος, θὰ συντελέσουν βαθμηδὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κόστους καλλιιεργείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν καλυτέραν ἀμυναν τῶν παραγωγῶν ἔναντι τοῦ δημιουργουμένου συναγωνισμοῦ διὰ τῶν ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐσπεριδοειδῶν.

1) Ἐφαρμογὴ τελειότερων μεθόδων καλλιιεργείας εἰς τὸν τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ὄχι μόνον αὐξήσις τῆς κατὰ στρέμμα ἀποδόσεως, ἀλλὰ καὶ ποιοτικὴ βελτίωσις τοῦ προϊόντος. Ἡ Γεωργικὴ Ὑπηρεσίᾳ Χανίων ὁμολογουμένως κατέβαλε μεγίστην προσπάθειαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου ἀφ' ἑνὸς μὲν διαδίδουσα ἐμβόλια ἐκλεκτῶν ποικιλιῶν ἐσπεριδοειδῶν, διαθέτουσα τοὺς τεχνίτας ἐμβολιαστὰς ταύτης διὰ τὴν δωρεὰν ἐκτέλεσιν καὶ ὑπόδειξιν τῶν ἐμβολιασμῶν, καὶ κατ' ἐπανάληψιν συστήσασα μεταβατικὰ σχολεῖα ἐμβολιασμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐγκαταστήσασα εἰς τὰ κυριώτερα κέντρα ἐσπεριδοειδῶν, εἰς κτήματα φιλοπροόδων κτηματιῶν, ἰδιωτικὰ πρότυπα κτήματα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καλυτέρων μεθόδων καλλιιεργείας, κλαδευμάτος, λιπάνσεως, καταπολεμήσεως ἀσθενειῶν, συλλογῆς καρποῦ κλπ.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἰδιωτικῶν τούτων προτύπων κτημάτων ὑπῆρξεν ὄντως καταπληκτικὸν διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐβελτιώθη ἡ ποιότης τοῦ προϊόντος, ἀλλὰ

συνάμα ἐπετεύχθη εἰς ταῦτα καὶ σημαντικὴ αὔξησις τῶν ἀποδόσεων εἰς τρόπον ὅστε ἤδη πλείστοι παραγωγοὶ ἐσπεριδοειδῶν πεισθέντες ἐμπρόκτως πλέον περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ὑπὸ τῆς γεωργικῆς ὑπηρεσίας ἐφαρμοζομένων μεθόδων, ἤρξαντο μόνοι τῶν νὰ ἐφαρμόζουν ταύτας καὶ εἰς τὰ ἰδικὰ τῶν κτήματα.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ θεωροῦμεν καθήκον νὰ συγχαρῶμεν τὴν Γεωργ. Κρατικὴν ὑπηρεσίαν διὰ τὰς ὡς ἄνω προσπαθείας τῆς πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἐσπεριδοειδῶν, ὡς ἐπίσης καὶ διότι διέσωσε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὰ ἐσπεριδοειδῆ τοῦ Ν.Χανίων ἀπὸ βεβαίαν καταστροφὴν ἐκ τοῦ ἐντόμου Ἰσέρια Πουρσάτσο διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ παρασίτου ταύτης Νόβιους Καρδινάλις ὅπερ πολλαπλασιασθὲν εἰς μέγιστον βαθμὸν ἐξόντωσε τὴν ἀσθένειαν ταύτην. Προτείνομεν ὅθεν ὅπως πυκνωθοῖν τὰ πρότινα ἰδιωτικὰ κτήματα ἐσπεριδοειδῶν εἰς τρόπον ὅστε τὸ ἐπιτευχθῆσόμενον διὰ τούτων ἀποτέλεσμα νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν ἄμεσον.

2) Σύστασις ἀναγκαστικῶν συνημιῶν ἐσπεριδο- παραγωγῶν καὶ σύμπτυξις τούτων εἰς Ἐνωσιν ἐξαγωγῆς ἐσπεριδοειδῶν διὰ τὴν καλύτεραν τοποθέτησιν τοῦ προϊόντος ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῶν διαμέσων ἐμπόρων οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλουτίζουν εἰς βίρος τῶν ἀγροτῶν. Ἡ Ἐνωσις αὕτη θὰ ἔχη ὡσαύτως ὡς κύριον αὐτῆς μέλημα τὴν ὑπόδειξιν τοῦ τρόπου τῆς καλύτερας συγκομιδῆς τῆ βοηθεία κλιμάκων, τὴν καλὴν συσκευασίαν τοῦ προϊόντος καὶ τὴν ἐξεύρεσιν κέντρων καταναλώσεως, ὅχι μόνον εἰς τὸ Ἐσωτερικὸν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Ἐν γένει δὲ νὰ τείνη κατὰ τὸ δυνατόν ὅπως καταστῆ ἐφάμιλλος τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καὶ Ἀμερικῇ εὐδοκίμως λειτουργουσῶν ὁμωνύμων Ἐνώσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Γ. Βαρούχας ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τῆς Ἐξαγωγῆς τῶν νωπῶν σταφυλῶν.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Μετὰ τὴν σταφίδα καὶ τὸ ἔλαιον αἱ νωπαὶ σταφυλαὶ εἶναι τὸ τρίτον εἰς ἀξίαν προϊόν του Νομοῦ Ἡρακλείου. Ἄλλ' ἂν καὶ τρίτον, κατέχει ἴσως τὴν πρώτην θέσιν, εἰς σπουδαιότητα, διότι εἶναι τρόπον τινὰ ὁ ρυθμιστὴς τῆς ἀξίας καὶ καταναλώσεως τῶν ἄλλων ἀμπελοουργικῶν προϊόντων, σταφίδος καὶ οἴνου. Ὅσο περισσότερον νωπὸ σταφύλα ἐξαχθῆ, τόσον ὀλιγότερον ποσὸν σταφιδοποιεῖται. Ἡ τιμὴ δὲ αὐτῶν μοιραίως ἐπηρεάζει τὴν τιμὴν τῆς σταφίδος, καὶ τὴν τιμὴν τοῦ οἴνου, καὶ διευκολύνει τὴν εὐχερεστέραν κατανάλωσιν. Προσέτι δὲ συντελεῖ εἰς τὴν ποιότητα τῶν κρασιῶν, διότι ὅσον περισσότερα ποσότης ἐξαχθῆ, τόσον ὀλιγότερα ποσότης νωπῶν σταφυλῶν θὰ οἰνοποιηθῆ ἀναμιγνυομένη δὲ μὲ τὰς ἄλλας ποικιλίας οἰνοσταφυλῶν, ὑποβιβάζει τὴν ποιότητα τούτων.

Εἶδος

Αἱ πρὸς ἐξαγωγήν εἰς Νωπὴν κατάστασιν ποικιλίαι εἶναι, ὁ Κουροῦ Ταχτᾶς, τὸ Ροζακί, καὶ ἡ Φράουλα.

Π Α Ρ Α Γ Ω Γ Η

Ἡ Κορήτη παράγει κατ' ἔτος 30—32 ἑκατομμύρια Κουροῦ Ταχτᾶ, 4—5 ἑκατομμύρια ὀκάδας Ροζακί, καὶ 200—300 χιλ. ὀκάδας Φράουλα. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου τὰ 95 ο)ο παράγει ὁ Νομὸς Ἡρακλείου. Λόγω τῶν εὐτελῶν τιμῶν τῶν ἐκ Κουροῦ Ταχτᾶ σταφίδων, καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀγορῶν ἀπορροφήσεως τῆς σοβαρᾶς αὐτῆς παραγωγῆς, τελευταίως παρετήθη ἔντασις πρὸς μετατροπὴν τῆς ποικιλίας Ταχτᾶ, εἰς φράουλαν καὶ Σουλτανί, ἀλλ' ἡ παραγωγή ἐξακολουθεῖ ἢ ἰδίᾳ, διότι νέαι φυτεῖαι ἀναπληροῦν ὅτι κατ' ἔτος ἀπόλλυται ἐκ τῆς μεταλλαγῆς αὐτῆς.

ΑΓΟΡΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

Ἄγοραὶ καταναλώσεως τῶν Νωπῶν σταφυλῶν Ἡρακλείου, διότι οἱ ἄλλοι Νομοὶ δὲν ἐξάγουν, πλὴν

τῆς Σητείας εἰς μικρὰν ποσότητα, εἶναι ἡ Αἴγυπτος, ὁ Πειραιεύς, ἡ Θεσσαλονίκη, καὶ ἡ Εὐρώπη.

Ὁ Πειραιεύς καὶ ἡ Θεσσαλονίκη, εἶναι ἀνάξια λόγου ἀγοραὶ καταναλώσεως, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἀπορροφοῦν μικρὰν ποσότητα καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι πωλοῦνται εἰς μικρὰς τιμὰς, καὶ δὲν ἀντέχουν εἰς τὸν ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος συναγωνισμόν. Ἡ σπουδαιότερα ἴσως καὶ ἡ μόνη ἀγορὰ καταναλώσεως, εἶναι ἡ Αἴγυπτος, καταναλίσκουσα κατ' ἔτος ἀπὸ 6—9 ἑκατομμύρια ὀκάδας. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1927 καὶ ἔντεῦθεν ἡ ἐξαγωγή τοῦ Νομοῦ Ἡρακλείου ἔχει ὡς ἀκολούθως:

1927	Αἴγυπτος	χιλ. 5,089,570	λοιπαὶ χῶραι	3,170
1928	»	5,906,600	»	»
1929	»	8,158,470	»	»
1930	»	6,861,470	»	»
1931	»	4,856,660	»	»
1932	»	6,373,473	»	»

Ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ 1929 καὶ ἔντεῦθεν, χάρις εἰς τὰς προσπάθειαι τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἡρακλείου, καὶ Ὑπουργείου Γεωργίας ἤρχισεν ἡ ἐξαγωγή καὶ δι' Εὐρώπην, ἐξήχθησαν δὲ ὑπὸ τῆς πρὸς τοῦτο συσταθείσης ἑταιρείας τὸ 1931 17 βαγόνια, καὶ τὸ 1932, 38 βαγόνια ἐξ Ἡρακλείου. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἰδιῶται ἐξάγουν μικρὰς ποσότητας, ἐκτὸς τοῦ κ. Ἀθανασιάδου ὅστις ἔστειλε 2 φορτία ἐπὶ ψυγείων ἀτμοπλοίων εἰς Ἀγγλίαν.

Πὼς διενεργεῖται τὸ ἐμπόριον τῶν σταφυλῶν μὲ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Εὐρώπην. Τὸ μετὰ τῆς Αἰγύπτου ἐμπόριον Νωπῶν σταφυλῶν Κρήτης χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ ἔτος 1903. Ὡς ἐκ τῆς Γεωγραφικῆς θέσεως Κρήτης καὶ Αἰγύπτου, ἡ φυσικὴ καταναλωτικὴ ἀγορὰ τῆς Κρήτης εἶναι ἡ Αἴγυπτος, καὶ ἡ προμηθευτικὴ τοιαύτη τῆς Αἰγύπτου εἶναι ἡ

Κρήτη, ὡς πλησιέστερον εἰς αὐτὴν εὐρισκομένη ἀπὸ ἄλλας χώρας.

Ἐκτὸς τοῦ Κρητικοῦ σταφυλιοῦ εἰσάγονται εἰς Αἴγυπτον σταφυλοὶ ἀπὸ τὴν Κύπρον 1,500,000 ὀκάδες κακῆς ποιότητος, ἀπὸ τὰ Δωδεκάνησα 1,000,000 ὀκάδες, καὶ ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην 800,000 ὀκάδες περίπου, κατὰ μέσον ὄρον. Καταναλίσκονται δὲ προσέτι σοβαραὶ ποσότητες 2—3 ἑκατομμυρίων ὀκάδων ἐντοπίου παραγωγῆς, διότι ἐσχάτως ἤρχισεν ἐντατικὴ ἐργασία δι' ἀμπελοφυτείας, τῇ ὑποδείξει, καὶ πρωτοβουλία τοῦ ἀεμνήστου Τσανακλῆ. Ὡστε ἐπὶ 15 ἑκατομμυρίων ὀκάδων καταναλώσεως, τὰ ὀκτὼ ἑκατομμύρια ἐξάγομεν ἡμεῖς.

Ἐντυχῶς ἡ φύσις ἔχει ρυθμίση τὰ πράγματα, ὥστε αἱ ἄλλαι χῶραι νὰ μὴν δύνανται νὰ ἐπηρεάσουν καὶ νὰ συναγωνίζωνται τὰ Κρητικὰ σταφύλια. Διότι ἡ ἐπιπόπιος παραγωγή καὶ τῶν Δωδεκανήσων ἐξάγεται καὶ καταναλίσκεται πολὺν πρόϊμα, ὅταν ἡ παραγωγή Κρήτης δὲν ἔχει σχεδὸν ὠριμάση, ἡ δὲ τῆς Παλαιστίνης πολὺ ὄψιμα, ὅτε ἡ παραγωγή μας σχεδὸν ἔχει ἐξαχθῆ. Ἀπὸ 15 Αὐγούστου μέχρι 10 Ὀκτωβρίου, ἐπὶ δίμηνον, εἴμεθα προνομιούχοι. Εἴμεθα προσέτι προνομιούχοι καὶ εἰς ποιότητα διότι τὸ Κρητικὸ σταφύλι, ὑπερέχει εἰς γεῦσιν καὶ ἐμφάνισιν καὶ μέγεθος ὄλων τῶν ὁμοίων του τῶν ἄλλων χωρῶν.

Ἐπωφελήθημεν ὁμως τῶν πλεονεκτημάτων μας αὐτῶν, ἵνα συστηματοποιήσωμεν τὴν ἐξαγωγήν, ἐπεκτείνωμεν αὐτὴν καὶ βελτιώσωμεν τὰς τιμὰς;

Πρὶν ἀπαντήσω εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ, ἄς ἐξετάσωμεν πῶς γίνεται, καὶ παρὰ τίνων διενεργεῖται ἡ ἐμπορεία τῶν σταφυλῶν ἐν Ἡρακλείῳ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἡ ἀπάντησις θὰ πηγάσῃ μόνη της.

Ἐν Ἡρακλείῳ

Λόγω τῆς φύσεως τοῦ εἴδους τὸ ἐμπόριον Νωπῶν σταφυλῶν, εἶναι καὶ ἐπικίνδυνον, καὶ πολὺπλοκον,

καὶ κοπιῶδες. Συνεπεία τούτου δὲν ἀνemiχθησαν ἀπ' ἀρχῆς πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἄνθρωποι σοβαροὶ, μορφωμένοι, καὶ μὲ ἐμπορικὸν πνεῦμα, ἀλλ' ἄνθρωποι ἀγράμματοι, ἄδαεῖς, ἢ ἀποτυχόντες εἰς ἄλλους κλάδους τοῦ ἐμπορίου. Διότι διὰ νὰ γίνῃ τις ἐξαγωγεὺς φρούτων, οὔτε γνώσεων εἶχε ἀνάγκην, οὔτε χρημάτων.

Τὰ κεφάλαια, τὰ μεταφορικὰ μέσα, τὰ ὕλικὰ παρήχοντο καὶ παρέχονται ἀφθόνως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐμπόρων, οἵτινες σχεδὸν κατὰ κανόνα κρατοῦν καὶ κανονίζουν ὅπως τοὺς συμφέρει τοὺς λογαριασμοὺς. Τοὺς τοιαύτης ἀναπτύξεως, καὶ οἰκονομικῆς δυναμικότητος ἐμπόρους, συνεχῶς ἐκμεταλευόμενοι, παραγωγεῖς, ἐργάται, ἀτμοπλοϊκαὶ ἐταιρεῖαι, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι συνάδελφοί των, τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὴν οἰκονομικὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον, καὶ τοὺς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον προώρως, καὶ σήμερον δυστυχῶς, πλὴν τριῶν Ἑλλήνων, τὸ ἐμπόριον τῶν Νωπῶν σταφυλῶν καὶ ἐν Κρήτῃ περιῆλθε εἰς χεῖρας τῶν Ἑβραίων καὶ Αἰγυπτίων. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς καταστροφῆς τόσων οἰκογενειῶν Ἑλλήνων, καὶ τῆς ἀπορροφήσεως τόσον περιουσιῶν Ἑλληνικῶν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἐπῆλθε καὶ μεγίστη καταστροφὴ τοῦ εἴδους, καὶ τεραστία δυσφήμισις τῶν σταφυλῶν μας ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπὶ σοβαρᾷ βλάβῃ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας. Ὅπως γίνεται τὸ ἐμπόριον τῶν Νωπῶν σταφυλῶν ὁ παραγωγὸς ἅμα τῇ συμφωνίᾳ μετὰ τοῦ ἐμπορίου, ἢ τοῦ μεσίτου τούτου περὶ τῆς τιμῆς παραλαμβάνει καλάθια καὶ εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν τρυγᾷ τὰ σταφύλια του δι' ἰδίων γυναικῶν, συσκευαζόμενα ὑπὸ ἰδίων ἐργατῶν τοῦ ἐμπορίου.

Πρώτη φροντίς τοῦ πλείστου μέρους τῶν παραγωγῶν μας, εἶναι νὰ εὔρουν γυναῖκας συγγενεῖς, ἢ φίλας, διὰ νὰ μὴ καθαρίζουν τελείως τὰ σταφύλια, ἀπὸ τῶν βεβλαμμένων ραγῶν. Δευτέρα φροντίς αὐτῶν

είναι νὰ περιποιηθοῦν δι' ὠραίων φραγητῶν, καὶ ἀφθόνου οἴνου τοὺς ἐργάτας τοῦ ἐμπορίου διὰ νὰ συσκευάζουν ὅπως ὑπὸ τῶν τρυγητριῶν γυναικῶν προσκομίζονται τὰ σταφύλια. Τὰ οὕτως συσκευαζόμενα σταφύλια πλέον, εὐσπλαχνικῶς παραλαμβάνει καὶ φορτώνει ὁ ἀγωγιάτης ἐργάτης ἐπὶ τοῦ ζώου του χωρὶς ὑποστήριγμα, συμπιέζον δὲ τὸ σχοινίον του θλίβει τὰ σταφύλια ὥστε ἀπὸ τὸ ἀμπέλι νὰ ἀρχί-
ζη ἀμέσως ἡ ροή.

Ὁ σωφέρ ἢ караγωγέυς, πιστὸς συνάδελφος τοῦ πρώτου, τοποθετεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοκινήτου του τὰ καλάθια εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ εἰς σωροὺς ἐπ' ἀλλήλων, καὶ πολλάκις ἄνωθεν τούτων τοποθετεῖ, ἢ τὸν βοηθὸν του ἐξηπλωμένον, ἢ ἄλλα βάρη. Τρέχων δὲ δαιμωνιωδῶς φθάνει εἰς τὸν λιμένα Ἡρακλείου. Γρήγορα γρήγορα ξεφορτώνει εἰς τὴν προκυμαίαν τὰ καλάθια, βιαζόμενος νὰ ἐκτελέσῃ περισσοτέρας διαδρομὰς. Ἀφοῦ τὰ σταφύλια μείνουν ἐπὶ τῆς προκυμαίας ἐπὶ 2—3 καὶ πολλάκις καὶ περισσοτέρας ἡμέρας, ἐκτεθειμένα εἰς τὸν ἥλιον, τὴν σκόνην, καὶ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐντόμων, τὰ παραλαμβάνει ἄλλος πονετικὸς ἄνθρωπος, ὁ λεμβοῦχος. Δίκην πετρῶν τὰ πετᾶ ἐπὶ τῆς λέμβου του, πλησιάζει στὸ ἀτμόπλοιο ὅπου τὸ μαρτύριον τοῦ δροσιστικοῦ τούτου καὶ θεραπευτικοῦ προϊόντος ἐντείνεται. Κατεβαίνει τὸ σχοινὶ εἰς τὴν λέμβον, δένονται ἀνὰ δεκάδες, τὰ καλάθια σφίγγονται καλῶς, καὶ ὑπὸ τοῦ βαρούλκου τοῦ πλοίου, ἀνασύρονται εἰς τὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου. Ἐπ' αὐτοῦ χάρις τέλος πάντων στοὺς πλοιάρχους καὶ τὸ προσωπικὸν των, τοποθετοῦνται ἐπ' ἀλλήλων καὶ εἰς ἐπανειλημένας σειρὰς, καὶ ὅταν τὸ κατάστρωμα δὲν ἐπαρκεῖ τοποθετοῦνται καὶ ἐπὶ τοῦ κύτους, ἐγκλειόμενα ὡς κατάδικοι, καὶ πλησίον τῶν μηχανῶν, διὰ νὰ θεομανθοῦν, διότι κρυώνουν. Εἰς τὰ ταχυδρομικὰ μάλιστα ἀτμόπλοια συνήθως ἄνωθεν τῶν καλαθιῶν, τοποθε-

τοῦνται καὶ ἐμπορεύματα, ἣ ρεμβάζουν ἐξηπλωμένοι μερακωμένοι ἐπιβάται. Μετὰ πλοῦν 40—50 ὥρων, τὸ ἀτμόπλοιον φθάνει εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἐὰν τὸ ἀτμόπλοιον φθάσῃ πρὸ τῆς 1 μ. μ. γίνεται ἡ ἐκφόρτωσις, εἰδ' ἄλλως γίνεται αὕτη τὴν ἐπομένην. Καθὼς καὶ τὴν Κυριακὴν δὲν γίνονται ἐκφορτώσεις.

Πῶς γίνεται τῶρα τὸ ἐμπόριον ἐν Αἰγύπτῳ.

Πρὸ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ, ἃς ἐξετάσωμεν ἀπὸ ποίους διενεργεῖται. Ὅπως ἐν Ἡρακλείῳ ὑπὸ Ἑλλήνων, οὕτω καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐμπόρων, τὸ ἐμπόριον τῶν Νωπῶν σταφυλῶν διενεργεῖται ἐμπειρικῶς σχεδὸν δὲ εἰς χεῖρας 5—6 Ἀράβων, καὶ 2—3 Ἑβραίων ἔχει μονοπωληθῆ. Εἶναι δὲ οὗτοι 1) Ὁ Ἀβδελκαδερ Ἐλ Ταρτουσία 2) Γιούσεφ Ἀβδελκαδερ 3) Ἀχμέτ Ἐλ Γκουέντι 4) Ἰσαάκ Βαένα 5) Ἀβραάμ Κούνιο 6) Σολομών Λούζα, καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων οἱ Νικόλαος Χατζηκώστας καὶ Γεώργιος Γιαλούρης.

Αὐτοὶ κανονίζουν τὰς τιμὰς, ἀναλόγως βεβαίως τῆς ποσότητος τῶν καθ' ἐκάστην ἀφικνουμένων φορτίων, καὶ τῆς ζητήσεως. Γίνεται εἰς τὸν λιμένα εἶδος πλειοδοτικῆς δημοπρασίας εἰς τοὺς μεταπωλητὰς, οἵτινες πολλάκις εἶναι συγγενεῖς ἢ συνεταιῖροι τῶν ἀνωτέρω. Φαντάζεσθε δὲ ποίαν σημασίαν καὶ προσοχὴν δίδουν ὡς ἐκ τούτου εἰς τὸν κανονισμόν τῆς τιμῆς τῆς χονδρικῆς πωλήσεως, ἔχοντες ἄμεσον συμφέρον νὰ κανονίζεσθαι ἡ χονδρικὴ τιμὴ εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα, καὶ ἡ λιανικὴ εἰς ὑψηλὰ, διότι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν πωλοῦν διὰ λογαριασμόν ξένων, ἐπὶ προμηθεῖα ἀπὸ 4—8 ο)ο εἰς δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν μοιράζονται μὲ τὸν μεταπωλητὴν τὸ ἐκ τῆς λιανικῆς πωλήσεως κέρδος. Οὐδεὶς ἔλεγχος οὔτε γίνεται οὔτε εἶναι δυνατὸς, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι, ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, δὲν ἠμποροῦν οἱ Ἕλληνες νὰ πωλήσουν τὰ σταφύλια

εἰς τὴν κατανάλωσιν, καὶ ἐκ φυλετικῶν λόγων, καὶ διότι δὲν ἀντέχουν οἰκονομικῶς, καὶ δὲν γνωρίζουν πρόσωπα, διὰ τὰ χορηγοῦν σταφύλια ἐπὶ πιστώσει εἰς τὴν ἀγορὰν, ὡς αὕτη ἔχει συνηθίση. Κύριοι λοιπὸν ὡς εἶπομεν ἐν τῷ διπλῷ ἐμπορικῷ ἐπιπέδῳ, τῆς ἀγορᾶς καὶ καταναλώσεως κανονίζουν ὅπως θέλουν τὴν ἀγοραίαν τιμὴν, εἰσπράττουν ναῦλα ὅσα θέλουν, πέρνουν μεσιτείαν ὅσην θέλουν, καὶ δίδουν λογαριασμοὺς αὐτοῦς ποὺ θέλουν. Ἀπὸ 25—30 χιλιάδας Λίρας θησαυρίζουν κατ' ἔτος μόνον ἐκ Κρήτης. Τὴν τυρανικότητα αὐτὴν οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ καταρτίσῃ. Οἱ ἔμποροι διότι πάσχουν ἀπὸ **Ἀραποφοβίαν** καὶ ἔλλειψιν κεφαλαίων, γνώσεων ἐμπορικῶν, καὶ συστήματος, τὸ δὲ Κράτος διότι τὸ νωπὸ σταφύλι τὸ ἐνθυμεῖται μόνον ὅταν πρόκειται νὰ τὸ φορολογήσῃ, καὶ τὸ λησμονεῖ ὡσάκις ἔχει ἀνάγκην προστασίας. Μάτην ζητοῦν ἀπὸ τὸ Κράτος τὰ Ἐμπορικὰ Ἐπιμελητήρια Ἡρακλείου, Ἀλεξανδρείας, τὸ Γεωργικὸν ἐπιμελητήριον Ἡρακλείου, καὶ ἡ Ἐνωσις Συνεταιρισμῶν, ἀδίκως ἀποστέλλει ἀναφορὰς ἐπὶ ἀναφορῶν τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον Αἰγύπτου πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ἐνῶ δὲ αἱ γνώμαι ὅλων τῶν ἄνω ἀρχῶν συμφωνοῦν, μὴ διαφωνούντων οὔτε αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων, καὶ ἔμποροι καὶ παραγωγοὶ καὶ ἀρχαί, ζητοῦν τὸ ἴδιον πρᾶγμα διὰ νὰ προστατευθῇ τὸ προϊὸν ἀπὸ τὴν ἀπληστίαν εὐαρίθμων ξένων ἐμπόρων, νὰ μὴ διοχετεύεται τόσον χρῆμα εἰς ξένας χεῖρας, νὰ πάρῃ ζωὴ ἡ Ναυτιλία μας ἐπὶ τέσσαρας μῆνας καὶ νὰ μὴν βλέπωμε τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα δεμένα στὸ λιμένα τοῦ Πειραιῶς, καὶ τὰ ξένα μεταφέροντα Ἑλληνικὰ προϊόντα, τὸ Κράτος ἀδιαφορεῖ ἢ προβάλλει προσχήματα, ἢ λαμβάνει ἡμίμετρα. Δὲν κτυπᾷ τὸ κακὸ στὴ ρίζα του ἥτις εἶναι ἡ ἀσυνείδητος ἐκμετάλλευσις τοῦ εἴδους ἀπὸ 6 Αἰγυπτίους, ἀλλὰ μένει ἀδρανοῦν καὶ ἀναποφάσιστον. Ἰδοὺ τὶ ζητεῖ τὸ Ἑλληνικὸν προξενεῖον Αἰγύ-

που, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον Ἀλεξανδρείας. Πρὸς ἀπαλλαγὴν ὄφθην τοῦ πολυτίμου προϊόντος Νωπῶν ὀπωρῶν καὶ σταφυλῶν ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκμεταλλευτικῶν χειρῶν, πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῶν ἀποστελλομένων φρούτων, τῆς καλῆς αὐτῶν συσκευασίας, καὶ ἀπαλλαγῆς αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀδίκως ἐπιβαρυνομένων ἐξόδων, ἀνάγκη ἰδρύσεως ἐνὸς Πρατηρίου πωλήσεως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χρηματοδοτούμενου παρὰ μιᾶς τῶν Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν, καὶ ἐπιβλεπομένου ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Ἐπιμελητηρίου εἰς τὸ ὁποῖον καὶ μόνον νὰ ἀποστέλλονται ὄχι μόνον αἱ σταφυλαὶ Κρήτης, ἀλλὰ καὶ ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ ὀπῶραι. Τὸ γραφεῖον τοῦτο νὰ ἐνεργῇ πωλήσεις χονδρικῶς, καὶ λιανικῶς εἰς πάντα βουλόμενον, νὰ ἰδρῦῃ ὑποπρατήρια ἐν τῷ ἐσωτερικῷ πρὸς ἀΐξῃσιν τῆς καταναλώσεως, ἥτις σήμερον εἶναι πενιχρά. Διότι ἐπὶ πληθυσμοῦ 16 ἑκατομμυρίων κατοίκων γίνεται κατανάλωσις 12 χιλιάδων τόννων ἑτησίως, ἥτοι 3]4 τοῦ κοιλοῦ κατ' ἄτομον ὄλο τὸ θέρος, καὶ ἐπομένως ὑπάρχει περιθώριον ὄχι διπλασιασμοῦ ἀλλὰ δεκαπλασιασμοῦ τῆς καταναλώσεως, ὅταν ὅπως δήποτε εὐθηνὸν καὶ ὑγιές παρέχεται εἰς τὸν Αἰθίοπα, ὅστις τὸ σταφύλι εἶδος. Ταχῶς χρησιμοποιεῖ ὡς τροφήν, καὶ ὄχι ὡς φρούτο, εἶναι δὲ φοβερὰ φρουτοφάγος, ὡς διαβιῶν εἰς θερμὸν κλίμα. Τὴν ἰδρῦσιν γραφείου συνδυάζομεν μὲ τὴν Ὁργάνωσιν τῆς παραγωγῆς εἰς ἐνιαῖον Ὁργανισμόν. Ὅταν πραγματοποιηθῶν ταῦτα, τότε ὄχι μόνον οἱ 6 Ἀραβες οἵτινες μάλιστα δὲν τυγχάνουν ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων, δὲν δύνανται νὰ ἀντιδράσουν ἀλλὰ θὰ συνεργασθῶν καὶ ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις ἔχωμεν λόγους νὰ πιστεύσωμεν ὅτι θὰ ἐνισχύσῃ ἠθικῶς τὴν ἐνέργειαν ταύτην.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἡρακλείου κ. Μεταξᾶς, μεταβάς εἰς Αἴγυπτον μετ' ἀντιπροσώπων τῆς Σταφυλικῆς ἐπιτροπῆς, τῶν κ. κ.

Κοκκέβη και Μεθυμάκη και εκπροσωπῶν ὄχι μόνον τὰς ἀπόψεις του, ἀλλὰ και τὰς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἡρακλείου, ἀναφέρει πρὸς τὴν Σταφυλικὴν ἐπιτροπὴν Ἡρακλείου:

«Ὅφείλει ἡ Ὑμετέρα ἐπιτροπὴ νὰ ἐπιδιώξη τὴν χειραφέτησιν τῆς ἐξαγωγῆς τῶν σταφυλῶν και νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ εἶδος τοῦτο ἀπὸ τοὺς μεταξὺ παραγωγῆς και καταναλώσεως ἐνδιαμέσους, **Ἰδρύνουσα εἰδικὸν γραφεῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ** εἰς ὃ νὰ ἀποστέλλωνται αἱ σταφυλαὶ μας πρὸς διάθεσιν. Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζει και τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπιμελητήριόν μας, εὐρίσκω δὲ ταύτην λογικὴν και ἐφαρμοσίμον. Σὺν τούτῳ εἶναι ἀνάγκη **νὰ συνασπισθῶσι οἱ σταφυλοπαραγωγοὶ μας** και νὰ ἀποτελέσουν **ὀργάνωσιν συμπαγῆ, προσχωρούντων εἰς ταύτην ἀπάντων τῶν παραγωγῶν.**

Χρηματοδότης τῆς Ὄργανώσεως δύναται νὰ εἶναι ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα, ἣτις θὰ ἐνεργήσῃ ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς δικαιοδοσίας τῆς. Πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ καλὴ συσκευασία τοῦ προϊόντος, ἡ ποιοτικὴ διαλογὴ αὐτοῦ διὰ νὰ προσελκύσωμεν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἰσαγωγέων.

Πᾶσα δὲ ἀμέλεια περὶ τὴν διαλογὴν, και συσκευασίαν συνεπάγεται γενικὴν καταστροφὴν ὀλοκλήρων παρτίδων ἐμπορευμάτων. Πρέπει νὰ πειθαρχήσωσιν οἱ παραγωγεῖς εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ὄργανώσεως, διὰ νὰ μὴ προβάλλωνται ἀξιώσεις προτιμήσεως, διὰ τὴν ἐγκαιροτέραν τυχόν παραλαβὴν ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι. Πρέπει ἐν ὀλίγοις νὰ ἐμφυσηθῇ εἰς τοὺς ἀγρότας μας Συνεταιριστικὴ συνείδησις, και νὰ δημιουργηθῇ εἰδικὴ παρὰ τῆς μελλούσης Ὄργανώσεως ὑπηρεσία, ἣτις θὰ ἐνεργῇ μετὰ συστήματος και λυσιτελέστερον τὰ τῆς συσκευασίας, διαλογῆς, και ἐξαγωγῆς. Ὡς πρὸς τὸ γραφεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας ἔστὲ βέβαιοι, θὰ σᾶς ἐξυπηρετήσῃ ἀποτελεσματικῶς, ἀρκεῖ νὰ ἀναθέσῃτε τὴν Διεύ-

θυσιν αὐτοῦ εἰς πρόσωπα κύρους καὶ ἐμπιστοσύνης, γινώσκοντα τὴν παρ' ἡμῖν κατάστασιν, καὶ τὴν ἐκεῖσε ἀγορὰν. Μὲ ποσοστὸν 2—3 ο)ο ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐμπορεύματος θὰ λειτουργῇ τὸ γραφεῖον τοῦτο ἐν ἀνέσει διότι θὰ ἀποκομίζῃ ετησίως 300—320 χιλιάδας δραχμῶν, θὰ δύναται δὲ νὰ προπαγανδίζῃ διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ σταφυλῶν μας, καὶ τὴν τόνωσιν τῶν μετὰ τῆς χώρας ταύτης ἐμπορικῶν ἡμῶν σχέσεων. Τὸ διαχειριστικὸν μέρος θὰ ἔχῃ Τραπεζικὸν ἴδρυμα ἐκ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνεργαζομένων μετὰ τῆς Ἀγροικῆς Τραπεζῆς, τὴν Ἐποπτεῖαν δὲ τοῦ γραφείου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τὸ Ἐμπορικὸν ἡμῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ Ἐπιμελητήριον. Δὲν προβλέπω ἀποτελεσματικὴν ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ γραφείου τούτου παρὰ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἰσαγωγέων. Θὰ ἐθισθῶσιν οὗτοι βαθμηδὸν εἰς τὴν ἐν τῇ πόλει τῶν ἀγορὰν τοῦ προϊόντος, ἀπαλλασσόμενοι τῶν ἐνδιαμέσων εἰς τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς συνεργατῶν τῶν. Διὰ τοῦ γραφείου τούτου θὰ ἐπιδιωχθῇ ἀπλῶς ἢ μετὰθεσις τῆς χονδρικῆς πωλήσεως τοῦ προϊόντος, ἀντὶ τοῦτο νὰ πωλῆται ἐνταῦθα, μὲ τὴν προσφερομένην ἐκάστοτε παρὰ τῶν ἀγοραστῶν τιμὴν, θὰ παρέχεται εἰς τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χονδρικὸν ἐμπόριον, καὶ θὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν πραγματικὴν ἀγοραῖαν τιμὴν του. Ἐντεῦθεν θὰ ὠφεληθῶσιν οἱ παραγωγεῖς διότι θὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν δαπανηροτάτων ἐκδουλεύσεων τῶν εἰς τὴν ἐμπορείαν τοῦ προϊόντος τῶν παρεμβالλομένων. Τὸ τοιοῦτον γραφεῖον ὄχι μόνον τὰ Κρητικὰ προϊόντα θὰ ἔσωζεν, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς ὀπώρας ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Οἰκονομίας>.

Ἡ γνώμη λοιπὸν, παραγωγῶν, ἐμπόρων, Ἐπιμελητηρίων, Προξενείων μας, συνταυτίζεται εἰς τὸ ὅτι τὸ πολῦτιμον τοῦτο προϊόν χρειάζεται ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς, μονοπώλησιν τοῦ εἴδους εἰς ἓνα ὄργα-

νισμόν, καὶ ἰδρυσιν γραφείου κοινῆς πωλήσεως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Θὰ μὲ ἐρωτήσετε δὲ: Ἄφου τὰ βλέπετε καὶ τὰ ξέρετε αὐτὰ τὰ πράγματα οἱ παραγωγεῖς Ἡρακλείου, ἀφου γνωρίζετε φίλους καὶ ἐχθρούς, καὶ ἐμπόδια, διατι δὲν ὀργανοῦσθε κατὰ τὸ ἐλεύθερον συνεταιριστικὸν σύστημα εἰς Συνεταιρισμούς, εἰς Ἐνωσιν Σταφυλικήν;

ΑΠΑΝΤΩ. Εἰς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου πλὴν 50) ο εἶναι ὅλοι γεωργοί. Ὅχι μόνον οἱ καθαρῶς γεωργοί, ἀλλὰ καὶ ἰατροί, δικηγόροι, δικασταί, ὑπάλληλοι, καὶ κληρικοὶ ἀκόμη καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν ἀμπελουργίαν. Ἐχει δὲ ἕκαστος τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἀμπέλων τοῦ Σουλτανί, καὶ ἓνα μικρὸ μέρος Ταχτᾶ, καὶ Ροζακί. Δὲν τοῦ προξενεῖλοιπὸν καὶ τόσῃν μείωσιν τῶν ἐσόδων του, ἢ ἐκ Νωπῶν σταφυλῶν μικροτέρα εἰσπραξις, διότι ἔχει τὰ ἄλλα εἶδη ἅτινα τοῦ ἀποδίδουν, καὶ τὰς ἀπολαυάς του ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του. Μὴ γνωρίζων δὲ τί ἐστὶ Συνεταιρισμός, ἢ μᾶλλον θεωρῶν ἐχθρὸν τοῦτον τοῦ ἐπαγγέλματός του δὲν δέχεται νὰ συνεταιρισθῇ. Ὅταν λοιπὸν συνεταιρισθοῦν οἱ ἐπαγγελματῆαι παραγωγεῖς, καὶ δὲν συνεταιρισθοῦν οὔτοι, οἱ ἐρασιτέχνη οὕτως εἰπεῖν γεωργοί, καὶ εὗρισκουν καὶ ἀγοράζουν σταφύλια οἱ Αἰγύπτιοι ἔμποροι ἐκτὸς Συνεταιρισμῶν, δυνατοὶ ὅπως εἶναι οἰκονομικῶς καὶ κύριοι τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀγορᾶς, ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα, δαιμωνιώδεις εἰς τεχνύσματα, καὶ ἐφευρέσεις, θὰ κτυπήσουν ἀλύπητα τοὺς Συνεταιρισμούς, καὶ ἀγοράζοντες εἰς ὑψηλὰς τιμὰς, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ πωλοῦντες εἰς μικροτέρας, καὶ παρεμβάλλοντες προσκόμματα εἰς τὴν κατανάλωσιν, ἀσφαλῶς, καὶ ταχέως θὰ τοὺς διαλύσουν.

Ἴδου διατι ἡμεῖς, Ὁρθόδοξοι συνεταιρισταί, ἀγωνιζόμενοι ἀπὸ ἐτῶν πρὸς σωτηρίαν τοῦ προϊόντος δὲν ἐπεδιώξαμεν τὴν ἰδρυσιν σταφυλικῶν συνεταιρισμῶν, διότι γνωρίζομεν ὅτι θὰ κτυπηθοῦν ἀγρίως

καὶ φοβούμεθα ὅτι ἡ διάλυσις καὶ ζημία τούτων, θὰ ἔχη ἄμεσον ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς συνεταιριστικῆς ἰδέας.

Ἄλλὰ εἶναι δίκαιον, εἶναι ὀρθόν, εἶναι συμφέρον χάριν ὀλίγων, χάριν τοῦ 1) ὅ ἢ τοῦ ἐνὸς τεύχους τῶν παραγόντων νωπὰς σταφυλὰς ἐπιχειρηματιῶν τῆς γῆς, νὰ ὑποφέρῃ ἡ ὀλότης τῶν γεωργῶν μας, καὶ ἡ πλειονότης τῆς παραγωγῆς; Ἐλεύθεροι βεβαίως εἶναι νὰ κανονίζουσι ὅπως θέλουσι τὴν παρουσίαν των, ἀλλ' ὅταν ἡ ἐλευθερία τῶν ὀλίγων γίνεται πρόξενος τῆς ὑποδουλώσεως τῶν πολλῶν σὴν ἐκμετάλλουσι, καὶ ὅταν δὲν ἔχουσι τὴν συναίσθησιν τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, δὲν πρέπει, δὲν εἶναι ὀρθόν, καὶ δίκαιον, καὶ λογικόν, τὸ Κράτος ὡς ἀνώτατος ρυθμιστὴς τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων, καὶ προστατὴς τῶν συμφερόντων τοῦ Ἔθνους, νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ νὰ συμπράξουσι μετὰ τῶν ἐπαγγελματιῶν γεωργῶν, εἰς ἕνα

Ἄλλοτε Ὁργανισμὸν Αὐτόνομον;

Ὅπως τὸ Κράτος ἵδρυσεν τὸν Αὐτόνομον Ὁργανισμὸν τῆς Κιτρικῆς Ἐνώσεως Κρήτης, τὸν Αὐτόνομον Ὁργανισμὸν Καπνοῦ, τὸν Ὁργανισμὸν Ἀγροτικῆς Πίσσεως Κερκύρας, κατὰ ὅμοιον ἢ παραλλήσιον τρόπον ἐπιβάλλεται νὰ ἰδρῦσῃ καὶ Αὐτόνομον Ὁργανισμὸν Νωπῶν Σταφυλῶν ἐν Ἡρακλείῳ.

Κατὰ τὸ σύστημα τῆς Κιτρικῆς Ἐνώσεως Κρήτης, ἣτις τόσον λαμπρῶς ἐργάζεται, δρᾷ, καὶ προσοδεύει, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν Κράτους, καὶ Ἀγροτικῆς Τροπέζης, καὶ σήμερον οὐδεὶς ἐκμεταλλεύεται τὸ Κίτρον, ἐξέλιπον αἱ ἐνδιάμεσοι χεῖρες καὶ ἀπληθυνερώθη τὸ προϊόν τῶν ἐπιβζουπόντων αὐτὸ ἐξόδων, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἄς ἰδρῦσῃ καὶ τὸν Αὐτόνομον Σταφυλικὸν Ὁργανισμὸν. Θὰ μὲ ἐρωτήσητε ἴσως καὶ πάλιν. Ὁ Νομὸς Ἡρακλείου παράγει 30 ἑκατομμύρια ὀκάδας νωπὸ σταφύλι, ἡ Αἴγυπτος ἀπορροφᾷ 8—10 ἑκατομμύρια, τὸ ὑπόλοιπον τί θὰ γίνῃ; Πρώτη φροντίς βεβαίως τοῦ Ὁργανισμοῦ θὰ εἶναι νὰ ἐλεκτηίνῃ τὴν ἐξαγωγήν. Ὅπως δὲ ἀνεπτυξάμεν ἀνωτέρω, καὶ

ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ εἰς τὸ Ἐσωτερικὸν ὑπάρχει εὐρὴ περιθώριον ἐπαυξήσεως τῆς καταναλώσεως. Τὸ ὑπόλοιπον 10 ἢ 15 ἑκατομμύρια ὀκάδες πού δὲν θὰ ἐξαχθῇ εἰς Νωπὴν κατάστασιν, ὁ Ὄργανισμὸς οὗτος γνώστης τῶν ἔξω ἀγορῶν καὶ ἀναγκῶν, θὰ κανονίξῃ καὶ ὅσον μὲν χρειάζεται νὰ καταναλωθῇ ὡς σταφίς θὰ σταφιδοποιηθῇ, καὶ τὸ ὑπόλοιπον θὰ οἰνοποιηθῇ. Εὐτυχῶς δὲ ὑπάρχουν σήμερον ἐν Ἑρακλείῳ δύο συνεταιρικά Οἰνοποιεῖα, καὶ χάρις εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν, ἰδρύεται καὶ τρίτον Οἰνοποιεῖον εὐρύχωρον ὥστε νὰ οἰνοποιῇ περὶ τὰ 10 ἑκατομμύρια ὀκάδας, πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον συνεπιτύχθη ἱερασία Ἐνωσις ἀπὸ ὀλόκληρον τὴν Ἐπαρχίαν Μυλεβυζίου μεθ' ἧς θὰ συμπράξουν καὶ αἱ Ἐπαρχίαι Πεδιάδος, καὶ Τεμένους καὶ ἡ πόλις Ἑρακλείου.

Ὁ ὄργανισμὸς δηλαδὴ εἴτε κατὰ παραγωγὸν, εἴτε κατὰ διαμερίσματα θὰ ἐξάγῃ τὸ Σταφυλί ὡς Νωπὸ, θὰ τὸ κάμνῃ σταφίδα, ἢ θὰ τὸ οἰνοποιῇ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν, καὶ τῆς καταναλώσεως. Οὐδεμία δὲ ἀδικίαθὰ ὑπάρξῃ, διότι ὡς τιμὴν θὰ λαμβάνῃ ὁ παραγωγὸς τὴν μέσην τιμὴν ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ πράγματος ὡς νωποῦ, ὡς σταφίδος, καὶ ὡς Οἴνου. Ἐκτὸς τῆς ρυθμίσεως τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως τοῦ προϊόντος θὰ κανονίσῃ τὰ τῆς συσκευασίας, θὰ ἀσκῇ ἀποτελεσματικὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῆς μεταφορᾶς, καὶ θὰ ἀπαλλάξῃ τὸ προϊόν ἀπὸ τὴν βουλιμίαν ἐμπόρων, ἐργατῶν, μεταφορέων καὶ ναύλων. Θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνεγείρῃ τέλειον ψυγεῖον, νὰ μελετήσῃ νέους τρόπους συσκευασίας, νὰ πειραματισθῇ ἐπὶ νέων ποικιλιῶν σταφυλῶν, νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ κασάκι ἀντὶ τοῦ καλαθιοῦ ἵνα μὴ ἐξάγεται κατ' ἔτος Συνάλλαγμα εἰς Ἰταλίαν 4—5 ἑκατομμυρίων Λιρετῶν.

Διὰ τοῦ Πρατηρίου του ἢ Γραφείου τὸ ὁποῖον θὰ ἰδρῦσῃ ἐν Αἰγύπτῳ θὰ ρυθμίξῃ καὶ τὴν ἐκεῖ

ἀγοράν κατὰ τρόπον δίκαιον, καὶ θὰ προπαγανδίσῃ τὸ προϊόν εἰς τὸ ἔσωτερικὸν τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἰς ἄλλας ἀγοράς. Πρὸς τὸν σκοπὸν μάλιστα τοῦτον, δὲν διστάζω νὰ προτείνω καὶ τοπικὴν εἰδικὴν φορολογίαν. Τόσα τεράστια θὰ προέλθουν ἐκ τοῦ Ὄργανισμοῦ ὠφελήματα, ὥστε μικρὰ φορολογία δὲν θὰ παράγῃ αἴσθησιν.

Δὲν παραγνωρίζω τὸ ἐνδιαφέρον πὸν τώρα τελευταίως δεικνύει τὸ Κράτος διὰ τὰς ὁπώρας, δὲν ὑποτιμῶ τὰς θυσίας τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, ἀλλὰ καὶ δὲν βλέπω προσεχῆ ἢ μελλοντικὴν τὴν ἀποτελεσματικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῶν Νωπῶν Σταφυλῶν. Ἐφ' ὅσον δὲν μονοπωλεῖται τὸ προϊόν εἰς ἓνα Ὄργανισμὸν, θὰ ἐξακολουθῆ νὰ εἶναι ὑποχείριον εἰς ὀλίγας χεῖρας Ἑβραίων καὶ Αἰγυπτίων, θὰ ἐξακολουθοῦν μετ' ἀπληστίας νὰ ροφοῦν τὸν ὠραῖόν του χυμὸν, ἐργάται, μεταφορεῖς, λεμβοῦχοι, καὶ ξένα ἀκτοπλοῖκαὶ Ἐταιρεῖαι, καὶ ἄλλοι, πλὴν τοῦ δυστυχημένου παραγωγοῦ εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἀπομείνῃ ἡ ἀλμύρα τοῦ ἰδρωτός του διὰ νὰ δρασίῃ τὴν ξηραμένην γλῶσσαν του.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ εἶπω ὅτι ἡ Γενικὴ Διοίκησις ἔχει τὴν πληροφορίαν ἐξ Ἡρακλείου, ὅτι πρόκειται ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις νὰ ἐπιβάλλῃ δασμοὺς εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, πράγμα τὸ ὁποῖον τῆς ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ἀπευθυνθῆ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ νὰ ζητήσῃ πληροφορίαν ἀπὸ τὸν ἐν Καίρῳ Πρεσβευτὴν. Μᾶς ἐδόθη ἡ πληροφορία ὅτι δὲν συμβαίνει τοιοῦτόν τι.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Τὸ ζήτημα τῶν νωπῶν σταφυλῶν ἀπασχόλησεν ἐξαιρετικῶς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἀντιμετωπίζει τοῦτο ἐκ τῶν πρώτων. Ἡ ἐξαγωγή τῶν σταφυλῶν μολίς πρὸ διετίας—ἀσχέτως πρὸς τὴν Αἴγυπτον πὸν εἶναι παλαιότερα—ἔλαβεν ἐπέ-

κτασιν. Προηγουμένως δὲν ἐξήγοντο νωπά σταφύλια, τοῦλάχιστον εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἐγένετο τὸ 1926, ἀλλ' ὅτι ἐξήχθη κατεστράφη διότι ἡ ἐξαγωγή ἦτο ἀνοργάνωτος.

Τὸ 1930 εἴχομεν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Τὸ 1931 ἐγένετο ἐξαγωγή εἰς Αὐστρίαν καὶ τὸ 1932 ἦτο τὸ πρῶτον ἔτος πὺν εἴχομεν σοβαρὰν ἐξαγωγήν 1400 τόννων εἰς τὴν Εὐρώπην.

Τὸ Κράτος δὲν ἔμεινεν ἀδιάφορον, τοῦναντίον μάλιστα, ἦλθεν εἰς συνεννοήσεις μετὰ Τραπεζας καὶ ἰδρυθῆ ἑταιρεία ἰδιωτικοῦ μὲν χαρακτηῆρος, ἀλλ' εἶχε καὶ δημόσιον τοιοῦτον, μετὰ 5.000.000 δρ. κεφάλαια, ἐξ ὧν τὰ 3.500.000 τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ ἑταιρεία εὖρεν ἕν ἐμπόριον μὴ συστηματοποιημένον. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς συστάσεώς της δὲν ἠσχολήθη μετὰ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ μετὰ τὴν Βόρειον Εὐρώπην, ἴδρυσεν εἰς Βιέννην ἕν εἶδος Πρακτορείου, ἐχρησιμοποίησε τὸν Ἐμπορικὸν ἀκόλουθον τῆς Ἑλλήν. Πρεσβείας καὶ κατώρθωσε νὰ συστηματοποιήσῃ τὴν ἐξαγωγήν της. Τὰ 9)10 τῶν ἐξαχθεισῶν σταφυλῶν ἦσαν σταφυλαὶ Κρητικαὶ.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. 48 Βαγόνια ἐξήγαγεν ἡ Κρήτη καὶ 117 ἡ Παλαιὰ Ἑλλὰς.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἐφέτος θὰ ξεύρετε ὅτι ἡ ἑταιρεία νωπῶν σταφυλῶν ἐστράφη πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἰδῆσθῆ γραφεῖον ἀφοῦ ὑπάρχει μία μεγάλη καὶ σοβαρὰ ἑταιρεία ἡ ὁποία ἦλθεν εἰς σύμβασιν μετὰ σοβαρωτάτους εἰσαγωγεῖς τῆς Αἰγύπτου διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἀποστολὴ σταφυλῶν. Πιστεύομεν ὅτι πρόκειται περὶ μελλοντικοῦ πλοῦτου καὶ ὅτι ἀνοίγεται νέον στάδιον εἰσροῆς συναλλάγματος. Τὸ νωπὸ σταφύλι, ἡ νωπὴ ὀπώρα καὶ τὸ λαχανικὸ θὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενα ἐξαγωγῆς. Ἀκόμη εἴμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν, τὸ Κράτος ὅμως ἔλα-

βεν εξαιρετικά μέτρα διὰ νὰ προωθήσῃ καὶ βελτιώσῃ τὴν ἐξαγωγήν. Τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὰς μεταφορὰς τῆς ξηρᾶς ἔχει 40 βαγόνια ψυγεῖα καὶ διέθεσεν 2.000.000. δρ. διὰ νὰ φτιάσῃ ἄλλα 20 βαγόνια.

Συγκεκριομένημεν μὲ τὴν Ἑταιρείαν νωπῶν σταφυλῶν ἣ ὁποία ἔχει περὶ τὰ 6.000.000 ἀκαθάριστα κέρδη ἀναλόγως τοῦ συν)ματος, ἵνα ἀναλάβῃ νὰ ἐνοικιάσῃ 3 βαποράκια ψυγεῖα τελευταίου τύπου. Διὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς Ἀγγλίαν καὶ Αἴγυπτον, ὥρισε prime 1.000.000. Ἔδωσε 1 δραχμὴν κατὰ κοιλὸν εἰς τὴν σουλτανίνα, καὶ 50 λεπτὰ εἰς τὸν ἐξαγωγέα ἄλλων σταφυλῶν.

Ἐτακτοποίησε κατὰ τὸν καλλίτερον δυνατὸν τρόπον τὸ ζήτημα τῆς συσκευασίας καὶ τοῦ ἐλέγχου τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ἀπὸ τινων ἡμερῶν εὐρίσκεται εἰς Ἡράκλειον ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου. Ἀκόμη εἴμεθα εἰς τὸ ἄλφα. Πρέπει ὅλοι νὰ ἀγωνισθοῦμε καὶ πᾶσα κυβέρνησις θὰ ἀγωνισθῇ, διότι ὄντως ἀπὸ τὴν ἐξαγωγήν νωπῶν σταφυλῶν καὶ λαχανικῶν προσδοκᾶται εἰσροὴ συν)ματος τόση ὅση δὲν μπορούμε νὰ φαντασθοῦμε.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Νὰ κάμετε ἓνα πράγμα. Νὰ δώσητε τὸ δικαίωμα εἰς τὴν σταφυλικὴν ἐπιτροπὴν νὰ ρυθμίζῃ τὴν ἐξαγωγήν. Πρὸ τινων ἐτῶν ἐπὶ Κυβερνήσεως Παπαναστασίου ἠγωνίσθην νὰ τὸν πείσω νὰ δώσῃ τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἰς τὴν σταφυλικὴν ἐπιτροπὴν καὶ δὲν τὸ ἔδωσε διότι ἔλεγε ὅτι ἦτο ἀνελεύθερον. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ νόμου, διακεκριμένος Νομικὸς ἐγνωμάτευσεν ὅτι δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς τὸ ἀπαγορεύσωμεν. Ἡ ἐξαγωγή τὴν πρώτην ἡμέραν ἔφθασεν εἰς 15.000 καλάθια τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔφθασεν εἰς 3.000 διὰ τὴν Αἴγυπτον. Τὸ Ὑπουργεῖον ἔχει νόμον διὰ τὸν κανονισμὸν τῶν φοροτοεκφορτωτικῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀντιπρόσωπος τοῦ Γεωρ' Ἐπιμελητηρίου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἐπῆραν 1

δ. εἰς τὸ καλάθι. Ἐπειτα ἀπὸ σκοποῦ δὲν ἐκβαθύνεται τὸ ἐσωτερικὸν λιμάνι τοῦ Ἡρακλείου διὰ νὰ μὴ πλευρίζουν τὰ μικρὰ ἀτ)πλοια διότι ἀντιδρῶν δύο πρακτορεῖα τὰ ὁποῖα ἔχουν τὶς μαοῦνες. Κάτι τέτοια μικροζητήματα μπορεῖτε νὰ τὰ λύσετε.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Δὲν ἔχω ἀρμοδιότητα εἰς τὸ ζήτημα ποῦ ἐθίζατε. Εἰς τὸ ζήτημα τῆς ρυθμίσεως τῶν ἐξόδων πάλιν σεῖς ὁ διακριμμένος συνεταιριστῆς θὰ φθάσητε εἰς ἀποτέλεσμα διὰ ρυθμίσεως τῆς ἐξαγωγῆς. Τὸ Κράτος ὅ,τι μπορεῖ νὰ κάνη τὸ κάνει, ἐὰν θέλωμεν νὰ κάνομεν ἐξαγωγὴν πρέπει νὰ γίνη κατὰ τρόπον μονοπωλιακόν. Ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι διαμαρτυρίαι καὶ παράπονα μῖς ἐστάλησαν παρὰ τῶν ἐλευθέρων ἀποστολέων οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ αὐτοὶ παραγωγοὶ καὶ δι' αὐτὸ ἐθεωρήθη ἡ ἀποστολὴ ἔργον ἀνελεύθερον. Φεύγοντας ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὑπέγραψα ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου συνιστάτο Ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἐμὲ, τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐταιρείας σταφυλῶν καὶ κάποιον ἄλλον διὰ νὰ ρυθμίση τὴν ἐξαγωγὴν κατὰ ἓνα τρόπον ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν βαγονίων. Νομίζω ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς θὰ εὐρεθῆ ὥστε νὰ ἀναγγείλωμεν εἰς τὸν κόσμον ὅτι αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα θὰ πᾶνε εἰς τὴν Βιέννην δέκα λ.χ. βαγόνια. Γιὰ τὴν Αἴγυπτον ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἀντιμετώπισα τὸ ζήτημα. Νὰ σῆς θέσωμεν εἰς ἐπαφὴν. Ἡ πληροφορία μου εἶναι ὅτι ἡ ἐταιρεία θὰ ἀποστείλῃ ἐφέτος εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ Βουλγαρία σχε'ὸν ἔχει μονοπωλήσῃ τὴν ἐξαγωγὴν τὴν ὁποῖαν κανονίζει διὰ τῶν μονοπωλείων ἐξαγωγῆς. Διότι τὸ σταφύλι ποῦ ὑπόκειται τόσον εὐκολα εἰς τὴν φθορὰν, ἐὰν ὑπάγῃ λίγο περισσότερον σπάζει τὰς τιμὰς, παραμένει ἀπόλητον καὶ καταστρέφεται, διότι πᾶνε καὶ Βουλγαρικὰ σταφύλια Αὐστριακὰ καὶ λοιπὰ. Ἐπίσης ἔχει τὰς δυσκολίας του τὸ ζήτημα ἀπὸ ἀπόψεως ἐλευθερίας, διότι πιέζει τοὺς μεμονωμένους παραγωγούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Διὰ τὸ ζήτημα τῆς προστασίας

τῶν ἑσπεριδοειδῶν παρουσιάζεται ἡ πληρωμὴ τοῦ ὑπερβολικοῦ ναύλου πρὸς ζητοῦν αἱ ἀτμοπλοῖαι. Διότι ἐνῶ παντοῦ ὁ ναῦλος εἰσπράττεται κατὰ καλάθιον, ἐδῶ εἰσπράττεται κατὰ τόννον. Ἐνῶ λοιπὸν ὁ ναῦλος εἶναι 200 δρ. κατὰ τόννον ὅταν εἰσπράττεται κατὰ καλάθιον ἀνέρχεται εἰς 800 δρ.

Τὸ ζήτημα αὐτὸ εἰσῆχθη εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀντιπροσωπεύονται οἱ παραγωγοὶ ἀπερρίφθη.

Ἡ συζήτησις κηρύσσεται περαιωμένη.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΙΑ ΤΑ ΝΩΠΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ

Τὸ Συνέδριον ἀκοῦσαν τῶν δητόρων ψηφίζει:

1) Προτείνει τὴν ἴδρυσιν αὐτονόμου ὀργανισμοῦ νωπῶν ὀπωρῶν διὰ τὴν Κρήτην πρὸς ρυθμισιν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς ἐμπορείας τῶν νωπῶν σταφυλῶν.

2) Τὴν ἴδρυσιν Γραφείου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν νωπῶν καὶ ξηρῶν καρπῶν τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τούτων τῶν ἐνδιαμέσων ἐκμεταλλευτικῶν χειρῶν, καὶ ἐνέργειαν προπαγάνδας πρὸς ἐπέκτασιν τῆς καταναλώσεως ἐν Αἰγύπτῳ.

3) Χορήγησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ρυθμίσεως τῶν ἐξαγωγῶν εἰς τὰς Σταφυλικὰς Ἐπιτροπὰς πρὸς ρυθμισιν τῶν ἐξαγωγῶν ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως.

4) Τὸν ὑποβιβασμὸν τῶν ναύλων καὶ τῶν βαρυνόντων τὰς νωπὰς ὀπώρας φορτωεκφορτωτικῶν διοριζομένων ἀντιπροσώπων εἰς Λιμενικὰς Ἐπιτροπὰς ἢ Ἐπιτροπὰς διατιμήσεων.

5) Τὴν χρησιμοποίησιν ταχυπλόων καὶ ψυγείων Ἑλληνικῶν ἀτμοπλοίων.

6) Τὴν πύκνωσιν τῶν θαλασσίων συγκοινωνιῶν.

7) Τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βαγονίων διὰ τὴν διὰ σιδηροδρόμου μεταφορὰν τῶν ὀπωρῶν εἰς Ἑυρώπην.

8) Τὴν μελέτην ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰσαγωγῆς νέων

ποικιλιῶν νωπῶν σταφυλῶν καὶ νέων συστημάτων συσκευασίας.

9) Τὴν ἴδρυσιν ἐν Κρήτῃ ψυγείων πρὸς ἐξυπηρέτησιν καὶ ἄλλων Γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

10) Τὴν ἴδρυσιν ἀπολυμαντηρίου πρὸς ἀπολύμανσιν τῶν κενῶν καλαθίων πρὸς ἀποφυγὴν μεταδόσεως τῆς φυλλοξήρας.

11) Τὴν συγχώνευσιν τῶν Ἐπιτροπῶν Σταφυλικῆς καὶ Σταφιδικῆς εἰς μίαν ἀμπελοργικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὸν Νομὸν Ἡρακλείου, ἣτις προικοδοτουμένη ὑπὸ τοῦ Κράτους νὰ ἀναλάβῃ, α) τὴν ἐποπτείαν καὶ ἔλεγχον ἐπὶ τῆς συλλογῆς, ἐπεξεργασίας τῶν ἀμπελοργικῶν προϊόντων, β) τὴν μελέτην τῶν ἀγορῶν καταναλώσεως καὶ ἐξεύρεσιν νέων τοιούτων, τὴν παρακολούθησιν τῶν τιμῶν πωλήσεως, καὶ παντὸς μέτρου συντελεστικῆς προαγωγῆς τῆς καταναλώσεως, γ) τὴν κατασκευὴν ὑποσιέγων ἐν Ἡρακλείῳ, δ) Τὴν ἴδρυσιν τοῦ ψυγείου καὶ ἀπολυμαντηρίου, ε) Τὴν ρύθμισιν τῶν ἐξαγωγῶν, στ) Τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ προϊόντος παντὸς δασμοῦ καθὼς καὶ ὑπερωριῶν.

* *

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Μ. Παπαγιαννάκης Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Κιτροπαραγωγῶν Κρήτης ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐνώσεως.

Μ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Κύριοι Σύνεδροι.

Ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν νὰ ἐκθέσωμεν καὶ ἐνώπιόν σας τὰ πεπραγμένα τοῦ Ὄργανισμοῦ μας καθότι γνωρίζομεν ὅτι ἡ πρωτότυπος διὰ τὴν χώραν μας μορφή του, ἡ ἀναγκαστικὴ, εἶναι μέγας πειραματισμὸς καὶ διὰ τὰ λοιπὰ γεωργικὰ προϊόντα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1930 ὁ παραγωγὸς μας ἔβλεπε μὲ ἀπελπισίαν ὅτι μεταφέρων τὸ προϊόν του δὲν εἰσέκραττε καρὰ τοῦ ἐμπορίου, ὄχι μόνον τὸν κόπον τῆς

καλλιέργειας, ἀλλ' οὔτε τὸ ἀγώγιόν του. Αἱ τιμαὶ τῶν κίτρων ἐκυμαίνοντο ἀπὸ 1 δραχμὴν εἰς 1,50 δρ. κατ' ὄκῳν καὶ ἀπερρίπτοντο ἐντελῶς τὰ κίτρα τοῦ μικροῦ μεγέθους. Ἀξιόπιστοι μάρτυρες τούτου εἶναι ὅλοι οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ παριστάμενοι κιτροπαραγωγοὶ καὶ ἀνακριβεῖς εἶναι αἱ σκοπίμως δοθεῖσαι παρὰ τοῦ κ. Κωνσταντινίδου βουλευτοῦ καὶ ἐμπόρου πληροφορίες ὅτι τὸ ἐμπόριον ἠγόραζε πρὸς 4 δρχ. Συγχρόνως δὲ τὸ γλίσχρον αὐτὸ ἀντίτιμον, εἰς πλείστα διαμερίσματα, ὄχι μόνον δὲν ἐμετράτο ἀμέσως, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ, ὡς γνωρίζομεν, νὰ ὀφείλεται ἀκόμη.

Ὡς γενικῶς παρατηρήθη εἰς τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη, αἱ μικραὶ ἐπιχειρήσεις ναυαγοῦν μὴ ἀντέχουσαι εἰς τὰς διακυμάνσεις καὶ εἰς τὰ ἀπρόοπτα. Διὰ νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τοὺς κλυδωνισμοὺς τῶν ἀνωμάλων τούτων ἐποχῶν, χρειάζονται Ὁργανισμοὶ οἰκονομικῶς εὐρωστοί, οἵτινες νὰ εἶναι δυνατόν νὰ παλαιοῦν ἐπιτυχῶς καὶ νὰ δύνανται νὰ γίνουιν ρυθμισταὶ τῆς παγκοσμίου ἀγορᾶς.

Καὶ ἡμεῖς εἴχομεν τὰ κίτρα μας σκωρπισμένα εἰς χεῖρας 60—70 ἐμπόρων καὶ κερδοσκοπῶν, ἐξ ὧν οἱ πλείστοι μοναδικὸν κεφάλαιον εἶχον τὸ διατεθὲν διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν κίτρων. Πιεζόμενοι συνεπῶς οὔτοι ἀπὸ τὰς διαφοροὺς ἀνάγκας τῶν καὶ ἀπὸ τὴν παγκόσμιον κρίσιν, ἐδημιούργησαν τὴν ἀναφεροθεῖσαν ἀνωτέρω ἀφόρητον κατάστασιν.

Συνέπεια ταύτης ἦτο καὶ ἡ πλημμελής συντήρησις, διότι ἐστοίχιζεν αὕτη διπλάσια καὶ ἄνω ἀφ' ὅτι ἡ ἀγορὰ τοῦ κίτρου.

Ἀπὸ τὴν κατάστασιν ταύτην ἐγεννήθη ἡ Ἐνωσις τῶν Κιτροπαραγωγῶν. Ἡ ἐπαρχία Μυλοποτάμου ἣτις εἶχε *χειμασθῆ* περισσότερον οἰασδήποτε ἄλλης λόγῳ ἀφορίας ἐλαίου, ἀζητησίας χαρουπίου καὶ κίτρων, ἐπρωτοστάτησε καὶ διὰ ψηφισμάτων

καὶ συλλαλητηρίων ὑπεδείχθη τῇ Σεβαστῇ Κυβερνήσει ἡ ἀνάγκη τῆς συστάσεως ἀναγκαστικοῦ Συνεταιρισμοῦ διὰ τὰ κίτρα καὶ ἡ Κυβέρνησις μελετήσασα τὸ ζήτημα ἐμερίμνησε καὶ ἐψηφίσθη ὁ Νόμος 4878 τῆς 30ῆς Μαρτίου 1931.

Διὰ τοῦ Νόμου τούτου ἅπαντες οἱ κитροπαραγωγοὶ τῆς Νήσου μας, 7,000 περίπου, ὑπήχθησαν εἰς 50 Συνδέσμους ἐξαρτωμένους ἀπὸ τὴν Ἐνωσιν Κιτροπαραγωγῶν.

Τὸ νὰ ἐκθέσωμεν τὰς δυσκολίας καθ' ὧν εἶχε νὰ ἀντιπαλαίση ὁ Ὄργανισμὸς μας ἕως ὅτου δυνηθῆναι νὰ λάβῃ μορφήν, τὰς μεταγενεστέρας δυσκολίας ἕως ὅτου δυνηθῆναι νὰ ὀργανωθῆναι θὰ ἀπαιτοῦσε μικρὸν χρόνον. Ἀρκοῦμεθα νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν ὅτι ἂν καὶ ἡ Ἐνωσις ἔλαβε τυπικὴν ὑπόστασιν κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου 1931 ἠδυνήθη νὰ λειτουργήσῃ ὀμαλῶς καὶ νὰ παραλάβῃ καὶ συσκευάσῃ τὰ κίτρα τῆς ἐσοδείας 1931 τῶν ὁποίων ἡ συγκομιδὴ ἤρξατο κατὰ τὰ μέσα Αὐγούστου, μὲ ἐλαχίστας ἀνωμαλίας.

Ἐφροντίσαμεν διὰ τὴν ἔγκαιρον προμήθειαν τῶν ὑλικῶν συσκευασίας, διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Γραφείου, διὰ τὴν ὀργάνωσιν 35 Κέντρων παραλαβῆς καὶ συσκευασίας εἰς ὅλην τὴν Νῆσον, διὰ τὴν ἐξεύρεσιν καταλλήλων ἀνταποκριτῶν διὰ τὴν πώλησιν τοῦ προϊόντος μας ὡς καὶ διὰ τὴν λογιστικὴν μας ὀργάνωσιν.

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐχωρίσαμεν τὰς προσπάθειάς μας ὡς ἀκολουθῶς:

ΕΛΑΤΤΩΣΙΣ ΕΞΟΔΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ.

Ἡ συγκεντρωμένη προμήθεια τῶν ὑλικῶν συσκευασίας, δουγῶν, σιδηρῶν οστεφάνων, μᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἐπιτύχωμεν τιμὰς κατωτέρας τῶν ἐπιτυγχανομένων παρὰ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπίσης ἡ ὀλικὴ ἀνάθεσις τῆς κατασκευῆς τῶν βαρελίων μας, ὑπεβίβασε τὸ κόστος τῶν ἐργατικῶν. Ἐκ τῆς κατασκευῆς 10.000

βαρελίων κατά τὸ πρῶτον ἔτος εἶχομεν ἑξοικονόμη-
σιν περίπου 600.000 δραχ.

Ἐπίσης ἐφροντίσαμεν καὶ μᾶ, ἐχορηγήθη ἀτελῶς
ἄλας 62 1)2 κοιλὰ κατά βαρέλιον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐ-
στοίχιζε 50 λεπτὰ τὸ χιλιόγραμμα ἕναντι 2.10 καὶ
2.40. Συνεπῶς εἶχομεν ἐλάττωσιν κόστους περίπου
100 δραχ. κατά βαρέλιον καὶ ἑξοικονομήσαμεν ἐπὶ 16
000 βαρελίων τῶν δύο ἔσοδειῶν 1931 καὶ 1932 δραχ.
1.600.000.

Ἀνεθέσαμεν τὴν συσκευασίαν ἐργολαβικῶς εἰς
τιμὰς συμφερούσας, λόγῳ ἐπίσης τῆς συγκεντρο-
μένης ἐργασίας καὶ ὑπολογίζομεν ὅτι ἐκ ταύτης
εἶχομεν τοῦλάχιστον 500.000 ἕως 600.000 δραχ.
διαφοράν.

Διὰ τῆς Ἐνώσεως ἐπίσης κατηργήθησαν αἱ με-
σαζῶσαι χεῖρες τῶν μεταπρατῶν καὶ μεσιτῶν, καὶ
ἐπετεύχθη μία οἰκονομία ὑπὲρ τοῦ παραγωγοῦ 50
λεπτῶν κατ' ὁκᾶν.

Ἐκεῖ ὅπου λόγῳ τῶν μακρυνῶν ἀποστάσεων
ἰδρύθησαν κέντρα παραλαβῆς, ἡ μεταφορὰ ἐκ τού-
των πρὸς τὰ Κέντρα συσκευασίας ἐγένετο διὰ μειο-
δοσίας καὶ ἐπετεύχθη ἑξοικονόμησις, λόγῳ πάλιν
τῆς συγκεντρομένης ἐργασίας, 15 λεπτῶν κατ' ὁ-
κᾶν κίτρου.

Ἐπολογίζομεν γενικῶς τὴν ἑξοικονόμησιν ἐκ τῆς
ἐλαττώσεως τῶν ἐξόδων συσκευασίας, ἄλατος, μεταφο-
ρᾶς καὶ καταργήσεως μεσιτῶν, περίπου δραχ. 1.60
κατ' ὁκᾶν κίτρου. Συνεπῶς ἡ ἑξοικονόμησις τὴν ὁ-
ποῖαν ἔχομεν ἐκ τῶν δύο ἔσοδειῶν αἵτινες ἀνῆλθον
εἰς τὰ 3 ἑκατομ. ὀκτάδες ὑπὲρ τοῦ παραγωγοῦ ἀνέρ-
χεται εἰς δραχ. 4.800.000.

ΕΛΑΤΤΩΣΙΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Ἡ συγκεντρώσις τῆς ὅλης ἐργασίας τῶν κίτρων
εἰς ἓν Γραφεῖον, ἐπέφερε καὶ ἐλάττωσιν τῶν ἐξό-
δων ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο.

Διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν κίτρων ἀπησχόλει τὸ Ἐμπόριον τριπλάσιον τοῦλάχιστον προσωπικὸν καὶ αἱ ἀξιώσεις τῶν Διευθυνόντων τὰς ἐπιχειρήσεις ἦσαν πολλαπλάσιαι ἀσφαλῶς τοῦ μοναδικοῦ μισθοῦ Διευθυντοῦ ὅστις πληρώνεται παρ' ἡμῶν. Συγχρόνως ἡ σταθερότης τῶν τιμῶν μας καὶ ἡ ἔλλειψις συναγωνισμοῦ ἐπέτρεψε τὴν ἐλάττωσιν τῶν τηλεγραφικῶν ἐξόδων σοβαρῶς. Ὑπολογίζομεν γενικῶς ὅτι ἡ ἐξοικονόμησις ἣτις ἐπετεύχθη ἐκ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἦτο τοῦλάχιστον 20—30 λεπτά κατ' ὄκᾶν κίτρου. Ἦτοι εἶχομεν ἐξοικονόμησιν ἐπὶ τῶν δύο ἐσοδειῶν κατὰ μέσον ὄρον δρχ. 750.000 καὶ δὲν πρέπει νὰ παροραθῇ ὅτι ἡ Ἐνωσις εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἔχη πλήρη τὰ δικαιολογητικὰ διὰ κάθε πληρωμὴν καὶ νὰ κρατῇ ἰδιαιτέραν μερίδα εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν 7000 παραγωγῶν της.

ΕΛΑΤΤΩΣΙΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Τὸ κονδύλιον τοῦτο ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ἐξόδου τοῦ ναύλου καὶ τῆς ἀσφαλείας ἀπησχόλησεν ἡμᾶς ἐντελῶς ἰδιαιτέρως. Ὄταν ἤρξατο λειτουργοῦσα ἡ Ἐνωσις οἱ ναῦλοι τῶν κίτρων ἐκνυμίνοντο περὶ τὰ 10 δολλάρια. Κατὰ τοὺς πρώτους 16 μῆνας ἐκ τῆς ἰδρύσεώς μας ἐλάχιστα ποσὰ εἶχομεν πρὸς φόρτωσιν.

Ἡ μετὰ τῶν Ἰταλῶν σύμβασις μᾶς ὑπεχρέουεν εἰς τὴν διατήρησιν ὑψηλῶν ἐπιπέδων τιμῶν, ἐνῶ ἐξ ἀντιθέτου τὰ τεράστια παλαιὰ ἀποθέματα κίτρων ἄτινα ὑπῆρχον εἰς χεῖρας τοῦ ἐμπορίου προσεφέροντο εἰς χαμηλὰς τιμὰς.

Ὄταν ἡ μετὰ τῶν Ἰταλῶν σύμβασις ἠτόνισε καὶ ἐκρίθη συγχρόνως, λόγῳ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἀποθεμάτων, ὅτι ἡ στιγμή τῶν πωλήσεων ἐπῆλθεν, ἡ Ἐνωσις ὑπεβίβασε τὰς τιμὰς της εἰς τὰ δυνατὰ ἀγοραστικὰ ἐπίπεδα καὶ συγχρόνως ἐπελήφθη τοῦ κονδυλίου τῶν ἐξόδων ἀποστολῆς. Κατὰ τὴν ἐπα-

χὴν ἐκείνην οἱ ναῦλοι ἦσαν δολλάρια 7.30 κατὰ τόννον καὶ συγχρόνως ἠξιοῦτο ἡ πληρωμὴ ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ βάρους, ὥστε ὁ ναῦλος ἀνεβιβάζετο εἰς τὰ δολλάρια 7.70 κατὰ τόννον.

Ὁ Ὄργανισμὸς μας ἐπέτυχε διὰ τῆς συγκεντρωμένως προσφερομένης ἐργασίας τὴν ἐλάττωσιν τῶν ναύλων εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν δολλαρίων 5,70 μὲ βάρους συμβατικόν. Συνελπῶς ἐπὶ 3000 μικτῶν τόννων οἵτινες φορτωθήσονται μέχρι τῆς 31ης προσεχοῦς Δεκεμβρίου ἡ Ἐνωσις εἶχε διαφοράν δολλαρίων 6.000 ἧτοι δρ. 1.000.000 περίπου.

Συγχρόνως ἐπετύχομεν ἔκπτωσιν ἐπὶ τῶν ἀσφαλίστρων 22.50 τοῖς ἑκατὸν ἧτοι εἶχομεν καὶ ἐντεῦθεν μικρὰν διαφοράν ἐκ 30.000 δραχ.

Ὁ Ὄργανισμὸς μας συνεπῶς ἠδυνήθη νὰ ἐξοικονομήσῃ ἐκ τῶν ἄνω κονδυλίων ὑπὲρ τοῦ παραγωγοῦ περὶ τὰς δραχ. 2,30—2,50 κατ' ὅκῃν κίτρου.

ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. Ἡ συσκευασία ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως ἐγένετο συμφώνως μὲ τὴν ὑλὸ τοῦ Ἐμπορίου καθιερωμένην μέθοδον. Ἐφηροσθη ὁμῶς αὕτη ἐπιμελῶς ὥστε γενικῶς ἡ ποιότης τοῦ συσκευασμένου καρποῦ ἐβελτιώθη καὶ ἐπὶ ἀποστολῶν μας 8000 βαρελίων περίπου οὐδὲν παράπονον εἶχομεν περὶ τῆς ποιότητος, γενικῶς δὲ ὅλοι οἱ ἀγορασταὶ μας ἔμειναν εὐχαριστημένοι ἐκ τῶν ἀποστολῶν μας.

Τὸ ἐμπόριον ἐνθυμεῖται ὅτι σπανία ἦτο ἡ πείπτωσις ὅπου κατεβάλλετο εἰς τοῦτο τὸ 10 ο)ο τῆς ἀξίας τοῦ ἐμπορεύματος τούτου τὸ πληρωνόμενον μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς ποιότητος.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. Ἡ Ἐνωσις οὐσιαστικῶς ἤρξατο πωλοῦσα κατὰ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου 1932. Τότε αἱ τιμαὶ τῆς ἤχθησαν εἰς τὰ δυνατὰ ἀγοραστικά ἐπίπεδα. Ἐκ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μέχρι σήμερον, τὸ σύνολον τῶν πωλήσεων ἀνῆλθεν εἰς 2.300 τόννους περίπου, ἧτοι ἐπωλήσαμεν ἐντὸς 9μῆνου 350

περίπου τόννους περιπλέον τῶν ὅσων ἐπώλησε τὸ ἐμπόριον κατὰ τὸ 12μηνον διάστημα ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1931 μέχρι 30ῆς Σεπτεμβρίου 1932, καθότι αἱ ἐξαγωγαὶ τοῦ διαστήματος τούτου ἀνῆλθον εἰς 1950 τόννους.

Καὶ μόνον τὸ σημεῖον τοῦτο δεικνύει τὴν προσπάθειαν τῆς Ἐνώσεως.

Εἰσηγάγομεν τὸ κίτρον μᾶς εἰς τὰς ἀγορὰς Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ Καναδᾶ, μὲ πωλήσεις γύρω τῶν 500 τόννων, ὅπου τὸ ἐμπόριον οὐδὲν ἐπώλει εἰς τὸ παρελθόν, ἐλπίζομεν δὲ μελλοντικῶς νὰ διαθέσωμεν σοβαρότερα ποσά.

Τὴν εὐχέριαν νὰ εἰσαχθῶμεν εἰς τὰς νέας ταύτας ἀγορὰς μᾶς ἔδωκεν ἡ συγκέντρωσις ὄλων τῶν κίτρων εἰς χεῖράς μας, ἥτις μᾶς ἐπέτρεψε τὴν ἐπιλογὴν τοῦ σχήματος καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ προτιμωμένου εἰς τὰς χώρας ταύτας.

Ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἦτο ὡσαύτως δυνατόν εἰς ἡμᾶς νὰ ὑποβιβάσωμεν κατὰ τι τὰς τιμὰς μᾶς ὅτε ἐνομιζαμεν τοῦτο σκόπιμον διὰ νὰ δελεάσωμεν τοὺς νέους ἀγοραστὰς.

Εἰς τοιαύτας θυσίας εἰς βάρος τοῦ κέρδους του, τὸ ἐμπόριον δὲν εἶναι σύνηθες νὰ ἀχθῆ ὡς ἐνδιαφερόμενον διὰ τὸ ἄμυσον ἀποτέλεσμα.

Ἄν καὶ ὑπῆρξε στιγμή, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους, καθ' ἣν ἡ Ἐνωσις εἶχεν εἰς χεῖράς τῆς 16.000 βαρέλια κίτρα, ποσὸν κολοσιαῖον ἐν σχέσει μὲ τὸ προϊόν τοῦτο, καὶ τὸ ἐμπόριον περὶ τὰ 4.000 βαρέλια παλαιῶν κίτρων, ἠδυνήθη διὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς προσφορᾶς νὰ συγκρατήσῃ τὰς τιμὰς εἰς τὰ ἐπίπεδα τὰ ὁποῖα ἔκριεν ὅτι ἡ κατανάλωσις δύναται νὰ πληρώσῃ καὶ ἄτινα εὔρισκε ἱκανοποιῦντα τὰ μέλη τῆς.

Ἐὰν εἰς ἄλλο προϊόν ὁ ἀναγκαστικὸς Συνεταιρισμὸς δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, διὰ τὸ εἶδος μᾶς τὰ κίτρα, εἶναι ἡ ἐπιβεβλημένη μορφή.

Όταν ἔλθῃ ἡ ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς, τὸ κίτρον ἔχον ἀνάγκην ἀμέσου συσκευασίας δὲν δύναται νὰ συγκρατηθῇ ὑπὸ τοῦ παραγωγοῦ, πρέπει νὰ πωληθῇ ἀμέσως καὶ ἐξ ἀντιθέτου ὁ ἀγοράσας ἔμπορος, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀμεσον τοποθέτησιν, θὰ παρέλθῃ τοῦλάχιστον ἓν ἐξάμηνον καὶ συχνάκις διετία ἕως ὅτου ἐπιτύχῃ τὴν πώλησίν του.

Αἱ ἐπιμελῶς τηρηθεῖσαι στατιστικαὶ ἐνὸς 18μήνου μᾶς δεικνύουν ὅτι ἡ μηνιαία ἀπορρόφησης παρὰ τῆς καταναλώσεως ποικίλλει ἀπὸ 100—250 τόννους κίτρων. Ἀπαιτεῖται συνεπῶς μέγα κεφάλαιον διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ κίτρου καὶ διὰ τὰ ἐξοδα τῆς συσκευασίας του, κεφάλαιον τὸ ὁποῖον ἐπὶ πολλοὺς μῆνας θὰ μείνῃ νεκρὸν.

Ἐνεκα τούτου εἰς τὸ παρελθὸν τὸ εἶδός μας δὲν ἐνδιέφερε κυρίως τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ τὴν κερδοσκοπίαν.

Ἐπὶ τῆς Ἑνώσεως τῶν Κιτροπαραγωγῶν Κρήτης ἐπραγματοποιήθησαν τὰ ὑπὸ τῆς συνεταιριστικῆς ὀργανώσεως προσδοκώμενα ἀποτελέσματα.

ΕΠΙΤΕΥΧΘΗ 1) ἡ κατάργησις τῶν μεσαζόντων. Ὀλόκληρος ἡ ποσότης τῶν 2300 τόννων οὖς ἐπώλησαμεν διετέθη παρ' ἡμῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀπ' εὐθείας, καὶ μόνον 30 τόννους κατὰ τὴν ἑναρξίν τῶν πωλήσεων μας διεθέσαμεν διὰ τοῦ ἐπιτολίου ἐμπορίου.

2) Ἡ ἐλάττωσις τῶν ἐξόδων συσκευασίας.

3) Ἡ ἐλάττωσις τῶν ἐξόδων ἀποστολῆς.

4) Ἡ ὑποβίβασις τῶν γενικῶν ἐξόδων καὶ κατέστη τοῦτο δυνατὸν διὰ τῆς συγκεντρωμένης ἐργασίας.

Διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς δὲ μορφῆς τῆς Ἑνώσεως ἥτις ἔδωκεν εἰς τὴν κατοχὴν μας τὴν ὅλην ποσότητα τῶν κίτρων Κρήτης, ἠδυνήθημεν 1) νὰ ρυθμίσωμεν τὴν προσφορὰν ἀναλόγως μὲ τὴν ζήτησιν καὶ 2) νὰ ἐφουδιάσωμεν δυστρόπους ἀγοράς μὲ τὴν ὑπ' αὐτῶν ζητουμένην ποιότητα. Ἐπεδιώχθη καὶ ἐλε-

τεύχθη συγχρόνως διὰ τῆς ἐπιμελοῦς συντηρήσεως ἢ βελτίωσις τῆς ποιότητος.

Ἀποτέλεσμα τῆς ὅλης μας πολιτείας εἶναι ὅτι ἠδυνήθημεν καὶ ἐπληρώσαμεν μέχρι σήμερον προκαταβολὴν διὰ τὰ κίτρα ἐσοδείας 1931 δραχμῶν 4 κατ' ὁκᾶν καὶ ἐλπίζομεν νὰ δώσωμεν εἰσέτι περὶ τὸ δίδραχμον. Διὰ τὰ κίτρα ἐσοδείας 1932 δρ. 4.50 κατ' ὁκᾶν καὶ ἐλπίζομεν νὰ δώσωμεν εἰσέτι περὶ τὰς 3 δραχμῶν ἤτοι περὶ τὰς 7.50 δρ. ἐν συνόλῳ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνεφέρθη σκοπίμως ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντινίδη ὅτι ἐπληρώθησαν τὰ κίτρα πρὸς δρ. 4 τῆς ἐσοδείας 1931 καὶ 4,50 τῆς ἐσοδείας 1932 ἐνῶ τὰ ποσὰ ταῦτα ἀντιπροσωπεύουν μόνον προκαταβολὴν, ἣ δὲ ἐκκαθάρισις ὅπως ἀναφέρομεν καὶ ἀνωτέρω θὰ κυμανθῆ εἰς τὰς 6 δραχ. διὰ τὸ 1931 καὶ εἰς τὰς 7.50 διὰ τὸ ἔτος 1932.

Εἰς Νάξον καὶ Διακοφτὸ ὄπου τὰ κίτρα ἠγορεύθησαν παρὰ τοῦ ἐμπορίου, ἐπληρώθησαν μόνον πρὸς 2.50 δρ. καὶ εἰς Ἰταλίαν 5 ἑλληνικὰς δραχμῶν κατὰ μέσον ὄρον. Ἐφέτος δὲ προαγορεύεται ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς 3.50 δραχμ. μόνον, κατὰ ἐπίσημον βεβαίωσιν τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας Ρώμης.

Εἰς τὸν τραχὺν ἀγῶνά μας τῆς διαιτίας ἀρωγοῦς καὶ παραστάτας εἶχομεν τὰ Ὑποκαταστήματα τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, τὰς ἐποπτείας καὶ τὴν ἐπιθεώρησιν Συνεταιρισμῶν, τὸν κυβερνητικὸν ἐπίτροπον καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τοῦ Ὄργανισμοῦ μας παρὰ τοῦ Κεντρικοῦ τῆς Ἀγροτικῆς, ἠτο ἡ βάσις τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων.

Ἐπαλαίσαμεν καὶ παλαίομεν, ὑπονομενόμενοι ποικιλοτρόπως ἀνευ ἐπιλογῆς μέσων. Διότι εἰς ἡμᾶς ἔλαχεν ὁ κλῆρος νὰ εἴμεθα ὁ στόχος τῆς πολεμικῆς ἀντιδράσεως τῶν ἀντίθετα ἐχόντων συμφέροντα, οἵτινες πλήττοντες καὶ ὑπονομεύοντες ἡμᾶς ἐπιδιώκουν νὰ καταβαρυνθῶσιν τὴν καθημερινῶς ἀλματωδῶς προχωροῦσαν ἐν τῇ νήσῳ μας

συναιτεριστικήν αντίληψιν. Ἐχοντες ὁμως ὡς σκοπόν μας τὸ συμφέρον μόνον τοῦ παραγωγοῦ μας ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἐπιτυχία θὰ στεφανώνη καὶ εἰς τὸ μέλλον τὸ ἔργον μας.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο λύεται ἡ συνεδρίασις.

*
* *

Τρίτη 8 Αὐγούστου 1933

ὥρα 9 π.μ. ἄρχεται ἡ Συνεδρίασις.

ΑΝ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ (Γερουσιαστής). Κύριοι Σύεδροι, μὲ συγχωρεῖτε παρὰ πολὺ διότι λαμβάνω τὸν λόγον πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Ἐθεώρησα καθήκόν μου νὰ δικαιολογηθῶ διὰ τὴν ἐπὶ διήμερον ἀπουσίαν μου. Λόγω κωλύματος δὲν ἠδυνήθην ν' ἀναχωρήσω τὴν Παρασκευὴν τὸ ἑσπέρας, ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο ἀτμόπλοιον, ἀφίχθην μόλις σήμερον. Ὑπόσχομαι νὰ παρακολουθήσω τὸ ἔργον σας, τὸ ὁποῖον εἶδα καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας ὡς καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πορισμάτων τοῦ Συνεδρίου. Μετ' εὐχαριστήσεως ἔμαθα ὅτι αἱ ἐργασίαι τῶν δύο ἡμερῶν διεξήχθησαν ὁμαλῶς, ἠρέμως καὶ μετ' ἀντικειμενικότητος ἢ ὁποία χαρακτηρίζει πάντοτε τοὺς Κρητάς. Ἐπίσης πληροφοροῦμαι ὅτι ἡ κατάστασις τῶν γεωργῶν, ἐν Κρήτῃ ἐξαιρετικῶς, εἶνε κάπως καλλιτέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὰ πορίσματα θὰ συνταχθοῦν μετὰ μεγαλυτέρας ἠρεμίας, ὥστε νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς παράδειγμα διὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Ἐῤχομαι ὅπως τὸ Συνέδριον ἐπιτύχη τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Κύριοι Σύεδροι, θὰ ἤθελα πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὡς προϋστάμενος τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις διὰ τὴν δρᾶσιν τῶν γεωπόνων μας καὶ ἐν γένει διὰ τὴν δρᾶσιν τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ.

Διεπιστώθη κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν δύο αὐτῶν

ἡμερῶν ὅτι ἐν τῇ νήσῳ βασιλεύει Γεωργικὴ ἀνθησις τοιαύτη, οἷα δὲν ἀπαντᾶται εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Λειτουργοῦσι ἐν Κρήτῃ δύο Γεωργικαὶ Σχολαί, δυνάμεναι νὰ ὀνομασθοῦν πρότυποι, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξέρχονται καθ' ἔτος ἀγροτόπαιδες μεταλαμπαδεύοντες τὰ φῶτα τῆς Γεωργικῆς ἐπιστήμης εἰς τὰ μικρότερα χωρία τῆς Ἑλλάδος. Λειτουργοῦν ἀφθονα κατ' ἀριθμὸν καὶ σπουδαῖα κατ' ἀποστολὴν τυροκομεῖα διὰ τῶν ὁποίων ἐπετεύχθη ἡ βελτίωσις τῆς παραγωγῆς τυροῦ καὶ ἡ αὔξησις τοῦ Ἐθνικοῦ τούτου εἰσοδήματος. Διεπιστώθη ὅτι λειτουργεῖ ἀριστος Φυτοπαθολογικὸς Σταθμὸς ἐν Ἡρακλείῳ, ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἔρευναν τῶν ἀσθενειῶν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν μεθόδων διὰ τὴν καταπολέμησίν των. Διεπιστώθη ὅτι καταπολεμεῖται ὁ δάκος κατ' ἐπιστημονικὸν τρόπον καὶ ἐφαρμόζεται ἡ τεχνικὴ τῶν κλαδευμάτων.

Διεπιστώθη ὅτι ἡ συσκευασία τῶν νωπῶν σταφυλῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὀπωρῶν ἔχει πολὺν βελτιωθῆ καὶ διαρκῶς αὐξάνεται ἡ ἐξαγωγή, καὶ καταλαμβάνονται ἡμέρα τῇ ἡμέρα αἱ ξένα ἀγοραί. Ὅτι ἡ Μεσσαρά κατέστη ὁ σιτοβολὸν τῆς Κρήτης, ὅτι τὸ Ἡράκλειον πλέει εἰς τὸν πλοῦτον τὸν προερχόμενον ἐκ τῶν προϊόντων του.

Διεπιστώθη τέλος ὅτι ἡ συνεταιριστικὴ κίνησις εἰς τὴν νῆσον ὑπερέβη εἰς ἔντασιν κάθε ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος. Διεπιστώθη ὅτι ἐλαιουργεῖα ἰδρύνονται ἐκ τῶν πόρων τῶν Γεωργ. Ταμείων, καὶ οἰνοποιεῖα ἰδρύνθησαν διὰ διαθέσεως 4.000.000 ἐκ τῶν ἐσόδων αὐτῶν καὶ ἐβελτιώθη ἐπαισθητῶς ἡ ποιότης τοῦ οἴνου. Αναμφισβητήτως ὅλα αὐτὰ ὀφείλονται εἰς τὴν ζωτικότητα καὶ νομοσύνην τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ παραγνωρίσωμεν ὅτι μεγάλου ποσοστοῦ δικαιοῦνται αἱ γεωπονικαὶ μας ὑπηρεσίαι. Νομίζω ὅτι Συνέδριον ἀγροτικὸν τὸ ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀγροτικὴν ψυχὴν ἢ ὁποία πλησιέστερον παντὸς ἄλλου εὑρίσκεται πρὸς τὸν γεωπόνον, πρέπει

ν' ἀναγνώριση τοῦτο. Εἰσηγοῦμαι λοιπὸν εἰς τὸ Συνέδριον ὅπως διαπιστωθῆ ἡ συμβολὴ τοῦ γεωπόνου εἰς τὴν ἐπαύξεισιν τῆς Κρητικῆς παραγωγῆς καὶ τὴν αὔξεισιν τῆς εὐημερίας τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Νομίζω ὅτι οὐδέποτε ἠμφεσβητήθη ἡ δρᾶσις τῶν γεωποικῶν μας ὑπηρεσιῶν. Ἡμεῖς κατηγοροῦμεν τὸ κράτος διὰ τὴν ἀσκηθεῖσαν πολιτικὴν διότι φέρει τοὺς γεωπόνους μας εἰς μαρτυρικὴν θέσιν, ὅταν ἐκτοπίζει τούτους εἰς ἄλλα ἔργα. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἂν ὑπάρχη συνεταιριστικὴ ἰδέα ὀφείλεται εἰς τὴν ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν τῶν γεωπόνων. Εὐχὴ τοῦ Συνεδρίου μας, εἶναι νὰ δώσῃ εἰς τοὺς γεωπόνους τοὺς ὀργῶντας πρὸς δρᾶσιν ἅπαντα τ' ἀπαιτούμενα ἐφόδια.

ΤΑΝΟΥΛΑΣ (βουλευτὴς Χαλκιδικῆς). Κύριοι Ἄντιπρόσωποι, ἡ καθυστέρησις μου ὀφείλεται, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἔλλειψιν τακτικῆς συγκοινωνίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι ἔλαβον γνῶσιν, ὀλίγον ἀργά τῆς συγκλήσεως τοῦ παρόντος συνεδρίου. Ὅπως δὴποτε, ἔστω ἀργά, ἀφίχθην σήμερον, καὶ θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ ὀλίγας λέξεις. Θεωρῶ ἑαυτὸν εὐτυχῆ πού βρίσκομαι εἰς τὸ Α'. Παγκρήτιον Γεωργοσυνεταιριστικὸν Συνέδριον, ἀκόμη δὲ εὐτυχέστερον διότι καὶ ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας, καὶ ἀπ' ὅσα ἤκουσα, ἀντελήφθην ὅτι ἡ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ ἡ ἀντικειμενεκὴ ἐξέτασις τῶν ζητημάτων ἐγγυᾶται τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὀρθῶν καὶ ἀντικειμενικῶν πορισμάτων.

Ἄντιπρόσωπος τοῦ Ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς Βορείου Ἑλλάδος, σᾶς φέρω τὸν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν τῶν ἀγροτῶν τῆς Μακεδονίας. Ἐκεῖ μεγάλη γίνεται πρὸ πολλοῦ ζύμωσις διὰ τὰ γεωργικὰ ζητήματα, καὶ ἴσως ἡ Κρήτη εἰς τὴν ὀμαδικὴν αὐτὴν ἐρευναν νὰ φαίνεται καθυστερημένη, προωδιυμένη ὅμως πραγματικὰ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν τεχνικῶν μέσων καὶ αὐτὸ μὲ ἐν-

θουσιάζει ἔξαιρετικά, διότι οἱ Γεωργοὶ τῆς Κρήτης ἔφθασαν εἰς τὸ εὐχάριστον σημεῖον νὰ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν προοδευτικωτέραν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς καὶ βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως. Αὐτὸ δεικνύει ὅτι δὲν σὰς ἀπασχολεῖ ἴσως τὸ κοινωνικὸν ζήτημα πού ἀπασχολεῖ τοὺς λοιποὺς ἀγρότας τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος. Τοὺς ἀπασχολεῖ τὸ ζήτημα τοῦ ψωμοῦ. Ὑπάρχει μία πρωτοφανῆς φτώχεια καὶ πείνα, θὰ ἀκούσετε κρυφῆς γοερῆς τῶν σκλάβων ἀγροτῶν. Ἀκριβῶς ἡμεῖς δὲν εἴμεθα τίποτα ἄλλο παρὰ τὰ προϊόντα τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος τὸ ὁποῖον καὶ μέχρι ἐδῶ ἔχει φθίση καὶ διαδοθῆ. Ἐγὼ εἶμαι βουλευτὴς τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος, τὸ ὁποῖον δυστυχῶς εἶναι διεσπασμένον, — οὔτε κἂν σὰς ἐνδιαφέρουν οἱ λόγοι τῆς διαστίσεώς του. Ἐκεῖνο πού ἔχω νὰ σὰς εἶπω καὶ νὰ τανίσω καὶ μὴ μὲ παραξηγεῖτε, εἶναι τοῦτο. Ὅσοι δὴποτε μελέτας ἀντικειμενικὰς καὶ ἂν κάμειτε, ὅσον δὴποτε σοφὰ καὶ ἂν εἶναι τὰ συμπεράσματά σας, δὲν μπορεῖτε νὰ περιμένετε τὴν ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων σας ὁπῶς σεῖς τὰ ἀντιλαμβάνεσθε διότι πίσω ἀπὸ τὰ πράγματα ὑπάρχει μία δύναμις ἣ ὅποια διευθύνει τὰ πάντα. Ἦκουσα μὲ εὐχαρίστησιν ὅτι εἰς τὸ Συνέδριον αὐτὸ δὲν τολμᾷ κανεὶς νὰ ὀμιλήσῃ περὶ πολιτικῆς. Πολὺ σωστὰ καὶ ὀρθὰ, διότι εἰς τὰ συνέδρια τὰ ἐπαγγελματικά, πράγματι δὲν μποροῦν νὰ συζητοῦνται πολιτικὰ ζητήματα. Ὑπάρχει ὅμως μία πραγματικότης ἀλάνθαστος πίσω ἀπὸ τὰ οικονομικὰ ζητήματα, ὑπάρχει μία πολιτικὴ πού θὰ ἀπευθυνθῆτε. Μὴ θέλετε νὰ κρυβῆτε πίσω ἀπὸ τὰ δάκτυλά σας. Ἐκεῖνη δίδει τὸν ρυθμὸν εἰς τὴν ζωὴν. Ὅσον δὴποτε δίκαιον καὶ ἂν ἔχετε, δὲν μπορεῖτε νὰ περιμένετε τίποτε, οὔτε ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιλυθῶν τὰ ζητήματά σας καὶ νὰ γίνουν Νόμοι, διότι τὰ συμφέροντα τῶν ἀγροτῶν, τῆς ἀγροτικῆς τάξεως, εἰς τὸν γενικὸν κορβανᾶν, ἀντιμετωπίζουσι τὰ συμφέροντα ἄλλων τάξεων προνομιούχων, πού διευθύνουσι καὶ κυβερνοῦσι,

ἀδιάφορον μὲ ποῖον πολιτικὸν κόμμα. Ἐπομένως αἱ Ἀγροτικαὶ τάξεις ὀφείλουν νὰ καταλάβουν ὅτι τὰ ζητήματα πού τὰς ἀπασχολοῦν δὲν εἶναι ζητήματα διαφόρων κομμάτων, ἀλλὰ ζητήματα συστήματος.

Προηγουμένως ἤκουσα κάποιον νὰ δυσφορῆ γιὰ τὰ λιπάσματα τὰ ὁποῖα εὐτυχῶς χρησιμοποιεῖ ἡ νῆσός σας διότι εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα δὲν ἔχουν τὰ μέσα γιὰ νὰ τὰ ἀγοράσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐπιφυλάξτε τὰς κρίσεις διὰ τὸ θέμα.

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Σᾶς τὰ φέρω δὲ ὡς παράδειγμα διὰ νὰ δικαιολογήσω ἐκεῖνα πού σᾶς εἶπα.

Ἐὰν δὲ ξέρετε πῶς διατηρεῖται αὐτὴ ἡ Ἐταιρεία καὶ πῶς συντηρεῖ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς μὲ τὸ αἶμά του τὴν βιομηχανίαν αὐτήν, ὅπως καὶ τόσας ἄλλας, ἀσφαλῶς ὁ κ. Πρόεδρος δὲν θὰ μὲ διέκοπτε. Διότι πρέπει νὰ ξέρετε ὅλοι ὅτι ἡ Ἐταιρεία ζῆ εἰς βάρος τοῦ ἰδρωτός τοῦ ἀγροτικοῦ λαοῦ, ζῆ δὲ ἀκόμη καὶ εἰς βάρος τῆς ἀγροτικῆς προόδου, διότι τὰ λιπάσματα ἀπὸ 150 δρ. ἔχουν ἄλλα 200 καὶ ἄλλα 300 δρ. καὶ ἔτσι τὸ πτωχὸν βαλάντιον τοῦ χωρικοῦ δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ. Ἀλλὰ δὲν θὰ ξέρετε ἐπίσης, ὅτι τὰς πρώτας ὕλας πού παρέχουν ὠρισμένα μεταλλεῖα τῆς Χαλκιδικῆς, ἂν τὰς βγάζαμε εἰς τὸ ἐξωτερικόν, θὰ μπάζαμε περισσότερον συνάλλαγμα καὶ θὰ εἶχαμε κέρδος. Ὡς ἐπιχειρήσις ἡ ἐταιρεία αὐτὴ εἶνε χρεωκοπημένη. Γεννᾶται ὁθεν τὸ ἐρώτημα: Γιατί νὰ συντηρεῖται; Διότι πῶς ἀπὸ τὴν ἐπιχειρήσιν αὐτὴν ἡ ὁποία λέγεται Ἐθνικὴ βιομηχανία, κρύβονται ἄλλοι ἐπιχειρήσεις, ἄλλαι βιομηχανίαι, (οἰνοποιεῖα κ.λ.π.) αἱ ὁποῖαι ἀποκομίζουν κέρδη καὶ διότι φέρεται αὐτὴ ὡς Ἐθνικὴ καὶ δικαιολογεῖται τὸ Κράτος νὰ τῆς δίδῃ δάνεια 600000 λιρῶν μὲ εὐθηνὸν τόκον ἀπὸ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ λαοῦ, ἐνῶ ὁ ἀγρότης γιὰ νὰ κάμῃ δάνειον ἀπὸ τὴν ἀγροτικὴν Τράπεζαν πρέπει νὰ ἐνεχυριάσῃ καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀκόμη.

Σὰς φέρω τὸ μικρὸν αὐτὸ παράδειγμα διὰ νὰ σὰς εἶπω ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ διευθύνουν τὴν τάξιν τῶν ἐργαζομένων ἀνθρώπων εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ κατέχουν τὴν ἐξουσίαν. Ἄς λέγεται ὅτι εἶναι ἐκπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Εἶνε ἐκπρόσωποι τῆς μεγάλης κεφαλαιοκρατίας. Γι' αὐτὸ τὸ Ἀγροτικὸν Κόμμα ὡς Κόμμα τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ, ὡς Κόμμα τοῦ σκλάβου λαοῦ, διεκήρυξε τὴν ἐθνικοποίησιν τῶν κλάδων αὐτῶν... (Διακοπαὶ καὶ θόρυβος).

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Λυποῦμαι πολὺ, εἶμαι βουλευτῆς.. Θὰ ἔλεγα ἀκριβῶς ἐκεῖνα ποὺ ὡς βουλευτῆς τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Εἰσθε ἐκτὸς τοῦ θέματος. Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις. (Ἀποχωρεῖ τῆς θέσεώς του.)

ΑΝ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ. Αὐτὴν τὴν στιγμήν πληροφοροῦμαι ἀπὸ τῶν κ. Δεκάζων ὅτι ἐλήφθη χθὲς ἀπόφασις νὰ μὴ γίνωνται πολιτικαὶ συζητήσεις. Δὲν θὰ τὸ ἤξερεν ὁ κ. Τανούλας καὶ παρεσύρθη...

Ὁ κ. Γ. Παμπούκας διαμαρτύρεται διὰ τὰς φράσεις τοῦ κ. Τανούλα.

Ἐπιναλαμβανομένης τῆς Συνεδριάσεως συνεχίζει ὁ κ. Τανούλας.

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Ὅφειλω νὰ δώσω μερικὰς ἐξηγήσεις, διότι ἀδικαιολογητῶς διεμαρτυρήθη ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Ἐγὼ εἶμαι βουλευτῆς κόμματος πολιτικοῦ, δὲν εἶμαι ἀντιπρόσωπος, οὔτε τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων, οὔτε ἐπαγγελματικῶν γεωργικῶν ὀργανώσεων. Ἐπομένως φυσικὸν ἦτο νὰ εἶπω γενικῶς καὶ ἀοριστῶς, τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰς κομματικὰς πεποιθήσεις μας. Νομίζω ὅτι εἶνε ἀδικαιολόγητος ἡ παρεξήγησις. Δὲν εἶχα σκοπὸν οὔτε τὴν Κυβέρνησιν θὰ θίξω, οὔτε κανένα ἐκ τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπειδὴ βλέπω ὅτι τόσον αὐτὰ σὰς πειράζουσι ἂν καὶ πιστεύω ὅτι θὰ πῆτε σὲ πολὺ μικρὸ χρονικὸ διάστημα ὅτι καλὰ μᾶς τὰ εἶπε ὁ Τανούλας—ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐκφράζω τὴν

εὐχὴν ὅτι ὁ Κρητικὸς λαὸς ὁ ὁποῖος ὅπως ἀντελή-
φθην εἶνε ὁ πρωτοπόρος εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ
τεχνικὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέσων ποῦ ἔδωσεν ὁ πολι-
τισμὸς διὰ τὴν καλλιτέραν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς,
θὰ ἀποτελέσῃ τὴν πρωτοπορείαν τῆς κοινωνικῆς καὶ
οἰκονομικῆς ἀπολυτρώσεως τῶν ἐργαζομένων ἀνθρώ-
πων καὶ ἀγροτῶν τῆς Ἑλλάδος.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Μετὰ μεγάλης μου εὐχαρι-
στήσεως θὰ ἐπήγαινα εἰς μίαν διάλεξιν τοῦ κ. Τανού-
λα, διότι ξέρομε ὅλοι τὰς ἰδέας του καὶ τὰς ἀγο-
ρεύσεις του καὶ ἐμπνεόμεθα. Ἄλλὰ δὲν θὰ ἦτο ἔδῳ ὁ
κατάλληλος τόπος δι' αὐτὰς. Ἐπειδὴ ὁμως εἶπε μίαν
φρᾶσιν διὰ τὰ πολιτικὰ κόμματα, ὅτι ὅλα αὐτὰ ποῦ
ἀποφασίζομεν δὲ εἶνε δυνατὸν νὰ γίνουν νόμοι, τοῦ
δηλώ ὅτι ἡ παράστασις ἀντιπροσώπων τῆς Κυβερνή-
σεως σκοπὸν ἔχει νὰ μεταβάλλῃ εἰς Νόμους τοῦ Κρά-
τους τὰς εὐχὰς τοῦ Συνεδρίου σας.

Γ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ. Ὁ Κρητικὸς λαὸς ἀπολύτως
ἔχει ἰδέας φολοπροόδους ἀποβλεπούσας εἰς τὴν προ-
στασίαν τῶν παραγωγικῶν του δυνάμεων. Ἄλλο ὁ-
μως εἶναι τὸ ἔργον νὰ νομίζῃ τις ὅτι διὰ τοῦ α ἢ β
συστήματος θὰ ἐπιτύχῃ ὁ Κρητικὸς λαὸς ὁσάκις φθά-
νῃ εἰς μίαν ἄποψιν. Οὐδὲ κατορθώθῃ νὰ ἐπιτευχθῇ
τι χωρὶς αἱ ἄλλαι τάξεις νὰ ἀντιδράσουν. Κανὲν πολιτι-
κὸν σύστημα δὲν ἐθίξαμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, βέβαιον
ὅτι ὅταν ἐπιμένωμε εἰς τὴν προστασίαν τῶν συμφε-
ρόντων μας τὰ 8]10 τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ θὰ μᾶς συν-
τρέξουν καὶ δὲ θὰ κατορθώσῃ ἐκεῖνο ποῦ θέλει τὸ α ἢ
β πολιτικὸν κόμμα τὸ κυβερνῶν τὴν Ἑλλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Τσαρδῆς ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ
τοῦ θέματος τῆς Σταφίδος.

Θ. ΤΖΑΡΔΗΣ. Ὅταν τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον,
ἡ Σταφιδικὴ Ἐνωσις Χανίων ἔρριπτε πρώτη τὴν
ἰδέαν τῆς συγκλήσεως τοῦ παρόντος Γεωργοσυνε-
ταιριστικοῦ Συνεδρίου, εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς μεταξὺ

τῶν ἄλλων ζητημάτων, ἅτινα ἀπησχόλουν τὸν γεωργοπαραγωγικὸν κόσμον τῆς νήσου μας νὰ φέ-
ρη ἐπὶ τάπητος καὶ τὸ Σταφιδικὸν Προβλήμα, ἐπὶ
τοῦ ὁποίου λόγῳ τῆς φύσεως τῶν ἐργασιῶν της
εἶχεν ἐγκύψη περισσότερον παντὸς ἄλλου γεωργο-
συνεταιριστικοῦ Ὄργανισμοῦ ἐν Κρήτῃ.

Ἡ Σταφίς, ὡς γνωστὸν, Κύριοι, ἀποτελεῖ ἓνα
ἀπὸ τὰ κατ' ἐξοχὴν Ἐθνικὰ Προϊόντα.

Ἐν Ἑλλάδι ἦτο γνωστὴ καὶ ἐκαλλιεργεῖτο ἀπὸ
τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλινίου τῷ 75 π.Χ. Ἡ Σταφίς, τὰ
σῦκα, καὶ τὸ μέλι ἐθεωροῦντο ὡς τὰ μόνα ζαχαροῦ-
χα ἐδέσματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐκτοτε ἡ καλλιέρ-
γεία αὐτῆς ηὔξηθη καταπληκτικῶς εἰς πλείστας
χώρας τοῦ κόσμου, λόγῳ δὲ τῆς ἐπελθούσης ὑ-
περπαραγωγῆς ἐγεννήθησαν πλείστα προβλήματα,
καὶ ἐλήφθη σειρὰ μέτρων πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῆς.

Ἡ παγκόσμιος παραγωγή σταφίδων κατὰ τὸ
τρέχον ἔτος ἀναβιβάζεται εἰς 728.000 τόννους ἔναν-
τι 655.000 τόννων τοῦ παρελθόντος, κατανέμεται
δὲ κατὰ χώρας παραγωγῆς ὡς ἑξῆς.

	1933	1932
Ἄμερική (Καλλιφρονία, Τεξὰς,		
Ἄριζόνα) . . . . . τόννοι	310.000	290.000
Πρωσία . . . . . »	72.000	55.000
Σμύρνη . . . . . »	60.000	68.000
Ἰσπανία . . . . . »	42.000	33.000
Αὐστραλία . . . . . »	65.000	46.000
Ἑλλάς . . . . . »	165.000	152.000
Ἐνωσις Ν. Ἀφρικῆς (Κάπ κλπ) »	7.000	6.000
Κύπρος . . . . . »	4.200	3.000
Χιλή . . . . . »	2.800	2.000
	<hr/>	<hr/>
Τὸ ὅλον Τόννοι	728.000	655.000

Ὁ ἀνωτέρω στατιστικὸς πίναξ παρέχει ὑμῖν ἀμυδρὰν τῆς ἀλματικῆς τῷ ὄντι αὐξήσεως τῆς παγκοσμίου σταφιδοπαραγωγῆς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ παραγωγή τῆς σταφίδος διακρίνεται εἰς τρεῖς γενικὰς κατηγορίας:

α'. εἰς τὴν μαύρην Κορινθιακὴν σταφίδα.

β'. εἰς τὴν Σουλτανίνα, καὶ

γ'. εἰς τὸν ταχτᾶ.

Ἐκ τούτων ἡ μὲν μαύρη Κορινθιακὴ σταφίς ἀντιπροσωπεύει τὰ 80—90 ο)ο τῆς ὅλης παραγωγῆς καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἡ Σουλτανίνα καὶ ὁ ταχτᾶς ἄτινα καλλιεροῦνται κατὰ μέγα μέρος ἐν Κρήτῃ.

Τὸ Σταφιδικὸν πρόβλημα ἐν Ἑλλάδι εἶχε λάβει ἀπὸ ἑτῶν μορφὴν ἀληθοῦς μᾶστιγος καὶ ἀπησχόλησεν ἐπανειλημμένως τὰς ἐκάστοτε Κυβερνήσεις τῆς Χώρας.

Ἐκτοτε ἐλήφθη σειρά μέτρων προστατευτικῶν τῆς σταφιδοπαραγωγῆς καὶ λέγοντες σταφιδοπαραγωγὴν, ἐννοοῦμεν τὴν μαύρην Κορινθιακὴν σταφίδα, διότι περὶ Σουλτανίνας καὶ ταχτᾶ οὐδέποτε σχεδὸν ἐγένετο λόγος μέχρι τοῦδε.

Συνήφθησαν ἐμπορικαὶ συμβάσεις μετὰ τῶν κυριωτέρων ξένων χωρῶν καθιεροῦσαι προστατευτικούς δασμούς πρὸς διευκόλυνσιν τῆς εἰσαγωγῆς τῆς μαύρης Κορινθιακῆς σταφίδος εἰς τὰς χώρας ἐκείνας, ἰδρῦθη ὁ Αὐτόνομος Σταφιδικὸς Ὄργανισμὸς Πελοποννήσου διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν πλεονασμάτων καὶ τὴν ἐνιαίαν διαχείρισιν τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος, ἐδαπανήθησαν ἑκατομμύρια ὄλα δραχμῶν πρὸς διενέργειαν προπαγάνδας ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ, ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς μαύρης Κορινθιακῆς σταφίδος καὶ ἐλήφθησαν πλεῖστα ὄσα μέτρα διὰ τὴν προστασίαν τοῦ προϊόντος τούτου καὶ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ σταφιδοπαραγωγῶ τῆς Πελοποννήσου.

Ἐκτοτε δύναται τις νὰ εἶπῃ, ὅτι, συντελούσης καὶ τῆς μονοπωλιακῆς οὕτως εἰπεῖν παραγωγῆς ἐν τῷ κόσμῳ τῆς μαύρης Κορινθιακῆς σταφίδος, ἡ ὀξύτης τῆς σταφιδικῆς κρίσεως ἐν Ἑλλάδι ἠβλύθη ὥστε νὰ ἐμφανίζεται σήμερον κατάστασις ὄχι βεβαίως εὐχάριστος, ἀλλ' ὅπωςδήποτε ἀνεκτὴ.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀνωτέρω οὐδεμία ποτέ ἐλήφθη φροντίς διὰ τὴν προστασίαν τῆς σουλτανίνας καὶ τοῦ ταχτᾶ. Καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι ἂν ἔλλειπεν ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη καταβαλλομένη φιλότιμος τῷ ὄντι προσπάθεια ἐκ μέρους τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορικοῦ Κόσμου τῆς νήσου μας καὶ τῶν Συνεταιρικῶν Σταφιδικῶν Ὁργανώσεων αὐτῆς, αἰτινες ἀνήγαγον εἰς περιωπὴν τὸ ζήτημα τῆς ἐπεξεργασίας καὶ συσκευασίας τῆς σταφίδος, ὁ ταχτᾶς καὶ ἡ σουλτανίνα Κρήτης δὲν θὰ κατεῖχον τὴν ἦν κατέχουσι σήμερον περίβλεπτον θέσιν ἐν τῇ Διεθνῇ σταφίδαγορᾷ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος καὶ συσκευασίας μεταξὺ τῶν σταφίδων τῶν ἄλλων προσλεύσεων.

Ἀτυχῶς οὐτε αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἐμπορικοῦ Κόσμου, οὔτε οἱ ἀγῶνες τῶν Σταφιδικῶν Συνεταιρικῶν Ὁργανώσεων τῆς Νήσου μας ὑπῆρξαν ἀρκετοὶ νὰ ἀποσοβήσουν ἢ νὰ μετριάσουν τὴν σταφιδικὴν κρίσιν, ἢ ὅποια κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐνέσκηψεν εἰς τὴν Νῆσόν μας.

Καὶ εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ κρίσις αὕτη δὲν ἐπληξε μόνον τὴν σταφιδοπαραγωγὴν Κρήτης ἀλλ' ἔσχε παρομοίαν ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ τῆς παγκοσμίου σταφιδοπαραγωγῆς. Περισσότερον ὅμως πάντων ἐλλήγη ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ Σουλτανίνας, ἣτις παραγωγὴ ἐν Ἑλλάδι κατὰ κύριον λόγον ἐνδιαφέρει τὴν Νῆσόν μας, ἔνθα ὡς γνωστὸν παράγεται ἡ μεγαλύτερα ποσότης τῆς Ἑλληνικῆς Σουλτανίνας.

Ἴνα δώσωμεν Ὑμῖν ἰδέαν τῆς τρομερᾶς πτώσεως τῶν τιμῶν, ἣν ἐδημιούργησεν ἡ πρόσφατος σταφιδι-

κή κρίσις παραθέτομεν κατωτέρω στατιστικὴν ἀνοίγματος τῶν τιμῶν Σουλτανίνας Σμύρνης διότι ἕκαστ' ἀφ' ἑνὸς μὲν τηροῦνται ἐπίσημοι στατιστικαὶ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἔχουσι καθιερωθῆ ἑξαγωγικαὶ ποιότητες Στάνταρ, προᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει τὴν ἀκριβῆ παρακολούθησιν τῆς διακυμάνσεως τῶν τιμῶν κατὰ ποιότητα.

Αἱ κατωτέρω σημειούμεναι τιμαὶ ἐννοοῦνται εἰς Ὑλλανδικὰ Φιορίνια κατὰ ἑκατὸν χιλιόγραμμα Τσίφ ἓνα λιμένα Βορείου Εὐρώπης.

Ἔτος	Ἀνοίγμα	Ἀγορᾶς	Τύπος	7	8	9	10	11
Ἔτος 1929	.	.	»	42	45	50	57	67
» 1930	.	.	»	36	39	43	49	59
» 1931	.	.	»	42	45	49	54	60
» 1932	.	.	»	31	33	37	43	48
» 1933	.	.	»	18	20	22	25	30

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ὁμιλοῦσι τόσον εὐγλώττως ἀφ' ἑαυτῶν, ὥστε πᾶσα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συζήτησις νὰ περιτεύη. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εἶναι ὅτι αἱ Σουλτανίνας Σμύρνης ἂν καὶ προσφέρωνται πάντοτε ἀπὸ 2—3 φιορίνια χαμηλότερον ἀπὸ τὰς Σουλτανίνας Κρήτης, λόγῳ διαφορᾶς ἐπεξεργασίας, ἀποτελοῦσι τὸν γνώμονα ρυθμίσεως καὶ τῶν τιμῶν Σουλτανίνας Κρήτης καὶ κατὰ συνέπειαν αἱ διακυμάνσεις τῆς τιμῆς τούτων ἔχουσιν ἄμεσον ἀντίκτυπον καὶ ἐπὶ τῶν Σουλτανίνων προελεύσεως Κρήτης.

Ἡ κατάστασις αὕτη τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς τῶν σταφίδων, ἰδίᾳ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ὡς εἶναι φυσικὸν ἐγκυμονεῖ πλείστους ὁσους κινδύνους εἰς βάρος καὶ τῆς Ἐθνικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἡμῶν Οἰκονομίας, ἐνδιαφέρει δὲ ἁμεσώτατα τὰ κυριώτερα διαμερίσματα τῆς Νήσου μας, ἔνθα πᾶσα σχεδὸν ἢ ἐκδήλωσις τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομι-

κῆς ζωῆς τοῦ τόπου ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν καλὴν ἐκάστοτε διάθεσιν τῆς ἐγχωρίου σταφιδοπαραγωγῆς.

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ κρίσις καὶ νὰ δυνηθῇ ὁ τόπος νὰ εὐημερήσῃ πρέπει πρῶτον νὰ ἐξαλειφθοῦν τὰ αἷτια τὰ προκαλοῦντα αὐτὴν.

Καὶ τὰ αἷτια, κατὰ τὴν γνώμην μας, εἶναι δύο εἰδῶν. Ἐσωτερικὰ αἷτια καὶ Ἐξωτερικὰ αἷτια. Καὶ ἄς ἐξετάσωμεν πρῶτον:

Τὰ ἐσωτερικὰ αἷτια. Ταῦτα ὀφείλονται κυρίως α΄. εἰς τὴν ἔλλειψιν ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς, β΄ εἰς τὴν ἔλλειψιν μερίμνης ἐκ μέρους τοῦ Κράτους καὶ γ΄ εἰς τὰς ἀμέσους καὶ ἐμμέσους καταθλιπτικὰς ἐπιβαρύνσεις μὲ τὰς ὁποίας ἐπιβαρύνεται τὸ προϊόν ἐπὶ τόπου.

Καὶ πρῶτον Ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς ἐννοοῦμεν κυρίως τὴν κατὰ τὸν συνεταιρικὸν τρόπον Ὀργάνωσιν αὐτῆς, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι μόνον διὰ τῶν Συνεταιρισμῶν δύναται νὰ ὀργανωθῇ, νὰ προαχθῇ, καὶ νὰ εὐημερήσῃ ὁ ἀγρότης.

Ἡ τοιαύτη ὀργάνωσις δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸν παραγωγὸν τὰ σύγχρονα μέσα τῆς μεθοδικῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, καὶ τὴν συστηματικὴν παρακολούθησιν τῆς καλλιεργείας ὑπὸ εἰδικῶν γεωπόνων τῶν Συνεταιρικῶν Ὀργανώσεων οἷτινες θὰ παρέχουν τὰ φῶτα τῆς ἐπιστήμης διὰ τὴν καλλιτέραν καλλιέργειαν καὶ τὴν καταπολέμησιν τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν, θὰ γενικεύσῃ τὸν τρόπον τῆς χρησιμοποίησεως τῶν σταφιδοπάνων πρὸς ἐπίτευξιν καλῶν ποιότητων σταφίδος καὶ ἀποσόβησιν τῶν κινδύνων βροχῆς, θὰ ἐπιτυγχάνῃ τὴν ἀπὸ κοινοῦ προμήθειαν εἰς μεγάλας ποσότητας τῶν ἀναγκασιούτων γεωργικῶν εἰδῶν καὶ ἐργαλείων εἰς τιμὰς συμφερωτέρας τῶν τιμῶν τοῦ ἐμπορίου. Θὰ προμηθεύῃ εἰς τὸν παραγωγὸν εὐθηνὰ καὶ ἄφθονα κεφάλαια διὰ τῆς Α.Τ.Ε. διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν καλλιεργητικῶν

του ἀναγκῶν, ἔχουσα ὡς ἀντίκρουσμα τὴν μεγάλην πιστωτικὴν ἐπιφάνειαν ἣν δύναται νὰ παρουσιάσῃ ἐν ἑνιαίῳ σύνολον συνεταιρισμένων παραγωγῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μεμονωμένους τοιούτους. Θὰ μεριμνᾷ διὰ τὴν κατὰ τὸν ἐπωφελέστερον τρόπον διάθεσιν τῶν προϊόντων αὐτοῦ καὶ θὰ συντελέσῃ ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰς ἠθικὴν, κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἐξύψωσιν τοῦ παραγωγοῦ.

Ἄτυχῶς ἡ ἀνάγκη καὶ τὸ εὐεργέτημα τῆς τοιαύτης Ὄργανώσεως δὲν κατενοήθησαν ἀρκούντως ἐκ μέρους τοῦ μεγάλου μέρους τοῦ σταφιδοπαραγωγικοῦ κόσμου τῆς Νήσου μας, συνεπείᾳ δὲ τούτου παρατηρεῖται σήμερον εἰς πλείστας περιφερείας ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος ἐνεργεῖται κατὰ τρόπον λίαν πλημμελεῖ, ἀποτελέσματα τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ μὴ παραγωγή ποσοτήτων σταφίδος ἀναλόγων πρὸς τὴν καλλιεργουμένην ἔκτασιν καὶ καταβαλλομένην δαπάνην καὶ ἡ παραγωγή μεσαίων κυρίως καὶ κατωτέρων ποιοτήτων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Παρακολουθοῦντες ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὴν παραγωγὴν σταφίδος ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Νομοῦ Χανίων ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος καὶ διαιρέσαντες αὐτὴν εἰς 9 κατηγορίας εὔρομεν ὅτι ἡ μέση παραγωγή κατὰ ποιότητα ἀποδίδει τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ποιότητες

Ἐξαιρετικὴ	1 ο)ο
Πρώτη Ποιότης	7 ο)ο
Πρωτοδεύτερη	24 ο)ο
Δεύτερη	27 ο)ο
Τρίτη	20 ο)ο
Τετάρτη	8 ο)ο
Πέμπτη	8 ο)ο
Ἑκτη	2 ο)ο
Καραμπουτζέδες	3 ο)ο

Ἡ αὐτὴ περίπου ποιοτικὴ ἀναλογία παρατηρεῖται

καὶ εἰς τὰς λοιπὰς περιφερείας τῆς Νήσου μας, εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι ἂν ἔλειπεν ἡ ἐπιμεμελημένη καὶ ἀρτία ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐπεξεργασία τῆς σταφίδος ἥτις κατὰ τὴν τελευταία ἔτη ἐγενικεύθη ἐνταῦθα αἱ σταφίδες προελεύσεως Κρήτης θὰ ἐπωλοῦντο ὡς πρώτη ὕλη, εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς ὡς ἤδη συμβαίνει μὲ τὰς Σουλτανίνας Περσικῆς Προελεύσεως.

Δεύτερον. Ἐτερος παράγων τῆς σταφιδικῆς κρίσεως κατὰ τὴν γνώμην μας εἶναι ἡ παντελῆς ἔλλειψις μερίμνης ἐκ μέρους τοῦ Κράτους διὰ τὴν προστασίαν τῆς σταφιδοπαραγωγῆς τῆς Νήσου μας.

Ἡ τοιαύτη ἰμέριμνα ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἠδύνατο νὰ ἐκδηλωθῆ:

α' Διὰ τῆς ἐντονωτέρας παρακολουθήσεως τῶν καλλιεργειῶν ἐκ μέρους τῶν κατὰ τόπους Γεωργικῶν Ὑπηρεσιῶν ἐνισχυομένου τοῦ ὑπάρχοντος προσωπικοῦ αὐτῶν δεδομένου ὅτι αἱ διάφοροι Συνεταιρικαὶ Ὀργανώσεις δὲν ἔχουσιν εἰσέτι ἐπαρκεῖς οἰκονομικοὺς πόρους ἵνα διατηροῦν ἰδίους γεωπόνους διὰ τὸν ἄνωτέρω σκοπὸν.

β' Δι' ἐπισταμένης ἐδαφολογικῆς ἐρεῦνης τῶν σταφιδοφόρων ἐκτάσεων διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐπετυγχίνετο νὰ γνωσθῆ ποῖα συστατικὰ ἔχει τὸ ἔδαφος κατὰ περιφέρειαν καὶ ποῖα ἐλλείπουσιν, ὥστε νὰ γίνεται ἡ κατάλληλος λίπανσις καὶ μὴ δαπανῶνται ἄσκοπῶς χρήματα διὰ τὴν χρησιμοποίησιν χημικῶν λιπασμάτων περιλαμβανόντων συστατικὰ μὴ χρήσιμα καὶ παραγωγικά.

γ'. Εἰς τὴν παγίωσιν τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας.

δ'. Διὰ τῆς χορηγήσεως πλήρους ἀτελείας διὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ Γεωργικῶν εἰδῶν καὶ ἐργαλείων, λιπασμάτων, σταφιδοπάνων, ξυλείας διὰ τὴν κατασκευὴν κιβωτίων πρὸς ἐναπόθεσιν ἐγχωρίων προϊόντων προοριζομένων δι' ἐξαγωγὴν κλπ.

Ἡ τοιαύτη ἀξίωσις, τῆς ἀτελοῦς τ. ἔ. εἰσαγωγῆς

ξυλείας διὰ τὴν κατασκευὴν σταφιδοκιβωτίων πρὸς συσκευασίαν σταφίδος προοριζομένης διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ὄχι μόνον εἶναι ὀρθὴ καὶ δικαία ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβλημένη, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ εἵδους εἰσαγομένου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐπανεξαγομένου πάλιν μετὰ τῶν ἐγχωρίων προϊόντων.

ε'. Διὰ τῆς μερίμνης διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῶν κομίστρων καὶ τῶν φορτωτικῶν ἐξόδων, ἰδίως δὲ τῶν ναύλων τοῦ ἐξωτερικοῦ οἵτινες εἶναι ὄντως δυσβάστακτοι ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν του ὅτι διὰ τὰ εἶδη τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου οἱ συνήθεις ναῦλοι Εὐρώπης—Ἀμερικῆς κυμαίνονται ἀπὸ 15—20 σελλίνια κατὰ τόννον, ἐνῶ ἀντιθέτως τὸ Τράστ τῶν ξένων Ἀτμοπλοικῶν Ἐταιρειῶν ἐπέβαλεν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ ἐτῶν καὶ εἰσπράττει ναῦλον διὰ τὴν σταφίδα 45 σελλίνια κατὰ τόννον ἀπὸ Κρήτης εἰς Ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην, καθ' ἣν στιγμήν διὰ τὸ αὐτὸ προϊόν πληρώνεται ναῦλος, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, 25 σελλ. κατὰ τόννον ἀπὸ Σμύρνης εἰς Ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην.

Ἡ μέριμνα τοῦ Κράτους ἠδύνατο ἐπίσης νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ εἰς πλεῖστα ἄλλα σημεῖα, ὡς τὸ τῆς καθιερώσεως μονίμων ὑποχρεωτικῶν τύπων σταφίδος ὑποκειμένων εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Κράτους κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν, ὥστε νὰ ἐμπνέεται μεγαλυτέρα ἐμπιστοσύνη εἰς τὸ καταναλωτικὸν κοινὸν τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἐπίσης τὸ Κράτος θὰ ἠδύνατο νὰ προβῇ ἂν ὄχι εἰς τὴν χορήγησιν δώρων (πρίμ) κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ὅπως γίνεται εἰς ἄλλα Κράτη, τοῦλάχιστον εἰς τὴν κατάργησιν ἢ τὴν μείωσιν τοῦ φόρου ἐξαγωγῆς σταφίδος πρὸς διευκόλυνσιν αὐτῆς.

Ὅμοίως εἰς τὴν ὀλοσχερῇ κατάργησιν τοῦ συναλλαγματοῦ παρακρατήματος τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἐφιάλτην διὰ τὸν παραγωγὸν καὶ πλεῖστα ἄλλα ζητήματα ἅτινα ἔδει νὰ τύχωσι τῆς ἀμέσου μερίμνης τοῦ Κράτους.

Τρίτος ἐσωτερικὸς παράγων τῆς σταφιδικῆς κρίσεως

είναι οί ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι καταθλιπτικά ἐπιβαρύνσεις ἃς ὑφίσταται τὸ προϊόν μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς χεῖρας τῆς καταναλώσεως πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀφήνει περιθώριον ὅστε ὁ παραγωγὸς νὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ τὸ προϊόν του τιμὰς ἀναλόγους πρὸς τοὺς κόπους του καὶ τὰ ἔξοδα τῆς καλλιιεργείας.

Τοιαῦται ἐπιβαρύνσεις ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι πλὴν τῶν ἀνωτέρω, εἶναι καὶ αἱ τῆς βιομηχανικῆς ἐπεξεργασίας, μὲ τὰς ὁποίας δὲν ἐπιβαρύνεται ἡ Σουλτανίνα Σμύρνης, ὡς ἡ φύρα τῆς βιομηχανικῆς ἀποξηράνσεως, τὰ ἔξοδα διαλογῆς καὶ πλεῖστα ἄλλα, αὐτὰ ἀναβιβάζουσι σοβαρῶς τὸ κόστος τοῦ προϊόντος μέχρις οἷον καταστῆ τούτο ποιοτικῶς ἱκανὸν νὰ συναγωνισθῇ τὰ ὁμοειδῆ προϊόντα τῶν ἄλλων προελεύσεων.

Ἵνα δώσωμεν Ὑμῖν εἰκόνα τῶν τοιούτων ἐπιβαρύνσεων, παραθέτομεν κατωτέρω πίνακα τῶν διαφορῶν ἐξόδων καὶ ἐπιβαρύνσεων κατὰ κατηγορίαν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀντιστοίχους ἐπιβαρύνσεις τῆς Σμυρναϊκῆς Σουλτανίνας, ἧτις ἀποτελεῖ καὶ τὸν κυριώτερον ἀνταγωνιστὴν μας.

	<u>Κρήτη Σμύρνη</u>	
1) Ἐξοδα ἀποξηράνσεως, ἀποχρωματισμοῦ καὶ ἀπομυρώσεως ἢ ὁκᾶ δραχ.	0.80	0.20
2) Ἐξοδα διαλογῆς σταφίδος	0.80	0. —
3) Μέση φύρα βιομηχανικῆς ἀποξηράνσεως 40)ο ἐπὶ μέσης τιμῆς δρ. 14	0.55	0.15
4) Διαφορὰ ἀξίας ἐμπεριεχομένου Καραμπουτζῆ ὡς ἔγγιστα 150)ο πρὸς δρ.		
7 ἥτοι ἐπιβάρυνσις	1.05	0. —
5) Ἀξία σταφιδοκιβωτίων, ἔξοδα συσκευασίας	1.50	1.50
6) Μεταφορικὰ	0.10	0.10
	4.80	1.95

Εἰς μεταφορὰν δραχ. 4.80 1.95

	Ἐκ μεταφορᾶς δραχ.	4.80	1.95
7)	Ἐξαγωγ. Δασμὸς, λιμην. δημοτ. φόρος	1.20	0.30
8)	Φορτωτικὰ κλπ. δικαιώματα Πρα- κτορείων	0.20	0.20
9)	Ἀσφάλιστρα θαλάσσης	0.15	0.15
10)	Ναῦλοι 45 σελλίνια ὁ τόννος ἐπὶ μι- κτοῦ βάρους ἤτοι ἐπιβαρύνεται κατ' ὅκιν	1.85	1.05
11)	Προμήθεια Ἀντιτῶν ἑξωτερικοῦ, Τραπεζῶν, καὶ ἄλλα ἔξοδα εἰσπρα- ξέως ἡο)ο ἐπὶ Τσίφ τιμῆς	1.00	1.—
12)	Μέσος τόκος κεφαλαίων κινήσεως	0.30	0.30
13)	Γενικὰ Ἐξοδα μέση ἐπιβάρυνσις κατ' ὅκιν	0.75	0.75
14)	Μέση ἐπιβάρυνσις κατ' ὅκιν λόγῳ συναλλαγματικοῦ παρακρατήματος	2.50	0.—

Σύνολον ἐπιβαρύνσεων περίπου 12.75 5.70

Ἴδου ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον οἱ Κρήτες ἔξαγω-
γεῖς ἀναγκάζονται νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὴν κατανάλωσιν
2—5 φιορίνια κατὰ 100 χιλιόγραμ. περίπου περισ-
σότερα τῶν Τούρκων συναδέλφων των συνεπείᾳ δὲ
τούτου ὑποχρεοῦσι τὴν κατανάλωσιν νὰ προτιμᾷ
τὴν Σουλτανίνα Σμύρνης. Συνέβη πολλάκις εἰς μίαν
καὶ τὴν αὐτὴν ἀγορὰν νὰ διατεθοῦν ἐπὶ σειρὰν
ἑβδομάδων πολλαὶ χιλιάδες κιβωτίων σουλτανινῶν
Σμύρνης καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Κρήτη δὲν ἠδύνατο νὰ
διαθέσῃ οὔτε ἓν κιβώτιον, λόγῳ μεγαλυτέρων ἀξιώ-
σεων.

Λαμβανομένον ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἔξοδα μὲ
τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνεται σήμερον ἡ Σουλτανίνα μας
δὲν δύναται νὰ μειωθοῦν διὰ τῆς καταργήσεως
τῆς βιομηχανικῆς ἐπεξεργασίας ἢ τῆς διαλογῆς αὐ-
τῆς, διότι εἰς αὐτὰ πρωτίστως ὀφείλεται ἡ ὑπεροχὴ
τῆς Σουλτανίνας Κρήτης καὶ ἡ προτίμησις αὐτῆς εἰς
τὰς ξένας ἀγοράς, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπασχολοῦν πολ-
λὰς χιλιάδας ἔργατικῶν χειρῶν καὶ περιορίζουν τὴν

ἀνεργίαν, ὑπολείπεται νὰ μεριμνήσῃ τὸ Κράτος διὰ τὴν μείωσιν ἐξόδων τινῶν, διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ συναλλαγματικοῦ παρακρατήματος, τοῦ φόρου ἐξαγωγῆς διὰ τῆς χορηγήσεως ἀτελείας ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων ὑλικῶν συσκευασίας τῶν ἐξαγομένων προϊόντων καὶ διὰ τῆς λήψεως καὶ ἄλλων μέτρων, ὡς τοῦ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐπὶ τῶν δειγμάτων τῶν ἐγχωρίων προϊόντων ταχικῶν τελῶν τῶν ἀποστελλομένων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἅτινα ἐσχάτως ἀπέβησαν ἀληθῶς δυσβάστακτα.

Ἦδη μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐσωτερικῶν αἰτίων τῶν προκαλούντων κατὰ τὴν γνώμην μας τὴν σταφιδικὴν κρίσιν, ἐπιβάλλεται ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ ἐξωτερικὰ τοιαῦτα.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

Ταῦτα κατὰ πρῶτον λόγον ὀφείλονται εἰς τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐνσκήψασαν παγκόσμιον οἰκονομικὴν κρίσιν συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἠϋξήθη καταπληκτικῶς ἡ ἀνεργία καὶ κατὰ συνέπειαν ἐμειώθη σοβαρῶς καὶ ἡ κανανάλωσις τῶν ξηρῶν καρπῶν, οἵτινες δὲν εἶναι εἶδη πρώτης ἀνάγκης.

Ἐξ ἄλλου πλεῖστα ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν εἰς τὰ ὁποῖα καταναλίσκεται ἡ Ἑλλ. Σουλτανίνα, ἠνάγκασθησαν νὰ λάβουν μέτρα περιορισμοῦ τῶν εἰσαγωγῶν ἐκ τῶν λοιπῶν χωρῶν διὰ νὰ προστατεύσουν τὰ Ἐθνικά των νομίσματα καὶ φυσικῶ τῶ λόγῳ οἱ περιορισμοὶ οὗτοι ἐπεξετάθησαν εἰς μεγαλυτέραν μάλιστα κλίμακα ἐπὶ τῶν ξηρῶν καρπῶν οἵτινες ἐν πολλοῖς θεωροῦνται καὶ ὡς εἶδη πολυτελείας. Ἡ κατάστασις αὕτη ὡς εἶναι ἐπόμενονον ἐπληξε καιρίως τὴν Ἑλληνικὴν Σουλτανίναν, ἡ δὲ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος παρατηρουμένη αὐξήσις τῆς παγκοσμίου σταφιδοπαραγωγῆς συνέτεινεν ὡσαύτως, παρὰ τὴν ὄντως εὐρυτάτην διάδοσιν τῆς χρήσεως τῆς σταφίδος εἰς ὅλον τὸν κόσμον, εἰς τὴν τρομακτικὴν πτώσιν

τῶν τιμῶν τῆς Σουλτανίνας εἰς τὰ σημερινὰ ἐπίπεδα.

Ὅσοι ἔξ ὑμῶν ἔχετε παρακολουθήσῃ τὰς τιμὰς τῆς σουλτανίνας Κρήτης ἐν τῷ ἐξωτερικῷ θὰ ἐνθυμεῖσθε βεβαίως ὅτι ἡ καλὴ σουλτανίνα Κρήτης ἐπληρῶνετο πρὸ δεκαετίας 100 περίπου φιορίνια τὰ 100 χιλιόγραμμα, ἀκόμη δὲ πρὸ 4ετίας 75—80 καὶ σήμερον ἔχει φθάσῃ εἰς τὰ 36—37 ἄνευ ἐνδιαφέροντος ἐκ μέρους τῶν ἀγοραστῶν.

Τώρα ἂς ἐξετάσωμεν εἰς ποίας κυρίως Χώρας καταναλίσκεται ἡ Σουλτανίνα μας, ποίας δυσκολίας συναντᾷ ἡ διάθεσις τῆς ἐκεῖ, καὶ τὶ δυνάμεθα νὰ πράξωμεν διὰ τὴν ἄρσιν αὐτῶν.

Αἱ τηρούμεναι ἐκ Κρήτη στατιστικαὶ ἐξαγωγῆς σουλτανίνας μᾶς δίδουσι τοὺς ἀκολουθοῦντας ἀριθμοὺς, κατὰ Χώραν ἐξαγωγῆς, διὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν.

ΧΩΡΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗΣ		1930	1931	1932
Ἰταλία	Τόννοι	4.280	4.320	4.368
Ἀγγλία	»	2.228	2.603	3.986
Γερμανία	»	2.674	2.819	2.048
Ὀλλανδία	»	512	361	1.054
Αἴγυπτος	»	50	40	86
Γιουγκοσλαβία	»	48	12	97
Βέλγιον	»	20	17	—
Νορβηγία	»	33	7	—
Γαλλία	»	23	58	15
Ρουμανία	»	18	3	18
Τσεχοσλοβακία	»	7	2	246
Πολωνία	»	5	—	8
Ἰσπανία	»	1	—	—
Ἐσωτερικόν	»	138	89	180
Ἀθροισμα ἐξαγωγῶν	τόννοι	10.037	10.331	12.106

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω στατιστικῆς, ὡς πρώτη Χώρα καταναλώσεως Κρητικῆς Σουλτανίνας φέρεται ἡ

Ἰταλία. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως ἡ Χώρα αὕτη ὡς παράγων καταναλώσεως Κρητικῆς σουλτανίνας εἶνε ὄλως διόλου ἀσήμαντος, διότι ἡ διὰ τῆς Ἰταλίας εἰσαγομένη σταφίς, σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐπανεξάγεται εἰς τὰς γειτονικὰς Χώρας διὰ τοῦ διαμετακομιστικοῦ λιμένος τῆς Τεργέστης, ἤτοι εἰς Αὐστρίαν, Οὐγγαρίαν, Πολωνίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Ἑλβετίαν καὶ Νότιον Γερμανίαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω Χωρῶν ἂν ἐξαιρέση τις τὴν Γερμανίαν, τὴν μεγαλειτέραν ποσότητα σουλτανίνης Κρήτης ἀπορροφᾷ ἡ Τσεχοσλοβακία, ἥτις κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος εἰσήγαγε περὶ τοὺς 1200 τόννους ἐπ' ἀνταλλαγῇ κυρίως ζαχάρως.

Εἰς τοῦτο συνετέλεσε μεγάλως ἡ σύναψις τῆς Ἑλληνοτσεχοσλοβακικῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως ἀνταλλαγῆς προϊόντων ἥτις ἂν καὶ συνήφθη εἰς κάπως προκεχωρημένην ἐποχὴν, συνέτεινεν ἐν τούτοις τὰ μέγιστα εἰς τὴν διευόλυνσιν τῆς εἰσαγωγῆς τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὴν Χώραν ταύτην. Πρὸς τούτοις συνετέλεσε καὶ τὸ γεγονός ὅτι, ἐνῶ πέρυσι ἡ εἰσαγωγή τῆς Ἑλληνικῆς σουλτανίνας ἐπετρέπετο ἐλευθέρως, διὰ τὴν σουλτανίαν Σμύρνης ἐχορεύετο ἡ χορήγησις εἰδικοῦ συναλλάγματος καὶ τέλος διὰ τὴν σουλτανίαν Καλλιφορνίας ἐπετράπη ἡ εἰσαγωγή μόνον τοῦ 10οο τῆς συνήθους ἔτησις εἰσαγωγῆς.

Ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ ἡ σουλτανίνα Κρήτης ἐπιβαρύνεται μὲ τοὺς ἀκολουθοῦντας εἰσαγωγικούς δασμοὺς καὶ φόρους:

α.) 2.40 κορῶνες κατὰ χιλιόγρα. φόρον εἰσαγωγῆς πρὸς δρ. 5.30 ἤτοι	Δρ. 12.70
β.) 0.75 κορῶνες πρόσθετος φόρος πρ. 5.30	» 4
γ.) 18 οοο φόρος πολυτελείας; ἐπὶ τῆς ΤΣΙΦ ἄξιας τοῦ προϊόντος ἠϋξημένης καὶ μὲ τοὺς φόρους εἰσαγωγῆς ἤτοι περίπου δρ.	» 8.30
Ἐπιβαρύνσεως κατὰ χιλιόγρα. »	25.—

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐπιβαρύνσεων εἶνε βεβαίως θαῦμα τὸ ὅτι κατορθώνεται ἡ διάθεσις ἑλληνικῆς Σουλτανίνας εἰς τὴν Χώραν ταύτην, διότι προστιθεμένου καὶ τοῦ κόστους τῆς σουλτανίνας δρ. 20 κατὰ χιλιόγρ. κατὰ μέσον ὄρον, ἔχομεν σύνολον κόστους καὶ ἐξόδων δρ. 45 κατὰ χλγρ. ἤτοι δρ. 58—60 ἢ ὀκᾶ. Ἐὰν δὲ εἰς τ' ἀνωτέρω προσθίσωμεν καὶ τὸ ἐμπορικὸν κέρδος τῶν ἐνδιαμέσων χειρῶν, θὰ εὕρωμεν ὅτι ἡ σουλτανίνα Κρήτης πωλεῖται λιανικῶς πρὸς δρ. 70 κατ' ὀκᾶν ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ κατὰ συνέπειαν ἡ σουλτανίνα μας ἔχει καταστῆ ἐκεῖ εἶδος ὑπερπολυτελείας.

ΕΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ ἡ Ἑλληνικὴ σουλτανίνα πρὸ τίνος ἀκόμη ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐπετεύχθη ἡ εἰσαγωγή 200 περίπου τόνων μέσῳ τῶν Γιουγκοσλαβικῶν λιμένων καὶ τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης. *Καὶ ἐνταῦθα συνετέλεσε μεγάλως ἡ συναφθεῖσα Ἑλληνογιουγκοσλαβικὴ σύμβασις ἀνταλλαγῆς προϊόντων ὡς καὶ ὁ ἐν ἰσχύϊ εἰσαγωγικὸς δασμὸς προτιμήσεως, ὅστις ἐνῶ μέχρι τοῦ παρελθόντος Μαΐου ἀνήρχετο εἰς 15 χρυσᾶ δηνάρια κατὰ 100 χιλιόγρ. ἐκίστε ἠλατιώθη μόνον εἰς 10 χρυσᾶ τοιαῦτα ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δρ. 3.50 περίπου κατὰ χιλιόγραμμον.*

ΕΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑ λόγῳ τῆς ἐπικρατοῦσης μεγάλης οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ τῶν περιορισμῶν εἰσαγωγῆς, ἡ εἰσαγωγή τῆς ἑλληνικῆς σουλτανίνας εἶνε δύσκολος ἂν μὴ ἀδύνατος. Διὰ τὴν καταδείξομεν ποίας δυσκολίας συναντᾷ ἡ εἰσαγωγή τῶν σταφίδων μας εἰς τὴν Χώραν ταύτην ἀναφέρομεν ὅτι καὶ δι' αὐτὰ ἀκόμη τὰ ταχυδρομικὰ δείγματα σταφίδος ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἄδεια εἰσαγωγῆς.

ΕΝ ΑΥΣΤΡΙΑ ἡ εἰσαγωγή σουλτανίνας Κρήτης κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη ἦτο ὁπωσδήποτε ἀξία λόγου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Χώραν ταύτην, λόγῳ τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ τῶν ἰσχυόντων με-

γάλων περιορισμῶν εἰσαγωγῆς ἢ κατανάλωσις ἐμειώθη σημαντικῶς. Ἄν και ὑφίσταται μεταξύ Ἑλλάδος και Αὐστρίας ἐμπορικὴ συνθήκη ἀνταλλαγῆς προϊόντων, ἐν τούτοις ὁ συμψηφισμὸς τῶν ἀνταλλαγῶν δὲν γίνεται διὰ τῶν ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν τῶν δύο Χωρῶν, κατὰ συνέπειαν οἱ ἐξαγωγεῖς σουλτανίνας ἢ πρέπει νὰ εἰσάγωσιν Αὐστριακὰ προϊόντα πρὸς συμψηφισμὸν τῶν ἐξαγωγῶν των, ἢ πρέπει νὰ ἔλθωσιν εἰς συνεννοήσεις μὲ τοὺς ἐν Ἑλλάδι εἰσαγωγεῖς τῶν Αὐστριακῶν προϊόντων διὰ νὰ ἐνεργοῦν τοὺς συμψηφισμοὺς, πράγμα λίαν δύσκολον και μεγάλως δυσχεραῖνον τὰς ἐν γένει ἐμπορικὰς συναλλαγὰς μετὰ τῆς Χώρας ταύτης.

ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑ εἰσήγοντο κυρίως Κρητικοὶ ἐλεμέδες εἰς μεγάλας ποσότητας και σουλτανίνας ὀλιγώτεραι λόγῳ τοῦ ὅτι ἐπροτιμῶντο αἱ **Σμυρναϊκαὶ και Καλλιφορνιακαὶ τοιαῦται ὡς ἐφθηνότεραι.** Εἰς τὴν Χώραν ταύτην ἢ εἰσαγωγή τῶν σουλτανινῶν μας εἶναι ἐλευθέρη, ἀπολαμβάνει μάλιστα και τοῦ εὐεργετήματος τῶν δασμῶν προτιμήσεως οἷτινες ἀνέρχονται μόνον εἰς 10 ἐλβετικά φράγκα, ἤτοι 3.50 δρ. κατὰ χιλιογρ. ἀδιακρίτως ἂν πρόκειται περὶ μαύρης Κορινθιακῆς σταφίδος ἢ σουλτανίνας. Οἱ ἀνωτέρω δασμοὶ προτιμήσεως ρυθμίζονται και σήμερον ἀκόμη ἀπὸ τὴν προσωρινὴν ἐμπορικὴν συνθήκην Ἑλλάδος—Ἑλβετίας συναφθεῖσαν τὴν 29ην Νοεμβρίου τοῦ 1926. Ὡς γνωστὸν ἢ συνθήκη αὕτη κατ' ἀρχὰς συνήφθη δι' ἕν ἔτος, ἔκτοτε δὲ ἀνανεοῦται αἰωπηρῶς, μολαταῦτα ἢ εἰσαγωγή τῆς σουλτανίνας μας ὑστερεῖ εἰς τὴν Χώραν ταύτην καταπληκτικῶς, ἂν και ὑπάρχη πρόσφορον ἔδαφος διὰ τὴν διάδοσιν αὐτῆς. Τοῦτο κατὰ τὴν γνώμην μας ὀφείλεται ἐν τινι μέτρῳ και εἰς τὴν ἔλλειψιν μερίμνης ἐκ μέρους τοῦ Κράτους μας, τὸ ὁποῖον χάριν οἰκονομιῶν κατήργησεν, μόνον ἐξ ὄλων τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, ὅλα τὰ ἐν Ἑλβετία ὑπάρχον-

τα Ἑλληνικὰ προξενεῖα, συνάμα δὲ ἀνέθηκε καὶ εἰς τὴν ἐν Βέρνη Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν τὰ ἐμπορικὰ καθήκοντα. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ ἐν Βέρνη Πρεσβεία μας, οὕσα ἐπιφορτισμένη μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαβατηρίων ἀφ' ἑνός, καὶ μὲ ἕτερα διπλωματικὰ καθήκοντα ἀφ' ἑτέρου, ἔχουσα δὲ ἐξ ἄλλου λόγῳ οἰκονομιῶν εἰς τὸ ἀπροχώρητον ἠλαττωμένον τὸ προσωπικὸν αὐτῆς συνιστάμενον ἐξ ἑνός Γραμματέως καὶ ἑνός Ἀρχαιοφύλακος, οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐμπορίου τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον ὁ Πρέσβυς μας κ. Κανελλόπουλος, ὢν διαρκῶς ἀσθενής καὶ πάσχων ἐξ ἀφασίας, δὲν ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ οὐδεμίαν, ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην, ὑπηρεσίαν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

Ἦδη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κ. Κανελλοπούλου ἐπισυμβάντα πρὸ διμήνου περίπου τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἐν Ἑλβετία ἀντεπροσωπεύετο μόνον ὑπὸ τοῦ ἐκεῖσε νεαροῦ ἀρχαιοφύλακος τῆς πρεσβείας, κατὰ συνέπειαν οὐδεμία πρόοδος τῶν Ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκπροσωπήσεως ἡμῶν ἐν τῇ Χώρα ταύτῃ.

ΕΝ ΠΟΛΩΝΙΑ ἔνθα εἰσῆγοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σημαντικαὶ ποσότητες ἐλεμέδων Κρήτης καὶ Σουλτανινῶν, ὑφίστανται τεράστιοι εἰσαγ. δασμοὶ καὶ περιορισμοὶ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν, αὕτη δὲ ἀπὸ τὸ παρελθὸν ἔτος δύναται νὰ γίνῃ μόνον διὰ συμψηφισμῶν.

ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ ἡ εἰσαγωγή σταφίδος Σουλτανίνας εἶναι ἐλευθέρη. Ἐν τούτοις ἡ κατανάλωσις εἶναι μικρὰ καὶ τοῦτο κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται α.) εἰς τοὺς ἐν ἰσχύϊ βαρυτάτους εἰσαγωγικοὺς δασμοὺς ἧτοι λιρέττας 137 τὰ 100 χιλιογραμ. πρὸς 9.30 ἧτοι δραχμαὶ κατὰ χιλιόγραμ. 12.75

β') 15 ο)ο ἐπὶ τῆς ἀξίας ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς δραχμὰς . . . . .

3.—
Εἰς μεταφορὰν δραχ. 15.75

γ') Φόρος πολυτελείας 2.50 ο)ο προκει- μένου περι Σουλτανίνας συσκευασμένης εἰς κιβώτια βάρους μικροτέρου τῶν	δραχ. 15.75
20 χιλιογραμ. ἤτοι δραχ. περίπου	0.50
Σύνολον ἐπιβαρύνσεων κατὰ χιλιογρ.	δρ. 16.25

Ἄλλος παράγων μεγάλης καταναλώσεως Σουλτανίνας Κρήτης εἶναι ἡ ΑἴΓΓΛΙΑ ἐνθα ὄντως καταναλίσκονται κολοσσιαῖαι ποσότητες σταφίδων ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει του ὅτι μόνον ἡ ἀγορὰ Λονδίνου ἀπορροφᾷ 60—70.000 τόννους πάσης προελεύσεως ἐτησίως.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ εἰσαγωγικὸς δασμὸς Σουλτανίνας Κρήτης μέχρι πρό τινος ἀνήρχετο εἰς 7 σελλίνια κατ' ἀγγλικὸν στατῆρα ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ Ἀγγλικὴ Αὐτοκρατορία ἐφαρμοζούσα τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Ὀσιάβας ἠῤῥησε τὸν εἰσαγωγικὸν δασμὸν τῆς σουλτανίνας κατὰ 50ο)ο ἤτοι ἀπὸ 7 σελλίνια εἰς 10 1)2, ἐνῶ ἀντιθέτως δὲν ἠῤῥηθῆ ὁ εἰσαγωγικὸς δασμὸς τῆς μαύρης Κορινθιακῆς σταφίδος ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς ὡς καὶ πρότερον, ἤτοι σελλίνια 7 κατὰ στατῆρα.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡτις θεωρεῖται τὸ μεγαλύτερον κέντρον καταναλώσεως σταφίδος τῆς Εὐρώπης ἡ Κρητικὴ Σουλτανίνα ἀντιμετωπίζει πλὴν τοῦ συναγωνισμοῦ τῆς σταφίδος Σμύρνης, ἡτις ὡς ἀνωτέρω ἀναφερομεν πλεονεκτεῖ κατὰ πολὺ ἐναντι τῆς ἡμετέρας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐπιβαρύνσεως διὰ μικροτέρων ἐξόδων καὶ τὸν συναγωνισμὸν ὅχι μόνον τῆς μαύρης Κορινθιακῆς ἢ ὅποια προστατεύεται μὲ δασμοὺς ἐξόδων προτιμήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς Αὐστραλιανῆς Σουλτανίνας, ἡτις ἀπολαμβάνει δασμολογικῆς ἀτελείας, ὡς προϊόν τῶν Βρετανικῶν ἀποικιῶν καὶ

διὰ τὴν ὁποίαν καταναλίσκονται ἔτησίως κολοσσιαῖο ποσὰ εἰς διαφημίσεις παντὸς εἴδους πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς εὐρυτέρας διαδόσεως αὐτῆς.

Ὑπάρχει γνώμη, καὶ ἔχομεν σχετικὰς ἐνθαρρύνσεις ἐκ μέρους τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καταναλωτῶν Κρητικῶν Σουλτανινῶν ὅτι θὰ ἠδύνατο ἐκεῖ νὰ καθιερωθῆ καὶ διὰ τὸ προϊὸν τοῦτο εἰσαγωγικὸς δασμὸς προτιμήσεως ἀνάλογος πρὸς τὴν μαύρην Κορινθιακὴν καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησίν μας ἐναπόκειται, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ τὸ ἐπιτύχη διὰ καταλλήλων συμβάσεων καὶ ἐνεργειῶν παρὰ τῆ Ἀγλικῆ Κυβερνήσει.

Τέλος ἐν ΓΕΡΜΑΝΙΑ ἔνδυστανται μὲν εἰδικοὶ περιορισμοὶ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Σουλτανίνας ἀλλὰ γενικὸς τοιοῦτος διὰ τὴν εἰσαγωγὴν πάντων τῶν ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ εἰσαγομένων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ προϊόντων.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τοῦ ἂν ἐπιτρέπεται ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ εἰσαγωγὴ τῶν προϊόντων ἐν Γερμανίᾳ αὕτη ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ ποσοστοῦ τοῦ συγγαλλάγματος τὸ ὁποῖον χορηγεῖται εἰς τοὺς εἰσαγωγεῖς ξένων προϊόντων καὶ τὸ ὁποῖον ποσοστὸν ρυθμίζει ἐκάστοτε ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα Γερμανίας.

Ἡ Γερμανία ὡς χώρα καταναλώσεως σταφίδος παίζει σπουδαιότατον ρόλον καθ' ὅσον εἰσάγει σημαντικὰς ποσότητας σταφίδων ἂν κρίνῃ τις ἀπὸ τὰς κατωτέρω στατιστικὰς πληροφορίας τῆς τελευταίας διετίας.

Εἰσαγωγὴ

1931	χιλιόγραμ.	34.364.000	ἀξία R.M.	23.918.000	
1932	>	35.865.000	>	>	20.020.000

Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἰσάγονται σταφίδες πάσης προελεύσεως ἔφ' ὧν τὴν πρώτην κατανάλωσιν ἔχει ἡ τουργικὴ Σουλτανίνα ἀνερχομένη εἰς τόννους 15.000 περίπου. Ἡ Περσικὴ Σουλτανίνα ἀνερχομένη εἰς τόν. 7.500 περίπου.

Ἡ Σουλτανίνα Καλλιφορνίας τόννοι 7.000
περίπου

Ἡ Ἑλληνικὴ Σταφίς > 5.500
ὡς ἔγγιστα.

Ἐπίσης εἰσάγονται περὶ τοὺς 800 τόννοι σταφίδος μαύρης προελεύσεως Κύπρου καὶ ἄλλαι ἀσημαντοὶ ποσότητες διαφόρων ἄλλων προελεύσεων.

Εἰς τὴν χώραν ταύτην ὁ εἰσαγωγικὸς δασμὸς ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν σταφίδων, λόγῳ τῆς ὑφισταμένης Ἑλληνογερμανικῆς συμβάσεως ἀνέρχεται εἰς 5 μόνον μάρκα κατὰ 100 χιλιόγραμ. ἤτοι περίπου δρ. 2. 20 τὸ χιλιόγρ. ἀντιθέτως διὰ τὴν Σουλτανίναν Αὐστραλίας μετὰ τῆς ὁποίας δὲν ὑφίσταται ἐμπορικὴ σύμβασις ὁ ἰσχύων εἰσαγωγικὸς δασμὸς ἐν Γερμανίᾳ ἀνέρχεται εἰς Μάρκα 24 κατὰ 100 χιλιόγραμματα συνεπείᾳ δὲ τούτου δὲν γίνεται εἰσαγωγή αὐστραλιανῶν σταφίδων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ.

Ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχει ἔδαφος λίαν πρὸςφορον διὰ τὴν διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σουλτανινῶν τὰς ὁποίας ἔχουν ὑποσκελίση κυρίως αἱ Σουλτανίναί Σμύρνης, Περσίας καὶ Καλλιφορνίας λόγῳ τῆς μικροτέρας τιμῆς των, ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κατώρθωνε, καὶ εἶναι εὐκόλον, ὥστε τὰ μάρκα τὰ ὁποία καταβάλλουσιν οἱ Γερμανοὶ εἰσαγωγεῖς μέσῳ τοῦ Κλήρικκ πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ἀξίας τῶν εἰσαγομένων Ἑλληνικῶν Σουλτανινῶν μὴ ὑπολογίζονται εἰς τούτους ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους ὡς ξένον συνάλλαγμα καὶ ἀφαιροῦνται ἀπὸ τὸ ποσοστὸν τοῦ ξένου συναλλάγματος, τὸ ὁποῖον ἐκάστοτε χορηγεῖ εἰς αὐτοὺς ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα Γερμανίας προκειμένου νὰ εἰσαγάγωσιν ἔμπ)τα ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναται νὰ θεωρηθῇ βέβαιον ὅτι θὰ διπλασιασθῇ ἡ εἰσαγωγή τῶν Ἑλληνικῶν Σουλτανινῶν ἐν Γερμανίᾳ, ἐπαναλαμβανόμεν δὲ ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον, καθ' ὅσον

εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν ὅτι παρόμοιον σύστημα ἐφαρμόζεται ἐν Γερμανία εὐεργετικῶς, προκειμένου περὶ εἰσαγωγῆς ξηρῶν καρπῶν καὶ εἰδικῶς ἀμυγδάλων προελεύσεως Ἰταλίας.

Ἔτεροι χῶροι εἰς τὰς ὁποίας ἀποστέλλεται ὀπωσδήποτε σημαντικὴ ποσότης Κρητικῆς Σουλτανίνας εἶναι ἡ Ὀλλανδία ἂν κρίνη τις ἀπὸ τὴν προηγουμένην στατιστικὴν ἡμῶν.

Κατ' οὐσίαν ὅμως δὲν πρόκειται περὶ μεγάλης καταναλώσεως Σουλτανίνας ἐν Ὀλλανδίᾳ διότι εἰς τὴν χώραν ταύτην, ὡς γνωστὸν, καταναλίσκεται μικρὰ ποσότης Κρητικῆς Σουλτανίνας.

Εἰς τὰς Ὀλλανδικὰς ἀγορὰς κυριαρχοῦν αἱ σουλτανίνας Σμύρνης, Περσίας καὶ Καλλιφρονίας λόγῳ τῆς εὐθηνῆς τιμῆς των, οὐδεμία δὲ ὑφίστασται ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῆς. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἰσάγονται 10.000 περίπου τόννοι Κορινθιακῆς σταφίδος καὶ ἄλλοι 10.000 ὄλων τῶν ἄλλων προελεύσεων ἐξ ὧν οἱ 5.000 εἶναι προελεύσεως Σμύρνης. Ὁ ἐν ἰσχύϊ εἰσαγωγικὸς δασμὸς δι' ὅλας τὰς προελεύσεις τῶν σταφίδων ἀνέρχεται εἰς 130)ο ἐπὶ τῆς ἀξίας.

Αἱ σημειούμεναι ἐν τῇ ἀνωτέρῳ Στατιστικῇ μας ποσότητες Κρητικῆς Σουλτανίνας ὡς εἰσαγόμεναι ἐν Ὀλλανδίᾳ δὲν εἰσάγονται ἐν τῇ πραγματικότητι εἰς τὴν χώραν ταύτην ἀλλὰ διοχετεύονται διὰ τοῦ λιμένος Ρόττερδαμ καὶ τοῦ ποταμοῦ Ρήνου εἰς τὰς παραρρηνεῖους Γερμανικὰς ἐπαρχίας, αἱ ὁποῖαι ἐξυπηρετοῦνται καλύτερον διὰ τοῦ λιμένου τοῦ Ρόττερδαμ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Σουλτανίνας Κρήτης εἰς τὰς λοιπὰς χώρας αὕτη εἶναι σχεδὸν ἀσήμαντος καὶ κατὰ συνέπειαν διὰ τὴν Κυβέρνησιν μας δὲν εἶναι ζήτημα ἐπιείγον ἢ λήψις μέτρων πρὸς διευκόλυνσιν αὐτῆς.

Ἦδη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα νομίζομεν ὅτι

ἔδωσαμεν ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ ὅλου σταφιδικοῦ ζητήματος ὡς καὶ τῆς θέσεως τούτου ἀπὸ ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀπόψεως.

Ἐναπομένει εἰσέτι νὰ συνοψίσωμεν τὰ ὄρια καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς Κρατικῆς μερίμνης, σκοπὸς τῆς ὁποίας θὰ εἶναι τουλάχιστον ὁ μετριασμὸς τῶν δυσαρέστων συνεπειῶν τῆς ἐπικρατούσης Σταφιδικῆς κρίσεως.

Αὕτη πρέπει νὰ στραφῆ:

1) Εἰς τὴν Ὀργάνωσιν τῆς Σταφιδοπαραγωγῆς εἰς Συν)σμῶν διὰ καταλλήλου προπαγάνδας ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἀποκλειομένης, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, διὰ ψυχολογικοὺς λόγους τῆς ὑποχρεωτικῆς καταρτίσεως Σταφιδικῶν Συν)σμῶν κατὰ τὸ σύστημα τῶν κιτρικῶν τοιούτων.

2) Εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας, τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ὑπάρχοντος προσωπικοῦ τῆς Κρατικῆς Γεωργικῆς Ὑπηρεσίας διὰ νὰ δύναται αὕτη νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας τῶν παραγωγῶν, καθοδηγῆ καὶ παρέχῃ τὰ φῶτά της εἰς τούτους ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐπιστημονικῆς καλλιέργειας τῆς γῆς.

3) *Εἰς τὴν ὀλοσχερῆ κατάργησιν τοῦ συναλλαγματικοῦ παρακρατήματος καὶ τοῦ φόρου ἐξαγωγῆς ἐπὶ τῆς σταφίδος.*

4) Εἰς τὸν καταρτισμὸν συνεργείων πρὸς ἔδαφολογικὴν μελέτην τῶν σταφιδοφόρων ἐκτάσεων τῆς νήσου μας καὶ προσδιορισμὸν τῶν ὑπαρχόντων κατὰ περιφέρειαν συστατικῶν ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοιαύτης μελέτης προσδιορισθοῦν καὶ τὰ ἀναγκαιοῦντα συστατικὰ τῶν χημικῶν λιπασμάτων ὧν ἔχει ἀνάγκην ἑκάστη περιφέρεια διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ κανονικὴν λίπανσιν αὐτῆς.

5) Εἰς τὴν χορήγησιν ἀτελείας εἰσαγωγῆς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ τῶν ἀναγκαιοῦντων γεωργικῶν εἰδῶν καὶ

ἐργαλείων διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν Συν)σμῶν καὶ τὴν κατάρτησιν τοῦ φόρου εἰσαγωγῆς λιπασμάτων.

6) Εἰς τὴν χορήγησιν ἀτελείας διὰ τὴν εἰσαγωγὴν ὑλικῶν ἐπεξεργασίας καὶ συσκευασίας σταφίδος προοριζομένης διὰ τὸ ἔξωτερικόν.

7) Εἰς τὴν μείωσιν τῶν Ταχ)κῶν τελῶν προκειμένου περὶ ἀποστολῆς δειγμάτων ἐγχωρίων προϊόντων εἰς τὸ ἔξωτερικόν.

8) Εἰς τὴν σύστασιν ἐν Χανίοις Σταφιδικῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1923 Νομ. Διατάγματος «περὶ τρόπου ἀποξηράνσεως σταφίδος ἐν Κρήτῃ».

9) Εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν κεφαλαίων τῆς Α.Τ.Ε. διὰ τὴν εὐχερῆ παροχὴν καλλιεργητικῶν δανείων καὶ μεσοπροθέσμων τοιούτων διὰ τὴν προμήθειαν σταφιδοπλάνων καὶ διὰ καλλιεργητικὰς βελτιώσεις.

10) Εἰς τὴν καθιέρωσιν ὑποχρεωτικῶν ἐμπορικῶν τύπων σταφίδος διὰ τὴν ἐξαγωγὴν, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Κράτους.

11) Εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν συμβάσεων ἀνταλλαγῆς προϊόντων μετὰ τῶν διαφόρων Κρατῶν.

12) Εἰς τὴν ἐπίτευξιν εἰδικῶν διευκολύνσεων διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Ἑλληνικῆς Σουλτανίνας εἰς διαφόρους χώρας καὶ ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν ὑποδείξεων, ἃς ἀναφέρομεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιόν μας.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω μέτρων ἐλπίζομεν ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξαλείψωμεν ἂν ὄχι ὀλοσχερῶς, τὴν ἐπικρατοῦσαν σταφιδικὴν κρίσιν, τοῦλάχιστον νὰ μετριάσωμεν αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε νὰ βελτιωθῇ ἡ θέσις τοῦ προϊόντος τούτου.

Πᾶσα ἀντίθετος σκέψις ὡς ἡ ἀναγεγραφομένη τελευταίως εἰς τὸν τύπον τῆς πρωτευούσης, περὶ ἐπεκειμένης συστάσεως Κρατικοῦ Ὁργανισμοῦ ἐπιφορτισθησομένου μὲ τὴν μέριμναν τῆς Ὁργανώσεως καὶ ἐνίσχύσεως τῆς ἐξαγωγῆς τῶν Ἑλληνικῶν Προϊόν-

των εἶναι προωρισμένη νὰ ναυαγήσῃ, διότι εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι οὐδέποτε τὸ Κράτος δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἢ ἰδιωτικῆ πρωτοβουλία.

Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἡ σκέψις αὕτη εὐρίσκει ἀντιμέτωπον δλόκληρον τὸν παραγωγικὸν καὶ τὸν ἐμπορικὸν κόσμον τῆς χώρας, τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον μελετᾶται, καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα, ἢ διατήρησις τοῦ θεσμοῦ τοῦ συναλλαγματικῆ παρακρατήματος ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων προϊόντων, ἵνα ἐκ τῶν πόρων τούτου καλύπτονται τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως τοῦ τοιούτου Ὄργανισμοῦ.

Β. ΚΡΙΜΠΑΣ. Κύριοι Σύεδροι, παρακολουθῶν ὡς ἀπλοῦς ἀκροατῆς τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου σας, εἶχα τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀναμιχθῶ εἰς τὰς συζητήσεις ἀλλὰ τὴν ἀπόφασιν μου ταύτην ἐτροποποίησεν ἡ τριπλῆ ἰδιότης μου, τοῦ παραγωγῆ, τοῦ ἐπιστήμονος τοῦ ἀσχολουμένου μὲ τὴν ἀμπέλον καὶ ἡ ἰδιότης τοῦ Προέδρου Ὄργανισμοῦ ὃ ὁποῖος ἀσχολεῖται μὲ ζητήματα τῆς ἀμπέλου, τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Ἀμπελοκτημόνων. Ἡ τριπλῆ αὕτη ἰδιότης μου, μὲ ἀναγκάζει νὰ λάβω τὸν λόγον εἰς ὄρισμένα σημεῖα τοῦ λόγου τοῦ ἀξιότιμου ἀγορητοῦ, διότι ἴσως πεπλανημένως παραμένω μὲ τὴν ἐντύπωσιν ἐκ τοῦ λόγου του ὅτι ἡ ποιότης τῆς Κρητικῆς σουλτανίνας εἶναι μειονεκτική. Παραμένω μὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι μόνον χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, κατωρθώθη ἡ μεγάλη ἐξαγωγή τῆς Κρητικῆς σουλτανίνας.

Ὁφείλω νὰ σᾶς δηλώσω ὅτι εἰς τὴν Κρήτην καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἔχομεν ποιότητα πρώτης τάξεως. Ὁ ἀγρότης μᾶς ἔδωσεν ἰδίως ποιότητος τῆς Κρητικῆς σουλτανίνας, μὲ τὰς ὁποίας ἐπειραματίσθην εἰς ἓν ἐργοστάσιον, δὲν εἶνε ὅμως δυνατόν νὰ βγάλωμεν συμπεράσματα εἰδικὰ ἐὰν τὰ δείγματα δὲν ἀφοροῦν ὅλας τὰς ποικιλίας καὶ περιπτώσεις.

Ἐκ τῆς ἀπασχολήσεώς μου εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἀμπέ-

λου ἔχω ἀποκομίση τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶνε ὑπέροχος, περιεκτικότητος εἰς ζάχαρον 22 ο)ο ἅμα τῷ τρυγητῷ καὶ μετ' ὀλίγον φθάνομεν εἰς 28 ο)ο. Τριπλασιάσατε τὸ ποσὸν διὰ νὰ εὑρετε τὴν περιεκτικότητα εἰς ζάχαρον τῆς ξηραῖς σταφίδος. Καὶ ἀπὸ ἀπόψεως μεγέθους, ἀρώματος, γεύσεως εἶνε ἀρίστη. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται τὸ ἔξις, ὅτι ὅταν ἡ ἄμπελος εἶνε νέα, κάνει ὑποχρεωτικῶς ὄχι καλὰς καὶ μικρὰς ῥόγες, διότι πρέπει νὰ τραφῇ τὸ φυτὸν, καὶ μόλις πάρη τὴν τελείαν ἀνάπτυξίν του τότε ὄλαι αἱ τροφαὶ ποὺ παρασκευάζει τὸ φυτὸν πηγαίνουν στὰ σταφύλια. Ἀπὸ τοῦ 5ου ἢ 6ου ἔτους ἀρχίζει ἡ ἀπόδοσις εἰς ποιότητα καὶ ποσότητα τοῦ πρέμνου. Εἰς τὴν Κρήτην εὐτυχῶς ἐπεκτείνεται ἡ φυτεία τῆς ἀμπέλου κατ' ἔτος. Ἐπόμενον εἶναι τὸ ποσοστὸν τῆς καλῆς ποιότητος νὰ εἶναι μικρὸν κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια ἕως ὅτου αἱ φυτεῖαι φθάσουν εἰς τὸ 5ον ἢ 6ον ἔτος.

Τὸ δεύτερον σημεῖον τὸ ὁποῖον θὰ ἐπεθύμουν νὰ συμπληρώσω εἶνε τὸ τῆς συμβολῆς τῆς βιομηχανίας εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ προϊόντος, Ὅφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι συνέβαλαν πραγματικὰ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, ἀλλὰ συνέβαλαν διότι εὔρον ὑλικὸν πρώτης ποιότητος. Ἐὰν τὸ ὑλικὸν δὲν ἦτο καλόν, ἦτο ἀδύνατον, ὅσονδήποτε καλῶς καὶ καὶ ἂν τὸ παρουσίαζε τὸ ἐμπόριον, νὰ εἶχομεν τὰ σημερινὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα. Καὶ ἀποδείξεις τούτου εἶναι τὸ ἔξις: Ὅτι εἰς τὸ Ἡράκλειον ὑπάρχουν ἔμποροι ποὺ δὲν ἐπεξεργάζονται τὴν σουλτανίναν ὅπως τὰ ἐργοστάσια, ἀλλὰ δίδουν εἰς τοὺς παραγωγοὺς τιμὰς μεγαλυτέρας ἀπὸ τὸ ἐμπόριον. Εἶμαι κατ' ἀρχὴν σύμφωνος μὲ τὰς εὐκολίας ποὺ ὁ ἀγορητὴς ἐζητήσεν ὑπὲρ τῆς Σουλτανίνας, ἰδιαιτέρως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀτέλειαν τῆς εἰσαγωγῆς ξυλείας ἢ ὅποια προορίζεται νὰ μετατραπῇ εἰς κιβώτια, ὑπὸ μίαν προϋπόθεσιν ὅμως: Ἡ ἀτέλεια νὰ μὴ δίδεται εἰς ὄφελος μόνον τοῦ ἐμπορίου ἀλλὰ καὶ τῆς παραγωγῆς. Καὶ

πέρσει κατά την διάρκειαν τῶν ἀγορῶν ἠλαττώθη τὸ Συναλλάγμα καὶ ἐν τούτοις οἱ παραγωγοὶ δὲν ἐπωφελήθησαν τῆς ἐλαττώσεως αὐτῆς τὴν στιγμήν πού αἰτιμαὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν παρέμεναν αἱ αὐταί. Εἶνε συνεπῶς ἀνάγκη τῶν εὐκολιῶν κατὰ ἓνα μικρὸν ποσοστὸν νὰ ὀφελεῖται τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἀλλ' εἶγε ἠθικὸν καὶ δίκαιον τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν νὰ πηγαίη εἰς ἐκείνους πού διὰ τοῦ ἰδρωτός των παράγουσι τοὺς καρπούς.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ θὰ ἐπεθύμουν νὰ κάμω μίαν σύστασιν εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν ἐξαγωγήν. Τὸ ἐμπόριον ἐργάζεται θαυμασίως, ἀλλὰ ὑπάρχουν ἀγοραὶ πού δὲν ἔχει στρέψη τὴν προσοχὴν του. Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀπησχόλησε τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον Ἡρακλείου καὶ τὸ Γεωργικὸν μὲ τὰς ἀγορὰς τῆς Ἀγγλίας εἰς ἃς ἐξάγονται κατωτέρας ποιότητος σταφίδες ἐνῶ εἶνε δυνατόν νὰ εἰσαχθοῦν πολὺ καλαί. Θέτω εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἐνώσεων καὶ ἐξαγωγέων τοὺς οἴκους ἐκείνους πού ἐνδιαφέρονται.

Ἄλλην ὑπόδειξιν ἔχω νὰ κάμω διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐξαγωγῆς διὰ τοῦ λιμένος τῆς Τεργέστης, ὅπου ἰδιαιτέρως λαμβάνουν χώραν νοθεῖαι εἰς βάρος τῶν προϊόντων μας τὰ ὅποια ἀναμιγνύονται μὲ ποιότητος ἄλλων προελεύσεων καὶ ἐξάγονται ὡς Κρητικὰ. Νοθεῖαι λαμβάνουν χώραν καὶ εἰς βάρος τῶν κρασιῶν. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κατ' ἐπανάληψιν προσεπάθησε νὰ λάβῃ μέτρα. Φυσικὰ τοῦτο κατέστη ἀνέφικτον, εἶνε ὅμως δυνατόν νὰ παρακολουθεῖται ἡ νοθεῖα καὶ συνεπῶς δύναται ν' ἀντιμετωπισθῇ.

Μεταξὺ τῶν μέτρων πού ὁ ἀγρότης προτείνει διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἀμπελοφυῆς ἐν Κρήτῃ εἶνε καὶ ἡ βελτίωσις αὐτῆς ταύτης τῆς καλλιεργείας τῆς ἀμπέλου. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὀφείλω νὰ τονίσω ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν παρατηρεῖται μεγάλη βελτίωσις εἰς τὴν γεωπονικὴν ὑπηρεσίαν ἢ ὅποια, ἄριστα κατηρητισμένη,

καίτοι ἐλάχιστη κατ' ἀριθμὸν προσφέρει ὑφίστας ὑπηρεσίας. Ὄφειλω ἐπίσης νὰ τονίσω τὴν συμβουλὴν τοῦ προσφυγικοῦ στοιχείου τὸ ὁποῖον εἰσήγαγε μεθόδους αἰτινες δὲν ἦσαν ἐν χρήσει ἐνταῦθα.

Εἰς τὰ μέτρα πού προτείνει ὁ κ. ἀγορητῆς θὰ μὲ εὖρη σύμφωνον. Εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς τὰ ὠφελήματα θὰ εἶναι παρὰ πολὺ μεγάλα καὶ ἡ συνεργασία μεταξὺ παραγωγῆς καὶ ἐμπορίου θὰ εἶνε καλὴ.

Ἄλλο μῆτρον εἶναι ἡ παντελὴς ἄρσις τοῦ συν) κοῦ παρακρατήματος. Ὑποθέτω ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ θελήσῃ νὰ προστατεύσῃ ἓνα κλάδον τόσον σοβαρὸν ὅ ὅποῖος ἀποφέρει συνάλλαγμα μεγάλου ποσοῦ.

Ἰδιαιτέρως θὰ θίξω ἓνα ζήτημα ὄχι μόνον ἀφορῶν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ ἄλλας περιφερείας. Ὅτι ὑπάρχουν χώραι μὴ ἐπιτρέπουσαι τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀμπελώνων. Παρόμοιον μῆτρον ἔχει λάβῃ ἡ πατρίς μας διὰ τὴν Κορινθιακὴν σταφίδα. Φρονῶ ἀνευδιδιάστως ὅτι δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ τοιοῦτον μῆτρον διὰ τὴν σουλτανίαν. Πρῶτον διότι ὡς κλάδος δενδροκομικὸς ἀπασχολεῖ πολλὰς ἐργατικὰς χεῖρας κατ' ἔτος καὶ μπορεῖ νὰ κρατήσῃ ἐπὶ τόπου τὸν πληθυσμὸν πού τόσον ραγδαίως αὐξάνει. Καὶ δεύτερον τὰ οἰκονομικὰ ὠφέλη εἶναι μεγάλα, καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι μεγάλα. Ἐχετε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι ἡ καλλιέργεια ἐλαττοῦται καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, καὶ ἡμεῖς πρέπει ν' αὐξάνωμεν τὴν καλλιέργειαν ὥστε νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι μετὰ τινα ἔτη. Δὲν πρέπει νὰ φοβούμεθα ὅτι λόγῳ κρίσεως ὑπερπαραγωγῆς θὰ ἐξαρτηθῇ τὸ μέλλον τῆς σταφίδος.

Ὅσον ἀφορᾷ τέλος τὴν ὑπόδειξιν τοῦ κ. ἀγορητοῦ διὰ τὴν χρῆσιν τῶν λιπασμάτων, πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι εἰς τὴν Κρήτην γίνεται μεγάλη χρῆσις καὶ καταλληλοτάτη ἀπὸ τὰς ἄλλας περιφερείας τῆς

Ἑλλάδος. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅταν παρασχεθοῦν εὐκολαί διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν καταλλήλων τύπων, τὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος καὶ ποσότητος θὰ εἶνε³ καλὰ, τόσον διὰ τοὺς παραγωγοὺς ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Ἡ σταφίς μας, Κύριοι, ὡς ἐξαγόμενον προϊόν πάσχει ἀπὸ τὴν διεθνή κρίσιν. Ὑπάρχει ἤδη φόβος ἂν δὲν ληφθοῦν τὰ προσήκοντα μέτρα νὰ πάθῃ ἀκόμη περισσότερα εἰς τὸ προσεχές μέλλον. Τὸ ζήτημα ἐπομένως τῆς σταφίδος, τὸ ζωτικώτερον αὐτὸ καὶ κυριώτερον ζήτημα εἶνε ζήτημα ἔξωτερικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς καὶ κατὰ δεύτερον λόγον εἶναι ζήτημα ἔσωτερικῆς παραγωγῆς. Εἶνε εὐκόλον νὰ πολλαπλασιασθῇ κατὰ μεγίστην κλίμακα ἡ παραγωγή τῆς σταφίδος μας. Ἐκεῖνο ποὺ εἶνε τὸ μέγα πρόβλημα, εἶνε ἡ τοποθέτησις τῆς σταφίδος εἰς τὴν διεθνή ἀγορὰν. Ἠκούσατε πρὸ ὀλίγον ὅτι πολλοὶ προβάλλουν οἱ ἀνταγωνισταὶ καὶ καθημερινῶς ἐπεκτείνεται ἡ καλλιέργεια τῆς σουλτανίνας καὶ μαύρης σταφίδος. Τὶ μέλλει γενέσθαι εἰς προσεχές μέλλον; εἶνε τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις. Αὐτὸς ὁ ἐλεύθερος ἀνταγωνισμὸς ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὡς πανάκεια, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὅτι ἐπιφέρει τὴν ἁρμονίαν διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ καλλιτέρου προϊόντος ποὺ ἔχει τὸ μικρότερον κόστος, ἀπεδείχθη εἰς πλείστα πεδία ὡς καὶ εἰς τὸ τῆς σταφίδος ὅτι εἶνε ἕνας μεγάλος ἐχθρὸς τῆς παραγωγῆς. Καὶ γι' αὐτὸ αἱ νέαι τάσεις εἶνε νὰ ρυθμίζε-ται ἡ κατανάλωσις τῶν προϊόντων διὰ διεθνῶν συνεννοήσεων διὰ μιᾶς προσαρμογῆς τῆς παραγωγῆς εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς διεθνούς καταναλώσεως. Τοῦτο διὰ νὰ γίνῃ διὰ τῆς πάλης τοῦ ἀνταγωνισμοῦ θὰ ἔχῃ μεγάλας ζημίας καὶ πρὸ παντὸς εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους καὶ μικροτέρους ὅπως εἴμεθα ἡμεῖς. Διότι θὰ ἐπικρατήσουν πρὸ παντὸς ἐκεῖνοι οἱ

ὅποιοι διαθέτουν μεγαλύτερα κεφάλαια, καλλιτέραν ὀργάνωσιν ὅπως λ. χ. ἡ Ἐνωμένη Ἀμερικὴ διὰ τὴν Καλλιφορνιακὴν σταφίδα, ἢ Ἀυστραλία κλπ. Γι' αὐτὸ πρέπει τὸ Κράτος νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ ζητήματος καὶ τότε ὅλα τὰ ἄλλα ἐπέρχονται αὐτομάτως. Ὅταν αὐξηθῇ ἡ παραγωγὴ, ὅταν ἡ διεύρυνσις τῶν διεθνῶν ἀγορῶν ἐπιτευχθῇ, θὰ δῆτε πῶς πολλαπλασιάζεται καὶ πῶς βελτιοῦται αὐτομάτως ἡ ποιότης τῆς σταφίδος.

Ἀκριβῶς τοῦτο τὸ ζήτημα ἐσκέφθην καὶ ἐγὼ ἄλλοτε, ὅταν εἶχα ἰδρῦσιν τὸν Σταφιδικὸν Ὀργανισμὸν διὰ τὴν ἐμπορίαν τῆς σταφίδος. Τὸ ζήτημα ἦτο τότε ἐξωτερικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς καὶ εἶχον μίαν βολιδοσκόπησιν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ἀπὸ τὸν ἀντίστοιχον ὀργανισμὸν τῆς Σταφίδος τῆς Καλλιφορνίας, νὰ ἔλθωμεν εἰς συνεννόησιν καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Κρατῶν. Ἀλλὰ θὰ ἠρξόμεθα εἰς συνεννόησιν παραγωγοὶ πρὸς παραγωγούς ὅτε οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχον διπλασίαν παραγωγὴν σταφίδος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. 300 ἐκ. Ἐνετικὰς λίτρας ἡμεῖς, 700 ἐκατ. ἐκεῖνοι.

Νὰ ἔλθωμεν εἰς συνεννόησιν παρομοίαν ἐκείνης τὴν ὁποῖαν ἔκαμαν οἱ μεγάλοι βιομήχανοι εἰς τὴν διεθνῆ ἀγορὰν, διὰ τὸν χάλυβα ἢ διὰ τὸ πετρέλαιον. Οἱ παραγωγοὶ οἱ μικροὶ πρέπει νὰ μιμηθοῦν τὸ παράδειγμα αὐτὸ, νὰ συνεννοηθοῦν διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν προϊόντων αὐτῶν εἰς ὀρισμένους ζῶνας διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐνέργειαν προπαγάνδας καὶ εἰς κοινὸν μέτωπον διὰ νὰ μὴ κατατρόγῃ ὁ εἰς ἀνταγωνιστὴς τὸν ἕτερον καὶ διὰ τὴν εὐρύνσιν τῆς καταναλώσεως.

Ἐὰν αὐτὸ ἐπιτευχθῇ, θ' ἀκολουθήσῃ ἡ Ἀυστραλία καὶ οἱ ἄλλοι ἐδιαφερόμενοι, διότι καταπνίγονται πρὸ τοῦ ὄγκου τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος. Τὴν ἰδέαν εὐρον συζητήσιμον οἱ Ἀμερικανοὶ. Ἦσαν εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν τοῦ Προέδρου τῆς

Δημοκρατίας, ἤλπιζον δὲ ὅτι θὰ ἐξελέγετο ὁ δημοκρατικός τῆς ἀριστερᾶς. Διότι ἐκεῖ εἶνε δύο κόμματα, οἱ Ρεπουβλικάνοι, καὶ οἱ Δημοκρατικοί, καὶ αἱ δύο λέξεις μεταφραζόμεναι ἔχουν τὴν ἰδίαν ἔνοιαν, οἱ δημοκρατικοὶ ὅμως εἶνε ἀριστερώτεροι.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Λαϊκώτεροι..

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Ἦλπιζον τότε οἱ περὶ τὸν Σμίθ ὅτι θὰ ἐξελέγετο οὗτος ἀντὶ τοῦ Χουβερ καὶ τότε θὰ ἦρε τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καὶ ὅτι θὰ διηρύνετο ἡ ἐσωτερικὴ κατανάλωσις διὰ τῆς βιομηχανοποιήσεως τῶν προϊόντων τῆς ἀμπέλου. Τὸ πρᾶγμα ἔκτοτε παρέμεινεν ἐκκρεμὲς, δὲν ἐπανελήφθησαν δὲ τὰ διαβήματα.

Αὐτὰ τὰ λέγω διὰ νὰ δείξω ὅτι τὸ πρόβλημα πρέπει νὰ πιάσωμεν ἀπὸ τὴν ρίζαν του, καὶ ὅτι πρέπει νὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ. Διὰ νὰ γίνῃ μία τοιαύτη συνεννόησις χρειάζεται νὰ ὑπάρχῃ μία ἐσωτερικὴ ὀργάνωσις. Διότι ἐὰν ἀφήσωμεν τοὺς παραγωγοὺς κατὰ μόνας, βεβαίως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ρυθμισθῇ ἡ κοινὴ διαχείρισις τοῦ προϊόντος τοῦ ἐξαγομένου εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ὀργανώσεως τῆς σουλτανίνας ἧτις εἶνε ὁ σπουδαιότερος λόγος τῆς διεθνoῦς συνεννοήσεως ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου. Καὶ ὅπως ἔγινε διὰ τὴν μαύρην σταφίδα ὅλου ἰδρῦθη εἰς αὐτόνομος ὀργανισμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον συμβάλλουν καὶ συμπράττουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι καὶ ἐπῆλθε μία κεντρικὴ ρύθμισις τῆς παραγωγῆς, οὕτω πρέπει νὰ γίνῃ καὶ διὰ τὴν σουλτανίαν. Δὲν πρέπει νὰ σκεφθῶμεν κατὰ πόσον θὰ ἔδει νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρος ὀργανισμὸς τῆς Σουλτανίνας ἐν Κρήτῃ καὶ ἰδιαιτέρος ὀργανισμὸς ἐν Κορίνθῳ. Νομίζω ὅτι εἰς ὀργανισμὸς θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ὁ ὁποῖος θὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν ὀργανισμὸν τῆς μαύρης σταφίδος εἰς τρόπον ὥστε δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ὁμοειδῆ προϊόντα νὰ ὑπάρχῃ ἐνιαία διαχείρισις. Καὶ ὁ ὀργανισμὸς ἐκεῖνος; πὺν ἰ-

δρῦσαμεν τότε εἶχε τάσιν ἐνιαίας διαχειρίσεως τοῦ προϊόντος. Εἶχε προορισμὸν ἀνώτερον, τὴν βιομηχανοποίησιν τῶν προϊόντων.

Θὰ ἔπρεπεν ὅπως εἶπα καὶ προχθές νὰ γίνῃ μία πειθάρχησις τῆς οἰκονομίας, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῆ τὸ κράτος καὶ νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸ ἐμπόριον ἐλεύθερον νὰ κάμνῃ ἀνταγωνισμὸν ἐπὶ βλάβῃ πολλάκις καὶ τοῦ προϊόντος, ὅπως συνέβη μὲ τὴν μαύρην σταφίδα.

Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ παραγνωρίζωμεν τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας παρέχει τὸ Ἐμπόριον εἰς τὴν διάνοξιν ἀγορῶν διότι κεντρίζει τοὺς ἐμπόρους ἢ ἐλπίς τοῦ κέρδους, γίνονται δραστηριώτεροι, κατακτοῦν ἀγορὰς, ὑφίστανται ζημίας, πράγματα ποὺ δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ κρατικὸς ὄργανισμὸς ἀποτελούμενος ἀπὸ ὑπαλλήλους μὴ ἔχοντας τὸ κίνητρον τοῦ κέρδους. Δὲν μποροῦμεν, λέγω, νὰ παραγνωρίσωμεν τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Ἐμπορίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου αὐτοῦ μέχρι τῆς πλήρους ἐλευθερίας, ὑπάρχει τεραστία ἀπόστασις. Μιὰ ὀργάνωσις τοιαύτη θὰ προβλέπη καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐξωτερικῆς ἐμπορίας, εἰς δὲ ἀνδρωθῆ εἰς βαθμὸν ὥστε ἄνευ κινδύνων νὰ πάρῃ εἰς τὰς χεῖράς της ὀλόκληρον τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ διστάσῃ τὸ κράτος νὰ τῆς τὸ δώσει.

Νομίζω λοιπὸν ὅτι αἱ πληροφορίαι αὗται πρέπει νὰ τύχουν ἰδιαιτέρας προσοχῆς ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου σας διότι εἶνε ἡ βῆσις τοῦ ὅλου ζητήματος. Ἐὰν ἐπιτευχθῆ μία συνεννόησις τῶν παραγωγῶν μεταξὺ τῶν καὶ ὀργάνωσις διεθνῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ λείψῃ ὁ ἀνταγωνισμὸς, ἢ δραστηριότης εἰς ἓν κοινὸν μέτωπον θὰ πολλαπλασιασθῆ, θὰ διανοιχθοῦν νέαι ἀγοραί, διότι ὑπάρχουν λαοὶ ποὺ ἀγνοοῦν τὸ πολῦτιμον προϊόν τὸ ὁποῖον περιέχει τόσας θρεπτικὰς, καὶ θερμαντικὰς οὐσίας, οἱ ὁποῖοι θὰ δύνανται ἐπ' ἀγαθῶ τῆς τροφῆς καὶ τῆς ὑγείας των νὰ διαδώσωσι

τὸ προϊόν οὐτινος σήμερον ἀγνοοῦν ἀπολύτως τὴν χρησιμοποίησιν.

Εἰς ὄργανισμὸς διεθνῆς ὃ ὁποῖος θὰ ἔχη ἱκανὰ κεφάλαια καὶ ἱκανὰ μέσα ἐνεργείας, ἀσφαλῶς θὰ διηύρυνε τὰς ἐργασίας, χωρὶς νὰ ζημιώσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεὶς τῶν συμβαλλομένων, διότι ἡ Ἑλλάς θὰ ἔπερνε τὰ κεκτημένα μέχρι σήμερον καὶ θὰ ἐπετύγχανε διαφόρους δασμολογικὰς καὶ ἄλλας εὐκολίας μὲ τὰ ἄλλα Κράτη. Ἐκεῖ ποῦ ἡ μικρὰ Ἑλλάς θὰ ἐπεδίωκε μόνη τῆς τὴν ἐπίτευξιν ἑνὸς δασμοῦ διὰ τὴν σταφίδα, τὸ μέτωπον θὰ ἦτο κοινὸν διὰ τὴν ἐπίτευξιν ἐμπορικῶν συμβάσεων μεταξὺ ὄλων, καὶ θὰ ἦτο εὐκολώτερον νὰ ἐπιτυγχάνωνται εὐκολία δασμολογικαὶ διὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν προϊόντων αὐτῶν.

Ἐλευθερὸς ἀνταγωνισμὸς ἀποτελεῖ τὸν οἰκονομικὸν πόλεμον, πόλεμον ἐπιθετικὸν, ὃ ὁποῖος ἐπιφέρει ζημίαις εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους, ἀλλ' ἐπιφέρει καὶ μίαν ἀμυναν ἐκ μέρους τῶν χωρῶν πρὸς τὰς ὁποίας γίνεται ἡ ἐπίθεσις. Ὁ ἀμυντικὸς τέλος πόλεμος εἶνε τὰ τελωνειακὰ τεῖχη, τὰ ὁποῖα ἀνεγείρονται. Εἰς τὸ τέλος ἐπέρχεται ἀδιέξοδον.

Εἰς αὐτὸ καταλήγομεν διότι ἡ οἰκονομία τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐξηρητημένη ἀπὸ τὴν διεθνῆ ἀγορὰν. Τὸ κύριον πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἶναι πρόβλημα παραγωγῆς καὶ Ὑπουργεῖου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἀλλὰ πρόβλημα Ὑπουργεῖου Ἐξωτερικῶν καὶ ἔθνικῆς οἰκονομίας, καὶ πρέπει ἐκεῖ νὰ στρέψωμεν τὰς προσπάθειάς μας. Εἶμαι βέβαιος ὅτι κάποια εὐχή θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὸ Συνέδριόν σας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν.

ΑΔ. ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ. Ἦθελα νὰ εἶπω ὀλίγατινὰ ὡς πρὸς τὴν διαφήμισιν. Ὅπως ξέρει ὁ κ. Βαρσούχας, καὶ αἱ συνεταιρικαὶ ὀργανώσεις καὶ τὸ ἐμπόριον φροντίζουν κατὰ τρόπον ἀποδοτικώτερον

διὰ τὴν ἐπιμεμηλημένην ἀποστολὴν ἰδιαιτέρως συσχευασμένης σταφίδος ἢ ὁποία διανέμεται δωρεὰν εἰς μεγάλα κέντρα καταναλώσεως μὲ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν ἐπιβολὴν τοῦ προϊόντος. Εἰς πλείστας ἐκθέσεις συμμετέχομεν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἄλλ' ἢ καλλιτέρα διαφήμισις εἶνε κατὰ τὴν γνώμην μας καὶ τῶν συνεταιρισμῶν ἢ ἐπιμέλεια τῆς κατεργασίας μὲ τὴν ὁποίαν ἐπεβλήθη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἢ σταφίς. Ἐλέχθη ὅτι εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἐμπορίου καὶ ἰδίᾳ ὅτι ἡ σταφίς τῆς Πελοποννήσου εἶνε κακῆς ποιότητος. Ἡ Πελοπόννησος δὲν παράγει κακὴν ποιότητα ἀλλὰ ἐξαιρετικὴν ποιότητα διότι χαράσσονται τ' ἀμπέλια καὶ εἶνε ξανθότερη ἢ σταφίς.

Ἐφόσον τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον καὶ οἱ συνεταιρισμοὶ κατορθῶνουν καὶ μεταφέρουν σουλτανίναν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ἢ ὁποία ἐπιβαρύνεται μὲ μεταφορικὰ ἐξοδα, προμηθείας κλπ. δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ τοῦτο νὰ τεθῆ ὑπὲρ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τὸ ὁποῖον παρὰ τὴν ἐπιβάρυνσίν του μὲ πρόσθετα ἐξοδα, κατορθῶνει νὰ πωλῆ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰς τιμὰς ἴσας πρὸς τὸ Ἐμπόριον τῆς Πελοποννήσου. Αὐτὸ εἶναι μία σύγκρισις μεταξὺ τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς ἐξαγωγῆς τῆς Κρήτης καὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῆς Πελοποννήσου.

Καὶ αἱ ὀργανώσεις καὶ τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον ἀνέλαβον ρόλον ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Διότι καὶ μὲ Κράτη μὲ τὰ ὁποία ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει δημιουργήσῃ συμβάσεις κατ' ὄρθωσαν καὶ ἐπραγματοποίησαν ἰδιωτικὰς ἀνταλλαγὰς, ὅπως μὲ τὴν Αὐστραλίαν, Οὐγγαρίαν ἢ μὲ ἀνταλλαγὴν ἐμπορευμάτων, ἢ μὲ συμψηφισμὸν χρεῶν καὶ ἐτοποθέτησαν μέγα μέρος τοῦ προϊόντος.

Ἡ προσπάθεια ὅπως ὀργανωθῆ ὁ παραγωγικὸς κόσμος καὶ ἀναλάβῃ τὴν διάθεσιν τῶν προϊόντων ἀποτελεῖ θεωρίαν μεγαλεπήβολον ἀλλὰ ἀπραγματοποίητον. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ φαντασθῶ ὅτι ἡ Καλλιφορνία, Αὐστρία κλπ. χῶραι μὲ ἄλλα συμφέροντα,

ὅτι θὰ ἔλθουν εἰς συννενοήσεις μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ κάμουν συμβάσεις. Ἡ Αὐστρία ἢ ὅποια ἀποτελεῖ μετὰ τὴν Σμύρνην τὸν μεγαλύτερον ἀνταγωνιστὴν μας δὲν ἔχει εἰσαγωγικοὺς δασμοὺς εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Πῶς θὰ κατορθώσωμε λοιπὸν νὰ ἔλθωμε εἰς ἴσην μοῖραν μὲ τὴν Αὐστρίαν ποὺ ἔχει εὐκολίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν;

Ἐπειδὴ ἐλέχθη προηγουμένως ἀπὸ ἀγορητὰς οἱ ὁποῖοι ἔχουσι καταγίνῃ ἐξαιρετικῶς καὶ μὲ τὴν καλλιέργειαν καὶ μὲ τὴν ἐν γένει ἐξέλιξιν τῆς τοποθετήσεως τοῦ προϊόντος, σὰς λέγω ὅτι ἡ τοποθέτησις αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπιμεμελημένην ἐπεξεργασίαν τῶν ἐξαγωγέων καὶ τῶν συνεταιρισμῶν. Ἐλέχθη ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος εὖρε καλὸν ὕλικόν.

Αὐτὸ εἶνε ἀναμφισβήτητον. Ἡ σταφίς ἢ Κρητικὴ εἶνε παρά πολὺ καλὴ, ὅχι ὅμως καὶ φαινόμενον. Καὶ ἄλλα Κράτη ὑπὸ τὰς ἰδίας εὐμενεῖς κλιματολογικὰς συνθήκας παράγουν σταφίδα ἐξ ἴσου καλὴν, εἰς πολλὰς δὲ περιφερείας τῆς Σμύρνης παράγεται σταφίς πολὺ καλλιτέρα ἀπὸ τὴν Κρητικὴν σταφίδα. Κάμνω μάλιστα τὴν ἀπλουστάτην παρατήρησιν, ὅτι καὶ πρὸ δεκαετίας τὸ ἴδιον ὕλικόν ὑπῆρχε, ἀλλ' ἡ φήμη δὲν ὑπῆρχε. Νομίζω ὅτι τοῦτο εἶναι πρὸς ἔπαινον ἀναμφισβήτητον τῶν ἀσχοληθέντων κατὰ τὴν δεκαετίαν αὐτὴν εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν τοποθέτησιν τῆς Σταφίδος.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Εἶπεν ὁ κ. Κωνσταντινίδης ὅτι εἶνε θεωρία ἢ ἐπιδίωξις τῆς συννενοήσεως μεταξὺ τῶν χωρῶν ποὺ παράγουσιν ὁμοειδῆ προϊόντα. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ εἶχα νὰ τῷ ἀπαντήσω μὲ μίαν πραγματικότητα. Ὅτι καθημερινῶς πραγματοποιοῦνται τοιαῦται συννενοήσεις. Ἐκτὸς τῶν συννενοήσεων τῶν μεγάλων βιομηχάνων, ἔχομεν τὴν τελευταίαν συννενοήσιν ὄλων σχεδὸν τῶν χωρῶν ποὺ παράγουσιν ζάχαριν, ἢ ὅποια συννενοήσις ἐπετεύχθη

μολονότι ἐθεωρεῖτο μία αὐτοπία.

Ἐπίσης ἐπῆλθε συνεννόησις διὰ τὴν Βενζίνην καὶ τώρα ρυθμίζουσιν τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν καὶ βασθεῦν τὰς τιμὰς εἰς τὴν διεθνῆ ἀγορὰν διὰ τῆς συνεννοήσεώς των. Δὲν ἐθεωρήθη θεωρία οὐδὲ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς ἢ ἰδέα αὐτῇ, ἀπ' ἐναντίας ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχον ὁργάνωσιν τῶν Καλλιφορνέζων ἐθεωρήθη πραγματοποιήσιμος ἰδέα καὶ νομίζω ὅτι μία μεγάλη ὠθησις ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος εἶναι δυνατόν νὰ φέρῃ ἀποτελέσματα, διότι δὲν εἶνε τίποτε τὸ ἀκατόρθωτον ὅταν ὑπάρχῃ συμφωνία συμφερόντων καὶ εἰς τὸν ἕνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον. Διότι γνωρίζουν οἱ Καλλιφορνέζοι ὅτι καίτοι εἴμεθα μικροί, ἔχομεν ἓν ἔκτακτον ἔδαφος καὶ εἴμεθα ἰσχυροὶ ἀνταγωνισταί, συνεπῶς εὐχαρίστως θὰ ἐδέχοντο νὰ καταπαύσουν τὸν ἀνταγωνισμόν καὶ νὰ ὁργανώσωμεν ἑνιαῖον μέτωπον.

ΑΔ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ. Τὴν Καλλιφορνίαν δὲν τὴν φοβούμεθα διότι εἶναι τόσο καλὴ ἢ ποιότης μας καὶ τόσο μεγάλα τὰ ἐξοδά των, ὥστε δὲν τοὺς χρειαζόμεθα.

ΑΔ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Δὲν ἔχετε δίκαιον ποσῶς, διότι ἡ Καλλιφ. σταφίς εἶνε τόσο εὐθυνὴ ὥστε ἠμπορεῖ νὰ μᾶς εἴψῃ. Τὸν Ἀγγλον δὲν τὸν ἐνδιαφέρει διὰ τὴν πουτίγκαν του τί σταφίδα θὰ βάλῃ, ὅταν πρόκειται νὰ πληρώνη ὀλιγώτερα χρήματα. Ἐπομένως ἡ προσπάθεια αὐτῇ φρονῶ ὅτι εἶνε ἡ μόνη ὁδὸς τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἀνευδότης ἔστω καὶ ἂν παρουσιάξῃ μεγάλας δυσχερείας.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ὑπάρχει μία τεραστία συνεννόησις μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως. Ὅλοι οἱ Συνεταιρισμοὶ γαλακτοπαραγωγῆς τῆς Δανίας πωλοῦν τὸ προϊόν των εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Δὲν πρόκειται ἄρα περὶ θεωρίας ἀλλὰ περὶ πραγματικότητος.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Πρόκειται περί ιδέας πραγματοποιησίμου, αδιάφορον ἂν ἢ πραγματοποιήσις αὐτῇ θὰ φέρῃ τὴν μορφήν κοινῆς διαχειρίσεως καὶ τότε ἴσως θίγει τὸ ἐμπόριον. Ἄλλ' ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἂν πρόκειται νὰ ἐξυπηρετηθῇ τὸ γενικὸν συμφέρον, ἄς θιγῇ τὸ ἀτομικὸν (χειροκροτήματα).

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Ἡ μεγάλη κατανάλωσις γίνεται ἀπὸ τὸν πτωχὸν κόσμον.

ΛΟΥΛΑΚΑΚΗΣ. Ὁ κ. Βαρούχας ἔθιξεν ἀπλῶς τὸ ζήτημα τῶν ἐμπορικῶν ἀκολουθῶν. Ἐπιθυμῶ νὰ πληροφορήσω τὸ Συνέδριον ὅτι θεσμὸς τῶν ἐμπορικῶν ἀκολουθῶν δὲν ὑφίσταται. Μὲ τὰ καθήκοντα αὐτὰ ἔχουν ἐπιφορτισθῇ ἔμποροι τοῦ ἐξωτερικοῦ οἱ ὅποιοι ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ φέρουν εἰς ἐπαφὴν τὸ ἐμπόριον μὲ τὴν κατανάλωσιν, μὲ τὴν διαφήμισιν κλπ. Αὐτὸ τὸ ἐντελῶς πρόχειρον σύστημα, μᾶς ἔπεισεν ὅτι ἀπέτυχεν ἡ προσπάθεια τοῦ Κράτους νὰ ἐξυπηρετήσῃ μίαν ἀνάγκην διὰ προσώπων μὴ εἰδικῶν. Ἐπειδὴ καὶ τὰ ἄλλα Κράτη, ἔχουν εἰσαγάγῃ τὸν θεσμὸν τῶν Ἐμπορικῶν ἀκολουθῶν, νομίζω ὅτι πρέπει τὸ Συνεδριὸν σας νὰ φροντίσῃ νὰ εἰσαχθῇ καὶ παρ' ἡμῖν, καθόσον εἶνε χρήσιμος.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἡ δραματιζομένη ψυχὴ τῆς Σταφιδικῆς Ἐνώσεως ἔβλεπε πρὸ πολλοῦ τὴν ἀνάγκην τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου τούτου, πρὸς ἐξέτασιν τῶν πολλαπλῶν ἀναγκῶν αἰτινες πιέζουν τὴν ψυχὴν τῶν παραγωγικῶν τάξεων. Εἶνε βαθύτατα εὐγνώμων τόσον πρὸς τοὺς ἐντοπιίους Κυρίους ἀντιπροσώπους, ὅσον καὶ τοὺς παρισταμένους κυρίους ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος οἱ ὅποιοι δὲν ἐφείσθησαν κόπων καὶ θυσιῶν ἵνα παρακολουθήσουν τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου τὸ ὁποῖον περιβάλλεται ἀπὸ τὴν ἐξύψωσιν τῆς Ἀγροτικῆς ψυχῆς εἰς ἓν ἐπίπεδον πού πρέπει ν' ἀρθῇ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ του. Ἐκ τῶν προτέρων

ἡ παρισταμένη κατὰ φαντασίαν Κρητικὴ ψυχὴ, σᾶς συγκαίρει καὶ σᾶς εὐχαριστεῖ διὰ τὴν προθυμίαν ταύτην διότι ἐκπληροῖτε ἐν καθήκον πρὸς τὴν τάξιν αὐτήν. Ἄλλ' ἰδιαίτερος εἶνε βαθύτατα εὐγνώμων πρὸς τοὺς ἐλθόντας νὰ συμπληρώσωσι τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου τούτου μὲ τὰ φῶτά των καὶ τὴν ἰδιότητα ποὺ ἔχουν εἰς τὰ Νομοθετικὰ Σώματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τῶν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα ἀναμένονται. Εὐχαριστοῦμεν ὁθεν τόσον τὸ ὑπουργεῖον Γεωργίας καὶ τὴν Γεν. Διοίκησιν, ὅσον καὶ τοὺς κ. κ. Βουλευτὰς καὶ Γερουσιαστὰς.

Κατὰ παράδοσιν, Κύριοι, γεωργός, ἐγεννήθην καὶ ἀνετράφην καὶ ἠγάπησα τὴν γεωργίαν, ὅσον δὲν ἠγάπησα τὸν ἑαυτὸν μου. Ἐπεδόθην καὶ παρηκολούθησα τὴν ἐργασίαν ταύτην ὡς παραγωγός, καὶ μὲ ὅλην τὴν μικρὰν παρέκκλισιν —διότι συνέβη νὰ εἶμαι νομικός—κατὰ βάθος ἡ ψυχὴ μου εἶνε γεωργικὴ καὶ θὰ εἶνε καὶ πέραν τοῦ τάφου καὶ θὰ ὑπεραμύνεται τῶν συμφερόντων καὶ τῆς ἐξυψώσεως τῆς γεωργ. τάξεως.

Τὰ λέγω αὐτὰ διὰ νὰ μὲ καταλάβετε καὶ δῆτε διατὶ προσεφέρθην νὰ παράσχω τὰς ὑπηρεσίας μου εἰς τὸ Συνέδριον.

Προηγῆθη στάδιον κρίσεως, στάδιον δοκιμασίας. Εὐρέθην εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀντιμετωπίσωμεν μίαν πάλιν πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον καὶ ἐνῶ αἱ τιμαὶ εὐρίσκοντο ὅχι εἰς τὸ σημερινόν ἐπίπεδον ἀλλ' εἰς τὸ ἐπίπεδον ποὺ ἦτο τῷ 1929. Τότε, Κύριοι, ἐν τῷ Νομῷ Χανίων ὅλοι οἱ παραγωγοὶ ἐξιμνηδενίσθησαν. Κατήντησε νὰ δώσωμεν τὴν σταφίδα εἰς τὴν τιμὴν Δρ. 5,6 ἢ 7 ἢ ὡς τροφήν εἰς τὰ κατοικίδια ζῶα.

Τότε καὶ μόνον ἀφυπνίσθη τὸ αἶσθημα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ συνεννοήσεως, ἵνα ὁ παραγωγὸς ἀποτινάξῃ τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας. Ἦρξισα τὸν δη-

μοσιογραφικὸν ἀγῶνα. Ἐφώναζα διαρκῶς. Ὅργανοι θῆτε! Ἐὰν ἀκολουθήσετε τὴν ἰδίαν τακτικὴν θὰ ἀποθάνετε ἀπὸ τὴν πείναν καὶ θὰ θάψετε τὰ παιδιά σας.

Ὅντως προσκλήθη Συνέδριον πρόχειρον κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1928 εἰς τὸ ὁποῖον ἀντηλλάγησαν αἱ πρῶται σκέψεις τῆς τοιαύτης ἀναδιοργανώσεως.

Ἐγένετο οὕτω τὰ πρῶτα βήματα. Ἄλλ' ἐπρόκειτο περὶ νέας ἐντελῶς τακτικῆς, ἣ ὁποία προσελάθει νὰ προσαρμοσθῇ τὸν παραγωγὸν πρὸς μίαν κατὰστασιν, ἣ ὁποία τοῦ παρενέβαλλε πολλὰς δυσπιστίας. Διότι ἐσκέπτετο ὁ παραγωγὸς ὅτι θὰ ἐμπιστευθῆ τὸν κόπον του εἰς αὐτὴν χωρὶς νὰ εἶνε βέβαιος ἐκ τῶν προτέρων ἂν θὰ ἦτο ἐξησφαλισμένη ἡ παράδοσις καὶ ἀπόδοσις τοῦ προϊόντος του. Σὰς διαβεβαιῶ ὅτι διεξήγαγον μεγάλον ἀγῶνα μέχρις ὅτου πείσωμεν τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν τῶν παραγωγῶν ν' ἀποδεχθῆ τὴν ἀποψιν αὐτὴν καὶ μόλις τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1929 ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς ὀργανώσεως. Κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν, συνέπεσε τότε καὶ ἡ ἀφίξις τοῦ κ. Ι. Παπαχρηστοπούλου τοῦ ἀληθοῦς πρωτοπόρου τῆς ὀργανώσεως τῶν Συν) μῶν, ἣν ἀνέλαβε καὶ ἔφερεν εἰς πέρας μὲ ταχύτητα ἀφάνταστον. Ἐντὸς 15 ἡμερῶν εἶχομεν τὴν συγκρότησιν 22 σταφιδικῶν ὀργανισμῶν καὶ τὴν Ἐνωσιν ἣ ὁποία ἐλειτούργησε καὶ λειτουργεῖ κατὰ τὸν θαυμασιώτερον τρόπον.

Ἀμέσως μετὰ τὴν κατάρτισιν τῆς Ἐνώσεως καὶ τὴν συγκρότησιν τῶν προβλεπομένων δύο Συμβουλίων, τοῦ Διοικητικοῦ καὶ τοῦ Ἐποπτικοῦ, εἶχομεν νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ ζωτικώτερα ζητήματα καὶ ἄμεσα, ὡς ἦτο ἡ τοποθέτησις τοῦ ὑπάρχοντος ἀποθέματος. Εἰς τοῦτο ἐσκόνηται ἡ Ἐνωσις κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, διότι δὲν ἔγινε καλὰ ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος. Δὲν ὑπῆρχε κατάλληλος χῶρος, κατάλληλον προσωπικὸν, οὔτε μελέτη τεχνικῆς ἐπεξεργασίας οὔτε ἀντα-

ποκριταί. Ἐπόμενον ἦτο ἐν τῇ σπουδῇ ταύτῃ ὁ ὄργανισμὸς νὰ ἀποτύχη λόγῳ τῶν σφαλμάτων ποὺ ἔγιναν, καὶ λόγῳ τῆς προσλήψεως προσωπικοῦ ἐντελῶς ἀνικάνου καὶ ἀνεπαρκοῦς.

Ἐννοεῖται πόσῃν δυσπιστίαν ἔφευρεν ἡ ἀποτυχία αὐτῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν παραγωγῶν, καὶ ἐκινδύνευε νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς καθόλου ἐξελίξεως τῆς συνεταιριστικῆς ιδέας. Τοῦτο εἶνε εἰς θέσιν νὰ τὸ βεβαιώσῃ ἡ ἐποπτεία τῶν συνημῶν. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς ἰδρύσεως ἄλλης Ἐνώσεως προεβάλλετο τὸ ἐπιχείρημα: Τὶ θέλετε νὰ ὀργανωθοῦμε; δὲν ἀρκεῖ τὸ πείραμα τῆς Σταφιδικῆς; Θέλετε νὰ κάμωμε καὶ ἄλλα πειράματα;

Ἡ προσπάθειά μας ὅμως κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ γίνῃ ἡ Ἐνωσις Συνημῶν χάρις εἰς τὴν ἠθικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ τὴν οἰκονομικὴν, ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερος ἡ παρ' αὐτῇ ἐποπτικὴ ὑπηρεσία ἐπεδίωξε τὴν διασκέδασιν τῆς πλάνης αὐτῆς, διότι δὲν ἔπρεπε ἐν ἀτυχίᾳ νὰ ἐπιδράσῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον.

Οὕτω πῶς ἐπῆλθε μία ψυχικὴ ἐπαφὴ τῶν παραγωγῶν πρὸς τὴν ιδέαν τὴν συνεταιρικὴν καὶ σὺν τῷ χρόνῳ θὰ καταστῇ κτῆμα συνειδητῶν αὐτῶν. Δότι δὲν εἶνε ἀκόμη. Κάθε ιδέα θέλει τὸν χρόνον τῆς διὰ ν' ἀνδρωθῇ καὶ ἐπομένως βῆμα πρὸς βῆμα θ' ἀποκτήσωμε τὸ μέγα ἀγαθὸν τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ἐξυψώσῃ τὴν ἀγροτικὴν ψυχὴν.

Ἐρχόμενος ἤδη εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐνώσεως βεβαιῶ τὸ Συνέδριον ὅτι βαθύς πόνος ψυχῆς κατεβλήθη καὶ μεγάλη προσπάθεια διὰ νὰ κάμῃ ἡ Ἐνωσις τὰ πρῶτά τῆς βήματα. Ἀφ' ἐνὸς ἔχουσα τὴν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἀγο. Τραπέζης καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐποπτικῆς ὑπηρεσίας μὲ τὴν προπαγάνδαν ποὺ ἀσκεῖ ἔξω καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ τοὺς

παραγωγούς να συνεταιρισθοῦν, εἶχεν ἡ Ἐνωσις κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος πλήρη καὶ καλὰ ἀποτελέσματα. Κατόπιν μάλιστα τῆς προσλήψεως εἰδικοῦ τεχνικοῦ προσωπικοῦ μετὰ θέρημης ἐπιδοθέντος εἰς τὸ ἔργον του, ἔχομεν παράστασιν λίαν κατάλληλον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐργασίας τῆς Ἐνώσεως.

Εἰς τὸ δεύτερον ἔτος παρατηρήθη κάποια, ὅχι πλέον δυσπιστία, ἀλλὰ ἐλαττωματικότης, ἡ ὁποία ἦτο σύμφωνος μὲ τὴν προηγουμένην κατάστασιν πού εἶπα, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ συνηθίσῃ ὁ κόσμος νὰ καθιστᾷ τὸν ἄλλον κύριον τῶν συμφερόντων του ἀλλ' ὁ κόσμος λόγῳ τῶν συμφορῶν καὶ τῶν οικονομικῶν ἀναγκῶν του, ἤρχισε ν' ἀπομακρύνεται τῆς Ἐνώσεως. Τὸ πρῶτον ἔτος ἐκρίναμεν ἐπιεικῶς τὸ πρᾶγμα. Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖον ἐσυνεχίσθη αὐτὴ ἡ τακτικὴ, παρῆλθε κάποια χρονικὸν διάστημα διὰ νὰ ἐξεύρωμεν τὸ τρόπον τῆς εἰσπραξέως ἐκείνων πού θὰ ἐξηκολούθουν νὰ ἀντιδροῦν. Αὐτὸ ἀπασχόλησε τὸν κ. Σκάρκον καὶ ἐμὲ διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἔγκρισιν τῆς Γεν. Συνελεύσεως. Ἡ λερναία ὕδρα τῆς Γραφειοκρατίας τὸ ἔσριξε στὸ χρονοντούλαπο τὸ ἔγγραφο, παρ' ὅλον ὅτι τοὺς ἐλέγαμε ὅτι τοῦτο ἀφορᾷ τὴν τύχην τῆς Ἐνώσεως, ὅτι ἀφορᾷ τὴν τύχην τῆς Γεωργ. Πολιτικῆς τοῦ Κράτους.

Μετὰ τὴν ἀνοιξιν ἠδυνήθη ἡ συνέλευσις νὰ ἐπιτύχῃ καὶ προσχωρήσῃ εἰς τὴν εἰσπραξίν τοῦ ὀφειλομένου ποσοῦ καὶ τῶν παραβάσεων. Οὕτω παρῆλθε καὶ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐκκαθαρίσεως, ὡς καὶ τὸ τρίτον τὸ ὁποῖον ὄντως ἀπέδωκε τ' ἀναμενόμενα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα.

ΕἰΣ ΣΥΝΕΔΡΟΣ. Πόσην σταφίδα ἐμαζέψατε;

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Τὸ πρῶτον ἔτος 422000 ὄκ. τὸ δεύτερον 300000 τὸ τρίτον εἶχομεν πανωλεθρίαν ἀπὸ τοὺς βορείους ψυχροὺς ἀνέμους.

Ἡ παραγωγή κατεστράφη κατὰ 60 ο)ο καὶ ἐπῆραμε μόνον 165000 ὀκ.

Εἰς τοὺς παραγωγοὺς ἀποἶδομεν ὅ,τι τοὺς βγάλομε πλὴν τῶν ἐξόδων τοῦ προσωπικοῦ, τῆς τεχνικῆς ἐπεξεργασίας καὶ ἀναλόγου ποσοῦ διὰ τὸ δάνειον.

Δίδομεν ἐπίσης προκαταβολὰς. Κατωρθώθη ὥστε αἱ μεγάλαι ὑποχρεώσεις δι' ἓνα ἀρτισύστατον ὄργανισμόν νὰ μειωθῶσιν εἰς τὸ πρῶτον τῶν δρ. 710.000.

ΕΙΣ ΣΥΝΕΔΡΟΣ. Τὶ τιμῆς ἀπῆλυσαν αἱ σταφίδες σας;

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἡ Σταφιδικὴ Ἐνωσις ἐπὶ συνολικοῦ ποσοῦ πού ἐπεξεργάσθη, ἔδωσε 4—5 δρ. ἐπὶ πλεόν, ἀπ' ὅ,τι ἔδωσε τὸ ἐμπόριον. Τὸ πρῶτον τοῦτο περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου ὁ ὁποῖος ἐπετοῦσε πρὶν τὸ προϊόν του.

Ἡ Ἐνωσις ἐπεξέτεινε τὰς ἐργασίας της εἰς τὴν πρῶτην διαφόρων ὑλικῶν, θείου, θειοχάλκου, ποτάσης, σταφιδοχάρτου κλπ. καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν εἰδῶν ὠφελήθη τὸ ἐμπορικὸν κέρδος τὸ ὁποῖον ἦτο σημαντικόν. Ἐπὶ τῶν εἰδῶν τούτων ἡ Ἐνωσις ἐπέρην ἐλαχίστην προμήθειαν.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ποῖον ποσοστὸν σταφίδος ἐπέρνατε;

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἐπέρναμε τὸ ἡμῶν ποσόν. Ἐτσι ἔχομε τὴν πεποίθησιν ὅτι ὑπὸ τὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας καὶ ἀνάγκας καὶ τὴν ἐπάρκειαν τοῦ ἐργοστασίου τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπεξεργάζεται πλέον τῶν 500000 ὀκ. κατ' ἔτος, ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀνταπεξέλθωμεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς παραγωγῆς εἰς τὸ μέλλον.

Ἡ σταφὶς εἶνε εὐπαθὲς προϊόν τὸ ὁποῖον ὑφίσταται ἀλλοιώσιν. Ὁ κ. Γεννηδουναῖος ἔχει κάμει ἐπ' αὐτοῦ εἰδικὴν μελέτην. Ἡ σταφὶς δὲν πρέπει νὰ ἀφίναται εἰς ἀσκελεῖς χώρους, οἱ δὲ ὄργανισμοὶ δεόν νὰ ἐπιδιώκουν τὴν ἄμεσον ἐπεξεργασίαν της διὰ νὰ μὴ ἐλέγχεται ἢ ἀλλοιώσῃ της. Ἐδῶ πού εἶναι ὑγρὸν τὸ

κλίμα, αρκεί να μείνη δύο μήνας εις αποθήκας δια ν' αποδώση δύο βαθμούς δια τὸν εξαγωγικὸν τύπον. Ἡμεῖς δυστυχῶς ὑφιστάμεθα ἀκόμη μεγαλύτεραν τὴν ἀλλοίωσιν αὐτὴν διότι εἴμεθα πλησίον τῆς θαλάσσης.

Οἱ ὄργανισμοί, Κύριοι, αὐτοὶ, ἔχουν ἀνάγκην πολλῶν πραγμάτων. Θέλουν προσωπικὸν ἐμφυχωμένον, ἀλτρονιστικόν, ἀφωσιωμένον, πού νά λησμονήσῃ τὴν γυναῖκά του, καὶ τὰ παιδιὰ του, καὶ ἐργασθῇ ἀφιλοκερδῶς, εἰάν ἕλῃ νά ἐμπνεύσῃ τὴν πεποιθήσιν εἰς τὸν παραγωγὸν ὅτι ὑπεραμνύεται τοῦ συμφέροντος του. Διότι ἄλλως, εἰάν δώσετε εἰς τὸ προσωπικὸν τὴν χροιάν τοῦ μισθοδοτουμένου, δὲν γίνεται τίποτε.

Ἐπὸ τὰς συνθήκας μάλιστα τὰς σημερινὰς ὁ παραγωγὸς μεμφιμοιρεῖ, καὶ θέτει ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν καλὴν μας πίστιν, μᾶς ὀνομάζει κλέπτας, τί θὰ γίνῃ ὅταν τοὺς πῆς ὅτι ὁ Πρόεδρος πέρνει 5000 δραχμὰς; Μπορεῖτε νά βρῆτε προσωπικὸν ἐμπνευαμένον τὸ ὁποῖον νά κινήσῃ ὀλοταχῶς τὴν συνεταιρικὴν ἰδέαν; Τότε θὰ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ τοῦ παραγωγοῦ νά εὐγνωμονῇ ὅλους αὐτοὺς οἱ ὁποῖον τὸν ἀνυψώνουν.

Εἰς τὸν κ. Τζαρδῆν, ὁ ὁποῖος εἶνε πολῦτιμος παράγων διὰ τὴν Ἐνωσιν εἶπα: ἐπειδὴ εἶσαι εἰδικευμένος πάρε τὰ στοιχεῖα πού ἔχομε καὶ τὰ στατιστικὰ δεδομένα καὶ νά κάμῃς μίαν ἔκθεσιν, ἐγὼ δὲ θὰ πῶ εἰς τὸ συνέδριον τί ζητοῦν οἱ σταφιδοπαραγωγεῖς ὄχι μόνον τῆς Κρήτης ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

Μ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Μπορεῖτε νά μᾶς πῆτε ἂν ἡ Σταφιδικὴ Ἐνωσις ἠγγόρασε σταφίδα ἀπὸ τὸ Ἐμπόριον καὶ τί τιμὰς ἐπέτυχε;

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἡ Σταφιδικὴ κλείει προπωλήσεις κατὰ τὴν ἐποχὴν πού τὸ ἔμπόριον ζητεῖ προσφορὰς καὶ εἰς ἐποχὴν πού αἱ τιμαὶ εἶνε καλαὶ (Ἰούνιον, Ἰούλιον). Πέρυσιν ἐκλείσαμε πωλήσεις αἱ ὁποῖαι ἀπέδωσαν 27 δρ. καθαρὰς. Ἐάν δηλαδὴ κατορθώναμε νά κλείσωμεν ὅλον τὸ προϊόν

εἰς τὰς τιμὰς αὐτὰς, δὲν ξέρω μήπως δὲν θὰ εἶχομεν ἐπανίστασιν τῶν παραγωγῶν διότι τοὺς ἐγεμίσαμε τὴν τσέπην μὲ λεπτά. Δυστυχῶς ἔχει καὶ τὸ ἐμπόριον τὰς προβλέψεις του καὶ ἔτοι ἐπροπώλησαμε μόνον 150 τόννους.

Β. ΚΡΙΜΠΙΑΣ. Ἐφέτος:

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἐφέτος ἔχομε προπώλησεις, ἀλλ' εἶνε ἀλελειπτική ἢ πιῶσις τῶν τιμῶν.

Πέρουσι συνέβη νὰ μὴ ἔχωμε τὸν τύπον 5, καὶ εὐρέθημεν πρὸ διλήμματος. Ἐφ' ἑνὸς εἶχομεν τὴν ὑλοχρέωσιν ἀπέναντι τοῦ ἀγοραστοῦ ἡθικὴν μᾶλλον ἀλλὰ καὶ νομικὴν. Διότι καὶ ἐκείνος δὲν θὰ ἐδέχτο νὰ ἐσχίζοντο τὰ χαρτιά, καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν ἐσύμφερεν αὐτὸ, διότι ἐξησφαλίσαμε 9 δρ. κέρδος. Ἐπειτα εἶχομεν τὸ καταστατικὸν ποὺ μᾶς ἔδωσαν μὲ τὸν Ν. 5289—ἐὰν θελήσετε νὰ ἀφεθῆ πλήρης ἐλευθερία εἰς ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν αὐτὸν τὸν Νόμον ὡς κατεύθυνσιν μὴ περιμένετε ὀργάνωσις—Ἐσκέφθημεν λοιπὸν νὰ παραβιάσωμεν τὸ καταστατικὸν. Ἡ Τράπεζα εἶπεν ὅτι ἀπεκδύεται πάσης εὐθύνης, ἐγὼ δὲ ἐσκέφθηκα ὅτι θὰ ἦτο τιμὴ μου νὰ πάγω κατηγοροῦνος διότι ἐδέχθηκα νὰ προμηθευθῶμεν 8000 ὀκ. σταφίδα ἀπὸ τὸ ἐμπόριον ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκερδίσαμε 9 δρ. τὴν ὁκᾶ ποὺ ἐπῆγεν εἰς τσέπην τοῦ παραγωγοῦ καὶ ἐκερδίσαμε τὴν ἐμπιστοσύνην του. Αὐτὴν τὴν ποσότητα ἐπρομηθεύθημεν ἀπὸ τὸ ἐμπόριον.

ΓΑΝΟΥΛΑΣ. Ποῖοι συγκεκριμένως οἱ περιορισμοὶ ποὺ ἐπιβάλλει ὁ Ν. 5289;

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Αὐτὸς ὁ Νόμος εἶνε ἐξάμβλωμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐφαινετο ὅτι μπορούσε νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἀνθρώπους ἐξυπηρετοῦντας ὑλέρτατον πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον. Ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθω.

Διὰ τὴν ἀνωτέρω πρᾶξιν ἀντεμετώπισα ὑψίστην ψυχικὴν ἐδύνην. Μοὶ ἐπεσεῖτο ὁ Νόμος 5289 κωδικοποιημένος. Ἠκολούθησε καὶ ἡ Ἐποπτικὴ ἀρχὴ καὶ ἡ Τράπεζα τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιεικείας καὶ

πραγματικότητα, εὐτυχῶς. Τὴν σταφίδα ἐλήραμε ἀπὸ τὸ Ἡράκλειον καὶ ἀπὸ τὸν κ. Κωνσταντινίδην. Ἐγινε καὶ ὁ ἐγκιβωτισμὸς μὲ τὴν μάρκαν μας. Ἡ Σταφίς ἦτο ἐπεξεργασμένη.

ΤΖΑΡΔΗΣ. Ὅχι ἀπὸ τὸν Βουλευτὴν κ. Κωνσταντινίδην, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ἄλλο Γραφεῖον τοῦ κ. Κωνσταντινίδου.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἐχω νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν προσοχὴν ὅλων μας διὰ νὰ ἀποσείσωμεν τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν διὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἄγγλος Πρωθυπουργὸς κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου τῆς παγκοσμίου Διασκέψεως, εἶπεν ὅτι ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἀκόμη δύναται νὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς συνθήκας ἐπαναστάσεων καὶ δυστυχίας καὶ πού αἱ προγενέστεραι πρόοδοι σαρώνονται ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς.

Εὐχομαι ὅπως ὁ παραγωγὸς ἐξυψωθῇ εἰς τοιοῦτον ἐπίπεδον ὥστε νὰ ἀποφύγῃ τὰς τρομερὰς αὐτὰς συνθήκας αἱ ὁποῖαι ἐπιφυλάσσουν τὴν τρομερωτέραν τύχην τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς πτωχῆς μας πατρίδος (χειροκροτήματα). Ἐφόσον ἡ γεωργικὴ τάξις δὲν εὐτυχεῖ καὶ ἡ χώρα δὲν ἔμπορεῖ νὰ εὐτυχήσῃ.

Εἶμαι ὑποχρεωμένος, ἐπίσης νὰ εἶπω ὀλίγα τινὰ ὡς πρὸς τὴν συμβολὴν τῆς ἀγροτικῆς πίστεως, ὡς ἐγὼ τὴν ἀντιλαμβάνομαι.

Ἐλέχθησαν χθὲς πολλὰ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν. Ὅντως εἶνε πανάκεια, ἡ μεγαλυτέρα ἐκδούλευσις, ὁ κυριώτερος παράγων καὶ συντελεστὴς τῆς εὐημερίας τοῦ ἀγρότου.

Δεύτερον ἀγαθὸν εἶνε τὸ τῆς συγκοινωνίας. Ὅταν ὑπάρχουν διαμερίσματα εἰς τὴν δυστυχῆ ἐπαρχίαν μου τὴν ὁποῖαν ἔρριξεν ὁ θεὸς εἰς τὰ βουνά—καὶ ἐν τούτοις εἶνε εὐφορωτάτη—τὰ ὁποῖα στεροῦνται συγκοινωνίας, τότε καταντᾷ τὰ προϊόντα νὰ σήπωνται καὶ νὰ χρησιμοποιοῦνται ὡς τροφή τῶν κατοικιδίων ζώων. Ἡ ἐπέκτασις τῆς συγκοινωνίας πρέ-

πει νὰ γίνῃ μέχρῃ τοῦ σημείου ὥστε ὀπου δέν εἶνε δυνατὸν νὰ φθάσῃ ἀμαξιτῆ ὁδῶς, ἄς φθάσῃ βατῆ ὁδῶς, ὥστε νὰ καταλάβῃ ὁ πτωχὸς ἀγρότης, οὐ τὸ Κράτος δέν τὸν φορολογεῖ μόνον, ἀλλὰ τὸν ἐνισχύει εἰς τὴν ἐργασίαν του.

Ἡ ἀγροτικὴ πίστις ὡς διεμορφώθη ἔχει τὴν εὐρύτεραν ἔννοιαν οὐτὶ ὁ παραγωγὸς πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰς ὅλας τὰς στιγμὰς τῆς περιόδου τῆς παραγωγῆς καὶ ὄχι μόνον εἰς ὠρισμένην περίοδον. Ὁ παραγωγὸς ἔχει διαφόρους ἀνάγκας κατὰ διαφόρους περιόδους, αἱ ὁποῖαι συνδυάζονται μὲ τὴν παραγωγὴν τῶν προϊόντων, δεδομένου οὐ ἀντιμετωπίζει καὶ ἀφορίας. Κρίνων ἐκ τῆς πείρας μου, οὐ λέγω ὅτι ὁ παραγωγὸς εἶνε ἐξαιρετικὰ καλῆς πίστεως. Εἶνε φαινόμενον γὰρ τὴν Κρήτην ν' ἀπαντήσω μὲν ἓνα ὃ ο)ο τοὺς κακοπίστους. Ἀντιμετώπισα ἄνθρωπον ποὺ ἦλθε αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἰς τὴν Ἐνωσιν καὶ ὁ ὁποῖος ὤφειλεν ἓνα ποσόν. Ἐπειδὴ δέν ἤμπορούσαμεν σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικὸν νὰ μὴ τοῦ τὸ κρατήσωμε τοῦ ἐπλήρωμεν 500 δραχμὰς. Ὁ ἄνθρωπος ἐπλήρωσε καὶ ἔφυγε.

Αὐταὶ αἱ συνθήκαι ὀφείλονται νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἄρομδίους, ἐφόσον μάλιστα πρόκειται περὶ συνταίρων καλυπτιομένων ἀπὸ τὴν δεκαπλασίαν ἢ εἰκοσαπλασίαν εὐθύνην τοῦ συν) μου. Δέν πρέπει εἰς αὐτοὺς νὰ τοὺς παρέχωμε κάποιαν εὐκολίαν, κάποιαν συνδρομήν; Νὰ τοὺς ποῦμε: Πάρτετε κάτι τι ἕως ὅτου πωλήσετε τὸ προϊόν σας;

I. ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ. Ὁπωσδήποτε, ἐξετάζεται τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἄλλο θέμα μετὰ τὴν ἀγροτικὴν πίστιν εἶναι ἡ ἐξάπλωσις τῆς συνεταιρικῆς ἰδέας. Αἱ συνεταιρικαὶ ὀργανώσεις ἔχουν καθῆκον ν' ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀπόκτησιν εἰδικοῦ δημοσιογραφικοῦ περιοδικοῦ τὸ ὁποῖον θὰ μεταλα-

μπαδεύη τὰς σκέψεις καὶ θὰ ἐξετάζη τὰς προόδους τῆς γεωργίας, θὰ εἶνε τοῦτο αὐτόχρομα σύμβουλος ἐκάστου παραγωγῶ δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας του καὶ τὰς ἀπορίας του. Φαντάζεσθε τὴν μεγάλην ἐξυτηρητήσιν καὶ ἐκδούλευσιν ἢ ὅποια θὰ παρέχεται εἰς τὸν ἀγρότην ὅταν θὰ ἐπιστρέφῃ κουρασμένος εἰς τὸ σπίτι του καὶ θὰ εὔρη τὸ περιοδικό του. Θὰ δῆ ὅτι τὸ χαρτὶ ποῦ τοῦ ἐστάλη δωρεάν γράφει ὅτι εἶσι θὰ καλλιεργήσῃ τὴν σταφίδα του, ἔτσι θὰ κάμῃ τὸ κορυφολόγημα κλπ., ὅλα αὐτὰ ἔχουν πολῦτιμον ἀπόδοσιν καὶ ἀφάνταστον οἰκονομικὴν ὠφέλειαν διὰ τὸν παραγωγὸν.

Αὐτὴν τὴν σκέψιν τὴν θέτω ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ παραγωγικοῦ κόσμου, διότι ἡ λίαν εὐδοκίμως ἐξυτηρευοῦσα αὐτὸν «Ἀγροτικὴ Κρήτη» εἶνε τὸ πρῶτον στοιχεῖον ποῦ πρέπει νὰ πάρωμεν, ὥστε νὰ ἔχωμε καὶ τὸν τρίτον παράγοντα ποῦ θὰ ρυθμίσῃ τὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Θὰ ἦτο δίκαιον νὰ ἐξάρωμε τὴν συμβολὴν τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Δὲν ἐτέλειωσα ἀκόμη.

Αὐτὰ εἶνε, Κύριοι, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ποῦ εἶχα νὰ εἶπω ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμβολὴν τῆς Γεωργ. Πίστεως. Θὰ ἀσχοληθῶ ἐπίσης μὲ τὰ ἐσωτερικῆς φύσεως ζητήματα. Μὲ ἀπασχολεῖ πολὺ ὁ Ν. 5289. Πλήττει τὴν ψυχὴν μου. Σὰς βεβαιῶ ὅτι ἐμετρίασα τὸν ἐνθουσιασμόν μου, καὶ ἐγὼ ποῦ εἶχα σκοπὸν νὰ παραμείνω θιασώτης τῆς συν)κῆς ιδέας καὶ πέραν τοῦ τάφου, φοβοῦμαι μήπως εὐρεθῶ κατηγορούμενος διὰ δέκα ἢ εἴκοσι περιπτώσεις, καὶ φοβοῦμαι ἀκόμη μήπως ὑποστῶ καμμίαν κρίσιν.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Εἶδατε τὴν κριτικὴν τοῦ κ. Σβώλου;

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Μετέσχον ὅλων

τῶν Συνεδρίων καὶ τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀμπελακίων. Καὶ ἔγραφα νὰ συγκριθοῦν τὰ συμπεράσματα τοῦ συνεδρίου τοῦ ἰδικοῦ μας καὶ τῶν Ἀμπελακίων διὰ νὰ λύσωμεν τὰς χειροπέδας μὲ τὰς ὁποίας ἐδεδεσμένον ἦ συνεταιρική κίνησις. Ἐχω κάμη μίαν ἀνάλυσιν λεπτομερῆ. Τὰ ἐλαττώματα τοῦ Νόμου τὰ ἐδοκίμασα ἀπὸ ἀπόψεως πραγματικῆς καὶ ὁμολογῶ εὐχαρίστως ὅτι ἡ ἐποπτεία Συν)σμῶν εἶνε ἐπιεικῆς. Ἐὰν δὲν κάμετε Νόμον φιλελεύθερον μὲ ἀπλᾶς διατάξεις καὶ δὲν δώσετε δικαιοῦματα εἰς τὴν συνέλευσιν, τὴν συνεταιρικήν ἰδέαν νὰ τὴν διαγράψετε. Δὲν φαντάζομαι νὰ εὐρεθῆ τίμιος ἄνθρωπος νὰ θυσιασθῆ μὲ αὐτὸν τὸν Νόμον. Ὁ Νομοθέτης ἐνόμισεν ἴσως ὅτι εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὑφίσταται ἡ αὐτὴ κατάστασις 5 ἢ 6 παρεκτραπέντων, ἐγὼ μποροῦν οἱ ἄλλοι νὰ κρατήσουν ὑψηλὰ τὴν ὑπόληψίν των.

Εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ Νόμου δὲν θὰ εἰσέλθω, ἀλλὰ παρακαλῶ τὸν κ. Πρόεδρον νὰ παραλέμψῃ τὸ ζήτημα εἰς μίαν εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν.

Θέλω ἐπίσης τὴν σταφίδα νὰ τὴν ἀπαλλάξωμε ἀπὸ τὰ βάρη πού ἀνέφερεν ὁ κ. Λ)τῆς μας (Τσαρδῆς). Μᾶς ἐπιβαρύνουν μὲ εἰδικὰς φορολογίας μὲ τὸ παρακράτημα, μὲ φορολογίας ὑπὲρ τοῦ Κ.Τ.Α.Χ. Εὐρίσκω ὅτι μπορεῖ νὰ εἶνε ἄριστος ὁ ὄργανισμὸς αὐτὸς (Κ.Τ.Α.Χ.) δι' ὄρισμένον διαμέρισμα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνακουφίξῃ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' εἰδικώτερον γιὰ τὴν Κρήτη αὐτὴ ἡ διάταξις δὲν μπορεῖ νὰ ἰσχύσῃ ποτέ. Ὅταν τὸ 1931 συνέβη καταστροφή συνεπείᾳ τῶν βορείων ψυχρῶν ἀνέμων, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας τὸ προϊόν τῆς Σταφίδος ἀπὸ τὴν Σούδαν μέχρι τοῦ Καστελλιοῦ ὅπου ἐγένετο ἡ ἴδρυσις τῆς Σταφιδικῆς ὑπέστη ζημίαν 80ο)ο καὶ εἰς ἄλλας περιφερείας 40 ο)ο, μετέβημεν μὲ τὸν κ. Καλυδόπουλον διὰ νὰ παρακολουθήσωμεν τὰς ζημίας καὶ ὄντως διεπιστώθη αὐτὴ ἡ κατάστασις.

Β. ΚΡΙΜΠΑΣ. Οί βόρειοι άνεμοί εις την Κρήτην, εκτός του ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ καταρρίψουν τὴν θερμοκρασίαν, φέρουν ἀλάτι καὶ ἡ ζημία γίνεται ἐκ τῆς ἐναποθέσεως τοῦ ἀλατος.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Οἱ ψυχροὶ βόρειοι άνεμοὶ οἱ ὁποῖοι πνέουν ἐδῶ, φέρουν τὴν θαλάσσαν καὶ τὴν διασκορπίζουν ἐπὶ τῶν ἀμπέλων, συντελοῦν δὲ καὶ εἰς τὴν πτώσιν τῆς θερμοκρασίας. Ἔχομεν ἓνα 50 ο)ο ζημίας ἀπὸ αὐτοῦς. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Συνεταιρισμοὺς τῆς Σταφιδικῆς Ἐνώσεως ὑπέβαλον αἴτησιν καὶ λέγουν ὅτι πληρώνουν δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν κάποιαν φορολογίαν, ἐζητήσαμε δὲ νὰ γίνῃ ὑπόμνημα εἰς τοὺς βουλευτάς καὶ γερουσιαστάς ὥστε, ἂν μπορούν, νὰ ὑπαχθοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κατηγορίαν τὴν ἀσφαλιζομένην ἀπὸ τὸ ΚΤΑΧ, ἢ ἂν δὲν μπορούν νὰ παύσῃ ἡ ἐπιβάρυνσις. Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ εἶνε ὀρθὴ διότι μία φορολογία προϋποθέτει ἀνάλογον ἀνταπόδοσιν. Τὸ ὑπόμνημα αὐτὸ ἔγινε, ἀλλὰ δὲ ἠκούσθη οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόασις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἀπὸ τοῦ 1929 ἀπληθύνθη τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριον Χανίων εἰς τὸ Ταμεῖον Γ. Ἀσφαλειῶν (Κ.Τ.Α.Χ.) ἀλλὰ μᾶς ἀπήντησεν ὅτι ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουν στατιστικαί, δὲν μπορούν ν' ἀναλάβουν τὴν ἀσφάλισιν κατὰ τῶν βορείων ἀνέμων.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Δὲν ἐπιτρέπει ἡ ὑφισταμένη Νομοθεσία.

Β. ΚΡΙΜΠΑΣ. Μπορεῖ καὶ ὁ Νότιος άνεμος διὰ τῆς ἐναποθέσεως ἀλατος νὰ φέρῃ τὴν αὐτὴν ζημίαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν ἔχει γίνῃ μελέτη τοῦ Νόμου τῶν πιθανοτήτων διὰ νὰ κανονισθῇ τὸ ἀσφάλιστρον.

Β. ΚΡΙΜΠΑΣ. Ἡμεῖς τὸ ἐθίξαμε τὸ ζήτημα αὐτὸ. Δὲν παρίσταται ἀνάγκην τροποποιήσεως τοῦ Νόμου. Εἶνε ζήτημα κανονισμοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶνε συχνὴ ἡ καταστροφὴ αὐτὴ, ἔρχεται τὸ ἀποτέλεσμα

ὅτι τὸ ἀσφάλιστρον πρέπει νὰ εἶνε τεράστιον καὶ δὲν συμφέρει.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἡ κατάστασις αὐτὴ εἶνε ἔκρυθμος διότι δὲν εἶνε ὀρθὸν καὶ δίκαιον ὁ παραγωγικὸς κόσμος τῆς Κρήτης νὰ ὑφίσταται ζημίαν, νὰ καταβάλλῃ μίαν φορολογίαν καὶ νὰ μὴ ἔζη ἀνάλογον ἀντάλλαγμα. Ἐπειδὴ ἡμεῖς ὑπελογίσαμεν τὴν φορολογίαν αὐτὴν εἰς 1,5 ἑκ. δρ. τὸ ὑπουργεῖον μᾶς ἀπήντησεν ὅτι ἔχομεν ἐσφαλμένας πληροφορίες...

Β. ΚΡΙΜΠΑΣ. 4,5 ἑκατ. δραχμῶν εἶνε...

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἐζήτησα ἀπὸ τὴν Γεωργικὴν Ἐπιθεώρησιν νὰ μοῦ δώσῃ ὀρισμένα στατιστικὰ στοιχεῖα διὰ τὰ ποσὰ τῆς παραχθείσης σταφίδας.

Τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς:

Νομοὶ	Παραχθεῖσα σταφίς		
	1930	1931	1932
	(εἰς χιλιάδας χιλιogramμῶν)		
Χανίων	480	350	760
Ρεθύμνης	30	100	200
Ἡρακλείου	7000	7000	7000
Λασηθίου	2950	2850	1554
	Παραχθὲν γλεῦκος		
	(εἰς χιλιάδας χιλιogramμῶν)		
Χανίων	12000	5.500	13000
Ρεθύμνης	550	1200	4500
Ἡρακλείου	12000	12000	12000
Λασηθίου	1000	1130	850

Αὐτὰ τὰ ποσὰ συνολικῶς μᾶς δίδουν 1,733000 δρ. διὰ τὸν οἶνον καὶ 800000 διὰ τὴν σταφίδα.

Καταλήγω εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ φορολογεῖται μία τάξις παραγωγῶν πρὸς τὸ συμφέρον ἄλλων. Ἐφ' ὅσον δὲν εἶνε δυνα-

τὸν νὰ γίνῃ τροποποίησις τοῦ Νόμου, τότε λέγω τὸ ρηξικέλευθον αὐτὸ. Ἀφῆστε μας ἡσύχους!

Καταθέτωκαὶ ὑπόμνημα δι' ἀσφάλειαν χαλαΐζης κλπ.

Οἱ ὀργανισμοὶ οἱ συνεταιρικοὶ ἔχουν εἰδικὸν ὀργανικὸν προσωπικὸν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχη ὅλα τὰ ἠθικὰ καὶ μορφωτικὰ στοιχεῖα ὡς καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ μετα-
χθῆ εἰς τὸν δρόμον ἀπὸ τὴν ἰδιοτροπίαν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου.

Ἐφόσον τὸ προσωπικὸν αὐτὸ, ἔχει ὅλα τ' ἀπαι-
τούμενα στοιχεῖα καὶ ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην, καὶ ἔχει πόθον καὶ ἔρωτα πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν πού' ἀσκεῖ,
πρέπει νὰ προστατευθῆ. Τοιαύτη τις ἀρχὴ ἐγένετο ἐσχάτως διὰ τοῦ συγκροτισμοῦ εἰδικοῦ συνεδρίου.
Τὸ μέτρον τοῦτο θεωρῶ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐ-
πιτυχίαν τοῦ θεσμοῦ. Ἄς ἔχη μόνον τὴν ἀπαιτουμέ-
νην προσοχὴν ἢ ὀργάνωσις νὰ ἐκλέγῃ τὸ κατάλλη-
λον προσωπικὸν, ἀλλὰ νὰ μὴ τὸ ἀπομακρύνῃ ἐπὶ
τῆ βάσει τοῦ Νόμου ἀλλ' ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ἠθικῶν
ἀρχῶν καὶ τῆς ἀνθρωπιστικῆς ἰδεολογίας.

Πρέπει ἐπίσης νὰ τεθοῦν βάσεις ἀτυσφαλείας. Νὰ
μελετηθῆ τὸ πρᾶγμα, νὰ κρατῆται ἀνάλογον ποσὸν
πρὸς τὴν μισθοδοσίαν ἐκάστου ὑπαλλήλου νὰ κατα-
τίθεται εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ νὰ ἀνατοκίζεται, ἐὰν
δὲ τις θελήσῃ ν' ἀπομακρυνθῆ ἢ καταστῆ ἀνίκανος
πρὸς ἐργασίαν νὰ πέρνῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ, εἰς τὸ ὁ-
ποῖον νὰ προστίθεται μία μικρὰ συνδρομὴ τῆς ὀρ-
γανώσεως, ἀνάλογος πρὸς τοὺς πόρους της.

Καταθέτω καὶ σχετικὸν ὑπόμνημα. Ὡς πρὸς τὸ
παρακράτημα ἔχω νὰ εἶπω...

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἀποφα-
σίση νὰ ἄρῃ τὸ συναλλαγματικὸν παρακράτημα ἢ
νὰ τὸ ἐξομοιώσῃ μὲ τὸ παρακράτημα τῆς μαύρης
σταφίδος καὶ νὰ τὸ ἄρῃ διὰ τὴν χρῆσιν 1933—34.

Πρόκειται δὲ ν' ἀρθῆ καὶ διὰ τὸ παρελθόν. Ἐ-

γεννήθη ὁμως τὸ ζήτημα ὅτι τὸ ἐπωφθαλμιοῦσαν καὶ οἱ παραγωγοὶ καὶ οἱ ἔμποροι καὶ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ πότε ἔπρεπε νὰ τὸ πάρη ὁ ἔμπορος καὶ πότε ὁ παραγωγός. Ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ζήτημα ἔδει νὰ ἔχη νομοθετικὴν κύρωσιν καὶ ἡ ἐξουσιοδότησις δὲν περιελάμβανε αὐτὸ, ἔχει ἀποφασισθῇ διὰ τὸ μέλλον νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ τὴν μαύρην σταφίδα καὶ διὰ τὸ παρελθόν νὰ περιέλθῃ εἰς τοὺς παραγωγούς κατὰ τὰ 9)10, διότι ἡ ἀγορὰ ἐγένετο ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους καὶ πραγματικῶς θὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀθεμίτου κέρδους.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Εἶνε λίαν ἐνθαρρυντικὴ ἡ πληροφορία πὸν ἤκούσαμε ἀπὸ τὸν κ. Γ. Γραμματέα ὅστις ἐξέθεσε τὰς διαθέσεις τῆς Κυβερνήσεως.

Θὰ ἠθελα συγχρόνως νὰ ὑπενθυμίσω αὐτὰ πὸν εἶπε ὁ κ. Τζαρδῆς σχετικῶς μὲ τὴν μείωσιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Δὲν ἔχω ἀρμοδιότητα, διότι τὸ ζήτημα εἶναι τοῦ ὑπουργείου Οἰκονομικῶν. Εἶνε αὐτονόητον ὅτι οἱ δασμοὶ δὲν ἐπιβάλλονται μὲ βάσιν τὴν προώθησιν τῆς ἐξαγωγῆς, διότι ἐφόσον ἡ σουλτανίνα Αὐστραλίας δὲν ἔχει δασμὸν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ διὰ νὰ μπορεῖ νὰ τὴν συναγωνισθῇ, πρέπει νὰ αἴρεται ὁ δασμὸς. Τὸ ζήτημα εἶνε πῶς θὰ προσαρμωσθῇ πρὸς τὸν προϋπολογισμόν.

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Εἶπατε ὅτι διὰ τὸ παρακράτημα δὲν εἶχεν ἐξουσιοδότησιν ἡ Κυβέρνησις. Ἄλλ' ἐκ τοῦ Νόμου ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ μείωσῃ μέχρι 20)0

Β.ΚΡΙΜΠΑΣ. Διὰ τὸ μέλλον, ὄχι διὰ τὸ παρελθόν.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Ἐτερον ζήτημα εἶνε καὶ ἡ χορῆσις εὐθηνῶν λιπασμάτων. Καταθέτω σχετικὸν ὑπόμνημα.

Καὶ διὰ νὰ καταλήξω εἰς ἓνα ἐπίλογον. Δὲν ἔχω παρὰ νὰ εὐχηθῶ ὥστε νὰ μελετημένα καὶ ἐξωνυχι-

σμένα πορίσματα τοῦ Συνεδρίου μὲ τὴν ὄντως πολῦτιμον συνδρομὴν τῶν παρισταμένων, περιβληθοῦν διὰ τοῦ νομίμου κύρους ἀπὸ τὴν ἀρμοδίαν Κυβέρνησιν πρὸς τὴν ὁποίαν τρέφω πᾶσαν ἐλπίδα καὶ πεποίθησιν ὅτι θὰ φανῆ ἀνταξία τῶν προσδοκῶν λαοῦ ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ μάχεται διὰ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ ὁποῖος γνωρίζει νὰ ἀγωνίζεται ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεωγ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν εἰρηνιστικῶν ἀγαθῶν ἅτινα θὰ τῷ ἐξυψώσωσιν τὴν εὐημερίαν του (χειροκροτήματα).

Λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὸ ἀπόγευμα.

* *

Ὡρα 4 μ.μ. ἄρχεται ἡ συνεδρίασις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Θὰ παρακαλέσω νὰ ἐφαρμοσθῆ ὁ κανονισμὸς, διότι δὲν θὰ ἐξαντληθοῦν τὰ θέματα καὶ πολλοὶ τῶν συνέδρων θὰ φύγουν. Οἱ εἰσηγηταὶ ἔχουν διαθέσιμον χρόνον 1)2 ὥρας, οἱ δὲ ἄλλοι 10 λεπτά.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Οἱ εἰσηγηταὶ πρέπει νὰ ἐξαντλήσουν τὸ ὄριον πού θέλουν. Πρέπει νὰ ὀμιλήσῃ κανεὶς ὅσον θέλει διὰ ν' ἀκουσθῆ ἡ γνώμη ὄλων.

Θὰ ἠθελα νὰ εἶπω ἀκόμη ὀλίγας λέξεις ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀναγκαστικοὺς Συν)σμούς, διότι ἀντιλαμβάνομαι ὅτι τὸ ζήτημα τῶν ἀναγκαστικῶν Συν)σμῶν προσκρούει εἰς τὸ κοινὸν αἶσθημα. Ἡ συνεταιρική ἰδέα εἶνε κάτι τὸ αὐθόρμητον, πρέπει νὰ προσέρχεται ἀπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ Συνεταιριζομένου καὶ ὅταν τὸν συμφέρει καὶ ὄχι βεβιασμένως νὰ τὸν ὑποχρεοῖ νὰ εἰσφέρει τὸ προϊόν του. Ἡ πείρα μὲ ἐδίδαμεν αὐτὸ! Διότι πολλοὶ τῶν Σταφιδοπαραγωγῶν ὁμολογουμένως δὲν εἶναι ἐν τάξει, δὲν ἔχουν χωνέψῃ ἀκόμη τὸ ἀγαθὸν πού μπορεῖ νὰ προκύψῃ ἀπὸ τοὺς Συν)σμούς. Θὰ συμμορφωθοῦν διὰ τοῦ χρόνου. Τοῦ κ. Λασηθιωτάκη ἡ γνώμη μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν, (*) ἀλλὰ σκε-

* ΣΗΜ. *18α κατωτέρω ἐν σελίδι 250 κ. ε.

φθεις ὠριμότερον, εὐρήκα ὅτι εἶνε ὀρθότερον νὰ προηγήται ἡ προσπάθεια τῆς προαιρετικῆς προσκλήσεως τῶν παραγωγῶν εἰς τὴν ὀργάνωσίν των, καὶ νὰ ἀφήνωμε τὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων νὰ τοὺς ἐπιβάλη τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀναγκαστικῆς κατευθύνσεως.

Φαντάζομαι ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τῆς σταφίδος ἐπειδὴ εἶνε ὀλόκληρον κεφάλαιον, δύναται νὰ γίνῃ ἐὰν συγκεντρωθοῦν ποσότητες 5—10 ἐκ. ὀκάδων. Δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐπεξεργασία, ἀλλὰ σημειῶ τὴν ἀντίδρασιν ἢ ὁποῖα θ' ἀντιταχθῇ ἐκ μέρους τῶν ἐμπόρων διὰ τὴν εὐδοκίμησιν αὐτοῦ τοῦ τρόπου. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ κατανικήσωμεν ταύτην, πῶς καὶ κατὰ τίνα τρόπον θὰ γίνῃ ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἐξωτερικόν, πού εἶνε καὶ τὸ δυσχερέστερον σημεῖον; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παρουσιάζονται σπουδαιότατα ζητήματα.

Ὡς τὼ θὰ βραδύνῃ ἡ τοποθέτησις τοῦ προϊόντος, ἀφίνω τὴν ἐπεξεργασίαν ἢ ὁποῖα ὅσον βραδύνει, τόσον ἐπιφέρει μεγάλην ἀλλοίωσιν διότι ἐμβαπτίζεται ἡ σταφίς εἰς τὴν ποτιάσαν ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἀποξηράνσεως καὶ ἐν ὄρα νυκτός, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται κατόπιν νὰ καθυστερήσῃ ἐπὶ μακρὸν ἡ ἐπεξεργασία καὶ τοποθέτησις. Ἡμεῖς προσπαθοῦμεν ὅπως τὸ πολὺ ἐντὸς 3 μηνῶν διατεθῇ τὸ προϊόν. Δι' αὐτὸ ἔχω πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς μήπως τὸ πείραμα ἀποτύχῃ καὶ τὸ θέτω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν ἀγαπητῶν ἀκροατῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐρχόμεθα εἰς τὴν σύστασιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Προτείνω νὰ καταρτισθῇ ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἐμμ. Παπαγιαννάκη, Ἐμμ. Λασηθιωτάκη Γ. Βαρούχαν.

Τὸ Συνέδριον δέχεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Κωσταντινίδης θὰ συμπληρώσῃ τὰς γνώμας του ὡς πρὸς τὴν Κιτρικὴν Ἐνωσιν.

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ. Ὅτι ἡ Κιτρικὴ Ἐνωσις κατώρθωσε δεξιώτερον τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου

καὶ ἐπωφελέστερον νὰ ἐξαπλώσῃ τὸ προῖον εἶνε ἀληθές. Ἐχὼ νὰ εἴπω ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἐκλείψῃ ἢ ὑποχρεωτικὴ προσκόμισις τοῦ προϊόντος εἰς τὴν Ἐνωσιν, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει κανεὶς φόβος ἀπὸ τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον.

Μ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Μήπως δὲν ἔχετε τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἀγοράσετε κίτρα; Σᾶς προσεκαλέσαμεν ἄλλως τε.

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ. Δὲν μᾶς πωλεῖτε. Ἐνα μέγα μέρος παραγωγῶν δὲν θέλει τὴν Ἐνωσιν. Εἰς τὴν Γεν. Διοίκησιν ἔχει κατατεθῆ εἰς τὰς 7 Αὐγούστου 1933 ἔγγραφον ὑπογραφόμενον ὑπὸ πλείστον παραγωγῶν δι' ὧν ζητεῖται ἡ κατάργησις τῆς Ἐνώσεως. Τὸ ἔγγραφον ἔχει ἀριθμὸν 18844.

Εἶπεν ὁ κ. Παπαγιαννάκης ὅτι ἡ Ἰταλία ἔδωσε 5 δρ. καθαρὰς. Δὲν εἶνε ἀληθές. Ἐχομεν ἐπιστολὴν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Κιτρικῆς Ἐνώσεως καθ' ἣν ἡ Ἰταλικὴ Ἐνωσις ἔδωσε 7 δρ. τὸ δὲ ἐλεύθερον ἐμπόριον 7.60. Τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον ἠγόρασε πρὸ 6 μηνῶν κίτρα 1929—30 δρ. 7.50 κατ' ὀκτῶν.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ἐὰν δὲ ὑπῆρχεν ἡ Ἐνωσις, θὰ τὰ ἠγοράζατε;

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ. Πρωτοῦ ἰδρυθῆ ἡ Ἐνωσις τὸ ἐμπόριον ἔδωσε 30 δρ. κατ' ὀκτῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Οἱ παραγωγοὶ οἱ ὁποῖοι ἀνεφέρθησαν εἰς τὴν Γεν. Διοίκησιν εἶνε ἀρμόδιοι νὰ ὑποστηρίξουν τὸ αἴτημα τῶν. Δὲν τοὺς ἀντιπροσωπεύετε σεῖς.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Παντοῦ, εἰς ὅλους τοὺς ὀργανισμοὺς ὑπάρχουν διαλυτικὰ στοιχεῖα. Δὲν μπορούμε ὅμως νὰ φέρωμε ἐπιχειρήματα πὺν ἐνισχύουν αὐτὰ τὰ διαλυτικὰ στοιχεῖα.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει σᾶς κ. Κωνσταντινίδη γιὰ τὸν παραγωγὸν (ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτὸν λέγει τιὰ ἐν μέσῳ θορύβου μὴ ἀκουόμενος).

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Κύριοι Σύεδροι. Ὁ κ. Παπαγιαννάκης καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῆς Ἐνώ-

σεως δὲν εἶνε ἐντὸς τῶν πραγμάτων, καὶ δὲν γνωρίζουν ἀκριβῶς πῶς ἔχει τὸ ζήτημα τοῦ ἐγγράφου πού ἐπικαλεῖται ὁ κ. Κωνσταντινίδης. Τὸ ζήτημα ἔχει ὡς ἐξῆς. Ἐμποροὶ κίτρων εὗρον εἰς Καλύβες δύο πρόσωπα. Οὐμὶλῶ ὡς ἀντιπρόσωπος δύο συνδέσμων Κιτροπαραγωγῶν εἰς τοὺς ὁποίους ἐστάλη ἐν ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου ἐζητεῖτο συγκεκριμένως ἡ κατάργησις τῆς Ἐνώσεως, καὶ ἐπροτεινέτο ἡ ἀγορὰ κίτρων ὑπὸ τῶν Κιτροεμπόρων, ἐπὶ βλάβῃ τῶν συμφερόντων τῶν συνεταιρισμένων παραγωγῶν. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου ἐζητεῖτο ἡ ἐκκαθάρισις τῆς παραγωγῆς 1931. Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ περιῆλθεν εἰς γνῶσιν μου ὅτι περιήρχετο πρὸς ὑπογραφήν, ἔφθασε δὲ καὶ εἰς τὸ χωριὸν εἰς τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ σύνδεσμος πού ἀντιπροσωπεύω. Ὁ κύριος ὁ ὁποῖος ἐκρατοῦσε τὸ ἔγγραφον πού ἐπικαλεῖται ὁ κ. Κωνσταντινίδης, δὲν ἤρχισε νὰ μᾶς λέγῃ συγκεκριμένα πράγματα ἢ νὰ λέγῃ ὅτι ἡ Ἐνωσις Κιτροπαραγωγῶν εἶνε διὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν λόγον ἐπιζημία διὰ τὰ συμφέροντα τῶν παραγωγῶν, ἀλλὰ ὠμίλει ἐναντίον τοῦ προσώπου τοῦ κ. Παπαγιαννάκη μὲ ὠρισμένες ψευτιές μὲ τις ὁποῖες ἐνόμιζεν ὅτι θὰ θολώσῃ τὰ νερά γιὰ νὰ ψαρεύῃ. Ἐννοεῖται ὅτι ἡμεῖς τὸν ἐξεδιώξαμε καὶ δὲν ὑπέγραψε κανεὶς. Καὶ εἰς τὸ ἄλλο χωριὸν πού πῆγεν, ἐξεδιώχθη. Καὶ εἰς τὸν σύνδεσμον Γεωργιουπόλεως ἐξεδιώχθη, ἀλλοῦ δὲ δὲν ἐτόλμησε νὰ πάῃ. Ἀμέσως μετὰ τοῦτο ἐκάμαμε καὶ ἡμεῖς ἔγγραφον πρὸς τὴν Γεν. Διοίκησιν καθὼς καὶ οἱ Σύνδεσμοι Βουσσῶν καὶ Γεωργιουπόλεως ἀντιπροσωπεύοντες ἄνω τῶν 400 ἀτόμων καὶ ζητοῦμεν ὅπως τὸ ἔγγραφον πού ἐπικαλεῖται ὁ κ. Κωνσταντινίδης μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Ὁρισμένος κύριος, μοὶ εἶπεν ὅτι ὑπέγραψαν ἄτομα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν οὔτε μίαν κίτρεαν. Νομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ αὐτοδιοικηθῶμεν καὶ δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν ἀπὸ τὸ ἐμπόριον τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς μας. Λέγει ὁ κ. Κωνσταντινίδης ὅτι ἔδωσαν τιμὴν δρ. 4 τὸ 1930. Ἐγώ

ὁ ἴδιος ἐπώλησα πρὸς 0,80. Ἄνθρωποι τοῦ Συνδέσμου μας ἐπῆγαν εἰς τὸ Ρέθυμνον 3000 ὀκάδες κίτρων, τὰ ὁποῖα ἐπέταξαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ δὲν εἶχαν τὰ ναῦλα νὰ γυρίσουν πίσω.

Νομίζω ὅτι ἀρκετὰ σᾶς διεφώτισα ἐπὶ τοῦ σημείου πού ἐπεκαλέσθη ὁ κ. Κωσταντινίδης.

ΕΜΜ. ΛΥΔΑΚΗΣ (χημικός) Ἀξιότιμοι Κύριοι Σύμβουροι ἐπιτρέψατέ μου νὰ ἐκφράσω τὴν γνώμην μου ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς Ἐνώσεως. Ὁ ἀναγκαστικὸς Συνεταιρισμὸς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἐνωσις Κιτροπαραγωγῶν Κρήτης, ὠφέλησε πάρα πολὺ τὴν Κιτρικὴν παραγωγὴν, τὴν ὠφέλησε δὲ κυρίως διότι κατὰ πρῶτον ἀνέλαβε τὴν μονοπωλιακὴν διαχείρισιν, συσκευασίαν καὶ ἐμπόριον ὀλοκλήρου τῆς παραγωγῆς. Διότι ἐξετόπισε τοὺς μεσάζοντας ἐμπόρους κατὰ τὴν διάθεσιν τοῦ κίτρου εἰς τὰς ἀγορὰς καταναλώσεως καὶ ἠλάττωσε γενικῶς τὰ ἔξοδα συσκευασίας, μεταφορᾶς κλπ. Ἐκτὸς τούτου ὠφέλησε τοὺς παραγωγοὺς διότι ἡ φύσις τοῦ εἶδους τούτου ὡς ἀντικειμένου ἐμπορίου, εἶνε διάφορος ἀπὸ τὰ ἄλλα συνειθισμένα εἶδη ὅπως εἶνε τὸ λάδι, ἡ σταφίς, τὸ κρασί κλπ.

Τὸ κίτρον διὰ ν' ἀποσταλῆ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὑφίσταται ἐπεξεργασίαν, ζύμωσιν ἐν πολλοῖς, διότι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ζυμώσεως τοποθετεῖται ἐν κεκορεσμένῳ διαλύματι ἄλης καὶ ἀποστέλλεται εἰς βαρέλια 250 κιλῶν. Μέχρι σήμερον ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι γενικῶς ἡ συσκευασία γίνεται παρ' ἐμπόρων ἀδαῶν, ἀκριβῶς ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον τί συνέβαινε εἰς τὸ κίτρον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζυμώσεως ἐντὸς τοῦ θαλασσίου ὕδατος, καὶ τί ἐπεδιώκετο διὰ τῆς προεπεξεργασίας αὐτῆς. Ἀποτέλεσμα κατὰ γενικὸν κανόνα, ἦτο τὰ κίτρα τῆς Κρήτης νὰ εἶνε κατωτέρας ποιότητος, παρ' ὅλον ὅτι ὑπερέχον φυσικῶς τῶν κίτρων Ἰταλίας καὶ Κορσικῆς καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆρχετο κατὰ καιροὺς μία ἀζητησία ἢ ὁποῖα ἐβάρυνε κυρίως τὸν παραγωγόν.

Οἱ ἔμποροι συνήθως ἀγοράζουσι τὰ κίτρα τὰς περισοτέρας φορὰς ὅταν πωλοῦνται εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα. Τὰ ζυμώνουν τὰ ξεπλύνουν καὶ τ' ἀφίρουν ἐκτεθειμένα εἰς τὰς παραλίας καὶ περιμένουν νὰ ἐξαντληθοῦν τὰ ἀποθέματα ἀπὸ τὰς διαφόρους ἀγορὰς καταναλώσεως διὰ νὰ διοχετεύουν τὰ Κρητικὰ Κίτρα καὶ γενικῶς τὰ ἑλληνικὰ κίτρα.

Ὡς ἀντικείμενον ἔμπορίου τὸ κίτρον δὲν ἦτο συνειθισμένον, ἀλλὰ ἀπετέλεσεν εἶδος σπέκουλας, κερδοσκοπίας. Εὐρίσκομαι, Κύριοι, εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἀπὸ 1 1)2 ἔτος εἶχον ἀσχοληθῆ μετὰ συνεργατῶν μου διὰ τὸ ζήτημα τῆς ζυμώσεως τῶν κίτρων ἐν θαλασσίῳ ὕδατι ἐβεβαιώθημεν δὲ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραμονῆς τοῦ κίτρου εἰς τὸ θαλάσιον ὕδωρ εἶχομεν τὴν ἀντίδρασιν εἰδικοῦ μύκητος, ὁποῖος ζυμώνει τὸ ζάχαρον καὶ πολλαπλασιάζεται καὶ τρέφεται ἀπὸ τὰς λευκοματώδεις ἐνώσεις. Τοῦτο δὲ συμβαίνει διότι τὸ κίτρον πρέπει νὰ γίνῃ σπογγῶδες διὰ ν' ἀπορροφήσῃ τὸ σιρόπι καὶ γίνῃ ζαχαρῶδες. Σκεφθῆτε τώρα τί γίνεται μὲ τὴν ζύμωσιν τοῦ μικροοργανισμοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ Αὐγούστου, ὅτε ἀναπτύσσονται μικρόβια ποὺ καταστρέφουν τὸ κίτρον ἢ καταστρέφουν τὸ ἄρωμα αὐτοῦ ἢ καθυστεροῦν τὴν ὑγιᾶ ζύμωσίν του. Ἔχουν δὲ μεγάλην σημασίαν τ' ἀνωτέρω, διότι ἡ Κρητικὴ παραγωγή προπορεύεται τῆς Ἰταλικῆς, καὶ ἐφόσον καταστῆ δυνατὸν τὰ κίτρα νὰ εἶνε ἔτοιμα καὶ ζυμωμένα εἰς τὸ θαλάσσιο νερὸ ἐντὸς 50 ἡμερῶν, δύναται νὰ πωληθῆ ὁλόκληρος ἡ ποσότης ποὺ εἶνε ἔτοιμη.

Καταλήγων εἶχομαι ὅπως διατηρηθῆ ἡ Ἐνωσις Κιτροπαραγωγῶν ἢ ὅποια θὰ εἶνε εἰς θέσιν διὰ χρησιμοποίησεως τοῦ καταλλήλου ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ καὶ καταλλήλων ἐγκαταστάσεων, νὰ ἐξασφαλίσῃ μίαν καλὴν ζύμωσιν καὶ καλὴν συντήρησιν τοῦ Κίτρου, πράγμα τὸ ὁποῖον θὰ βελτιώσῃ τὰς ἐπιτυγχανομέ-

νας τιμὰς πωλήσεως. Ὁ τρόπος μάλιστα πού μπορεῖ νὰ συντηρηθῇ τὸ κίτρον εἶνε ἀναμφισβητήτως εὐθηνότερος διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ μέσα, ὅπως τὸ θειῶδες, ἐξασφαλίζουν ἐντὸς τοῦ διαλύματος ἄλατος καλὴν συντήρησιν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ βαρέλιον εἶνε ἐστεγασμένο διὰ μίγματος στεγανοῦ καὶ ἀεροστεγοῦς, ἢ ἔλλειψις δὲ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος ἐξασφαλίζει τὴν καλὴν συντήρησιν.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ Ἐνωσις Κιτροπαραγωγῶν, τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς Ἐνώσεως, θὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς καλλιτέρας συσκευασίας, ἢ ὁποία θὰ εἶνε ἀναμφιβόλως καὶ εὐθηνότερα διότι δὲν θὰ ὑπάρχουν ἀπώλειαι, καὶ ὅτι θὰ τὸ υἰοθετήσῃ ἐφόσον βεβαιωθῇ ὅτι πρόκειται περὶ πραγματικῶς καλλιτέρου τρόπου συσκευασίας.

Ν. ΑΣΚΟΥΤΣΗΣ. Ὅταν τὸ πρῶτον, Κύριοι Σύεδροι, ἐρρίφθῃ ἡ ἰδέα δημιουργίας ἀναγκαστικοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν Κίτρων, οἱ συντηρητικοὶ Συνταγματολόγοι ἔφθασαν νὰ τὴν χαρακτηρίσουν ὡς ἀντισυνταγματικὴν ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι πιστεύουσιν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν συνεταιρισμῶν, ἀλλὰ διότι τὸ ἐθεώρησαν ὡς παρακεκινδυνευμένον βῆμα διὰ τὴν συνεταιρικὴν ἰδέαν. Ὑπῆρξα ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν ἀνέκαθεν ὑπὲρ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀναγκαστικοῦ Συνημοῦ διότι ἐπίστευα καὶ πιστεύω ὅτι αἱ γενικαὶ συνιῆκαι τῆς ἐμπορίας τοῦ κίτρον ἐπιβάλλουν τοῦτο.

Τὸ κίτρον ὡς προϊόν εἶνε προνομιοῦχον διὰ τὴν νῆσόν μας καὶ τὴν Κάτω Ἰταλίαν (εἰδικῶς τὴν Σικελίαν). Τὸ ἐμπόριον τοῦ Κίτρον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐξέφυγεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου καὶ ἐγινε κερδοσκοπία, κομμάρι εἰς τὰ χωριά, ἐμπόρων οἱ ὁποῖοι πᾶν ἄλλο, ἢ γνώσει; εἰδικῶς διὰ τὸ εἶδος αὐτὸ εἶχον. Ἐφθασε καὶ χρυσοχόοι ἀκόμη καὶ πεταλωταὶ νὰ ἐξασκοῦν τὸ ἐμπόριον τοῦ κίτρον.

Τὸ εἶδος αὐτὸ εἰς χεῖρας ἀδαῶν μὲ τὰς τρομε-

ράς διακυμάνσεις πού ἔσχεν ἡ τιμὴ του ἦτο πρᾶγμα ἐπικίνδυνον. Ὅσακις αἱ τιμαὶ ὑψώνοντο καταλαμβάνοντο οἱ ἄδαεῖς ἔμποροι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ βλέποντες τὸν Πακτωλὸν, καὶ τὸ ἐκράτουν. Μόλις αἱ τιμαὶ ἐπιπτον κατὰ μίαν μονάδα, ἀθρόοι προσφοραὶ μικρῶν μὲν ποσοτήτων, ἱκανῶν ὅμως νὰ δημιούργησουν μεγάλην πτώσιν τιμῶν, ἐγένοντο. Ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ τιμὴ τοῦ κίτρου νὰ κατέρχεται ἀπὸ 50 εἰς 30 εἰς 10 δρ. καὶ ν' ἀνέρχεται πάλιν εἰς 50. Τεράστια κέρδη, ἀλλὰ καὶ τεράστιαι ζημίαι. Μέσα στὰς διακυμάνσεις αὐτὰς ὁ παραγωγὸς ἐστέκετο σάν σὲ δίκοπτο μαχαίρι.

Ὅταν ἐψηφίζετο τὸ Νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ἐχαράκθηρσα καὶ ἐγὼ ὡς λίαν τολμηρὸν βῆμα, εἶχα πολλοὺς ἐνδοσιαμοὺς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του. Ἐφοβούμεν ἢ μήπως μονοπωλούμενον τὸ προῖον ἀπὸ τράστ περιέλιθη εἰς χεῖρας ἄδαων καὶ ἐπῆρχετο ἡ τελικὴ καταστροφὴ. Εὐτυχῶς ἡ λογοδοσία τῶν πεπραγμένων τοῦ κ. Παπαγιαννάκη, ἔπεισεν ἅπαντας ὅτι ἡ διαχείρισις τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν παραγωγῶν, ὑπῆρξε πλέον ἢ ἐπιμελελημένη. Κατόρθωσαν νὰ ὑποβιβάσουν τὴν τιμὴν τοῦ κόστους εἰς τιμὴν τὴν ὁποῖαν δὲν ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ποτὲ τὸ ἐμπόριον. Αἱ πωλήσεις ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου διείποντο ἀπὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τοιοῦτον ὥστε, τὰς μ' ἄχρι τοῦδε πράξεις των νὰ χαρακτηρίσῃ ἡ ἀπόλυτος ἐπιτυχία. Κύριοι, ὁ συνεταιρισμὸς ἔφυγεν ἀπὸ τὴν ἐμβρυώδη κατάστασιν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ νηπίου. Τὰ πρῶτά του βήματα εἶνε ἀγαθὰ. Κίνδυνοι ὅμως ἔλλογεύουν. Οἱ τορπιλισμοὶ ἤρξαντο. Συμφέροντα μικρὰ ἢ μεγάλα ἐθίγησαν.

Θέλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν σας καὶ νὰ παρακαλέσω ὅπως γίνετε διαπρήσιοι κήρυκες ὅτι οἱ κίτροπαραγωγοὶ πρέπει νὰ περιβάλλουν μὲ ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην, μὲ στοργὴν, μὲ ἀγάπην τὴν Κιτρικὴν Ἐνωσιν. Ἀπαξάπαντες νὰ μεταβληθοῦν εἰς

φρουρούς ἀγρόπνους τῆς διαχειρίσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ μεταβληθοῦν εἰς κήρυκας ὅτι μόνον ἐν τῇ Ἐνώσει εἶναι τὸ συμφέρον τῶν παραγωγῶν. Πρὸ παντός νὰ δυνηθοῦν νὰ ἀποσκορακίσουν τὰ κακὰ δαιμόνια τὰ ὁποῖα εἰσέρχονται εἰς τὰ ὄντα ἐνίων παραγωγῶν. Μετ' αὐτὴν προσπάθειαν ἐστὲ βέβαιοι ὅτι τὸ νήπιον θὰ ἀνδρωθῆ καὶ οἱ καρποὶ θὰ εἶνε πλούσιοι ἐπ' ὠφελεία τῶν παραγωγῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Λασηθιωτάκης ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς σουλτανίνας.

ΕΜ. ΛΑΣΗΘΙΩΤΑΚΗΣ. Κύριοι Σύνεδροι, ἡ Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συνεδρίου διὰ τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἀνέθηκεν εἰς ἐμὲ τὴν εἰσήγησιν τοῦ προκειμένου θέματος περὶ σουλτανίνας ὡς προέδρου τοῦ Γεωρ. Συν)σμοῦ τῆς πόλεως Ἡρακλείου. Ἐγὼ θὰ εἰσηγηθῶ ἐνώπιον ὑμῶν τὴν ὀργάνωσιν τῶν Σουλτανοπαραγωγῶν τοῦ Νομοῦ Ἡρακλείου ἐπὶ τῇ βάσει Νόμου ἀναγκαστικῆς ὀργανώσεως. Τὸ προϊόν τοῦτο τὸ ὁποῖον εἶνε ἐκ τῶν σοβαρωτέρων προϊόντων τοῦ Κράτους καὶ τῆς νήσου Κρήτης καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Νομοῦ Ἡρακλείου συμβάλλει τὰ μέγιστα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν τοῦ τόπου.

Ἐχω τὴν γνώμην ὅτι ἐὰν οἱ σουλτανοπαραγωγοὶ ὀργανωθοῦν εἰς ἀναγκαστικὴν συνεταιρικὴν ὀργάνωσιν ἀσφαλέστερον τὸ προϊόν θὰ προστατευθῆ. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχη ὀργανισμὸς συνεταιρικῆς μορφῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ν. 602, διότι ἔχει ν' ἀντιπαλαίση ἐπὶ διμετώπου ἀγῶνος, τῆς ἀντιδράσεως αὐτῶν τῶν παραγωγῶν καὶ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ ἐμπορίου. Ἐπομένως ἡ ἀποτυχία εἶναι ἀσφαλῆς.

Ὁργανώθη καὶ ἡ παραγωγὴ Σητείας. Ἡ ὀργάνωσις αὐτὴ καίτοι στηρίζεται εἰς προαιρετικὴν μορφήν ἔχει ἐπιτύχη. Τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησθῆ καὶ διὰ τὸν Νομὸν Ἡρακλείου, ἔνθα ἡ παραγωγὴ ἀνέσχηται εἰς 15000 τόννους, κατόπιν δὲ τῆς ἐντατικῆς

καλλιεργείας, ἐντὸς τὸ πολὺ τριετίας θὰ ἀνέλθῃ εἰς 20000 τόννους καὶ βραδύτερον εἰς 25000.

Ὁ Σουλτανοπαραγωγὸς δύναται νὰ ὁμολογήσῃ εὐλικρινῶς ὅτι ὀφείλει εὐχαριστίας εἰς τὸ ἐμπόριον διότι ἐβελτίωσε τὴν κατάστασιν τοῦ προϊόντος τούτου διὰ τῆς βιομηχανοποιήσεως καὶ ἐπεξεργασίας, συνεπεία τῆς ὁποίας κατέλαβε μίαν θέσιν ἐμπρέπουσαν εἰς τὸ ἔξωτερικόν. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ σημείου ν' ἀντιδρᾷ καθ' ἑνὸς ὀργανισμοῦ ἢ ἀπόστασις εἶνε μεγάλη.

Δὲν ἔχει ὡς βάσιν τὸ νομοσχέδιον ποὺ θὰ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν κρίσιν ὑμῶν τὴν ὀργάνωσιν τὴν ἐμπορικὴν, ἀλλὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ προϊόντος εἰς κοινὰς ἀποθήκας, ἣ δὲ κατανάλωσις θὰ ἐπιδιώκεται διὰ πωλήσεων εἰς τὸ ἐντόπιον ἐμπόριον. Μόνον ὅταν θὰ εὐρισκώμεθα πρὸ ἀντιδράσεως τοῦ ἐμπορίου θὰ ἀναγκασώμεθα νὰ μετερχώμεθα τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἔξαγωγέως. Αὐτὰς τὰς διαθέσεις τοῦ παραγωγοῦ παρεξήγει τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον.

Ἠκούσθη ὅτι ἡ Ἐνωσις (Κιτρ.) εὐχαρίστως χορηγεῖ προϊόν εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον τὸ ὁποῖον ἀρνεῖται νὰ ἀγοράσῃ εἴτε διὰ λόγους ἀντιδράσεως εἴτε διότι δὲν κερδίζει τόσα ὅσα θέλει νὰ κερδίσῃ.

Ἡ κίνησις πρὸς τοιαύτην ὀργάνωσιν χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1927. Καὶ τότε ἕνα μέρος τῶν παραγωγῶν τοῦ Ν. Ἡρακλείου, ἐπεδίωξε νὰ ὀργανωθῇ καὶ πράγματι τὸ 1928 ἰδρύθη ἐν Ἡρακλείῳ ἡ Σταφιδικὴ λεγομένη Ἐνωσις. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, ὁμολογῶ ὅτι ἤρχισε νὰ δεικνύῃ σημεῖα ἐπιτυχίας. Ἀλλὰ εὐρέθη πρὸ ἀντιδράσεως αὐτῶν τῶν μελῶν τῆς ὀργανώσεως. Ἡ Ἐνωσις ἤρχισε τὸ 1929 νὰ κλονίζεται. Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς τῆς πόλεως Ἡρακλείου τοῦ ὁποίου προῖστάμην καὶ τότε καὶ τώρα κατεῖδε τὸν κίνδυνον τούτον καὶ συνεννοήθη μετὰ τοῦ Γ. Ἐπιμελητηρίου Ἡρακλείου ὅπως φροντίσῃ διὰ συνεργασίας στενῆς καὶ ὀργανώσῃ καλλίτερον

καὶ τονώση τὴν Ἐνωσιν. Κατήρτισεν ἐπιτροπὴν ἐξ ἐπιλέκτων Σουλτανοπαραγωγῶν, καὶ κατὰ τὸν Νοέμβριον 1929—1930 ἔκαμε 32 συνεδριάσεις καὶ συνέταξε νομοσχέδιον, τοῦ ὁποίου ἔαν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη ἔλαβε γνῶσιν καὶ ὁ κ. Μυλωνᾶς. Ἦρξι-
 σεν ἀμέσως σφοδρὰ ἀντίδρασις κατὰ τῆς ὀργανώ-
 σεως, καίτοι αὕτη δὲν εἶχε βάσεις ἀναγκαστικὰς, ἀλ-
 λά προαιρετικὰς. Ἡ ἀντίδρασις ἦτο τοιαύτη ὥστε
 ἡ τότε Κυβέρνησις δὲν υἱοθέτησε τὸ Νομοσχέδιον
 ἐκεῖνο καὶ δὲν ἠδυνήθη τὸ Γ'. Ἐπιμελητήριον νὰ συ-
 νεχίσῃ τὰς προσπάθειάς τῆς Σταφιδικῆς Ἐνώσεως.
 Καὶ ἡ Ἐνωσις διελύθη τὸ 1930 ἐπειδὴ ἐστηρίζετο
 ἐπὶ ὀργανώσεως προαιρετικῆς μορφῆς. Ἀλλὰ μί-
 α μεγάλη πλειοψηφία ἐπεθύμει τὴν ὀργάνωσιν ἀλλ' ἐ-
 φοβεῖτο πρὸ τοῦ μεγέθους ταύτης καὶ δὴ ἀναγκα-
 στικῆς μορφῆς. Ἀνεγνωρίσαμεν καὶ ἡμεῖς τότε τὸ δύ-
 σκολον μίᾳς τοιαύτης ἀναγκαστικῆς ὀργανώσεως, διό-
 τι εἶχε νὰ παλαίῃ κατὰ μεγάλων δυσκολιῶν καὶ ἀν-
 τιδράσεων. Ἐν τούτοις ἔχω τὴν μνῶμην ὅτι ὅταν
 ἡ Διοίκησις τῆς ἐνώσεως ταύτης ἀνατεθῆ εἰς χεῖρας
 ἰσχυρὰς, εἰς χεῖρας παραγωγῶν, καὶ ἀντιληφθῶσιν
 οὗτοι ὅτι θὰ προκίψωσι τοιαῦτα ὠφέλη ὑπὲρ τοῦ
 προϊόντος, εἶμαι βέβαιος ὅτι εἰς τὸ τέλος θέλει κα-
 τισχύσῃ καὶ θὰ εὐημερήσῃ καὶ τὸ προϊόν θὰ προ-
 στατευθῆ δέοντως.

Τὸ Νομοσχέδιον ποὺ καταθέτω εἶνε ἐκεῖνο ποὺ πα-
 ρέδωσα εἰς τὸν κ. Μυλωνᾶν εἰς τὸ Ἐλαιοκομικὸν
 Συνέδριον, τροποποιημένον ὅμως διότι τότε εἶχε
 προαιρετικὴν μορφήν ἐνῶ τώρα παρουσιάζει ἀναγκ-
 αστικὴν τοιαύτην. Θὰ τὸ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν κρίσιν
 ὑμῶν, ἀφοῦ προηγουμένως καταρτισθῆ εἰδικὴ πρὸς
 τοῦτο Ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία θὰ τὸ μελετήσῃ. Ἐννοεῖ-
 ται ὅτι πρέπει νὰ τεθῆ διάταξις—ἐπειδὴ προεῖπον
 ὅτι οἱ Σουλτανοπαραγωγοὶ πρέπει ν' ἀποκτήσουν ἐμ-
 πιστοσύνην—κατὰ τὴν ὁποίαν τότε μόνον θά γίνῃ ἀναγκ-
 αστικὴ ἡ Ἐνωσις ὅταν οἱ Σουλτανοπαραγωγοὶ τὸ δεχ-

θοῦν κατὰ πλειοψηφίαν, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ δεχ-
θοῦν.

ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Σταφίδος τὸ Συνέδριον προ-
τείνει:

- 1) Νὰ καταργηθῇ τὸ παρακράτημα
- 2) Νὰ μετριασθῶν οἱ φορολογικοὶ δασμοὶ
- 3) Τὸ παρακράτημα τοῦ 1932—33 νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς Σταφιδικὰς Ὀργανώσεις
- 4) Ὅσιν ἀφορᾷ τὴν Συν)κὴν ὀργάνωσιν ὑπὸ μορ-
φὴν ἀναγκαστικὴν κατὰ τὸ σχέδιον Νόμου τοῦ εἰση-
γητοῦ Ἐμμ. Κ. Λασηθιωτάκη, ἐκφράζομεν τὴν εὐ-
χὴν νὰ υἱοθετηθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατόπιν προη-
γουμένου ἐρωτήματος τῶν Σουλτανοπαραγωγῶν καὶ
τροποποιηθῶσι τὰ ἄρθρα τοῦ Νόμου 5289 ἅτινα ἀνα-
γράφει ἢ ἐκθεσις τοῦ Εἰσηγητοῦ κ. Ε. Παπαγιαννάκι
ζητηθῇ δὲ ἡ προστασία τῶν συνεταιριστικῶν ὑπαλλή-
λων κατὰ τὴν σχετικὴν ἐκθεσιν τοῦ αὐτοῦ Εἰσηγητοῦ.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἐπὶ τοῦ 23ου θέματος περὶ
διαθέσεως τῶν προκυνάντων πλεονασμάτων τοῦ ἐλαίου
ἔχω νὰ κάμω μίαν δήλωσιν ἢ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ μα-
ταιώσῃ τὴν συζήτησιν.

Ὅπως ἐνηφίσθη τὸ Νομοθ. Δ)γμα, προβλέπει νὰ
διατεθοῦν τὰ πλεονάσματα εἰς τὰς περιφερείας ἐξ
ἧν προέκυψαν. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας διὰ τὴν
ιδικὴν του περιφέρειαν τὰ διέθεσε διὰ τοπικὰ ἔργα.
Ὅταν συνεζητεῖτο, οἱ Βουλευταὶ Κορίνθου ἔκαμαν δή-
λωσιν νὰ μὴ διατεθοῦν τὰ πλεονάσματα δι' ἔργα τῶν
περιφερειῶν, ἀλλὰ νὰ δοθοῦν εἰς τοὺς παραγωγοὺς
ἀπ' εὐθείας, διότι πλεῖστοι παραγωγοί, δὲν παρέδω-
καν λάδι. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας μοῦ ἔδωκεν
ἐντολὴν νὰ σᾶς δηλώσω ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν ἀντίρ-
ρησιν, τὰ πλεονάσματα νὰ δοθοῦν εἰς τοὺς παραγω-
γοὺς ἐφόσον τὸ θέλουν οἱ βουλευταί. Ἐπομένως νο-

μίζω ὅτι μόνον ἓνα ψήφισμά σας ἀρκεῖ γιὰ νὰ ἐνισχύσετε τοὺς Βουλευτάς σας.

Ἐπάσχει καὶ μία διαφωνία ὡς πρὸς τὰ ποσά. Σὰς δηλώω ὅτι τὰ ποσὰ δὲν εἶνε τελικὰ, διότι ἡ Τράπεζα δὲν ἔδωκε τελειωτικούς λ)σμούς, ἀλλὰ μόνον μικρὰ ὑπόλοιπα πρὸς διάθεσιν. Μόλις καὶ αὐτὰ δοθοῦν καὶ πάρωμεν τοὺς ὀριστικούς λ)σμούς θὰ δοθοῦν μέχρι πεντάρας.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Ὅφειλω νὰ δηλώσω εἰς τὸ Συνέδριον ὅτι ἡ Γεν. Διοίκησις ἔχει κάμη μίαν πρότασιν πρὸς τὸ Ἐπιτελεῖον Γεωργίας. Ἐχει βέβαια τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ δοθοῦν τὰ πλεονάσματα εἰς τοὺς παραγωγούς, ἀλλ' ὅμι ὄλα. Ἐν μέρος ἐξ αὐτῶν νὰ πάρωμεν διὰ νὰ καταστῇ δυνατόν νὰ γίνουν, ἀκριβῶς εἰς τὰ μέρη πού προέρχονται, ἔργα κοινῆς ὠφελείας, λ.χ. ἐλαιοποθῆκαι, πρότυπα ἐλαιουργεῖα κλπ. Τοῦλάχιστον μὲ τούτους ἐν Ρεθύμνῃ ἔχω συννεοηθῆ, ἔχομε δὲ μείνει σύμφωνοι μὲ τὸν κ. Μπεμπῆν. Ὅπωςδήποτε ἡ Γενικὴ Διοίκησις δὲν ἔχει κανένα λόγον νὰ ἐπιμείνῃ ἐπὶ τῆς προτάσεώς της. Ἄν νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ δοθοῦν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τοὺς παραγωγούς, θὰ μείνω σύμφωνος. Ἡ ἰδική μου ἀντίληψις ἦτο νὰ γίνουν ὠρισμένα πράγματα κοινῆς ὠφελείας, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φέρῃ εἰς πέρας.

Ν. ΑΣΚΟΥΤΣΗΣ. Ὁ κ. Ἐπιτελεστής τῆς Γεωργίας καλῶς ποιῶν, ἔδωκε τοπικὴν μορφήν εἰς τὸ νομοσχέδιον. Πρέπει ὅμως νὰ τροποποιηθῇ ριζικῶς διὰ νὰ δύνανται νὰ δοθοῦν τὰ πλεονάσματα εἰς τοὺς παραγωγούς. Πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐκάστην περιφέρειαν. Εἰδικῶς διὰ τὸ λάδι τῆς Ρεθύμνης, ξέρετε ὅτι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, στὴν συγκέντρωσιν τὸ ἔδωκαν ἐλάχιστα χωριά. Ἐπὶ τῶν 12500 παραγωγῶν, μόλις ἔδωκαν 1100 τὸ λάδι, ἂν δὲ προέκυψεν ἓνα πλεόνασμα ὑπὲρ τῶν παραγωγῶν, προέκυψε διότι ἐξήχθησαν λάδια πρῶτα.

Τὸ Ρέθυμνον ἔχει νὰ πάρῃ 1.800.000 δρ. Ἄλλὰ

εἶνε 8 δρ. τὴν ὁκτὴν διὰ τὸν πτωχὸν παραγωγὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔχομεν ἀξίωσιν νὰ τοῦ τις πάρωμεν διὰ νὰ κάμωμε ἔργα γενικὰ τὰ ὁποῖα εἰς τὰ πλεῖστα σημεῖα οὔτε τὰ χρησιμοποιεῖ.

Ἐφόσον τὸ Κράτος ἐπῆρε τὸ προῖόν καὶ ἐκέρδι-σε, ὡς καλῆς πίστεως διαχειριστῆς ἀλλοτριῶν, πρέ-πει νὰ καλέσῃ τοὺς παραγωγούς καὶ νὰ τοὺς πῇ ὅ-τι περίσσειαν τόσα λεπτὰ καὶ πάρετέ τα. Στὸ χωριό σας ἂν θέλετε νὰ κάμετε τρία ἐλαιουργεῖα, χρειάζον-ται 3,000.000 δρ. Προκειμένου ν' ἀνοίξωμε ἐνδοτο-πικιστικὰ ζητήματα καὶ νὰ μαλλώνουν καλλίτερα νὰ τὰ πάρουν οἱ παραγωγοί.

Ν. ΣΕΡΓΕΝΤΑΝΗΣ. Ἐγὼ ὡς εἰσηγητῆς τοῦ θέ-ματος ἔχω καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα εἰς τὸ ὁποῖον κατέληξε τὸ ὑπουργεῖον διὰ τοῦ σχετικοῦ Νόμου. Ὅτι δηλ. πρέπει νὰ διατεθοῦν τὰ πλεονάσματα διὰ κοινω-φελῆ ἔργα τῶν περιφερειῶν ἐξ ὧν προέκυψαν. Ἄλλ' εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ ἤθελα τὰ ἔργα νὰ καθορισθοῦν εἰδικώτερον, οὕτως ὥστε νὰ ὠφελήσουν τοὺς παραγω-γούς κυρίως ἐξ ὧν προῆλθον. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος θὰ εἶχα τὴν τιμὴν νὰ προτείνω εἰς τὸ Συνέ-δριον νὰ γίνῃ κατ' ἀρχὴν ἡ ἐκκαθάρισις τῶν πλεονασμά-των κατὰ Νομὸν ἀπὸ Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Ὑπουργοῦ, τοῦ Γεν. Γραμματέως καὶ τοῦ Δ) τοῦ τοῦ Γεν. λογιστηρίου, νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ ποσὰ καὶ νὰ τὰ διανείμῃ εἰς τοὺς Νομούς. Τὰ ποσὰ αὐτὰ νὰ τε-θοῦν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν οἰκείων Ὑ)των τῆς Ἀ-γροτικῆς Τραπέζης, νὰ γίνῃ ἄλλη Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Γεν. Διοικητοῦ ἢ τοῦ Νομάρχου μὲ μέλη τὸν Δ)τὴν τοῦ Ὑ)τος τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἐπιμελητηρίου, τὸν Πρόεδρον τοῦ Ταμείου ἐλαίας, καὶ νὰ τὰ διανείμῃ κατὰ περιφέρειαν. Κατόπιν ὅταν πρόκειται νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ποσῶν, νὰ ὀρισθῇ ἐν ἐκάστη περιφερείᾳ ὡς πέμπτον μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εἰς ἀντιπρόσωπος τὸν ὁποῖον θὰ ὀρίσουν αἱ ὀργανώσεις, ἥτις θ' ἀπο-

φαίνεται πῶς πρέπει νὰ διατεθῆ τὸ ἀναλογοῦν εἰς ἐκάστην περιφέρειαν ποσόν. Καί προχωρῶ ἀκόμη περισσότερον, διὰ νὰ μὴ φανῆ ὅτι τὰ ποσὰ αὐτὰ μεταχειρίζομεθα ἄνευ τῆς γνώμης τῶν παραγωγῶν. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς αἱ ὁποῖαι θὰ καθορίσουν ποῖα κοινωφελῆ ἔργα πρέπει νὰ γίνουν, νὰ ὑπόκεινται ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν Δ. Συμβουλίων τῶν ἐνώσεων τῶν Συνμῶν, καὶ ἐὰν αὐτὰ ἀποφανθοῦν ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ἔργον ποὺ καθώρισεν ἡ Ἐπιτροπὴ, τότε νὰ ὀρίξῃ καὶ τὶ πρέπει νὰ γίνῃ.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἐπειδὴ ἐδόθη ὑπόσχεσις εἰς τοὺς Βουλευτὰς σας ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργόν, ὁ ὁποῖος ἅμα ὑπόσχεται δὲν ἐννοεῖ ν' ἀλλάξῃ γνώμην, νὰ γίνῃ ἡ Ἐπιτροπὴ ἢ ὁποῖα νὰ δώσῃ τὸ ψήφισμα εἰς τοὺς βουλευτὰς σας.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ. Τὸ Ὑπουργεῖον ὑπεσχέθη εἰς ἡμᾶς, δι' ἐγγράφου ποὺ ἔχομεν εἰς χεῖράς μας, ὅτι δέχεται νὰ διατεθοῦν τὰ πλεονάσματα κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Νομοῦ. Ἀλλὰ συμβαίνει νὰ ἔχωμε μίαν μεγάλην διαφορὰν...

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Δὲν ὑπάρχει διαφορὰ. Δὲν ἔχουν θιγῆ τὰ ποσὰ..

ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΗΣ (Σύνεδρος) Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ἄλλων νομῶν, τοῦτο ἔχει λυθῆ. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξήχθη τὸ λάδι ποὺ παρέλαβον οἱ ἔμποροι, οἱ γυρολόγοι ἐπῆραν 14 δρ. Εἶπον ὅτι τὸ λάδι τὸ ἐπωλήσαμε ἔξω. Ἐπειδὴ ἤρθη ἡ (συν)κὴ κατάστασις δὲν ἐπῆραμε τὸ πρῖμ 3.60 δρ. ἀλλὰ δὲν ἔχουν καὶ οἱ γυρολόγοι διακαίωμα ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ Συντος τὸ ὁποῖον ἔμεινεν εἰς χεῖρας τῶν ἐμπόρων.

Τῇ προτάσει τοῦ κ. Προέδρου, τὸ Συνέδριον δέχεται ὅπως μετάσχῃ ὁ κ. Πολυχρονάκης τῆς Ἐπιτροπῆς διατυπώσεως τοῦ πορίσματος.

Ν. ΑΣΚΟΥΤΣΗΣ. Ἡ συγκέντρωσις ἐγίνε κατὰ

Νομόν. Ὅταν τὸ Νομοσχέδιον λέγει κατὰ περιφερσίας ἐννοεῖ τοὺς Νομούςς.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Τὸ σπουδαιότερον ζήτημα ἦτο ν' ἀποφασίσῃ πράγματι ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ κέρδη. Τὸ τῆς ἀποδόσεως τῶν κερδῶν εἶνε ἀπλούστατον. Πρέπει, ν' ἀποδοθοῦν εἰς τοὺς δικαιούχους, ὄχι κατὰ περιφερσίας, ὄχι κατὰ χωριά, οὔτε κατὰ κοινότητας. Ἡ ἀγροτικὴ Τράπεζα τοῦ Λασηθίου γνωρίζει ὅτι ἀπὸ τὴν Ἱεράπετραν ἐπῆρε 50000 ὀκ. λάδι ἐνῶ παρήχθη 400000 ὀκ. Πῶς εἶνε ὀρθὸν οἱ παραγωγά 400000 ὀκ. νὰ ἔχουν δικαιώματα, ἐπὶ τοῦ κέρδους τῶν 50000; Νὰ δοθοῦν τὰ πλεονάσματα, εἰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους γνωρίζει ἡ Ἀγρ. Τράπεζα ἐκάστου Νομοῦ.

ΚΑΛΕΜΙΚΕΡΑΚΗΣ. Θὰ παρακαλέσω νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ πῶ δυὸ λόγια, διότι δὲν θὰ ἀντελήφθησαν πολλοὶ πῶς ἔχει τὸ ζήτημα τοῦ ἐλαίου εἰς τὸ Ἡράκλειον. Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν συγκέντρωσιν. Εἰς τὸν Νομόν Ἡρακλείου καίτοι ἐφαίνετο ὅτι κατὰ τύπους συνεκέντρωνε ἡ Τράπεζα τὸ ἔλαιον, κατ' οὐσίαν τὸ συνεκέντρωνον οἱ ἔμποροι, διότι εἶχεν ἐκχωρηθῆ εἰς αὐτοὺς ἡ συγκέντρωσις. Εἰς τὸν Νομόν Ρεθύμνης ἀπέδωκεν 1.800.000. Εἰς τὸν Νομόν Ἡρακλείου ἐπειδὴ ὅλα τὰ λάδια τὰ πῆραν οἱ ἔμποροι, εἶχαμεν μόνον 22000 δρ. πλεονάσματα. Ἄρα τὸ ἐμπόριον ἐκέρδισεν ὄλο ἐκεῖνο τὸ ποσὸν καὶ μπορεῖ νὰ γίνῃ κάτι ἐν σχέσει μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ διότι εἶνε ἀδικία νὰ πάρουν ὄλο τὸ κέρδος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Ἱ. Χατζάκης εἰσηγητὴς ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐλαιοκομίας ἔχει τὸν λόγον.

Ι. ΧΑΤΖΑΚΗΣ. Κύριοι Σύνεδροι.

Τὸ ἀφορῶν τὸ ἐπιστημονικὸν μέρος τῆς ἐλαιοκομίας καὶ ἐλαιοκομίας θὰ ἀφήσω ὅπως τὸ πραγματευθοῦν οἱ εἰδικοὶ, ἐγὼ δὲ, θὰ περιορισθῶ εἰς γενικά τινὰ σημεῖα, ἢ ἐκ τοῦ πλησίον παρακολούθησις

τῶν ὁποίων μοῦ προσέκτησε μίαν μικράν πεῖραν σχετιζόμενα δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν οἰκονομικὴν πλευρᾶν.

Ἐν Ἑλλάδι γενικῶς ἡ ἔλαια καλλιεργεῖται εἰς μικρὰς σχετικῶς ἑκτάσεις ἐνῶ εὐδοκιμεῖ πολὺ, ἀκόμη καὶ εἰς ἐδάφη ἀκατάλληλα δι' ἑτέραν καλλιέργειαν, καὶ ἡδύνατο ἐπεκτεινομένης τῆς καλλιεργείας αὐτῆς νὰ ἀποβῇ σπουδαία πηγὴ πλούτου διὰ τὴν χώραν μας, ἄνευ δὲ τῆς παρεμποδίσεως ἑτέρας τινὸς καλλιεργείας.

Ἐπὶ τῆς ἔλαιας γενικῶς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Κρήτην ἔχω νὰ κάμω τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις.

1) Ὅτι ἡ καλλιέργεια αὐτῆς κατ' ἑκτασιν εἶναι λίαν περιορισμένη.

2) Ὅτι ἡ περιποίησις τοῦ δένδρου εἶνε ζήτημα διὰ τὸ ὁποῖον μικρὰ δίδεται σημασία.

3) Ὅτι ἡ καταπολέμησις τῶν ἀσθενειῶν τῆς ἔλαιας, κυρίως τοῦ καρποῦ γίνεται ἄνευ συστήματος.

4) Ὅτι ἡ παρασκευὴ καὶ διατήρησις τοῦ ἐλαίου γίνεται ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν ὅρων καθαριότητος καὶ λοιπῶν συντελεστῶν διὰ τὴν παραγωγὴν φυσικῶς βρωσίμων ἐλαίων.

5) Τὰ σημεῖα ταῦτα ἐξετάζων θά φροντίσω ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μου νὰ προτείνω μέτρα θεραπευτικὰ τούτων, ἐν πάσῃ δὲ δυνατῇ συντομίᾳ, περιοριζόμενος εἰς γενικὰς γραμὰς.

Καὶ πρῶτον, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κατ' ἑκτασιν καλλιεργείας παρατηρῶ ὅτι ἐν Κρήτῃ σήμερον παράγονται κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως μόνον περὶ τὰ τριάκοντα ἑκατομμύρια ὀκάδες ἐλαίου ὅσα περίπου παρήγοντο καὶ πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Νήσου, ἐνῶ θά ἔπρεπε νὰ παραγωγῆ σήμερον νὰ ἦτο διπλασία τοῦλάχιστον τῆς τῶν χρόνων ἐκείνων. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ὁμως ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία εἶναι ἀνεπαρκῆς, τρεπομένη πρὸς μᾶλλον εὐκόλου καλλιεργείας, ἐχούσας συντομωτέραν τῆς ἔλαιας

ἀπόδοσιν, καὶ ἔχω νά προτείνω πλὴν τῆς χρησιμο-
ποιήσεως κιταλλήλου πρὸς τοῦτο προπαγάνδας, καὶ
τὴν ψήφισιν παρὰ τοῦ Κράτους βραβείων, ὡς καὶ
ἐπὶ Ἐνετοκρατίας συνέβαινε, διὰ τοὺς φυτεύοντας
ἢ ἐμβολιάζοντας ὠρισμένον ἀριθμὸν ἐλαιοδένδρων
ἐφ' ὅσον εἶναι παγκοίνως γνωστὸν ὅτι ἐν Κρήτῃ
ὑπάρχουν μεγάλαι ἐκτάσεις, μὴ ἀποδίδουσαι ἐξ ἑτέ-
ρας καλλιεργείας, ἐν ταῖς ὁποίαις εὐδοκιμεῖ ἄριστα
ἡ ἐλαία, ἐννοῶν τὰ ἑδάφη τῶν ὄρεινῶν διαμερισμά-
των κυρίως, ὄντια κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπικλινῆ καὶ
πετρώδη, εἰς τὰ ὁποῖα ὅμως ἀναπτύσσονται ἐλαιό-
δενρα ἑτησίας παραγωγῆς ἕκαστον δέκα ἕως εἴκοσι
ὀκάδων ἐλαίου. Ἐπίσης δεόν νά γίνουσι δοκιμαί καλ-
λιεργείας καὶ ἑτέρων ποικιλιῶν ἐλαίας καὶ κυρίως
βρωσίμων ἐλαίων ἐξ ὧν οὔτε διὰ τὴν ἀτομικὴν χρῆ-
σιν δὲν ὑπάρχουσιν.

Δευτέρα παρατήρησις εἶναι ἡ περιποίησις τῆς ἐ-
λαίας ὡς δένδρου. Διὰ νά ἀποβῆ συμφέρουσα καὶ συ-
νεπῶς δελεαστικὴ διὰ τὸν παραγωγὸν ἢ καλλιέργεια
τῆς ἐλαίας δεόν νά καταβληθῆ φροντίς ὅπως τὸ δέν-
δρον παράγῃ κατὰ τὸ δυνατόν περισσότερον καὶ ὑ-
γιέστερον καρπὸν.

Πρὸς ἐπίτευξιν ὅμως τούτου ἀπαιτεῖται λίπανσις
ἄρδευσις καὶ καλλιέργεια τοῦ ὑπὸ τὸ δένδρον ἑδά-
φους, κυρίως ὅμως κλάδευμα τὸ ὁποῖον προτείνω
ὅπως θεσπισθῆ καὶ τοῦτο ὑποχρεωτικὸν ἵνα ἐντὸς
πενταετίας τὸ πολὺ ὑποχρεωθῆ ἕκαστος ἐλαιοκτῆ-
μων νά κλαδεύσῃ τμηματικῶς ὅλα τὰ ἐλαιόδενδρά
του παρεχομένων διευκολύνσεων τινῶν ἢ δώρων
πρὸς τοὺς ἐλαιοκτῆμονας καθ' ὅτι τὸ κλάδευμα εἶνε
τὸ κύριον συντελεστικὸν μέσον ἐξαναγκάσεως τοῦ
δένδρου εἰς τὴν πλουσίαν παραγωγὴν, εἰς ποσότη-
τα καὶ εἰς ποιότητα. Ἐπιτυγχανομένου τούτου
κατ' ἀρχὴν καὶ ἀντιλαμβανομένων τῶν ἐλαιοπαρα-
γωγῶν σὺν τῷ χρόνῳ τὴν ὠφελιμότητα τοῦ κλαδεύ-

ματος, ἢ συνέσις θὰ καταστῆ δόγμα πλέον δι' αὐτούς.

Τρίτη παρατήρησις εἶναι ἡ καταπολέμησις τῶν ἀσθενειῶν τῆς ἐλαίας, δένδρον τε καὶ καρποῦ. Ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου θὰ περιορισθῶ μόνον ἐπὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ καρποῦ καθ' ὅτι τὸ δένδρον εἰς ἀσημάντους ὑπόκειται κινδύνους ἐξ ἀσθενειῶν. Ἐν Ἑλλάδι γενικῶς καὶ ἰδίως ἐν Κρήτῃ εἰς εὐρύτεραν δὲ ἔκτασιν εἰς τοὺς Νομοὺς Χανίων καὶ Ρεθύμνης, ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς τοῦ ἐλαιοκάρπου εἶναι ὁ δάκος ὁ ὁποῖος καθ' ἄετη ἠννοήθη παρὰ τῶν καιρικῶν συνθηκῶν ἐπέφερε πανωλεθρίαν. Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως ὅμως τῶν Ταμείων Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς, τὰ ὁποῖα προβαίνουν εἰς τὴν καταπολέμησιν αὐτοῦ, ἡ καταστρεπτικὴ δρᾶσις τοῦ δάκου περιορίσθη σημαντικῶς, μετὰ πεποιθήσεως δὲ πιστεύω ὅτι ὅταν τὰ Ταμεία ταῦτα ἀποκτήσουν οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν, θὰ δυνηθῶν διὰ τῆς συστηματοποιήσεως τῆς διενεργείας τῆς καταπολεμήσεως, ν' ἀποβοῦν σωτήριοι ὄργανισμοὶ διὰ τὴν ἐλαίαν ἐν γένει ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν περίσωσιν τοῦ ἐλαιοκάρπου ἐκ τῆς προσβολῆς τοῦ ἐπαράτου ἐντόμου.

Εἰς τὰ Ταμεία ταῦτα ἀποδίδω μεγίστην σημασίαν ἀλλὰ περὶ αὐτῶν θὰ ὁμιλήσω κατωτέρω.

Τέταρτον ἐνδιαφέρον ζήτημα εἶναι τὸ πῶς θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀποκτήσωμεν ἔλαια φυσικῶς βρώσιμα, ὀξύτητος ἐνὸς ἢ δύο τὸ πολὺ βαθμῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπηλλαγμένα κακοσμίας ἐξ ἐπιδράσεως τῶν ἐκθλιπτικῶν μηχανῶν καὶ δοχείων τοποθετήσεως. Δεδομένου ὅτι τοιαῦτα ἔλαια θὰ ἀπολαμβάνουν τιμὰς κατὰ 10—150)ο μεγαλυτέρας τῶν κοινῶν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ καταβληθῆ ἡ ἀπαιτουμένη προσπάθεια ἀποκτήσεως τοιούτων ἐλαίων. Ἐχω μάλιστα τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅταν ἀποκτήσωμεν σημαντικὰς ποσότητας τοιούτων ἐλαίων, τὸ ἐμπόριον διὰ καταλλήλου διαφημίσεως θὰ κατορθώσῃ ν' αὐξήσῃ τὴν διαφο-

ρὰν τῆς τιμῆς τούτων κατὰ 20ο), παρασκευάζον τύπους καταλλήλους; ἀναλόγως τῶν ἀπαιτήσεων τῆς καταναλώσεως.

Διὰ τὴν ἀπόκτησιν ὁμως τοιούτων ἐλαίων ὁμολογῶ ὅτι θὰ συναντήσωμεν δυσκολίας ἐκ τοῦ λόγου ὅτι τοῦτο θὰ ἐξαρτηθῆ ἐκ τῆς ιδιωτικῆς πρωτοβουλίας ἐν μέρει τοῦλάχιστον. Πάντως ἡ ἴδρυσις προτύπων τινῶν ἐλαιοτριβείων ἐν ἐκάστῳ Νομῷ καὶ ἡ κατάλληλος καθοδήγησις τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐπιφέρουν εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα δεδομένου ὅτι ὁ κόσμος τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν μας κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν εἶναι εὐφυῆς καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιδεκτικὸς συμμορφώσεως πρὸς τὰς κατάλληλους καθοδηγήσεις.

Διὰ τὰ ἐπιτευχθῶν ὁμως ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα διὰ τῶν προτεινομένων μέτρων παρίσταται ἀνάγκη ὅπως ἰδρυνθῆ μία ὀργάνωσις πλησίον τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν ἀπολύτως ἀποκεντρωτικὴ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τούτων ἢ ὅποια νὰ ἐφαρμόσῃ ταῦτα ἀναλόγως τῶν κατὰ τόπους ὄρων καὶ ἐν γένει ἀπαιτήσεων.

Προτείνω ὅθεν ἐν ἐκάστῳ Νομῷ τῆς Κρήτης τὰ Ταμεία Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς ἐπεκτεινομένης τῆς δικαιοδοσίας των καὶ ἐνισχυόμενα οἰκονομικῶς ν' ἀναλάβουν γενικῶς τὴν καθ' ὅλον προστασίαν τῆς ἐλαίας, εἰδικεύοντα τὸ ἀναγκαίου τεχνικὸν προσωπικὸν σὺν τῷ χρόνῳ διὰ δοκιμαστικῶν ἐφαρμογῶν καὶ παρατηρήσεων καὶ μελετῶντα τὰς κλιματολογικὰς συνθήκας ἐκάστης Περιφερείας, ὅποτε ἀντὶ μικρῶν σχετικῶς δαπανῶν θὰ ἔχωμεν μέγιστα ὄφελήματα.

Εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς τούτους εὐρισκομένους ὡς ἀνέφερον πλησίον τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀντιλαμβανομένους ἐκ τοῦ σύνεγγυς ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς ἐλαίας, στηρίζω μεγάλας ἐλπίδας, ἀρκεῖ ἡ διοίκησις τούτων νὰ ἀνατίθεται εἰς τὰ κατάλληλα

πρόσωπα ειδικευμένα ἐκ πείρας, ἔντιμα καὶ ἐργατικά τὰ ὁποῖα δὲν λείπουν ἀπὸ οὐδένα Νομὸν τῆς Κρήτης. Τολμῶ νὰ πιστεύω ὅτι κατάλληλος δραῖσις τῶν ἐν λόγῳ Ταμείων δύναται ν' αὐξήσῃ τὴν ἐλαιοπαραγωγὴν τῆς Κρήτης κατὰ 50—60 ο)ο ἐντὸς μιᾶς εἰκοσιπενταετίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲν θὰ ἀποσιωπήσω ὅτι ὑπάρχουν οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐλαιολάδου θὰ ἐπιφέρῃ κρίσιν τούτου. Δι' ἐν τοιοῦτον, κατ' ἐμὲ τοῦλάχιστον, οὐδεὶς κίδυνος θὰ προκύψῃ, δεδομένου ὅτι τὸ μὲν ἐλαιολάδον εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἀποκλειστικὸν προϊόν ὠρεισμένων χωρῶν τοῦ Κόσμου, ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ ὑποχωρητικὴ οὕτως εἰπεῖν δι' ἅπαντα τὸν Κόσμον. Πάντως δὲν πρέπει νὰ λείψῃ ἡ ἐνέργεια ὅπως ἐν Ἑλλάδι ἡ χρῆσις τοῦ ἐλαιολάδου ἀποβῆ ἀποκλειστικὴ, καταργουμένης τῆς οἰασθήποτε χρήσεως ἐτέρων ἐλαίων, ξενικῶν ἰδίως. Συγχρόνως δὲ πρέπει νὰ γίνουν καὶ ἐνταῦθα δοκιμαὶ χρησιμοποίησεως τοῦ ἐλαιολάδου διεσκευασμένου εἰς καταλλήλους τύπους, διὰ τὴν λίπανσιν τῶν μηχανῶν, ἐφ' ὅσον ἐν Τύνιδι καὶ ἀλλαχοῦ παρόμοιαι δοκιμαὶ παρουσίασαν ἀποτελέσματα ἐνθαρρυντικά, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἔχῃ ἤδη ἀρχίσῃ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μηχανῶν τῶν αὐτοκινήτων καὶ ἐπὶ ἄλλων παρομοίων.

Τελευτῶν συνιστῶ ὅπως συσταθῇ μία Ἐπιτροπὴ Παγκρήτιος ἡ ὁποία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προτειομένων μέτρων νὰ συντάξῃ νέον ὄργανισμὸν τῶν ἐν Κρήτῃ Ταμείων Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς τὸν ὁποῖον θὰ ὑποβάλλῃ πρὸς τὸ Στὸν Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας πρὸς ἐνέργειαν θεσμοθετήσεως αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα ἡ συζήτησις κηρύσσεται περαιωμένη, καταρτίζεται δὲ ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν τοῦ πορίσματος ἐκ τῶν κ. κ. Μπεμπῆ, Πολυχρονάκη, καὶ Σεργεντάνη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος περὶ Ἄγροτικῶν χρεῶν.

Ὁ κ. Στ. Δημητρακάκης ἔχει τὸν λόγον.

ΣΤ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ. Ἐκ τῶν σπουδαιότερων θεμάτων ἅτινα θ' ἀπασχολήσωσι τὸ συνέδριόν μας, εἶνε καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν.

Εἶναι γνωστὴ εὐτυχῶς εἰς ὅλους, ἡ κρίσις ἢ οἰκονομικὴ ἢ ὁποῖα μαστίζει ἀπὸ τετραετίας τὴν ἀνθρώπου πότητα. Κρίσις ἣτις ἐπληξε κυρίως τὰς παραγωγικὰς τάξεις καὶ συνεκλόνησεν ἐκ βάθρων ὡς ἦτο ἐπόμενον καὶ τὴν δημοσιονομικὴν πολιτικὴν καὶ τὴν νομισματικὴν εὐστάθειαν τῶν διαφόρων χωρῶν.

Μία ἀπὸ τὰς κυριώτερας αἰτίας τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς κρίσεως ὑλῆρξεν ἀναμφισβητήτως ἡ γεωργικὴ κρίσις ἣτις ἐπληξεν ὅλας ἀνεξαρτήτως τὰς γεωργικὰς χώρας. Δὲν θὰ θελήσω νὰ ὑπεισέλθω εἰς τὰς ἕριδας τῶν οἰκονομολόγων περὶ τῶν αἰτίων τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως διότι καταλήγουν οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν εἰς ἐκεῖνο πού εἰς τὰ μαθηματικά καλεῖται ταυτότης. Ἡ μείωσις τῆς καταναλωτικῆς δυνάμεως τῶν καταναλωτῶν ἐπέφερε τὴν μείωσιν τῆς καταναλώσεως καὶ συνεπῶς τὴν μείωσιν τῆς τιμῆς γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἰδίᾳ προϊόντων καὶ ἐξ ἧς μοιραίως μείωσις ζητήσεως χειρῶν καὶ συνεπῶς ἀνάλογος μείωσις ἡμερομισθίων ἤτοι μείωσις καταναλωτικῆς δυνάμεως. Θεωρίαὶ ἐξενεχθεῖσαι πρὸς συγκράτησιν τῆς ἐπικειμένης οἰκονομικῆς κρίσεως δὲν ἐστάθησαν ἱκαναὶ ἢ ν' ἀνακόψουν τὴν ὁρμὴν τῆς δι' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα, ὅπως ἡ θεωρία τοῦ κατευθυνομένου ἢ διευθυνομένου νομίσματος (la théorie de la monnaie dirigée) ἣτις τόσῃν ἀπὴρησιν ἔσχεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις ὅθεν καὶ ἐξεπορεύθη, δὲν ἠδυνήθη παρ' ὅλην τὴν ἐμπρακτον ὑποστήριξιν ἣν ἔσχε παρὰ τῶν Federal Banks (ὁμοσπονδιακῶν τραπεζῶν) δὲν ἠδυνήθη παρὰ ν' ἀνακόψῃ τὴν ὁρμὴν τῆς κρίσεως ἣτις καὶ ἐνεσκηψεν ἀγρία εἰς τὸ κατὰ τὸ 1929 χρηματιστηριακὸν κρᾶχ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Αἷτια ἐξ ἄλλου τῆς γεωργικῆς παγκοσμίου οἰκο-

νομικῆς κρίσεως εἶνε καὶ ἡ πτώσις τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, πτώσις ὀφειλομένη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ὑπερπαραγωγὴν ἣτις ἔφθασεν εἰς τινὰς χώρας καὶ κάτω τοῦ παραγωγικοῦ κόστους, κάτω τοῦτέστι τῶν ἐξόδων τῆς παραγωγῆς τῶν προϊόντων τούτων. Ἐνῶ ὁμως ὁ τιμάριθμος τῆς χονδρικῆς πωλήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἔλιπτε, βλέπομεν τὸ φαινόμενον εἰς πλεῖστα τῶν κρατῶν ν' ἀνέρχεται ὁ τιμάριθμος τῆς λιανικῆς πωλήσεως ἢ ἐλάχιστα νὰ εἶναι ὑποβιβασμένος. Πρὸ τῆς ἀντιθέσεως αὐτῆς εὑρεθéis ὁ ἀγρότης ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς ποικιλοτρόπους δανεισμοὺς διὰ τὴν συντήρισιν πλεόν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του. Καὶ ἐμπίπτει ὁ ἀτυχῆς ἀγρότης εἰς τοὺς ὄνυχας ἀρπακτικῶν ὀρνέων ἅτινα ὑπὸ μορφὴν τῶν τοκογλυφικῶν δανείων προσπαθοῦν, ν' ἀφαιρέσουν καὶ τὴν ὑστάτην ἰμάδα ζωῆς καὶ νὰ καταστήσουν τὸν ἀγρότην ὑποχείριον καὶ δούλον ἔσσει τοῦ κεφαλαίου.

Ἀπόρροια τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως ὑπῆρξε ὡς εἶπον καὶ προηγουμένως ὁ κλονισμὸς τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ὁ ὁποῖος μοιραίως συμπερέσυρε καὶ εἰς νομισματικὴν ἀρρυθμίαν. Καὶ ἐνῶ ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἠδύναντο νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι ἡ ὑποτίμησις τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος ὠφέλησε τὸν ὀφειλέτην ἀγρότην, δὲν δύναται ὁμως ἐκ τῆς μελέτης νὰ ὑποστηριχθῆ τοῦτο, διότι εἶναι τοιαύτη τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἢ πτώσις ὥστε τοῦναντίον ὁ ἀγρότης ἐπαυξάνει καθημέραν τὰ χρέη του μὴ δυνάμενος νὰ καταβάλῃ τοὺς ὑπερβολικοὺς τόκους τῶν χρεῶν του. Διερωτᾶται λοιπὸν ὁ ἀγρότης ὁ ὁποῖος βλέπει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπαυξάνον ὄλοεν τὸ χρέος του, τῶν τόκων κεφαλαιοποιουμένων καθ' ὄρισμένας χρονικὰς περιόδους, τρίμηνον, ἕως ἑξάμηνον ἕως ποῦ ἄρτιγε θὰ φθάσῃ ἢ κατάστασις αὐτῆ καὶ ἂν αὔριον δὲν κινδυνεύει νὰ εὑρεθῆ καὶ ἀκτήμων. Προβάλλει λοιπὸν ἐγώπιόν του τὸ μεγά-

λο πρόβλημα τῆς αὐριανῆς ὑπάρξεώς του. Ὁ μικρὸς γεωργικὸς κλῆρος τοῦ Ἑλληνοῦ ἀγρότου μόλις δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τὴν στοιχειώδη συντήρησίν του. Δὲν θὰ θελήσω νὰ ἐπεκταθῶ εἰς τὰς οἰκονομικὰς θυσίας καὶ τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ὑποβάλλεται ὁ γεωργὸς διότι θ' ἀπετέλῃ περιττολογίαν εἰς συνέδριον ἀγροτικὸν νὰ θελήσω νὰ ἐπαναλάβω πράγματα γνωστά καὶ ὑπολίπτοντα εἰς τὴν καθήμεραν ἀντίληψιν πάντων. Βαρεῖαι φορολογίαι, ἔλλειψις συγκοινωνίας καὶ ἡ πλημμυελὴς ἀσφάλις ἢ μὴ τοιαύτη τῶν γεωργικῶν προϊόντων καταλήγουν τὸν ἀγρότην πραγματικὸν μάρτυρα τῆς ζωῆς. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας διαβιῶν ὁ Ἕλλην ἀγρότης καὶ μὴ δυνάμενος σήμερον λόγῳ τῆς ἐπελθούσης κρίσεως ν' ἀνταποκριθῆ εἰς ὄρισμένας ὑποχρεώσεις του διὰ τετραετίαν ἐπὶ πλέον δὲν εἶχε καὶ μίαν καλὴν ἐσοδείαν, (ἐκτὸς τῆς περιουσίας καὶ ἐφετεινῆς) ἐρωτᾶται πῶς πρέπει νὰ διαρρυθμισθῆ τὸ ζήτημα τῶν χρεῶν του οὕτως ὥστε καὶ ὁ ζῆλός του πρὸς τὴν ἐργατικότητα νὰ μὴ μαραθῆ καὶ ἡ προσπάθειά του νὰ ἐνταθῆ μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς καλλιτέρας αὔριου.

Πόσα εἶναι αὐτὰ τὰ ἀγροτικὰ χρέη καὶ τί περιέχουν ἀφοροῦν;

Κατὰ μίαν ἐκθεσιν τοῦ ἄλλοτε Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, τοῦ κ. Ι. Καραμάνου δημοσιευθεῖσαν εἰς εἰδικὴν ἐκθεσιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «La crise agricole en Grèce» — ἣτις ὁμως εἶνε ὀλίγον ἀτυχῆς διότι θὰ ἦδύνατο νὰ βασίζεται ἐπὶ θετικωτέρων γεγονότων ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν Ἑλλάδι γεωργικὴν κρίσιν—τὸ σύνολον τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ἀνῆρχετο κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1930 εἰς τὸ ποσὸν τῶν 8 περίπου δισεκατομμυρίων δραχμῶν.

Τὰ χρέη ταῦτα ἀναλυτικῶς ἔχουν ὡς ἑξῆς:

α) Χρέη ἀγροτῶν προσφύγων δι' ἐγκατάστασιν παρὰ τῆς Ε. Α. Π. 3.500 ἑκατομμύρια.

- β) Χρέη ἐξ ἀπαλλοτριώσεως κτημάτων 800 ἑκατ.
γ) Χρέη πρὸς Τραπεζας 1900. ἑκατ.
δ) Ἰδιωτικά χρέη 2000 ἑκατ.

Εἰς τὸ ποσὸν περίπου τοῦτο ἀναβιβάζουν τὸ σύνολον τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν εἰς τὴν πρότασιν νόμου περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ὁ ἡγέτης τῆς ἐτέρας ἐν τῇ Βουλῇ τῶν ἀγροτικῶν ομάδων κ. Μυλωνᾶς καὶ οἱ συννεργάται του ὧς καὶ εἰς δύο ἄρθρα δημοσιευθέντα εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἔργασια» πρὸ ὀλίγων μηνῶν, καὶ ὁ φίλος ἀξιότιμος βουλευτὴς Ἐβρου κ. Εὐελπίδης.

Δὲν θὰ θελήσω νὰ ἐξετάσω τί ἐγένετο εἰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς ἢ βαλκανικὰς χώρας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν, διότι τὸ πρόβλημα εἶναι καθαρῶς ἑλληνικόν. Ἀπὸ τοῦδε ὅμως δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι ἂν ἐξετάσωμεν τὰ ἐν Ἑλβετίᾳ φερ' εἰπεῖν θεσπιθέντα ἴα ἴδωμεν ὅτι ἐκεῖ ἐξεδόθη χαρτονομίσμα διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν χρεῶν καὶ ἀντιλαμβάνεται τις τὸ μέγεθος τῆς ἀντανακλάσεως τὸ ὁποῖον εἶναι δυνατὸν τὸ ἔχη μέτρον τοιοῦτον τυχὸν λαμβανόμενον ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς ποίαν τραγικὴν θέσιν θὰ ἐνέπιπεν ἡ καθόλου Ἑλληνικὴ οἰκονομία μὲ ἓνα πληθωρισμὸν. Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν καλλίτερα τὸ σημεῖον αὐτὸ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἰδιωτικῶν χρεῶν.

Καὶ ἄς ἀρχίσωμεν τὴν ἐξέτασιν κάθε εἴδους ἀγροτικῶν χρεῶν.

1) Χρέη ἀγροτικῶν προσφύγων

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ χρέη τῶν ἀγροτικῶν προσφύγων ταῦτα συνολικῶς ἀνέρχονται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 18 ἑκατομμυρίων Ἀγγλικῶν λιρῶν, ἦτοι:

α) 9 ἑκατομμύρια χροηγῆσεις τῆς ΕΑΠ.

β) 6 ἑκ. ἀξία γεωργικῶν κλήρων

γ) 2 ἑκ. ἀξία τουρκοβουλγαρικῶν οἰκημάτων

δ) 1 ἑκ. περίπου διὰ χρέη πρὸς τὸ Δημόσιον διὰ τὰς γενομένας ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαταστάσεις.

Ἐάν ἀπ' αὐτὰ τὰ 18 ἐκ. ἀγγλικῶν λιρῶν ἀφαιρεθῇ ποσὸν 8,5 ἐκ. ἀγγλικῶν λιρῶν ὅσα κατὰ προσέγγισιν ἔχουν λαμβάνειν οἱ ἀγρόται πρόσφυγες καὶ μετὰ τὸν συμψηφισμὸν, μένει ὑπόλοιπον 10 ἐκ. περίπου λιρῶν ἥτοι πρὸς 350 δραχμὰς ὅσον ὑπολογίζεται συμφώνως πρὸς εἰδικὴν διάταξιν ἢ Ἀγγλικὴ λίρα μένει χρέος 3,5 δισεκατομμυρίων δραχμῶν.

Ἐάν θελήσωμεν ὅμως νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ἀνωτέρω κωνδύλια δι' ὧν ὑπεχρεώθησαν οἱ ἀγρόται πρόσφυγες θὰ ἴδωμεν ὅτι ἐν πολλοῖς εἶναι ὑπερβολικὰ.

α) Αἱ χορηγήσεις τῆς ΕΑΠ τῆς ὁποίας δὲν δύναμεθα τὸ παραγνωρίσωμεν τὴν φιλότιμον προσπάθειαν εἶναι ἐν πολλοῖς ὑπερβολικαί. Ὡς παράδειγμα ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τὴν ὑπέρογκον ἐπιβάρυνσιν τῶν εἰς τοὺς πρόσφυγας χορηγηθέντων ὑλικῶν. Ἐπεβαρύνοντο ταῦτα μὲ ποσοστὸν 100)ο διὰ τὰς ἐπὶ τόπου γενομένας προμηθείας καὶ 200)ο διὰ τὰ ἀπὸ τοῦ Κέντρου τοῦ Ἐποικισμοῦ ἀποστελλόμενα οἰκοδομήσιμα ὑλικά καὶ ἄλλα εἶδη.

β) Ὡσαύτως ἡ ἀξία τῶν γεωργικῶν κλήρων εἶναι καὶ αὐτὴ ὑπερβολικὴ καὶ ἀκαθόριστος, ἀφοῦ ἕκαστος πρόσφυξ ἐπεβαρύνθη οὐχὶ μόνον μὲ τὴν ἀξίαν τοῦ εἰς αὐτὸν χορηγηθέντος ἀτομικοῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀναλογίαν τῶν κοινοχρήστων χώρων (δρομοί, πλατεῖαι κλπ.) Ἐπὶ πλεόν δ' ἐχρεώθησαν ἀποκλειστικῶς οἱ ἀγρόται πρόσφυγες διὰ παραχωρηθείσας βοσκὰς (βοσκοτόπους) ἐνῶ πιθανὸν νὰ διαμένουν εἰς συνοικισμὸν ἢ χωρίον καὶ γηγενεῖς. Ἡ μὴ γενομένη δ' εἰσέτι ὀριστικὴ διανομὴ εἰς πλεῖστα μέρη μειώνει τὴν ἀξίαν τῆς γῆς, διότι ὁ ἀγρότης μὴ ὧν βέβαιος ὅτι ἡ γῆ αὐτῆ τοῦ ἀνήκει ἀφίνει ἀκαλλιεργήτου; ἐκτάσεις δι' ἃς θὰ χρειασθῶν αὔριον διὰ ν' ἀποδοθῶν εἰς καλλιέργειαν σημαντικὰ χρηματικὰ ποσά.

γ καὶ δ). Ἡ ἐκτίμησις τόσον τῶν Τουρκοβουλγαρι-

κῶν οἰκημάτων καὶ οἰκοπέδων ὅσον καὶ αἱ γενόμε-
ναι ἐγκαταστάσεις ὑπὸ τοῦ Δημοσίου εἶναι καὶ αὐταὶ
ἐν πολλοῖς ὑπερβολικαί.

Δὲν διαφεύγει βεβαίως τῆς παρουσίας μελέτης, τὸ
γεγονὸς τῆς ἀφάσεως 5,5 ἑκατ. Ἄγγλ. λιρῶν εἰς τοὺς
ἀγρότας πρόσφυγας, ἄφαισιν τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ἡ
προκάτοχος Κυβέρνησις τῶν Φιλελευθέρων, ἥτοι:

Ἐκπτώσεις δαπανῶν ὑδρεύσεως, βενζινοκαλλιερ-
γείας οἰκίσκων Δεγάτιγχι, ὁδοποιίας, σχολείων καὶ
γενικῶν ἐξόδων μεταφορᾶς Λίραι ἀγγλίας 1.913.000
τόκοι δεδουλευμένοι καὶ ἀφεθέντες μέχρι 31—12—
30 Λ. Ἄγγλ. 3. 320.000.

Τὸ ποσὸν τῶν χρεῶν τῶν ἀγροτῶν προσφύγων
διεκανονίσθη διὰ συμβάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημο-
σίου καὶ Ἀγροτικῆς Τραπέζης κυρωθείσης διὰ Νό-
μου καὶ ἀφορώσης τὴν εἴσπραξιν τῶν ἀγροτικῶν
χρεῶν. Διὰ τοῦ Νόμου 4592 ἐκυρώθη ἡ ἐν Γενεῇ
ὑπογραφεῖσα σύμβασις διαλύσεως τῆς ΕΛΠ. Τὸ
Ἑλληνικὸν Κράτος ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ διάφορα
νομοθετικά μέτρα μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ τὸ
προαναφερθὲν. Κατὰ τὸ ἄρθρον 18 τῆς συμβάσεως
τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Παπαδάτου—Ἐντὺ τῆς
20 Ἰανουαρίου 1930 τὸ Ἑλληνικὸν δημόσιον ἀνε-
λάμβανε ὑποχρέωσιν καταβολῆς ἐκτάκτου χρεωλυ-
σίου ἐξ 60.000 λιρῶν ἑτησίως τοῦ Προσφυγικοῦ Δα-
νείου τοῦ 1924.

Ἀναμφισβητήτως οἱ ἀγρόται πρόσφυγες ὅσον καὶ
οἱ ἄστοι ἐπλήγησαν βαθύτατα διὰ τῆς γενομένης
ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν. Δὲν ἤρκεσαν εἰς αὐ-
τοὺς τὰ δεινὰ μίας ἀκουσίας προσφυγίᾶς των, ἀλλ'
εἶναι ὑποχρεωμένοι καὶ ὀφειλέται πρὶν ἢ ἀκόμη κα-
τορθώσουν νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὴν στοιχειώδη συν-
τήρησιν τῆς οἰκογενείας των.

Ὁ ἀξιότιμος ἀρχηγὸς τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος
κ. Μυλωνᾶς, διὰ τῆς ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς
προτάσεως Νόμον προτείνει διαγραφὴν τῶν χρεῶν

τούτων πρὸς τὸ Δημόσιον, ἀφοῦ ἀνεστάλη ἤδη ἡ ὑπηρεσία τοῦ προσφυγικοῦ δανείου καὶ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ Δημοσίου διὰ καταβολὴν 60 χιλ. λιρῶν ἐτησίως.

Χωρὶς νὰ εἶμαι κατ' ἀρχὴν ἀντίθετος, θὰ μοῦ ἐπιτρέψη ὁ ἀξιότιμος ἀρχηγὸς τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος νὰ ἔχω ὠρισμένας ἐπιφυλάξεις ἐπὶ τῆς προτάσεώς του. Ὅταν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διασυρόμεθα διὰ τὴν προγενεστέραν πτώχευσιν τὸ 1893 ὡς δολίως χρεωκοπήσαντες, γεγονόσ; ὅπερ διδάσκεται καὶ ἀπὸ καθηγητικῶν ἐδρῶν τῶν ξένων πανεπιστημίων καὶ περιστάνεται ἡ χώρα μας ὡς κακῆς πίστεως ὀφειλέτης, εἶνε δυνατόν νὰ δώσωμεν σήμερον ὅταν πρόκειται νὰ διακανονίσωμεν παγίως τὸ ἐξωτερικὸν δημόσιον χρέος μας νέα δείγματα καὶ νέα ἐφόδια ἐπιχειρηματολογίας εἰς τὴν σκοφαντίαν; Μὰ θὰ μοῦ εἶπητε ἄλλα Κράτη περισσότερον εὐημεροῦντα τῆς Ἑλλάδος προέβησαν εἰς διακανονισμοὺς τῶν χρεῶν των χωρὶς ν' ἀκουσθοῦν μεμψιμοιρίαι. Τίνα ἄλλως τε σημασίαν ἔχουν αὐταί; Θὰ ἦτο καταστρεπτικὸν οὐ μόνον διὰ τὴν πίστιν ἡμῶν ὡς Κράτους ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πίστιν ἡμῶν ὡς ἀτόμων. Πρέπει ν' ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τοὺς ξένους πλουτοκράτας κάθε τι τὸ ὁποῖον εἶνε δυνατόν νὰ δυσφημήσῃ τὴν Ἑλλάδα ὡς δολίαν χρεωκόπον.— Θὰ μᾶς ἔλεγον λοιπὸν εἰς τὸν αὐριανὸν διακανονισμὸν τῶν ἐξωτερικῶν μας χρεῶν. Σεῖς μετεχειρίσθητε πᾶν μέσον διὰ τὴν μείωσιν τῶν πόρων ποῦ εἶχετε ἐπιβάλη. Δὲν ὑπάρχει μὲν ὑποχρέωσις ἐξωτερικοῦ δημοσίου δικαίου διὰ τὴν εἰσπραξίν των ἐν λόγῳ χρεῶν των ἀγροτῶν προσφύγων, ἀλλὰ μήπως ἐν τῇ προόψει αὐτῇ ἐγένετο καὶ ἡ διάλυσις τῆς ΕΑΠ καὶ ἡ ἀσφάλισις τῶν προσφυγικῶν δανείων;

Δύναται, κ. Σύνεδροι καὶ πρέπει νὰ γίνῃ ἡ διαγραφὴ αὐτῆ των ἀγροτικῶν χρεῶν των προσφύγων, ἀλλὰ νὰ γίνῃ ἀργότερον. Θὰ ἠδυνάμεθα ὁμῶς ἀπὸ

τοῦδε ἐφόσον ἀνεστάλη ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ἀ'προσφυγικοῦ δανείου τοῦ 1924 ν' ἀνασταλῆ καὶ διὰ τοὺς ἀγρότας πρόσφυγας ἡ καταβολὴ τῶν δόσεων τῶν ἐν λόγῳ χρεῶν.

Θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀντιτάξωμεν εἰς τοὺς ξένους, ὅτι, ἰδοὺ μὲ ὄλας τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας καταβάλλομεν διὰ τὴν εἰσπραξὶν τῶν χρεῶν αὐτῶν, αὐτὰ ὑπολογίζομεν εἰς 245 ἑκατομύρια περίπου ἔτησίως, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εἰσπράξωμεν πέραν τῶν 64 ἑκ. συνολικῶς διὰ δύο ἔτη. Πρὸ τῆς διεθνούς κρίσεως ἀνεστειλάμεν τὴν εἰσπραξὶν διότι καὶ αὕτη ἦτο ἀδύνατον νὰ καταβάλληται ἐφεξῆς.

Ὅταν δ' ἐπέλθῃ μὲ τοὺς ξένους ὁμολογιούχους ὁ ὀριστικὸς διακανονισμὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου μας χρέους τότε νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν διαγραφὴν τῶν χρεῶν τούτων.

II

Τὰ χρέη ἐξ ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων ἀνέρχονται εἰς 800 περίπου ἑκ. δραχμῶν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω τὴν ὑπάρχουσαν διίκρισιν καὶ δι' αὐτοὺς ἐφόσον θὰ ἐλαμβάνετο καὶ γενικὸν μέτρον καὶ διὰ τοὺς ἀγρότας πρόσφυγας δὲν θὰ ἦτο δίκαιον ν' ἀφεθῶσι καὶ εἰς αὐτοὺς τὰ χρέη αὐτὰ ἀφοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς θὰ ἐστηρίζετο κοινωνικῆς βάσεως καὶ ἡ ἀποψὶς τούτων. Ἀνεξαρτήτως τῆς μειώσεως τοῦ τόκου, καὶ ἥτις ἐφόσον ἐπῆλθε ἀνάλογος μείωσις τοῦ τόκου τῶν ὁμολογιῶν πρέπει ἀμέσως νὰ συντελεσθῆ, φρονοῦμεν ὅτι μικρὰ ἐπιβάρυνσις τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν καταβολὴν εἰς τοὺς δικαιούχους τῆς ἀξίας τῶν ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων δέον νὰ συντελεσθῆ ἀφήνοντες ἐλευθέρους χρεῶν τοὺς ἐν λόγῳ ἀγρότας, γεγονόσ' ὅπερ θέλει συντελέσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ ζήλου καὶ τῆς παραγωγικότητος τῶν ἐν λόγῳ ἀγροτῶν καὶ συνεπῶς εἰς τὴν ἐπαύξήσιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

III

Τὰ πρὸς Τραπεζὰς χρέη τῶν ἀγροτῶν δυνάμεθα

νά υπαγάγωμεν εἰς δύο κατηγορίας. Τὰ χρέη τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὴν Ἐθνικὴν καὶ τὰς ἄλλας Τραπεζάς, ὡς καὶ τὰ χρέη τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὴν Ἀγροτικὴν.

α) Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, διότι διὰ τὰς ἄλλας Τραπεζάς τὰ χρέη ἀνέρχονται εἰς μικρὸν συνολικῶς χρηματικὸν ποσὸν, ἀνέρχονται εἰς 300 περίπου ἑκατομμύρια ἐκ καλλιεργητικῶν καὶ παλαιῶν πλασματικῶν δανείων. Ἐκτὸς τούτων πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ὀφείλονται προσέτι 400 περίπου ἐκ. ἐκ τῆς ἐνίσχυσεως εἰσέτι παρὰ ταύτης τῆς ἀγροτικῆς πίστεως ἰδίᾳ ἐπὶ ἐνεχύρῳ καπνοῦ, ἀλλὰ διὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν δύναται νὰ γίνεται λόγος ἀφοῦ τελευταίως μόλις συνήφθησαν. Ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὰ παλαιὰ ὀφειλόμενα 300 περίπου ἑκατομμύρια, ταῦτα ὀφείλονται ἰδίᾳ ἀπὸ συνεταιρισμοῦς διὰ καπνὰ καὶ γενομένην τῶν συνεταιρισμῶν ἐπεξεργασίαν ὡς καὶ ἀπὸ τῶ ἀφεθὲν χρεωστικῶν ὑπόλοιπον μετὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Κράτους ἔξαγοράν τῶν καπνῶν παλαιῶν ἔσοδειῶν. Καὶ μικρὸν μὲν μέρος τῶν χρεῶν τούτων, ὡς τῶν χρεωστικῶν ὑπολοίπων, θὰ ἐξοφληθῆ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀγορασθέντων, λόγῳ ἰδίᾳ τῆς πτώσεως τοῦ ἔθνικοῦ μας νομίσματος, καπνῶν. Διὰ τὰ ὑπόλοιπα ὅμως τῶν 300 ἐκ., δίκαιον νομίζομεν εἶνε ἐφόσον κατὰ τὸ πλεῖστον πρόκειται περὶ ἐπισηφῶν ἀπαιτήσεων ἐπιβεβαρυμένων ἤδη μὲ ὑπερόγκους τόκους, ὡς καὶ διὰ τὰ πρὸς τὰς ἄλλας Τραπεζάς χρέη, νὰ ἐπέλθῃ περικοπὴ τοῦλάχιστον 50 ο)ο καὶ νὰ καταβληθῶν ἐπὶ χαμηλῶ τόκῳ εἰς τοκοχρεωλογικὰς δόσεις.

β) Διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν χρέη φρονοῦμεν ὅτι ἐφόσον τὰ δάνεια ταῦτα εἶναι βραχυπρόθεσμα καὶ ἢ ἔσοδεῖα ἢ ἐφειτεινῆ εἶναι καλὴ δὲν δύναται νὰ γίνεται λόγος δι' αὐτὰ. Ἄλλως τε ἐνίσχυσις τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς εἶναι ἐνίσχυσις αὐτοῦ τοῦ γεωργοῦ. Θὰ ἠδύνατο νὰ γίνουν βεβαίως καὶ ὠρισμέναι ἔξαιρέσεις διὰ τοὺς πληγέντας ἐκ θεομηγιῶν

ἀλλ' αὐταὶ εἶναι λεπτομέρειαι αἵτινες δὲν ἔχουν λόγον συζητήσεως ἐνταῦθα διότι εἰς τὸ σημεῖον τοῦ το ἢ Ἀγροτικῆ Τράπεζα εἶναι ἀρκετὰ ἐλαστικῆ.

Τὰ χρέη τὰ πρὸ Ἀγροτικῆν Τράπεζαν ὀφειλόμενα ἀνέρχονται συνολικῶς εἰς 1.200.000.000 περίπου.

IV

Καὶ καταλήγομεν εἰς τὰ χρέη τῶν ἀγροτῶν πρὸς ἰδιώτας. Εἶναι ἀληθὲς διὰ τὰ χρέη αὐτὰ ἀποτελοῦν τὸ ἀκανθωδέστερον σημεῖον τοῦ ὅλου ζητήματος τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν. Πόσα εἶναι τὰ χρέη αὐτὰ; Ὁ κ. Καραμάνος, ὡς ἀνέφερα καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ, τὰ ἀναβιβάζει εἰς 2 δισεκατομμύρια δρ. Ὑπάρχουν καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες οἱ εὐρισκόμενοι ἴσως ἐγγύτερον πρὸς τὰ πράγματα, ἐκεῖ μάλιστα ὅπου καὶ ἀγριώτερον καὶ σκληρότερον ἐπέλεσαν οἱ τοκογλύφοι, οἵτινες ἀναβιβάζουν τὰ πρὸς ἰδιώτας ἀγροτικὰ χρέη εἰς 4 δισεκ. δραχ. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, εἶδον ἐσχάτως, προσπαθεῖ νὰ ἐξεύρη τὸ πραγματικὸν ποσὸν τῶν χρεῶν τούτων ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τούτου δυνηθῇ καὶ γίνῃ κατόπιν καὶ σοβαρωτέρα σκέψις ἀντιμετώπισεως τοῦ προβλήματος.

Τὸ τί ὑπέφερον ὁ ἀτυχῆς ἀγρότης κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῶν κακῶν ἐσοδειῶν, παραπλανηθεὶς μάλιστα εἰς ὠρισμένα μέρη ἐκ μιᾶς ἀπροσδοκῆτου καὶ παροδικῆς προηγουμένης ἀυξήσεως τῆς τιμῆς τοῦ προϊόντος του καὶ ἰδίᾳ τοῦ καπνοῦ ἀπὸ τοὺς ἐλλοχεύοντας τοκογλύφους, εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις. Ὅσοι ἐξήσαμεν ἐκ μέρη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἰδίᾳ εἰς Μακεδονίαν, Θράκην, καὶ Θεσσαλίαν τὸ κακὸν ἀληθῶς προξενεῖ ἀποτροπιασμὸν καὶ βδελυγμίαν ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων—ὀργάνων τοῦ κεφαλαίου—οἵτινες μὲ κάθε μέσον ἠθέλησαν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν δυστυχίαν τῶν συνανθρώπων των. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι καὶ εἰς τὴν Κρήτην τὰ αὐτὰ ἐπεχειρήθησαν καὶ ἡ αὐτὴ ὑπῆρξεν ἀ-

σελήνης ἐκμετάλλευσις τῆς καταντιᾶς τοῦ ἀγρότου.

Ἐπαγγελματικὰ τράστ μπακάληδων καὶ ἀλευροεμπόρων ἰδρύθησαν εἰς ὅλας τὰς πόλεις ἰδίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Σατανικαὶ ἐπινοήσεις τοκογλυφικῶν δανεισμῶν ἐφευρέθησαν. Δάνεια εἰς χρήματα ἔπαυσαν νὰ χορηγοῦνται. Ἐχορηγοῦντο ὅμως ἀφθόνως ἔμπορεύματα εἰς τιμὴν ἀνωτέραν κατὰ 30 καὶ 40 καὶ 100 τοῖς ἑκατὸν τοῦ κόστους των ἢ καλλίτερα τῆς ἐμπορικῆς των τιμῆς διὰ νὰ πωληθοῦν εὐθὺς ἀμέσως εἰς ἐξευτελιστικὴν τιμὴν ἀπὸ τὸν ἀγοραστὴν ὀφειλέτην εἰς ἕτερον ἔμπορον εἰς τιμᾶς προξενούσας ἀληθῆ θλίψιν. Τραπεζοῦχοι ἀμφότεροι διεμοιράζοντο τὸ ἑσπέρας τὰ κέρδη τῶν ὑπόπτων τῶν ἐπιχειρήσεων. Τὰ τράστ αὐτὰ ἐνισχυόμενα καὶ ἀπὸ ἰσχυροὺς κεφαλαιοκρατικούς καὶ τραπεζιτικούς ὀργανισμοὺς κατέστησαν ἀληθῆς μάστιξ τῶν περιφερειῶν. Ἐν τῇ κραιπάλῃ τοῦ κέρδους ἐνόμισαν οἱ κεφαλαιοκράται ὅτι θὰ ὑπέτασσον διὰ τῶν ἀφελῶν κατὰ τὰ ἄλλα καὶ ἀγαθῶν καὶ παραπλανηθέντων εἰς τοὺς πλοκάμους των ἐμπόρων τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ τόπου. Οἱ τοκογλύφοι ἔτριβον τὰς χεῖράς των. Ἄλλ' ἢ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἀντοχὴ ἔχουν καὶ ὄρια καὶ ὅταν ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν ὀρίζοντα τὰ σύννεφα τῆς κρίσεως, τὰ ἐρμάρια τῶν δανειστῶν ἦσαν πλήρη χαρτιῶν ἀμφισβητουμένων πλέον ἀξιῶν, ἐνῶ οἱ μεγαλοκαρχαρία, κεφαλαιοκρατικοὶ ὀργανισμοὶ καὶ μεγαλόσχημοι Τραπεζίται ἐγέλων εἰς βάρος τῶν θυμάτων των, δανειστῶν καὶ ὀφειλετῶν, οἰκονομικῶν ἤδη ἐρειπίων.

Καὶ δι' αὐτὸ ἡ διάκρισις τῶν ἰδιωτικῶν χρεῶν εἰς χρέη ὀφειλόμενα πρὸς ἰδιώτας καὶ χρέη πρὸς ἐπαγγελματίας δὲν εἶναι κατὰ τὴν γνώμην μου οὐδ' ὀρθή, οὐδὲ δικαία. Ἴσως ὁ ἀξιότιμος ἀρχηγὸς τοῦ Ἀγροτικοῦ κόμματος νὰ κάμῃ μίαν διάκρισιν διὰ τοὺς μικροεπαγγελματίας, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην μου αἴτιον τῆς οἰκονομικῆς ἐξαθλιώσεως καὶ

ἔξουθενώσεως τοῦ ἀγρότου εἶναι τὸ μέγαλον κεφάλαιον χρησιμοποιήσαν ὡς ὄργανά του τόσον τοὺς ἰδιώτας ὅσον καὶ τοὺς ἐπαγγελματίας. Ἐρωτήσατε σήμερον τοὺς ἐπαγγελματίας τῆς Ξάνθης, τῆς Καβάλλας, τῆς Δράμας καὶ τῶν Σερρῶν εὐρισκομένους καὶ αὐτοὺς πρὸ οἰκονομικοῦ βαράθρου νὰ σᾶς ὁμολογήσουν ὅτι δικαίως σήμερον πάσχουν διότι καταστάντες ὄργανα τοῦ μεγάλου κεφαλαίου μετῆλθον μέσα ἀπάνθρωπα, καὶ δικαίως πάσχουν διότι τὸ μέγαλον κεφάλαιον κατώρθωσε χρησιμοποιῶν αὐτοὺς ὡς μέσα καὶ ὄργανα νὰ τοὺς ἀγάγη σήμερον καὶ αὐτοὺς εἰς κοινὴν χρεωκοπίαν.

Ἐπεστηρίχθησαν, κύριοι, εἰς διάφορα συνέδρια διάφοροι τρόποι διαρρυθμίσεως καὶ πληρωμῆς τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν. Εἰς διάφορα Κράτη διεκανονίσθη τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἄλλ' ὡς εἶπον καὶ ἐν ἀρχῇ τὸ ζήτημα εἶνε καθαρῶς ἑλληνικὸν καὶ μόνον ἱστορικὴν σημασίαν δύνανται νὰ ἔχουγ αἱ ἀλλαγῶν δοθεῖσαι λύσεις. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὰ χρέη μειοῦνται κατὰ 30 ο)ο εἰς τὴν Ρουμανίαν τὰ χρέη μειοῦνται καὶ μέχρι 50 ο)ο κατὰ δὲ τὸ νέον προσχέδιον τῆς ρυθμίσεως τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἡ ἔκπτωσις φθάνει καὶ μέχρι 60ο)ο. Ὁ Χίτλερ ἐν Γερμανίᾳ σήμερον καθώρισε τὸ ἐπιτόκιον 4 ο)ο τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν καὶ ἀνέλαβε νὰ τακτοποιήσῃ τὸ ὑπόλοιπον τὸ Κράτος.

Ἐπεστηρίχθη εἰς ἓνα συνέδριον ἐπαγγελματικὸν ποὺ ἐγένετο περίσιν, κύριοι, καὶ εἰς ὃ ἐκλήθη ν' ἀντιπροσωπευθῆ καὶ ὁ ἀγροτικὸς κόσμος Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐνοποιήσις τῶν χρεῶν παρὰ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς καὶ ἔκδοσις ὁμολογιῶν δυναμένων νὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς πᾶσαν σχεδὸν συναλλαγὴν. Ἀντιλαμβάνεται τις ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο δὲν θὰ ἦτο παρὰ ἓνας καθαρὸς πληθωρισμὸς μετὰς καταστρεπτικὰς συνεπειὰς του ὅστις τελικῶς θὰ ἐπεβάρυνε τὸν ἀτυχῆ ἀγρότην.

Ἡ πρότασις τοῦ ὑπὸ τὸν κ. Μυλωνᾶν ἀγροτικοῦ κόμματος εἶναι ἀξία πολλοῦ ἐνδιαφέροντος. Θὰ ἤθελα μόνον ἢ πρότασίς του νὰ ἦτο εἰς ὁρισμένα σημεῖα κάπως ριζοσπαστικωτέρα. Θὰ ἤθελα διὰ τὰ χρέη τὰ συναφθέντα πρὸ πενταετίας καὶ πλέον καὶ δι' ἃ καταβάλλονται ἀνελλιπῶς οἱ τόκοι νὰ μειωθοῦν κατὰ 50ο)ο καὶ νὰ καταβληθοῦν εἰς 10 δόσεις ἄνευ τόκων, διότι ἀρκετὰ μέχρι σήμερον δι' αὐτὰ ἡ τοκογλυφία θὰ ἔχη ὀργιάσῃ καὶ θὰ ἔχη πάρῃ πλειστάκις τὰ δανεισθέντα χρήματά της πίσω. Θὰ ἤθελα καὶ διὰ τὰ χρέη διὰ τὰ ὅποια εἶναι κεφαλαιοποιημένοι οἱ τόκοι, νὰ ἐξευρεθῇ τὸ ἀγροτικὸν κεφάλαιον καὶ κεφαλαιοποιουμένων τῶν τόκων σήμερον μὲ 6ο)ο νὰ καταβληθοῦν εἰς ἀναλόγους τοκοχρεωλυτικάς δόσεις, ἂν δὲ τοῦτο εἶνε δύσκολον ἢ ἀκατόρθωτον ν' ἀφαιρεθοῦν 50 ο)ο τῶν ἤδη κεφαλαιοποιημένων ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀνατοκισμῶν τόκων καὶ νὰ καταβληθῇ εἰς ἀναλόγους δόσεις ἄνευ τόκων. Εἶναι γνωστὸν ὅτι θὰ ἔχη ὑπερτριπλασιασθῇ τὸ κεφάλαιον μὲ τοὺς ἀνατοκισμοὺς. Διὰ τ' ἄλλα χρέη ἢ τοκοχρεωλυτικὴ καταβολὴ μὲ τόκον 6—8ο)ο θὰ εἶναι ἐπαρκῆς εἰς διάστημα 5—15 ἐτῶν καὶ μὲ ἐκπτώσιν τοῦ κεφαλαίου 20—40ο)ο.

Μὲ μίαν τοιαύτην διαρρύθμισιν τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ σοβαρὰ ἀνακούφισις τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι ἠδύνατο νὰ εὐρεθῇ τρόπος ἵνα καὶ οἱ δανεισταὶ—πτωχοὶ σήμερον καὶ αὐτοὶ βιοπαλαισταὶ—ἀναλάβουν ἡμέσως τὰ δάνειά των μὲ τὴν ἀνωτέρω μείωσιν καὶ ἀνακουφισθοῦν καὶ αὐτοὶ. Οὕτω καὶ οἱ δανεισταὶ λαμβάνοντες καὶ αὐτοὶ μέρος σήμερον ἔστω τῶν δανεισθέντων—ἂν καὶ καθ' ἡμᾶς λάβουν ὑπεραρκετὰ ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τοὺς ὑπερβολικοὺς τόκους—θὰ ἰκανοποιηθοῦν. Ἡ καταβολὴ εἰς αὐτοὺς θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ τμηματικὴ ἐντὸς 2—3 ἐτῶν τὸ πολὺ, καταβαλλομένων εἰς τοὺς δανειστάς ἰδιώτας καὶ ἐπαγγελμα-

τίας τῶν ὀφειλομένων παρὰ τῶν Ἀγροτῶν διὰ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ ὑπηρεχομένης ταύτης εἰς τὰ δικαιώματα τούτων συμφώνως πρὸς ὅσα προηγουμένως ἀνετύξαμεν.

Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται ἐνίσχυσις τῶν κεφαλαίων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης. Διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἀγροτικῆς Τραπέζης θὰ δυνηθῇ ὡσαύτως νὰ χορηγηθῶσι μακροπρόθεσμα δάνεια δι' ἐγγείους βελτιώσεις καὶ αἵτινες θὰ σημάνουν τὴν ἐπαύξησιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ συνελπῶς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἀπόρροια τούτου θὰ εἶναι ἡ μείωσις τοῦ παθητικοῦ σκέλους τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου. Διότι τὸ ἰσοζύγιον τῶν πληρωμῶν (ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον καὶ ἄδηλοι πόροι) εἶναι πάντοτε ἰσοσκελισμένον. Διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ συνεπῶς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, θ' ἀνέλθῃ καὶ ἡ σημερινὴ βιωτικὴ στάθμη τοῦ Ἑλληνοῦ ἥτις, πρέπει νὰ ὁμολογησώμεν, εἶνε πολὺ χαμηλὴ.

Διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν κεφαλαίων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καθ' ἡμᾶς ὁ καλλίτερος τρόπος εἶναι ἡ μεταφορὰ τῶν καταθέσεων ἢ ποσοστοῦ τούτων τῶν Νομικῶν προσώπων δημοσίου δανείου, ἀναγκ. ἰδρυμάτων καὶ κληροδοτημάτων ἀπὸ τὰς ἄλλας Τραπέζας εἰς τὴν Ἀγροτικὴν.

Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι ὑπάρχουν νομικὰ κωλύματα ἐμποδίζοντα σήμερον τὴν μεταφορὰν τῶν ἐν λόγῳ καταθέσεων ἢ καὶ ποσοστῶν τούτων, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος διὰ ν' ἀρθοῦν τὰ ἐν λόγῳ κωλύματα.

Εἰς τί ποσὸν ἀνέρχονται αἱ καταθέσεις αὗται; Ὁμολογῶ ὅτι παρ' ὅλας τὰς καταβληθείσας προσπάθειάς δὲν κατώρθωσα νὰ ἐξακριβώσω τὸ ποσὸν ἵνα καὶ ἀναλόγως ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ ποσοστοῦ τῆς μεταφορᾶς. Οὐδεὶς γνωρίζει ἐκτὸς τῆς Ἑθνικῆς Τραπέζης ἥτις ὅμως οὐδεμίαν πληροφορίαν σχετικὴν παρέχει. Καὶ

τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸν ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἤρηνετο νὰ δώσῃ ἀκριβεῖς πληροφορίας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος περὶ τῶν καταθέσεων καὶ τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν ἀνταλλαξίμων ὀρθοδόξων Κοινοτήτων καὶ ἠναγκάσθη νὰ ψηφισθῇ καὶ τὸ 1930 ὁ Νόμος 4717 διὰ τοῦ ὁποίου ὑπεχρεοῦτο ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ν' ἀποδώσῃ ὅλα τὰ στοιχεῖα, διωκωμένων ἄλλως τῶν διοικητῶν τῆς ἐπὶ ἰδιοποιήσει. Φρονῶ ὅτι μεταφορὰ ποσοστῶν τῶν καταθέσεων τῶν νομικῶν κλπ. προσώπων ἐκ τῶν ἄλλων Τραπεζῶν εἰς τὴν Ἀγροτικὴν θὰ ἐπέφερε λαμπρὰ ἀποτελέσματα.

Ἡ ἐνίσχυσις τῶν κεφαλαίων τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζας διὰ μεταβιβάσεως ποσοστῶν 10—20ο)ο τῶν ἐπὶ προθεσμία καταθέσεων τῶν Τραπεζῶν εἰς αὐτὴν καὶ μὲ τόκον οὐχὶ ἀνώτερον 1ο)ο ἀπὸ τὸν χορηγούμενον ὑπ' αὐτῶν εἰς τοὺς καταθέτας, ὡς προτείνει ὁ ἀξιότιμος κ. Μυλωνᾶς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συνεργαζόμενοι βουλευταὶ τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος, δὲν εἶναι ἀπολύτως λυσιτελής. Ἀνεξαρτήτως ὅτι τραπεζικῶς δὲν δύναται ἡ διαφορὰ τοῦ τόκου ἔστω καὶ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ποσοστοῦ νὰ εἶναι τόσον μικρὰ 1ο)ο, ἀφοῦ γενικὰ κλπ. ἔξοδα τῶν Τραπεζῶν ἐκείνων αἰτινες ἔχουν ἐφαρμόσει τὰ συστήματα τῆς τελειότερας rationalisation ἀνέρχονται εἰς 2 ο)ο τῶν καταθέσεων καὶ συνεπῶς δὲν δύνανται νὰ δανείζουν ἐπὶ ζημία, αἱ ἐπὶ προθεσμία καταθέσεις τῶν Τραπεζῶν ἀνήρχοντο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς 3,5 δισεκ. δραχ. Ποσοστὸν λοιπὸν 10ο)ο ἦτοι 350 ἐκ. δὲν θὰ ἦτο σημαντικωτάτη ἐνίσχυσις τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζας. Μεγαλύτερον ποσοστὸν θὰ μᾶς ἔλεγον ὅτι κινδυνεύουν αἱ Τράπεζαι νὰ πτωχεύσουν μὲ διαφορὰν τόκου 1ο)ο μὲ μεγαλυτέραν πάλιν διαφορὰν τόκου, ἢ Ἀγροτικὴ Τράπεζα θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἐπαυξήσῃ τὸν τόκον τῶν δανείων τῆς πρᾶγμα πού θὰ ἦτο λίαν δυσάρεστον καὶ ἐπαχθὲς διὰ τὸν ἀγρότην.

Δέν μένει λοιπὸν καθ' ἡμᾶς παρὰ μόνον ἢ μεταφορὰ τῶν καταθέσεων ἢ ἀνάλογον ποσοστὸν τῶν νομικῶν κλπ. προσώπων.

Καταλήγων καὶ συνοψίζων τὰ λεχθέντα, κύριοι Σύεδροι, τονίζω ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπέλθῃ ἀνακούφισις τοῦ ἀγρότου ἀπὸ τὰ χρέη ποὺ τὸν βαρύνουν, ἀναστολὴ τῆς καταβολῆς τῶν δόσεων τῶν χρεῶν τῶν ἀγροτῶν προσφύγων μέχρι τοῦ διακανονισμοῦ τοῦ ἔξωτερικοῦ δημοσίου μας χρέους ὁπότε θέλει διακανονισθῆ ἢ πλήρης ἄφεςις, ἐλάφρυνσις δι' ἀφέσεως ποσοστοῦ ἐκ τῶν χρεῶν τῶν ἀγροτῶν καὶ διακανονισμὸς μικροῦ τόκου καὶ βαθμιαία τοκοχρεωλυτικὴ ἐξόφλησις. — Ἐνίσχυσις τέλος τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς μεταφορᾶς ποσοστῶν τῶν καταθέσεων τῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων καὶ κληροδοτημάτων. Ἐάν καὶ εὐχὴν αἱ ἀπόψεις α἗ται πραγματοποιηθοῦν ὑπάρχει βᾶσιμος ἢ ἐλπίς ν' ἀνατείλῃ καὶ διὰ τὸν Ἑλληνα ἀγρότην μία ἀγγὴ ἢ ὁποία θὰ προοιωνίξῃ μίαν καλλιτέραν τύχην δι' αὐτὸν καὶ τὴν χώραν μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Γιακουμογιαννάκης ἔχει τὸν λόγον.

Γ. ΓΙΑΚΟΥΜΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Κύριοι Σύεδροι.

Μ' ὅσα θὰ σᾶς πῶ, ἀντιμετωπίζω μᾶλλον τὰ ἀγροτικὰ χρέη τὰ ἰδιωτικὰ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐμπόρους Ἐπαγγελματίας, Βιοτέχνας καὶ Βιοπαλαιστὰς ὀφειλόμενα, παρὰ τὰ ἄλλα χρέη ἄλλης φύσεως.

Νομίζω πὼς τὸ Συνεδριὸν μας, ἐνδιαφέρεται δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ χρέη τῶν χωρικῶν μας.

Ἐπειδὴ διαφωνῶ πρὸς ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε ἀκουσθείσας γνώμας τόσο σιὸ τρόπο τῆς λύσεως τοῦ προβλήματος ὅσο πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς ποὺ κανένας δὲν μᾶς εἶπε πὼς εὐκολώτερον θὰ πληρωθοῦν, παρακαλῶ τοὺς κ. Συνέδρους ἐξ ὀνόματος ὁ συνεταιρισμῶν τοὺς ὁποίους ἐκ-

προσωπῶ, νὰ μὲ ἀκούσωσι μετὰ προσοχῆς στὴ ἐξέτασι τοῦ ὅλου προβλήματος.

Τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν, ὕστερα ἀπὸ τὰς τόσες περιπετειώδεις δοκιμασίαις πού ὑπέστη κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἐξελίξεώς του, ἤξιώθη τῆς ἀτυχεστέραις λύσεως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τελευταίου πενταετοῦς χρεωσασίου.

Τὸ χρεωσάσιο αὐτὸ θεράλευει τὸν πόνον ὡς τὴν μορφίνην καὶ φέρει ἢ μᾶλλον ἔφερε σὲ σύγκρουσι καὶ σὲ δυσπιστία τὸ χωρικὸ μὲ τὸν ἀστὸν ἀπὸ ἀπόψεως χρεωστικῆς πίστεως.

Ἄν τὸν ἀνεκούφισε προσωρινῶς τοῦ κατέστρεψε γιὰ πολλὰ χρόνια τὴν ἠθικὴν του πίστιν γιατί σήμερα ἐλάχιστοι εἶναι οἱ χωρικοὶ ποῦ ἔχουν πιστώσεις ἀσίων.

Δὲν ἀντιμετωπίζω ὅμως τὸ ζήτημα τούτο μονόπλευρα.

Ἐν τῇ ἐξέτασει δὲν ἐνδιαφέρομαι μόνο γιὰ τὸν ὀφειλέτην, γιατί θὰ ἦμουν ἀδικος, ἀλλὰ γιὰ τὸν δανειστήν πού εἶναι ἄξιος προστασίας, εἴτε ἀγρότης, εἴτε ἀστὸς εἶναι.

Ἀκούσατε ὅτι ἡ Κυβέρνησις σκέπτεται νὰ ρυθμίση τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν κατὰ ἓνα τρόπο ὃχι μόνο παράδοξο ἀλλὰ καὶ μὲ μίαν λύσιν γραφειοκρατικῆς μορφῆς εἰς τὴν ὁποίαν διαβλέπει τὸν ἀπὸ μηχανῆς θεὸν πού θὰ τὴν ἀπαλλάξῃ εὐκόλως καὶ ἀνωδύνως τῶν κολοσσιαίων ὑποχρεώσεων καὶ θυσιῶν ποῦ ἀπαιτεῖ ἡ ὀριστικὴ καὶ ριζικὴ λύσις τοῦ ζητήματος.

Νομίζω πὸς δὲν εἶναι ὀρθὸ καὶ κοινωνικῶς εὐεργετικὸν, πρόβλημα τοιαύτης ζωτικότητος νὰ λυθῇ μὲ τοὺς ἐλιγμούς ποῦ ἐπιδιώκεται.

Ἡ γραφειοκρατικὴ ἀσθένεια πού παραδέρνει τίς Δημόσιαις ὑπηρεσίαις θὰ προσβάλλῃ καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν τὸ νομοσχέδιο πού θὰ γίνῃ καὶ θὰ ἀνοίξῃ ἀκόμα μία πόρτα γιὰ τοὺς δικηγόρους γιὰ τὴν δῆλωσι

τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν καὶ προπαντὸς τὴν ἐπαλήθευσ-
ση ἢ ὅποια ἂν δὲν δημιουργήσῃ προστριβὰς θὰ δη-
μιουργήσῃ ἀναρχίαν καὶ δυσπιστίαν ἀκόμα καὶ ρου-
σφέτι καὶ ἔτι πλέον κομματικὴν συναλλαγὴν.

Καὶ ἐπειδὴ γίνεται λόγος κυρίως γιὰ τὸ τελευ-
ταῖον ἰσχυρὸν νομοθέτημα, γιὰτὶ ἄλλο δὲν ἔχομε
βέβαια, ἐπιβάλλεται νὰ τονισθῇ καὶ ὑπογραμμισθῇ
πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὅτι ὄχι μόνον δὲν λύει τὸ
ὄλο ζήτημα ἀλλὰ ἀπεργάζεται ἀσφαλῶς τὴν ὀριστι-
κὴν καὶ ἀνεπανόρθωτον συντριβὴν ὑπὸ τὴν ἀπα-
τηλὴν ἐντύπωσιν τῆς προστασίας.

Τὸ ζήτημα τῶν ἀγρ. χρεῶν στὴ σειρὰ τῶν μεγά-
λων Ἑλλην. προβλημάτων τοῦ ἀπασχολοῦν τὴν ἀγρο-
τικὴν τάξιν κατέχει μία ὅλως ἰδιόζουσα θέσι.

Ἐὰν μάλιστα ἐκ παραλλήλου τὸ τοιοῦτον συσχε-
τισθῇ καὶ μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι στὴ σειρὰ τῶν Ἐπαγ-
γευματικῶν—Βιοτεχνικῶν προβλημάτων καὶ διεκδι-
κῆσεων τὸ ζήτημα αὐτὸ κατέχει τὴν πρώτην, τὴν
προτίστην θέσιν, δικαίως θὰ ἐτόλμα κανεὶς νὰ τὸ
κατατάξῃ στὴ κατηγορίαν τῶν ὑποθέσεων ἐκείνων αἱ
ὅποια ἀποκαλοῦνται Ἑθνικαί.

Καὶ εἶναι τέτοιο, γιὰτὶ ἀφορᾷ τὴν ζωτικότητα ὄχι
μόνον τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ὁ ὅποιος τελεῖ ὑπὸ
τὴν διαρκῆ ἀπειλὴν τῶν διώξεων καὶ πλειστηριασμῶν
ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ, ἐμπορικοῦ καὶ βιοτε-
χνικοῦ κόσμου.

Εἶναι γνωστὸ ὑπὸ ποίας συνθήκας ἐδημιουργήθη
τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν.

Ἡ ἔλλειψις Πιστωτικοῦ ἰδρύματος δυναμένου ν'
ἀνταποκριθῇ ἐπαρκῶς εἰς τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας τῶν
γεωργῶν, ἠνάγκαζε τούτους ν' ἀκολουθοῦν τὸ δρό-
μο τοῦ ἰδιωτικοῦ δανεισμοῦ.

Οἱ Ἐπαγγελματῖαι τοὺς ἀνοίγαν πιστώσεις, δια-
πιστώσαντες ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὅτι οἱ χωρικοὶ μὰς μό-
λις συνέλεγαν τὴν παραγωγὴν τοὺς ἔσπευδαν καὶ
πλήρωναν τὰ χρεῖα τους.

Μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πρωτοφανοῦς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ τὴν ἀπροσδόκητον καταστρεπτικὴν πτώσιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἦταν φυσικὸν, οἱ χωρικοὶ παρὰ τὴν καλὴν τῶν θέλησιν καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῶν ἠθικῶν εὐθυνῶν τῆς πράξεώς των νὰ εὐρευθοῦν ἐν ἀπολύτῳ ἀδυναμίᾳ νὰ ἐκπληρώσουν τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ἀνέκυψε οἴτω ὀξύτατον, καὶ μὲ συνεπείᾳ τοῦ μακτικῆς καὶ διὰ τοὺς μὲν καὶ τοὺς δὲ, δι' ὀλόκληρον τὴν χώραν.

Στὴ ἄλυσιν τῶν μεγάλων αἰτίων τῆς κακοδαιμονίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἢ ἐκκρεμότης τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ἀπετέλεσε καὶ ἀποτελεῖ τὸν συνδετικὸν κρίκον ὅλων αὐτῶν τῶν αἰτίων, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων δὲν θὰ εἶχαν ἄλλως ἐκδηλωθῆναι τόσον ὀλέθρια καὶ τραγικά.

Κανεὶς ἄλλωστε δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ κρίσις ἀνεξαρτήτως τῆς παγκοσμίου προελεύσεώς της, θὰ ἦτο ὀλιγώτερον καταστρεπτικὴ καὶ περισσότερον ἴσως σωφρονιστικὴ δι' ὅλους τοὺς ἀλογίστως καὶ ἀνευ συστήματος ἐργαζομένους, ἐὰν δὲν εἴρισκεν πάντας ἀξιοθρηνήτως μπερδεμένους μὲ δοσοληψίας ἐστειρημένας τῶν ἀντιστοιχῶν φυσικῶν προϋποθέσεων καὶ ἐρεισμάτων, καὶ μὲ ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις δυσαναλόγους πρὸς τὴν δυναμικότητα ἐκάστου.

Ὁ τερματισμὸς τῆς ἐκκρεμότητος αὐτῆς καὶ ἡ κατὰ ἓνα ριζικὸν καὶ ὀριστικὸν τρόπον ἐπίλυσις τοῦ ζωτικωτάτου τούτου προβλήματος, δικαίως ἐκρίθη ὑφ' ὅλων τῶν τάξεων ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς ἐπιδιωκομένης ὁμαλότητος καὶ ἰσορροπίας εἰς τὴν διασαλευθεῖσαν ἰδιωτικὴν καὶ κοινωρικὴν οἰκονομίαν.

Θὰ ἦτο πλάνη νὰ πιστεύσωμεν ὅτι μέτρον παρεμφορὲς πρὸς τὸ τελευταῖον Ν. Διάταγμα—ἢ πρὸς τὰ προτεινόμενα σχέδια—λύει τὸ πρόβλημα καὶ ἀνοίγει τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν.

Βέβαια ἔπρεπε νὰ ληφθῆναι κάποια πρόνοια διότι

ἄλλως ἐκινδύνευε ὀλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ ὑπαίθρος νὰ μεταβληθῆ σ' ἓνα ἀπέραντον δημοκρατικόν καὶ ἐνδεχόμενον νὰ ἀνατραπῆ τὸ πᾶν καὶ νὰ παρασυρθοῦν ὅλοι εἰς μίαν ἄνευ προηγουμένου καταστροφῆν.

Ἡ βαθυτέρα καὶ εὐρυτέρα ἔννοια τοῦ ζητήματος τῶν ἀγρ. χρεῶν εἶναι, ἡ ἐκκαθάρισις τῆς βαρείας κληρονομίας τοῦ παρελθόντος, ἡ ὀριστικὴ ἀπαλλαγὴ τῶν γεωργῶν ἀπὸ τὰ δεσμά των, ἡ πλήρης χειραφέτησις ἀπὸ τοὺς δανειστάς, ἡ τόνωσις τῶν Ἑπαγγελματικῶν καὶ Βιοτεχνικῶν τάξεων καὶ ἡ ἐπιναφορὰ τῆς ἀπολεσθείσης πίστεως μεταξὺ χωρικῶν καὶ ἀστῶν.

Πολλοὶ προτοῦ ἀπὸ μᾶς ἀνέλαβαν τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐξερευνήσεως τοῦ ζητήματος καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν πὼς αἱ ἔρευναὶ των ἦσαν ἀρκούντως ἀποκαλυπτικαὶ ὥστε δικαίως νὰ γεννᾶται ἡ ἀπορία πὼς ἐξακολουθοῦμεν ν' ἀνεχώμεθα ἓνα ἐφιάλτην τὸν ὅποιον κρατοῦμεν πλέον ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ δὲν τολμοῦμε νὰ τὸν πνίξουμε.

Εἶναι θλιβερόν ὅτι ἐλάχιστοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι κατέλαβον μιὰ συγκεκριμένη καὶ σταθερὰ θέσιν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ὀριστικῆς καὶ ριζικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ ἐπιμένουν μὲ πίστι καὶ μὲ φανατισμὸν.

Οἱ περισσότεροι δὲν καθώρισαν ἀκόμα τὴν θέσιν των συμφωνοῦντες μὲ πᾶσαν γνώμην ἢ μὴ συμφωνοῦντες μὲ καμμίαν.

Πολλοὶ ἐγκατέλειψαν τὸ πᾶν καὶ ἐκλιπαροῦν ψυχία, καὶ ἄλλοι ζητοῦν τὸ πᾶν διὰ νὰ μὴ λάβουν τίποτε.

Θὰ ἦτο συνεπῶς μεγάλη ἡ ἀφέλειά μας νὰ νομίζουμε ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἐπιλύσουμε τὰ ζητήματά μας.

Ὅφειλομεν ἂν πιστεύουμε ὅτι πιεζόμεθα, ὅτι διαταράσσεται ἡ ἰσορροπία τῆς γεωργικῆς τῆς Ἑπαγγελματικῆς καὶ ἐθνικῆς οικονομίας, ὅτι κίνδυνοι ἐγκυμονοῦνται μεγάλοι καὶ σοβαροὶ, ὄφειλομεν νὰ κα-

ταλάβωμεν τὰς θέσεις μας, τὰ χαρακώματα μας καὶ μὲ πλήρες πρόγραμμα νὰ βαδίσωμεν πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν.

Ὁφείλομεν νὰ καθορίσωμεν τὸ πρόγραμμα μας καὶ νὰ ἐπιμένωμε μόνο ἐπ' αὐτοῦ, μὴ δεχόμενοι καμμίαν ἄλλην λύσιν ἢ ὅποια κατ' οὐδὲν θὰ ὠφελήσῃ ἢ εἰς τὴν παρέλκευσιν καὶ τὴν περιπλοκὴν τοῦ ζητήματος.

Γιὰ μᾶς τὸ ζήτημα τῶν ἀγρ. χρεῶν δὲν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλῳ του οὔτε ἓνα γόρδιον δεσμὸν οὔτε καὶ κανένα λαβίρυνθον ὅπως καὶ ἐπίτηδες θέλουν νὰ τὸ παραστήσουν γιὰ νὰ συσκοτίζουν τὰ πράγματα. Γιὰ μᾶς τοῦτο εἶναι ζήτημα πρωτοβουλίας, ἀποφασιστικότητος, καὶ λίγης γενναιοφροσύνης τὴν ὅποιαν ἂν δὲν τὴν ἔχωμεν κατὰ παρομοίας κρίσιμους στιγμὰς θὰ τραβήξουμε τὰ μαλλιά μας ἀργότερα ὅποτε θὰ εἶναι ἀργά.

—Τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ὑποβάλλει στὸν μελετητὴ ἐφαρμοσίμους λύσεις ἀρκεῖ νὰ εἶναι αὐτὸς εὐσυνείδητος καὶ εἰλικρινὴς καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ μπλέξῃ μέσα σὲ γραφειοκρατικὰς ἀοριστολογίας καὶ εἰς μπερδεμένους συλλογισμοὺς ὅπου ὁ ἀμύητος τὰ χάνει κυριολεκτικῶς.

Εἰλικρινεῖς καὶ εὐσυνείδητοι μελετηταὶ τοῦ ζητήματος, δικαιούμεθα νὰ τονίσωμεν ὅτι κακῶς αἱ Κυβερνήσεις τὸ θεωροῦν ἀνώτερο τῶν δυνάμεών των, ἀδικαιολογητῶς δὲ παρατείνουν τὴν ἐκκρεμοτήτά του, ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ οἰκονομικῆ καὶ ἠθικῆ τῆς χώρας.

Καὶ ἐξ ὧν ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἀφορᾷ μίαν μόνο τάξιν ἀλλὰ πολλὰς μαζὶ καὶ ἐπιβάλλεται ὡς ἐκ τούτου ἡ λύσις του νὰ μὴ εἶναι μονόπλευρος καὶ ἑτεροβαρῆς, ἀλλὰ νὰ περιλάβῃ ὅλας τὰς ἀπόψεις καὶ ὅλα τὰ συμφέροντα οὕτως ὥστε νὰ παρακαμφοῦν ὅλες ἡ δυσχέρειες καὶ πανταχόθεν νὰ συνιστᾶται καὶ ὑποβοηθεῖται ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἐφαρμογὴ τῆς.

Διὰ τοῦτο θελήσαντες νὰ φέρωμεν ἐνώπιον τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀγρ. τάξης μίαν λύσιν, ἓνα σχέδιον, τρόπον τινὰ ὅπου διαγράφονται αἱ ἀπόψεις μας καὶ καθορίζεται ἡ θέσις μας, ἐσφυγομετρήσαμεν ὅπως πρέπει τὴν κατάστασιν, ἐβολιδοσκοπίσαμε ὅλα τὰ μέρη καὶ ὅλας τὰς ἐνδιαφερομένας τάξεις, οὕτως ὥστε ἡ λύσις μας νὰ εἶναι ἀρκούντως ψυχολογημένη καὶ θετικώτατα ἐφαρμόσιμος. Τὸ νομοσχέδιον δὲν λύει τὸ ζήτημα ἀλλὰ κρύβει καὶ μέσα του ἓνα ἐμφύλιο πόλεμο ὑπὸ τὴν σκέπη τοῦ νόμου ὃ ὁποῖος ὅταν σχίσῃ τὸν πέπλον καὶ ἐκσπάσῃ, θὰ προκαλέσῃ ρήγματα στὴ Κοινωνικὴ ζωὴ καὶ θ' ἀνατρέψῃ καὶ τὸν στοιχειώδη ρυθμὸ στὴ ὁμαλὴ ἐξέλιξι τῶν γεωργικῶν καὶ ἐπιγγελματικῶν προβλημάτων. Ἐκεῖνο ἀκόμα πού διεπιστώσαμε εἶναι ὅτι τὰ πράγματα ἔχουν ὠριμάσει.

Καὶ ἐκεῖνο πού ὑπολείπεται εἶναι ὁ ἐλάχιστος χρόνος ὅπως δι' ἐπικαίρων λύσεων προληφθῶν λύσεις τρομακτικῶν διαιστάσεων καὶ ὀλεθρίων συνεπειῶν.

Ἄς προχωρήσωμεν λοιπὸν στὶς ριζικὰς λύσεις βέβαιαι τῶν ὁποίων θ' ἀνακουφισθῇ ὁ λαὸς καὶ θὰ σπάσουν συγχρόνως τὰ δεσμά του.

Τὰ ἀγροτικὰ χρεῖα ἀνέρχονται κατ' ἄλλους σὲ 8 δισεκ. κατ' ἄλλους σὲ 4 κατ' ἄλλους σὲ 6 δισεκατ. δραχμὰς.

Ἐμεῖς ἄς πάρουμε ἓνα μέσο ὄρο καὶ ἄς ὑπολογίσουμε πὼς ἀνέρχονται σὲ 6 δισεκ. δρ. Ὑπὸ τὰς παρούσας οἰκονομικὰς περιστάσεις πού διέρχεται τὸ κράτος πού παρεσύρθη στὴ πτώχευσι καὶ στὴ χρεωκοπία ἀπὸ μία ἀλλόφρονα πολιτικὴ, δὲν τολμοῦμεν νὰ ζητήσουμε νὰ ἐπιβαρυνθῇ ἔστω καὶ κατὰ τι στὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ὅπως ἐγινε ἀλλοῦ, στὴ Ρουμανία.

Ἐν τούτοις εἶναι δυνατὸ τὸ ζήτημα νὰ λυθῇ χωρὶς τὸ παράπαν νὰ διαταραχθῇ ὁ προϋπολογι-

σμός όταν ενδιαφερόμενες τάξεις τὸ τονίσουν καὶ τὸ ἐπιβάλουν.

Ἄλλὰ, ὀφείλομεν νὰ δηλώσωμεν ἀπερίφραστα πὼς τὰ μεγάλα προβλήματα ὅταν πέρνουν ριζικὲς λύσεις δὲν παρουσιάζουν μόνον τὰς εὐχαρίστους πλευρὰς ἀλλὰ καὶ τὰς δυσαρέστους.

Πρέπει ὅμως νὰ εἶνε περισσότερα κατὰ πολὺ τὰ καλὰ ἀπὸ τὰ κακὰ.

Ὅσοι θὰ ὑποστοῦν σήμερα ζημίας ἄς σκεφθοῦν πὼς καὶ αὐτοὶ δὲν εἶναι ἀμέτοχοι τῶν συνεπειῶν αὐτῶν.

Ὅσοι ἔχουν νὰ λαμβάνουν χρήματα ἄς μὴ βιαστοῦν νὰ τὰ λάβουν, ἂν θέλουν νὰ τὰ λάβουν.

Ὅφείλουν οἱ δανεισταὶ νὰ ὑποστοῦν θυσίας γιατί χωρὶς αὐτὰς οὔτε αὐτοὶ θὰ εἰσπράξουν οὔτε καὶ μεῖς θ' ἀνεχθοῦμε νὰ πεθάνουμε ἀπὸ τὴ πείνα ἢ νὰ μᾶς πάρουν τὴν πατρομητρικὴ μας κληρονομία γιὰ μιὰ ἐξευτελισμένη ἀπαίτησι ἢ γιὰ ἓνα τοκογλυφικὸ Δάνειο.

Καὶ ἡ πρώτη λύσις ποὺ προβλέπει τὸ σχέδιο ποὺ εἰσηγοῦμαι εἶναι ἡ περικοπὴ τῶν 500)ο ἐκ τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν.

Εἰσηγοῦμαι τὴν περικοπὴν τῶν 500)ο καὶ δὲν εἰσηγοῦμαι τὴν Σεισάχθεια ὄχι γιατί φοβοῦμαι νὰ μὴ νομισθῶ ἀριστερός, ἀλλὰ γιατί πιστεύω πὼς ὅταν στὴ χώρα μας ἰσχύσῃ μία ἔντονος ἀγροτικὴ Πολιτικὴ μὲ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἀπὸ τοὺς καταθλιπτικὸς φόρους καὶ μὲ τὴν προστασίαν τούτων, ὁ χωρικὸς μας σὲ σύντομο χρόνον θὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του.

Ἡ διαγραφὴ τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν στὸ ἡμῶν εἶναι ἡ ἐπιεικεστέρα λύσις γιὰ τοὺς Ἑλληνας δανειστάς.

Στὴ Βουλγαρία καὶ στὴ Ρουμανία διεγράφησαν στὸ ἡμῶν ἐνῶ ἀσυγκρίτως ἡ ζωὴ τῶν χωρικῶν ἐ-

κεῖ εἶναι πῶς καλλιτέρα καὶ τοῦτο ἐξάγεται ἀπὸ τὰ φορολογικὰ βάρη τῶν κρατῶν αὐτῶν.

Καὶ ἴδου αὐτά:

Τὰ δημόσια βάρη τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος ἀποροφοῦν:

Εἰς τὴν Ἑλλάδα	τὰ	30)ο		
»	»	Ρουμανίαν	»	17)ο
»	»	Βουλγαρίαν	»	13)ο
»	»	Σερβίαν	»	13)ο

Τὸ Βάρος τοῦ Δημοσίου χρέους κατὰ κεφαλὴν εἶνε:

Εἰς τὴν Ἑλλάδα	δολλάρ.	79		
»	»	Βουλγαρίαν	»	51
»	»	Ρουμανίαν	»	39
»	»	Σερβίαν	»	49

Ἄκόμα γιὰ νὰ πεισθῆτε ὅτι ὁ Ἕλλην Φορολογούμενος: εἶναι ἓνας πτωχὸς Προλετᾶριος ἀναφέρω ὅτι γιὰ νὰ ζῆσθαι τοῦ μένει καθαρὸ εἰσόδημα τὸ χρόνο 4400 δραχμᾶς ὁ Ἀμερικανὸς ἔχει καθαρὸ εἰσόδημα 35.597 καὶ πληρώνει 4112 δρ.

Ὁ Ἄγγλος πληρώνει 6 445 ἐπὶ εἰσοδ. 22661 ὁ Γάλλος πληρώνει 3034 εἰσοδ. 13983.

Καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτὰ πὺν ἀποδεικνύονται μὲ ἀριθμούς καὶ ἀναμφισβήτητα γεγονότα νομίζω πὺς ἡ διαγραφὴ στὸ ἡμισυ ἐπιβάλλεται.

Καὶ τώρα πὺς θὰ πληρωθοῦν;

Στὴ Ἐθνικὴ Τράπεζα ὑπάρχουν αἱ καταθέσεις τῶν νομικῶν προσώπων, χρήματα πὺν εἶνε βαλμένα μὲ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ καὶ πὺν πρέπει νὰ διακηρῶξω στὴν εὐρεῖα αὐτὴ ἀγροτικὴ αἴθουσα πὺς τὰ χρήματα αὐτὰ τὰ ἐκμεταλλεύεται ἡ τράπεζα γιὰ λογαριασμὸ πέντε—δέκα κεφαλαιούχων της, ἀσύστολα, ἀδιάντροπα ἀφοῦ πληρώνει ἓνα ἐλάχιστο τόκο καὶ τὰ τοκίζει μὲ ὑπέρογκον τοιοῦτον.

Τὰ χρήματα αὐτὰ πρέπει νὰ παρθοῦν καὶ νὰ δια-

θοῦν γιὰ τὴν ἐνοποίηση τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν.

Καὶ δὲν εἶνε λίγα. Εἶνε 3.000.000.000 φράγκα.

Μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ λύομεν τὸ Ἀγροτικὸ ζήτημα περίφημα καὶ ἀποτρέπομεν τὴν Κοινωνικὴν ἀνατροπὴν.

Τὸ ξέρουμε πὼς ὅλες ἡ Κυβερνήσεις ποὺ διευθύνονται οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὴ τράπεζα αὐτὴ καὶ ποὺ οἱ ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν προσλαμβάνονται πάντοτε ἀπὸ τὰ πολυτελῆ μάρμαρινα Σαλόνια τῆς πὼς δὲν θὰ θελήσουν εὐκόλα νὰ τὸ κάμουν.

Ἄλλὰ, ἄλλο τόσο θὰ ἀποδειχθῇ ὁ λαὸς ὅτι εἶναι ἄξιος νὰ ζήσῃ ἂν κατωρθώσῃ νὰ τὸ ἐπιβάλῃ.

Κι' ἂν ἀκόμα τὰ χρήματα αὐτὰ δὲν φθάσουν ἄς ἀναγκαστοῦν 5—10 τράπεζαι ποὺ ἀρκετὰ ἔχουν κερδίσει ἀπὸ τὴ πλάτη τοῦ λαοῦ, νὰ προσφέρουν ἓνα ποσὸ ἀπὸ τὸ Ἀποθεματικὸ τους κεφάλαιο.

Ἄς διοχετευθοῦν τὰ χρήματα αὐτὰ στὴν ἀγροτικὴν τράπεζα καὶ ἄς προσκληθοῦν καὶ οἱ ὀφειλέται νὰ καταθέσουν τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ὑποχρεώσεις των.

Ἄς λάβουν οἱ ἔχοντες νὰ λάβωσι τὸ ἥμισυ τῆς ὀφειλῆς των, ἄς πάρουν τὰ χρήματα τους, ἄς τὰ καταθέσουν ἀπ' ἐδῶ καὶ στὸ ἐξῆς σὲ παραγωγικὰς ἐργασίας μὲ λίγο κέρδος ἀλλὰ μὲ τὴ βεβαιότητα πὼς δὲν θὰ ξαναγαθοῦν γιὰτὶ οἱ μεγάλοι τόκοι ἔχουν καὶ μεγάλους κινδύνους.

Ἄς τραβήξουν καὶ οἱ ὀφειλέτες τὸ δρόμο πρὸς τὸ χωριὸ τους καὶ ἀμέριμνοι ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις—ξέγνοιαστοι ἀπὸ κοινοποίηση ἀγωγῶν καὶ ἐπιταγῶν, πλειστηριασμῶν καὶ φυλακίσεων ἄς ἐπιδοθῶσι στὸ ἔργο τους ἔχοντες πάντοτε ὑπ' ὄψιν τους ὅτι σιὴ λῆξι κάθε ἐτησίας δόσεως στὴν ἀγροτικὴ Τράπεζα πρέπει νὰ φανοῦν συνεπεῖς.

Τοῦτο μόνον ἔχω ἀκόμη ὑποχρέωσιν νὰ εἶπω.

Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ τὸ ἀντιμετωπίσουμε χωρὶς καρδιὰ ἢ μᾶλλον μὲ σκληρὴ καρδιὰ καὶ μὲ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονή.

Πρέπει νὰ ἐπιμείνωμε μέχοι τέλουζ.

Ὅταν γνωρίζουμε καὶ ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ὁ λόρδος δὲν κάνει ἐργατικὴ πολιτικὴ, δὲν θὰ πρέπη νὰ παραγνωρίσωμεν ὅτι οἱ τοκογλύφοι καὶ τραπεζίτες δὲν θὰ κάμουν ἀγροτικὴν τοιαύτην.

Γιαὐτὸ πρέπει νὰ πάρουμε ἀπόφασι πὼς τὰ ζητήματα μας ἀφοῦ εἶναι δίκαια, ἠθικὰ ἄς εἶναι καὶ παράνομα πρέπει νὰ τὰ ἐπιβάλλωμεν.

Ἐχουμε τὴ δύναμι νὰ ἐπιβληθοῦμε σὲ 5—10 ἔκμεταλλευτὰς κ' ὅταν τὸ θελήσουμε θὰ τὸ κατωρθώσωμε.

Εὔχομαι, κανεὶς νὰ μὴ προδώσῃ τὸν ἀγῶνα, καὶ ὅλοι νὰ φανοῦμε τίμιοι σὲ ὅ,τι πιστεύουμε καὶ σ' ὅ,τι διακηρύττομε.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Εὐτυχῶς οἱ καιροὶ μετεβλήθησαν. Ὅντως ὑπῆρχεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ δανεισταὶ ἦσαν ἀμείλικτοι κατὰ τῶν ὀφειλετῶν καὶ ἄντως ἐπεδείχθη μίᾳ ἀγριότης ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐχαρακτηρίσθη ὡς χρεωκόπος. Ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων, ἡ οἰκονομικὴ κρίσις, ἡ ὑποτίμησις τῶν νομισμάτων, ἡ ἀνατροπὴ τῶν οἰκονομικῶν ὄρων, ἐπεισαν ἀπαξάπαντας ὅτι πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἀναπροσαρμογὴ τῶν χρεῶν πρὸς τὰς μεταβληθείσας οἰκονομικὰς συνθήκας. Αὐτὴ ἡ ἀρχὴ ἢ ὁποῖα δειλὰ ἐρρίφθη εἰς τινα κράτη, ἐγινεν ἀλήθεια καὶ ἐπεκράτησε. Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἐπωφεληθῇ αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης τῆς Διεθνoῦς, τίποτε ἄλλο δὲν θὰ πράξῃ ἀπὸ τοῦ νὰ προσαρμοσθῇ εἰς μίαν ἀλήθειαν ἀναγνωρισθεῖσαν ἤδη. Δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ ἀνακουφισθῇ ὀλίγον ἀπὸ τὰ δυσβάστακτα βάρη τοῦ πολέμου, ὅπως εἶνε οἱ πρόσφυγες...

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Διὰ τὸ 25 ο)ο, θὰ εἶνε ἐπιβάρυνσις 750 ἑκατομ. εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Ἡ ζημία θὰ εἶνε μικρὰ διὰ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν διότι ὑφίστανται ἐλάχιστοι...

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Νὰ κάμετε μίαν ἐπιφύλαξιν καὶ σεῖς κ. Μυλωνᾶ.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Οἱ πρόσφυγες ἐχρεώθησαν σχεδὸν εἰς τὴν πραγματικὴν τιμὴν, ἐνῶ αἱ ἀπαλλοτριώσεις ἔγιναν εἰς τιμὰς ἐξευτελιστικὰς καὶ τοῦτο διότι ἔγιναν μὲ τιμὰς ἀρτίας δραχμῆς, μετὰ δὲ τὴν ἀποτίμησιν, θὰ καταβληθῇ τὸ ποσόν. Ἦδη ἐκ τῆς ὑποτιμῆσεως τῆς δραχμῆς ἔχουν τεραστίαν ἀνακούφισιν. Ἡ μεγαλύτερα διαφορὰ εἶνε ἡ ἐξῆς: Ὅτι οἱ πρόσφυγες νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ μὴ ἐπιβαρυνθοῦν μὲ τὰ ἔξοδα τῆς ἐγκαταστάσεώς των καὶ δι' ἓνα ἄλλον λόγον. Εἶνε θύματα πολέμου. Ἦλθον ἐδῶ χωρὶς νὰ τὸ θέλουν. Τὰ ἔξοδα τῆς πρώτης στέγης των θὰ τὰ πληρώσουν αὐτοὶ; εἰς ἄλλα Κράτη ἐλύθη ὑπὲρ αὐτῶν τὸ ζήτημα. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐγένετο ἀποκατάστασις τῶν ζημιῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ τὰ πάρῃ διὰ τῶν ἀποζημιώσεων.

Ν. ΣΕΡΓΕΝΤΑΝΗΣ. Ὅταν ἐγένετο ἡ ἀποκατάστασις προσφύγων εἰς τὸν Νομὸν Χανίων, εἰς μερικὰ ἀπομεμακρυσμένα μέρη ἐγκατεστάθησαν καὶ ἐντόπιοι. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀπαλλοτριώσεων νὰ πᾶνε καὶ αὐτοὶ.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Ἦναγκάσθη τὸ Ἑλλήν. Κράτος νὰ κάμῃ νόμον καὶ νὰ πῆ: Πόσα εἶνε τὰ ποσὰ τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τῆς Μ. Ἀσίας; Θὰ τὰ πάγῃ εἰς τὸ...

Γ. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ (Βουλευτῆς) Πόλλαι καταθέσεις εἶνε εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν δυνάμει διαθηκῶν διαθετῶν.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ. Δὲν θὰ σᾶς ἀναπτύξω βέβαια τὰ τῆς Ἀγροτικῆς πίστεως, ἀλλὰ ξέρετε τὴν ἀνάγκην ποὺ αἰσθάνεται ὁ γεωργὸς εἰς ὠρισμένας περιόδους; ἀνάγκην ἐνισχύσεως ὑλικῆς ὥστε ν' ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς ἀνάγκας του. Αἱ ἀνάγκαι εἶνε τόσον μεγαλύτεραι ὅσον ἡ οἰκονομία ἐμποροποιεῖται. Εἶδι-

κῶς εἰς τὴν Κρήτην ὅπου δὲν ἔχομε τὸ σύστημα τῆς κλειστῆς οἰκονομίας, ὅπου ὁ παραγωγὸς παράγει διὰ τὴν ἀγορὰν, τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς πίστεως εἶνε σπουδαιότατον.

Ἔρχομαι εἰς τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις τὰς ὁποίας εἶχα εἰσηγηθῆ εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Ἀμπελακίων καὶ τὰς ὁποίας ἀπεδέχθη τοῦτο, καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τὰς ἀποδεχθῆ καὶ τὸ Παγκρήτιον Συνέδριον, ὄχι μόνον διότι εἶνε ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι εἶχον μελετηθῆ ἀπὸ καιροῦ, ἀλλὰ διότι τὰ ζητήματα τῆς πίστεως δὲν πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν μόνον τοπικῶς, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν γενικῶς. Διότι πρόκειται διὰ μεταφορὰν κεφαλαίων ἀπὸ μίαν περιφέρειαν εἰς ἄλλην, ἀφοῦ ὁ χρόνος τῆς χορηγήσεως δὲν συμπίπτει εἰς ὅλας τὰς περιφέρειάς καὶ ἀφοῦ ἡ Ἀγροτ. Τράπεζα ἀνέλαβε τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς Ἀγροτικῆς πίστεως εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ εἰς κράτη ὅπου τὰ κοινωλῆ Ταμεῖα..(ἀναγιγνώσκει τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου Ἀμπελακίων).

Αὐτὰ εἶνε τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξε τὸ συνέδριον τῶν Ἀμπελακίων καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα νομίζω, ὅτι δὲν μπορούμε νὰ ἀπομακρυνθῶμε. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε ἐπίσης νὰ ἐπιμείνω ἐπὶ ἐνὸς ἀκόμη σημείου.

Τὰ δάνεια διαιροῦνται εἰς δάνεια βελτιώσεως καὶ δάνεια καλλιεργητικά. Τὰ καλλιεργητικά δὲν ἔχουν κανένα ἄλλον σκοπὸν, παρὰ νὰ συντηρήσουν τὸν ἀγρότην ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ νέα ἐσοδεία. Πρόκειται περὶ δανείων συντηρήσεως..

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Πληρώνει τοὺς ἐργάτας του..

ΣΠ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Πληρώνει τὸν ἑαυτὸν του.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ. Νομίζομεν ὅτι ἡ κατηγορία αὐτὴ τῶν προσώπων πού λαμβάνουν καλλιεργητικὰ δάνεια, εἶνε ἡ κατηγορία διὰ τὴν ὁποίαν τὸ Κράτος πρέπει νὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν πρόνοιαν. Διότι οἱ

ἄλλοι (δάνεια βελτιώσεως) εἴτε θὰ εἶνε ἐπιστήμονες εἴτε θὰ ἔχουν ἄλλο ἐπάγγελμα καὶ θὰ μποροῦν νὰ εὗρουν τὰ χρήματα πού τοὺς χρειάζονται. Αὐτὴν τὴν κατηγορίαν ἐπιδιώκομεν νὰ τονώσωμεν, δηλαδὴ μόνον τοὺς λαβόντας καλλιεργητικὰ δάνεια, ἥτοι δάνεια συντηρήσεως. Καταντοῦμε νὰ ἐξοδεύωμε τὸ μεγαλύτερον τῶν κεφαλαίων διὰ δάνεια καταναλώσεως, ἐνῶ θέλομε νὰ αὐξήσωμε τὰ δάνεια τὰ παραγωγικὰ ὥστε νὰ αὐξήσωμε τὸ εἰσόδημα. Ἡ Ἀγροτικὴ Τραπεζα ἤρχισε νὰ δίδῃ δάνεια βελτιώσεως, ἕνα 2 ἢ 3ο τοῦ ὅλου κεφαλαίου τῶν χορηγουμένων δανείων. Προβάλλεται ἀμέσως τὸ ἐρώτημα: τὴν στιγμήν πού ὁ ἄλλος ἔχει ἀνάγκην συντηρήσεως, μποροῦμε νὰ ἀποβλέψωμε εἰς τὸ μέλλον καὶ ὄχι εἰς τὸ παρὸν; ἔδῳ παρουσιάζεται ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως τῶν κεφαλαίων τῆς τραπέζης, ἀνάγκη διὰ τὴν ὁποίαν ὑποβάλλει ὁ κ. Μυλωνᾶς καὶ οἱ συνεργαζόμενοι βουλευταὶ πρότασιν Νόμου προβάλλοντες ὅτι θὰ δύναται νὰ ἐξοικονομηθῇ ποσὸν 800.000.000. δρ. τὸ ὁποῖον θὰ διατίθεται δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν.

Ἔχομεν ὑπ' ὄψει μας ὅτι ἕνα χρόνον καλῆς ἐσοδείας τὰ καλλιεργητικὰ δάνεια θὰ περιορισθοῦν διότι ὁ γεωργὸς θὰ ἔχη τ' ἀπαιτούμενα χρήματα νὰ ζήσει καὶ θὰ ἐνισχύσῃ τὴν μακροπρόθεσμον καὶ μεσόπρόθεσμον πίστιν. Διότι ἂν δὲν αὐξηθῇ τὸ μέσον εἰσόδημα τοῦ γεωργοῦ ὁ ὁποῖος ἔχει πίεσιν τὰς ἀνάγκας του ἕνεκα τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν, δὲν θὰ μπορέσῃ οὔτε ἡ γεωργία νὰ προδεύσῃ, οὔτε ἡ στάθμη τοῦ ἀγρότου νὰ ἐψωθῇ.

Γι' αὐτὸ νομίζω θα μεταξὺ τῶν πρώτων θεμάτων τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ζητήσωμεν τὴν ἀποδοχὴν ἐκ μέρους τῆς Ἀγροτ. Τραπέζης εἶνε καὶ τὸ ζήτημα τῆς χορηγήσεως μακροπρόθεσμων δανείων βελτιώσεως, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ γεωργὸς θὰ παύσῃ πλέον νὰ προχωρῇ βῆμα πρὸς βῆμα, ἀλλὰ θὰ μπορέσῃ νὰ προδεύσῃ εἰς τὸν δρόμον τῶν παραγωγικῶν. Ἄλλ' ἀμέσως, Κύριοι, μαζί

μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀγροτικῆς πίστεως συνέχεται καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸ μέλλον ἂν δὲν ξεκαθαρισθῇ ἢ μέχρι τοῦδε κατάστασις τὴν ὁποίαν μᾶς ἐκληροδότησεν ἢ μὴ ὑπαρξίς ἐιδικοῦ πιστωτικοῦ ἰδρύματος καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ τριετῆς κακῆ ἐσοδεία ποῦ εἶχαμε κυρίως εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα.

Δι' αὐτὸ προτείνομεν τὴν λήμιν ὀρισμένων μέτρων χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὴν γνώμην ὅτι μόνον αὐτὰ ἐνδείκνυνται, ἀλλὰ εἶνε τὰ ἀμέσως δυνάμενα νὰ ἐφαρμοσθῶν καὶ νὰ δώσουν ἀποτελέσματα.

Ἐδῶ εἰς τὴν Κρήτην ὅπου ἓνα μέγα μέρος τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου ἔχει ἀποκατασταθῆ, γεννᾶται τὸ ζήτημα τῶν προσφυγικῶν χρεῶν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ὅμοιον μὲ τὸ ἄλλο ζήτημα. Οἱ πρόσφυγες ἔχουν νὰ πάρουν μίαν ἀποζημίωσιν. Ἐναντι αὐτῆς τοὺς ἐχορήγησαν 20 0)0. Πῶς ἔρχεται τῶρα τὸ Κράτος νὰ τοὺς πῇ; Σᾶς ἔδωσα 200)0 ἔναντι αὐτῶν ποῦ αἰς χρεωστῶ, καὶ νὰ μοῦ δώσετε 1000)0 ἀπ' ὅ,τι μοῦ χρεωστᾶτε;

Γι' αὐτὸ ἐζητήσαμεν τὴν διαγραφὴν τῶν χρεῶν αὐτῶν, διότι δὲν εἶνε ἠθικὸν νὰ ζητοῦνται ἐκ μέρους ἐκείνου ποῦ περιορίζει τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πρόσφυγος ἐφόσον μάλιστα καὶ οἱ πρόσφυγες δὲν ἔχουν νὰ πληρώσουν τὰ χρέη ταῦτα τὰ ὁποῖα ἀνέρχονται εἰς 3 12 περίπου δισεκατομμύρια.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Εἶνε περὶ τὰ ὃ δισεκατομμύρια.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ. Ἀναλογοῦν 1500 δρ. ἑτησίως διὰ κάθε προσφυγικὴν οἰκογένειαν. Δεδομένου δὲ διὰ τὸ μέσον εἰσόδημα τῆς οἰκογενείας εἶνε χαμηλόν, εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ πληρώσουν.

Διὰ τὴν διαγραφὴν τῶν χρεῶν ἔχει κατατεθῆ νομοσχέδιον. Δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ τὰς ἄλλας διτάξεις αὐτοῦ, διὰ τὰ χρέη ἐξ ἀπαλλοτριώσεως κτημάτων διότι δὲν ἐνδιαφέρουν τὴν Κρήτην.

Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὸ ζήτημα τῶν χρεῶν πρὸς τὴν Τράπεζαν καὶ τῶν χρεῶν πρὸς ἰδιώτας. Διὰ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν, περιελάβομεν εἰδικὰς διατάξεις αἱ ὁποῖαι προβλέπουσιν τὴν εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων πρὸς αὐτὴν χρεῶν. Διότι ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι καὶ συμφέρον τοῦ γεωργοῦ εἶνε νὰ ἐνισχύῃ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν διότι ἀπ' αὐτὴν πάλιν θὰ εὔρη ἐνίσχυσιν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον τῆς κοινωνίας ἢ ὁποῖα δὲν εἶνε ὄργανισμὸς ποῦ μοιράζει ποσοστὰ, ἀλλὰ φροντίζει διὰ τὴν παραγωγὴν.

Μᾶς εἶπεν ὁ κ. Δημητρακάκης ὅτι προκειμένον περὶ θεομηنيῶν ἢ Τράπεζα δὲν ζητεῖ τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων εἰς αὐτὴν. Τὸ Καταστατικὸν τῆς Τραπέζης ἀπαγορεύει τὴν μετατροπὴν τῶν ὀφειλομένων εἰς μακροπρόθεσμα δάνεια, δι' ὃ ζητοῦμε νὰ τροποποιήσωμεν αὐτὴν τὴν διάταξιν. Δὲν ξέρετε τί ὑποφέρει ὁ ἀγρότης ὅταν ἔχη ἀνοικτούς λ)σμούς καὶ δὲν μπορεῖ κἄν νὰ εὔρη εἰς τὴν ἀγορὰν τὰ ἀναγκαιούσας πιστώσεις. Πολλοὶ Διευθυνταὶ Ὑ)των εἶναι ἄρκετὰ ἐχέφρονες ὥστε νὰ ἐφαρμόζουσι αὐτὸ τὸ μέτρον. Θέλομεν ὁμως νὰ κατοχυρωθῇ καὶ νομικῶς.

Τὰ χρεῖα πρὸς ἰδιώτας εἶνε δύο εἰδῶν. Εἶνε τὰ τοκογλυφικὰ καὶ τὰ μὴ τοκογλυφικὰ τοιαῦτα. Διὰ τὰ πρῶτα ἀπαιτεῖται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου. Ὅταν ἐφαρμοσθῇ ὁ Νόμος περὶ τοκογλυφίας, τὰ πλεῖστα τῶν χρεῶν θὰ διαγραφοῦν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ξέρομεν τὴν δυσκολίαν τῶν ἀποδείξεων, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τὰ παραπέμψουσι ἔστω καὶ εἰς μονομελῆ δικαστήρια ἢ ἔστω καὶ ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου μὲ μίαν ἀπλὴν δήλωσιν, ὅπως λέγει ὁ Ρουμανικὸς Νόμος διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὴν διαδικασίαν ἢ ὁποῖα στοιχίζει. Ἐβάλαμεν εἰς τὸ νομοσχέδιον διάταξιν ὅπως μειωθοῦν κατὰ 300)ο. Εἰς τὴν Ρουμανίαν, ποῦ εἶχα ὑπάγῃ πέρουσι, ὅταν ἐγύρισα καὶ ὅλα τὰ βαλκανικὰ Κράτη, διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ μέτρα ποῦ ἔλιβαν αὐτὰ, προκειμένον νὰ βελτιώσωμεν τὴν κατάστασιν τῶν ἀγροτῶν,

εἰς τὴν Ρουμανίαν λέγω, ὁ νῦν μὴ ἰσχύων Νόμος, διότι ἐθεωρήθη ἀντισυνταγματικὸς—αὐτὸς εἶνε ὁ τέταρτος κατὰ σειράν Νόμος ὁποῖος ἴσχυσε διὰ τὰ Ἄγροτικά χρέη, πράγματι ὁμως ἔχει χορηγηθῆ ἡ χρεωστικάκον—λέγει ὅτι κάθε χωρικὸς ὑποχρεοῦται νὰ προσέλθῃ ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ὁ ὁποῖος ἐξετάζει τὴν φερεγγυότητα αὐτοῦ καὶ τοῦ δανειστοῦ καὶ ἀποφασίζει διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους. Ὁ εἰρηνοδίκης εἰς πολλὰς περιφερείας εἶχε 40000 αἰτήσεις καὶ συνελπῶς ὁ Νόμος κατέστη ἀνεφάρμοστος.

Ἡμεῖς ἐλάβομεν ἀποψιν, ἴσως ἀδίκον, ἴσως αὐθαίρετον πῖντως ὁμως πραγματοποιησίμῳ. Ἐλέχθη ὅτι τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ζητοῦμεν ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἄγρ. Τραπεζῆς, μποροῦν νὰ θίξουν τὰς ἄλλας Τραπεζάς. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σᾶς εἶπω ὅτι δὲν ξέρω τί ἐξοδα παρουσιάζουν αἱ Τράπεζαι, ξέρω ὁμως ὅτι αἱ Τράπεζαι μετέρχονται πολιτικὴν ὄχι καθαρῶς τραπεζικὴν, ἀλλὰ πολιτικὴν γενικωτέρας φύσεως, ἢ ὁποῖα ἠῦξησε περιέργως τὰ ἐξοδά των. Ἐγὼ παρατηρήσῃ—καὶ εἶναι τοῦτο γνωστὸν—ὅτι εἰς ἄλλα κράτη τοῦ Κόσμου, ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ τόκου καταθέσεως καὶ τοῦ τόκου ἀναλήψεως χρημάτων εἶνε 2ο)ο. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχομεν δώση διαφορὰν 7ο)ο, σχεδὸν τετραπλυσίαν. Αὐτὸ εἶνε ἓνα ζήτημα πολὺ σοβαρὸν, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε ν' ἀπασχολήσῃ γενικώτερον τὴν πολιτείαν, διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ αὐτὴ ἢ κατάστασις ἢ ὁποῖα ἐπιβαρύνει ὅλους τοὺς παραγωγούς.

ΣΤ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ. Εἶνε εὐεξήγητον. Ἡ Κρεντι Λυοναὶ ἡ μεγαλυτέρα Τράπεζα τῆς Γαλλίας ἔχει καταθέσεις ἐν ὄψει 5 δισεκατομμυρίων, καὶ κεφάλαιον ὀνομαστικὸν μὲν 400.000.000 οὐσιαστικὸν δὲ 100.000.000. Φαντάζεσθε ποία πρέπει νὰ εἶνε ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας. Ἐδῶ βλέπετε ποίαις καταθέσεις ἔχομεν καὶ ποία ἡ διαφορὰ τοῦ τόκου.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆτε

ὅτι ἡ Κρεντί Λυοναὶ ἔχει σχεδὸν εἰς κάθε συνοικίαν ὕμα διὰ τὰ ἐξυπηρετῆ τοὺς πελάτας της.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῶν καταθέσεων τῶν νομικῶν προσώπων Δημοσίου Δικαίου, αἱ καταθέσεις αὐταὶ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καταθέσεις μακροπρόθεσμοι αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν ποὺ ἐβάλαμε εἰς τὸ Νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἴσως ἀνάγκην συμπληρώσεως. Εἶναι ἄλλως τε σχέδιον ποὺ ὑποβάλλεται εἰς τὴν Βουλὴν. Ἡ ἰδία ἡ Κυβέρνησις εἶπεν ὅτι θὰ τὸ ἐξετάσῃ. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας παρεδέχθη τὸ βάσιμον τοῦ Νομοσχεδίου καὶ εἶπεν ὅτι ὑπάρχει βάσις συζητήσεως καὶ ὅτι θὰ λάβῃ ὠρισμένα μέτρα. Πάντως ἐκείνο ποὺ θέλομεν νὰ κάμωμεν, δὲν εἶνε νὰ λάβωμεν τὸ προνόμιον ὅτι κατεθέσαμεν πρότασιν νόμου, ἀλλὰ νὰ δώσωμεν ἀφορμὴν νὰ συζητηθῇ τὸ σοβαρώτερον ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ, καὶ πολὺν δικαίως, τὸν ἀγροτικὸν κόσμον καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε λυπηρὸν διότι δὲν ἤλθε πρὸ τῆς νέας ἐσοδείας, διότι φοβοῦμαι ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῆς θὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ θυλάκια ὠρισμένων τραπεζιτῶν καὶ ὁ ἀγρότης θὰ μείνῃ χωρὶς τίποτε (χειροκροτήματα).

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Διὰ τὸ ζήτημα τοῦ καταμερισμοῦ τῶν δανείων, ὑπὸ τῶν διοικούντων τοὺς Συνεταιρισμοὺς εἰς τὰ μέλη των, φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ προηγηθῇ ἓν στάδιον δοκιμασίας καὶ κατόπιν νὰ χορηγηθῇ τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἰς τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια δηλ. πρῶτον νὰ γίνεται εἰσήγησις τῆς Ἐνώσεως πρὸς τὸ ὕμα, καὶ ἔγκρισις ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ ὕτος, τοῦ ὁποῖου Συμβουλίου τὴν ὑπαρξιν θεωρῶ ἀναγκαίαν.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Νομίζω ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει καταλήξῃ εἰς ὠρισμένα πορίσματα καὶ ἐτοιμάζει νομοσχέδιον ριζοσπαστικώτερον τοῦ νομοσχεδίου τοῦ κ. Μυλωνᾶ. Νῶ ἀκούσωμεν λοιπὸν τὰ πορίσματα τῆς Κυβερνήσεως.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἐάν, Κύριοι, μπορῆ νά ἐφαρ-
μοσθῆ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἡ παροιμία
ὅτι τὸ «σκυλὶ πού δὲν φωνάζει, δαγκώνει» θὰ ὁμο-
λογήσετε ἀπ' αὐτὰ πού θὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἡ
Κυβέρνησις χωρὶς νά φωνάξῃ καὶ διατυμπανίσῃ τι,
ἔχει ἐτοιμάσῃ σχέδια ἀποσβέσεως τῶν Ἀγροτικῶν
χρεῶν, τὰ ὅποια ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι αὐριον ὑποβάλ-
λονται εἰς τὴν βουλὴν, διότι εἶχον ἐγκριθῆ ὑπὸ
τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Τὸ Λαϊκὸν Κόμμα, διὰ τῶν προγραμματικῶν δη-
λώσεών του καὶ εὐθύς ὡς ἀνέλαβε τὴν ἐξουσίαν
ἐξήγησε τὸ ζήτημα καὶ εἶδεν ὅτι ὑπάρχουν τριῶν εἰ-
δῶν χρέη: Τὰ χρέη τῶν προσφύγων πρὸς τὴν Τρά-
πεζαν ἐξ ἀποκαταστάσεως, τὰ χρέη ἐξ ἀπαλλοτρι-
ώσεως κτημάτων, καὶ τὰ χρέη τῶν ἰδιωτῶν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον εἶδος, παρετήρησεν ἡ Κυβέ-
ρνησις τὸ ἐξῆς φαινόμενον. Ὅτι ἡ Ἀγροτικὴ Τρά-
πεζα εἶχε νά εἰσπράξῃ 12 ἐκ. λίρας μὲ τόκον 3ο)ο
ἔπρεπε δὲ νά εἰσπράττῃ, εἴν εἰσέπραττε μόνον τὸν
τόκον, 360.000 λίρας τὸν χρόνον καὶ νά διατηρῆ πο-
λυτελεστάτην ὑπηρεσίαν.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος εἰσέπραξε 40 ἐκ. δραχ.
(ἦτοι 20 ἐκ. σημερινάς) καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἀντὶ
130 ἐκατομ. εἰσέπραξεν 60 ἐκ. εἰς ὁμολογίας. Ἐβλε-
πε λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις ὅτι δὲν εἰσπράττετο ἀπὸ
τοὺς πρόσφυγας οὔτε τὸ 10 ο)ο τοῦ τόκου, πολλῶ
μᾶλλον δὲν εἰσπράττετο τίποτε ἀπὸ χρεωλύσιον. Εὐ-
ρον ἐπίσης μίαν σύμβασιν διὰ τῆς ὁποίας τὰ χρέη
αὐτὰ ὑπήγοντο εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ὡς
προικοδοτήσις της, ἀφοῦ περιέλθουν 3 ἐκ. λίραι
Ἀγγλίας εἰς τὸ Δημόσιον πρὸς συνέχισιν καὶ συμπλή-
ρωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως. Μὲ τὰ νοῦμερα πού εἶ-
δαμεν, ἐθεωρήσαμεν ὅτι ἦτο φενάκη νά ὑποθέσῃ
τις ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νά περιέλθῃ ἔστω καὶ μία
πεντάρα εἰς τὴν Ἀγροτ. Τράπεζαν. Ἐάν ἦτο δυνα-
τὸν νὰ εἰσπραχθοῦν τὰ 3 ἐκ. διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς

ἀποκαταστάσεως, θὰ παρήρχοντο 20 χρόνια και μετά την εικοσαετίαν τὸ πέραν τῶν 3 ἐκ. ποσὸν θὰ περιήρχετοῖς τὴν Τράπεζαν.

Κατελήξαμεν λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἂν μπορέσωμε νὰ σώσωμεν τὰ 3 ἐκ. διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως και χιρίσωμεν τὰ ἄλλα, θὰ ἦτο πράξις και δικαία διὰ τοὺς πρόσφυγας και ὀρθή. Κατηρτίσαμεν σχέδιον Νόμον τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι ἐκ τῶν χρεῶν τῶν προσφύγων χαρίζομεν 50 ο)ο δηλαδὴ τὰ 12 ἐκ. λίρας τὰ μειώνομεν εἰς 6 ἐκ. Ἐπειδὴ δὲ ἐξοφλοῦνται δι' ὁμολογιῶν ἀνταλλαξιμῶν αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν ἄνω τῶν 500 δρ. και ἐὰν τὰ εἰσπράξωμεν εἰς μίαν δεκαετίαν θὰ πάρωμεν τὰ 3 ἐκ. πὺν μᾶς χρειάζονται διὰ τὴν ἀποκατάστασιν. Οἱ πρόσφυγες ἀδελφοί μας, θὰ ξέρουν ὅτι ὅ,τι δίδουν τὸ δίδουν ὄχι γιὰ νὰ πληρώσουν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, διότι εἶνε κατεστραμμένοι, ἀλλὰ τὸ δίδουν διὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν στέγασιν τῶν ἀδελφῶν των. Τὸ πρῶτον λοιπὸν σχέδιον, εἶνε κατ' οὐσίαν ἀπόσβεσις τῶν χρεῶν. Τὸ δεύτερον σχέδιον μερμνᾶ διὰ τοὺς ἀποκατασταθέντας ἀγρότας. Κατὰ τοῦτο δὲ τὸ νομοσχέδιον συμπίπτει μὲ τὸ σχέδιον τοῦ κ. Μυλωνᾶ. Διότι δέχεται ὅτι οἱ ἀγρόται μας ἀπεκατεστάθησαν, ἀλλὰ λόγω τῶν ἀφοριῶν δὲν μποροῦν νὰ πληρώσουν. Ἐναντι 800 ἐκ. εἰσπράττονται μόνον 5 ἑκατομμύρια.

ΑΑ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Βεβαιοῦνται 5 ἑκατ. ἀλλὰ εἰσπράττονται 300.000 δραχμῶν.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Καὶ ἐδῶ ἔπρεπε νὰ πέσῃ ἡ χειρουργικὴ μάχαιρα. Ὁ τόκος ἐλαττοῦται εἰς 5 ο)ο, και δίδομεν τὴν εὐχέρειαν τῆς ἐξοφλήσεως διὰ τῶν ὁμολογιῶν ἀπαλλοτριώσεως αἱ ὁποῖαι ἔχουν 50 δραχμᾶς και ἔτσι τοὺς ἐλαφρύνομεν κατὰ 50 ο)ο.

Ἔρχεται τὸ τρίτον σχέδιον τῶν Ἀγροτικῶν ἰδιωτικῶν χρεῶν. Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, πελαγοδρομοῦμεν ὅλοι μας. Οὐδεὶς γνωρίζει πόσα εἶνε τὰ Ἀγροτικὰ

χρέη. Μία ύπηρεσία ύπολογισμοῦ ἔκκρεμῶν μᾶς εἶπε ὅτι εἶνε δύο δισεκατομμύρια.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ. Τοὺς ύπολογισμοὺς αὐτοὺς τοὺς ἔκαμα ἐγὼ διὰ τῶν Ὑμᾶτων τῆς Ἀγροτ. Τραπεζῆς καὶ τοὺς ἔδωσα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας. Εἶνε ἀριθμοὶ ποὺ προσεγγίζουν πρὸς τὴν πραγματικότητα, τοὺς ἔδωσαμεν μάλιστα καὶ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Κατὰ μίαν ἄλλην στατιστικὴν ύπερβαίνουν τὰ 5 δισεκατομμύρια. Τέλος, κατὰ στατιστικὴν τῶν ἐμπόρων Βόλου καὶ Καρδίτσης δὲν ύπερβαίνουν τὰ 500 ἔκ. δραχμῶν. Ἔχουν συμφέρον νὰ τὰ ύπολογίζουν λίγα, ὅτε ἀναμφισβητήτως θὰ ἐφθάναμεν εἰς ἐνοποίησίν των. Θὰ ἀνελάμβανε ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα νὰ ἐκδώσῃ ὁμολογίας 500 ἑκατομμ. ἔξοφλουμένας σὲ 20 χρόνια. Ἀλλὰ δὲν εἶνε οὔτε 500 ἑκατομμ., οὔτε 2 δισεκατ., οὔτε 5 δισεκατ. οὔτε μορεῖ κανεῖς νὰ πῆ πόσα εἶνε. Ἐνα Κράτος λοιπὸν ποὺ σέβεται τὸν ἑαυτὸν του, θὰ ἔπρεπε παρ' ὅλους τοὺς ἐνδοιασμοὺς ποὺ ἔχετε διὰ τὸ Ρουμανικὸν σύστημα νὰ ἐπαληθεύσῃ τὰ χρέη αὐτά. Εἶνε παλαιὰ ἀπαίτησις τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀριστερωτέρων ἀκόμη. Ἡ ἐπαλήθευσις νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ὥστε οὔτε εἰς ἔξοδα νὰ ὑποβιάσῃ τοὺς ἀγρότας, οὔτε μακρᾶς νὰ εἶνε διαρκείας. Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸν Ρουμανικὸν καὶ τὸν Βελγικὸν Νόμον. Κατελήξαμεν εἰς ἕνα σύστημα τὸ ὁποῖον νομίζομεν ὅτι εἶνε ἐπιτυχὲς διότι μαζὺ μὲ τὴν ἐπαλήθευσιν θέτομεν καὶ κυρώσεις ἐκπτώσεων. Ὑποχρεοῦμεν τοὺς δανειστάς ὅπως ἐντὸς προθεσμίας 3 μηνῶν, στείλουν εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην λ)σμὸν τί ἔχουν νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν καθένα. Ἐὰν χάσουν τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ χρέος των δὲν στηρίζεται εἰς δημόσιον ἔγγραφον ἢ δικαστικὴν ἀπόφασιν, θεωρεῖται ὅτι χρέος δὲν ὑπάρχει (χρηροχρητήματα). Ἐὰν πάλιν στηρίζεται τὸ χρέος των εἰς δημόσιον ἔγγραφον ἢ εἰς δικαστικὴν ἀπόφασιν, θὰ ἦτο βαρὺ νὰ τὸν στερήσωμεν τοῦ δι-

καιώματός του. Θεωρῶ λοιπὸν κατὰ τεκμήριον ὅτι ἀνεγνώρισε τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ὀφειλέτου νὰ πληρώσῃ, ἀφ' ἑτέρου ὑποχρεῶ νὸν ὀφειλέτην εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας του νὰ δηλώσῃ τὴν περυσιακὴν του κατάστασιν μὲ μίαν δυνατὴν ἀποτίμησιν αὐτῆς.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Ἐν τοσοῦτῳ ἢ εἰσπραξις ἀνασιέλ-
λεται.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἐχομεν τὴν πενταετη ἀναστολὴν τοῦ χρεωστασίου. Ἀφ' ἑτέρου ὑποχρεοῦμεν τὸν ὀφειλέτην εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας του νὰ προσέλθῃ ἐνώπιον τοῦ οἰκειουεἰρηνοδίκου νὰ δηλώσῃ τὴν περιουσίαν του. Κάμνομεν μία Τριμελῆ Ἐπιτροπὴν προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου ὑποχρεωμένου νὰ μεταβαίνη εἰς ἑκάστην κοινότητα καὶ συμπαραδρευόντων τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος νὰ κάμνη μίαν ἐπαλήθευσιν τοῦ χρέους. Δὲν πρόκειται ἄλλως τε νὰ λυθοῦν μεγάλα προβλήματα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐνόντων θὰ μπορῇ ν' ἀκουσθῇ ὁ ὀφειλέτης. Ὁ δανειστής μπορεῖ νὰ μὴ ἀκουσθῇ.

Τὰ πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν καὶ Ἐθν. Τράπεζαν χρεῖα δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἐπαληθεύσεως. Ὅλων τῶν ἄλλων Νομικῶν προσώπων ἀναμφισβητήτως ἔχουν ἀνάγκην.

Τὶ θὰ ἔχομεν ἀπὸ κεῖ καὶ πέραν; Ἡμεῖς θὰ ἔχομε μορφώση γνώμην μετὰ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐπαληθεύσεως.

Μπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ ὀφειλέτης πλούσιος καὶ δανειστής πτωχός, ὅτε δὲν θὰ γίνῃ ἄφεσις χρέους. Εἶνε δυνατόν ἐπίσης νὰ παρουσιασθῇ ὀφειλέτης πενέστερος. Ἐκεῖ τὸ χειρουργικὸν ψαλλίδι δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ὅμοιον. Ἐχοντες ὅλα τὰ στοιχεῖα θὰ μπορούμε νὰ καταλήξωμεν εἰς πτώχευσιν τοῦ ὀφειλέτου. Εἰς ἄλλα Κράτη ἢ πτώχευσις δὲν ἰσχύει μόνον διὰ τὸν ἔμπορον, ἀλλὰ διὰ πάντα ὀφειλέτην, καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα πᾶς τις ἐμφανιζόμενος ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ νὰ ζητήσῃ νὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύ-

σεως. Ὡστε μπορούμεν καὶ ἡμεῖς νὰ καταλήξωμεν εἰς ὁμοιον συμπέρασμα. Τέλος μπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ ὀφειλέτρια χήρα, ἢ Ἐπίτροπος ἀνηλίκων κλπ. Ἡ ὅτι ἐδάνεισεν ὀφειλέτην εὐποροῦντα. Αὐτοῦ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τοῦ τὰ χαρίσῃ.

Ὡστε εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ Κυβέρνησις εἶχε τὴν εὐκαιρίαν, παρ' ὅλον ὅτι ἐλάχιστον χρόνον εἶνε εἰς τὴν ἀρχὴν, νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος καὶ νὰ δώσῃ βάσεις ἀρραγεῖς τῆς διαρρυθμίσεως τῶν Ἀγροτικῶν χρεῶν διότι ἀπὸ τοῦδε δὲν μπορούμεν νὰ θέσωμεν βάσεις ἀποσβέσεως πρὸ τῆς ἐπαληθεύσεως.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Πῶς ἐξηγεῖτε ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης πρὸς τοὺς Προέδρους νὰ μὴ δίδουν προθεσμίας;

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Τὴν ἐγκύκλιον δὲν εἶδα, ἀλλὰ εἶδα δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ἀντιθέτους.

Γ. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς διαδικασίας πὺν θὰ ἐπακολουθήσῃ, πῶς θὰ βεβαιούται εἰς τὴν εἰρηνοδίκην τὸ χρέος; πῶς θ' ἀποδεικνύεται;

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Τὸ Νομοσχέδιον λέγει, Ἡ Ἐπιτροπὴ προβαίνει εἰς τὸ ἔργον τῆς αὐτεπαγγέλτως, ἀνευ τηρήσεως δικονομικῶν ἢ ἄλλων οἰωνδήποτε τούτων. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δικαιοῦνται νὰ προσκομίσουν πᾶν στοιχεῖον ὄλερ θεωροῦν χρήσιμον διὰ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ χρέους.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Ὁμολογῶ, Κύριοι Σύεδροι, ὅτι ἦτο πολὺ προσωρινὴ ἡ χαρὰ τὴν ὁποῖαν ἠσθάνθην ὅταν ἤκουσα τὸν κ. Γενικὸν Γραμματέα πρὸ ὀλίγου νὰ λέγῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις καταθέτει αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἔν νομοσχέδιον ριζοσπαστικώτερον ἀπὸ τὴν πρότασιν τὴν ὁποῖαν ἡμεῖς κατεθέσαμεν, διότι ὁμολογῶ ὅτι θὰ ἐχειροκροτούσαμεν τὴν κυβέρνησιν ἐὰν ὄντως, ἔστω λαβοῦσα ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας

πρότασιν, κατέληξεν εἰς τὴν ὑποβολὴν ριζοσπαστικωτέρου νομοσχεδίου. Ἀπὸ ἐκεῖνα πού ἠκούσαμεν προκύπτει ὅτι ὄχι μόνον ριζοσπαστικώτερον δὲν εἶνε ἀλλὰ σχεδὸν τορπιλλίζει τὸ ζήτημα τῆς διαγραφῆς τῶν χρεῶν.

Ἴσως νὰ δικαιολογηται ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς ὅτι δὲν θὰ ἔλαβε τὸν χρόνον τὸν ἀπαιτούμενον νὰ διαβάσῃ τὴν πρότασιν Νόμου, ἴσως νὰ νομίξῃ ἐκ τῶν ἰδίων κρίνων τὸ νομοσχέδιόν του ριζοσπαστικώτερον. Διότι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας κατὰ τὴν πρώτην του ὑπουργεῖαν, διὰ δηλώσεως πού ἔκαμεν εἰς τὸν τύπον, εἶπεν ὅτι οὐδέποτε ἡ Κυβέρνησις θὰ προβῆ εἰς ἀποσβέσεις χρεῶν, ἀλλ' ὅτι εἶνε ἀπλῶς διατεθειμένη εἰς διευκολύνσεις, παροχὴν προθεσμιῶν, καὶ ἄλλας τινὰς εὐκολίας νὰ προβῆ. Ὅταν δὲ ἡμεῖς καταθέσαμεν τὸ Νομοσχέδιον, οὐδαμῶς ἠθέλε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν συζήτησιν αὐτοῦ. Ἀπ' ἐναντίας ὅταν ἐπετύχομεν εἰς τὴν Βουλὴν νὰ δοθῇ ἐξουσιοδοτήσεις διὰ τὴν πρότασιν τοῦ Νόμου εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἐξουσιοδοτήσεως, παραδόξως εἰς τὴν Γερουσίαν, ἀρτείνοντος τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας διεγράφη ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς ἐξουσιοδοτήσεως τὸ θέμα αὐτὸ, διὰ νὰ μὴ ἔλθῃ πρὸς συζήτησιν. Καὶ ὅταν διεμαρτυρήθημεν διὰ τοῦ τύπου διότι ἐνῶ ἡ Βουλὴ συγκατένευσεν εἰς τὴν ἐξουσιοδοτήσιν, διεγράφη εἰς τὴν Γερουσίαν, ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶπεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ κατέλθῃ εἰς δημοκοπικὰ μέτρα, ἠναγκάσθη δὲ νὰ τῷ ἀπαντήσω ὅτι δὲν εἶνε δημοκοπικὰ μέτρα ἀλλὰ μέτρα ὑψίστης ἀνάγκης.

Δὲν θὰ ἠθέλα νὰ τὰ εἶπω αὐτὰ ἀλλὰ προκαλούμενος τὰ λέγω.

ΑΝ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ. Ἐπειδὴ συμβαίνει νὰ εἶμαι καὶ ἐγὼ ἀντιπρόσωπος τῶν γεωργικῶν τάξεων καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξουσιοδοτήσεως παριστάμεν εἰς τὴν Γερουσίαν, καὶ εἶχα ἐντολὰς ἀπὸ τὰ Προεδρεῖα τῶν ὀργανώσεων νὰ ἐνδιαφερθῶ ἵνα

συμπεριληφθῆ τὸ θέμα, σᾶς λέγω ὅτι δὲν διεγράφη διότι ἐθεωρήθη δημοκοπικόν, ἀλλὰ διότι ἡ ἐξουσιοδότησις εἶχε προθεσίαν 1)2 μηνός, ἡ ὅποια δὲν ἦτο ἀρκετὴ νὰ μελετηθῆ τὸ ζήτημα τῆς διαρρυθμίσεως τῶν χρεῶν καὶ κανονισθῆ νομοθετικῶς, καὶ δι' αὐτὸ ἐζητήθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ διαγραφῆ τὸ θέμα, διότι μόνον μὲ τὴν ἐλπίδα θὰ παρέμενον οἱ ἀγρόται. Δι' αὐτὸ ἀπεδέχθη ἡ Γερουσία νὰ διαγραφῆ τὸ θέμα καὶ νὰ δοθῆ ἐρημνεία ὅτι εἶνε προσωρινὴ ἢ ἀναστολή.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Διεγράφη, συνοδευομένης τῆς διαγραφῆς μὲ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Εἶπεν ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς ὅτι ἡ Κυβέρνησις καταθέτει οἰοσπαστικώτερα μέτρα. Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς δικαιολογήσω τὴν βᾶσιν τοῦ Νομοσχεδίου. Ἡ βᾶσις εἶνε στοιχειώδης δικαιοσύνη πρὸς τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν. Προκειμένον καὶ περὶ χρεῶν τῶν Κρατῶν πρὸς ἄλληλα, περὶ χρεῶν τοῦ Δημοσίου καὶ χρεῶν ἐσωτερικῶν, ἐπέστη ἡ ἀνάγκη τῆς προσαρμογῆς αὐτῶν πρὸς τὰς μεταβληθείσας οἰκονομικὰς συνθήκας. Διότι μετεβλήθη ἡ ἀξία τῶν προϊόντων καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παραμείνωμεν ἀντίθετοι πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων.

Καὶ εἰς τὸν ἔμπορον ἀκόμη ἀναγνωρίζεται ἡ ἀρχὴ τῆς πτωχεύσεως, καὶ ἐλαττώσεως τοῦ χρέους τοῦ εἰς τὸ ἐλάχιστον, ἐάν πιστοποιηθῆ ὅτι δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ πληρώσῃ. Καὶ ἐρωτῶ. Εἶνε εἰς θέσιν ὁ ἀγρότης κατὰ μεγίστην πλειονότητα εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ πληρώσῃ τὰ βάρη τὰ συνωμολογημένα ὑπὸ τὰ ὅποια στενάζει; Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὴν Κρήτην ἡ κατανομὴ τῆς γῆς καὶ τὸ εἶδος τῆς παραγωγῆς παρέχουν κάποιαν ἄνεσιν σχετικῶς μὲ ἄλλας περιφερείας ὅπου ἡ πείνα καὶ ἡ δυστυχία τὰς λυμαίνονται, ὡς συμβαίνει μὲ τὴν Βόρειον Ἑλλάδα. Καὶ τοῦτο διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: Ἀσχέτως πρὸς

τὴν σημερινὴν κρίσιν, Κύριοι, ἔχει κατανεμηθῆ ἡ γῆ εἰς ἐλάχιστα τεμάχια εἴτε δι' ἀπαλλοτριώσεων εἴτε δι' αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τεμάχια τὰ ὅποια ὀσημέραι καθίστανται μὴ βιώσιμα διὰ τὴν ἐπάρκειαν τῆς γεωργικῆς οἰκογενείας. Εἰς αὐτὰ τὰ μικρὰ τεμάχια γῆς εἰς τὰ ὅποια μοχθεῖ ὁ γεωργ. πληθυσμὸς, ἐπικάθηνται μεγάλα βάρη, ἀπὸ φορολογίας, ἀπὸ χρέη. Διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς γῆς εἰς ἄλλα Κράτη ἐλήφθησαν μύρια ὅσα μέσα βελτιώσεων. Ὁ ἀγρότης ἐπιβαρύνεται ἐκτὸς τῶν φορολογιῶν, ἐκτὸς τῶν χρεῶν καθημερινῶς μὲ βάρη ἀστάθμητα, ὠρισμένων δὲ περιφερειῶν μὲ ὑπερβολικά κόμιστρα. Ἄρκει νὰ σαῶ; εἶπω ὅτι διὰ νὰ φάγη τὸ ψωμὶ τοῦ ἀγρότης τῆς Ἡπείρου πληρώνει ἀπὸ τὸν λιμένα ὡς εἶδος χαρατσιοῦ 2-3 δρ. κόμιστρα εἰς τὴν ὁκᾶ τοῦ ψωμοῦ.

Εἰς τὰ ἄλλα κράτη ἐλήφθη πρόνοια περὶ ἀσφαλίσσεως τῶν κινδύνων τῆς παραγωγῆς. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ πρόνοια αὐτὴ καθυστερεῖ. Καὶ βλέπομεν κατ' ἔτος ἐπερχομένης ζημίας ἀπὸ ἀσθενείας, ἀπὸ καιρικᾶς μεταβολᾶς εἰς τὰς ὁποίας εἶνε ἐκτεθειμένον τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀγρότου.

Ἐφόσον ἐμφανίζεται ὁ ἀγρότης οὕτω πως βεβαρυμένος καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν ἐπελθούσαν κρίσιν, ἦλθε νὰ τὸν κτυπήσῃ κατακέφαλα ἡ τελευταία διεθνῆς καὶ ἐσωτερικῆ Ἑλληνικῆ κρίσις. Διότι ἐξάγει ὁ ἀγρότης τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς παραγωγῆς του, ἀλλ' ἡ τιμὴ τῶν ἐξαγομένων προϊόντων τείνει ἐκ τὴν τελευταίαν σειρᾶν. Ἄλλ' ἄς πάρωμεν τὰ προϊόντα πού παράγονται εἰς τὸν τόπον. Τὸν σίτον. Λέγομεν ὅτι ἡ προστασία τοῦ σίτου εἶνε ὑπερβολικῆ. Ἐν τούτοις ποῖα εἶνε ἡ τιμὴ πού ἀπολαμβάνει διὰ τὸν σίτον ὁ ἀγρότης; 7 ἕως 8 δρ. κατ' ὁκᾶν. Θέλετε νὰ κάμετε τὴν σύγκρισιν τοῦ ποσοῦ μὲ τὸ ποσὸν πού ἀπελάμβανε προπολεμικῶς εἰς ἀρτίαν δραχμῆν; Θὰ βρῆτε μίαν διαφορᾶν εἰς βάρος τοῦ ἀγρότου 3 δρ. κατ' ὁκᾶν, εἰάν ὑπολογίσετε εἰς ὑποτι-

μημένον νόμισμα τὴν προπολεμικὴν ἀξίαν τοῦ σίτου. Ὡστε πῶς εἶνε δυνατόν νά ἀνθῆξῃ ὁ ἀγρότης ὑπὸ τὰ βάρη τὰ ἄσχετα πρὸς τὴν κρίσιν, ἄνευ προνοίας πρὸς ἀνακούφισίν του; Ἴδου ἡ βάσις ἡ ὁποία θά ὤθησῃ καὶ ἡμᾶς ὅπως ὤθησε καὶ τόσα ἄλλα κράτη νά σκεφθοῦν διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ ἀγρότου, καὶ ἐπειδὴ ἀνέφερα τα βαλκανικὰ Κράτη, ὀφείλω νά τονίσω καὶ τοῦτο εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων Ἀγροτῶν: Ὅτι ἐνῶ εἰς τὰ βαλκανικὰ Κράτη ἔχει ὁ ἀγρότης ἐξησφαλισμένο τὸ ψωμί του, διότι εἶνε σιτοπαραγωγικὰ κράτη καὶ ἔχουν ἐπάρκειαν σιτηρῶν, παρ' ἡμῖν καθημερινῶς κίνδυνος ἐπικρέματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγρότου νά στερηθῇ καὶ αὐτὸ τὸ ψωμί του.

Κύριοι, ὁ κ. Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας εἶπεν ὅτι εἶνε ριζοσπαστικώτερον τὸ Νομοσχεδίον του. Μᾶς εἶπεν ὅτι ὡς πρὸς τὰ προσφυγικὰ χρῆνῃ ἡ Κυβέρνησις καταλήγει εἰς τὴν ἀπόφασιν νά κάμῃ μερικὴν ἀπόσβεσιν.

Ἡμεῖς θέλομεν ὀλικὴν ἀπόσβεσιν. Αὐτὸ δὲν λέγεται ριζοσπαστικώτερον. Ἡμεῖς δικαιολογοῦμεν τὴν πρότασίν μας διότι ὁ πρόσφυξ ἀγρότης ἔχει τὴν κρίσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν βάσιν. Εἶπον ὅτι δὲν εἶνε δίκαιον, δὲν εἶνε ἠθικόν, εἰς ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶνε θύμα πολέμου, ὁ ὁποῖος ἔχει μετατοπισθῆ ἀπὸ ἄλλας περιφερείας καταδικασμένος καὶ γυμνητεύων χωρὶς νά φταίγῃ καὶ ἦλθε εἰς τὸν τόπον μας, δὲν εἶνε δίκαιον λέγω νά πληρώσῃ τὴν στέγην του. ἦλθε τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὡς πρὸς τὸ οἰκονομικὸν μέρος δὲν εἶνε ἐλαχίστη ἡ ζημία διότι λόγῳ τῆς κρίσεως δὲν εἰσπράττονται παρὰ ἐλάχιστα ἀπὸ τὰ περιφῆμα δισεκατομμύρια (τῶν ἐπανορθώσεων). Διατὶ λοιπὸν δὲν προβαίνετε εἰς τὴν ριζοσπαστικότητα τὴν ἰδικὴν μας, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε περὶ ἰδικῆς σας ριζοσπαστικότητος;

Δεύτερον ζήτημα τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς εἶνε τὸ ζήτημα τῶν ἀπαλλοτριώσεων. Ἐκεῖ μένει σύμφωνος. Ἀλλὰ τότε δὲν πρόκειται περὶ ριζοσπαστικότητος ἀλλὰ ἰσότητος καὶ προσαρμογῆς πρὸς τὰ ἰδικὰ μας μέτρα.

Τρίτον ζήτημα εἶνε τὰ ἰδιωτικὰ χρῆ. Ἡμεῖς εἴπαμε ποῖα εἶνε. Εἶνε ὁ μέσος ὄρος τῆς καταστάσεως τοῦ ἀγρότου ἐν Ἑλλάδι. Εἶνε αὐτοὶ πρὸς καλλιέργουσαν διὰ τῆς οἰκογενείας τῶν τὰ κτήματά των. Ἐπομένως δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς εὐεργετικές διατάξεις τοῦ Νομοσχεδίου μας οὐδεὶς ὁ ὁποῖος κἀθετα εἰς τὰ Χανιά καὶ εἶνε δικηγόρος, ἔμπορος ἢ ἐπαγγελματίας. Ἀπολαμβάνουν εὐνοίας οἱ πραγματικοὶ ἀγρόται οἱ καλλιέργουσαν τὴν γῆν. Εἶνε τὸ μέτρον τῆς μικρᾶς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως. Ὅταν εἰς ἀγρότης καλλιεργεῖ ἄνευ ἐμισθῶν ἐργατῶν ἓνα τεμάχιον γῆς, θὰ ὑπάγεται εἰς τοὺς μικροὺς ἀγρότας, ἐνῶ ἂν ἔχη ἐργάτας δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν μικρὰν ἐπιχείρησιν.

Β. ΚΡΙΜΠΑΣ. Ἐδῶ ὅμως πρόκειται περὶ τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῶν ἀγροτῶν τῆς Κρήτης διότι ὑπάρχει δενδροκαλλιέργεια ἢ ὁποία ἀπαιτεῖ πολλὰ ἡμερομίσθια.

ΑΛ. ΜΥΛΩΝΑΣ. Οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶνε ὁ δανειστῆς ὑπάρχει ἢ ἀνάγκη τῆς ἀνακουφίσεως τοῦ ὀφειλέτου. Ἀλλὰ, Κύριοι, σᾶς εἶπα πρὸ ὀλίγου ὅτι τὸ μέτρον τῆς Κυβερνήσεως, ἐὰν θεσπισθῇ ὅπως προτείνει ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς, ἀποτελεῖ οὐσιαστικῶς τορπιλισμὸν, διότι παραπέμπομεν τὸ ζήτημα εἰς τὰς Ἑλληνικάς καλένδας. Ἐὰν πρόκειται νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς ἐξακριβώσεως τῆς καταστάσεως τοῦ ἀγρότου διὰ ν' ἀπαλλαγῇ οὗτος ἐνὸς μέρους τοῦ χρέους του, νὰ εἰσθε βέβαιοι ὅτι θὰ παρέλθουν ἔτη καὶ μάλιστα μὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς δικαιοσύνης μας, θὰ ἀπαιτηθῶν μέγιστα ποσὰ εἰς δικαστικά ἐξοδα ἢ ἂν ὀρισθῇ ἀτελής ἢ διαδικασία θ' ἀπαιτηθῶν ἐξοδα διὰ δικηγόρους

μάστρας κλπ. καὶ θὰ μείνῃ ὁ ἀγρότης μὲ μίαν φρούδην ἐλπίδα. Ἐνῶ τὸ μέτρον τὸ ἰδικόν μας ἐπάνω εἰς τὰς βάσεις αὐτὰς κάμνει τὸ σχετικῶς δίκαιον, τὸ σχετικῶς δυνατὸν. Οὐδὲν μέτρον εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἐπιφέρῃ καὶ τινὰς ἀδικίας. Πάντοτε εἰς τὰ μέτρα προνοίας λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ κανὼν αὐτὸς ἔστω καὶ ἂν πρόκειται καὶ τινες ν' ἀδικηθοῦν. Προέχει τὸ γενικώτερον, τὸ κοινωνικὸν συμφέρον. Ἡ ἀδικία εἶνε ἐλαχίστη ἔναντι τῆς τεραστίας ἀνακουφίσεως ποῦ θὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις πρόκειται νὰ καταθέσῃ νομοσχέδιον, θὰ συζητήσωμεν ὅλως ἰδιαιτέρως ἐν ἕκαστον τῶν θεμάτων τοῦ Νομοσχεδίου αὐτοῦ. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ὠθήσωμεν τὸ ζήτημα ὅλοι ὥστε ἂν θὰ γίνῃ ριζοσπαστικὸν νὰ γίνῃ τοῦλάχιστον ὅσον τὸ ἰδικόν μας νομοσχέδιον.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Νομίζω ὅτι τὸ ζήτημα διὰ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρεται τὸ Συνέδριον εἶνε νὰ μάθῃ κατὰ πόσον θὰ ληφθῇ μία μέριμνα ὑπὲρ τῶν ἀγροτῶν μας, ἡμεῖς δὲ ἐνδιαφερόμεθα νὰ μάθωμεν τὰς ἀπόψεις τῶν κυρίων Συνέδρων. Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ Νομοσχεδίου δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει. Αὐτὸ εἶνε ἀντικείμενον τῆς Βουλῆς. Ἐκ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας προκύπτει ἀναμφισβητήτως ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος καὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ θὰ τὸ φέρῃ εἰς λύσιν. Ἡ συζήτησις τῶν λεπτομερειῶν δὲν εἶνε τοῦ παρόντος. Ὑπάρχουν διατάξεις αἱ ὁποῖαι θὰ μεταβληθοῦν κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Νομοσχεδίου.

Νομίζω ὅτι τὸ Συνέδριον πρέπει ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν δήλωσιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις σοβαρῶς καὶ σπουδαίως ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος, καὶ ὅτι συνεπῶς παρέλκει πᾶσα συζήτησις.

ΣΠ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Διὰ τὰ χρέη τῶν χωρικῶν δὲν θὰ εἶπω τίποτε διότι θὰ ἤμην ἀκόμη ριζοσπαστι-

κώτερος. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Γεωργικὴν πίστιν θὰ εἶπω γενικὰ τινὰ μέτρα πρὸ πάντων διὰ νὰ ζητήσω τὴν γνώμην σας ἐπὶ τῆς γνώμης μου. Διότι ἔχω κάμη τὰς ἐξῆς σκέψεις:

Ζητοῦμεν τὴν ἔντασιν τῆς παραγωγῆς διὰ νὰ σωθῶμεν, διότι ἔχομεν ἀνεπαρκῆς εἰσόδημα καὶ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Κράτους καὶ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Κοινωνίας.

Ἔχομεν ἄλλειμμα εἰσοδήματος, ὄχι δι' ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἀκόμη διὰ τὰ στοιχειώδη τῆς ὑπάρξεώς μας. Ἔχομεν δὲ τὸν ἐξῆς λ)σμὸν ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴν στατιστικὴν.

Τὸ ἀγροτικὸν εἰσόδημα ἀνέρχεται ἀπὸ μὲν τὰ γεωργικὰ προϊόντα εἰς 12 δισεκατομ. ἐπὶ ἐσοδείας ὀπωσδήποτε καλῆς. Αὐτὸ τὸ λέγει ἡ στατιστικὴ τοῦ 1932. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ζώων καὶ τῆς προσόδου αὐτῶν θὰ εἶνε 5—6 δισεκατομ. Ἄρα τὸ ὅλον εἰσόδημά μας κυμαίνεται μεταξὺ 15—20 δισεκατομ. Κατὰ τὰ ἔτη τῆς θεομηνίας κατέρχεται περὶ τὰ 15 δισεκ. κατὰ τὰ ἔτη καλῆς τύχης καὶ ἐσοδείας πλησιάζει πρὸς τὰ 20 δισεκατ. Ἡ στατιστικὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὰ βεβαιώσῃ μὲ ἀκρίβειαν, πάντως δὲν βεβαιώνει περισσότερα ἀλλὰ ὀλιγώτερα, διότι ἡ πραγματικότης εἶνε πιθανὸν νὰ εἶνε κατὰ 20ο)ο μεγαλύτερα. Ὡς πρὸς τὰς ἀποδόσεις δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ γνώσιν. Κατὰ συνθήκων τὰς δεχόμεθα—εἶνε τὰ κατὰ συνθήκην ψεύδη, διότι πολλάκις δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ οὔτε γιὰ τὴν περιφέρειάν του.— Ὁ γεωργικὸς πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 800000 περίπου οἰκογενείας ἧτοι εἰς 4,5 ἐκ. ψυχὰς, ἐπὶ 6,5 ἐκ. τοῦ ὀλικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Τί θέλει νὰ τρέφεται μία οἰκογένεια διὰ νὰ ζῆ χωρὶς μεγάλας στερήσεις, γιὰ νὰ μὴ περιπατοῦν ξυπόλητοι; Ἡμεῖς μποροῦμεν ἴσως νὰ περιπατήσωμεν ξυπόλητοι ἀλλὰ δὲν μπορεῖ ὁ ποιμὴν ποὺ γυ-

ρίζει στα βουνά. Θέλει 30.000 δρ. τὸν χρόνο διὰ τὴν ζήση μία οἰκογένεια κατὰ τὸν πλέον στοιχειώδη τρόπον. Ἐὰν διαφρέσωμεν τὴν πρόσδοτον τῶν 20 δισεκατομμυρίων δραχμῶν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν, ἡ πρόσδοτος ἀνέρχεται εἰς 15—20000 δρ. κατὰ μέσον ὄρον. Ἄρα ζῆ ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς μὲ πολλὰς στερήσεις.

Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ γίνεταὶ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ μέλλον. Θὰ ἔλθῃ ἡ ἰσορροπία δραχμῆς καὶ χρυσοῦ. Ὑπάρχει φόβος ν' αὐξήσουν αἱ δαπάναι τοῦ βίου ἀντὶ τῶν ἐλαττωθῶν. Τί ζητοῦμεν λοιπὸν; Ν' ἀνορθώσωμεν τὰ οἰκονομικά. Καὶ πῶς τὸ ζητοῦμεν; Διὰ συμπληρώσεως τοῦ ἔλλειματος τοῦ πληθυσμοῦ. Ἄρα δὲν πρέπει νὰ καταστήσωμεν τὸ ἔλλειμμα τῆς κοινωρίας ἀκόμη μεγαλύτερον. Πρέπει νὰ ἐντείνωμεν τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς γῆς. Δηλαδὴ νὰ αὐξήσωμεν τὴν παραγωγὴν κατὰ 30—40 ο)ο. Ἄλλὰ πρέπει νὰ υπολογίσωμεν καὶ τὰ κεφάλαια ποὺ θὰ διαθέτωμεν διὰ τὴν ἐντατικὴν καλλιέργειαν.

Οἰαδήποτε ἐπιχειρήσεις εἶνε ἐπιδεκτικὴ καὶ μέχρι δικλασίας ἀποδόσεως. Εἰς τὴν Εὐρώπῃ δὲν εἶνε. Ἐκεῖ ἐξηντήθη τὸ στάδιον τῆς δι' ἐντατικῆς καλλιέργειας ἀποδόσεως τῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Διὰ νὰ συμπληρωθῇ τὸ κεφάλαιον τῶν ἐκμεταλλεύσεων πρέπει νὰ ὑπάρχη κάπου κεφάλαιον τὸ ὁποῖον νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὰς Γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις, νὰ γίνῃ ἀσφαλὴς χοῆσις καὶ αὐτοῦ καὶ τέλος χρειάζονται ἀνώτεροι ἐπαγγελματίαι.

Ὅταν ζητοῦμεν ν' αὐξήσωμεν τὸ εἰσόδημα μὲ 5—10 δισεκατ. κατ' ἔτος μὲ τί θὰ τὸ αὐξήσωμεν; Ἡ Τράπεζα ἡ ἀγροτικὴ λέγει ὅτι ἔχει ἀρχίση νὰ δίδῃ κτηματικὰ δάνεια μακροπρόθεσμα διὰ νὰ φέρουν βελτιώσεις οἱ ἀγρόται εἰς τὰ κτήματα καὶ συμπληρώνουν τὰ κεφάλαια τὰ καλλιεργητικά. Ἀπαιτοῦνται δεκάδες τινὲς ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Πρέπει νὰ εὑρεθῇ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ποὺ θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ

δημιουργήσῃ ποσὸν δρ. 5—6—7 δισεκ. ἐντὸς 10 ετίας. Δὲν ἀρκεῖ βεβαίως νὰ εἴπωμεν μόνον ὅτι οἱ Γεωργοὶ οἱ ὀφείλοντες ἔν ποσὸν θὰ πληρώουν μόνον τὸ 70 ο)ο καὶ ὅτι σώζονται. Διότι καὶ τὸ 70 ο)ο πολλάκις εἶνε δύσκολον νὰ τὸ πληρώσουν. Διότι τοὺς χαρίζομεν κάτι πού ἐμπαινε εἰς τὰ δάνεια εἴτε εἰς χοῦμα ἢσαν εἴτε εἰς εἶδη. Τὰ δάνεια αὐτὰ ἐνέχουσι κάτι παραπάνω, τὸ ὁποῖον λέγουν ὅτι εἶνε δικαιολογημένον διότι ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς ἀπωλείας τῶν κεφαλαίων καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἀπωλείας πάντοτε προσθέτει κάτι εἰς τοὺς τόκους.

Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ εὔρεθῇ εἰς τρόπον ὅστε ὁ γεωργὸς ὁ ὀφείλων, νὰ μὴ ἔχη νὰ κάμῃ ἔλεγχον σπουδαῖον ὅταν πάγῃ νὰ πληρώνη, καὶ ὅταν ὀφείλῃ περισσότερα ἀπὸ 2—3 χιλ. δραχ. νὰ τὰ πληρώσῃ εἰς 5—10 δόσεις, ἐκεῖνος πού ἔχει νὰ λάβῃ θὰ ξέρῃ ὅτι θὰ τὰ πάρῃ εἰς δόσεις.

Ἄν εἶχεν ἡ Τράπεζα μίαν ἐπιχορήγησιν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους δύναται νὰ συνάψῃ καὶ δάνειον καὶ νὰ προκαλέσῃ πολλὰς καταθέσεις. Ἐγὼ θὰ ἔλεγα, δώσατε εἰς τὴν Τράπεζαν 200 ἐκ. ἐπιχορήγησιν διότι πλὴν τῶν τόκων πού μαζεύει ἐκ τῆς χρήσεως τῶν πιστώσεων, ἐξασφαλίζει καὶ δάνειον 200.000.000 μὲ ἔν τοκοχρεωλύσιον τὸ ὁποῖον θὰ καθορισθῇ ἐκ τῶν προτέρων. Ἐγὼ εἶπα τότε νὰ τὰ βροῦμε ἀπὸ μίαν φορολογίαν.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ἔμαθα ὅτι ἡ ζάχαρις στοιχίζει 60 δρ. τὴν ὀκά. Πρέπει νὰ ὀρίσωμεν εἰς τὸν ἀγρότην νὰ τρώγῃ φρούτα, σταφύλια κλπ. Νὰ βιάωμε εἰς τὸ καφέ 5 δρ. εἰς τὴν ζάχαριν 3 δρ. ἐπὶ τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς.

Ὅταν ὁ γεωργὸς δὲν ἔχει ἐπαρκῆ πρόσοδον, εἴτε τοῦ χαρίσωμε εἴτε ὄχι, οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος. Εἶνε ἀνάγκη ν' αὐξήσωμεν τὴν πρόσοδον, ἀφοῦ τοῦ δώσωμεν τὰ κεφάλαια τῆς ἐργασίας του.

I. ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ. Δὲν ἀρκεῖ μόνον τὰ κεφα-

λαια νὰ δοθοῦν, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ μᾶς βροῦτε τὸν τρόπον καταναλώσεως καὶ ἐπιτυχίας καλῆς τιμῆς, ὁπότε θὰ εὔρη τὴν δύναμιν διὰ νὰ παράγη.

ΣΠ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Ἐδῶ δὲν χρειάζεται κεφάλαιον.

Ἄλλὰ εἶνε ἄλλα μέρη ποὺ χρειάζεται. Ὅταν ἔχομε κατανάλωσιν ζακχάρως 50 ἑκ. ὀκάδες καὶ 5—6 ἑκ. ὄκ. καφέ —οἱ περισσότεροὶ βάζουν κριθάρι— καὶ ὁ πλούσιος δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ τίποτε, ἐκεῖ ποὺ πληρώνει τὰ ἄλλα, ἅς πληρώσῃ καὶ 100 δρ. τὸν μῆνα παραπάνω διὰ τὴν γεωργίαν, διότι δὲν πρόκειται νὰ ὑποστῆ χαμμίαν μεγάλην θυσίαν. Γι' αὐτὸ εἶπα ὅτι μποροῦμε νὰ πάρωμε τὰ 200 ἑκ. αὐξάνοντες κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς.

Λέγω ἐπίσης ὅτι ἐκεῖ ποὺ κάνει ἡ Τράπεζα πιστώσεις δύο δισεκατ. εἰάν κρατῆ 2 ο)ο τόκον περισσόρον, νὰ τὸν καταθέτῃ διὰ λ)σμόν τοῦ δανεισθέντος ὡς κατάθεσιν ἀναγκαστικὴν καὶ νὰ μένῃ ὡς ἀσφάλιστρον διὰ τὴν σύνταξιν. Ὅταν ἔχη αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα δύναται νὰ εὔρη δισεκατομμύρια τινὰ τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἔντασιν καλλιιεργείας καὶ τὰς κτηματικὰς βελτιώσεις. Αὐτὰ εἶνε τὰ γενικὰ μέτρα ποὺ πρέπει νὰ ληφθοῦν.

Γ. ΤΣΟΥΡΗΣ. (Σύνεδρος) Κύριοι Σύνεδροι, ἡ παρουσία ἀντιπροσώπων προερχομένων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Κρήτης σημαίνει ὅτι ἀπεδόθη σημασία εἰς τὸ Συνέδριον. Γι' αὐτὸ νὰ διατυπωθῆ ἡ παρῶσθις εἰς τοὺς ἐπισημοὺς νὰ παραμείνουν ἐδῶ διότι ἂν φύγουν, τὸ Συνέδριον θὰ διαλυθῆ.

Ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει τοῦ κ. Γ. Παμπούκα καὶ τινῶν τῶν κ. κ. Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν, τῇ προτάσει τοῦ κ. Προέδρου,

Τὸ Συνέδριον ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ πρὸς τοὺς κ.κ. Ἀντιπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Νομοθετικῶν Σωμάτων οἱ ὅποιοι τῶ ἔκαμαν

τὴν τιμὴν νὰ παρακολουθήσωσι τὰς ἐργασίας καὶ ἐλπίζει ὅτι μετὰ τῆς ἰδίας θέρημης θὰ παρακολουθήσουν καὶ τ' ἀποτελέσματα.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Θὰ παρακαλοῦσα τοὺς κ.κ. Συνέδρους νὰ συνεχισθῇ ἡ ἐξέτασις τῶν ζητημάτων, αὔριον καὶ μεθαύριον. Θὰ παρακαλοῦσα νὰ καταρτίσωσιν αἱ Ἐπιτροπαὶ τὰ πορίσματα τῶν ἵνα τὰ μελετήσῃ καὶ ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τῆς Γεν. Διοικήσεως καὶ νὰ κάμῃ ἀναλόγους ὑποδείξεις. Νὰ εἶθε ἀπολύτως πεπεισμένοι ὅτι καὶ ἐκ καθήκοντος καὶ ἐξ ὑποχρέωσεως ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι ἐκπροσωποῦμεν τὴν κυβέρνησιν ὅτι θὰ ἐξετάσωμεν τὰ ζητήματα σας ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ δίδωνται εἰς τὸν πολίτην τὰ ἐκ τῶν φορολογιῶν ἄς πληρώνει ἀνταλλάγματα.

Λύεται ἡ συνεδρίασις

*Τετάρτη 9 Αὐγούστου 1933 ὥρα 8 1)2 π.μ.
ἄρχεται ἡ συνεδρίασις.*

ΕΜΜ. ΔΙΑΛΥΝΑΣ. (Δ)τῆς Ἐφημ. Ἀγροτ. Κρήτης)
Δυὸ λέξεις ἤθελα νὰ εἶπω γιὰ τὰ ὠραῖα λόγια ποὺ ἠκούσθησαν γιὰ τὴν ἔφημερίδα «Ἀγροτικὴ Κρήτη» Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Παπαγιαννάκη. Τὰ λόγια του ἀποτελοῦν γιὰ μένα τὴν μεγαλυτέραν ἠθικὴν ἀμοιβὴν καὶ ἐμψύχωσιν διὰ τὴν συνέχισιν τῶν προσπαθειῶν μου.

ΣΤ. ΟΡΦΑΝΟΣ. (Πρόεδρος Γ. Ἐπ. Ἡρακλείου).
Προτοῦ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν θὰ παρακαλέσω τὸν ἀξιότιμον κ. Πρόεδρον τοῦ Συνεδρίου καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀγαπητοὺς συναδέλφους καθὼς καὶ τοὺς παρισταμένους ὅπως διορθώσωμεν μίαν ἀβλεψίαν προερχομένην ἀπὸ τὴν Διοργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν. Ὡς γνωστὸν, μεταξὺ τῶν μελῶν ἦτο καὶ ὁ ἐκ Λασηθίου ἐπίλεκτος συνεργάτης Ἐμμανουὴλ Μαμμουνάκης ὁ ὁποῖος διέθεσε τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του διὰ κοινωφελεῖς σκοποὺς καὶ διὰ τὸ

Γεωργικὸν ἐπιμελητηρίου καὶ τὸ Ἐλαιοτριβεῖον Δασθηθίου. Ὅφειλομεν νὰ στείλωμεν τὴν ἡμῶν συλλυπητήριον πρὸς τοὺς οἰκείους του διὰ τὸν θάνατον του.

Τὸ Συνέδριον δέχεται ὅπως ἀποσταλῆ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάντος τὸ ἀκόλουθον τὴλῆμα:

Οἰκογένειαν Μαρμουνάκη

Ἁγιον Νικόλαον

Παγκρήτιον Γεωργοσυνεταιριστικὸν Συνέδριον συλλυπεῖται ὑμᾶς ὀλοψύχως καὶ μετέχει λύπης διὰ τὴν ἀπώλειαν ἐκλεκτοῦ συνεργάτου, πρωτοπόρου συνεταιριστικῆς ἰδέας καὶ ἐξυψώσεως ἀγρότου Ἐμμανουὴλ Μαρμουνάκη.

Πρόεδρος

Ἡσυχάκης

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶνε ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ Συνεδρίου. Ἀλλὰ θέματα πρὸς συζήτησιν ὑπάρχουσι πολλὰ. Αἱ ὀρισθεῖσαι ἐπιτροπαὶ πρὸς ἐπεξεργασίαν τῶν πορισμάτων δὲν ἐργάσθησαν, ὅχι δι' ἀμέλειαν, ἀλλὰ διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ παρακάθηνται καὶ εἰς τὸ Συνέδριον. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ διαλυθῆ τὸ συνέδριον χωρὶς νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν συμπερασμάτων τῶν συζητηθέντων καὶ συζητηθησομένων, ὁ δὲ χρόνος ἐπείγει διότι ἐπίκειται καὶ ὁ τρυγητός, θὰ προκαλοῦσα τὸ συνέδριον εἰς δέχεται ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἐξῆς πορείαν τῶν ἐργασιῶν: Ν' ἀνακοινώσωμεν τὰ συζητητέα ὑπολειπόμενα θέματα καὶ εἰς ἐκεῖνα ποὺ ὑπάρχει στάδιον, νὰ γίνῃ ὅσον τὸ δυνατόν ἡ συζήτησις βραχυτέρα. Διὰ τὰ ἀπλᾶ θέματα, ἅτινα φέρουν ἐν ἑαυτοῖς τὴν λύσιν, δὲν θὰ ἀπαιτηθῆ συζήτησις.

Ἐὰν κατορθώσωμεν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ τελειώσωμεν τὸ πρόγραμμα, μετὰ μεσημβρίαν θὰ συνέλθουν αἱ Ἐπιτροπαὶ νὰ συντάξουν τὰ πορίσματα. Καὶ ἐπειδὴ θ' ἀνακοινωθῶν αὔριον καὶ ἐπειδὴ λίαν

ἐνδεχόμενον νὰ παρουσιασθῶν ἀντιρρήσεις καὶ ἀμφισβητήσεις, φρονῶ ὅτι εἰς τὰς ἐπιτροπὰς θὰ μπορῇ νὰ ὑπάρχη καὶ πλειοψηφία καὶ μειοψηφία. Δι' αὐτὸ νὰ ὑποβληθῶν καὶ τῆς πλειοψηφίας καὶ τῆς μειοψηφίας αἱ γνωμοδοτήσεις ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη συζήτησις αὐριον. Ἐὰν ἀκολουθήσωμεν αὐτὴν τὴν πορείαν θὰ δυνηθῶμεν αὐριον ν' ἀναχωρήσωμεν.

Μ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ. Νομίζω ὅτι αἱ συζητήσεις πρέπει νὰ ἐξακολουθήσουν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπεκταθῶν μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Τὸ πρῶν θὰ συνέλθουν αἱ Ἐπιτροπαὶ μέχρι τῆς 11ης, καὶ ἔπειτα θ' ἀνακοινωθῶν τὰ πορίσματα.

Ἡ εὐκαιρία τοῦ νὰ συνέλθῃ διὰ πρώτην φοράν τὸ Σύνεδριόν μας, μᾶς ὑποχρεοῖ νὰ συζητήσωμεν εὐρύτερα. Ἐγὼ δὲν θὰ διστάσω νὰ μείνω καὶ δυὸ ἡμέρας ἀκόμη, διότι ἐκεῖνα ποὺ θὰ ποῦμε ἐδῶ θὰ ἀπατελέσουν τὸ ἀγροτικὸν Εὐαγγέλιον. Πρέπει νὰ μάθωμεν ὅχι ἡμεῖς μόνον ἀλλὰ καὶ ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς.

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Κύριοι Σύνεδροι, χθὲς εἰς τὸν χειρτισμὸν ποὺ ἔκαμα πρὸς τὸ Σύνεδριον, εἶχα δηλώσῃ ὅτι δὲν εἶχα σκοπὸν νὰ ὀμιλήσω ἐπὶ οὐδενὸς θέματος. Καὶ τώρα δὲν θέλω νὰ ὀμιλήσω ἔκτενῶς, ἀλλὰ διὰ νὰ κάμω ἀπλῶς μίαν πρότασιν. Πρὸ αὐτῆς θεωρῶ ἑαυτὸν ὑποχρεωμένον νὰ κάμω μερικὰς παρατηρήσεις.

Χθὲς ἐπὶ τῆς συζητήσεως τοῦ ζητήματος τῶν Ἀγροτικῶν χρεῶν τόσον ὁ ἀξιότιμος κύριος εἰσηγητῆς ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι ῥήτορες ἀνέλυσαν τὸ θέμα καὶ τὸ ἐξήτασαν ἀπὸ ὅλας τὰς πλευρὰς. Ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἤκουσα δυστυχῶς εἶνε ὅτι δὲν ἤκουσα νὰ λεχθῆ τίποτε ἐπὶ τῶν ἀγροτῶν τῆς Κρήτης καὶ εἶμαι μὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν δὲν ἀπασχολεῖ καθόλου τὴν νῆσον, καὶ ἀπορῶ πῶς ἐτέθη τὸ θέμα πρὸς συζήτησιν. Φρονῶ ὅτι ἢ παραλείψῃς ἐγένετο, ἢ ὅτι δὲν σὰς ἀπασχολεῖ τὸ

ζήτημα τῶν χρεῶν. Θὰ παρακαλοῦσα τοὺς κυρίους ἀντιπροσώπους νὰ ποῦν ὀρισμένα πράγματα δι' ἡμᾶς πού ἤλθαμε ἐδῶ ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν κομμάτων.

Θὰ ἔπρεπε μόνον νὰ παρακολουθήσωμεν τὰς γνώμας καὶ ἰδέας τῶν συνέδρων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων. Δυστυχῶς μετεβλήθημεν εἰς πρωταγωνιστὰς τοῦ βήματος, εἰς ἀγορητὰς τῆς πρώτης γραμμῆς. Κακὸ αὐτὸ, μολονότι τὸ Συνέδριον ἀπέκλεισε τὴν πολιτικολογίαν. Πάντως λέγω ὅτι δὲν ἤκουσα τίποτε διὰ τὰ ἀγροτικά χρέη τῆς Κρήτης καὶ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ πῆτε ὀρισμένα πράγματα γιὰ νὰ μορφώσω γνώμην.

Τόσον ὁ κ. Μυλωνᾶς, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι ρήτορες κατὰ τὴν ὁμιλίαν των ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν, ἐπέδειξαν μίαν ἀμίλλαν καὶ ἓνα ζῆλον ριζοσπαστικότητος. Ἐγὼ πού εἶμαι κάπως ἀριστερὸς καὶ θεωροῦμαι ἀπὸ τὰ ριζοσπαστικώτερα στελέχη τοῦ Ἀγροτικοῦ κόμματος, σᾶς ἐρωτῶ: Τί μου ἀπομένει ἀφοῦ τόσον ἡ Κυβέρνησις ὅσον καὶ ὁ κ. Μυλωνᾶς ἔθεσαν τόσον ριζοσπαστικά μέτρα;

Βέβαια αἱ λύσεις πού ἐδόθησαν καὶ ὀρθές καὶ ριζοσπαστικὲς εἶνε. Ἡμεῖς ἔχομεν ἄλλας ἀντιλήψεις. Μόλον τοῦτο εἴμεθα ἱκανοποιημένοι, διότι τόσον ὁ κ. Μυλωνᾶς, ὁ ὁποῖος πρὸ 4—5 μηνῶν ἀκόμη γερουσιαστῆς ὢν δὲν ἐνεστερνίζετο τὰς ἰδέας αὐτάς, ὅσον καὶ τὸ ἀγροτικὸν κόμμα τὸ ὁποῖον ἐχαρακτήριζε τὰς ἀξιώσεις τῶν ἀγροτικῶν Συνεδρίων ὡς δημοκολικὰς καὶ μὴ δυναμένας νὰ πραγματοποιηθοῦν, ὑποβάλλον ἤδη ριζοσπαστικὰ νομοσχέδια. Ἐπειδὴ ἐδόθη κάποια προτεραιότης εἰς τὸ ζήτημα τῆς λύσεως τῶν Ἀγροτ. χρεῶν, ὀφείλω νὰ εἶπω ὅτι ἡ ριζοσπαστικὴ λύσις τοῦ ζητήματος ἠξιώθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν Βενιζέλου ἀπὸ τὸ Συνέδριον τοῦ 1929. Ἐζητήσαμε τότε τὴν σεισάχθειαν τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν, πλὴν τῶν χρεῶν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης.

Ἐπομένως οὔτε ἡ Κυβέρνησις οὔτε τὰ ἄλλα Κόμ

ματα δὲν ἔμποροῦν νά ἔχουν προτεραιότητα, πλὴν τῆς Ἀγροτικῆς τάξεως καὶ τῶν Ἀγροτικῶν Συνεδρίων.

Μολονότι ἔχομεν ἄλλας ἀντιλήψεις, διότι αἱ συνθῆκαι ἐκεῖναι μετεβλήθησαν μέχρι τοῦ σημείου νά λέμε ὅτι οἰαδήποτε μεταρρυθμίσεις μὲ τὸν τρόπον ποῦ ὑποδεικνύει τὸ νομοσχέδιον τοῦ κ. Μυλωνᾶ, ἢ τοῦ κ. Γ. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, ἓνα σκοπὸν θά ἔχη, τὸν σκοπὸν τῆς ἐξασφαλίσεως ἐνὸς κοινοῦ ποσοῦ τῶν δανειστῶν, διότι θά εὔρεθῶν εἰς τὴν ἀνάγκην νά πληρώσουν οἱ ὀφειλέται ἢ μπορεῖ νά τὰ χάσουν ὀλοκληρωτικά, ἐν τούτοις σκοπὸς μιᾶς λύσεως μὲ ριζοσπαστικὰς ἀρχάς, θά ἦτο ἡ ἐξασφάλις ὅσονδήποτε μεγαλυτέρου ποσοῦ, ὅπως γίνεται καὶ εἰς τὸ Διεθνές ἐπίπεδον μεταξὺ τῶν κρατῶν.

Τὸ πρόβλημα ποῦ ὑπάρχει σήμερον εἶνε πρῶτον τῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν Δημοσίων χρεῶν καὶ ἔπειτα τῶν ἰδιωτικῶν.

Ὅπωςδήποτε ἐγὼ ὀφείλω νά διατυπώσω τὴν ἱκανοποίησίν μου τόσον διὰ τὸν κ. Μυλωνᾶν ὁ ὁποῖος ἔστω καὶ ἀργά ἀποδέχεται τὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου, ὅσον καὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν, ἂν καὶ δὲν εἶμαι ἀπολύτως ἱκανοποιημένος ἀλλ' ὅπωςδήποτε μόνον ἱκανοποιημένος, καὶ μὲ χαρὰν θά ἴδω νά πραγματοποιεῖται τὸ νομοσχέδιον ποῦ ἐξέθεσεν ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου, διότι πολὺ φοβοῦμαι ὅτι θά μείνουν λόγια. Ἡ ριζοσπαστικὴ λύσις τοῦ κ. Μυλωνᾶ θά εὔρη ἐμπόδια. Δι' αὐτὸ πιστεύω ὅτι θά ἐπιλυθῇ τὸ ζήτημα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καθ' ὃν τρόπον ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς ἐξέθεσεν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου. Πάντως εἶνε ἓνα βῆμα, τὸ ὁποῖον ὅταν τὸ πραγματοποιεῖ ἡ Κυβέρνησις συντελεῖ εἰς τὴν μεγαλυτέραν τόνωσιν τῆς κοινῆς γνώμης.

Ἐκεῖνο τὸ ὄποιον, ἔχω νά εἶπω καὶ νά ἰονίσω, εἶνε τὸ ἑξῆς:

Πρέπει νά γνωρίζουν, οἱ ἀγρόται ὅτι οἰαδήποτε

διαρρυθμίσεις τῶν χρεῶν καὶ ἂν γίνῃ, οἰαδήποτε δια-
γραφή καὶ ἐλάφρυνσις, πρέπει νὰ ἐντείνουν τὴν πα-
ραγωγὴν.

Διότι χθὲς ἠκούσθη μιὰ φωνὴ ἀπὸ ἓνα ἐκπρόσω-
πον μιᾶς περιφερείας, ὃ ὁποῖος εἶπεν ὅτι ὅταν δὲν
μᾶς ἐξασφαλίσετε τὴν κατανάλωσιν τῶν εἰδῶν μας,
οἰαδήποτε διαγραφή καὶ ἂν γίνῃ, εἶνε ματαίᾳ. Εἰς
τὴν Ἱστορίαν ὑπάρχουν τόσα παραδείγματα. Ἦλθεν
ὁ Σόλων καὶ ἔλαμε τὴν σεισάχθειαν. Μετὰ 10 χρόνια
πάλιν τὰ χρέη ἦσαν βαρύτερα καὶ τὰ σπίτια ἐπω-
λοῦντο.

Ἐὰν δὲν ἐξασφαλισθῇ εἰς τὸν ἀγρότην τὸ κόστος
τῆς παραγωγῆς του, οἰαδήποτε διαγραφή ἢ σεισά-
χθεια καὶ ἂν γίνῃ θὰ τὸν ὠφελήσῃ μόνον προσωρι-
νῶς. Ὁ ἀγρότης, οὔτε κακόπιστος εἶνε, οὔτε ἀπὸ τὴν
τάξιν τῶν ἀνθρώπων πού θέλουν νὰ τὸν χαρακτη-
ρίζουν, δηλαδή κακοκληρωτῆς. Ἄν βρισκεται εἰς τὴν
θέσιν αὐτὴν πταίει αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ σύστημα. Ὁ ἱστο-
ρικός πού θὰ γράψῃ τὰ αἷτια τῆς διεθνούς οἰκονο-
μικῆς κρίσεως, θὰ πῇ ὅτι εἶχε τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν
ἀφορίαν τῆς γῆς, ἢ ὁποία πάλιν εἶχε τὴν κυρίαν ἀρ-
χικὴν αἰτίαν τῆς εἰς τὸ σύστημα τὸ κεφαλαιοκρα-
τικὸν μὲ τὸ ὁποῖον ὀργανώθη ἡ παραγωγὴ τῆς Ἀμε-
ρικῆς, ἢ ὁποία ἐπέτυχε κόστους ἐλάχιστον διὰ τὰ διά-
φορα προϊόντα, ἔρριξε τὰς τιμὰς τῶν ἄλλων χωρῶν
ἐμειώθη ἢ καταναλωτικὴ δύναμις τῶν ἀγροτῶν καὶ
εἶχομεν τὴν γενίκευσιν τῆς κρίσεως, δημιουργούσης κα-
θημερινῶς ἀναρχίαν. Καὶ εἶσι τὸ σημερινὸν καθεστῶς
ἐναντίον τοῦ ὁποίου ὀμιλοῦμε, δημιουργεῖ τὰς ἀρνή-
σεις του.

Ἐπομένως αὐτὸς εἶνε ὁ κυριώτερος λόγος τῆς ση-
μερινῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ αὕτη εἶναι ἡ βαιο-
κωτέρα αἰτία ἢ ὁποία ἐμποδίζει τὸν γεωργὸν ν' ἀπο-
λαμβάνῃ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῶν ἐργασιῶν του,
διότι οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐνδιάμεσοι παράγοντες ἀ-
πορροφῶν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἰδρωτὸς του.

Ἐκ μίαν στατιστικὴν ποῦ ἔκαμεν ὁ κ. Εὐελπίδης, ἀπεδείχθη πόσον εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἡ Ἀγροτικὴ τάξις εὐρίσκεται εἰς μειονεκτικὴν θέσιν, διότι μὲ ὅλην τὴν ἔντονον κρίσιν τὰ προϊόντα βιομηχανίας ποῦ παράγονται εἰς τὰς πόλεις ἀπὸ τὸ μεγάλο κεφάλαιον, εἶχον μείωσιν τῶν τιμῶν ὄχι περισσότεραν τῶν 250)ο, ἐνῶ αἱ τιμαὶ τῶν Γεωργ. προϊόντων ἔφθασαν εἰς μείωσιν 100 ο)ο διότι τὸ ἀγρότης δὲν εἶχε πλήρη ἀντίληψιν καὶ συνείδησιν τῆς θέσεώς του.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπαναλαμβάνω καὶ τονίζω ὅτι οἰαδήποτε διαγραφὴ καὶ σεισάχθεια καὶ ἂν γίνῃ, πάντοτε θὰ ἔχη τὸν χαρακτῆρα τῆς προσωρινότητος. Καὶ γιὰ τὸ ἔλεγον ὅτι ὁ ἀγροτικὸς κόσμος εἰάν δὲν γίνῃ κυρίαρχος ρυθμιστῆς τῶν τυχῶν του καὶ τῆς ἐργασίας του, εἰάν ἡ ἀγροτικὴ τάξις δὲν γίνῃ ρυθμιστῆς τοῦ κοινωνικοῦ της δικαίου μαζὺ μὲ τοὺς ἐργαζομένους ἀνθρώπους καὶ ἐκμεταλλεομένους, εἶνε ἀδύνατον νὰ περιμένῃ καὶ νὰ ἐλιπίξῃ μόνιμον καὶ σταθερὰν ἀνακούφισιν, ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν γίνῃ θὰ ἔχη τὴν μερφήν τῆς προσωρινότητος, διότι αἱ βάσεις τοῦ κακοῦ δὲν εἶνε στὰ πρόσωπα ἀλλὰ στὸ σύστημα.

Ἐπιθυμῶ ν' ἀνακοινώσω εἰς τὸ Συνέδριον καὶ τὸ ἔξης: Γνωρίζετε ὅτι ἡ ὁμάς τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος ποῦ ἐκπροσωπῶ συνέπραξε προεκλογικῶς μὲ τὸ Λαϊκὸν Κόμμα καὶ τὰ λοιπὰ κόμματα τὰ συνεργαζόμενα μετὰ τῆς Κυβερνήσεως. Τότε ἐδόξαμεν ὡς ὄρον σχεδὸν, εἰς τὸν σημερινὸν Προϋδπουργὸν ὅτι εἰς περίπτωσιν ποῦ θὰ ἐκέρδιζε τὰς ἐκλογάς, τὸ πρῶτον ζήτημα ποῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ρυθμισθῇ, ἦτο τὸ ζήτημα τῶν Ἀγροτικῶν χρεῶν. Ὅφειλω νὰ σῆς εἶπω ὅτι ὁ Κύριος Ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος ἐδήλωσε ὅτι εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος, ὅτι εἰς τὴν κατάστασιν ποῦ εὐρίσκεται ὁ γεωργὸς μὲ τὰς ἐπιβαρύνσεις δανειακὰς καὶ φορολογικὰς, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε ἀποδοτικὸς καὶ παραγωγικὸς καὶ ἐπο-

μένως πρέπει νὰ ἐλαφρυνθῆ, συνεφώνει δὲ εἰς τὴν ἔκδοσιν ὁμολογιῶν, καὶ ἀνέλαβεν ἐν γένει τὴν ὑποχρέωσιν ὁ κ. Τσαλδάρης νὰ διαρροθμίση τ' ἀγροτικὰ χρέη.

Ἦλθομεν εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐγὼ διὰ λόγους καθαρῶς θεωρητικούς καὶ ἰδεολογικούς εἶπα ὅτι συνεπράξαμεν προεκλογικῶς μὲ τὴν Κυβέρνησιν, τώρα ὁμῶς δὲν συμφωνοῦμε. Ὁ κ. Μυλωνᾶς μοῦ ἐπέδειξεν τὸ νομοσχέδιον καὶ μοῦ εἶπεν νὰ τὸ ὑπογράψω. Τοῦ εἶπα ὅτι ἡ Κυβέρνησις κάτι ἐτοιμάζει. Ἡ ἐνέργεια πάντως θὰ προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἀξίωσιν τὴν ἰδικὴν μας. Τὰ λέγω αὐτὰ διὰ νὰ ἐξηγήσω τὴν προτεραιότητα.

Διεύπωσα τὴν ἀμφιβολίαν ἂν τὸ Νομοσχέδιον ποῦ ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου μᾶς ἐξέθεσε θὰ λάβῃ σάρκα καὶ ὄστᾶ. Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου τὴν Μακεδονίαν. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ πιεὶ δεινὴ ἐξαθλίωσις τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν. Ἰδιαιτέρως δὲ ἐφέτος, μὲ ὅλην τὴν καλὴν ἐσοδείαν, εἶχαν τὸ ἀτύχημα, αἱ δύο μεγάλαι περιφέρειαι Θεσσαλονίκης καὶ Σερρών νὰ πληγοῦν κυριολεκτικῶς καὶ ἡ ἐσοδεῖα τους νὰ καταστραφῆ. Μολονότι κατεστράφη ἡ ἐσοδεῖα καὶ ὑπεσχέθη ἡ Κυβέρνησις νὰ τοὺς βοηθήσῃ—καὶ τὸ καταγγέλλω εἰς τὸν κ. Γ. Γραμματέα τῆς Γεν. Διοικήσεως—ἐν ταῦτοις εἰς τὰ χωρῖα περιέρχονται εἰσπράκτορες καὶ ζητοῦν νὰ εἰσπράξουν.

Ὅταν ἔρχεται κυβέρνησις θέλουσα νὰ διαρροθμίση τὰ ἀγροτικὰ χρέη καὶ ἐπιτρέπει εἰς τὴν Τράπεζαν νὰ περιέρχωνται μὲ χωροφύλακα; οἱ εἰσπράκτορες της, πῶς εἶνε δυνατόν ὁ γεωργὸς νὰ μὴ θέτῃ ἐν ἀμφιβόλῳ ὅτι ἐκεῖνο ποῦ εἶπεν ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς θὰ γίνῃ εἰς τὴν πραγματικότητα;

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα αὐτὸ, τῶν καταστραφέντων γεωργῶν, ἐπείγει, παρακαλῶ τὸ Συνέδριον νὰ διατυπώσῃ εὐχὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως μέχρι τῆς ὀριστικῆς διαρροθμίσεως τῶν ἀγρ. χρεῶν, οἱ ἀγρό-

ται οἱ καταστραφέντες τῶν περιφερειῶν Θεσ)νίκης καὶ Σερρών ἀπαλλαγοῦν τῆς πληρωμῆς τῶν πρὸς τὸ Δημόσιον φόρων καὶ τύχουν τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Κράτους. Θὰ ἤθελα νὰ γίνῃ τὸ ψήφισμα διὰ λόγους ἀλληλεγγύης καὶ γενικωτέρας ἀνάγκης.

Καταλήγων δὲν ἔχω παρὰ νὰ σᾶς εἶπω: Πρέπει νὰ ὀργανωθῆτε. Πρέπει νὰ ἐργασθῆτε καὶ σεῖς εἰς τὸ πλευρὸν ὄλων τῶν ἀγροτῶν τῆς Ἑλλάδος γιὰ νὰ γίνετε κύριοι τῆς τύχης σας, κύριοι τῆς καταστάσεως, κύριοι τῆς ἰδικῆς σας παραγωγῆς καὶ ἐργασίας.

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Κύριοι Σύεδροι, ἀρκετὰ ἔχει ἐξονυχισθῆ τὸ θέμα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν καὶ νομίζω ὅτι θὰ εἶνε περιττὸν νὰ σᾶς κουράσῃ κανεὶς καὶ ν' ἀναπτύξῃ θεωρίαν περὶ δισεκατομμυρίων καὶ διαφορῶν ἄλλων πραγμάτων. Ἐδῶ πρέπει νὰ τὰ λέμε ἀπλᾶ ὅπως ὁ κ. Περογαμβράκης, ὁ ὁποῖος εἶδατε πόσον ὠραία ἀνέπτυξε τὸ ζήτημα τῶν λιπασμάτων. Ἦκούσατε περὶ δισεκατομμυρίων χρεῶν τῶν ἀγροτῶν. Αὐτὰ δὲν θὰ τὰ πάρουν πίσω οἱ δανεισταὶ. Οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος. Ἐάν θελήσῃ νὰ τὰ πάρῃ τὸ Κράτος ἢ θὰ μεταβάλλῃ τὰ προσφυγικὰ σπίτια εἰςφυλακὰς ἢ θὰ πωλήσῃ αὐτὰ πρὸς τοὺς ἔδωκε, καὶ θὰ ἀνοίξῃ μία κοινωνικὴ πληγὴ, ὅτε τὸ κακὸ θὰ εἶνε μεγάλο. Ἐρχεται τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν, τῶν δικῶν μας, πρὸς δὲν εἶπαμε λέξη.

Ἐγὼ βγῆκα στὸ βῆμα νὰ πῶ, νὰ τὸ γράψουν καὶ ἡ ἐφημερίδες ὅτι ὁ ἀγρότης ὁ Κρητικὸς εἶνε τίμιος, ὡς ὀφειλέτης εἶνε ἔντιμος ἄνθρωπος, δὲν εἶνε στρεψόδικος, πληρώνει, ἀλλὰ πρέπει νὰ εὕρῃ μία εὐκαιρία. Πρέπει νὰ ποῦμε εἰς τὸ Κράτος: Κάμε ἓνα νόμον νὰ μὲ διευκολύνῃ νὰ πληρώνω ἕως ὅτου μᾶς πάρῃ ἡ μεγάλη μπόρα τῆς κρίσεως, καὶ ἀρχίζουν οἱ μεγάλοι καὶ χαρίζουν καὶ τὰ πολεμικὰ καὶ τὰ ἰδιωτικὰ χρέη ὅτε θὰ μποῦμε ἀναμφισβητήτως, εἰς τὸν γενικὸν κορβανᾶν.

Ἄλλὰ γιὰ τὰ δικὰ μας χρέη, νὰ ποῦμε εἰς τὴν

Κυβέρνησιν, νά κάμη νόμον, νά μᾶς διευκολύνη νά τάξη προθεσμίας, νά μὴ υπόσχηται μόνον καὶ ὑστερα νά λέγη ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος θ' ἀναστείλῃ τὴν ἀπόφασιν ποὺ ἔχει δωσμένη διὰ τὴν καταβολὴν τῶν χρεῶν.

Δὲν θέλω νά ἐπεκταθῇ εἰς τὸ ζήτημα τῆς καταναλώσεως διότι εἶνε γενικὸν καὶ παγκόσμιον.

Ἡ Ἐπιτροπὴ πρέπει νά κάμη ἓνα πόρισμα καὶ νά ζητήσῃ τὴν ψήφισιν τοῦ Νόμου ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Πρέπει νά διευκολυνθῇ ὁ ἀγρότης νά ρυθμίσῃ τὸ χρέος του, μέχρις ὅτου ἔλθῃ ἡ ὥρα καὶ πιάσῃ ἡ μεγάλη ἰδέα νά κάμωμεν σεισάχθειαν.

ΕΜΜ. ΠΕΤΡΑΚΑΚΗΣ. Ἦναγκάσθην νά πῶ δυὸ λέξεις ἐξ αἰτίας τοῦ κ. Γιακουμογιαννάκη ὁ ὁποῖος ἔθιξε τὸ ζήτημα τῆς μεταβιβάσεως τῶν καταθέσεων τῶν νομικῶν προσώπων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζης εἰς τὴν Ἀγροτικὴν, διὰ νά ἐξυπηρετηθοῦν τὰ χρέη. Αὐτὸ θὰ συναντήσῃ νομικοὺς φραγμοὺς διότι τὰ κατατεθειμένα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρήματα ἔχουν κατατεθῆ διὰ κληροδοτημάτων εἰς τὰ ὁποῖα ὁ διαθέτης ὥρισεν ὅτι πρέπει νά κατατεθοῦν εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν. Ἡ βούλησις τοῦ διαθέτου δὲν μπορεῖ νά μεταβληθῇ.

Τὰ εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν χρέη εἶνε διαφόρου περιεκτικότητος. Χρέη ἐκ δανείων ἔμπορικῶν, καλλιεργητικῶν κλπ. χρέη ποὺ ἔγιναν πρὸ ἕξαετίας. Δὲν δύνανται νά ἐξαφληθῶσιν ἐφόσον ἤρχισε νά στενεῖσῃ ὁ ἀγρότης. Μὴ ὑπαρχόντων χρεωστασίων, ἐπεσωρεύθησαν δικαστικὰ ἔξοδα. Οἱ τοκογλύφοι ἐπέπεσαν κατὰ τῶν ἀγροτῶν, ἐπέβαλον ἀνανεώσεις, ἐκεφαλαιοποίησαν τοὺς τόκους καὶ εἰσπράττουσι τόκους ὑπερλόγους, ἀπομένουσι δὲ τὰ κεφάλαια. Ἐγὼ εἶμαι δικηγόρος καὶ ἔχω χειρισθῆ τοιαύτας δίκας. Γιὰ νά ἀντιμετωπισθῇ τὸ ζήτημα πρέπει ἡ Κυβέρνησις νά λάβῃ ὑπ' ὄψει τῆς αὐτὰ τὰ δεδομένα.

Ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὸ

Νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ἐξέθεσεν, ἀνέφερον ὅτι θὰ γίνῃ ἡ προκαταρκτικὴ ἐργασία ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου διὰ τῆς ἐξακριβώσιν τοῦ ποσοῦ τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν κλπ. Τὴν διαδικασίαν τοῦ εἰρηνοδίκου λέγονά ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐκκαθάρισις τῆς περιεκτικότητος τῶν χρεῶν. Εἶνε δάνεια πὺν ἐνσωματοῦν ἐμπορεύματα ἢ τόκους δημιουργημένους ἀπὸ τοκογλύφους; Ὅταν καθορισθῇ μία τοιαύτη διαδικασία καὶ ἐξακριβωθῇ παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ὅτι τὸ χρέος περιέχει τόκους ὑπερόγκους, ἔξοδα δικηγορικὰ κλπ. τότε τὸ δάνειον νὰ τὸ ἀποσβεννύῃ κατὰ 50 ο)ο καὶ νὰ καθορισθῇ ἡ πληρωμὴ τοῦ ὑπολοίπου εἰς δόσεις μακροπροθέσμιους. Ὅταν εἶνε τίμιον δάνειον νὰ περικόπτεται μόνον κατὰ 20—30 ο)ο. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν θὰ πληγοῦν οἱ ἐπαγγελματίαι οἱ ὁποῖοι χρεωστοῦν εἰς τοὺς ἐργάτας τῶν ἢ καὶ εἰς κεφαλαιούχους. Ἄλλως θὰ δημιουργήσωμεν ἐπαγγελματικὸν ζήτημα.

ΜΙΧ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ (υἱὸς). Ὑπάρχει μία ἀπόστασις μεταξὺ ἐκείνων πὺν εὔχεται κανεῖς καὶ ἐκείνων πὺν εἶνε πραγματοποιήσιμα. Ἦκούσαμεν πολλὰς ἀπόψεις ἐδῶ. Δὲν μπορούμε νὰ κατέλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας. Μιὰ διευκόλυνσις τοῦ ἀγρότου εἶνε ἡ παροχὴ προθεσμιῶν καὶ μικρὰ ἐλάφρυνσις τοῦ χρέους διὰ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ τόκου. Μεγαλύτερα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ διότι θ' ἀντικρούσωμεν τὴν ἀντίδρασιν τῶν πιστωτῶν οἱ ὁποῖοι εἶνε ἐξ ἴσου πολυάριθμοι. Εἶμαι δικηγόρος καὶ τὰ ξέρω αὐτὰ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ρύθμισιν τῆς ἀγροτικῆς πίστεως εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐπαυξηθοῦν τὰ κεφάλαια τῆς Ἀγο. Τραπεζῆς. Ἐὰν κατέλθωμεν εἰς συζήτησιν ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων δὲν θὰ καταλήξωμεν εἰς συμπεράσματα, διότι καὶ τὸ νομοσχέδιον πὺν συνετάχθη περιέχει νομικὰς ἀτελείας. Δηλαδή: εἰς ὅλα τὰ χρέη πλὴν τῶν προερχομένων ἐξ ἀνταλλακτικῶν συμβάσεων δίδει ἀταστολήν. Τὶ γίνεται εἰς χρέη προερχόμενα ἐξ ἀδι-

κήματος; Ὁ ὀφείλων ἐξ ἀδικήματος πρέπει νὰ πληρώνη.

Λέγω ὅτι θὰ προκύψῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ιδιότητος τῶν προσώπων πού δικαιοῦνται προστασίας. Δὲν ὀρίζει ὅμως διάταξις πότε εἶνέ τις ἐκ τῶν προσώπων πού πρέπει νὰ τύχουν τῆς ἀντιλήψεως. Ἐπίσης τυγχάνουν προστασίας οἱ ἀγοράσαντες ἐξ ἀνταλλακτικῶν συμβάσεων ἀπὸ τοῦ 1927—30 ἀκίνητα ὁπότε αἱ τιμαὶ ἦσαν ἀκριβαί. Σήμερον δὲν θὰ ἔχουν νὰ πάρουν τὰ ἴδια πράγματα. Ἐπίσης παρατηροῦτελειαν ἔλλειψιν οικονομικῶν διατυπώσεων. Ποία ἡ ἀρχὴ πού θὰ ἐκκαθαρίζῃ τὴν περίπτωσιν ἀμφισβητήσεων μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ πιστωτοῦ; Δι' αὐτὸ λέγω πόσον εἶνε δύσκολος ἡ ἐξέτασις τῶν λεπτομερειῶν. Μόνον αἱ γενικαὶ κατευθύνσεις εἶνε δυνατόν νὰ δοθοῦν, ἤτοι ἐλάφρυνσις τῶν χρεῶν, τοῦ τόκου κλπ.

ΣΤ. ΟΡΦΑΝΟΣ. Ὑπάρχουν συνειδητὰ δάνεια καὶ ἀσυνειδητὰ δάνεια. Εἰς τὰ συνειδητὰ δὲν πρέπει νὰ γίνεται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

Μ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ (υἱὸς) Αἱ λεπτομέρειαι θὰ κανονισθοῦν ἀπὸ τὸ Κοινοβούλιον.

ΠΕΡΟΓΑΜΒΡΑΚΗΣ. Ἐνθυμεῖσθε τὰ 1924 ὅτι γράφτηκε εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι εἰς τὸ ὑποθηκοφυλάκειον Ἀγίου Μύρωνος χρεωστοῦσαν 60 ἑκατ.

ΣΤ. ΟΡΦΑΝΟΣ. Πρὸ τετραετίας ἦσαν 90 ἑκατομμύρια.

ΠΕΡΟΓΡΑΜΒΡΑΚΗΣ. Ἐχομε συλλαλητήρια τῷ 1924. Ἐξορίσαμεν τὸν Τίτον Γεωργιάδην ἀλλὰ μὲ ὅλα πού ἐκάμαμεν δὲν κατορθώσαμε παρὰ νὰ διπλασιάσωμεν τὸ χρέος μας καὶ νὰ φθάσῃ εἰς 100 ἑκ. Κατόπιν ἐσκέφθημεν τὸ ἐξῆς: Ἐπειδὴ εἴμεθα ὀλιγαρχεῖς καὶ ἄνθρωποι συνειθισμένοι στὶς καουχίες, εἶπαμε νὰ ζοῦμε μὲ λιγωτέρα καὶ νὰ δίδωμε κάτι τι, διότι ἅμα δίδωμε λίγο δὲν θὰ μᾶς καταγγέλλουν. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐντὸς ὄψεως νὰ ἐρ-

γαζώμεθα περισσότερο και να ξεχρεώσωμεν. Από τὸ 1929 ἐσκεφθήκαμε τὴ λύση αὐτῆ. Πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Ὀρφανοῦ, τὸ χωριό του ἐπλήρωσε κατὰ 980)ο.

Ι. ΧΑΤΖΑΚΗΣ (Σύνεδρος) Ζήτημα ἀγροτικῶν χρεῶν, προέκλυσε ἀφ' ἧς ἡ παγκόσμιος κρίσις ἐπιστοποίησε ἀδυναμίαν τῶν ὀφειλετῶν πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν τῶν. Ἐν σημείον διὰ τοῦ ὁποίου ἡμπορεῖ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀνακούφισις τοῦ ἀγρότου ἐκ τῶν συμφορῶν του, εἶνε ἡ μὲ ὄρεξιν ἐπίδοσις εἰς τὴν ἐργασίαν πρὸς πολλαπλασιασμόν τῆς παραγωγῆς, διότι και ὁ λόγος ὅτι χρεωστεῖ ὁ ὁποῖος ἐπικάθηται κάθε ἡμέραν εἰς τὸ μυαλό του δὲν τὸν ἀφήνει νὰ κάμῃ τὴ δουλειά του ἤσυχα. Εἶνε ζήτημα σοβαρὸν τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ τὸ παραβλέσωμεν οὔτε ἐκεῖνοι ποὺ ἔχομε νὰ λάβωμεν οὔτε ἐκεῖνοι ποὺ χρεωστοῦμεν. Δὲν μπορεῖ δὲ νὰ λυθῇ πλὴν διὰ μᾶς ὑποχωρήσεως τῶν δανειστῶν. Οἱ δανεισταὶ ἔχουν χωνέψῃ ὅτι τὰ χρήματά των δὲν θὰ τὰ πάρουν ἐξ ὀλοκλήρου. Ὑποχρῶν ὅμως μεταξὺ τῶν χρεωστῶν μὴ κακόπιστοι. Δι' αὐτὸ πρέπει ν' ἀνακουφίσωμεν μόνον ἐκεῖνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκην ἀνακουφίσεως. Ἡ πιστοποίησις τῶν ἐχόντων ἀνάγκην πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ἀπόσβεσις νὰ εἶνε κλιμακωτή, ἀναλόγως τῆς δυναμικότητος τοῦ ἀγρότου. Εἰς παραγωγούς ποὺ ἀδυνατοῦν νὰ ἐξοικονομήσουν τὸ ψωμί τῶν παιδιῶν των, ἡ ἀπόσβεσις νὰ γίνῃ κατὰ 100)ο. Μπορεῖ ἐπίσης ὁ δανειστὴς νὰ μὴ σηκῶνῃ τὴν περιοχτὴν τοῦ ποσοῦ ποὺ ἔχει νὰ λάβῃ. Οὕτως ἢ ἄλλως ὅμως μὲ τὴν κατὰστασιν ποὺ ἐδημιουργήθη ἔχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ τὰ πάρῃ ὅλα. Αὐτὸ τὸ ἔχει χωνέψῃ. Ἄλλως τε εἶνε ὑπαίτιος και αὐτὸς δι' αὐτὴν τὴν κατὰστασιν. Διότι ἐὰν εἶχε δανείσῃ ἓνα ἀγρότην μὲ 10,000 δραμ. τοῦ ὁποίου ἡ περιουσία ἔκανε 5,000, ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ ἐδάνεισε θὰ ἔεργῃ ὅτι δὲν θὰ τὰ πάρῃ.

Ἔχω λοιπὸν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀπόσβεσις τῶν ἀ-

γροτικῶν χρεῶν ἐπιβάλλεται ἀπὸ αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐθνικῆς Οἰκονομίας τὸ ὁποῖον στηρίζεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν εὐνυχίαν τοῦ ἀγρότου, εἰς τὴν προσκόλλησιν τοῦ ἀγρότου πρὸς τὴν ἐργασίαν του πρὸς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς του. Νὰ ἐξασφαλίσωμε ἐπίσης τοὺς ἀγρότας διὰ μιᾶς ἀποσβέσεως ἀπὸ 50—100 ο)ο τῶν χρεῶν των, ἀνάλογως πρὸς τὴν δυναμικότητα ἐκάστου, τὰ δὲ ὑπόλοιπα νὰ πληρωθῶσιν δι' ἑνὸς τρόπου ἔξευρέσεως χρημάτων, ἐντὸς προθεσμίας ὄχι 15ετοῦς ἢ 20ετοῦς ἀλλὰ δετοῦς. Διὰ μιᾶς καλῆς θελήσεως θὰ ἔξυρθεθοῦν τὰ χρήματα. Ἐλέχθη ὅτι ὑπάρχουν χρήματα νομικῶν προσώπων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα εἶνε τὸ μόνον ἴδρυμα πὺν ἀπομένει ὡς ὑποστηρικτῆς τῆς βιομηχανίας, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ ἕτερον σκέλος τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας μαζὺ μὲ τὸ ἔμποριον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ναι, ἀλλὰ τὰ 90 ο)ο τῶν βιομηχανιῶν εἶνε παρασιτικάι.

Ι. ΧΑΤΖΑΚΗΣ. Ἐργάζονται ὁμως εἰς αὐτάς ἐργάται πτωχοί, οἱ ὁποῖοι στεροῦνται καὶ αὐτοὶ ὅπως καὶ οἱ ἀγρόται. Πέρνοντες τὰ χρήματα αὐτὰ ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, πέρνομε τὰ χρήματα τῆς βιομηχανίας καὶ ἀφήνομεν ἔκθετον τὸν ἕνα κλάδον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας.

Αὐτὰ εἶχεν νὰ εἶπῶ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν χρημάτων, ὑπάρχουν εἰδικοὶ οἱ ὁποῖοι μποροῦν νὰ εὔρουν ἄλλον τρόπον.

ΣΤ. ΟΡΦΑΝΟΣ Ὁ προλαλήσας ἀφῆκε νὰ ἐννοηθῆ ὅτι ὄντως τὸ ζήτημα περὶ χρεῶν χρήζει ρυθμίσεως. Θὰ παρεκάλουν τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ τὸ μελετήσῃ πολὺ. Εἶπεν ἐπίσης ὅτι οἱ δανεισταὶ αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην αὐτὴν. Ἐγὼ σᾶς διαβεβαίω ὅτι εἰς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου ὁ ὁποῖος ὀφείλει πολλὰ, δανειστάς δὲν ἔχομεν. Δανειστῆς εἶνε ἐκεῖνος πὺν ἐξασκεῖ ἐπάγγελμα δανειστοῦ. Προπολεμικῶς εἶχομεν

τὸν Θειακάκη, τὸν Καπετανάκη, τὸν Καλοκαιρινὸν, τὸν Παπαγιαννίδη, οἱ ὅποιοι ἂν ἠμάρτησαν, ἐπλήρωσαν ἀρκούντως. Ἐδάνεισαν εἰς χρυσὸν καὶ ἐπῆραν χαρτιά. Οἱ σημερινοὶ δανεισταὶ εἶνε ὑπάλληλοι, χῆραι, ὑπηρέτριαι, ἐπαγγελματίαι οἱ ὅποιοι δανεῖζουσι ἀποβλέποντες εἰς ἓνα τόκον ζηλευτὸν. Δι' αὐτὸ εἶπα προηγουμένως νὰ προσέξωμεν νὰ διαιρέσωμεν τὰ δάνεια εἰς συνειδητὰ καὶ ἀσυνειδητὰ.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Λαμβάνω τὸν λόγον διὰ νὰ ἐνισχύσω τὴν πρότασιν ποὺ ἔκαμεν ὁ κ. Παπαγιαννάκης περὶ κατ' ἀρχὴν συζητήσεως τοῦ ζητήματος, καὶ ἐκφράσεως εὐχῆς πρὸς τὴν κυβέρνησιν πρὸς λήψιν τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων, πρὸς ἀνακούφισιν τῆς ἀγροτικῆς τάξεως καὶ χορήγησιν παρτιτάσεως προθεσμιῶν. Ἦθελα νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἐξῆς ὀλίγα διὰ νὰ κατατοπίσω ἔστω καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τὸ Συνέδριον, διότι ὠρισμένα ζητήματα δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ δι' αὐτὸ καταλήγομεν εἰς ὑπερβολικὰς ἐκφράσεις. Σημειώσατε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπικινδυνωδέστερον πρᾶγμα, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιδιώκωμεν ριζοσπαστικὰς λύσεις δι' ἓνα κλάδον τῆς Ἑθν. Οἰκονομίας.

Ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιδιώκουν ριζοσπαστικὰς λύσεις, διὰ νὰ ἀποφύγουν ζημίαν, πρέπει μοιραίως νὰ τὰς ἐλεκτείνουσι εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Ἑθν. Οἰκονομίας. Δὲν ὑπάρχει ριζοσπαστικὴ λύσις διὰ τὴν γεωργικὴν πίστιν, χωρὶς μοιραίως νὰ ὑπάρχη καὶ διὰ τὰ ζητήματα τῆς βιομηχανίας.

Μεταξὺ ὄλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων ὑπάρχει μία τοιαύτη συνάρτησις, ὥστε ὅταν πλήσσετε μίαν τάξιν πλήσσονται καὶ αἱ ἄλλαι καὶ ἐπιστρέφει ὁ ἀντίκτυπος εἰς σῆς τοὺς ἰδίους. Εἶπεν ὁ κ. Γιακουμογιαννάκης ὅτι θὰ πληρωθοῦν τὰ 50 ο)ο ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν Νομικῶν προσώπων. Ἐδῶ γεννᾶται μία παρεξήγησις τὴν ὅποιαν ἔκαμαν οἱ κύριοι Τανούλας καὶ Γιακουμογιαννάκης. Ὅταν λέτε ὅτι εἰς τὴν Τρά-

πεζαν υπάρχουσαν 3 δισεκατομμύρια δραχμαί νομικῶν προσώπων εἶνε ἓνας ἀριθμὸς καὶ τίποτε ἄλλο. Νομίζετε ὅτι ἡ Τράπεζα τὰ χρήματα αὐτὰ τὰ ἔχει εἰς τὰ Ταμεία της; Τὰ χρήματα αὐτὰ τὰ ἐδάνεισεν εἰς τοὺς ἐπαγγελματίας τῶν ὁποίων σήμερον θὰ καταστήσωμεν ἀδύνατον, διὰ τῆς ὀλοσχεροῦς διαγραφῆς, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων των πρὸς τὴν Τράπεζαν. Ἐὰν οἱ γεωργοὶ εἰποῦν δὲν πληρώνομεν, οἱ ἔμποροι θὰ ποῦν δὲν πληρώνομε τὴν Τράπεζαν καὶ ἡ Τράπεζα θὰ πῆ τὰ 3 δισεκατ. δὲν μπορῶ νὰ τὰ δώσω, καὶ ὅλα θὰ καταρρεύσουν. Εἶνε κοινωνικὴ λύσις αὕτη; Ἐκεῖνος ποῦ θὰ πῆ νὰ κάμῃ σεισάχθειαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς πίστεως, νὰ κάμῃ ἐθνικοποίησιν τῆς βιομηχανίας...

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Αὐτὸ λέγομεν ἡμεῖς.

ΑΡ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Βλέπετε λοιπὸν πόσῃ πολυπλοκότητα ἔχει τὸ ζήτημα καὶ τί ἀντίκτυπον ἐπ' αὐτῶν τούτων ποῦ ζητοῦν νὰ ἐπεκτείνουν τὸ μέτρον ποῦ προτείνουν; Δὲν μποροῦμε νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τοιαύτας λεπτομερείας περὶ τοῦ τρόπου διαρρυθμίσεως. Μία πρότασις ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν ἀπὸ τὸν κ. Μυλωνᾶν περὶ διαγραφῆς κατὰ 30 ο)ο τῶν ἰδιωτικῶν χρεῶν. Ὑπελόγησαν ὅτι πάντως κατὰ 30 ο)ο εἶνε ἀνώτερα τὰ κεφάλαια λόγῳ τοκογλυφικῶν τόκων. Ἡ ἄλλη λύσις τὴν ὁποῖαν προτείνει ἡ Κυβέρνησις, πλέον δικαιοτέρα καὶ ἀκριβεστέρα εἶνε ἢ ἐκκαθάρισις τῶν δανείων. Προτείνεται ὅμως κατὰ τῆς λύσεως ἡ δικαία ἔντασις ὅτι χρονίζει τὸ ζήτημα. Μπορεῖ νὰ συζητηθῇ καὶ αὕτη ἡ λύσις. Δὲν μποροῦμε ὅμως νὰ συζητήσωμεν ἐν τοσούτῳ λεπτομερείας χωρὶς νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι κάθε πρότασις μας ἔχει ἀντίκτυπον ἐπὶ ἄλλων ζητημάτων, ἅτινα θ' ἀντιταχθοῦν καθ' ἡμῶν.

Πρέπει τὸ Συνέδριον νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ Κυβέρνησις λάβῃ μέτρα πρὸς διαγραφὴν τῶν τοκογλυφικῶν χρεῶν τῆς Ἀγροτικῆς τάξεως, ὑποχρεω-

θείσης εἰς δυσχερεῖς στιγμὰς νὰ λάβῃ τοιαῦτα δάνεια, καὶ νὰ δώσῃ μεγαλυτέρας προθεσμίας εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν καθὼς ἐν ταῖς λεπτομερεῖαις θέλει λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Βουλὴ κατὰ τὴν πρότασιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Μυλωνᾶ.

Πάντως πρέπει νὰ διακηρυχθῇ ὅτι ὁ ἀγρότης ποὺ δὲν ἔχει σήμερον πίστιν ὑπαιτιότητι τοῦ Κράτους, ὁ ἀγρότης ὁ ὁποῖος ἔχει ἐπιβαρυνθῇ μὲ ὑπερβολικὰ χρέη, δικαιούται νὰ βροντοφωνήσῃ ὅπως ἡ Κυβέρνησις λάβῃ μέτρα καὶ ἀποσείσῃ ἀπ' αὐτοῦ ἀνάλογον βᾶρος τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς λόγω τῆς ἀκηδεῖας τοῦ Κράτους ἐπεκάθησεν ἐπ' αὐτοῦ.

Ν. ΣΕΡΓΕΝΤΑΝΗΣ. Νομίζω ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει ἐξαντληθῇ. Ἐκεῖνο ποὺ φρονῶ εἶναι ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Κρήτης. Διότι, καθὼς ἀντελήφθην, ὅλοι νομίζουν ὅτι οἱ ἀγρόται τῆς Κρήτης εὐρίσκονται εἰς καλλιτέραν κατάστασιν. Πρέπει νὰ διαπιστώσῃ τὸ Συνέδριον ὅτι ἡ κατάστασις τῶν ἀγροτῶν τῆς Κρήτης, εἶναι ἐξ ἴσου οἰκτρὰ.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἀγροτ. πίστεως εἶναι ζήτημα γενικὸν. Ἐξετάζομεν ἤδη 1) Τὰ χρέη πρὸς τὴν ΕΑΠ εἶναι χρέη ποὺ δὲν ἀφοροῦν ἡμᾶς, ἀλλὰ τοὺς πρόσφυγας, καὶ δὴ ἐλαχίστους αὐτῶν.

2) Τὸ ζήτημα τῶν ἰδιωτικῶν χρεῶν. Τὰ τοκογλυφικὰ νὰ διαγραφοῦν ὅπως τὸ Νομοσχέδιον ὀρίζει, ἄλλως τε ὑποπίπτουν καὶ εἰς διατάξεις τοῦ ποινικοῦ Νόμου.

3) Τὰ χρέη ἐξ ἰδιωτικῶν συμβάσεων τὰ ὁποῖα εἶνε περισσότερα. Δι' αὐτὰ πρέπει νὰ ἐκφρασθῇ ἡ εὐχὴ ὅπως εἶπεν ὁ κ. Σίδερης, ὅτι ἡ Κρήτη ὑποφέρει, καὶ νὰ ληφθῇ μέτρον νομοθετικὸν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἐκφρασθῇ δὲ ἡ εὐχὴ ὅπως τὰ μέτρα ποὺ θὰ συνίστανται εἰς διευκολύνσεις νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατόν ριζοσπαστικότερα.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν κηρύσσεται περαιωμένη.

Συνιστάται ἐπιτροπή πρὸς σύνταξιν τοῦ πορίσματος ἐκ τῶν κ.κ. Ἄρ. Σίδερη Ν. Σεργεντάνη, Ἄντ. Πολυχρονίδη, Σ. Δημητρακάκη, Ἐμ. Μελά καὶ Στ. Ὀρφανού

* * *
ΠΟΡΙΣΜΑ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤ. ΧΡΕΩΝ

Τὸ Συνέδριον διαπιστοῖ τὴν οἰκτρὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς Κρήτης μὴ ὑπολειπομένης τῆς οἰκονομικῆς δυσπραγίας του ἀπὸ τὴν τοιαύτην τῶν λοιπῶν ἀγροτικῶν περιφερειῶν τοῦ Κράτους, καὶ

Ψηφίζει

1) Ὅπως ἐνισχυθῆ δι' ἐπαρκῶν κεφαλαίων ἢ ἀσκοῦσα τὴν ἀγροτικὴν πίστιν Ἀγροτικὴ Τρ. ἑπέξα, καὶ δύναται αὕτη νὰ χορηγῇ μεσοπρόθεσμα καὶ μακροπρόθεσμα δάνεια κατὰ τοὺς οἰκείους κανονισμοὺς τῆς.

2) Ὅπως ληφθοῦν ἄμεσα νομοθετικὰ μέτρα περὶ ὀφθμίσεως τῶν Ἀγροτικῶν χρεῶν κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν ὀργανώσεων τοῦ Ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος, παρεχομένων ἀπασῶν τῶν ἀναγκαίων διευκολύνσεων εἰς τοὺς ὀφειλέτας ἀγρότας πρὸς ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν τῶν λαμβανομένων δὲ διὰ τὰ τοκογλυφικὰ χρεῖα καὶ ριζοσπαστικωτέρων λύσεων.

3) Ἀνασταλῆ πᾶσα σχετικὴ δίωξις τῶν ὀφειλετῶν Ἀγροτῶν μέχρι τῆς ὀριστικῆς διαρροθμίσεως τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν.

* * *
ΠΡΟΕΔΡΟΣ. *Τὸ θέμα περὶ λιπασμάτων.*

Ὁ κ. Ἐμ. Παπαγιαννάκης ἔχει τὸν λόγον.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Τὸ ζήτημα τῶν λιπασμάτων ἐξήτασα ἐνιελῶς παρεμπιπτόντως καὶ καταλήγω εἰς ὀρισμένα συμπεράσματα εἰς τὰ ὅποια διατυπώνω τὴν εὐχὴν ὅπως αἱ πρῶται ὕλαι κάλιον καὶ ἄζωτον ἀφεθῶσιν ἐλεύθεραι. Ἐφόσον ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία παραγεῖ τὸν φωσφόρον, πραγματικῶς νὰ

πρῶστατευθῆ ἢ ἐπιχείρησις αὐτῆ ὅστε ὁ παραγωγὸς νὰ πέρνη τὰς πρῶτας ὕλας ἐλευθέρας παντὸς δασμοῦ, ἢ δὲ Ἐταιρεία νὰ δίδῃ τὸ τρίτον συστατικὸν φωσφόρον εἰς εὐθνήν τιμὴν. Διατυπώνω ἐπίσης τὴν γνώμην ὅτι ὁ μεγαλύτερος συντελεστὴς διὰ τὴν παραγωγὴν εἶνε ἀναμφισβητήτως τὰ λιπάσματα, ὅτι ἐπίσης συνεπεία τοῦ δασμοῦ τοῦ ἐπιβληθέντος πρὸ διετίας ἐμειώθη ἢ χρησιμοποίησις λιπασμάτων, ἠλαττώθη ἐπίσης σοβαρῶς καὶ ἡ κατανάλωσις καὶ τοῦτο προκύπτει κυρίως ἐκ δύο λόγων. Πρῶτον ἐξ αἰτίας τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως ἢ ὅποια ἠλάττωσε τὴν ἐπάρχαιαν τοῦ ἀγρότου καὶ δεύτερον ἐξ αἰτίας τῆς υπερβολικῆς τιμῆς ἢ ὅποια κρίνεται ἀσύμφορος. Καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν ὁ παραγωγὸς ὁ ὅποιος ἔπερνε ἓνα σακκὶ λιπασμα 0—16—0 ἀντὶ 57,50 δραχ. ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς τιμῆς νὰ πληρώσῃ 90 δραχ. πλεόν ἐξόδων ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ.

Αὐταὶ εἶνε ἐν γενικαῖς γραμμαῖς αἰσκέψεις πού διατυπώνω ἐδῶ, ἐπὶ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐκφράσῃ εὐχὴν τὸ Συνέδριον.

Π. ΔΕΚΑΖΟΣ. Ὡς πρὸς τὰ λιπάσματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας εἶνε εὐνόητος ἢ ὑποστήριξις τῆς Ἐταιρείας ἐφόσον παράγει λιπάσματα 0—48—0 δηλαδὴ πυκνότερα, διὰ τὰς καλλιεργείας ἐκείνας πού ἐπιβαρύνονται μὲ πολλὰ κόμιστρα. Ἄλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ στοιχεῖα ἄζωτον καὶ κάλι διὰ τοὺς τύπους μικτῶν λιπασμάτων, δὲν ἐννοεῖται ἡ ὑποστήριξις αὐτῆ, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κανεὶς δασμὸς. Εἰς τὰ σύνθετα λιπάσματα πού περιέχουν φωσφορικὰ ὀξέα (κάλι ἢ ἄζωτον) ὑπάρχει δασμὸς δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ τρόπου παρεμποδίζεται ἡ χρησιμοποίησις τῶν λιπασμάτων ὑπὸ τῶν γεωργῶν. Εἰς τὰ ἀπλᾶ λιπάσματα δὲν ὑπάρχει δασμὸς. Αυστυχῶς δὲν εἰσηκούσθη καὶ ἐψηφίσθη ὁ Νόμος ὅπως ἐψηφίσθη. Κατόπιν ὁμῶς τῆς κρίσεως καὶ τῆς ὑψώσεως τῆς τιμῆς τῶν λιπασμάτων, ἔλαβα ἀφορμὴν νὰ παραστήσω εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς προ-

τάσεως πὺν ἔκαμα εἰς τὴν Γερουσίαν. Τοῦ ἐξέθεσα πόσον ἐπιεζόμεν καὶ ὅτι πρέπει νὰ εὐθυνήσωμεν τὰ λιπάσματα διὰ νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ κόστος τῶν προϊόντων. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπεδέχθη τὰς ἀπόψεις μου καὶ ἐδέχθη νὰ μελετήσῃ τὸ ὅλον ζήτημα, καὶ πράγματι ἀνέθεσεν εἰς τὰς ὑπηρεσίας νὰ μελετήσουν τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ μορφώσῃ γνώμην.

I. ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ. Ἐχομεν ὅλοι μορφωμένην γνώμην. Εἰστε ἔνοχοι ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ καὶ σεῖς κ. Δεκάζο, διότι δὲν ἔπρεπε νὰ ψηφισθῆ ὁ Νόμος.

II. ΔΕΚΑΖΟΣ. Ἦμουν μόνος σὲ παμψηφίαν φιλελευθέρων.... (λέγει τινὰ ἐν μέσῳ θορυβίου μὴ ἀκουόμενος).

ΣΠ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Περιμένετε ἀπὸ μᾶς νὰ ματαιώσωμεν νομοσχέδιον ὑποστηριζόμενον ἀπὸ ἕλλην τὴν ἰσχὺν τῆς Κυβερνήσεως, πὺν εἶχε 250 βουλευτὰς καὶ 120 γερουσιαστὰς καὶ θέλατε ἀπὸ μᾶς τοὺς 6 νὰ ματαιώσωμεν τὴν ψήφισίν του;

II. ΔΕΚΑΖΟΣ. Νομίζω ὅτι τὸ καλλίτερον καὶ πρακτικώτερον εἶνε ἤδη πὺν παρίσταται καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας νὰ παρακληθῆ νὰ εισηγηθῆ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ λάβῃ τὸ ταχύτερον μίαν ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν προτάσεων καὶ τῶν εισηγήσεων.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχει τὸ Συνέδριον. Σᾶς λέγω ὅτι διετάχθησαν αἱ ὑπηρεσίαι νὰ μαζέψουν τὸ ὕλικόν, στείλετε δὲ καὶ σεῖς τὴν ἰδικὴν σας γνώμην.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ἐγὼ δὲν θὰ κάμω φιλολογίαν. Ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει ὅτι περὶ καλλιέργειας οὐδεὶς ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος ἄνευ χημικῶν λιπασμάτων. Ἡ τιμὴ δὲν εἶνε προσιτὴ εἰς ἡμᾶς. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον παράγονται ἀναμεμιγμένα μὲ χῶμα δὲν μᾶς ὠφελεῖ. Γι' αὐτὸ ἡ ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἡρακλείου εἰς τὸ 13ον θέμα' λέγει περὶ ὑπο-

χρεώσεως τῆς Ἑταιρείας νὰ χορηγῆ τὰ χημ. λιπάσματα εἰς ἀπλᾶ στοιχεῖα διότι ἐνδέχεται νὰ μὴ εἶνε δυνατόν ἐφέτος νὰ τροποποιηθῆ ἡ ἐργασία τοῦ ἐργοστασίου ὥστε νὰ πάρωμε τὰ λιπάσματα ὅπως τὰ θέλομε. Γι' αὐτὸ λέγομεν νὰ ὑποχρεωθῆ ἡ Ἑταιρεία νὰ μᾶς δίδῃ τὰ ἀπλᾶ στοιχεῖα ποὺ θέλει ἔκαστος παραγωγός.

Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΑΣ. Ἄρνείται σήμερον ἡ Ἑταιρεία;

Ν. ΜΑΡΑΚΑΣ. Δὲν δίδει ἀπλᾶ λιπάσματα διότι δὲν τῆς συμφέρει. Μόνον φωσφόρον δίδει.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ὡς Πρόεδρος τοῦ Συνεταιρισμοῦ Ἱεραπέτρας ἐζήτησα πρὸ διαιτίας ἓνα τόννον φωσφορικοῦ καὶ δὲν μᾶς ἐχορηγήθη.

Μεταχειριζόμεθα ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη τὰ λιπάσματα καὶ ὁ ἀμαθέστερος τῶν γεωργῶν, ἔμαθεν ὅτι τὸ χωράφι τοῦτο θέλει νίτρο, ὅτι τὸ ἐλαιόδενδρο θέλει κάλι. Τὰ ἐμάθαμεν ἐκ τῆς πείρας χωρὶς νὰ γνωρίζωμε τὴν χημικὴν σύστασιν τοῦ ἐδάφους μας. Ἐπειδὴ τὰ χωράφια μας εἶνε πάντοτε τὰ ἴδια, εἶδαμε ποῖα λιπάσματα μᾶς χρειάζονται. Καὶ ἀφοῦ ἐπεβλήθη φόρος ἐπὶ τῶν ἐξ Εὐρώπης εἰσαγομένων λιπασμάτων, νὰ ἐπιβληθῆ ὅπως μέσον τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης νὰ εἰσάγουν οἱ Συν)μοὶ τὰ ἀπλᾶ λιπάσματα.

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Καὶ νὰ γίνεταὶ αὐστηρότερος ἔλεγχος τῶν εἰσαγομένων λιπασμάτων.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ὅλοι προμηθενόμεθα τὰ ἀπλᾶ στοιχεῖα. Ὅταν γράφει τὸ ἡμίσηκκον 4—12—3 ὑπάρχουν καὶ ὑπῆρξαν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι λέγουν ὅτι ἡ Ἑταιρεία μᾶς ἀπατᾷ. Ἐγὼ δὲν τὸ δέχομαι. Οἱ δέποτε μᾶς ἀπατᾷ. Ἐὰν κάμωμεν ἀνάλυσιν θὰ βροῦμε πραγματικῶς 4—12—3. Περὶ τίνο; ἀμφιβάλλομεν; Τὰ ἄλατα ποὺ χρησιμοποιοῦνται δὲν ἔχουν τὸν αὐτὸν βαθμὸν διαλυτικότητος εἰς τὸ νερὸ καὶ εἰς τὸ χωράφι. Ἐνδέχεται νὰ χρησιμοποιήσουν τύπον 4—10—10. Δὲν βλέπουν ἀποτέλεσμα. Ἐν τῶν ἀλλή-

των, είτε ἡ ἁμμωνία, είτε ἄλλο εἶνε δυσδιάλυτον εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐνῶ ἂν ἔχη ἀπλὸ λίπασμα θὰ τὸ βάλλῃ σ' ἓνα ποτῆρι νερὸ, θὰ τὸ ταράξῃ καὶ θὰ δῆ ἂν διαλύεται.

ΠΕΡΟΓΑΜΒΡΑΚΗΣ. Δὲν θὰ ὁμιλήσω ὡς ρήτωρ διότι εἶμαι ἀγράμματος, εἶμαι χωρικός ὁ ὁποῖος ἐργάζομαι ἀπὸ 40 χρόνια εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ πατέρα μου. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἐλάβαμε χημ. λιπάσματα τὰ χρησιμοποιοῦμε μόνοι μας. Εἶμαι ἀπὸ τὴν ἐπαρχία τοῦ Μαλεβυζίου ποὺ χρησιμοποιεῖ τὰ περισσότερα λιπάσματα. Στὴν ἀρχὴν ἦλθαν τοῦ Περού ποὺ εἶχαν θαυμάσια ἀποτελέσματα. Τότε ἀρχίσαμε νὰ κάνουμε δοκιμὰς, διότι ἦλθαν τὰ Ἑλληνικὰ λιπάσματα τὰ ὁποῖα εἰς τὰ κοκκινοχώματα δὲν κάνουν τίποτε. Ἄμα βάζομε 4—10—10 δὲν κάνουμε τίποτε. Ἐβλέπαμε τὸ «θρίαμβος» καὶ ἐνομίξαμεν ὅτι τὰ Ἀμερικανικὰ λιπάσματα ἦσαν καλλίτερα. Αὐτὸ ἦτο τὸ κάλι. Εἰργαζόμενην καὶ πυρατηροῦσα τὰ χωράφια ὑπὸ ἔποψιν φωσφορικῆν, μὲ τὸ ξύδι.

Ἦλθεν ὕστερα ὁ κ. Εὐαγγελίδης καὶ μοῦ εἶπε νὰ βάλω θεικὸ δὲξ καὶ ἐπηγαίναμε εἰς τὸ χωράφι μας καὶ ἐβλέπαμε ἂν εἶχε φωσφόρον. Ἄν δὲν ἐφοῦσκωνε δὲν εἶχε φωσφόρο. Τώρα τελευταῖα τοῦ εἶπα τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἑταιρείας κ. Κουφάκη νὰ μοῦ φέρῃ ἄζωτον 15—0—0. Ὁ ἄλλος εἶχε 20—0—0. Αὐτὸ ἐπῆγε εἰς μίαν σουλτανίνα εἰς τὴν ὁποῖαν ἔβαλα ἀμερικανικὰ καὶ βελγικὰ, ἐπὶ πενταετίαν ἀπὸ 1)2 ὄκ. Εἰς τὸ πάνω Μαλεβύζι δὲν εὑρῆκα ἀπὸ 1 1)2 ὄκ. σουλτανίνα τὸν χρόνον. Ἐπῆγα καὶ ἔβαλα 40 δράμια τὸν Ὀκτώβριον καὶ 100 δρ. ἀπὸ τὸ 0-16-0 τίς ἄλλες φορὲς. Ἄμα ἀνοιξε τοῦ ἔβαλα 40 δρ. νίτρο καὶ εὑρῆκα 3, ὄκ. 50 δρ.μ. τὴν μιὰ κορμποῦλα μὲ τὴν ἄλλη. Ἔτσι ἐπῆραμε καὶ 4, 5 ὄκάδες. Ἐπέισθηκα ὅτι τὰ ἀπλὰ λιπάσματα γέρονον διπλάσια ἀποτελέσματα. Δὲν ξέρω τὸν τρόπον, ἐγὼ εὑρῆκα αὐτὸν τὸν θρίαμβον.

Εἰς τὴν θεικὴν ἁμμωνία ἔβαλα 20-20-0 τῆς Ἑλλ.

Ἐταιρίας, στὸ ἄλλο μέρος ἔβαλα 7-10-2 τὸ ὅποιον παρεκάλεσα τὸν κ. Κουφάκη καὶ ἔφερεν εἰς τὸ Ἡράκλειον καὶ ἄζωτον ἀμμωνίας διότι κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχει φωσφόρον. Εἰς τὸ ζήτημα τοῦ νίτρου τῆς χιλῆς εὗρηκα μία ὀκτὰ τὴν κουρμούλα, εἰς τὸ ἀμμωνιακὸ εὗρηκα 2,5 ὀκ. σταφύλια παραπάνω.

Στὸ πρῶτο ἔβγαλα 4 ὀκάδες, στὸ 20-20-0,3 ὀκάδες, ἐνῶ τὸ 20-20-0 εἶνε ἀμμωνιακὸ ἄζωτο. Τὸ ἄλλο ἦτο σκέτο, δὲν εἶχε χῶμα τῆς Ἐλευσίως (γέλωτες).

Δίχως νὰ θέλω νὰ ἀντιπολιτευθῶ τὴν Ἐταιρεία, δὲν εἶμεθα οἱ μουζικκοὶ τῆς Ρωσσίας. Εἶμεθα οἱ Κρηῖτες ποὺ ἀντιλαμβάνομεθα καλλίτερα παντὸς ἄλλου ἔθνους στὸν κόσμον.

Λοιπὸν σὰς ὁμολογῶ ὅταν ἓνα κράτος ἐπιτρέπη διὰ τῶν γεωργ. ὀργανώσεων νὰ φέρουν ἀπλᾶ λιπάσματα θὰ σώσῃ τὸν τόπον.

Ἔχω 7 παιδιὰ καὶ 200 στρέμματα. Ἔχομε ὅλα τὰ μέσα. Ἐκαμα θειοχαλκίνη μόνος μου ἔξ ἰδίων μετὰ τὸ δέσιμον τῶν σταφυλῶν. Εἶνε ἀκατάλληλο τὸ ὄντισμα. Θὰ βάλετε μία ὀκτὰ πέτρα εἰς τὸν φουῖνον, τὴν κάνετε σκόνη καὶ τὴν ἀνακατεύετε με 4 ὀκ. θειάφι καὶ 4 ὀκ. ἄσβεστι καὶ θὰ εἰσθε ἀσφαλισμένοι. Ἐτοὶ εἶχαν οἱ χωριανοὶ μου θειοχαλκίνη. Ἐμένα μοῦ ἔστοίχισε 2,5-3 δραχ. ἢ ὀκτὰ.

Προτείνω Κύριοι νὰ φέρνωμεν ἀπλᾶ λιπάσματα μετὰ τὴν ἴδια φορολογία μετὰ τὴν ὅποια τὰ φέρνει καὶ ἡ Σεβ. Ἑλλ. Ἐταιρεία. Δὲν πιστεύω εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ φέρνωμε ἀνωμαλίαν. Ἀφοῦ ἐπιτρέπεται τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας νὰ τὰ φέρνῃ ἄς ἐπιτραπῇ καὶ εἰς τὸν κόσμον.

Π. ΔΕΚΑΖΟΣ. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀτελής εἰσαγωγή ἄζωτου καὶ καλίου.

ΠΕΡΟΓΑΜΒΡΑΚΗΣ. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου εἶμεθα σουμοπαραγωγοί. Ἐδῶ ἤκουσα νὰ λέμε νὰ κάμωμε καλὲς σταφίδες γιὰ νὰ τῆς στέλνωμε εἰς τὴν Ἀγ-

γλία και συναγωνιζόμεθα την Συμριναϊκή Σταφίδα. Είπαν ότι στην Σμύρνη δεν διαλέγουν την σταφίδα και διαλέγονται τα σταφύλια την ώρα που τρώγονται. 'Ημεις λοιπόν θα της βγάλουμε τις ρόγες και κατόπιν υποχρεούται να διαλέγη. Γιατί δεν τις βγάζουν; 'Εκείνοι που πουλούν 24—25 δρ. τις βγάζουν. 'Ενας χωριανός μου έχει 100 χοίρους και μαζεύει 50000 ρόγες και τρών οι χοίροι του. Θα ήθελα να παρακαλέσω να εισηγηθούμε εις το 'Υπουργείον να επιτραπῆ εις τους παραγωγούς να διαλέγουν την κακή ρόγα και να τη σουμμοποιούν, 1000 δκ. σταφίδα δίδουν 200 δκ. σουμα. 'Επίσης το κρασί 1000 δκ. κρασί θέλει 1300 δκ. σταφύλια.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. 'Η 'Εταιρεία μᾶς χρεωστοῦσε 620000 δρ. (Οἴνων και Οἴντων). 'Όταν ἤλθαμε ἔμεϊς χρεωστοῦσε πολλά. 'Η Γεν. Διοίκησης ἐπανειλημμένως ἀπηνθύνθη εις το Γεν. χιμεῖον τοῦ Κράτους.

ΠΑΤΤΑΚΟΣ (σύνεδρος) 'Αφοῦ ἐπιτραπῆ εις τὰς γεωρ. ὀργανώσεις να φέρουν ἀτελῶς τὰ λιπίσματα εἴτε ἀπλᾶ εἴτε σύνθετα, να υποχρεωθῆ ἡ 'Εταιρεία να δώσῃ τὴν ἀντιπροσωπείαν εις τὴν 'Εθνικὴν Τράπεζαν και να φύγουν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἐμπορίου και τὸ κέρδος να ἔρχεται εις τὸν παραγωγόν.

Θ. ΚΟΥΦΑΚΗΣ. (ἀντιπρ. 'Ετ. Χ. Π. Α.) Δὲν ὑπάρχουν ἔμπροσθι, ἀλλ' ἀντιπρόσωποι.

Κ. ΦΟΥΜΗΣ 'Εδῶ εἶνε ὁ τεχνικὸς Διότης τῆς 'Εταιρείας κ. Νεῦρος ὁ ὁποῖος μπορεῖ να σᾶς πῆ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Τὸ Συνέδριον ἔχει χαρακτηῖρα ταξικόν. Δὲν μπορεῖ να ὀμιλήσῃ. (Πολλοὶ σύνεδροι ὄρθιοι ὀμιλοῦν και δημοσιογεῖται θόρυβος).

ΠΑΤΤΑΚΟΣ. Πέρσι ἐπήραμε λιπίσματα 20—22 δρ. εὐθιγνότερα ἀπὸ αὐτὰ που ἔδιδεν ἡ ἔταιρεία. Να τὴν πιάσῃ τὸ Κράτος ἀπὸ τ' αὐτὰ και να τῆς ἐπιβάλλῃ να δώσῃ τὰς ἀντιπροσωπείας εις τὴν Τράπεζαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἡ συζήτης ἐπὶ τῶν λιπασμάτων κηρύσσεται περαιωμένη. Καταρτίζεται ἐπιτροπὴ διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πορίσματος ἐκ τῶν κ. κ. Ἡσυχάκη, Παπαγιαννάκη, Μπεμπῆ, Μελά καὶ Περογαμβράκη.

* *

ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

Τὸ Συνέδριον ἀκοῦσαν

Τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος «περὶ λιπασμάτων» Εἰσηγητῶν καὶ μετὰ σχετικὴν συζήτησιν.

Ψ η φ ί ζ ε ι

α) Νὰ ἀρθῆ ὁ ὑφιστάμενος εἰσαγωγικὸς δασμὸς ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ συνθέντων λιπασμάτων.

β) Νὰ ἐξουσιοδοτηθῆ ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἀμέσως διὰ τὸ ἐρχόμενον καλλιεργητικὸν ἔτος νὰ προμηθεύῃ ἀπὸ μὲν τὸ ἐξωτερικὸν τὰ ἀπλᾶ στοιχεῖα τοῦ ἀζώτου καὶ τοῦ κάλεως εἰς τὴν καθιερωμένην χημικὴν αὐτῶν σύνθεσιν ἐπὶ τοῖς 0)0 τὰ δὲ φωσφορικά ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας χημικῶν προϊόντων καὶ λιπασμάτων περιεκτικότητος 480)0 διὰ πάσας τὰς γεωργικὰς ὁργανώσεις συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Συνεταιρισμῶν τῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς δευτεροβιθμίους ὁργανώσεις.

* *

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Συζήτης ἐπὶ τοῦ συγκοινωνιακοῦ.

Ο κ. Ἡλ. Διαλυνᾶς ἔχει τὸν λόγον.

ΗΛ. ΔΙΑΛΥΝΑΣ. Κύριοι συνέδριοι,

Ἡ ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ συνεδρίου τούτου μοῦ ἀνέθεσε τὴν ἐντολὴν νὰ εἰσηγηθῶ ἐνώπιόν του, τὸ θέμα περὶ συγκοινωνιῶν. Τὸ πικρὸν συνέδριον, ποῦ ἐκλήθη νὰ μελετήσῃ ὅλα τὰ γεωργοοικονομικὰ καὶ συνεταιριστικὰ ζητήματα τῆς νήσου, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀγνοήσῃ τὸν συγκοινωνιακὸν παράγοντα ὃ

ὁποῖος παίζει σοβαρώτατον ρόλον εἰς τὴν καθ' ὅλου γεωργικὴν πρόοδον τοῦ τόπου. Τὸ συγκοινωνιακὸν πρόβλημα ἐνέχει ἀκόμη μεγαλυτέραν σημασίαν καὶ σοβαρότητα διὰ τὴν Κρήτην, διὰ τοὺς ἑξῆς προσθέτους λόγους. Πρῶτον, διότι ἡ ἔδαφικὴ διαμόρφωσις τῆς νήσου εἶναι ἀνώμαλος καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῶν διαφόρων παραγωγικῶν διαμερισμάτων αὐτῆς δυσχερεστάτη, ἀνευ πλήρους δικτύου ἀμαξιτῶν δρόμων. Δεύτερον, διότι ἡ ἔλλειψις πλήρους ὀδικοῦ δικτύου ἀποτελεῖ ἀφορητὴν καθυστερήσεως τῆς γεωργικῆς προόδου τοῦ τόπου ἐφ' ὅσον ἡ μεταφορὰ εὐγενῶν τινῶν προϊόντων τὰ ὁποῖα καλλιεργούμενα θὰ αὐξήσουν τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα τοῦ τόπου, καθίσταται δυσχερῆς ἢ καὶ ἀδύνατος. Τρίτον διότι ἡ Κρήτη ὡς νῆσος ἐξαρτᾷ τὴν πρόοδόν της καὶ ἀπὸ τὴν πυκνὴν θαλασσίαν συγκοινωνίαν μὲ τὰς ἐκτὸς αὐτῆς χώρας. Δὲν δύναται, συνεπῶς, νὰ γίνεταί σοβαρὸς λόγος περὶ προόδου τῆς Κρητικῆς γεωργίας, ἐφ' ὅσον δὲν ἀσφαλισθῇ ἀρτία συγκοινωνία εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου καὶ πυκνὴ ἐπικοινωνία μὲ τὰς ἄλλας χώρας.

Ἴδου τι καθιστᾷ σπουδαῖον καὶ ἀναπόφευκτον παράγοντα τῆς γεωργικῆς μας προόδου τὸ ἀρτιον συγκοινωνιακὸν δίκτυον.

Ἴδου διατὶ τὸ παρὸν συνέδριον δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγνοήσῃ τὸ συγκοινωνιακὸν πρόβλημα χωρὶς νὰ παραλείψῃ ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα θέματα τὰ ὁποῖα θὰ τὸ ἀπασχολήσουν.

Πιθανὸν εἶναι νὰ ἠστούχησεν εἰς τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέθεσε νὰ παραγματευθῇ τὸ θέμα. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν πρόκειται νὰ ζημιωθῇ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν συνέδρων πρόσωπα δυνάμενα νὰ διαφωτίσουν τὸ συνέδριον διὰ τῶν φώτων των, κατὰ τὰς συζητήσεις. Πάντως ἐγὼ διαπιστώνω ὅτι ἡ σημερινὴ συγκοινωνιακὴ μας κατάστασις, τόσον μὲ τὸ ἐσωτερικὸν ὅσον καὶ μὲ ἐξωτερικὸν δὲν εἶναι καλὴ, οὔτε βέβαια ἐκεί-

νη ἢ ὅποια θὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ἀναμενομένην καταπληκτικὴν πρῶοδον εἰς τὴν γεωργίαν τῆς Κρήτης.

Τὸ σημερινὸν δίκτυον τῶν ὁδῶν.

Τὸ σημερινὸν δίκτυον τῶν ἀμαξιτῶν δρόμων εἶναι ἀνεπαρκές νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς ἀνάγκας ὅλης τῆς νήσου. Πολλὰ ἐπαρχία διατελοῦν εἰς πλήρη ἀπομόνωσιν ἀλλὰ καὶ πολλὰ διαμερίσματα ἄλλων ἐπαρχιῶν στεροῦνται ἀμαξιτῆς συγκοινωνίας. Ἡ σοβαρωτέρα ἀρτηρία τῆς νήσου, ἡ Κεντρικὴ τῆς Βορείου πλευρᾶς, δὲν συνεπληρώθη ἀκόμη. Ἄλλαι ἀρτηρίαὶ σοβαρωτάτης σημασίας εἶναι ἐπίσης ἡμιτελεῖς. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἡ γεωργικὴ πρῶοδος τοῦ τόπου μας δὲν μπορεῖ νὰ λάβῃ τὴν ἀνάπτυξιν τὴν ὅποιαν τῆς ἐξασφαλίζουν οἱ ἐδαφολογικοὶ καὶ κλιματολογικοὶ ὄροι τῆς νήσου μας καὶ ἡ ἐργατικότης καὶ ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων της.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ γεωργικὴ πρῶοδος τῆς νήσου εἶναι καταπληκτικὴ. Ἄλλὰ αὕτη περιορίζεται μόνον εἰς τὰ διαμερίσματα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὅποια ὑπάρχουν συγκοινωνιακαὶ εὐκολίαι. Εἰς τὰ λοιπὰ διαμερίσματα ἢ κατάστασις εἶναι στάσιμος, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ὀπισθοδρομικὴ, διότι ὁ πληθυσμὸς μὴ δυνάμενος νὰ ζήσῃ ἐκ τοῦ γεωργικοῦ ἐπαγγέλματος ἐγκαταλείπει τοὺς ἀγροὺς του καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὰς πόλεις. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ, λίαν χαρακτηριστικὸν τῆς καταστάσεως, προσδίδει ἀκόμη μεγαλυτέραν σοβαρότητα εἰς τὸν συγκοινωνιακὸν παράγοντα, διότι ἐνῶ ἡ γεωργία ἀναπτύσσεται καὶ προοδεύει εἰς διαμερίσματα ὅπου ἡ συγκοινωνία εἶναι εὐχερῆς, φθίνει καὶ ὀπισθοδρομεῖ ὅπου ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀνύπαρκτος. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἰσχυρισμῶν μου ἐπικαλοῦμαι τὴν πρῶοδον τῶν διαμερισμάτων τῶν Νομῶν Χανίων καὶ Ἡρακλείου εἰς τὰ ὅποια ὑπάρχει, ἀπὸ μακροῦ χρόνου, ἀμαξιτὴ συγκοινωνία. Ἡ πρῶοδος τῆς ἀμπελοφυξίας τοῦ Μαλεβυζίου καὶ τῆς Πεδιάδος καὶ

τῆς ὀπωροκαλλιεργείας καὶ λαχανοπαραγωγῆς τοῦ Νομοῦ Χανίων ἐσημειώθη ἀφ' ἧς τὰ διαμερίσματα ταῦτα ἀπέκτησαν ἀμαξιτὴν συγκοινωνίαν. Ἡ ἐξαγωγή φρούτων καὶ σταφυλῶν ἐξ Ἡρακλείου εἰς Αἴγυπτον, ἤρξατο μόνον ὅταν κατεσκευάσθησαν τὰ πρῶτα τμήματα τῶν ὁδῶν ἐξ Ἡρακλείου πρὸς τὰς ἀμπελοουργικὰς ἐπαρχίας. Τὸ εἰσόδημα τοῦ τόπου ἐκ τοῦ προϊόντος τούτου εἶναι σημαντικώτατον, δημιουργηθὲν ἐκ τῆς ὑπάρξεως συγκοινωνίας. Ἐκ τῆς συγκρίσεως αὐτῆς δύναται νὰ ἐξαγάγῃ καιεὶς ἀσφαλῆ συμπεράσματα περὶ τῆς προόδου ἢ ὁποῖα θὰ ἐπέλθῃ εἰς τὴν Κρήτην, ὅταν ὅλα τὰ παραγωγικὰ διαμερίσματα αὐτῆς ἀποκτήσουσιν συγκοινωνίαν. Καὶ διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν μελλοντικὴν αὐτὴν πρόοδον τοῦ τόπου μας ὡς ἴδωμεν ποῖα εἶναι ἡ σημερινὴ αὐτῆς παραγωγή, ἐν συγκρίσει μὲ ἄλλα διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Γεωργικὸς πλοῦτος τῆς Κρήτης.

Κατὰ τὴν Στατιστικὴν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὁ γεωργικὸς πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ 1932, ἀνῆλθεν εἰς δώδεκα δισεκατομμύρια δραχμῶν. Ἐκ τούτων τὰ προϊόντα τῆς Κρήτης ἀντιπροσωπεύουν ἀξίαν 1.149.000.000 δρ. ἤτοι περίπου τὸ ἕν δέκατον τῆς ὅλης γεωργικῆς παραγωγῆς τῆς χώρας. Ὁ πλοῦτος αὐτὸς ἀπεδόθη μὲ τὰ ἀτελῆ σημερινὰ μέσα καλλιεργείας καὶ μὲ τὴν ὑπάρχουσαν ἀτελεστάτην συγκοινωνίαν. Διὰ νὰ ἐκτιμήσουσιν καλύτερον οἱ κ. κ. σύμβουλοι τὴν σημασίαν τοῦ γεγονότος τὸ ὁποῖον ἐπικαλοῦμαι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας ὅτι ἡ συμπλήρωσις τοῦ ὁδικοῦ μας δικτύου θὰ αὐξήσῃ καταπληκτικῶς τὴν γεωργικὴν παραγωγήν τῆς νήσου μας, θὰ ἐπικαλεσθῶ μερικοὺς ἀριθμοὺς ἀπὸ τὸ τεῦχος τῆς Στατιστικῆς τοῦ 1932, λίαν χαρακτηριστικοὺς τῆς διαφορᾶς ἀποδόσεως μεταξὺ Κρήτης, ἐστερημένης ἐπαρχοῦς συγκοινωνίας, καὶ διαμερισμάτων τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐξυπηρετουμένων ἀριώτατα

διὰ σιδηροδρομικοῦ δικτύου καὶ πλήρους συμπλέγματος ἀμαξιτῶν ὁδῶν.

Κατὰ τὸν σχετικὸν πίνακα ἡ Κρητικὴ γῆ ἀπέδωκε κατὰ στρέμμα προϊόντα ἀξίας 1.233 δραχ. Ἡ Ἠπειρος μόνον 388, αἱ Κυκλάδες 400, ἡ Θράκη 468, ἡ Θεσσαλία 420, ἡ Μακεδονία 468, ἡ Στερεὰ Ἑλλάς 563, καὶ ἡ Πελοπόννησος 842. Μόνον αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου, Λέσβος, Χίος καὶ Σάμος ἀπέδωκαν εἰσόδημα ἀνώτερον τῆς Κρήτης, ἦτοι 1.555 δρ. κατὰ στρέμμα. Τί σημαίνουν ὁμως οἱ ἀριθμοὶ αὗτοι; Τί ἄλλο ἢ ὅτι ἡ Κρητικὴ γῆ εἶναι πλουσιωτάτη καὶ τὰ προϊόντα της ποικίλα καὶ εὐγενῆ; Ἄς ἴδωμεν, ἀκόμη, ποιά εἶνε τὰ προϊόντα αὐτὰ τῆς Κρήτης γιὰ νὰ ἐξαγάγωμεν τὰ συμπεράσματα ποῦ ζητοῦμεν.

Τὰ Κρητικὰ προϊόντα τὰ ὁποῖα ἀναγράφει ἡ Στατιστικὴ τοῦ 1932 εἶναι: Σιτηρὰ ἀξίας 191 ἑκατ. Λάδι καὶ ἑλῆς ἀξίας 530 ἑκατ. Σταφίδα καὶ κρασί ἀξίας 263 ἑκατ. Λαχανικά, ὀπῶραι κλπ. 62 ἑκατ. Ἐξετάζοντες τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῆς παραγωγῆς μας στηρίζεται εἰς εἶδη ἐπιτοπίου καταναλώσεως, δυνάμενα νὰ μεταφερθοῦν διὰ τῆς πρωτογόνου συγκοινωνίας ἢ ὁποῖα ὑπῆρχε πρὸ τριακονταετίας εἰς τὴν νῆσον. Ἡ καλλιέργεια τῶν εὐγενῶν προϊόντων, σταφίδος, καὶ φρούτων, ἤρξατο καὶ ἀνεπτύχθη μόνον εἰς ὅσα μέρη προώδευσαν τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα. Ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἀξίον εἶναι τὸ σημεῖον τῆς Στατιστικῆς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν πρόσοδον τοῦ τόπου μας ἐκ λαχανικῶν καὶ ὀπῶρων. Τὸ ποσὸν τῶν 62 ἑκ. δραχ. εἰσπράττεται ἀπὸ λαχανικά, φρούτα καὶ λεμονοπορτοκάλια, παραγόμενα εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῶν Νομῶν Χανίων καὶ Ἡρακλείου, ἐγγύτατα τῶν πόλεων κείμενα καὶ ἔχοντα εὐχερῆ ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς λιμένας τῆς ἐξαγωγῆς.

Ἐν τούτοις δὲν εἶναι μόνον τὰ διαμερίσματα αὐτὰ τὰ ὁποῖα μοροῦν νὰ παραγάγουν ἐκλεκτὰ φροῦ-

τα πρὸς ἐξωγαγὴν. Ὁλόκληρος ἡ Κρήτη καὶ διὰ λόγους κλιματολογικοὺς, καὶ διὰ λόγους ἐδαφολογικοὺς καὶ διὰ λόγους γεωγραφικοὺς, δύναται νὰ ἀναπτύξῃ τεραστίαν ὀπωροκαλλιέργειαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποβῆ ὁ ὀπωρῶν ὅλου τοῦ κόσμου. Ἡ Κρήτη εἶναι χώρα τοῦ δένδρου καὶ εἰς τὴν δενδροκαλλιέργειαν πρέπει νὰ ἀποβλέψουν οἱ κάτοικοί της. Εἰς τὰ ἐδάφη μας καὶ τὸ κλίμά μας εὐδοκιμεῖ ὅλη ἡ κλίμαξ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, ἀπὸ τῆς μπανάνας ἕως τὴν ἐλιά, τὴν μηλιά καὶ τὴν ἀχλαδιά. Αἱ ὀπωραὶ τῆς Κρήτης εἶναι περιζήτητοι καὶ ἀσυναγώνιστοι ποιοτικῶς. Ὅλαι αἱ ἐπαρχαῖαι εἰς οἰοδήποτε ὕψος καὶ ἂν εὐρυσκωνται δύναται νὰ ἀναπτύξουν σημαντικωτάτην ὀπωροκαλλιέργειαν. Ἡ καλλιέργεια αὐτῆ, κοντὰ εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἄλλας καλλιέργειας, θὰ δημιουργήσῃ πλοῦτον ἱκανὸν νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν εὐημερίαν εἰς τοὺς κατοίκους της. Τὸ νωπὸ σταφύλι, τὰ φρούτα, τὰ πορτοκάλια καὶ τὰ μανταρίνια πού ἐξάγονται ἀπὸ τὰ μέρη πού κατονομάσαμε μᾶς δίδουν ἰδέαν τοῦ πλοῦτου τὸν ὁποῖον θὰ ἔχῃ ὁ τόπος ὅταν ἡ ὀπωροκαλλιέργεια ἐπεκταθῇ εἰς ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς νήσου. Τότε δὲ ἡ κατὰ στρέμμα ἀπόδοσις τῶν ἐδαφῶν μας θὰ αὐξήσῃ σημαντικῶς, τὸ δὲ ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς γεωργικῆς μας παραγωγῆς θὰ διπλασιασθῇ.

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐπέλθῃ αὐτὸ τὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα εἶναι ἀνάγκη νὰ προϋπάρξῃ ἓνα ἄρτιον σύμπλεγμα καλοῦ ἀμαξιτοῦ δικτύου διὰ τοῦ ὁποῖου νὰ μεταφέρονται εὐχερῶς τὰ εὐπαθῆ προϊόντα. Ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἡ εὐχέρεια τῶν μεταφορῶν, ἡ ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας μας εἰς τοὺς κλάδους τούτους θὰ εἶναι καταδικασμένη νὰ μένῃ στάσιμος εἰς τὴν σημερινὴν της κατάστασιν. Ὁραῖα καὶ ἀξιοθαύμαστα ὅσα ἀνεπτύχθησαν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, καὶ ὅσαι συστάσεις ἐγένοντο διὰ τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας μας. Δυστυχῶς ἡ πρακτικὴ αὐτῶν ἐφαρμογὴ προσκρούει εἰς τὴν ἑλλειψιν ἐπαρχοῦς συγκοινωνίας.

Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ κράτος, ἀντιμετωπίσαν κατὰ τὸ 1926, διὰ τῆς τότε οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, τὸ ἅλον πρόβλημα τῶν παραγωγικῶν ἔργων, προέβλεψε καὶ διὰ τὸ ὀδικὸν δίκτυον τῆς Κρήτης, ἀναγνωρίσαν ὅτι, δι' αὐτοῦ θὰ τονωθοῦν αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις τῆς νήσου. Χάρις δὲ εἰς τὴν ληφθεῖσαν νομοθετικὴν πρόνοιαν, ἐχαράχθη ἓνα σύμπλεγμα δημοσίων ὁδῶν, ἢ ἀποπεράτωσις τοῦ ὁποίου θὰ ἔλκε τὸ ὀδικὸν μας πρόβλημα. Διὰ τῶν ἰδίων νομοθετημάτων ἐρρυθμίετο καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως καὶ τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν ἔργων. Ἡ μετέπειτα κοινοβουλευτικὴ κυβέρνησις, συνεχίζουσα τὸ πρόγραμμα τῶν παραγωγικῶν ἔργων τῆς οἰκουμενικῆς, διέθεσε διὰ τὴν Κρήτην, ἐπαρκεῖς πιστώσεις διὰ τῶν ὁποίων ἤρξατο πανταχοῦ τῆς νήσου ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων ὁδοποιίας, μὲ πρωτοφανῆ ὄργανισμὸν. Ὑπῆρξε περίοδος, ἀπὸ τοῦ 1928 μέχρι τοῦ 1931 κατὰ τὴν ὁποίαν ἀντηχοῦσεν ἡ σκαπάνη τοῦ ἐργάτου, ἀπὸ τὸ ἓνα ἄκρον ἕως τὸ ἄλλο τῆς Κρήτης. Εἰς τὸν ὄργανισμὸν αὐτὸν ὀφείλεται τὸ σημερινὸν δίκτυον τῶν ἀμαξιτῶν δρόμων, τὸ ὁποῖον τόσον σημαντικὸν ρόλον παίζει εἰς τὴν γεωργικὴν πρόοδον τοῦ τόπου. Ἄλλὰ τὰ ἔργα δὲν συμπληρώθησαν καὶ ἀπὸ ἔτους ἐσταμάτησαν σχεδὸν ὀλοτελῶς. Αἱ ἀπομεμονωμένα ἐπαρχιαὶ δικαίως ἀγανακτοῦν καὶ εὐλόγως ἀξιοῦν ἀπὸ τὸ Κράτος νὰ συμπληρώσῃ, τὸ ταχύτερον, τὸ ὀδικὸν δίκτυον τῆς Κρήτης, εἶναι δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιτακτικὴ ἢ ἀνάγκη αὕτη ἐφ' ὅσον οἱ ἀριθμοὶ τῆς παραγωγικότητος τοῦ τόπου μας προδικάζουν σημαντικὴν αὐξησιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἀρτίας συγκοινωνίας.

Ἡ σύμβασις Μακροῦ.

Ἐγνώσθη ἐσχάτως ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ διαλύσῃ τὴν σύμβασιν Μακροῦ, βάσει τῆς ὁποίας ἐξετελοῦντο πολλοὶ τῶν ὑπὸ κατασκευὴν δρόμων τῆς Κρήτης. Ἐλέχθη ὅτι λόγοι γενικώτεροι ἐπιβάλλουν

τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως ἐκείνης. Δὲν ἐξετάζομεν τὸ εὐλογον ἢ μὴ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου. Δὲν δυνάμεθα ὁμως νὰ παρίδωμεν τὰς ζημίας αἱ ὁποῖαι θὰ προέλθουν εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἔργων μας ἐκ τῆς διαλύσεως τῆς συμβάσεως ταύτης ἢ ὁποῖα μᾶς ἐξησφάλιζε τὴν ἀπόσκοπτον ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων. Καὶ διατυπώνομεν τοὺς φόβους μας αὐτοὺς διότι ἀνεγράφη ὅτι, εἰς τὸ σχετικὸν Νομοσχέδιον περιλαμβάνεται διάταξις κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ὀδικοῦ δικτύου τῆς ἐταιρίας Μακρῆ, θὰ προτιμήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δρόμων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν τουριστικὴν σημασίαν. Ἡ Κρήτη, βέβαια, ἀπὸ τουριστικῆς ἀπόψεως εἶνε ἀξιόλογος περιφέρεια, ἀλλ' εἶναι εὐνόητον ὅτι ὅλοι οἱ δρόμοι τοὺς ὁποίους ἔχει ἀνάγκη δὲν θὰ χαρακτηρισθοῦν τουριστικοί. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ ἀπομονωμένα διαμερίσματα τῆς νήσου, ὀλόκληροι δηλ. παραγωγικώτατοι ἐπαρχίαι, θὰ μείνουν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν εἰς τὴν σημερινὴν τῶν κατάστασιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωμεν γεωργικὴν πρόοδον εἰς τὰ διαμερίσματα αὐτὰ, ἀλλὰ ἐγκατάλειψιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν πληθυσμῶν τῶν. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς τὸ παρὸν συνέδριον δὲν μπορεῖ νὰ διαλυθῇ ἂν δὲν καταστήσῃ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀξίωσιν τοῦ τόπου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὴ τὸ ὀδικὸν ζήτημα τῆς Κρήτης, μετὰ τοῦ ἀναλόγου πρὸς τὴν σοβαρότητα αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος. Δὲν θὰ ἀνεχθῇ ἢ Κρήτη νὰ κατασκευάζωνται ἀλλαχοῦ ἀμαξιοὶ δρόμοι, παραλλήλως τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, οὔτε νὰ προτιμῶνται, περιφέρεται μὲ ἐλαχίστην στρεμματικὴν ἀπόδοσιν καὶ νὰ παραγκωνίζεταί ὁ τόπος αὐτὸς, ὁ ὁποῖος μὲ μικρὰν προσπάθειαν καὶ ἐνίσχυσιν δύναται νὰ διπλασιάσῃ τὸ γεωργικὸν του εἰσόδημα. Ἐπὶ τούτοις θὰ παρακαλέσω τὸ Συνέδριον νὰ διατυπώσῃ εἰς ἰδιαίτερον ψήφισμα, τὴν ἀξίωσιν τοῦ τόπου νὰ συνεχισθῇ ἢ ἐκτέλεσις τοῦ ὀδικοῦ δικτύου

ου, τοῦ προβλεπομένου ὑπὸ τῆς ἰσχυροῦσης νομοθεσίας, ἂν μὴ ὄχι μὲ τὴν ἔντασιν τοῦ 1928—32, τοῦλάχιστον μὲ τὸν ρυθμὸν ποῦ ἐπιτρέπουν αἱ σημεριναὶ οἰκονομικαὶ δυνάμεις τῆς χώρας. Οἱ νομοθετημένοι δρόμοι τῆς νήσου, τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ὁποίων ἀνέλαβε τὸ Κράτος, εἶναι γνωστοὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς κατονομάσωμεν ἡμεῖς. Ἀντιπροσωπεύουν μῆκος 860 χιλιομέτρων ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευασμένα εἶναι μόνον 527 χιλιόμετρα ἀπομένουν δὲ 333.

Ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς φαίνεται ὅτι τὸ Κράτος ἔχει νὰ ἐκτελέσῃ ἀκόμη σημαντικὸν μῆκος ὁδῶν ἐξ ἐκείνων ποῦ ὑποχρεοῦται νὰ κατασκευάσῃ ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας. Εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἐπαναρχίσῃ τὴν κατασκευὴν τῶν ἔργων διότι πολλοὶ δρόμοι πρόκειται διὰ τῶν ὑπολοίπων τμημάτων των, νὰ συνδέσουν ὁλοκλήρους Ἐπαρχίας. Εἰς τὸν Νομὸν Λασηθίου ἐπὶ παραδείγματι, μὲ 15 χιλιομέτρων δρόμου εἰς Τουρλωτὴν ἐνοῦται τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἐπαρχίας μὲ τὴν Κεντρικὴν ἀρτηρίαν Χανίων—Ρεθύμνης—Ἡρακλείου—Ἀγίου Νικολάου. Ἐπίσης μὲ 5 χιλ. δρόμου εἰς τὴν ὁδὸν Ἀρχαλοχωρίου—Βιάννου ἐνοῦται ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας ταύτης μὲ τὸ Ἡράκλειον. Ἄλλα 5 χιλ. δρόμου ἀπὸ τοὺς Ποταμοὺς πὰ ἐνώσουν τὸ ὄροπέδιον τοῦ Λασηθίου μὲ τὴν λοιπὴν Κρήτην. Τοιαῦτα ὅμως ἔργα, ἀπαιτοῦντα σχετικῶς μικρὰς δαπάνας, δὲν μποροῦν νὰ τίθενται εἰς τὸ περιθώριον, χάριν τῶν τουριστικῶν δρόμων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡμεῖς θέτομεν ἑνώπιον τοῦ Συνεδρίου, ὁλοκλήρον τὸ πρόβλημα τῶν δημοσίων ὁδῶν τῆς νήσου μὲ τὴν γνώμην ὅπως διατυπωθῆ ἡ ἀξίωσις τοῦ τόπου περὶ τῆς εἰς τὸ ἀκέραιον ἐκτελέσεως τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους καὶ μάλιστα διὰ τοιούτων ἐνδείξεων, ὥστε νὰ καταφανῆ ἡ προσπάθειά του νὰ ἀποπερατώσῃ τὸ ταχύτερον τὸ δίκτυον τῶν δημοσίων ὁδῶν.

Ἡ Ἐπαρχιακὴ ὁδοποιία.

Τὸ σύμπλεγμα τῶν ἀμαξιτῶν δρόμων τῆς Κρήτης δὲν ὀλοκληροῦνται μὲ τὰς προβλεπομένας δημοσίας ὁδοὺς. Τοῦτο θὰ συμπληρωθῆ διὰ τοῦ δικτύου τῶν ἐπαρχιακῶν ὁδῶν, ὅπως ἐχαρακτηρίσθησαν οἱ δρόμοι ἐκεῖ οἱ ὁποῖοι πρόκειται νὰ κατασκευασθῶν, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνουν τὸ δημόσιον Ταμεῖον. Εὐτυχῶς ἡ σχετικὴ νομοθεσία προσέβλεψε τὴν ἴδρυσιν εἰδικοῦ Ταμεῖου ὁδοποιίας μεῶρισμένους πόρους, ὥρισε τὴν κατηγορίαν τῶν ὁδῶν τὰς ὁποίας θὰ κατασκευάσῃ τὸ Ταμεῖον τοῦτο, καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς αὐτῶν. Ὁ θεσμὸς τῶν ἐπαρχιακῶν Ταμείων ὁδοποιίας ἦλθε νὰ συμπληρώσῃ τὴν προσπάθειαν τοῦ Κράτους εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ὀδικοῦ συμπλέγματος. Δι' αὐτὸ δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμεν παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ.

Οἱ Κοινοτικοὶ δρόμοι.

Τρίτη κατηγορία ἀμαξιτῶν δρόμων, τὴν ὅποιαν προβλέπει ἡ νομοθεσία μας, εἶναι αἱ κοινοτικαὶ ὁδοὶ. Αὐταὶ κατασκευάζονται δαπάναις τῶν Κοινοτήτων καὶ διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὁδῶν αὐτῶν ἔχουν γίνῃ φιλότιμοι προσπάθειαι ἐκ μέρους πλείστων κοινοταρχῶν, ἀλλ' ἄνευ συστήματος καὶ μελέτης. Πάντως αἱ οἰκείαι Νομαρχίαι πρέπει νὰ καθοδηγοῦν τὰς Κοινοτήτας, διὰ τῶν ἀρμοδίων Μηχανικῶν, εἰς τὴν κατασκευὴν ἀριωτέρων Κοινοτικῶν δρόμων, νὰ ἐπιβάλλουν δὲ τὴν συνεργασίαν μεταξὺ γειτονικῶν κοινοτήτων διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ δικτύου τῶν δρόμων τῶν πρὸς ἑνώσιν μὲ τοὺς δημοσίους ἢ ἐπαρχιακοὺς δρόμους. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ πρόοδος τῆς Κοινοτικῆς ὁδοποιίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δραστηριότητα τῶν Κοινοταρχῶν καὶ ἀπὸ τὴν προθυμίαν τῶν κατοίκων.

Αὐταὶ, ἐν συντομίᾳ, εἶναι αἱ συγκοινωνιακαὶ ἀνάγκαι τῆς Κρήτης, διὰ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ἐπικοινωνίαν. Τὸ πρόβλημα τῶν ἐσωτερικῶν συγκοι-

νωνιῶν συνίσταται εἰς τὴν συμπλήρωσιν καὶ μόνον τοῦ ὀδικοῦ δικτύου. Διότι, ταχυδρομικὴν, Τηλεγραφικὴν, καὶ Τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν ἡ Κρήτη ἔχει ἀρτιωτάτην. Ἡ τηλεφωνικὴ μάλιστα συγκοινωνία, χάρις εἰς τὸν ὀργανισμόν τῶν τηλεφωνικῶν συγκοινωνιῶν Κρήτης, εἶναι ζηλευτὴ, θὰ καταστῇ δὲ περισσότερο ἀξιοζήλευτος ὅταν ἀποπερατωθῇ ἡ διπλὴ τηλεγραφικὴ γραμμὴ τοῦ Δημοσίου, ἡ διήκουσα κατὰ μῆκος τῆς Κρήτης καὶ τελειώσῃ ἡ ἀρξάμενη ἀντικατάστασις τῆς γραμμῆς τῶν Κοινοτικῶν τηλεφώνων, ὅτε θὰ εἶναι εὐχεστὴς ἡ τηλεφωνικὴ ἐπικοινωνία ἀπόπαντός χωρίου τῆς Κρήτης μὲ ἕτερον τοιοῦτον. Διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι, ὄχι μόνον τὰ χωριά, ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι μικροσυνοικισμοὶ ἔχουν συνεδεδῆ ἡ τηλεφωνικῶς, καθ' ὅλην τὴν Κρήτην. Τὰ τηλεγραφικὰ καὶ ταχυδρομικὰ γραφεῖα τῆς νήσου, ἔχουν ἐπαρκῶς ἀυξηθῆ, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη παράπονον διὰ τὴν ταχυδρομικὴν καὶ τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν.

Ἡ τηλεγραφικὴ συγκοινωνία μὲ τὸ ἐξωτερικόν.

Δυστυχῶς δὲν μπορούμεν νὰ ἐκφρασθῶμεν μετὰ τοῦ ἰδίου ἐνθουσιασμοῦ καὶ διὰ τὴν τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν τῆς Κρήτης, μὲ τὰς ἄλλας χώρας. Δὲν λέγομεν διὰ τὴν τηλεφωνικὴν διότι αὕτη εἶναι ἐντελῶς ἀνύπαρκτος. Ἡ ἐξωτερικὴ τηλεγραφικὴ ἐπικοινωνία τῆς Κρήτης γίνεται διὰ τοῦ καλωδίου τῆς Ἑταιρίας Ἑσπερον. Ἡ ἑταιρεία αὕτη, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν πρόκειται νὰ ἀντικατασταθῇ ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔρχεται ὁ καιρὸς νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ τῶν ὑπηρεσιῶν της. Ἀσκούσα ἡ ἑταιρεία αὕτη τὴν ὑπηρεσίαν της, ὑπὸ τύπον προσωρινότητος, ἔχει ἐγκαταλείψῃ, ὡς εἶναι φυσικόν, τὰς γραμμὰς της. Κατήντησε δὲ νὰ ἐπικοινωνῇ ὅλη ἡ Κρήτη μὲ μίαν γραμμὴν. Ὅλα τὰ διὰ Κρήτην τηλεγραφήματα διαβιβάζονται εἰς ἓν γραφεῖον τῆς Κρήτης καὶ ἐκεῖθεν, διὰ τῶν Κρητικῶν τηλεγράφων εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἀποδέσεώς των. Γι' αὐτὸ πολλάκις τηλε-

γραφήματα ἐπιδίδονται μετὰ ὀλοκλήρους ὄρας.

Πλείστοι ταξειδιῶται τηλεγραφοῦντες τὴν ἀναχώρησίν των ἐκ Πειραιῶς ἀφικνοῦνται εἰς Κρήτην προτοῦ ἐπιδοθῆ τὸ τηλεγράφημά των πρὸς τοὺς παραλήπτας. Αὐτὸ ὅμως δὲν λέγεται τηλεγραφικὴ συγκοινωνία. Καὶ ἐνῶ ἡ Κρήτη ἔχει τοιοῦτου εἶδους ἀτελεστάτην τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν, ἐπιβαρύνεται μὲ τὸ διπλάσιον τῶν τηλεγραφικῶν ἐξόδων. Ἡ ταχεία, εὐχερὴς καὶ ὀλιγοδάπανος τηλεγραφικὴ συγκοινωνία ἔχει σχέσιν μὲ τὸ κόστος τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ ἀπὸ τῆς ἀπίσθειας αὐτῆς δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἀδιάφορον τὸ συνέδριον. Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τούτου ἔγκειται εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Ἀστυράτου, ὃ ὁποῖος θὰ θέσῃ ἐκποδὸν τὴν ξένην ἑταιρείαν. Ἡ ἴδρονσις τοῦ Κρατικῆ ἀστυράτου εἰς Ἡρακλεῖον ἔχει πρὸ πολλοῦ ἀποφασισθῆ, τὰ μηχανήματα ἔχουν ἀγορασθῆ καὶ μεταφρῆθῃ εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Τελωνείου Ἡρακλεῖου καὶ δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ ἡ χορήγησις τῆς πιστώσεως διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ οἰκήματος. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο προσκρούει, ἐπὶ ἔτη, ἡ λειτουργία τοῦ χρησιμωτάτου τούτου μέσου ἐπικοινωνίας μας, τὸ ὁποῖον πλὴν τῆς ταχείας μεταβιβάσεως τῶν τηλεγραφημάτων, θὰ ἀπαλλάξῃ τὸν τόπον καὶ ἀπὸ τὴν δαπάνην τῆς ἐπὶ πλέον διαφορᾶς τῶν τηλεγραφικῶν τελῶν. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, προτείνω ὅπως τὸ συνέδριον ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τὴν ταχείαν χορήγησιν τῆς ἀπαιτουμένης πιστώσεως διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Κρατικῆ ἀστυράτου Ἡρακλεῖου.

Ἡ Θάλασσα Συγκοινωνία.

Τὸ θέμα μου περὶ συγκοινωνιῶν δὲν περιορίζεται μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου. Τὸ συγκοινωνιακὸν πρόβλημα τῆς Κρήτης δὲν εἶναι μόνον ζήτημα ἐσωτερικῶν δικτύου ἀμαξιτῶν δρόμων. Ἡ Κρήτη, ὡς νῆσος, μόνον διὰ θαλάσσης δύναται νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν

ἄλλον κόσμον. Ἐχει συνεπῶς ἀνάγκην πυκνῆς συγκοινωνίας διὰ θαλάσσης. Τὸ πῶς ἐκτελεῖται ἡ συγκοινωνία αὕτη ὅλοι γινώριζομεν. Χάρις εἰς τὰ πλούσια προϊόντα μας, καταπλέουν εἰς τοὺς τρεῖς βορείους λιμένας τῆς Κρήτης, τὰ Χανιά, τὸ Ρέθυμνον, καὶ τὸ Ἡράκλειον ἀτμόπλοια ὄλων σχεδὸν τῶν ἐθνότητων, τὰ ὁποῖα φορτώνουν τὰ προϊόντα μας διὰ τὰς ἀγοράς τῆς καταναλώσεως. Ἐτσι ἀποφεύγονται οἱ διαμετακομιστικοὶ λιμένες. Εἶναι τοῦτο σοβαρὸν πλεονέκτημα τῆς ἐξαγωγῆς μας, ὀφειλόμενον εἰς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῆς νήσου ἀφ' ἑνὸς καὶ εἰς τὴν μεγάλην διαμετακομιστικὴν κίνησιν ἀφ' ἑτέρου. Τὸ πλεονέκτημα ὅμως αὐτὸ πληρώνομεν ἀκριβὰ διότι αἱ ξέναι ἑταιρεῖαι, εἶνε ἐντελῶς ἀνεξέλεγκτοι νὰ κανονίζουν τοὺς ναύλους κατὰ βούλησιν καὶ ἐπιβαρύνουν τὰς μεταφορὰς μὲ ἀδικαιολογήτους, ἐν πολλοῖς, σταλίας. Τὸ πρᾶγμα ἐνέχει μεγάλην σπουδαιότητα εἰς τὸ κόστος τῶν γεωργικῶν μας προϊόντων, τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνονται μὲ ὑπερμέτρους ναύλους. Ὁ Μουσταφᾶ Κεμάλ προστατεύων τὴν Σμυρναϊκὴν Σουλτανίαν καὶ τὰ ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα τῆς Δημοκρατίας, ἐπέβαλεν εἰς τὰς ξένας ἑταιρείας ὄρισμένα ναῦλα, ἐπὶ ἀπειλῇ ἀπαγορεύσεως τοῦ κατάπλου τῶν σκαφῶν τῶν εἰς τοὺς Τουρκικοὺς λιμένας. Παρ' ἡμῖν οὔτε φιλικὸν διάβημα δὲν ἐγένετο διὰ τὴν μείωσιν τῶν ναύλων. Ἐτσι ἡ Κρητικὴ σταφίς πληρώνει 45 σελλίνια ναῦλον κατὰ τόννον ἐνῶ ἡ Σμυρναϊκὴ 25.

Τὸ Τράσι τῆς Ἀκτοπλοίας.

Ἡ θαλασσία συγκοινωνία τῆς Κρήτης μὲ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα γίνεται ἀποκλειστικῶς δι' ἑλληνικῶν ἀτμοπλοίων. Τὸ Κράτος προκειμένου νὰ προστατεύσῃ τὴν ἑλληνικὴν ναυτιλίαν, ἠϋνόησε τὸ Τράσι τῆς ἀκτοπλοίας, τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖ μονοπωλιακῶς μεταφορὰς. Ἡ Κρήτη ὅμως καὶ πάλιν ἐκλήθη νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας. Τὸ

Τράστ τῆς ἀκτοπλοίας μόλις ἀπέκτησε τὸ παραχωρηθέν αὐτῷ προνόμιον, ἔσπενσε νὰ περιορίσῃ τοὺς κατάπλους τῶν πλοίων του εἰς τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης διὰ λόγους οἰκονομίας καὶ νὰ αὐξήσῃ τοὺς ναύλους τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῶν εἰσιτηριῶν. Ἐκαμε δηλαδή διπλὸν τὸ κακόν. Τοῦτο ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνεκτὸν. Ὅσοι δὲ καὶ ἂν πολεμᾶται ἐσχάτως τὸ Τράστ τῆς ἀκτοπλοίας, ἀπὸ τὰ ἀτμόπλοια τὰ διατελοῦντα ἐκτὸς τοῦ Τράστ, τὸ συνέδριον δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἠδιάφορον, διότι ὁ συναγωνισμὸς θὰ παύσῃ κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε ἡ περίοδος εἶναι ἄγονος. Προτείνω δὲ εἰς τὸ συνέδριον ὅπως ζητήσῃ ἢ τὴν κατάργησιν τοῦ Τράστ, ἢ τὴν ἀνάληψιν ρητῶς ὑποχρεώσεώς του νὰ αὐξήσῃ τοὺς κατάπλους τῶν πλοίων του καὶ ἐλατιώσῃ τοὺς ναύλους.

Ἡ ἄγονος γραμμὴ.

Ἐκτὸς τῶν λιμένων τοὺς ὁποίους ἀνεφέραμεν καὶ οἱ ὁποῖοι, ὁλωσδήποτε κρατοῦνται εἰς τακτικώτεραν ἐπικοινωνίαν καὶ μὲ τὸ ἐξωτερικόν καὶ μὲ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ὑπάρχει ἀριθμὸς τις λιμένων τῆς βορείου Κρήτης καὶ ἅπαντες οἱ λιμένες τῆς νοτίου πλευρᾶς οἱ ὁποῖοι ἀγνοοῦνται ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἐταιρειῶν. Διὰ τὴν θαλασσίαν ἐπικοινωνίαν τῶν λιμένων τούτων, τὸ Κράτος ἀπὸ τῆς Κρητικῆς Πολιτείας ἔδιδεν ἐπιχορηγήσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς γραμμῆς.

Ἡ ἄγονος λεγομένη γραμμὴ τῆς Κρήτης, ἐνοικιῶζετο κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Κράτους, καὶ ἡ ἀνάδοχος ἐταιρεία ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ ἐνεργῇ προσεγγίσεις τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἀπαξ τῆς ἑβδομάδος, εἰς ὅλους τοὺς ἀγόνους λιμένας. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἄγονος θαλασσία γραμμὴ, περιλαμβάνει, κατὰ σύμπτωσιν, τὰς ἐπαρχίας ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι στεροῦνται ἀμαξιτῆς συγκοινωνίας. Κατὰ συνέλειαν ἢ συγκοινωνιακῆ τῶν κατὰστασις, ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης εἶνε ἐξαιρετικῶς ἀθλία. Καὶ ἐνῶ τὸ Κράτος θὰ ὄφειλε νὰ πυκνώσῃ,

τουλάχιστον τὴν θαλασσίαν συγκοινωνίαν, μέχρις ἀποπερατώσεως τοῦ ὀδικοῦ τῶν δικτύου, κατήργησε καὶ τοὺς ἐβδομαδιαίους κατάπλους τῶν ἀτμυπλοίων, περιορίσας τούτους εἰς δεκαπενθήμερους. Τολμῶ νὰ ὑποστηρίξω ὅτι, ἡ νομιμοφροσύνη τῶν κατοίκων τῶν διαμερισμάτων τούτων καὶ ἡ πατριωτικὴ τῶν μεγαλοψυχία εἶναι ἀξιοθαύμαστος. Διότι εἶναι πράγματι γενναῖο ψυχὸν νὰ ὑφίστανται ἀδιαμαρτυρήτως τὴν τραγικὴν τῶν μοῖραν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸ συνέδριόν μας πρέπει νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του διὰ τὴν τραγικὴν ἐγκατάλειψιν τῶν πληθυσμῶν τούτων καὶ νὰ καλέσῃ τὸ Κράτος νὰ ἐπιτελέσῃ, ἄνευ ἀναβολῆς, τὸ καθήκον του, ἀμελητῆ καὶ ἀπροφασίστως.

Εἰδικαὶ συνθήκαι μεταφορῶν.

Διὰ νὰ συμπληρώσω τὴν ἀτελεστάτην εἰσήγησίν μου, ἐπὶ θέματος τόσοσιν σοβαροῦ καὶ πολυπλόκου εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶπω ὀλίγα τινὰ ὡς πρὸς τὰς εἰδικὰς συνθήκας αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ τηρῶνται εἰς τὴν μεταφορὰν ὀρισμένων εὐγενῶν προϊόντων τοῦ τόπου μας. Ὅπως καὶ ἐν ἀρχῇ ἐτόνισα, ὁ τόπος μας παρουσιάζει ὅλους τοὺς εὐνοϊκοὺς ὄρους διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὀπωροκαλλιέργειας. Τὴν πρόοδον ὁμῶς τῆς καλλιέργειας αὐτῆς ἐξαρτῶμεν ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν ἀρτίου συγκοινωνιακοῦ δικτύου. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεπτυχθῆ μία σημαίνουσα ἐξαγωγή νωπῶν ὀπωρῶν καὶ σταφυλῶν, εἰς τὰ διαμερίσματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἠνυπόθησαν ἀπὸ τὸ ὑπάρχον συγκοινωνιακὸν δίκτυον. Ἡ αὐξήσις τῶν ἐξαγωγῶν τοῦ εἴδους τούτου τῶν προϊόντων μας ἐνδιαφέρει σοβαρῶς σήμερον τὸν τόπον μας. Τὰ Κρητικὰ σταφύλια, χάρις εἰς τελευταίας προσπαθείας τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης ἐγένετο γνωστὰ εἰς νέας ἀγορὰς καταναλώσεως ἐν Εὐρώπῃ ὅπου ἡ φήμη τῶν, ὡς ἐκλεκτῶν φρούτων, τοῖς ἐξασφαλίζει τὴν προτίμησιν τῆς καταναλώσεως. Τὸ πρόβλημα συνεπῶς συνίσταται,

εἰς τὴν ταχεῖαν μεταφορὰν τῶν καὶ εἰς τὴν καλὴν συντήρησιν. Εἰς ἀμφοτέρω τὰ ζητήματα ταῦτα κατεβλήθησαν καὶ καταβάλλονται φιλότιμοι προσπάθειαι. Τὸ Κράτος διὰ τὴν ἐνισχύσῃ τοὺς ἐξαγωγεῖς χορηγεῖ κατ' ἔτος ἓνα ἑκατομ. δραχ. εἰς βραβεῖα καὶ δῶρα, προέρχεται εἰς συμφωνίας μὲ τὰ διάφορα Κράτη ἔξ ὧν διέρχονται αἱ σταφυλαί μας διὰ τὴν ταχεῖαν μεταφορὰν τῶν, συνάπτει συμφωνίας ἀνταλλαγῶν διὰ τὴν ἀσφάλισιν εἰς τὰς σταφυλάς καὶ τὰ ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα μεγαλυτέραν κατανάλωσιν. Ὑπεβοήθησε καὶ συνέτριψε τὴν συγκρότησιν τῆς Ἑλλ. Ἐταιρείας ἐξαγωγῶν φρούτων καὶ λαχανικῶν, ἥτις πολλαπλασιάσασα ἐφέτος τὰ ψυγεία βαγόνιά της καὶ θέσασα εἰς κορήσιν ψυγεία ἀτμόπλοια διὰ τὰς μεταφοράς, ἐγκατέστησεν ἀντιπροσώπους της εἰς τὰ κέντρα τῆς καταναλώσεως διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ διάθεσιν τῶν ἀφικνουμένων φορτίων καὶ ἐν γένει ἐφαρμόζεται πᾶν μέτρον χρησίμων τὴν ὑποβοηθήσῃ τὴν αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν. Εἰς τὰ μέτρα δὲ αὐτά, τὰ ὁποῖα μετὰ χαρᾶς παρακολουθοῦν οἱ παραγωγοί μας, ὀφείλεται ἢ κατ' ἔτος σημειουμένη πρόοδος τῆς ἐξαγωγῆς νοπῶν σταφυλῶν.

Ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἀρκοῦν τὰ μέτρα ταῦτα διὰ τὴν ἀσφαλίσουν τὴν αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν τὴν ὁποῖαν προσδοκῶμεν, διότι τὸ εἶδος τοῦτο ἔχει ἐπικινδύνους συναγωνιστὰς οἱ ὁποῖοι μετὰ δυσφορίας βλέπουν τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐξαγωγῶν μας εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης. Διὰ τὸν περιορισμὸν ἢ καὶ τὸν ἀποκλεισμὸν μας ἐκ τῶν ἀγορῶν τούτων ἤρχισαν νὰ ἀσκοῦν ἀδυσώπητον συναγωνισμὸν. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη νὰ ληφθοῦν μέτρα τοιαῦτα ὥστε τὰ σταφυλῖα μας νὰ φθάνουν εἰς ἀρίστην κατάστασιν εἰς τὴν κατανάλωσιν τὸ δὲ κόστος τῶν ἐξόδων τῶν νὰ ἐπιτρέπει τὸν συναγωνισμὸν. Διὰ τὴν ταχεῖαν μεταφορὰν τῶν σταφυλῶν μας, τόσον εἰς Αἴγυπτον ὅσον καὶ εἰς Εὐρώπην, πρέπει νὰ συγκροτηθῇ στολίσκος μι-

κρῶν ἀτμοπλοίων ταχύτητος 15 μιλίων τὴν ὥραν. Μὲ τὰ ἀτμόπλοια αὐτὰ τὰ Κρητικὰ σταφύλια θὰ μεταφέρωνται εἰς Αἴγυπτον ἐντὸς 28 ὥρῶν, ἀντὶ τῶν σημερινῶν 40, εἰς δὲ τὴν Θεσσαλονίκην ἐντὸς 24 ὥρῶν. Διότι ἡ Θεσσαλονίκη πρέπει νὰ γίνῃ τὸ κέντρον τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἔμπορίου τῶν σταφυλῶν μας διὰ τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Ὄταν τὸ ἀτμόπλοιον μὲ τὰς σταφύλας ἀποπλέει ἐξ Ἡρακλείου ἢ Χανίων τὸ μεσονύκτιον τῆς μιᾶς ἡμέρας θὰ εἶναι τὸ μεσονύκτιον τῆς ἄλλης εἰς Θεσ/νίκην, ὁπότε τὸ ἔμπόρευμα ἐκφορτῶνεται ἐντὸς τῶν ὑπολειπομένων ὥρῶν τοποθετούμενον εἰς τὰ εἰδικὰ ψυγεῖα βαγόνια τὰ ὁποῖα τὴν πρωΐαν θὰ ἀναχωρήσουν διὰ Βιέννην. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὰ σταφύλια μας θὰ φθάσουν 20—24 ὥρας ἐνωρίτερον εἰς τὸν προορισμόν των ὅτε ἡ κατάστασις των θὰ εἶναι ἀρίστη. Παρὰλλήλως πρέπει νὰ ληφθῇ φροντίς διὰ τὴν μείωσιν τῶν ναύλων καὶ παντὸς ἄλλου ἐξόδου ἀντιπροσωπεύοντος τοπικοὺς φόρους ἢ φόρους τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῶν χρησιμοποιουμένων ὑλικῶν. Ὡς πρὸς τὴν καλὴν συσκευασίαν, αὕτη φιλοτίμως βελτιοῦται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, χάρις εἰς τὴν Κυβερνητικὴν ἐπιβλεψιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐξαγωγέων. Διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ποιότητων ἱφορεύει, ἀφ' ἐνὸς ὁ ἔμπορος καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ Κράτος. Ἡμεῖς μάλιστα εἰς τὸ Ἡράκλειον ἔχομεν καὶ εἰδικὴν ὑπηρεσίαν λειτουργοῦσαν ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικοῦ Νόμου, ἡ ὁποία κατώρθωσε νὰ προαγάγῃ καὶ τὰς διὰ ξηρᾶς μεταφορὰς καὶ τὴν καλὴν συσκευασίαν. Ἀπομένει συνεπῶς, ὡς σοβαρὰ φροντίς ἡ ὀργάνωσις τῆς θαλασσίας μεταφορᾶς τῶν σταφυλῶν μας διὰ στολίσκου ταχυτάτων μικρῶν ἀτμ. πλοίων τὰ ὁποῖα νὰ δύνανται νὰ φθάσουν καὶ μέχρις Ἀγγλίας. Τὰ βαποράκια αὐτὰ θὰ χρησιμοποιοῦνται τὸν χειμῶνα διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πορτοκαλλίων, μανταρινιῶν καὶ ἄλλων λαχανικῶν καὶ χειμωνικῶν φρούτων, ὥστε νὰ εὐρίσκων

ται ἐν κινήσει καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Τὸ Συνεδριὸν μας μίαν τοιαύτην εὐχὴν ἔχει νά διατυπώσῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ τὴν προσθήκην νά ληφθῇ φροντὶς διὰ τὴν μείωσιν τῶν σιδηροδρομικῶν κομιστρῶν καὶ τὴν κατάργησιν παντὸς φόρου καὶ δασμοῦ ἐπὶ τῶν σταφυλῶν μας εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

Ἐναέριος Συγκοινωνία.

Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν μας αἱ συγκοινωνίαι δὲν διεξάγονται μόνον διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἀέρος. Τὸ Ἀεροπλάνον ἐξελαίκεύθη πρὸ πολλοῦ ἐν τῇ χρήσει τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων, εἰς τὰς ἄλλας Χώρας. Μόνον ἡ Κρήτη δὲν ἠσθιάνθη ἀκόμη τὰς καταπληκτικὰς προόδους τῆς ἀεροπορίας. Τὸ Κράτος πρὸ πολλοῦ ἔχει ἀποφασίσῃ τὴν ἴδρυσιν ἀεροδρομίου εἰς Ἡράκλειον γιὰ νά χρησιμεύσῃ ὡς σταθμὸς τῆς Ξένης καὶ Ἑλληνικῆς Ἀεροπορίας. Ἀλλὰ διαρκῶς ἀναβάλλει τὴν κατασκευὴν του. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νά τονίσωμεν πόσον χρήσιμος θὰ ἦτο διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς Κρήτης καὶ ἰδιαιτάτα τοῦ Ἡρακλείου μία τακτικὴ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία τῆς Νήσου, μὲ τὸν ἄλλον Κόσμον. Ἐμπορικαὶ ἐπιστολαὶ, δείγματα ἐμπορευμάτων, ταξείδια ἐμπορευομένων, θὰ διηυκόλυνον σπουδαίως τὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ τόπου μας μὲ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικὴν. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ τουρισμὸς θὰ ἐξυτηρεῖτο μὲ τὴν ἐναέριον συγκοινωνίαν. Ἐπιβάλλεται ἄρα εἰς τὸ Συνεδριὸν μας νά ἀξιώσῃ ἀπὸ τὸ Κράτος τὴν ἐπιτέλεισιν αὐτῆς τῆς προόδου, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ τόπου μας.

Κύριοι Σύνεδροι,

Δὲν κατέγινα εἰς λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ θέματος μου διεκτραγωδῶν τὴν ἀθλιότητα τῆς συγκοινωνιακῆς μας καταστάσεως διότι θὰ ἐσπαταλοῦσα πολύτιμον χρόνον τοῦ συνεδρίου μας, εἰς τὴν ἀπαρίθ-

μισιν χιλιοειπωμένων πραγμάτων. Τοῦτο μόνον τονίζω, ὅτι, ἡ πρόοδος τῆς γεωργίας τοῦ τόπου μας εἶνε ἀμεσώτατα συνδεδεμένη μετὸ συγκοινωνιακὸν πρόβλημα τῆς Κρήτης, ἐφ' ὅσον παραγωγικώτατα διαμερίσματα τῆς Νήσου εἶναι ἐντελῶς ἀποκλεισμένα πάσης συγχρόνου συγκοινωνιακῆς προόδου. Εἶναι ματαιοπονία νὰ ἐπιζητοῦμεν τὴν διάδοσιν τῶν ἐπιστημονικῶν καλλιέργειῶν ὅταν ἡ μεταφορὰ τῶν προϊόντων ἀπορροφᾷ κάθε κέρδος τοῦ παραγωγοῦ. Τὰ διαμερίσματα αὐτὰ τὰ ἀποκλεισμένα, ὅχι μόνον γεωργικὴν πρόοδον δὲν μποροῦν νὰ ἀναπτύξουν, ἀλλὰ οὔτε τὸν σημερινὸν πολιτισμὸν μποροῦν νὰ αἰσθανθοῦν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ μᾶς φαίνεται παράξενον διατι οἱ πληθυσμοὶ τῶν ἐγκαθίστανται εἰς τὰς πόλεις. Ὁ ἐκπολιτισμὸς τῆς ὑπαίθρου καὶ ἡ πύκνωσις τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς εἶναι ζήτημα συγκοινωνιῶν. Εἰς ὅσας Ἐπαρχίας ὑπάρχουν εὐχερεῖς συγκοινωνίαι ὁ πληθυσμὸς δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς ἀγροὺς του ἀλλὰ ἐπιδίδεται εἰς τὴν ἐντατικὴν αὐτῶν καλλιέργειαν, εἰς τὴν καλυτέραν ἐκμετάλλευσιν τῶν κτημάτων του. Ἐκεῖ καὶ ἡ κοινωνικὴ στάθμη εἶναι ὑψωμένη, ἐκεῖ καὶ οἱ βιωτικὴ ὄροι καλλίτεροι, ἐκεῖ καὶ ὁ πολιτισμὸς ἀνώτερος.

Ὁ εὐφρῆς καὶ φιλότιμος Κρητικὸς Λαὸς δὲν ἔχει τόσον πολὺ ἀνάγκην ἐπιστημονικῆς καθοδηγήσεως, ὅσον ἔχει ἀνάγκην τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ παρὸν συνέδριον ἔθεσε, μεταξὺ τῶν πρωτευόντων θεμάτων του καὶ τὸ συγκοινωνιακόν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. *Ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐλαίου. Ὁ κ. Ἐμμ. Μελάς Εἰσηγητὴς τοῦ θέματος ἔχει τὸν λόγον.*

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Χθὲς ὅταν συνεζητήθη τὸ ζήτημα τῆς σταφίδος οἱ ἀγρόται κατελήφθησαν ὑπὸ δέους πῶς θὰ διατίθεται τὸ προϊόν. Βέβαια ἡ καταβάλωσις δὲν ἀφορᾷ μόνον τὴν σταφίδα ἀλλὰ καὶ

πολλά ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα, καὶ τὸ λάδι, καὶ δὲν θὰ ἐλησμονήσατε ὅτι ὅταν πρὸ διετίας ἢ τιμὴ κατέπεσε εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα, ἢ Κυβέρνησις ὑπεχρεώθη νὰ κάμῃ νόμον διὰ ν' ἀγοράζεται 4,5 δρ. παραπάνω, καὶ ἀναλόγως τῶν βαθμῶν ἀφηροῦντο 29 λεπτὰ κατ' ὄκᾶν.

Αὐτὰ μοῦ ἐγέννησαν τὴν σκέψην ὅτι ἔν προῖόν ποῦ ἔχομε καὶ εἶνε πλουτοπαραγωγικὸν μποροῦμε νὰ τοῦ εἰσπράξωμεν τὸν φόρον τῆς καταναλώσεως. Ἀφοῦ τὸ λάδι μᾶς εἶνε ἀπαραίτητον, ποῖος ὁ λόγος νὰ μὴ τὸ χρησιμοποιοῦμε ἡμεῖς. Ἐπὶ τῇ βιάσει τῶν σκέψεων αὐτῶν ἔκαμα ἓνα σχέδιον καὶ οἶπτω μίαν ἰδέαν ἢ ὁποῖα συνίσταται εἰς τὰ ἑξῆς:

Πῶς θὰ αὐξήσωμεν τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐλαιολάδου, πῶς θὰ βελτιώσωμεν τὴν ποιότητα αὐτοῦ, καὶ πῶς θὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν κατανάλωσιν αὐτοῦ εἰς τιμὰς συμφερούσας καὶ τὸν παραγωγὸν καὶ τὸν καταναλωτὴν, καὶ πῶς καταργουμένης πάσης φορολογίας ἐπὶ τοῦ ἐλαιολάδου, τὰ Δημόσιον δὲν θὰ στερηθῇ τοῦ ἐκ τῆς φορολογίας τοῦ ἐλαίου καὶ ἐλαιῶν ἐσόδου καὶ τοῦ ἐκ τῶν ζωϊκῶν λιπῶν τοιούτου.

Ἐὰν ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαιολάδου ὀρισθῇ ἐνιαίᾳ καθ' ὅλον τὸ Κράτος εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς, ἔὰν καταργηθῇ ἢ ὑφισταμένη φορολογία, τὸ ἐλαιολάδον μεταφερόμενον εἰς τὰ ἀνώτατα διαμερίσματα τοῦ Κράτους θὰ ἐπιβαρύνεται κατ' ἀνώτατον ὄριον μὲ δύο δραχμὰς κατ' ὄκᾶν. Καὶ ἔὰν προσθέσωμεν ἐμπορικὸν κέρδος, δύο δραχμὰς κατ' ὄκᾶν, ἢ ἐπιβαρύνσις ἀνέρχεται εἰς 4 δρ. ἐν συνόλῳ.

Ἐὰν δὲ ὀρισθῇ ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαιολάδου, εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς, ὅταν ἔχη μὴδὲν ὀξύτητα, εἰς δραχ. π. χ. 24 θὰ πωλῆται εἰς τὰ ἀκρότατα σημεῖα τοῦ Κράτους πρὸς δρ. 28 ὅταν ἡ ὀξύτης εἶναι μὴδὲν. Ὅταν δὲ ἡ τιμὴ αὕτη ἐλαττοῦται κατὰ μίαν δραχμὴν κατὰ βαθμὸν ὀξύτητος, θὰ πωλῆται τὸ 5

βαθμῶν ὀξύτητος ἐλαιόλαδον πρὸς δρ. 19 κατ' ὄκῳ.

Μία σύγκρισις ἀπλῆ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι ὁ συμφέρον καὶ εἰς τὸν παραγωγὸν καὶ εἰς τὴν κατανάλωσιν.

Ὅταν διδάξωμεν τοὺς πάντας μίαν μεγάλην καὶ πραγματικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ κυρίως ὁ ἐργαζόμενος σωματικῶς, δύναται νὰ τρέφεται ἐπαρκῶς, καὶ ἐφ' ὅρου ζωῆς, μὲ ψωμί καὶ μὲ λάδι, καὶ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ τὸ μάθωσιν αὐτὸ ἅπαντες οἱ κατοικοῦντες ἀνά τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν, θὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ντομάταν καὶ τὸ κρομμύδι καὶ τὸ σκόρδον καὶ τὸ ξυδόνερο καὶ θὰ στραφῶσι πρὸς τὸ ἐλαιόλαδον.

Ἀφοῦ ἅπαξ εἰσαχθῆ τὸ ἐλαιόλαδον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κατανάλωσιν τὸ παραγόμενον σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἐλαιόλαδον, ἀνερχόμενον ἑτησίως εἰς 85 ἑκατομύρια χιλιόγραμμα, θὰ ἐξαρκῆ μόλις εἰς τὴν ἐπιτόπιον κατανάλωσιν.

Διὰ νὰ βεβαιώσωμεν τοῦτο ἀναγράφομεν τὰ ἐξῆς γεγονότα.

Ἐκάστη οἰκογένεια Μυτιλήνης καταναλίσκει ἑτησίως περὶ τὰς 120 ὄκ. Ἐκάστη Κερκύρας 80 ὄκάδες καὶ ἑκάστη Κρήτης 120 ὄκ.

Ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι ἑκάστη Ἑλληνικὴ οἰκογένεια θὰ καταναλίσκη ἑτησίως 50 ὄκ. θὰ ἀπαιτηθῶν 80 ἑκατομμύρια ὄκάδες ἢτοι 100 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα.

Ὅταν ἐθισθῆ ἡ γρῆσις τοῦ ἐλαιολάδου καὶ καταναλίσκη ἑκάστη οἰκογένεια 100 ὄκ. θὰ ἔχωμεν ἀνάγκην 200 ἑκατομμυρίων χιλιogramμων.

Θὰ σπεύσωμεν τότε νὰ αὐξήσωμεν τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐλαιολάδου διὰ τῆς ἐπιδόσεως εἰς ἐλαιοφυτείας καὶ τὸν ἐμβολιασμὸν τῶν ἀγρίων ἐλαιοδένδρων. Εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ ὅτι ἐλαιοδένδρον φυτευθὲν ὅπως πρέπει, δύναται νὰ παραγάγῃ καρπὸν εὐθὺς μετὰ τὸ 4ον ἔτος.

Ἀπεδείχθη νομίζομεν πλήρως, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου

τούτου θὰ αὐξήσωμεν πολὺ τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐλαιολάδου.

Ὅταν δὲ ὁ πωλὼν τὸ λάδι του, τῶν 5 βαθμῶν δεξύτετος πρὸς δραχ. 19 κατ' ὄκταν βλέπει ὅτι ὁ συμπατριώτης του πωλεῖ αὐτὸ πρὸς δραχ. 24 διότι εἶναι μηδὲν δεξύτετος θὰ σπεύσῃ νὰ βελτιώσῃ τὴν ποιότητα διὰ νὰ μὴ χάνῃ 5 δραχ. κατ' ὄκταν.

Ἀποδεικνύεται καὶ οὕτω ἀναμφισβητήτως ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ βελτιωθῇ ἡ ποιότης τοῦ παραγομένου ἐλαιολάδου.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν καθορισθῇ ἀκριβοδικαίως ἡ ἐνιαία τιμὴ εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς, αὕτη θὰ εἶναι συμφέρουσα καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ εἰς τὴν κατανάλωσιν.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις πᾶσα αἰσχροκέρδεια θὰ ἐκλείψῃ. Ἄλλὰ τὸ δημόσιον ἔσοδον, πῶς θὰ καλυφθῇ, ἀφοῦ πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ φορολογία ἐπὶ τοῦ ἐλαιολάδου;

Νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ἔγγειος ἐπὶ τοῦ ἐλαιοδένδρου φορολογία, καὶ ταύτην προτιμῶμεν καὶ συνιστῶμεν διὰ πολλοὺς λόγους καὶ κυρίως διὰ τὴν ἄνευ πολλῶν δαπανῶν ἐξακριβώσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς φορολογίας.

Ἄλλ' ἐὰν τοῦτο συναντᾷ ἀντίδρασιν, ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ φορολογηθῇ ὁ παραγωγὸς, δι' ἐκτίστην παραγομένην ὄκταν, μέχρι τοσούτου ὥστε νὰ καλύπτεται τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον τὸ εἰσπράττει σήμερον τὸ Κράτος, ἀπὸ τὸν φόρον μεταφορᾶς τοῦ ἐλαιολάδου καὶ ἀπὸ τοῦ Τελωνιακοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῶν ζωϊκῶν λιπῶν, τῶν ἔξωθεν εἰσαγομένων.

Τὸ ὅτι ἡ φορολογία αὕτη εἶναι δικαία καὶ συμφέρουσα, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ πᾶσα φορολογία συμφέρουσα, ἐπικαλούμεθα τὴν πραγματικὴν καὶ μαθηματικὴν ἀπόδειξιν ταύτην:

Πωλὼν σήμερον ὁ παραγωγὸς τὸ λάδι του πρὸς 24 δραχ. τὴν ὄκταν τὸ πωλεῖ εἰς τὴν πραγματικότητα

πρὸς δρ. 30 διότι εἰς 6 δρ. κατ' ὀκτὼ ἀνέρχεται περί-
που ἡ ὑφισταμένη φορολογία. Ὁ παραγωγὸς λοιπὸν
τῶν 1000 ὀκάδων, ἐπειδὴ θὰ πωλήσῃ 700 ὀκ. περί-
που, πληρώνει φόρον δρ. 4200 διότι αἱ τριακόσαι
ὀκάδες τὰς ὁποίας δὲν θὰ πωλήσῃ δὲν φορολογουῦ-
νται σήμερον.

Ἐὰν ὅμως πληρώσῃ φόρον π.χ. μιᾶς δραχμῆς ἐπὶ
τῶν παραγομένων 1000 ὀκάδων, θὰ πληρώσῃ δρ.
1000. Θὰ κερδίσῃ λοιπὸν 3200 δρ. Εἶνε τοῦτο τόσον
ἀληθές, ὥστε ὁ ἐλαιοπαραγωγὸς δὲν ὑπάρχει φόβος
νὰ δυσανασχετήσῃ ἀπὸ οἰανδήποτε κομματικὴν δημο-
κρασίαν.

Ἀποδείξαμεν καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο μὲ μαθη-
τικὴν ἀκρίβειαν ὅτι οὔτε τὸ Δημόσιον ζημιούται, ἀλλ'
ἐπὶ πλεόν ὁ παραγωγὸς ἀνακονφίζεται κατὰ 70 ο)ο
ἀπὸ τὴν ὑφισταμένην φορολογίαν καὶ ὁ καταναλω-
τὴς θὰ τρώγῃ τὸ λάδι πολὺ φθηνώτερον.

Διὰ τὰ πραγματοποιηθῶσιν ὅμως πάντα τὰ ἀνω-
τέρω πρέπει νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ εἰσαγωγή τῶν σπορε-
λαίων καὶ παντὸς σπόρου ἐλαιοπαραγωγοῦ καὶ νὰ ἀν-
ξηθῇ ὁ δασμὸς τῶν ζωϊκῶν λιπῶν ὥστε νὰ μὴ εἰσά-
γωνται ταῦτα.

Ὑπολείπεται νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι τὸ ψωμί καὶ τὸ
λάδι εἶναι ἐπαρκῆ τροφή διὰ τὸν ἐργαζόμενον σωμα-
τικῶς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ συνέδριον τοῦτο δὲν εἶναι ἐπι-
στημονικὸν τοιοῦτον, δὲν θὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν Χη-
μείαν διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ποῖον ρόλον διαδραματί-
ζουν οἱ ὑδρογονάνθρακες ὡς τροφή, κυρίως θερμαν-
τικῇ. Θὰ ἀποδείξωμεν διὰ τῆς ἰδιαίτερας ἡμῶν πα-
τρίδος, τῆς Κρήτης, ὅτι οἱ Κρητές, ἔζησαν κατὰ τοὺς
διαφόρους ἀποκλεισμοὺς τοῦς ὁποίους ἐφήρμοσαν
κατ' αὐτῆς, διάφοροι κολεμικαὶ περιπέτειαι, ἐπὶ μῆ-
νας, μὲ ψωμί καὶ μὲ λάδι, ἄνευ ἐλαττώσεως τῶν σω-
ματικῶν αὐτῶν δυνάμεων.

Ἄλλὰ καὶ οἱ κυνηγοὶ γνωρίζουσιν ὅτι οἱ κυνηγετι-
κοὶ τῶν κύνες Κρητικῆς ράτσας, διὰ νὰ μὴ χάσουν

δύναμιν καὶ εὐκίνησιαν τρέφονται μὲ ψωμί (διτυρίτην) καὶ μὲ λάδι, ἀποκλειστικῶς.

Δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ τελειώσω τὴν παροῦσαν μελέτην μου, εἰάν δὲν ἀναφέρω, ὅτι τὸ ἐλαιόλαδον, τὸ ἀγγουρόλαδον, ἔχει θεραπευτικὰς ἰδιότητας μεγίστας ἐπὶ τοῦ πεπτικουῦ σπαστήματος καὶ ἰδίως κατὰ τῆς χολολιθιάσεως.

Ἐξασκήσας ἐπὶ 40 καὶ πλέον ἔτη τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἐπὶ περιφερείας ἀριθμούσης ὑπὲρ τὰς 15 χιλιάδας κατοίκων ἀπήντησα μόνον τρεῖς χολολιθιάσεις. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν μεγάλην χοῆσιν ὡς τροφῆς, τοῦ ἐλαιολάδου ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. "Ἄν καὶ ἔχουν ἀπαγορευθῆ αἱ πολλαὶ συζητήσεις καὶ διαφημίσεις ἐν τούτοις θὰ κάμω ἐγὼ μίαν διαφήμισιν. Θὰ σᾶς εἴπω γιὰ ἓνα παζάρι ποῦ θὰ ἐκάμαμεν εἰς τὸ Ρέθυμνον. Γιὰ ὅσους ἔχουν διαβάσῃ τὸν «Τύπον» τῆς Κυριακῆς... Ἐἶχε τὴν ἔμπνευσιν εἰς καλὸς καὶ διακεκριμένους καὶ μὲ πρωτοβουλίαν κτηνίατρος νὰ μᾶς ὀργανώσῃ μίαν ζωοπανήγυριν. Ταυτοχρόνως ὁμοίως ὁ κ. Μπεμπῆς εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ γίνῃ καὶ μιὰ γεωργικὴ ἔκθεσις, καὶ γιὰ νὰ μὴ μαλώσωμε, καταφέραμε νὰ γίνῃ μιὰ γεωργικὴ ἔκθεσις καὶ ζωοπανήγυρις τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου. Καὶ γι' αὐτὸ θὰ παρααλέσω οἱ σύεδροι ποῦ εἶνε ἐδῶ νὰ θυμηθῶν τὰ λίγα λόγια ποῦ εἶπα καὶ θὰ παρακινήσουν τοὺς φίλους μας νὰ ἔλθουν εἰς τὸ παζάρι μας. Εὐτυχῶς καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ αἱ διάφοροι ὀργανώσεις μᾶς ἔδωσαν λίγα λεπτά, περὶ τὰς 50,000 δραχμὰς ποῦ θὰ τις δώσωμε εἰς βραβεῖα κλπ. Ἐπομένως θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ κάμετε μίαν προπαγάνδα γιὰ τὴν ἀγορὰ μας.

"Ὅταν τὸ Γεωργ. Ἐπιμελητήριον Ρεθύμνης μοὶ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ μοὶ ἀναγγείλῃ ἐγγράφως ὅτι θὰ μοῦ ἀνέθετε τὴν εἰσήγησιν τοῦ ἐλαίου, ὁμολογῶ ὅτι ἐξαλίσθηκα λίγο διότι κάμποσο καιρὸ δὲν ἀνακατεύομαι στὸ λάδι ὅπως πρῶτα, καὶ διότι δὲν ἐπαρκού-

σε ὁ χρόνος καὶ ἐφοβήθη. Ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ σᾶς εἴπω μερικὰ νούμερα γιὰ τὸ λάδι πὺν ἐνδιαφέρουν. Εἶνε ἀπὸ μία στατιστικὴν. Ἐλαιοπαραγωγοὶ χῶραι εἶνε αἱ χῶραι τῆς Μεσογείου, ἡ Πορτογαλία ἡ Ἰσπανία, ἡ Νότιος Γαλλία, τὰ Γαλλικὰ παράλια, ἡ Ἰταλία, ἐλάχιστον ποσὸν ἡ Ἀλβανία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, ἡ Σερβία, ἡ Παλαιστίνη, αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ ἡ Βόρειος Ἀφρική, ἡ Ἀμερικὴ, τὸ Ἀλγέριον, ἡ Τύνις, καὶ ἐλάχιστον ποσὸν ἡ Ἰταλικὴ Τριπολίτις.

Διὰ τὸ ποσὸν τοῦ παραγομένου ἐλαίου, πρέπει ν' ἀνατρέξωμε εἰς παλαιότερους χρόνους καὶ εἰς τὰ ἀρχεῖα δύο ὀργανισμῶν οἱ ὁποῖοι ἐνδιαφέρονται καὶ βγαῖουν καὶ ἀποτελέσματα, διότι ἐνδιαφέρονται διὰ τὸ Γαλλικὸν λάδι καὶ τὰς Γαλλικὰς ἀποικίας. Τὸ μοναδικὸ καὶ σπουδαιότερον ἐλαιοκομικὸ περιοδικὸ βγαίνει στὸ Παρίσι, πὺν ἀπὸ 2,5 ἑκατ. Παρισινοὶ ζήτημα νὰ τρῶνε λάδι οἱ 25000. Ἡ παλαιότερα στατιστικὴ εἶνε τοῦ 1880, ἀφορῶσα τὴν παγκόσμιον ἐσοδείαν τοῦ 1879.

Ἡ παγκόσμιος παραγωγή ἀνῆρχετο εἰς 456 ἑκ. τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς παρῆγε 40 ἑκατ. καὶ ἡ Τουρκία 140 ἑκατ.

Ἄλλη στατιστικὴ εἶνε τοῦ 1883. Παραγωγή 533 ἑκ. Ἑλλάς 48. Τουρκία 180. Τουρκία ἤτο ἡ Κρήτη, ἡ Μυτιλήνη, ἡ Λήμνος, ἡ Συρία, ἡ Παλαιστίνη, ἡ Τρίπολις, ἡ Ἀλβανία. Ἐπειτα εἰς τὸ 1924 ἐμάζεψα στατιστικὰ στοιχεῖα δικὰ μου καὶ εὗρηκα ὅτι ἀπὸ 456 ἑκ. παραγωγῆς τοῦ 1880, ἐφθασαν τὰ 763 ἑκ. τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς εἶχε τὰ 120 καὶ ἡ Τουρκία τὰ 62.

Κάτι τι πὺν πρέπει νὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴ σας εἶνε ὅτι στὰ 1880 ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐλαιοπαραγωγικῶν περιφερειῶν, ὄχι χωρῶν, ἠρίθμει 65 ἑκατομμύρια. Εἰς τὰ 1924, αἱ ἴδιαι περιφέρειαι αἱ ἐλαιοπαραγωγικαὶ ἔχουν πληθυσμὸν 90 ἑκατομμυρίων. Ταυτοχρόνως οἱ ξένοι καταλαμβάνονται, δηλαδὴ αὐτοὶ

πὸν τρώγουν λάδι χωρὶς νὰ παράγουν. Εἰς τὰ 1880 τὸ λάδι μας ἦτο γνωστὸν εἰς μὴ ἐλαιοπαραγωγικὰς χώρας αἱ ὁποῖαι εἶχον σύνολον πληθυσμοῦ 35 ἑκ. καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ 35 ἑκατομμύρια, ἔτρωγαν λάδι καὶ τὸ ἤξεραν 3 ἑκ. μόνον.

Μ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ. Ἀπὸ συζητήσεις πὸν ἔγιναν εἰς τὸ Ἐλαιοκομικὸν Συνέδριον Ἀθηνῶν διεπιστώθη ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔρχεται τρίτη κατὰ τὴν ἀκριβεστεραν στατιστικὴν τῆς πενταετίας 1909—1913..

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Ἐκεῖ μέσα δὲν λογαριάζω ξένους ἀγροτικὸς λαοὺς, οἱ ὁποῖοι πέρνουν τὸ λάδι διὰ σκοποὺς βιομηχανικὸς καὶ ὄχι ἔξευγενισμοῦ. Τὸ χρησιμοποιοῦν δηλαδὴ γιὰ ὀρυκτέλαια κλπ. Πηγαίνει λάδι καὶ στὸ Hull τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸ βάζουν σὲ πελώριες στέγνες, σὰν αὐτὴ τὴν αἶθουσα καὶ ρίχνουν μέσα μαλλὶ καὶ διαποτίζεται ἐπὶ μῆνας.

Μὲ τὴν διαφήμισιν πὸν ἤρχισε νὰ γίνεται γιὰ τὸ λάδι, διὰ τὴν ὁποῖαν εἶνε ἀμέτοχον τελείως τὸ Κράτος καὶ οἱ ἄλλοι ὀργανισμοὶ, καὶ τὴν ὁποῖαν ἔκαμαν οἱ Γάλλοι, Ἴσπανοὶ, καὶ Ἴταλοὶ μετανάσται πὸν ἐπήγαιναν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, ἐφθάσαμεν εἰς τὰ 1924 νὰ ἔχωμεν χώρας εἰς τὰς ὁποίας ἦτο γνωστὸν τὸ λάδι, ἀριθμούσας πληθυσμὸν 300 ἑκατ. καὶ καταναλωτὰς ἐλαίου 20 ἑκ. Ἀπὸ τὸ 1883 ἕως τὸ 1924 ἡ μὲν παγκόσμιος παραγωγή ἐλαίου ηὔξήθη κατὰ 45 ο)ο, οἱ δὲ καταναλωταὶ κατὰ 62ο)ο. Τὶ ἔπρεπε νὰ γίνῃ; Ἐπρεπε τὸ λάδι νὰ γίνῃ σπανιώτερον. Αὐτὸ εἰς τὴν πραγματικότητά δὲν εἶνε ἀκριβές. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐλαιοπαραγωγικῶν χωρῶν ηὔξήθη ἀπὸ 68 εἰς 110 ἑκατ. Ἡμεῖς τὸ λάδι τὸ μεταχειριζόμεθα εἰς ὅλα, ἀλλὰ οἱ ξένοι καταναλωταὶ κατὰ 20 ο)ο τὸ μεταχειρίζονται μόνον εἰς τὴν μαγιονέζαν, τὴν σαλάτα κλπ. Εἰς τὰς δικὰς μας δὲ τὰς χώρας τὰς ἐλαιοπαραγωγικὰς συνέβη νὰ ὀλιγοστεύσῃ καὶ ἡ κατανάλωσις.

Ἐίπομεν ὅτι ἡ παραγωγή ηὔξήθη κατὰ 65ο)ο. Ἡ

Πορτογαλλία ηύξησε τὴν παραγωγὴν τῆς κατὰ 450)ο, ἡ Γαλλικὴ Ἀφρική κατὰ 600 ο)ο ἡ Ἑλλάς μεταξὺ τοῦ 1884 καὶ τοῦ 1924 παρουσιάζει ἐλάττωσιν 50)ο διότι ἦτο ἐδῶ χρόνος ἀφορίας.

Σταματοῦμεν εἰς τὸ 1924. Ἡ Ἰσπανία τῷ 1925 ἀπὸ τὰ 240 ἑκατ. πού ἦτο τὸ μεγαλύτερον ὄριον τῆς παραγωγῆς ἔφθασε τὰ 450 ἑκ. Τὸ 1926 εἶχε 320 ἑκ. τὸ 1928 εἶχε 360 ἑκ. Ἡ Ἰταλία ἀπὸ τὰ 105 ἑκ. τοῦ 1883, ἔφθασεν εἰς τὰ 200—225. Ἡ Τύνις ἀπὸ τὰ 3 ἑκατομμύρια τοῦ 1880, εἶχε 4 ἑκ. εἰς τὸ 1883 καὶ 30 ἑκ. εἰς τὸ 1924. Τὸ 1928 ἡ Τύνις παρουσιάζει τὸν ἰλιγγώδη ἀριθμὸν τῶν 60 ἑκατομ. ὥστε νὰ ὑπάρχει τρομερὰ κρίσις ἀγγείων ἐλαίου.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν ἔχομεν

Ἔτη	Ἑλλάς	Τουρκία
1880	40 ἑκατ.	140 ἑκατ.
1883	48 »	180 »
1924	150* »	62 »

Ἡ παλαιότερα στατιστικὴ πού μποροῦμε νὰ πάρωμε διὰ τὴν Κρήτην εἶνε τοῦ Ἰακ. Καλαϊοῦκη ὁ ὁποῖος εἶχε γράψῃ σύντομον πραγματείαν διὰ τὰ λάδια. Ἐκεῖ θὰ βροῦμε τὴν ἀφορμὴν τοῦ διατι παρουσιάζεται ἐλάττωσις. Μεταξὺ τοῦ 1880 καὶ 1905—1928 τὰ ἐλαιόδενδρα ἐν Κρήτῃ ἔχουν ἐλαττωθῆ κατὰ 0,5 ἑκατ. Τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ 1928 τοὺς ἔχω πάρῃ ἀπὸ ὕλας τὰς γεωργικὰς ὑπηρεσίας τῆς Κρήτης. Παρεκάλεσα τὸν τότε νομάρχην κ. Ψυλλάκην ὁ ὁποῖος ἐμάζεψε στατιστικὰ στοιχεῖα πού δὲν θὰ τὰ ἔχη ἴσως ἡ Γεν. Διοίκησις. Ἐκαμε τότε εἰδικὴν ἐγκύκλιον καὶ τὰ πῆρῃ.

ΕΥΑΓ.ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ (Δ) τῆς Φυτοπαθ. Σταθμοῦ Ἡρακλ. Δὲν ἔχομεν δυστυχῶς μίαν ἀκριβῆστατιστικὴν Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἑλῆὰ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μοναδικὸν προνόμιον τῆς Μεσογείου, ἤρχισε νὰ μεταφέρεται. Εἰς Καλλιφρονίαν τῆς Βορείου Ἀ-

* ΣΗΜ. Ἡ ἀύξησις τῆς παραγωγῆς δὲν σημαίνει καὶ αὕξησιν τοῦ ποσοστοῦ διότι ἐν τῷ μεταξὺ προσηρτήθησαν αἱ ἐλαιοπαραγωγοὶ νῆσοι Κρήτη, Μυτιλήνη κτλ.

μερικῆς ἐνεκλιματίσθη τὸ 1880 ἀπὸ Φραγκισκανοὺς Μοναχοὺς. Εἰς τὸ 1924 παρήχθησαν 4000 τόννοι.

Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ. Εἰς τὸ Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ἔφθασεν..

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Εἰς τὸ Queensland τῆς Αὐστραλίας ὅπου ἔφθασε, τὸ 1882 ἐφυτεύθησαν 1 ἐκ. ἑληές. Γράφει δὲ κάποιος, ὅτι ὑπολογίζει εἰς τὰ 1950 τὸ λάδι νὰ ἐπαρκῆ διὰ τὴν κατανάλωσιν τῆς Αὐστραλίας. Εἰς τὴν Χιλὴν καὶ τὸ Περού ἔγιναν ἐμφυτεύσεις τὸ 1895. Εἰς τὸ Περού ἐπέτυχαν. Εἰς τὴν Χιλὴν τὸ 1928 παρήχθησαν 400 χιλ. κιλὰ. Εἰς τὴν Κίναν εἰσῆχθη ἡ καλλιέργεια τὸ 1924. Δὲν ἔχομεν ὅμως πληροφορίας διὰ τ' ἀποτελέσματα. Εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἐγίνε τὸ 1927 καὶ τὰ ἀποτελέσματα λέγουσιν ὅτι εἶνε ἐπιτυχῆ. Θὰ μοῦ πῆτε ἴσως: ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος μὲ βούτυρο ζῆ; Ζῆ μὲ σπορέλαια, μὲ ἄλλα ἔλαια, ἀραχιδέλαια κλπ. ἀπὸ Σόγια (εἶδος κόκκου) κλπ.

Συμβαίνει δὲ τὸ ἑξῆς. Ὅτι ὅταν ἓνας εἶνε συνειδησμένως νὰ τρώγῃ ἀπ' αὐτὰ τὰ λάδια καὶ τοῦ δώσωμε Κρητικὸ λάδι, τοῦ φαίνεται ὅπως καὶ εἰς τὸν Κρητικὸν ποὺ ὅταν τοῦ δώσωμε λάδι 2 βαθμῶν λέγει ὅτι δὲν τὸν πιάνει. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὸν πρῶτον συμβαίνει τὸ ἀντίθετον.

Ὅταν γθὲς ὁ κ. Νικηφοράκης εἶπεν ὅτι δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ κεφάλαια, ἀλλὰ οἱ τόποι καταναλώσεως, ἐξέχασε τὸ λάδι. Δι' ὅλα τὰ προϊόντα πρέπει νὰ εὐρωμε πεδία καταναλώσεως, εἰδικώτερον δὲ διὰ τὸ Κρητικὸ λάδι. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ προσέξωμεν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητός του.

Εἰς τὸ 1926 εἶχομεν εἰς Ρέθυμνον, τοπικὸν Ἀγροτικὸν Συνέδριον. Ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τὸ λάδι, εἶπα ὅτι δὲν θὰ ὀμιλήσω διὰ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ ποὺ τὰ ξέρουν οἱ Παπάδες, ἀλλὰ διὰ τὰ πάθη τοῦ λαδιοῦ ἀπὸ τὴν στιγμήν ποὺ ἡ ἐλῆθὰ θὰ ἐμφανισθῆ ὡς κομπάκι εἰς τὸν μίσχον, ἕως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸν λάφυ-

γα τοῦ καταναλωτοῦ. Πρῶτα δὲν ἐπλύνοντο κἄν τὰ καζάνια. Ἡμεῖς εἴμεθα νοικοκυραῖοι, καὶ τὸ βιωτικὸν μας ἐπίπεδον εἶνε ἀνώτερον. Ὑπάρχει ὁμως μία ἐξαίρεσις. Ἐν καθῆστε στὸ τραπέζι καὶ δῆτε ὅλα τὰ μπουκάλια νὰ ἔλθουν, ὅλα θὰ εἶνε καθαρὰ. Ἄλλ' ἂν πλυθῆ τὸ λαδομπούκαλο εἶνε ἁμαρτία τοῦ Θεοῦ, ἴσως γιὰτὶ δὲν λερώνεται... Σᾶς βεβαιῶ, Κύριοι, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐρώτημα τὸ ἀπέτεινα σὲ καμμιά ἐξηγηταρῖὰ σίτια. Τὸ πλένουν μιά φορά τὸ χρόνο.

Θὰ μοῦ πῆτε: Ἐέχασες πῶς εἶνε ἐδῶ τὰ ἐργοστάσια; Σὺ ἔκαμες φασαρίαν διὰ νὰ κουβαλίσης στὸ Ρέθυμνο τὸ μεγαλύτερον ἐργοστάσιον Ραφιναρίσματος. Θὰ πῆτε ὅτι τὰ ἐργοστάσια θὰ φθάνουν διὰ νὰ βελτιώσωμεν τὸ λάδι μας; Ἐχομεν τὸ ἐργοστάσιον εἰς τὸ Ρέθυμνον, ἀλλὰ γίνεται μόνον ἓνας καθαρισμὸς τοῦ λαδιοῦ. Τὸ λάδι πού βγαίνει ἀπὸ τὰ διάφορα ἐργοστάσια εἰς μικρὰν κλίμακα τὸ τρώμε εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἔξω. Ἡ βιομηχανία τοῦ ἐλαίου ἔχει προχωρήσει τόσον πολὺ ὥστε ἀπὸ τὰ πυρηνέλαια βγάζουν ἔλαιον φαγώσιμον ὅταν συμφέρῃ. Μὲ ὅλα μας αὐτὰ τὰ ἐργοστάσια, παρέχομεν πρώτην ὕλην εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰσπανία πέρνουν τὰ λάδια πού βγάζει ἐδῶ ἡ Ἐταιρεία Ἀναστασάκη, καὶ σὲ 93 κιλά, προσθέτουν 7 κιλά λάδι φυσικό. Τὸ λάδι πού βγάζει ὁ Ἀναστασάκης εἶνε ἄχρον, ἄοσμον καὶ ἄγευστον καὶ ἐφόσον δὲν κατορθώσωμεν νὰ δημιουργήσωμεν εἰς κάθε περιφέρειαν ἐλαιοπαραγωγικὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐγκατασταθῆ ἐργοστάσια τῶν ἐκλεκτῶν ποικιλιῶν ἐλαίου, μίαν ποικιλίαν τῆς ὁποίας ἡ ἐπεξεργασία ὡς φυσικοῦ ἐλαίου νὰ μπορῆ νὰ γίνεται μὲ ἀνάμιξιν μὲ τὰ ἔλαια τὰ ἐξηγυγισμένα, δὲν μπορεῖ νὰ πάῃ ἔμπρὸς ἡ βιομηχανία αὐτῆ.

Ὅταν πωλοῦμε τὸ λάδι τῶν 5 βαθμῶν 35 λίρες, ὁ Ἀναστασάκης θὰ πουλήσῃ 42, μὲ τὸ 10 ο)ο δὲ πού προσθέτει ὁ Ἰταλὸς πηγαίνει σιὰς 60—65 λίρες. Καὶ ἔτσι τὰ βρωμάλαδά μας καὶ τὰ πηρυνόλαδά μας πω-

λούνται για λάδια της Λούκας, διότι 100000 ὄκ. λάδι της Λούκας θὰ κάμη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον 1000000—1200000 λάδι δικό μας. Ἐπειδὴ τὸ μέσον ἐπίπεδον τοῦ λαδιοῦ τῆς Ἰτζλίας εἶνε ἀνώτερον, καὶ ἐξοδεύουν πολὺ λάδι, χρησιμοποιοῦν δικό μας λάδι ὡς πρῶτον λάδι.

Πρέπει νὰ εὔρωμεν ἀγορὰς καταναλώσεως. Ἄντι νὰ πληθύνῃ τὸ λάδι, ὀλιγόστευσεν. Ἄλλὰ ἔχομε νὰ ποῦμε ἄλλο ἓνα ἀκόμη. Διότι τὸ λάδι εἶνε ὁ ἀμνὸς ὁ φέρων τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου. Τὸ λάδι μαζεύει ὅλους τοὺς φόρους. Ὅταν κίτεβῇ εἰς κάθε σωματεῖον ἢ κάθε Κυβέρνησιν, βάζει ἓνα φόρον τοῦ λαδιοῦ. Χωρὶς νὰ θέλω νὰ παρεξηγηθῶ, διότι καὶ ἐγὼ εἶμαι ὑπὲρ τῶν καλῶν τεχνῶν, ἐδῶ στὰ Χανιά ἔχει τεθῆ ἄφορος ἐπὶ τοῦ ἐλαίου, ὑπὲρ τοῦ Ὠδείου Χανίων. Ἐν συνόλῳ 14 φόροι ἐπ'βάλλονται. Φθισιατροῦ, Ἀγροφυλακῆς, Ὠδείου, Λιμενικῆς, Δημοσίος, δημοτικὸς, Ἐπιμελητηρίου, Ταμείου ἐλαίας κλπ.

Τὸ λάδι δὲν πρέπει νὰ ἐπιβαρύνεται ἔτσι. Τὸ Δημ. Συμβούλιον Χανίων εἶχεν ἐξεγερωθῆ ἑναντίον μου διότι ἐκουβίλησα 200 χιλ. ὄκ. λάδι εἰς τὸ Ρέθυμνον ὅπου καὶ τὸ ἐμπάρκαρα ἀφοῦ τὸ ἠγόρασα ἀπὸ τὰ Χανιά, καὶ ἐκέρδισα 60 λεπτὰ τὴν ὀκτὼ ἀπὸ τοὺς φόρους.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἔχουν γίνει πολλαὶ προσπάθειαι γιὰ νὰ βελτιωθῇ ἡ κατάστασις, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ποιότητος καὶ τῆς ἐξαπλώσεως. Ὅταν ὄμως πρωτῆτερα εἶπον ὅτι ὁ ἀγρότης πονεῖ γιὰ τὸ λάδι του τὸ ὁποῖον ἐπιβαρύνεται τόσον πολὺ ὅσον καὶ τὰ ἄλλα προϊόντα, εἶπα ψέμμα. Διότι εἰς διαπρεπῆ; καθηγητῆς τῆς Ἀν. Γεωπονικῆς, εἰς μίαν πραγματείαν του, βγάζει ὅτι κοστίζει τὸ λάδι τοῦ παραγωγῶ 24 δρ. ἐνῶ δὲν ἔπιασε παρὰ 20 μόνον. Δυστυχῶς, εἰς τὸν Νομὸν μας ἰδιαιτέρως, τὰ δένδρα μας εἶχον περιορισθῆ, εἶχον παραμεληθῆ. Ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἡμουν μικρὸς ἀκουγα ὅτι τὴν καλλιέργειαν

τῆς ἑληῆς ἢ νέα γενεὰ δὲν τὴν ξέρει. Γιατὶ ἠναγκά-
σθη ὁ χωρικός νὰ τὴν παραμελήσῃ; Ἐξ αἰτίας τῆς
ἀφορίας. Ἡμεῖς εἴχομε ἐπὶ 7 ἔτη, 7 ἀγελάδες τοῦ
Φαραῶ ἰσχνές. Ἡμεῖς οἱ Ρεθύμνιῶτες πού δὲν χει-
ροκροτοῦμε, οὔτε ζητωκραυγάζομε, δὲν κάνομε θό-
ρυβον. Βλέπαμε στὶς ἐφημερίδες, χαλαζοπλήκτους, ἢ
ὑψώσατε φωνὴν, ἀποτυχία τῆς βαμβακοφυτείας, ἀ-
ποτυχία τῆς πατατοκαλλιεργείας κλπ. Κανεῖς ὅμως
ἀπὸ τὸ Ρεθύμνον δὲν ὑψώσε φωνὴν ἐπὶ 7 χρόνια.
Ἡ παραμέλησις τῆς καλλιεργείας ὑπῆρξε φυσικὸν ἀ-
ποτέλεσμα τῆς ἀφορίας. Ἡ μεγάλη ἐπιστημονικὴ
πρόοδος συνετέλεσεν εἰς αὐτὸ. Ὀλιγόστευσαν τὰ
μουλάρια μας καὶ ἔλειπεν ἡ ζωικὴ κόπρος. Ὑπάρ-
χουν ὅμως κτηματῖαι οἱ ὁποῖοι περιποιήθηκαν τὶς
ἐληές των ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ τὸ δένδρον δὲν ἀπέδιδε.
Εἶνε ἓνα μεγάλο πρόβλημα. Τώρα τελευταῖα τὸ Ὑ-
πουργεῖον Γεωργίας ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του
καὶ πρὸς τὴν ἐξειδίκευσιν ὀρισμένων ἐπιστημόνων.
Ὁ κ. Φιλιππόπουλος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ αὐθεντίαν, εἶ-
νε εἰδικὸς ἐλαιοκόμος. Τώρα προσετέθη καὶ ὁ κ.
Μπουλαδάκης εἰδικὸς, Κρητικὸς, ὁ ὁποῖος ἐμελέτη-
σεν ἰδιαιτέρως τὰ ἐλαιοκομικὰ τῆς Κρήτης. Θέλω
νὰ καταλήξω εἰς τὸ ἐξῆς: Δὲν εἶνε δυνατὸν, κανεῖς
ἐπιστήμων, εἰδικὸς γεωπόνος νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς πῆ για-
τὶ πταίει ἢ ἑλῆα τοῦ Ρεθύμνου καὶ δὲν ἀπέδωκε;

Χ. ΤΑΡΛΑΤΖΗΣ. Τὸ ὅτι τὰ λιπάσματα καὶ τὰ
κλαδεύματα δὲν ἀπέδωσαν, δὲν εἶνε σωστὸ. Ὁ κ.
Μπεμπῆς ὡς Πρόεδρος τοῦ Γεωργικοῦ Ἐπιμελη-
τηρίου, καθ' ὑποδείξιν μας, ἔλαβε κάποιαν ἐπιμέλειαν,
ἢ ὁποία ἀπέδωσεν ἀποτελέσματα.

Ν. ΑΣΚΟΥΤΣΗΣ. Τὰ πρότυπα κτήματα τῆς
Γεωργικῆς περιφέρειας εἰς ὅσα κατέβαλε φιλότιμον
προσπάθειαν, ἀπέδωσαν. Ἐχομεν παραδείγματα γεωρ-
γῶν φιλοπροόδων πού ἀποδίδουν. Ἀπὸ τὰς μελέτας Φι-
λιπποπούλου. Σαρηγιάννη, εἰς ὀρισμένα διαμερίσματα

(βόρεια τμήματα) τὰ δένδρα εἶχον παραμεληθῆ. Τὰ δένδρα εἶνε Βενετσιάνικα 200—300 ἐτῶν. Ὑπάρχουν ἰδιαίτεροι ἔδαφολογικοὶ λόγοι καὶ σχετικὴ ξηρασία. Αἱ βροχαὶ ἦσαν λίγαι. Παρατηρήθη μεγαλυτέρα καλλιέργεια καὶ μικροτέρα ἀπόδοσις εἰς τὰ βόρεια τμήματα, καὶ μικροτέρα καλλιέργειά καὶ μεγαλυτέρα ἀπόδοσις εἰς νότια τμήματα, διότι τὰ ἔδαφη εἶνε ὑγρὰ καὶ ποτίζονται. Δύο ἀφορίαι ἔκαμαν τὸν παραγωγὸν νὰ μὴ ἔχη τὰ μέσα νὰ ποτίσῃ τὸ δένδρον. Πέρυσι, ὅπως πῆγα εἰς τὸν μεγάλον ἐλαιῶνα τοῦ Ἀρκαδίου εἶχε 2,5 ἕκ. ὀκάδες εἰς ἐποχὴν ἐσοδείας. Ἐκεῖ θὰ δῆτε μίαν ἐντατικὴν καλλιέργειαν. Τώρα οἱ χωρικοὶ μᾶς ἤρχισαν νὰ μεταβάλλουν, νὰ καλλιεργοῦν πρωϊμώτερα. Τὰ πλέον εὐρωστα δένδρα, ὅπως ἡ χονδρολητὰ, στὰ ἐκτεθειμένα ἔδαφη, ἀντὶ τῆς λιανολητῆς, ἡ ὁποία εἶνε σὲ καλλίτερα μέρη.

ΣΠ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Ἡ τελευταία ἀκαρπία δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὀφείλεται μόνον εἰς τὸ ὅτι παραμελεῖται ἡ καλλιέργεια. Εἶνε τοιοῦτον τὸ ἔδαφος, τοιοῦτον τὸ κλίμα, ὥστε τινὲς περιστάσεις, ἐπέδρασαν εἰς τὴν περιφέρειαν Ρεθύμνης. Ἄλλως δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῆ αὕτη ἡ ἀκαρπία.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Αὐτὰ τὰ ζητήματα πρόπει νὰ τὰ παρακολουθήσωμεν ἀπὸ κοντὰ. Ἐχομεν ἓνα Φυτοπαθολογικὸν Σταθμὸν ὃ ὁποῖος ἐργάζεται καθὼς ἀκούω. Θὰ ἐνισχύσῃ τὰ μέτρα πού θὰ λάβωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι. Σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει. Ἐχω τὸ παράδειγμα τῆς Τύνιδος, ὅχι ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς λόγους πού κατέληξαν εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς. Διότι ἐκεῖ εἶνε φελλάχοι, πού οὔτε γιὰ δουλειὰ δὲν κάνουν. Ἐπῆγαν οἱ Γάλλοι Ἔποικοι, οἱ ὁποῖοι βγάζουν καὶ βουλευτὰς, καὶ μόνου των σχηματίσαντες συνεταιρισμοὺς μεγάλους, εὐρῆκαν κεφαλαιοδότας μεγάλους καὶ κατέληξαν μετὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἀγριελαιῶν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν φυτειῶν νὰ φθάσουν ἀπὸ τὰ 3 ἕκ. κ-

λά παραγωγῆς ἐλαίου τὸ 1883, τὰ 60 ἑκατ. τοῦ 1928
Αὐτὸ ὀφείλεται βέβαια εἰς τὴν προστασίαν καὶ ἐν-
θάρρυσιν πού τοὺς παρείχεν ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις
ἀλλὰ ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτο-
βουλίαν εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς δὲν ὑστεροῦμεν.

Πρέπει καὶ γιὰ τὴν ἑλῆνὰ νὰ γίνουιν συνεταιρι-
σμοὶ. Ἐγὼ ὅμως δὲν συμφωνῶ διότι ἔχω ἰδέας φι-
λευθέρας. Θέλω νὰ μιμηθοῦμε τοὺς συνεταιρισμοὺς
τοὺς ἔξω. Τοῦλάχιστον εἰς τὴν Γαλλίαν γιὰ νὰ γί-
νῃ ἀναγκαστικὸς Συνμό;, πρέπει νὰ συμφωνήσουν
τὰ 4)5 τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ν' ἀντιπροσωπεύωνται
τὰ 2)3 τῆς ἰδιοκτησίας.

Γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ ἔχωμεν συνεχῆ παρακολού-
θησιν τῆς καταστάσεως τοῦ ἐλαιοδένδρου μας, ἔχο-
με τὰ ταμεῖα ἐλαίας τὰ ὁποῖα ἐξεπλήρωσαν καὶ ἐκ-
πληροῦν καλὰ τὸν προορισμὸν των, μολονότι καὶ
δι' αὐτὰ ἐγὼ θὰ εἶχα τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ
ἰδρυνθοῦν κατὰ τομεῖς. Ἡ σπουδαιότερα ἀσχολία τὴν
ὁποῖαν θὰ ἔχουν εἶνε νὰ πάρουν ἀπὸ τοὺς σπουδά-
ζοντας εἰς τὴν Ἀνωτάτην Γεωπονικὴν Σχολὴν, ἀ-
πὸ κάθε Νομὸν δύο εἰδικούς καὶ νὰ τοὺς στέλνουν
στὴν Εὐρώπην νὰ παρακολουθήσουν ἰλαιοκομίαν,
ὅπως ἐγίνε μὲ τὸν Φιλιππόπουλον καὶ τὸν Μπουλ-
ταδάκην. Μὲ τὸ ἐξῆς μέτρον. Νὰ ὑπογράψουν συμ-
βόλαια μὲ ἐγγύησιν ἀξιοχρέων ἀτόμων καὶ νὰ συμ-
φωνοῦν ὅτι ἐὰν δὲν ὑπηρετήσουν εἰς τὸν τόπον
των 8—10 χρόνια, νὰ ἐπιστρέψουν ὅσα ἔλαβαν διὰ
τὰς σπουδὰς των.

Γ. ΤΣΟΥΡΗΣ. Οἱ Κύριοι γεωπόνοι ἐπλεόνασαν.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Νὰ γίνῃ ἐπίσης ἕνας ἰλαιοκομι-
κὸς σταθμὸς σὲ κάθε Νομὸν καὶ ἐκεῖ νὰ παραμεί-
νουν οἱ εἰδικοὶ ἐπὶ 6—8 ἔτη νὰ παρακολουθήσουν
καὶ νὰ δοῦν τὴν καλλιέργειαν ἐκείνου τοῦ μέρους,
νὰ ἐξακριβώσουν γιὰτι ἄλλοτε ἀποδίδει ἡ ἑλῆνὰ καὶ
ἄλλοτε δὲν ἀποδίδει. Ἐτσι θ' ἀποκτήσωμεν μίαν
πραγματικὴν καλλιέργειαν.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Θὰ παράσχω τὴν πληροφορίαν εἰς τὸ Συνέδριον ὅτι ἡ Γεν. Διοίς, ἐξήτησε ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐλπίζει νὰ ἐπιτύχη τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Ἐλαιοκομικοῦ Σταθμοῦ Ἡρακλείου.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Νὰ βάλωμε καὶ τοὺς καταδίκους νὰ φυτεῦσιν ἑλῆς. Εἰς Ἀκούμια ἀντὶ νὰ βάλῃ ὁ Δήμαρχος πρόστιμα, βάζει νὰ φυτεῦσιν ἑλῆς.

Κύριοι ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐπιμελητηρίων, σᾶς ἐξορκίζω νὰ μελετήσετε αὐτὸ τὸ ζήτημα. Νὰ μὴ τὰ περιμένωμεν ὅλα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν ὑποτρόφους εἰδικούς καὶ νὰ μὴ μᾶς τοὺς μεταθέτουν. Ἐὰν τὸν κ. Φιλιππόπουλον τὸν μεταθέσουν στὸ Ρέθυμνο, θὰ προτιμήσῃ νὰ παραιτηθῇ. Ὁ κ. Μπουλαδάκης εἶνε ἐντόπιος καὶ μπορεῖ νὰ μείνῃ. Πρέπει νὰ πάρωμε ἐντοπίους, νὰ τοὺς σπουδάσωμε γιὰ νὰ μείνουν 8—10 χρόνια.

Μποροῦμεν, ὅταν τὸ θέλωμε, μέσα σὲ 10 χρόνια τὰ 40 ἐκ. παραγωγῆς (Κρήτης) νὰ τὰ κάμωμε 100. Ὅταν εἰς τὰ 1929 συνέπεσε νὰ βρισκώμαι γιὰ μιὰ βάπτισι στὶς Μελάμπες, ἔκλαιγαν οἱ Μελαμπιανοὶ διότι τὸ λάδι ἦταν 10 δρ. ἡ δὲ καὶ μοῦ εἶπαν ὅτι ὁ Δῆμος Μελάμπων βγάνει 1.100.000 ὄκ. λάδι. Καὶ τοὺς λέγω. Δὲν εἴσθε εὐτυχέστεροι πὺν ἔχετε 1.100.000 ὄκ. παρὰ οἱ Μυλοποταμίτες πὺν ὅταν τὸ λάδι ἦταν 24 δρ. δὲν εἶχαν καθόλου;

Θὰ γεννηθῇ πολὺ εὐλόγα εἰς τὸν καθένα ἡ σκέψις. Μὰ σήμερα, ἡ κρίσις ὑφίσταται λόγῳ τῆς ὑπερπαραγωγῆς. Ἡμεῖς δὲν μποροῦμε νὰ πωλήσωμε τὸ λάδι τῶν 40 ἐκ. ἑλαιοδένδρων πὺν ἔχομεν καὶ ἀγορεύεις καὶ λὲς νὰ τὰ αὐξήσωμε ἀπὸ 40 ἐκ. εἰς 100 ἑκατομμύρια; Ποιὸς θὰ πέρνῃ τὸ λάδι μας; Σᾶς ἀπαντῶ: Ἡ παγκόσμιος κατανάλωσις εἶνε πολὺ πῖσω. Τὸ λάδι μας εἶνε ἐξαιρετικὸ καὶ δὲν μποροῦν νὰ τὸ συναγωνισθοῦν οὔτε τὰ σησαμέλαια. Ταῦτοχρόνως θὰ στρέψωμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς τὴν

ἐξαγωγήν, ἐὰν πράγματι ἀκολουθήσωμεν τὴν κατεύθυνσιν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐλαιοδένδρων. Τὸ λάδι μας θὰ εἶνε ἐκτὸς συναγωνισμοῦ, διότι εἶνε ἄγνωστος ἢ βρώσιμος ἐλαία εἰς τὰς μὴ ἐλαιοπαραγωγικὰς χώρας καὶ θεωρεῖται εἶδος πολυτελείας. Οἱ αὐτόνομοι καὶ αὐθύπαρκτοι ὄργανισμοὶ ὅπως εἶνε τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια, τὰ Ταμεῖα ἐλαίας, πρέπει νὰ στρέψουν τὴν προσοχὴν των εἰς τὴν ἐντατικωτέραν ἀπόδοσιν τῶν ἐλαιοδένδρων καὶ τὴν μελέτην ὅλων τῶν φαινομένων τὰ ὅποια δικαιολογοῦν τὴν ἀφορίαν ἢ ὅποια θὰ ἐναλλάσσεται, ὅπως ἐναλλάσσεται καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, μὲ τὴν αὐξήσιν τῶν ἐλαιοδένδρων. Πρέπει ἐπίσης νὰ βελτιώσωμεν τὴν ποιότητα καὶ νὰ μὴ ἐπιβάλλουν φόρους εἰς τὸ λάδι διὰ κάθε σωματεῖον.

Β. ΚΡΙΜΠΙΑΣ. Δύο θέματα ἔξ ἐκείνων τὰ ὅποια διὰ τῶν ὠραίων καὶ γλαφυρῶν καὶ θελκτικῶν λόγων του ἔθιξεν ὁ κ. Εἰσηγητὴς θὰ θίξω καὶ ἐγώ. Θὰ σᾶς δώσω μίαν ἐξήγησιν, διατί ὁ συνάδελφός μου κ. Ἀναγνωστόπουλος, ὑπολογίζει τόσον πολὺ τὸ κόστος τῆς τιμῆς τοῦ ἐλαίου. Ὅταν ὑπολογίζωμεν τὸ κόστος, ἐπιβαρύνομεν τὸ προϊόν, πρῶτον μὲ τὸ ἐνοίκιον τῆς γῆς καὶ δεύτερον μὲ τὴν ἀπόσβεσιν τῆς γεωρ. βελτιώσεως. Δηλαδή ὑπολογίζωμεν ὅτι μετὰ ἓνα χρονικὸν διάστημα δὲν θὰ ὑπάρχη τὸ δένδρον καὶ πρέπει νὰ τὸ ἀντικαταστήσωμεν. Συνεπῶς πρέπει νὰ κρατοῦμεν ἓνα μέρος χρημάτων. Ἐχετε ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ γεωργικὴ βελτίωσις ἐπιβαρύνεται μὲ ὀρισμένα ἔξοδα. Στὴν Μυτιλήνη κάνουν ξερολιθιὰς ἢ ὅποιες πρέπει νὰ συντηρηθοῦν. Οἱ παραγωγοὶ Χανίων ἔχουν ἰδικὰ των ἐλαιοσυρτεῖα καὶ ὑπολογίζουν ἀπόσβεσιν δι' αὐτὰ. Γι' αὐτὸ δίδει ὁ κ. Ἀναγνωστόπουλος αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν ὁ ὅποιος ἴσως νὰ φαίνεται ὑπερβολικὸς, ἀλλὰ τὸ ἔκαμε γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἐλαιοπαραγωγήν, νὰ δείξῃ ὅτι εἶνε μεγάλη ἡ διαφορά πωλήσεως ἀπὸ τοῦ κόστους.

Θὰ σᾶς δώσω καὶ μίαν πληροφορίαν διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀκαρπίας τὸ ὁποῖον σᾶς ἀπασχολεῖ. Ὁ κ. Ἀναγνωστόπουλος ἐν συνεργασία μὲ ἓνα Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν μίαν ἐργασίαν του. Γιὰ νὰ μπορέσῃ τὸ δένδρον νὰ κάμῃ ἀνθη γόνιμα — θηλυκὰ — εἶνε ἀπαραίτητον νὰ ἔχῃ τροφὸς. Μίαν φορὰν ἂν ἐξαντληθῇ, πρέπει νὰ περάσουν πολλὰ χρόνια γιὰ νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς κατάστασιν πού νὰ ἡμπορῇ νὰ ἀποδίδῃ. Πρέπει λοιπὸν ἢ περιποιήσις νὰ γίνεται συνεχῶς.

Ἐγὼ ἓνα ἐπιστάτην εἰς τὸ Ἡράκλειον ὃ ὁποῖος δὲν ἦτο γεωργὸς, ἀλλὰ ἔχει παρατηρητικότητα. Σὲ ἓνα μικρὸν τμήμα τοῦ δρόμου πού ὑπῆρχαν ἔληδες, ἐβγαλε 10 ὀκ. λάδι κατὰ δένδρον, ἐνῶ σὲ 4000 ἔλαιόδενδρα εἶχε 2,5 ὀκ. λάδι κατὰ δένδρον. Ἐξαιρετικὴ σημασία ἔχει καὶ τὸ ζήτημα τῆς ὑγρασίας. Κατῳρθοῦσε νὰ βελτιώσῃ τὴν ἀποδοτικότητα τοῦ δένδρου κάμνοντας 2—3 ὀργώματα. Δὲν πρέπει νὰ περιμένετε σ' ἓνα χρόνο ἀποτελέσματα, πρέπει ὁμως ἢ περιποιήσις νὰ εἶνε συνεχῆς.

Θὰ εἶχα μίαν μικρὰν ἀντίρρησην διὰ τὸν σεβαστὸν κ. Μελᾶν, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς τιμῆς τοῦ ἐλαίου. Δὲν ἔχει σημασίαν ἢ διαφορὰ τῆς ὀξύτητος. Λάδια τῆς αὐτῆς ὀξύτητος δὲν ἔχουν πάντοτε τὴν ἰδίαν ἀξίαν. Τὰ Μεσσηνιακὰ ἔχουν μεγαλυτέραν τιμὴν εἰς τὴν Μασσαλίαν διότι ἔχουν ἓνα εἶδος ἀρώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἀνακοινῶ τὴν ἠλθῆσαν τοῦ Γ. Ἐπιμ. Πατρῶν, γνωστοποιούντος ὅτι διὰ νέου νομοσχεδίου καταργεῖται ἡ θέσις τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Γ. Ἐπιμελητηρίου παρὰ ταῖς Λιμενικαῖς Ἐπιτροπῆς.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Σᾶς λέγω μίαν φράσιν τοῦ Προέδρου τοῦ Λιμενικοῦ Ταμείου κ. Μητσοτάκη ὃ ὁποῖος εἶπεν ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Γ. Ἐπιμελητηρίου εἶνε ἡ ψυχὴ τῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Γ. Ἐπιμελητηρίου, ἔσωσε τὰ λιμενικὰ ἔργα Ἡρακλείου

διότι ἐγένετο πόλεμος ἐκ μέρους μεγάλων κεφαλαίου-
σύγων οἱ ὅποιοι εἶχον τὰ πρακτορειακὰ καὶ εἰσεχώ-
ρουν πολιτικοὶ ἐναντίον τῆς ἐκτελέσεως τῶν λιμεν.
ἔργων Ἡρακλείου, καὶ ἐὰν ἐγινεν ὁ λιμὴν Ἡρα-
κλείου καὶ ἀκούγεται ἡ Κρήτη, αὐτὸ ὀφείλεται καὶ
εἰς τοὺς ἄλλους Κυρίους τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ ὀφεί-
λεται καὶ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Γ. Ὀργανώ-
σεων, διότι ἐφθάσαμε διὰ νὰ μὴ διακοποῦν τὰ ἔργα
νὰ κάμωμεν καὶ συλλληθητήριον καὶ συνεχεῖς δια-
μαρτυρίας.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ νὰ ἀξιῶσωμεν ὅπως καὶ
εἰς τὰς Ἐπιτροπὰς τὰς λιμενικὰς αἱ ὅποια διατι-
μοῦν τὰ ἐκφορτωτικὰ καὶ τὰ ἐργατικά νὰ μετέχουν
καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν Γ. Ὀργανώσεων, διότι μετέ-
χουν ἀντιπρόσωποι ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιρειῶν, καὶ βά-
ζουν 1 δραχμὴ τὸ καλάθι ἐκφορτωτικά. Ἐνα ἰσου-
βάρι ἀπίδια πού θὰ βγῆ ἀπὸ τὴ μαοῦνα πληρώνει ὁ
ἀγρότης 80 λεπτά καὶ μοιράζονται χιλιάδες δραχμῆς
οἱ ἐργάται εἰς βάρους μας. Νὰ γίνῃ τηλημα ἐκ μέρους
τοῦ Συνεδρίου, τὸ ὅποιον νὰ διαμαρτυρηθῆ γιὰ
τὸ μέτρον πού λαμβάνεται.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ (Προεδρεύων) Παρακαλοῦμεν τὸν
κ. Σίδερην νὰ συντάξῃ τὸ τηλημα καὶ νὰ διαβιβάσῃ
ἢ Γεν. Διοίκησις τὴν διαμαρτυρίαν.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Δὲν ἔχω εἶδησιν
τοῦ πράγματος. Θὰ ἐπεβάλλετο ἴσως κάποια ἐπιφύλα-
ξις μέχρις ὅτου ἴδωμεν ποῖον βάζουν ἀντὶ τοῦ
ἀντιπροσώπου τοῦ Γ. Ἐπιμελητηρίου. Τὴν διαμαρ-
τυρίαν τοῦ Συνεδρίου θὰ διαβιβάσω λίαν εὐχάριστως.

Λύεται ἡ Συνεδρίασις.

* *

Τετάρτη 9 Αὐγούστου 1933

Ὡρα 4 μ.μ. ἀρχεται ἡ συνεδρίασις.

Γ. ΤΣΟΥΡΗΣ. Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν παράκλη-

σιν νὰ παραμείνουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων εἰς τὰ Λιμεν. Ταμεῖα, θὰ εἶχα νὰ παρακαλέσω ὅπως εἰς τὰ δημοτικὰ Συμβούλια ὁσάκις λαμβάνουν ἀποφάσεις ἐπὶ δημοτ. δασμολογίου μετέχουν μετὰ δικαιώματος ψήφου ἀντιπρόσωποι τῶν Γεωργ. Τάξεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἀντίκειται εἰς τὴν τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν.

Γ. ΤΣΟΥΡΗΣ. Κύριοι Σύεδροι, οὐδὲν νέον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἐγὼ λέγω οὐδὲν νέον εἰς τὸ Συνέδριον. Δὲν θὰ σᾶς εἶπω οὐδὲν τὸ νέον. Θέλω νὰ τονίσω μόνον ὁρισμένα σημεῖα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ συμπεριληφθοῦν εἰς τὸ ὑπόμνημα τὸ ὁποῖον νὰ σταλῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Διὰ νὰ ἀνέλθῃ ἡ οἰκονομικὴ στάθμη τῶν παραγωγῶν πρέπει νὰ προσέξουν τρία τινά: Ν' αὐξηθῇ ποσοτικῶς ἡ παραγωγή, νὰ βελτιωθῇ ποιοτικῶς, καὶ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ κατανάλωσις ἡ ὁποία κινδυνεύει νὰ φέρῃ ἀσφυξίαν.

Διὰ τὴν ποσοτικὴν αὐξήσιν ἀπαιτεῖται ἡ βελτίωσις τῆς καλλιεργείας, ἡ ἀγομένη εἰς κλαδεύματα, λιπάνσεις, ἀρόσεις καὶ πρό παντός εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐλαιοδένδρων. Δυστυχῶς προσκρούομεν εἰς τὸ οἰκονομ. ὄν σημεῖον, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν δενδροφυτειῶν εἶνε βραδεία καὶ δὲν ἔχομεν εὐπόρους ἀγρότας οἱ ὁποῖοι ν' ἐγκαταλείψουν τὴν σιτοκαλλιέργειαν καὶ ν' ἀκολουθήσουν τὴν ἐλαιοκαλλιέργειαν, διότι κατὰ τὰ ἔτη πού θ' ἀσχοληθοῦν εἰς τὴν δευτέραν, θ' ἀμελήσουν τὴν πρώτην καὶ δὲν θὰ ἔχουν τοὺς πόρους τῆς ζωῆς των. Διὰ τοῦτο νομίζω, εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς παροχῆς δανείων, ὅταν συμφέροι ἡ ἐλαιοκαλλιέργεια, πρέπει νὰ εἶνε μακροπρόθεσμα, διότι ἐὰν διὰ τὸν σιτοκαλλιεργητὴν τὰ δάνεια εἶνε ἐνὸς ἔτους, διὰ τὸν ἐλαιοκαλλιεργητὴν πρέπει νὰ εἶναι 20 ἔτων. Ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ δεσμεύεται ὁ λαμβάνων τὸ δάνειον,

διὰ τὰ τὸ χρησιμοποίησι μόνον δι' ἐλαιοφυτείας.

Διὰ τὸ ζήτημα τῆς ποιότητος ὑπάρχον ἐιδικοί οἱ ὁποῖοι εἶνε ἀπολύτως κάτοχοι τοῦ θέματος καὶ δύνανται τὰ τὸ εἰσηγηθῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως ἀκολουθοῦντες καὶ οἱ οὐρανίσκοι τῶν καταναλωτῶν, ἀπαιτοῦν ἐλαιόλαδα καλῆς ποιότητος. Πρέπει ὡσαύτως τὰ ληφθῶν μέτρα καταπολεμήσεως τῶν νόσων, ἐκθλίψεως τῶν ἐλαίων καὶ μεταφορᾶς αὐτῶν.

Τρίτον ἔρχεται τὸ ζήτημα τῆς καταναλώσεως. Καθὼς λέγουν οἱ ἐγκύριοντες περισσότερον ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τοὺς ὀπίλους ἀρνούμεθα τὰς πληροφορίας, εἰς τὴν Τύνιδα ἢ ἐλαιοκαλλιέργεια ἔχει ἐνταθῆ τασοῦτον, ὥστε θὰ εὐρεθῶμεν πρὸ μιᾶς ἀυξήσεως τῆς παγκοσμίου ἐλαιοπαραγωγῆς. Ἀντιθέτως ἡ κατανάλωσις δὲν ἔχει ἀυξηθῆ, ἴσως θὰ ἔχη ἐλαττωθῆ, πάντως εὐρίσκειται εἰς σημεῖον ὅχι πολὺ εὐχάριστον.

Ἐὰν ἀυξανομένης τῆς παραγωγῆς, ἡ κατανάλωσις μείνη σταθερά, ἢ ἐκτιοπιζόμεθα ὑπὸ ἄλλων ἐλαίων, θὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην τὰ πωλῶμεν τὸ εἰσόδημά μας ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς μὴ καλυπτούσης τὰ ἔξοδα τῆς καλλιέργειας. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει τὰ δοθῆ ἰδιαίτερα προσοχῆ. Εὐρίσκομαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν τὰ σαῶς εἶπω ὅτι γίνεται προσπάθεια καὶ ἐλήφθη ἀπόφασις εἰς τὸ δὸν ἐλαιοκομικὸν Συνέδριον Ρώμης τὰ ἐνωθῶν ὅλα τὰ Ἐλαιοπαραγωγικὰ Κράτη εἰς μίαν ὁμοσπονδίαν.

Τὸ ἐλαιόλαδον ἀποτελοῦν τὰ 40 ο)ο τῶν παραγομένων ἐλαίων, καταναλίσκεται ἰδίᾳ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, καὶ κατὰ μικρότερον ποσοστὸν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν, καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. Εἰς Ρουμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ εἰς πολὺ μικρὰς ποσότητας. Δὲν μπορούμε τὰ ἔχωμεν τὴν ἀξίωσιν τὰ εἰσαχθῆ εἰς βορείους χώρας ποὺ καταναλίσκουν ζωικὰ λίπη. Πάντως νομίζω ὅτι μπορεῖ τὸ εἰσαχθῆ τὸ ἐλαιόλαδον εἰς πολλὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη. Ἡ προσπάθεια αὐτῇ δὲν εἶνε δυνατόν τὰ μὴ ἐπιτύχη.

Πρέπει τὸ συνέδριον νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ Ἑλλάς συμμετάσχη εἰς τὸ Διεθνὲς Ἐλαιοκομικὸν Συνέδριον διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐπικρατήσεως τῆς καταναλώσεως, διότι ἂν εἰς τὰ ἐλαιοπαραγωγικὰ μέρη ἢ κατανάλωσις ἐλαιολάδου ἀνέρχεται εἰς 7,3 χιλίωγ. κατὰ κάτοικον, εἰς τὰς χώρας ποὺ δὲν παράγεται, εἶνε μόνον 130 γραμμάρια κατὰ κάτοικον. Ὑπάρχει πεδίον ἐπεκτίσεως, ἀλλ' ἀπαιτεῖται μεθοδικὴ ἐνέργεια.

Τὰ ἐλαιολάδα ὄχι μόνον θρεπτικὴν ἀξίαν ἔχουν, ἀλλὰ εἶνε γενεσιώτερα, εὐπεπτότερα καὶ καλλίτερα τῶν ἄλλων ἐλαίων ποὺ ἔχουν λιπαρὰ ὀξεῖα, ἀνθεκτικώτερα εἰς τὴν πέψιν. Πλεονεκτοῦν φυσικῶς τὰ ἐλαιολάδα καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν εἶνε εὐκόλος ἅμα ὑπάρξῃ σχετικὴ προσπάθεια.

Αὐτὰ τὰ ὀλίγα εἶχον νὰ εἶπω μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι λαμβανόμενα ὑπ' ὄψιν δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν βελτιώσιν τῆς θέσεως τῶν παραγωγῶν οἱ ὁποῖοι ἀναμφιβόλως εἶνε ἀξιοὶ μεγαλυτέρας καὶ στοργικωτέρας μερίμνης ἐκ μέρους τοῦ Κράτους.

Κ. ΚΑΛΕΜΙΚΕΡΑΚΗΣ. Ἐγὼ θὰ μπορούσα νὰ περιορίσω τὸ ὄλον ζήτημα καὶ νὰ τονίσω ὅτι εἰάν θέλωμεν τὴν πρόοδον τῆς ἐλαιοργίας πρέπει νὰ ἀφήσωμεν κέρδος εἰς τὸν παραγωγόν. Εἶνε ἀναντιρρητον ὅτι μία ἐπιχείρησις προοδεύει, ἐνόσω ἔχει κέρδος. Ὅταν εἶχομεν τὸ γεγονὸς κατὰ τὸ παρελθόν—καὶ τοῦτο ἀπεδείχθη πασιφανέστατα—ὅτι περιορίσθη ἡ καλλιέργεια τῆς ἐλαίας ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἄφηνε κέρδος εἰς τὸν παραγωγόν, ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ὅτι ἐκεῖ ἔγκεται τὸ ὄλον ζήτημα τοῦ ἐλαίου. Ἐάν φροντίσωμεν νὰ βελτιώσωμεν τὴν ποιότητα, νομίζομεν ὅτι ἀγοραὶ καταναλώσεως ὑπάρχουν διὰ τὰ λάδια μας, καὶ θὰ πέρνῃ ὁ παραγωγὸς ἕνα κέρδος. Δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν παρὰ ὁ παραγωγὸς καὶ νὰ κεντρίσῃ καὶ νὰ λιπάνῃ τὰ δένδρα του. Ἐξ ἀντιθέτου κεντρίσατε ὅσα δένδρα θέλετε, στείλατε ὄσους γεωπόνους θέλετε,

δι' εἰδίκευσιν. Ὅταν πολῆ ὁ παραγωγὸς τὸ λάδι του 10 δρ. τὴν ὀκά, τὰ ἐλαιόδενδρα θὰ ξεπατώνωνται καὶ θὰ βάζωμεν ἀμπέλια. Ἐγὼ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς τὴν ποιότητα, διότι τὸ ζήτημα ἔγκειται εἰς αὐτὴν καὶ ὄχι εἰς τὴν ποσότητα.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Εἶχον ὑπ' ὄψιν μου τὸ εὐεργετικὸν μέτρον τὸ ὁποῖον ἐφήρμοσε τὸ Κράτος διὰ τὴν διευκόλυνσιν τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου. Νομίζω ὅτι διὰ τὴν περίπτωσιν κρίσεως ἡ ὁποία δὲν εἶνε ἀσυνήθης λόγῳ τῆς ὑπερπαραγωγῆς ἐκ μέρους τῶν ἄλλων χωρῶν, πρέπει νὰ λάβῃ τὸ Κράτος τὴν μέριμναν ὥστε νὰ διευκολύνη τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἐλαίου εἰς περιφερείας μὴ ἐλαιοπαραγωγούς. Κυρίως αὐτὴ ἡ ἐξαιρετικὴ καὶ εὐχάριστος τιμὴ ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν παραγωγῆς ἐν Συρίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ καὶ ἐπομένως ἐζητήθη τὸ ἐλαιον. Φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀπέκτησε τιμὰς ἰκανοποιητικὰς. Διὰ τὴν περίπτωσιν ἀντιμετωπίσεως κρίσεως νὰ συστηθῆ ὥστε ν' ἀσκηθῆ προπαγάνδα μαζὺ μὲ τὴν μέριμναν τοῦ Κράτους, ἡ ὁποία νὰ διευκολύνη τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν. Νὰ μάθῃ ὁ Ἡπειρώτης, ὁ Θραξ, ὁ Θεσσαλὸς, νὰ τρώγῃ τὸ λάδι, ἀλλὰ νὰ τὸ τρώγῃ καὶ εἰς τιμὰς συμφερωτέρας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Μπουλταδάκης εἰδικὸς ἐλαϊκόμος Ὑπουργ. Γεωργίας ἔχει τὸν λόγον.

ΣΤ. ΜΠΟΥΛΤΑΔΑΚΗΣ. Κύριοι Σύνεδροι, τὸ θέμα τῆς ἐλαιοκομίας καὶ ἐλαιοσυργίας ποὺ συζητεῖται τώρα ἔχει σχεδὸν ἐξαντληθῆ ἀπὸ τοὺς προλαλήσαντας. Ἐγὼ θὰ εἶπω ὀλίγα τινὰ διότι δὲν εἶμαι καὶ εἰσηγητὴς ὥστε νὰ ἔχω ἐτοιμάσῃ θέμα ἐπισημασμένως.

Ὡς γνωστὸν, ἡ ἐλαιοκομία ἐν Κρήτῃ ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν διότι εἶνε ἡ κυριώτερα καλλιέργεια ἡ ὁποία δίδει τὴν μεγαλυτέραν ἀκαθάρι-

στον πρόσδοον. Ἡ ἔκτασις τῶν ἐλαιοδένδρων καταλαμβάνει 1200 περίπου ἑκατομμ. στρέμματα, κατ' ἀναλογίαν 15—18 ἐλαιοδένδρων κατὰ στρέμμα καὶ ἡ παραγωγή κυμαίνεται ἀπὸ 22—25 ὀκάδες ἐλαίου κατὰ στρέμμα. Ἐν τοιοῦτον ποσὸν παραγωγῆς ἔχει καὶ ἀνάλογον ἀξίαν.

Δύναμαι ὅμως νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι, ἀπὸ ὅσα ἐλαιοπαραγωγικὰ μέρη τῆς Μεσογείου ἐπεσκέφθην, ἡ νῆσός μας ἔχει τὴν πρώτην θέσιν καὶ δύναται ν' ἀναπτύξῃ τὴν ἐλαιοκαλλιέργειαν εἰς μέγαλον βαθμὸν. Τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα εἶνε τόσον εὐνοϊκὰ, ὥστε μὲ τὰ ὑπάρχοντα ἐλαιοδένδρα δύναται ν' αὐξηθῇ ἡ ἀπόδοσις κατὰ τὸ 1)3, ἡ δὲ ἐπέκτασις τῆς καλλιέργειας τῶν ν' αὐξηθῇ εἰς τὸ διπλάσιον. Διὰ νὰ ἐπανεξήσωμεν τὴν παραγωγὴν πρέπει νὰ εὕρωμεν ἀγορὰς καταναλώσεως. Σήμερον εἴμεθα ἐξηρημένοι ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τοὺς Γάλλους. Σήμερον ἐξάγομεν κυρίως πρώτην ὕλην καὶ ὅ,τι θέλουν μᾶς δίδουν σὶ ἀγορασταὶ τοῦ προϊόντος μας. Συνέπεσε νὰ μείνω εἰς τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Impregia 8 μῆνες καὶ ἔβλεπα τὰ ἑλληνικὰ λάδια εἰς τὸ ἐκεῖ χρημαστήριον τοῦ ἐλαίου νὰ πωλῶνται ἀπὸ 250—280 λιρέττες τὰ 100 κιλά. Ἐνῶ ἀντιθέτως μὲ μίαν μικρὰν ἐπεξεργασίαν καὶ ἀνάμιξιν ποσοστοῦ 25)ο καλοῦ φρυσικοῦ ἐλαίου, ἡ Ἰταλία πωλοῦσε ἀπὸ 500—580 λιρέττες εἰς τὰς ἀγορὰς καταναλώσεως.

Ἐὰν κατορθώσωμεν νὰ μελετήσωμεν τὰς ποικιλίας πού ἔχομεν ἐδῶ (τσουνάτη, χονδροληνὰ, λιανοληνὰ) καὶ δοῦμε ποία μπορεῖ νὰ μᾶς δίδῃ τὸ λάδι τῆς ἀναμίξεως, καὶ νὰ προωθήσωμεν καὶ βοηθήσωμεν διὰ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τοὺς παραγωγοὺς νὰ ἰδρῦσουν ἐλαιουργικοὺς συνεταιρισμοὺς πρὸς ἰδρῦσιν συνεταιρικῶν ἐλαιουργείων, θὰ ἔχομεν μίαν πρώτην ὕλην διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν τύπων ἐλαίου ἢ ὅποια θὰ μᾶς ἐπιτρέλῃ νὰ ἐξάγωμεν λάδι ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐξωτερικὴν κατανάλωσιν. Φρονῶ ὅτι θὰ εἶνε

σκόπιμον, ἢ ὀργάνωσις τῆς παραγωγῆς ν' ἀρχίσῃ ἐκ τῶν κάτω, νὰ γίνουν ἐλαιουργικοὶ συνεταιρισμοὶ κατ' ἐλαιουργικὰς περιφερείας τῆ βοήθεια τῆς Ἀγροικῆς Τραπέζης. Κατότιν νὰ γίνουν Ἐνώσεις κατ' ἐπαρχίας καὶ μίξ ὁμοσπονδία κατὰ Νομὸν ἢ εἰς ὅλην τὴν Κρήτην. Δυστυχῶς, λόγω τοῦ ἐκλεσμοῦ τῆς δραχμῆς μας, ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαιολίδου εἶνε χαμηλὴ. Ἀπὸ 375 Γαλλικὰ Φράγκα Τσίφ Genova ἢ Imperia κατῆλθεν εἰς 260.

Πρέπει ἐπίσης νὰ βελτιώσωμεν τὴν καλλιέργειαν διὰ λιπάνσεως, νὰ καταπολεμήσωμεν τὰς ἀσθενείας ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον. Πρὸ παντὸς ὅμως πρέπει νὰ βελτιώσωμεν τὴν ποιότητα καὶ νὰ κάμωμεν συνεταιρικά ἐλαιουργεῖα. Κατὰ ἓνα πρόχρον ὑπολογισμὸν εἰς τὸν Νομὸν Χανίων χρειάζομεθα 15—20 συνεταιρικά ἐλαιουργεῖα πρὸς ἐπεξεργασίαν τοῦ παραγομένου ἐλαιοκάφρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. 40.

ΣΤ. ΜΠΟΥΛΤΑΔΑΚΗΣ. Χρειάζονται 40 κατὰ τὸν λειτουργοῦντα ἤδη τύπον ὑδραυλικοῦ Πιεστηρίου. Ἀλλὰ κατὰ τὸν νεώτερον τύπον ἐγκαταστάσεων φθάνουν 15—20. Τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ τέχνη τῆς ἐλαιουργίας ἐν Εὐρώπῃ ἐβελτιώθη καταπληκτικῶς.

Τὰ παλαιοῦ τύπου ἐλαιουργεῖα θεωροῦνται καθυστερημένα ὅπως τὰ χειροκίνητα βιδωτὰ. Τὰ 20 ἐλαιουργεῖα θὰ στοιχίσουν περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. 400 χιλ. ἐκόστισε τοῦ Πύργου Ψηλονόρου, ἄνευ οἰκήματος ὅμως.

ΣΤ. ΜΠΟΥΛΤΑΔΑΚΗΣ. Ἄν σταίλουν 200 χιλ. ὀκ. λάδι καὶ ἐπεξεργάζεται ἕκαστον, ἡ ἐξαγωγή μας θὰ εὐρῆ τὰ 5—15 ἐκ. χιλιόγρ. πὺν χρειάζονται.

Ι. ΧΑΤΖΑΚΗΣ. Τὰ Χανιά ἐφέτος ἔχουν ἐξαγωγή μέχρι τοῦδε περὶ τὰς 5 ἐκ. ὀκάδας. Εἰς 10 ἐκ. ὑπολογίζω τὴν παραγωγήν.

ΣΤ. ΜΠΟΥΛΤΑΔΑΚΗΣ. Ἡ μέση ἔτησία παραγῆ τῆς Κρήτης κυμαίνεται ἀπὸ 20—25 ἑκατ.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Εἰς καμμίαν ἀπὸ τὰς παραγωγικὰς χώρας δὲν ἔχομεν κάτω τῶν 5 χιλιογράμμων κατὰ δένδρον. Ἡμεῖς μὲν μόλις φθάνομεν τὴν 1 ὀκά. Γι' αὐτὸ δὲν τρώγει ψωμί, δὲν χορταίνει ὁ ἐλαιοπαραγωγὸς μας. Ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ φροντίσωμεν εἶνε νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὴν παραγωγὴν καὶ ταυτοχρόνως νὰ τὴν βελτιώσωμεν. Θὰ εἶνε εὐτυχὴς ἡ Κρήτη, ἂν κατορθώσῃ ἀπὸ τὰ 20 ἑκ. μέσης ἔτησίας παραγωγῆς, νὰ ἔχη καλὸ λάδι 2—3 ἑκ. γιατί αὐτὸ τὸ λάδι ἢ ραφίναριες θὰ τὸ πέρνουν καὶ θὰ τὸ πληρώνουν 30—35 δρ. τὴν ὀκά. Διότι ἀπὸ μιᾶ ὀκά λάδι καλὸ, θὰ τοὺς δώσῃ 10 ὀκάδες.

Εἰς τὴν Κρήτην καλλιεργοῦμεν τὴν ποικίλιαν τῆς λιανολῆας. Ὅταν δὲν ἔχομεν προσβολὴν δάκου, ὅταν τὴν ἐπεξεργαζόμεθα καθαρὰ, θὰ ἔχωμε μόνον 1 ο)οο (δείκτην) βαθμοῦ ὀξύτητος. Εἰς τὴν Ἰταλίαν ἔχουν σταματήσῃ τὴν καταπολέμησιν. Μερικοὶ σταθμοὶ καὶ Ἰνστιτοῦτα, κάμνουν πειράματα νὰ εὑρουν καλλιτέραν μέθοδον καταπολεμήσεως τοῦ δάκου διότι μὲ τὴν μέθοδον Μπερλέζε δὲν εἶνε ἐνθουσιασμένοι. Ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἔχομεν καλὰ ἀποτελέσματα.

Πρέπει νὰ βελτιώσωμεν τὴν κατεργασίαν τοῦ ἐλαιοκάρπου γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ τὸν ἐξάγωμεν εἰς τὸ ἔξω τερικόν, τώρα πού ἐπικρατεῖ ἡ θεωρία ὅτι τὰ φυσικὰ λάδια ἔχουν μεγαλυτέραν πέρασιν, διότι εἰς τὴν ραφίναριαν τῶν 200 βαθμῶν, χάνουν τὰς βιταμίναις των.

Δι' αὐτὸ ὅταν ἰδρῶσωμεν πολλὰ συνεταιρικὰ ἐλαιουργεῖα ὅταν τοὺς διδάξωμεν τὸν τρόπον συλλογῆς τοῦ ἐλαιοκάρπου, καὶ κάθε βράδυ, κάθε παραγωγὸς τὴν ποσότητά πού μαζεύει νὰ τὴν παραδίδῃ εἰς συνεταιρικὰ ἐλαιουργεῖα, καὶ βγαίνη αὐτὸ τὸ περίφημο λάδι τοῦ 1)10 βαθμοῦ τῆς ὀξύτητος καὶ τὸ

πωλοῦν εἰς μίαν τιμὴν κατὰ 1)3 ἀνωτέραν τῆς τρε-
χούσης, ἀντὶ 350 Γαλ. φράγκα θὰ φθάσῃ τὰ 475. Ἐν-
νοεῖται ἀπὸ τὸ λάδι πρώτης πίεσεως. Στὰ 1929 ἔβια-
λα καὶ ἐμάζεψαν ἑληές μετὰ τὰ χέρια, τὶς ἐδιάλεξαν,
τὶς ἔπλυναν καὶ ἔκαμα λάδι πού δὲν τὸ ἐπίστευαν ὅ-
τι ἦτο Κρητικὸ. Μοῦ ἐκόστισε ὅμως 25 δρ. ἐνῶ ἡ
τιμὴ τότε ἦταν 18 ἀλλὰ τὸ ἐπώλησα καὶ 10 δραχμάς
παραπάνω.

ΣΤ. ΜΠΟΥΛΤΑΔΑΚΗΣ. Μὲ τὴν ὀργάνωσιν τῶν
συνεταιρικῶν ἐλαιουργείων ἐλαττοῦμεν τὸ κόστος τῆς
παραγωγῆς. Διότι ὅταν ἐπεξεργάζεται καθεὶ ἐλαιουργεῖον
800 χιλ. ὄκ. ἐλαιοκάρπου, ἦτοι παράγει 200 χιλ. ὄκ.
ἐλαίου, θὰ πληρώνη τοκοχρεωλύσιον, ἐργατικὰ κλπ. καὶ
θὰ τοῦ μένη καὶ κέρδος. Ὅπως λειτουργοῦν τώρα τὰ ἰδιω-
τικὰ ἐλαιουργεῖα εἶνε παθητικαὶ ἐπιχειρήσεις. Κανεῖς
ἕως τώρα δὲν μοῦ εἶπεν ὅτι τοῦ μένει κάτι τι ἀπ'
αὐτὰ. Διότι ἐπεξεργάζονται μικρὰς ποσότητας, 40—
60—80 χιλ. ὄκάδας, ἐλάχιστα πιάουν τὶς 100 χιλ.
Τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχουν τόσον πολὺ τελειοποιηθῆ
τὰ μηχανήματα, ἔχει τόσον βελτιωθῆ ἡ διαρρυθμίσις
των, ὥστε μορεῖτε μετὰ τὰ αὐτὰ μηχανήματα νὰ ἐπε-
ξεργασθῆτε διπλασίαν ποσότητα καὶ μορεῖτε νὰ
ἔχετε τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐγκαταστάσεως τόσον διαρ-
ρυθμισμένον, ὥστε νὰ ὑποβοηθῆσθε εἰς τὴν ἐργασίαν.

Μὲ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν Κεντροφύγων, πού γίνε-
ται ζύμωσις τῆς μούργας εἰς τὰ μεγάλα ἐλαιουργεῖα,
ἐὰν δὲν εἶχαμεν τὸ μέσον αὐτὸ, ἔπρεπε νὰ εἶ-
χαμεν ὀλόκληρα σπίτια διὰ νὰ περιμένωμεν διὰ τῆς
φυσικῆς ἀνώσεως νὰ μαζέψωμε τὸ λάδι.

Τελευταῖων ἐκφράζω τὴν εὐχὴν νὰ ἰδρῦσωμεν συ-
νεταιρικὰ ἐλαιουργεῖα τῇ βοήθειᾳ τῆς Ἄγροτ. Τρα-
πέζης, κατὰ τὸν τελευταῖον τύπον καὶ μετὰ τὰ τελευταῖα
μηχανήματα, καὶ νὰ βελτιώσωμεν τὰ παλαιὰ πιεστή-
ρια τὰ βιδωτὰ—ὑφίσταται καὶ συναγωνισμὸς τῶν
ὑδραυλικῶν πιεστηρίων μετὰ τὰ βιδωτὰ—Πάντως ἐλα-
ουργεῖα πρέπει νὰ γίνουιν μετὰ τὴν τελευταίαν λέξιν

της επισιτήμης και εις μηχανήματα και εις εγκατα-
σιάσεις κτιρίων.

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Θα μπορούν να εξαεργά-
ζονται την ελαιοπυρήνην.

ΣΤ. ΜΠΟΥΤΑΔΑΚΗΣ. Τοῦ νέου τύπου ἔξαν-
τιλοῦν την ελαιοπυρήνην και της ἀφήνουν 50)ο. Τώ-
ρα εισάγεται κατὰ την κατεργασίαν ειδικὸ κόσκινο,
μένει ἡ ψύχα ἢ ὅλοια χρησιμοποιεῖται ὡς τροφή
τῶν ζώων και προάγεται ἡ Κτηνοτροφία, της ὁποι-
ας ἔχομεν κοί ἡμεῖς ἀνάγκην. Αὐτὸ γίνεται και εις
την Ἰταλίαν. Ἡμεῖς μάλιστα ἔξαγομεν τεράστιον πο-
σὸν συναλλάγματος διὰ τὰ σφάγια.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Ὁμίλησε κάποιος Ἰταλὸς γιὰ μι-
κρὰ πυρηνελαιουργεῖα.

ΣΤ. ΜΠΟΥΤΑΔΑΚΗΣ. Δὲν ἀπέδωσαν ἀποιελέ-
σματα καλά. Φρονῶ ἔτι ἐντὸς δεκαετίας δὲν θὰ ὑ-
φίστανται, διότι μὲ τὰ σύγχρονα πιεστήρια νὰ ἔξαν-
τιεῖται ἡ πυρήνη μέχρι σημείου ὥστε νὰ μὴ συμφέ-
ρη ἡ ἔξαγωγή πυρηνελαιίου. Ἄλλως τε τὸ πυρηνέ-
λαιον ἔχει τόσον μικρὰν τιμὴν ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ
νὰ χρησιμοποιηθῇ παρὰ μόνο γιὰ σάπωνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. *Νὰ συζητηθῇ και τὸ θέμα της
ελαιοπυρήνης.*

ΑΣΚΟΞΥΛΑΚΗΣ. Τὸ Γ. Ἐπιμελητήριον Ἡρα-
κλείου μοι ἀνέθηκε νὰ φέρω ἐνώπιόν σας τὸ ζήτημα
της βελτιώσεως της τιμῆς της ελαιοπυρήνης. Ὡς
γεωργὸς, ὁμολογῶ πὸς δὲν εἶμαι και πολὺ κατάλ-
ηλος γι' αὐτὸ τὸ θέμα, γιατί οὔτε πολλὰς γνώσεις
τοῦ ζητήματος ἔχω οὔτε εἶνε της ἰδιαίτερας ἐνασχο-
λήσεώς μου. Ἀλλὰ ζῶ εἰς ἐλαιοπαραγωγικὸν μέρος,
εἶμαι γεωργὸς και εἶχα κάποτε την τύχην ν' ἀνα-
κατευθῶ εἰς ἐπιχειρήσεις μορφῆς πού ἔχουν σχέσηιν
μὲ την ελαιοπυρήνην.

Ὅλοι μας ἔξομεν ὅτι 3—4 ἔως 5 ὄκ. ἑληές βγά-
ζουν 1 ὄκᾶ λάδι και 1 1)2 και 2 ὄκ. ελαιοπυρήνης.

Πολλοὶ παραγωγοὶ λόγῳ τοῦ μέρους πὸν ζοῦμε καὶ τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνίας, δὲν δίδουν σημασίαν εἰς τὴν πυρήνην ἢ ὁποία εἶνε σπουδαιότατον προῖον, διότι ἡ πυρήνη πὸν παράγεται εἰς Κρήτην, εἶνε ἄωτέρα ὡς προῖον ἀπὸ ὅλα τὰ κρασιά. Βλέπετε δὲ ὅτι δὲν δίδομε σημασίαν εἰς τὴν ἐλαιοπυρήνην, ἐνῶ δίδομεν σημασίαν εἰς τὸ κρασί, καὶ τὰ Γεωργικὰ Ἐπιμηλητήρια καὶ αἱ ὀργανώσεις κάνουν οἰνοποιεῖα, καὶ τοῦτο διότι ἡ ἐλαιοπυρήνη δὲν ἔχει μεγάλην κατανάλωσιν.

Ἡ πυρήνη εἶχε τὸ 1932 πενήτηντα λεπτά καὶ 45 ἀκόμη. Λόγῳ τοῦ ἐπαγγέλματος μου ὡς ἱατροῦ, μοῦ ἔδιδαν ὡς ἀμοιβὴν, πυρήνην. Ἐτσι ἡ πυρήνην εἶχε 45 λεπτά, ἔφθασε τὰ 50 καὶ ἔγινε καὶ 55.

Φαντασθῆτε τὸν γεωργὸν πὸν ἀπείχε 10 ὥρες ἀπὸ τὸ ἐργαστάσιον, νὰ πάγη τὴν πυρήνην του ἐκεῖ καὶ νὰ τὴν πωλήσῃ διότι εἰς τὰ χωριά ἐξέπεφταν τὴν τιμὴν καὶ τοῦ ἔδιδαν 15 λεπτά. Στὸν Χάρακα οὐδέποτε ἡ πυρήνη ἐπωλήθη.

Ὁ κ. Τσάκωνας ἔφερε στατιστικὴν γιὰ τὸ λάδι. Τὸ 1932 ἐπῆγαν εἰς τὸ τράστ 30 ἐκ. ὀκ. ἐλαιοπυρήνης. Ἡ παραγωγή της εἶνε πολὺ μεγαλύτερη, διότι ἡ ἀναλογία εἶνε μιὰ ὀκᾶ ἐλαίου πρὸς 1 1)2—2 ὀκ. ἐλαιοπυρήνης. Ἐπειδὴ κατὰ μέσον ὄρον ἡ Κρήτη σὲ μιὰ καλὴ ἐσοδεῖα βγάζει περίπου 30 ἐκ. ὀκ. λάδι καὶ σὲ μιὰ μέτρια βγάζει 20—22 ἐκ. ὀκ. ἔχομεν τὸ δεδομένον ὅτι στὶς καλὰς ἐσοδεῖες ἡ πυρήνη ἀνέρχεται σὲ 45—50 ἑκατομμύρια ὀκάδες.

Ἡ πυρήνη ἔχει μέσα της λάδι. Ἡ περιεκτικότης ἡ ὁποία ἐξάγεται ἀπὸ τὰ ὑδραυλικά ἐλαιοπιεστήρια εἶνε 10 ο)ο ἴσως καὶ περισσοτέρως, γιὰ τὴν τὰ πυρηνελαιουργεῖα ἔχουν καὶ ἐλαιοπιεστήρια. Εἶνε γνωστὸν ὅμως ὅτι ἡ ἐλῆς ἀλέθονται εἰς ὑδραυλικά πιεστήρια, ἀλλὰ χειροκίνητα. Αὐτὲς ἡ φάμπρικες βγάζουν πυρήνη, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχουν ἐπάρκεια διὰ τὴν κατεργασία τοῦ ἐλαίου καὶ ὅταν εἶνε πολὺ μεγά-

γη ἢ ἐσοδεία, μὴ ρωτᾶτε τί γίνεται. Πιάνεται τὴν πυρήνην, τὴν σφίγγετε καὶ τρέχει τὸ λάδι. Ἐκεῖ ἡ περιεκτικότης εἰς ἔλαιον τῆς ἐλαιοπυρήνης εἶνε πολὺν μεγαλυτέρα.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐλαιοπυρήνης ἡ Κυβέρνησις κατέθεσε νομοσχέδιον, ὥστε νὰ μὴ ἐπιμείνωμεν.

ΑΣΚΟΞΥΚΑΚΗΣ. 10000 ὀκ. κατεργαζόμεναι αἱ φάμπρικες ἡμερησίως θέλουν 5500 δρ. ἤτοι ἀπὸ 55 λεπτὰ τὴν ὀκᾶ. Γιὰ τὸ 1931 ποὺ εἶχεν 25—35 λεπτὰ τὴν ὀκᾶ, ἡ πυρήνη, ἐπήγαινε ὁ γεωργὸς ἓνα γομάρι καὶ ἔπερνε μία ὀκᾶ φασόλια. Γιὰ νὰ κατεργασθῇ θέλει: Ἐνα θερμαστή 80 δρ. 3 ἐργάτες πρὸς 35 δρ. 115, ἐν ἐλαιουργῷ 75,1 μισθὸ διευθυντοῦ 250 δρ., διὰ τὸν λογιστὴν 50 δρ. Ἐχομε τὴν ἀπώλεια τοῦ διθειοῦχου ἀνθρακος ἡ ὅποια εἶνε 2—250)000, θέλομεν 50 ὀκ. πρὸς 12 δρ. ἤτοι 600. Ὑπολογίζω λάδι μηχανῶν καὶ λιπάνσεως, μεταφορικὰ κλπ. 150 δρ. ἀπόσβεσιν ἐργοστασίου 1 ἡμέρας δρ. 200. Διὰ βιομηχανικὸν κέρδος δρ. 300 ἤτοι 120000 δραχ. τὸν χρόνον.

Ἐν πυρηνελαιουργεῖον εἶναι γνωστὸν ὅτι κοστίζει 1.200.000 δρ. Τὰ κεφάλαια αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ ἔχουν τόκο 10ο)ο, ἀλλὰ ἐγὼ βάζω τόσο. Ἐχομεν συνολὸν ἐξόδων κατεργασίας, βιομηχανίας κλπ. δρ. 7435. Ἐργάζονται τοῦλάχιστον 6 μῆνες τὸν χρόνον. Τὸ λάδι ποὺ βγαίνει εἶνε 1200 ὀκ. καὶ πωλεῖται καὶ ἐφέτος ἀπὸ 15—17 δραχ. τὴν ὀκᾶ. Δηλαδή ἅμα τὸ βάλομε πρὸς 16 δρ. ἔχομεν 18200. Ἐχομε καὶ τὸ ὑπόλειμμα τῆς πυρήνης ποὺ μεταχειρίζονται γιὰ καύσιμον ἕλην. Αὐτὸ τὸ πωλοῦμε στὶς φάμπρικες πρὸς 20 λεπτὰ. Στὸ Ρέθυμνον ἐπωλήθη ἕως 60 λεπτὰ. Ἐγὼ πέρνω 20 λεπτὰ. Ἐκ τῶν 10000 ὀκάδων πυρήνης, ἂν πάρωμε μόνο τὸ 1)2 ἔχομε 1000 δρ. δηλαδή 19200. Κοστίζει εἰς τὴν βιομηχανίαν ὅλη ἡ ὑπόθεσις 7435 μένει κέρδος 11700 περίπου.

Εἶνε σωστὸ, ἕνας γεωργὸς ποὺ μαζεύει τὶς ἐληές

του νά ζημιώνεται ἔτσι; Ἀποδεικνύεται ὅτι θέλει προστασία. Εἶνε δίκαιον νά τὸν προστατεύσωμεν καὶ μάλιστα ἀφ' ἧς ἔγινε τὸ τράστ. Ἐπιτρέπεται αὐτὸ κατὰ Νόμον; Ἐπιτρέπεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν ἐπιτρέπει ὁμως τὸ κράτος προστατευτικὸν δασμὸν ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς.

ΑΣΚΟΞΥΛΑΚΗΣ. Πρέπει ὁ ζῆλος πρὸς πλουτισμὸν τῶν βιομηχάνων νά παύσῃ.

Βγάζομε λοιπὸν 40 ἑκ. ὄκ. πυρήνη πού ἀναλογεῖ σὲ 4.800000 ὄκ. πυρηνελαίου πρὸς 16—18 δρ. ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν ὑπὲρ τὰ 100 ἑκ. δρ. Τὰ κρασιά ἔχουν παραγωγή 20.000.000 ὄκ. εἰς ὅλην τὴν Κρήτην, πρὸς 3 δρ. τὴν ὄκᾶν κάνουν μόνον 60 ἑκατομμύρια. Γι' αὐτὰ ἔχομεν συνεταιρικά οἰνοποιεῖα. Τα χρήματα τὰ δίδουν τὰ Γεωργικά Ταμεία, εἶνε δηλ. χρήματα τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ. Ἐχει ἀξίωσιν ἢ προστασία τῆς πυρήνης καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων αὐτῶν. Γιὰ τὰ οἰνοποιεῖα ἔχομεν ἐξοδεύσῃ μέχρι σήμερον 7 ἑκ. δραχμῶν. Γιὰ νά τὰ συμπληρώσωμεν καὶ περιλάβον ὅλα τὰ κρασιά, θέλομε 20 ἑκατ. Αὐτὰ τὰ ποσά πού ἐξοδεύσῃσαν γιὰ τὰ οἰνοποιεῖα, νά ἐπιστραφοῦν καὶ νά κυκλοφορήσουν, γιὰ νά γίνουν ἐλαιοπιστήρια συνεταιρικά, νά γίνουν τυροκομεῖα συνεταιρικά κλπ. Ἐπειδὴ ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τῆς Γ. Διοικήσεως μᾶς εἶπεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὑποβάλλει Νομοθετικὸν διάταγμα γιὰ νά ὀρίσῃ κατώτατον ὄριον πωλήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἐλαιοπυρήνης, κάτω τοῦ ὁποίου νά μὴ μποροῦν νά ἀγοράσουν οἱ βιομηχανοὶ, τοὺς ἀποκλείει τὸ δικαίωμα νά ποῦν «δὲν ἀγοράζομε»;

Ν. ΣΕΡΓΕΝΤΑΝΗΣ. Ὅταν ὀρίσθῃ ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαίου δὲν ἠγόρασαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Διότι τότε ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαίου εἶχεν ὀρισθῆ ἄνωτέρα τῆς πραγματικῆς.

ΑΣΚΟΞΥΛΑΚΗΣ. Πρέπει τὸ τράστ νά διαλυθῆ καὶ ν' ἀπομείνῃ ἐλευθέρᾳ ἡ ἐλαιοπυρήνη. Κατὰ τὴν

γνώμην μου τὸν λόγον εἰς τὰ γεωργικὰ προϊόντα καὶ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσίν των πρέπει νὰ ἔχουν αὐτοὶ οὐ τοὶ οἱ παραγωγοί. Ἄν ἡ Κυβέρνησις λάβῃ νομοθετικὰ μέτρα ...

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Ἐπωφελοῦμαι τῆς εὐκαιρίας νὰ σὰς εἶπω, διότι εἶμαι μέλος τῆς οἰκείας Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι τὸ σχέδιον Νόμου τὸ ὁποῖον προβλέπει διὰ τὴν ἐλαιοπυρήνην ἐπέρασε προχθὲς εἰς πρώτην συζήτησιν. Τοῦτο προβλέπει τὴν σύστασιν Ἐπιτροπῆς. Ὅτι ἔχετε, νὰ τοῦ προσθέσετε, καὶ νὰ τὸ ἀποδεχθῆ ἡ Κυβέρνησις. Ἐπίσης ὀρίζεται ὅτι ἀντιπρόσωποι τῶν παραγωγῶν θὰ ὑποδεικνύονται ὄχι ἀπὸ τοὺς παραγωγούς, ἀλλ' ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας.

ΑΣΚΟΞΥΛΑΚΗΣ. Βέβαια ἐφέτος δὲν προλαμβάνομεν οὔτε πυρηνέλαιουργεῖα νὰ κάμωμε οὔτε τίποτε. Πρέπει νὰ ὀργανωθοῦμε. Ἡ ἔσοδεία ὕστερα ἀπὸ δύο μῆνες θὰ ἀρχίσῃ. Τὸ νομοσχέδιον ἂν ἐπικυρωθῆ καλὰ θὰ εἶνε, ἀλλὰ νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς βιομηχάνους νὰ μὴ ἀρνοῦντα τὴν ἀγορὰν τῆς ἐλαιοπυρήνης. Εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς τιμῆς πρέπει νὰ μετέχουν καὶ παραγωγοί. Νὰ μὴ εἶνε ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ Ὑπουργείου. Πρέπει νὰ κανονίζεται ἀπὸ τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ παρακολουθήσουν τὰς τιμὰς πού ἔχουν τὰ πυρηνέλαια καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἔξοδα κατεργασίας καὶ τὰ βιομηχανικά, θὰ καθορίζουν τὸ κατώτατον ὄριον τῆς τιμῆς πωλήσεως τῆς ἐλαιοπυρήνης. Πρέπει ἀντὶ 50 λεπτὰ νὰ ἀγοράζουν 1,60 δρ. καὶ θὰ ἔχουν καὶ τὸ βιομηχανικὸν τῶν κέρδος πλήρες. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἢ ὁποῖα θὰ καθορίσῃ τὴν τιμὴν πρέπει ν' ἀποτελῆται ἀπὸ ἀντιπροσώπους τοῦ Γ. Ἐπιμελητηρίου, τοῦ Ὑπ. Γεωργίας καὶ τῶν βιομηχάνων.

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Εἰς τὸ ζήτημα τῆς συστάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς εἶχα φέρει ἀντίρρησης καὶ εἶπα διὰ τὸ Ὑπουργεῖον ὑποδεικνύει δύο ἀντιπροσώπους καὶ ὁ

Σύνδεσμος τῶν βιομηχάνων ἕνα τὸν, δὲ ἀντιπρόσωπον τῶν παραγωγῶν ὑποδεικνύει πάλιν τὸ Ὑπουργεῖον. Ἐγὼ εἶπα ὅτι διαφωνῶ. Ἡ νὰ μείνουν δύο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν παραγωγῶν καὶ ὁ εἷς νὰ ὑποδεικνύεται ἀπὸ τὰ Γεωργικά Ἐπιμελητήρια. Ἀλλὰ τοῦτο προσέκοιμεν εἰς τὸ ὅτι τὰ Γ. Ἐπιμελητήρια δὲν ἔχουν ἔνωσιν Κεντρικὴν.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ. Διὰ τὴν Κρήτην πρέπει νὰ γίνῃ μία Ἐπιτροπὴ.

ΑΣΚΟΞΥΛΑΚΗΣ. Ἐάν τὴν πλειοψηφίαν ἔχει ὁ βιομήχανος, ποῖος θὰ κρίνῃ διὰ τὴν τιμὴν;

ΤΑΝΟΥΛΑΣ. Ἐγὼ ὑπεστήριξα νὰ μετέχουν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν εἰς ἀντιπρόσωπος τῶν βιομηχάνων, δύο τῶν παραγωγῶν καὶ δύο τοῦ Ὑπουργείου.

Α. ΑΣΚΟΞΥΛΑΚΗΣ. Εἰς τὴν Κρήτην πρέπει νὰ γίνῃ χωριστὴ Ἐπιτροπὴ, ἢ νὰ γίνουν τοιαῦται κατὰ Γεν. Διοίκησιν. Καὶ ἐάν ἐφέτος λυθῇ τὸ ζήτημα πρέπει εἰς τὸ μέλλον νὰ σώσωμεν τὸ προϊόν μας, νὰ ἔχωμε συνεταιρικά πυρηνελαιουργεῖα. Τὸ πολὺ 997000 θὰ στοιχίσῃ ἕκαστον, δυνάμενον νὰ κατεργασθῇ 40 χιλ. ὀκιάδες. Τὸ οἶχημα θὰ κοστίσῃ 200 χιλ. δραχ. Ἐπειδὴ μπορεῖ ἕκαστον πυρηνελαιουργεῖον νὰ κατεργασθῇ 4 ἑκατ. θέλομε 10—12 πυρηνελαιουργεῖα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐλαιοκομικαὶ τινες περιφέρειαι δὲν ἔχουν συγκοινωνίαν μποροῦμε νὰ ἰδρύσωμε περισσότερα καὶ ἄς κατεργάζωνται ὀλιγωτέρων πυρήνην.

Τὰ Γεωργικά ἐπιμελητήρια πρέπει νὰ ἔχουν ὡς πρόγραμμα τὴν ἰδρυσιν τῶν συνεταιρικῶν πυρηνελαιουργεῶν, ὅπου δὲ εἶνε δυνατόν, νὰ ἐξαγοράσωμε τὰ ὑπάρχοντα.

Ὡς πρὸς τὰ χρήματα, θὰ μποροῦν νὰ εὑρεθοῦν ἀπὸ τὰ κεφάλαια τῶν Γ. Ταμείων, ὅταν ὁμοῦς ὁργανωθοῦν οἱ παραγωγοί, μποροῦν νὰ τύχουν πιστώσεων Τραπεζικῶν.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Δι' ἐμὲ ὁ ὁποῖος ἔκ-

προσωπῶ τὴν Κυβέρνησιν, μοῦ εἶνε ἀπολύτως εὐχάριστον τὸ γεγονός ὅτι αὕτη εὗρηκε ζήτημα ἔκκρεμὸς τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισε νὰ ρυθμίση. Ἐκαμε σχέδιον Νόμου, τὸ ὁποῖον καὶ κατ'αὐτοὺς τοὺς πλείον μεμνημοίρους ἀγρότας μπορεῖ νὰ διορθώση ἐφέτος τὰ πράγματα. Ὁ κ. Ἀσκοξυλάκης, ἔκαμε μίαν πρότασιν. Ἡ Κυβέρνησις θὰ εὐχαριστηθῇ ἂν ἐξεύρετε σεῖς ἓνα τρόπον, ἐφόσον ἀπεφάσισεν ἡ Κυβέρνησις νὰ ρυθμισθῇ ὅπωςδήποτε τὸ ζήτημα. Τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον προτείνει ὁ κ. Ἀσκοξυλάκης τὸ φοβοῦμαι, διότι ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ἐλέχθη πρὸ ὀλίγου ὅτι τὰ μηχανήματα τελειοποιοῦνται τόσον πολὺ ὥστε ἡ πυρῆνη πρὸ θά βγαίνη θὰ εἶνε ἄχρηστη. Ἐάν αὐτὸ συμβῇ, θὰ πᾶνε χαμένα τὰ χρήματα ἰδρύσεως τῶν πυρηνελαιουργείων.

Ι. ΝΑΝΑΔΑΚΗΣ. Συμφέρουσα εἶνε ὄχι ἡ ἰδρύσις πυρηνελαιουργείων ἀλλ' ἡ ἐγκαταστάσις ἐνιαίου τύπου ἐλαιουργείου τὸ ὁποῖον ἀφίνει 50)ο μόνον λάδι εἰς τὴν πυρῆνα, ὅτε δὲν χρειάζομεθα πλέον πυρηνελαιουργεῖα.

Α. ΑΣΚΟΞΥΛΑΚΗΣ. Ἄν ἀπομένῃ τὸ 50)ο μπορούμε νὰ συνδυάσωμεν ὥστε εἰς κάθε ἐλαιουργεῖον νὰ προστεθῇ μικρὸν πυρηνελαιουργεῖον. Πάντως ἐγὼ δὲν βρῆκα παρακάτω ἀπὸ 100)ο λάδι εἰς τὴν πυρῆνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Προτείνω νὰ καταργηθῇ ὁ δασμὸς τῆς ἐξαγωγῆς πρὸς τιμωρίαν τῶν βιομηχάνων.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ. Προτείνω τὴν τροποποίησιν τῆς Ἐπιτροπῆς πού προβλέπει τὸ Νομοσχέδιον, ὥστε τὰ ἐκ παραγωγῶν μέλη νὰ ὑποδεικνύονται ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς παραγωγούς, καὶ κατάργησιν τοῦ δασμοῦ.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριον Λασηθίου παρεκάλεσε τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ καταργηθῇ ὁ φόρος ἐπὶ τῆς μεταφερομένης ἐλαιοπυρῆνης, ὁ φόρος δηλ. πού πληρώνει γιὰ νὰ μεταφερθῇ εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα. Τὸ πολιτικὸν

Γραφείον Πρωθυπουργού ἔστειλεν εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν. «Καθὼς μᾶς ἐβεβαίωσεν ἡ ἄρμοδια ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ἡ ἔλαιοπυρρήνη τῆς Κρήτης, πληρώνει ἔν ἑλάχιστον ποσοστὸν φόρου ἀνερχόμενον εἰς 3 ο)οο ἐπὶ τῆς μέσης ἀγοραίας τιμῆς τοῦ πυρηνελαίου καὶ ἐπομένως δὲν ἔχετε δίκαιον νὰ παραπονεῖσθε ὅτι πληρώνετε μεγάλους φόρους εἰς τὴν μεταφορὰν». Τὸ Γεωρ. Ἐπιμελητήριον ἐφρόντισε νὰ ζητήσῃ ἐγγράφους πληροφορίας ἀπὸ τὰ Τελωνεῖα Ἁγίου Νικολάου, Σητείας καὶ Ἱεραπέτρου περὶ τοῦ τί πληρώνει ἡ ἔλαιοπυρρήνη διὰ νὰ μεταφερθῇ εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα. Τὸ Τελωνεῖον Ἱεραπέτρου ἀπήντησε ὅτι πληρώνει 12,80 λεπτὰ κατ' ὄκᾶν, τὸ Τελωνεῖον Ἁγίου Νικολάου 17 λεπτὰ καὶ τὸ Τελωνεῖον Σητείας 13 λεπτὰ.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δὲν ὑπάρχει φόρος. Αὐτοὶ εἶνε οἱ δημοτικοὶ σας φόροι. (τοπικοὶ)

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Ἐχει καὶ τοπικοὺς φόρους, ἀλλὰ καὶ τοῦ δημοσίου. Αὐτοὶ οἱ φόροι εἴτε εἶνε τοπικοὶ εἴτε τοῦ δημοσίου, εἶνε ποὺ ἐξαναγκάζουν τὴν ἔλαιοπυρρήνην νὰ μένῃ ἐπὶ τόπου καὶ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιτοπίων ἐλαιουργῶν. Εἶνε ὄντως δεδομένον ὅτι τὸ Συνέδριον δὲν συνῆλθεν μὲ ἀίχμην κατ' οὐδενὸς κλάδου ζῶντος ἐν τῇ κοινωνίᾳ αὐτῇ, ἀλλὰ νὰ προστατεύσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ παραγωγικοῦ κόσμου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ καιρὸς ἐπείγει καὶ δὲν μπορούμε νὰ ματαιοπονοῦμε εἰς συζητήσεις περὶ διαφορῶν μελλοντικῶν μέτρων πρὸς προστασίαν τῆς ἔλαιοπυρρήνης, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τί τὸ πρακτέον ἐφέτος διὰ νὰ μὴ χάσωμεν τὴν ἔλαιοπυρρήνην.

Μ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ. Εἰς Ρέθυμον, εἶνε δύο λεπτὰ ὅλοι οἱ φόροι τῆς ἔλαιοπυρρήνης.

Εἰς ΣΥΝΕΔΡΟΣ. Ὁ Δῆμος Ἁγίου Νικολάου ἔχει βάλει 10 λεπτὰ κατ' ὄκᾶν ἐπὶ τῆς ἔλαιοπυρρήνης διὰ νὰ ἐργάζωνται τὰ ἐλαιουργεῖα.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Συνεπῶς ἀφοῦ δὲν μποροῦμε νὰ καταπολεμήσωμε τὸ τράστ πρέπει ν' ἀξιῶσωμεν νὰ καταργηθοῦν οἱ ὀπωσδήποτε ὑπάρχοντες φόροι, εἴτε τοῦ Δημοσίου εἶνε, εἴτε τοπικοὶ, ἢ δὲ τιμὴ τῆς ἐλαιοπυρήνης νὰ ὁρισθῇ βάσει τῆς τιμῆς τοῦ πυρηνελαιίου. Ὅπως δὲ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ὁρίζει τὴν μέσην τιμὴν τοῦ ἐλαιολάδου, διὰ νὰ κανονίζεται ὁ φόρος ποὺ θὰ πληρώνη, μὲ τὸν ἴδιον τρόπον πρέπει νὰ ὁρίξῃ καὶ τὴν τιμὴν τοῦ πυρηνελαιίου ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς τιμῆς αὐτῆς, νὰ κανονίζεται ἡ τιμὴ τῆς ἐλαιοπυρήνης. Ἀλλ' ἄς προχωρήσωμεν παρὰ πέρα μὲ τὰς σκέψεις αὐτάς. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ὁρίζεται ἡ τιμὴ τοῦ πυρηνελαιίου 15 δρ. καὶ ὅτι ἡ τιμὴ τῆς ἐλαιοπυρήνης θὰ ὁρισθῇ εἰς τὸ 1)15 δηλ. εἰς μίαν δραχμὴν. Ὅταν ὁ βιομήχανος ὁ ἐδῶ δὲν θέλει νὰ τὴν ἀγοράσῃ εἰς τὴν τιμὴν αὐτὴν, τί τὸ πρακτέον; Ἐγὼ φρονῶ ὅτι τὸ Συνέδριον ὀφείλει νὰ λάβῃ ἀπόφασιν ἐπ' αὐτῶν τῶν βάσεων.

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Θὰ ἔλθουν οἱ ξένοι οἱ ὁποῖοι θ' ἀγοράσουν. Πρέπει νὰ κτυπηθῇ ὁ καρχάρις, τὸ τράστ. Συνεζήτησα προηγουμένως μὲ ἓνα βιομηχανόν, — καὶ ἀμφιβάλλω ἂν δὲν ἔχουν καταθέσῃ δηλώσεις ἀρνητικῶν κερδῶν — καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι προσεφέρθη πυρήνη 48 λεπτὰ τὴν ὀκά. Λυποῦμαι διότι μὲ ἐπέρασε τόσον ζῶον. Ἀφαιρουμένων ὅλων τῶν φόρων τῆς ἐλαιοπυρήνης, θὰ ἔλθουν οἱ ξένοι καὶ θὰ καταργηθῇ τὸ τράστ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐλαιοπυρήνης ἐξηντήθη. Συνιστᾶται ἐπιτροπὴ διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πορίσματος ἐκ τῶν κ. κ. Νικηφοράκη, Ἀσκοξυλάκη, Μελά καὶ Μπεμπῆ.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΑΙΟΠΥΡΗΝΗΣ

Τὸ ἐν Χανίοις συνελθὸν Α' Παγκρήτιον Γεωργοσυνεταιριστικὸν Συνέδριον ἀκούσαν τῶν εισηγητῶν

ἐπὶ τοῦ θέματος περὶ μέτρων προστασίας ἐλαιοπυρήνης καὶ μετὰ τὴν διεξαχθεῖσαν ἐπισταμένην ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος.

Διαπιστώσαν

τὴν εἰς βάρος τῶν παραγωγῶν τοῦ προϊόντος τούτου διαπραχθεῖσαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀδικίαν πληρωθέντος εἰς τοὺς παραγωγούς τοῦ 1)3 τῆς ἰπραγματικῆς ἀξίας τοῦ προϊόντος.

Ψηφίζει τὰ ἐξῆς ληπτέα μέτρα

α) Διὰ τὴν ἐρχομένην ἐσοδεῖαν νὰ ψηφισθῇ τὸ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καταρτισθὲν σχέδιον νόμου μετὰ τὴν τροποποίησιν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ κανονισμοῦ κατωτάτου ὀρίου τιμῆς ἐλαιοπυρήνης νὰ καταρτισθῇ μία εἰς ἐκάστην ἐλαιοργικὴν περιφέρειαν εἰς τρόπον ὥστε ἡ Κρήτη ν' ἀποτελέσῃ ἰδίαν τοιαύτην.

β) Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν νὰ μετέχουν ὡς μέλη ἀντιπρόσωποι τῶν παραγωγῶν ὀριζόμενοι ὑπὸ τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων τῆς νήσου ἀνά εἰς ἕξ ἐκάστου.

γ) Νὰ ἀρθῇ ἡ ὑφισταμένη φορολογία διὰ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ προϊόντος τούτου ὡς καὶ πᾶς κοινοτικὸς καὶ λιμενικὸς φόρος ἐπὶ τοῦ προϊόντος τούτου.

δ) Διὰ τὴν μελλοντικὴν ριζικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς προστασίας τοῦ προϊόντος διαπιστωθείσης τῆς μεγίστης ἀξίας του, νὰ ἰδρυθοῦν πυρηνελαιοργεῖα κατὰ περιφέρειας ὑποδεικνυόμενας ὑπὸ τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων, καὶ ὑπὸ τῶν Γ. Ταμείων αἵτινα νὰ μεταβιβασθοῦν εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν Ἐπιμελητηρίων ὀργανωθησομένους πρὸς τοῦτο ἐλαιοκομικοὺς (συν)σμούς οἵτινες θὰ καταβάλουν τὸ ἀντίτιμον τούτων τῇ ἐνισχύσει τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς.

* *

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς **Κτηνοτροφίας.** Ὁ κ. Κελαϊδῆς Εἰσηγητῆς τοῦ θέματος ἔχει τὸν λόγον.

Σ. ΚΕΛΑΪΔΗΣ. Τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριον Ρεθύμνης μοὶ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ μοὶ ἀνεθέσῃ νὰ εἴπω ὀλίγα τινὰ περὶ κτηνοτροφίας. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἔχω εἰδικότητα τοῦτο δὲ τὸ γνωρίζει τὸ Ἐπιμελητήριον διότι εἶμαι ἀπλοῦς δικηγόρος. Ἔλαβα ὅμως τὸ θάρρος τοῦτο καὶ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ διότι παρετήρησα ὅτι πολλοὶ τῶν κυρίων ἀγορευτῶν οἱ ὁποῖοι προηγήθησαν ἐμοῦ καὶ τόσον εὐδοκίμως διεχειρίσθησαν τὰ ζητήματα τῶν δὲν ἦσαν εἰδικοί κατὰ τὸ πλεῖστον.

Τὸ ζήτημα τὸ κτηνοτροφικὸν ἔχω τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἀποτελεῖ τὸ ἕτερον σκέλος τῶν γεωργικῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουν τὴν Κρήτην.

Ἡ Κρήτη ἔχει κυρίως δύο μαστοὺς ἀπὸ τοὺς ὁποῖους συντηρεῖται, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Διότι οἱ λοιποὶ κλάδοι τῆς, λόγου χάριν ἡ βιομηχανία, δυστυχῶς εἶνε ἀσήμαντοι. Διὰ τοῦτο πρέπει μετὰ μεγάλης στοργῆς νὰ περιβάλλεται καὶ ἡ κτηνοτροφία, μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς μετὰ τῆς ὁποίας περιβάλλονται καὶ οἱ ἄλλοι κλάδοι τῆς γεωργίας καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκδηλοῦται ἐχθρότης ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν πρὸς τὴν ἄλλην.

Δὲν πρέπει νὰ νομίζεται ὅτι εἶναι ἐχθρὰ ἡ κτηνοτροφία πρὸς τὴν γεωργίαν ὅπως δυστυχῶς ὑπάρχουν μερικοὶ ἐκ τῶν γεωργῶν μας οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι ἡ κτηνοτροφία ἀποτελεῖ σκόπελον διὰ τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας, ὅτι εἶναι καταστροφὴ τῆς γεωργίας. Αὐτὴ ἡ πρόληψις πρέπει νὰ λείψῃ διότι ἡ κτηνοτροφία δὲν εἶναι τόσον καταστρεπτικὴ ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται, τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα εἶναι ἀπαραίτητα ὅπως ἀκριβῶς εἶναι καὶ τὰ γεωργικά, ἀντιθέτως μπορῶ νὰ εἴπω ὅτι εἶναι περισσότερον ἀπαραίτητα τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα διότι ἐνῶ ὑπάρχουν πολλοὶ λαοὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἔκαμον ποτὲ χρῆσιν ὠρισμένων προϊόντων τῆς γεωργίας (ἔλαιον) δὲν ὑπάρχει ὅμως λαὸς πού νὰ μὴ ἔκαμε χρῆ-

σιν τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Εἰς τὴν βόρειον Ἑλλάδα δὲν ἔφαγαν ποτὲ λάδι, κίτρο ἢ σταφίδα, ἐν τούτοις δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὁ ὁποῖος μόλις ἐγεννήθη νὰ μὴν ἔχη ἀνάγκη ἀπὸ γάλα καὶ ἀπὸ κρέας.

Ἐν τούτοις ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἔχει προχωρήσει αἰσθητῶς ἡ κτηνοτροφία διότι ὑποχωρεῖ βαθμιαίως κατ' ἀντίστροφον λόγον πρὸς τὴν καλλιέργειαν ἐνὸς τόπου ἢ νομαδικῆ κτηνοτροφία.

Τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης τοῦ ὁποῖου ἐντολὴν ἐκπληρῶ παρατηρῶ ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας στατιστικὰς ὑπάρχουν 100.000 πρόβατα, 45.000 αἴγες 9.000 βώδια 500 ἄλογα, 1500 ἡμίονοι, 6.500 ὄνοι, 4.500 χοῖροι, 23.000 κουνέλια, 65.000 ὄρνιθες. Παλαιότεραι στατιστικαὶ δὲν ὑπάρχουν, ἐν τούτοις εἶναι γνωστὸν ὅτι τῆς παλαιότερας ἐποχῆς ἦτο κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα ἡ ἔκτασις τῆς κτηνοτροφίας ἢ ὁποία περιορίσθη καὶ περιορίζεται καθ' ἑκάστην λόγῳ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς καλλιέργειας. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι καὶ ἡ ζωοκλοπὴ κατὰ πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς κτηνοτροφίας διότι κατήντησεν εἰς ὠρισμένα διαμερίσματα νὰ μὴ ἔχουν κοπάδια ὥστε νὰ μποροῦν νὰ τὰ συντηρήσουν καὶ νὰ τὰ προστατεύσουν.

Ἡ προσωπικὴ μου γνώμη εἶναι ὅτι εἰς τὴν Κρήτην ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὰς πεδινὰς ἐκτάσεις, ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν δὲν εἶναι συμφέρουσα διότι τὸ ἔδαφος εἶναι λεπτόγειον καὶ διότι ἔξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία ἀπὸ τὴν βροχὴν τὴν συνεχῆ ἢ ὄχι, φρονῶ δὲ ὅτι ἐὰν ἐπεξετεινετο ἡ καλλιέργεια τῶν δένδρων καὶ τῆς ἀμπέλου ἀπὸ τῆς ἐλῆς μέχρι καρυδιᾶς καὶ μουρνιᾶς, τοῦτο θὰ ἦτο συμφερότερον διότι ναὶ μὲν θὰ περιορισθῇ ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν, ἀλλὰ εἰς τὸ μέλλον θὰ αὐξάνεται ἡ δενδροκομία ἢ ὁποῖα εἶνε κατὰ πολὺ ἀνωτέρα ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεως. Φαντάζομαι ὅτι τὸ συμφέρον μας θὰ ἦτο νὰ δενδροφυτευθῇ ἡ Κρήτη κατὰ τρόπον ὥστε περ-

νῶντας κανείς ἀπὸ αὐτὴν νὰ μὴν βλέπη ἔδαφος ἀλλὰ δάσος. Τὰ προϊόντα περὶ τῶν ὁποίων ἠσχολήθητε μέχρι σήμερον ὁμολογεῖτε ὅτι ἔχουν κρίσιν καὶ κρίσιν ζωηράν καὶ ὁσάκις σᾶς συνεβούλευσαν ὅτι πρέπει νὰ φροντίσετε διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς καλλιεργείας καὶ παραγωγῆς, παρουσιάζετε τὸ φᾶσμα τῆς διαδόσεως τῶν προϊόντων.

Προκειμένου περὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων γεννᾶται τοιοῦτον ζήτημα; Ὁχι, γιατί εἰσάγωμεν τοιαῦτα. Ἐν δισεκατομμύριον διαθέτομεν ἔτησίως εἰς συνάλλαγμα ξένον διὰ τὴν εἰσαγωγὴν κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἐνῶ ἔχομεν κρίσιν τοῦ κρασιοῦ, τοῦ ἐλαίου κλπ. γεωργικῶν προϊόντων. Ὅσα καὶ ἂν παράγωμεν καὶ πολλαπλασιάσωμεν τὴν κτηνοτροφίαν μπορούμεν νὰ τὰ διαθέσωμεν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἐκ τούτου δὲν δύναται ν' ἀρνηθῆ κανείς ὅτι πρέπει νὰ προστατευθῆ καὶ μετὰ στοργῆς νὰ περιβληθῆ ἡ κτηνοτροφία ὡς καὶ οἱ ἄλλοι κλάδοι.

Τι πρέπει νὰ γίνῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει; Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου μερικὰς παρατηρήσεις τὰς ὁποίας θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ θέσω ἐνώπιόν σας.

Πρῶτον φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ εἰς καθορισμὸς κτηνοτροφικῶν ζωνῶν. Ὅταν λέγομεν ὅτι πέρνομεν τόσας ἐκτάσεις βοσκῶν χειμερινῶν, αἱ ἐκτάσεις αὐταὶ θὰ εἶναι πάντοτε προωρισμέναι διὰ τὴν κτηνοτροφικὴν ἐκμετάλλευσιν. Ἐκεῖ μέσα θὰ ὑπάρχη ἓνα κομμάτι χωράφι τοῦ ὁποῖου ὀδιοκτήτης εἴτε ἀπὸ δυστροπίαν εἴτε κακότητα δὲν θέλει νὰ τὸ ἐνοικιάσῃ εἰς τὸν κτηνοτρόφον ἀλλὰ θέλει νὰ τὸ καλλιεργήσῃ μόνον καὶ μόνον νὰ βρῖσκη ἀφορμὴν νὰ καταγγέλλῃ, νὰ ἐκδικεῖται γιὰ νὰ κορευῆ τὸ μῖσος του. Τὸ συμφέρον του εἶναι νὰ ὑποχρεωθῆ ἀπὸ μίαν ἐπιτροπὴν κτηματικὴν νὰ δεχθῆ νὰ τοῦ ἐκτιμηθῆ ἡ ἐκτασίς καὶ νὰ πληρώσῃ ὁ κτηνοτρόφος πὺν θὰ κάμῃ χρῆσιν. Τώρα ἴσως γίνῃ ἡ παρατήρησις. Ἀλλά τι γίνεται τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, ποῖος εἶσαι ἐσὺ πὺν θὰ

μου πῆς ὅτι δὲν ἔχω δικαίωμα νά κάμω ὅτι θέλω εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν μου; Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ὑπέστη τόσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὥστε αὐτὸ πὺν προτεινόμεν εἶναι τὸ ἐλάχιστον.

Ἐτέρα παρατήρησις πὺν ἔχω νά κάμω εἶναι νά ὑποχρεωθοῦν οἱ ἰδιοκτῆται τῶν χειμαδιῶν νά κατασκευάσουν ὑπόστεγα διὰ νά προφυλάσσωνται κατὰ τὰς ὥρας τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῶν καταγίδων καὶ τὰ ποίμνια καὶ οἱ ποιμένες. Θὰ μοῦ πῆτε: δὲν τὸ σκέπτονται αὐτὸ; κανένα χειμαδιὸν καὶ κανένα οἰκόπεδον δὲν ἔχει ὑπόστεγον. Ἐάν ὁ θεὸς στείλῃ καμιὰ σπηλιά προστατεύονται τὰ ποίμνια, ἄλλως δὲν προστατεύονται.

Ὁ λόγος πὺν δὲν ἐγένεν ἕως τώρα ἓνα ὑπόστεγον εἶναι ὅτι ἄλλος ἐνοικιαστής ἦτο ἐφέτος καὶ ἄλλος τοῦ χρόνου. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι ἐάν πιάσῃ ἓνας βορρᾶς τὸν χειμῶνα ἀποδεκατίζει τὰ πρόβατα.

Ἄμα γίνῃ ὁ συνδυασμὸς; αὐτὸς τότε νά τοῦ χορηγηθῆ δάνειον παρὰ τῆς ἀγροτικῆς τραπέζης καὶ νά τὸ πληρώσῃ εἰς τοκοχρεωλυτικὰς δόσεις.

Θὰ ὑποχρεώσωμεν τοὺς ποιμένας γὰ ἐξασφαλίσουν τροφὰς ἐφεδρικὰς διὰ τὰ κτήνη των ἐπὶ ἓνα δεκαήμερον ἢ δεκαπενθήμερον. Αὐτὸ εἶναι καὶ ζήτημα διαπαιδαγωγήσεως. Θὰ μοῦ πῆτε ὅτι ἴσως ἐπεμβαίνομε εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν κτηνοτρόφων.

Ἄφοῦ δὲν τὸ νοιώθει θὰ τοῦ κάμωμεν μία σύστασιν. Ἐδῶ ὑπάρχει διαταγὴ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως ἢ ὅποια ἰσχύει καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν τιμωροῦνται καὶ εἰσάγονται εἰς δίκην ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐγκαταλείπουν ἀφρούρητα τὰ ποίμνια των διὰ τὴν πρόληψιν ζωοκλοπῶν καὶ ἄλλων ζημιῶν. Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου, ἀφοῦ δὲν τὸ καταλαβαίνει νά φροντίσῃ νά ἔχη ἐφεδρικὴν τροφήν διὰ τὰ ζῶά του, νά ἐπιβάλλῃ τὸ κράτος καθ' ὃν τρόπον κρίνει νομιμῶ-

τερον να λαμβάνη μίαν τοιαύτην μέριμναν. Είναι ἀληθές ὅτι εἶνε δυσχερής ἡ προμήθεια ἐντοπίου τροφῆς (σανοῦ κλπ) ἀλλὰ ἔχομεν τὰ χαρούπια τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρίστη τροφή.

Ἐτέρα παρατήρησις εἶναι ἡ περὶ τυροκομίας. Ἀληθές εἶναι ὅτι—ἔχω ὑπ' ὄψιν μου τὴν περιφέρειαν τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης— παρατηρήθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κινήσις ἡ ὁποῖα τιμᾶ καὶ τὰς γεωργικὰς ὑπηρεσίας καὶ τὴν ἀγροτικὴν τράπεζαν ἦτις μετὰ τόσης στοργῆς περιβάλλει τὴν βιοτεχνίαν ταύτην. Εἰς τὸν Νομὸν Ρεθύμνης ἰδρύθησαν 4 τυροκομεῖα ἀπὸ τὰ Γεωργικὰ ταμεῖα ἐν εἰς τὴν Σχολὴν Ἀσωμάτων καὶ ἐν ἀπὸ τὴν ἀγροτικὴν τράπεζαν, τὰ δὲ ἀποτελέσματα εἶναι ἀληθῶς καταπληκτικὰ διότι ἐδιπλασιάσθη τὸ εἰσόδημα τῶν κτηνοτρόφων. Ἀπὸ στατιστικῆ τὴν ὁποῖαν ἔκαμε ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία εὑρέθη ὅτι ἐπωλήθη τὸ γάλα εἰς τὴν ἀγορὰν 4—5 δρχ. κατ' ὁκᾶν ἐνῶ ἔκεινοι οἱ ὁποῖοι ἔδωκαν τὸ γάλα τῶν εἰς τὰ τυροκομεῖα τὸ ἐπληρώθησαν 8,20 ἕως 9,80 δρχ. ὁκᾶν.

Γ. ΚΑΛΥΔΟΠΟΥΛΟΣ. Ἀφηρέθη τὸ χρεωλύσιον ἀνευ τόκων.

Σ. ΚΕΛΑΓΔΗΣ. Αὐτὸ δὲν εἶνε γεγονός πὸν μπορεῖ νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν δρασίν τῶν τυροκομείων.

Τόση εἶναι ἡ ἐπίδρασις ὥστε ὅλοι οἱ κτηνοτρόφοι ζητοῦν ἰδρυσίν συνεταιρισμῶν καὶ τυροκομείων. Δὲν παρουσιάζεται δὲ ἔλλειψις τυροκόμων διότι ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα ἔχουν μεταφερθῆ.

ΣΠ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ. Συστήσατε μίαν τυροκομικὴν Σχολὴν.

Σ. ΚΕΛΑΓΔΗΣ. Νὰ πηγαίνουν κυρίως παιδιὰ κτηνοτρόφων. Ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐδιπλασιάσθη ἡ εἰσπραξις τῶν παραγωγῶν ἔστω καὶ ἐὰν εἰς αὐτὴν ὑπολογίσετε τὴν σπατάλην πὸν γίνεται εἰς τὰ τυροκομεῖα πὸν ἔχουν συνεταιρικῶς καταρτισθῆ, καὶ ὅταν ὑπολογίσετε καὶ χαλασμένα τυριά ὅτε ἡ ζημία εἶνε με-

γαλύτερα. Καὶ δὲν ἔχω νὰ προσθέσω ἄλλο τι παρὰ νὰ ἔχωμεν περισσοτέρους τυροκόμους. Οἱ τυροκόμοι ἀκολουθοῦν ὠρισμένον πρόγραμμα. Τὰ τυριά εἶνε, γραβιέρες, Ἀγραφῶν κ. λ. π. Θὰ ἔλεγα ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ληφθῇ μέριμνα ὅπως μετακληθοῦν καὶ τινες ποὺ εἶνε εἰδικώτεροι, οἱ ὁποῖοι νὰ μελετήσουν τὰς συνθήκας τῆς Κρήτης καὶ νὰ καταρτίσουν ἓνα τύπον κρητικοῦ τυροῦ.

Γ. ΚΑΛΥΔΟΠΟΥΛΟΣ. Ἡ γραβιέρα ποὺ γίνεται ἐδῶ εἶνε ἀπομίμησις προσηρμοσμένη εἰς τὰς Κρητικὰς συνθήκας.

Γ. ΒΛΑΧΟΧΡΗΣΤΟΣ. Ἐπετύχομεν 100 δρ. κατ' ὁκᾶν καὶ ζητοῦν οἰανδήποτε ποσότητα ἔχομεν νὰ διαθέσωμεν τὰ μεγαλύτερα καταστήματα τῶν Ἀθηνῶν.

Σ. ΚΕΛΛΙΔΗΣ. Ἐτέραν παρατήρησιν ἔχω νὰ κάμω ὡς πρὸς τὴν φορολογίαν. Οἱ κτηνοτρόφοι δὲν ἔχουν ἀξίωσιν νὰ ἐλαττωθῇ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλουν καὶ διὰ τὸ ὁποῖον παραπονοῦνται εἶνε νὰ μὴ πληρώνουν κατὰ κεφαλὴν, ἀλλὰ κατ' ὁκᾶν. Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου μίαν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς ἓνα χωριὸ τῆς περιφέρειας τοῦ κ. Γεν. Γραμματέως ἐπώλησεν ἓνας χωρικός, ἓνα γουρουνάκι. Τοῦ ἐζήτησαν τόσον φόρον, καὶ τὸ γουρουνάκι ἦτο τόσον μικρὸ ὅστε τὸ ποσὸν ἦτο μεγαλύτερον τῆς ἀξίας του καὶ ἔτσι ἔμεινε καὶ χρεώστης ὁ ἄνθρωπος. Ζητοῦν λοιπὸν νὰ γίνῃ ἡ φορολογία κατ' ὁκᾶν.

Ι. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗΣ. Ἐγίνεν, ἀλλ' ἰ δὲν εἶνε ἀκόμη συμφέρουσα ἡ τροπολογία.

Σ. ΚΕΛΛΙΔΗΣ. Ἐτερον παράπονον ποὺ ἔχουν οἱ κτηνοτρόφοι εἶνε τὸ ἐξῆς: Πῶς εἰς κανένα εἶδος δὲν ἐπιβάλλεται καμμιά διατίμησις καὶ προκειμένου περὶ κτηνοτροφικῶν εἰδῶν ἐπιβάλλεται; Μποροῦν νὰ δεχθοῦν ἐπιβολὴν διατιμῆσεων ἀλλὰ νὰ μετέχουν δι' ἀντιπροσώπων των εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ. Καὶ ἐγὼ ἔκαμα ἔγγραφοι εἰς τὴν Γ. Διοίκησιν νὰ μετέχουν ὡς ἀντιπρόσωποι εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Β. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ. Συμφέρον ἔχει ὁ κάθε κτηνοτρόφος νὰ κάμνη καλλίτερα προϊόντα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ μείνη ἡ φορολογία κατὰ κεφαλὴν. Συμφέρει εἰς τὸν κτηνοτρόφον νὰ ἔχη 100 πρόβατα μὲ πρόσδοι 200. Εἶνε συνδεμένον τὸ ζήτημα.

Σ. ΚΕΛΛΑΪΔΗΣ. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους πρέπει νὰ τύχη ἡ κτηνοτροφία τῆς προστασίας καὶ τῆς στοργῆς τῆς ὁποίας τυγχάνουν καὶ τὰ ἄλλα προϊόντα καθόσον πρόκειται περὶ τάξεως ἢ ὁποία παρέχει καὶ νοὺς ὑγιεῖς καὶ σώματα ὑγιᾶ καὶ ἡ ὁποία διετήρησε καὶ διατηρεῖ τὴν λεβεντιά τῆς νήσου. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ τὴν περιορίσωμεν, ἀλλὰ νὰ τῆς δώσωμε τροπὸν νὰ ζήσει.

Δὲν θὰ λησμονήσω ἓνα περιστατικὸν ποὺ συνέβη εἰς δύο ὄρεινους ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἐπώλησε τὴν περιουσίαν του καὶ ἠγόρασεν οἰκόπεδα. Ὅταν πῆγε νὰ δῆ τὸν ἄλλον, τὸν συμβούλευε νὰ ἀγοράσῃ καὶ αὐτός. Μιὰ στιγμὴ, ἐξικάσθησαν οἱ τράγοι του καὶ ἔφυγαν. Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς του. Τρέξε νὰ τοὺς πιάσωμε. Ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντᾷ «Δὲν μ' ἀκούει». «Καὶ μὲ συμβουλεύεις καὶ μένα» τοῦ λέγει ὁ ἄλλος «νὰ φύγω ἀπὸ δῶ καὶ ν' ἀφήσω τὴ ζωὴ τούτη καὶ ν' ἀγοράσω οἰκόπεδα».

Αὐτὸ σημαίνει πόσο φοβοῦνται τὴν ζωὴν πόλεων. Τελευτῶν νομίζω ὅτι ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ συγχαρῶμεν ἐκείνους ποὺ συνέλαβαν τὴν ἰδέαν τῆς συγκροτήσεως τοῦ Συνεδρίου καὶ ἐκείνους ποὺ διὰ τῆς συμβουλῆς των συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν του. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μόνον λόγια εἶπαμεν, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε ἂν δὲν προηγηθοῦν λόγια, ἐλπίζομεν ὅμως τὰ λόγια αὐτὰ νὰ γίνουν πραγματικότης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ ἕτερος τῶν εἰσηγητῶν κ. Ναναδάκης ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς κτηνοτροφίας.

Ι. ΝΑΝΑΔΑΚΗΣ. Ἡ κτηνοτροφία προηγήθη τῆς γεωργίας καὶ ἀπετέλεσε τὴν πρώτην ἀρχὴν καὶ ἐξόρμησιν διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ πρώτου Κρητικοῦ—Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τοῦτο φαίνεται ὅτι καὶ τὰ σύμβολα τῶν πρώτων Κρητικῶν θεοτήτων εἶχον ληφθῆ ἀπὸ τὴν κτηνοτροφίαν ἦσαν δὲ ταῦτα ἡ Κεφαλὴ τοῦ Ταύρου καὶ ἡ Κεφαλὴ τοῦ Κριοῦ. Καὶ κατόπιν ἐπίσης ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου θεοὶ καὶ προστάται τῆς κτηνοτροφίας ἐκτὸς τοῦ Πανός, φέρονται καὶ ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ἑρμῆς.

Οἱ ὄρειοι ὄγχοι τῆς Κρητικῆς καὶ γενικῶς τῆς Ἑλληνικῆς γῆς μὲ τὴν ἐπ' αὐτῶν κτηνοτροφίαν εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ διετήρησαν διὰ μέσου τῶν χλιετηρίδων τὴν ζωτικότητα καὶ τὴν συνέχειαν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Αὐτοὶ ἀπετέλεσαν τὴν αἰέροον πηγὴν τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ ὃ ὁποῖος ὑποκύπτει εἰς τὸν φυσικὸν νόμον τῆς φθορᾶς καὶ ἐξαφανίσεως μετὰ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην κατὰ κανόνα γεννεάν. Αὐτοὶ ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τῆς ἀναγεννήσεως ὕστερα ἀπὸ τὰς μοιραίας καταστροφὰς τῶν πόλεων καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τὰς ὁποίας ἐπέφερον οἱ βάρβαροι ἐπιδρομεῖς.

Α' Ἡ σύγχρονος κτηνοτροφία

Ἡ κτηνοτροφία σήμερον ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως σημαντικώτατον κλάδον τῆς Ἐθνικῆς μας παραγωγῆς. Κτηνοτροφία καὶ γεωργία ἀποτελοῦν τὴν κυριώτεραν πηγὴν τοῦ ἐθνικοῦ μας πλούτου καὶ τὴν οὐσιώδη βάσιν τῆς διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ μας.

Ὁ ἐτήσιος κτηνοτροφικὸς πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος ὑπολογίζεται εἰς ἕξ δισεκατομ. δραχμῶν ὡς ἔγγιστα.

Τὰ διάφορα εἶδη τῶν ζώων εἰς Ἑλλάδα ὑπολογίζονται εἰς 23 ἑξατομύρια. Εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τὰ δεδομένα τῆς στατιστικῆς τὰ ζῶα ὄλων τῶν κλάδων τῆς κτηνοτροφίας περιλαμβανομένων καὶ τῶν ὄρνιθων πλὴν τῶν γεννηθέντων κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀνέρχονται εἰς 1.300.000.

Τὴν κτηνοτροφίαν ἣ ὁποία περιλαμβάνει τὰ ἀνωτέρω ζῶα θὰ διαχωρίσωμεν σύμφωνα μετὰς τοπικὰς συνθήκας τοῦ Νομοῦ Χανίων καὶ τῆς Νήσου εἰς τρεῖς διακεκριμένους κλάδους. 1) Τὴν «ὄρεινὴν κτηνοτροφίαν» τῶν αἰγοπροβάτων ἣ ὁποία εἶναι καὶ ἡ μεγαλύτερα καὶ ἀπὸ ἀπόψεως πλουτοπαραγωγικῆς ἣ σημαντικωτέρα.

Χρησιμοποιοῦμεν τὴν λέξιν «ὄρεινὴ» ἀντὶ τῆς λέξεως «Νομαδική» ποὺ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι αὕτη ἔχει τὸ ἐνδιαίτημά της κατὰ κανόνα εἰς τὰ ὄρη, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι δὲν ἔχομεν ἡμεῖς ἐνταῦθα φερεοίκους καὶ ἀστέγους κτηνοτρόφους.

2) Τὴν «χωρικὴν ἢ ἡμιοικόσιτον κτηνοτροφίαν» ἣ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ αἰγοπρόβατα τὰ ὁποία ἀποκαλοῦνται «μαρτάρια» καὶ «κουτρουπάρια» καὶ τὰ ὁποία βόσκονται ἀπὸ τὰ τέκνα συνήθως τῶν γεωργῶν μας εἰς καλλιεργημένους κατὰ κανόνα ἐκτάσεις, καὶ ἀπὸ τὰ γονδρά ζῶα τῶν γεωργῶν μας ἦτοι ἵππους, ἡμίονους, ὄνους καὶ βῶδια ποὺ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὰς ἀνάγκας κυρίως τῆς γεωργίας.

3) Τὴν «Σπιτικὴν ἢ οἰκόσιτον» κτηνοτροφίαν ἣ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ αἴγες, ἀγελάδες, χοίρους, ὄρνιθες κουνέλια κλπ.

Ἡ τριπλῆ διάκρισις αὕτη τὴν ὁποίαν ἐκάμαμεν φρονοῦμεν ὅτι ἀνταποκρίνεται περισσύτερον ἀπὸ κάθε ἄλλην πρὸς τὴν πραγματικότητα ὅπως μᾶς παρουσιάζεται αὕτη εἰς τὴν Κρήτην.

Ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται σή-

μερον και οι τρεις ανωτερω κλαδοι της κτηνοτροφιας μας εινε πρωτογονος και δεν διαφερε διολου σχεδον απο εκεινην εις την οποιαν ευρισκοντο ουτοι προ χρονων αμνημονευτων.

Η ζωοτεχνια που εχει καμει αλλαχου τεραστιας προόδου επι των ημερων μας, ειναι σχεδον αγνωστος εις ημας.

Η πρόληψις και η καταπολέμησις των ασθeneiων και των επιζωοτιων εινε σχεδον αρχεγονος η υποτυπώδης ακόμη.

Καμμία φροντις ουσιαστικη δεν εχει ληφθη ουτε δια τον πολλαπλασιασμον ουτε δια την εξευγένησιν της ράτσας των κτηνων μας.

Η τυροκομια ευρισκεται ακόμα εις την αρχην της. Το μονον το οποιον εχει γινει μεχρι τουδε δια την αυξησιν και καλλιτερευσιν του κτηνοτροφικου πλουτου της Νησου εινε η ιδρυσις μερικων τυροκομειων. Και εκ τουτων ομως δεν εχουν γινει ουτε το πέμπτον των οσων επρεπε να εχουν γινει.

Οχι μονον δεν εχει πραγματοποιηθη μεχρι τουδε καμμία αξια λογου προοδοι εις τους τρεις κλαδους της κτηνοτροφιας μας αλλα τουναντιον εχει παρατηρηθη και οπισθοδρομησις σημαντικη διоти, οπως ειναι γνωστον εις πολλους εξ ιδιας αντιληψεωσ, σημερον δεν υπαρχει ουτε το ημισιν, ουτε το τρίτον των αιγοπροβατων που υπηρχον αλλοτε εις ημας, και τουτο οφείλεται οχι μονον εις την επέκτασιν της δενδροφυτειας και της αμπελουργιας, αλλα και εις πολλους αλλους δυσμενεισ παραγοντας.

Και εις την λοιπην Ελλάδα η κατάστασις ειναι φαίνεται ακόμη χειροτέρα διότι αντι να επιδιωχθη υπο του Κράτους η προοδος της κτηνοτροφιας μεχρι βαθμου αυταρκειας της χώρας, εχει εγκαταλειφθη αυτη σχεδον εις την τύχην της ουτως ωστε ειχομεν καταντήσει να εισάγωμεν εκ του εξωτερικου

κτηνοτροφικά εἶδη ἀξίας πλέον τῶν 800 ἑκατομμυρίων σταθεροποιημένων δραχ. κατ' ἔτος πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ὁ πρὸ δρετίας ἀναγκαστικὸς περιορισμὸς τῆς εἰσαγωγῆς.

Ποῖος πταίει διὰ τὸ οἰκτρὸν αὐτὸ κατάντημα τῆς κτηνοτροφίας μας πὺν ἀποτελεῖ ἓνα τῶν σημαντικωτέρων κλάδων τῆς ἐθνικῆς μας παραγωγῆς;

Ποῖος πταίει διὰ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ γεωργία μας ἐν γένει ἢ ὁποία παρουσιάζεται σήμερον περισσότερον καθυστερημένη ἀπὸ κάθε ἄλλο Κράτος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Βαλκανικῆς ἀκόμη;

Ποῖος πταίει ὥστε νὰ παρίσταται σήμερον ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὁ κατ' ἐξοχὴν γεωργοκτηνοτροφικὸς ὁ περισσότερον χρεωκοπημένος καὶ ὁ περισσότερον φρολογημένος ἀπὸ κάθε ἄλλον λαὸν τῆς Εὐρώπης;

Τὸ αἷτιον τῆς κακοδαιμονίας μας αὐτῆς ἢ ὁποία μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐκφύλισιν καὶ τὴν καταστροφὴν εἶνε καθ' ἡμᾶς τὸ πολιτικὸν σύστημα τῶν προσωπικῶν κομμάτων τὸ ὁποῖον μᾶς διέπει.

Διὰ τοῦτο ριζικὴν καὶ ἀποτελεσματικὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ δὲν μπορούμεν νὰ περιμένωμεν παρὰ μόνον διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ συστήματος τούτου.

Μόνον ἡ πολιτικὴ ὀργάνωσις τοῦ ἀγροτικοῦ μας κόσμου ἢ ὁποία θὰ προέλθῃ ἐκ τῶν κάτω ἢ ἔστω καὶ ἐκ τῶν ἄνω θὰ φέρῃ τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐξυψώσεως τοῦ γεωργοκτηνοτροφικοῦ μας κόσμου.

Ἐν τῇ μεταξὺ μπορούμεν νὰ καθορίσωμεν εἰς γενικὰς γραμμὰς καὶ κατ' ἀνάγκην τὰ μέτρα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλονται καθ' ἡμᾶς διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν τριῶν κλάδων τῆς κτηνοτροφίας μας.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

Β' Ἡ ὄρεινὴ κτηνοτροφία

Ἡ ὄρεινὴ μας κτηνοτροφία ἢ ὁποία εἶνε καὶ ἡ

σημαντικώτερα ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς οἰκονομίας πρέπει νὰ ὀργανωθῆ ἔν συνδυασμῶ πάντοτε πρὸς τοὺς βοσκοτόπους τοὺς χειμερινοὺς (χειμαδιὰ) καὶ τοὺς θερινοὺς (τὰ θέρετρα) μεταξὺ τῶν ὁποίων πάλιν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ μία ἀπαραίτητος συσχέτισις.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπιβάλλονται κατὰ τὴν γνώμην μας τὰ ἑξῆς:

1ον) Τὰ ὅρια κάθε «χειμαδιοῦ» καὶ κάθε «θέρετρον» νὰ διαχωρισθοῦν ἐπακριβῶς καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν λεπτομερέστερον, ἀπὸ μίαν Ἐπιτροπὴν ἢ ὁποία θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀντιπροσώπους α) τῶν γειτονικῶν Κοινοτήτων β) τῆς γεωπονικῆς ὑπηρεσίας καὶ γ) τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας. Κάθε χειμαδιὸ καὶ κάθε θέρετρο τὸ ὁποῖον θὰ διαχωρισθῆ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, θὰ ἀποτελέσῃ μίαν ζώνην κτηνοτροφικὴν καθωρισμένην διὰ τὴν ὄρεινὴν μας κτηνοτροφίαν.

2ον) Ὅσοι ἔχουν ἰδιοκτησίας περιλαμβανομένας εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ζώνας αὐτὰς θὰ ἀποτελέσουν ἀναγκαστικῶς διὰ νόμου ἓνα συνεταιρισμὸν ἢ μίαν ἐταιρίαν οὕτως ὥστε ἕκαστος ἐξ αὐτῶν νὰ λαμβάνῃ μίσθωμα τόσον ὅσον ἀναλογεῖ εἰς τὴν ἕκτασιν τὴν ὁποίαν κατέχει κατόπιν ἐκτιμήσεως ὑπὸ ἐκτιμητῶν τοῦ Δημοσίου.

Ἀναλόγως τῆς ποιότητός της μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῆ ἕκαστη ἕκτασις ὡς πρώτης τάξεως, δευτέρας ἢ τρίτης.

3ον) Κάθε ἰδιοκτῆτης μέσα εἰς τὴν τοιαύτην κτηνοτροφικὴν ζώνην δὲν θὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν φύλαξιν τῆς ἰδιοκτησίας του διὰ λόγους γεωργικούς. Ἦμπορεῖ νὰ ἐπιτραπῆ εἰς αὐτὸν νὰ περιφράξῃ ταύτην ἐπὶ ἰδίᾳ εὐθύνην.

Ἡ παραγνώρισις τῆς ἀρχῆς ταύτης ἔχει ἐπιφέρει καίριον πλήγμα εἰς τὴν κτηνοτροφίαν μας μέχρι τοῦδε.

Ἐν ἀνάγκῃ μπορεῖ νὰ ἐπιδιωχθῆ καὶ σχετικὴ τροποποίησις τοῦ Συντάγματος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

4ον) Νὰ συσταθῆ μία ἀνωτάτη Διαιτητικὴ Ἐπιτροπὴ ἢ ὅποια νὰ καθορίζῃ ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἰδιοκτητῶν ἢ κτηνοτρόφων τὸ ἀνώτατον ὄριον θεμιτοῦ μισθώματος. Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην νὰ συμμετέχουν καὶ δικασταί. Τὴν ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴν κρίνομεν ἀπαραίτητον ὄχι μόνον διότι προκειμένου περὶ τῶν ζητημάτων τούτων πρέπει ν' ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον καὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ διότι πρέπει ν' ἀποτρέψωμεν τοὺς πολλαπλοῦς διὰ τὴν κτηνοτροφίαν κινδύνους οἱ ὅποιοι θὰ προκύψουν μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκοτόπων.

5ον) Νὰ καθορισθῆ ἀναγκαστικῶς ἔστω καὶ διὰ νόμου ὅτι διὰ τὴν χειμερινὴν βοσκὴν εἰς κάθε χειμαδιὸ θὰ προτιμῶνται πάντοτε τὰ αἰγοπρόβατα ἔκκεινα τὰ ὅποια εἶχον παραθερίσῃ εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ ὡς εἵπομεν καθωρισμένα θέρετρα.

Τὸ μέγα πρόβλημα διὰ τὴν ὄρεινὴν μας κτηνοτροφίαν εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν χειμαδιῶν. Εἰς τὸν Νομὸν Χανίων ὑπάρχουν θέρετρα τὰ ὅποια μποροῦν νὰ διαθρέψουν τριπλάσιον ἢ τετραπλάσιον ἀριθμὸν αἰγοπροβάτων ἀπὸ ἐκεῖνον πὺ μποροῦν νὰ διαθρέψουν τὰ χειμαδιὰ τὰ ὅποια περιορίζονται κατ' ἕκτασιν ἑξακολουθητικῶς ἔνεκα τῆς συνεχιζομένης ἐπεκτάσεως τῆς δενδροφυτείας καὶ ἀμπελοφυτείας.

Θὰ ἠδύνατο λοιπὸν νὰ διπλασιασθῆ ἢ τριπλασιασθῆ ἡ ὄρεινὴ μας κτηνοτροφία ἐὰν ἤθελε ρυθμισθῆ κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικὸν τὸ ζήτημα τῶν χειμαδιῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον πρέπει νὰ στραφῶμεν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην καὶ νὰ ἐξαντλήσωμεν κάθε μέσον συντελεστικὸν τοῦ σκοποῦ τούτου.

Εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας χειμαδιῶν δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῆ πλέον (ὅπως θὰ συμβῆ μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου) νὰ προτιμῆσουν ὡς ἐνοικιαστὰς πεδινοὺς μικροκτηνοτρόφους οἱ ὅποιοι δὲν βόσκουν τὰ ποιμνιά των εἰς θέρετρα, καὶ τοῦτο ὄχι μόνον διότι

οἱ ἐν λόγῳ πεδινῶν μικροκτηνοτρόφοι μποροῦν νὰ καταφύγουν εἰς ἀγελαδοτροφίαν καὶ τὴν οἰκόσιτον αἰγοτροφίαν, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ γάλα τῶν θερέτρων ἔχει μεγαλύτεραν ἀπόδοσιν ἀπὸ τὸ τῶν πεδινῶν βοσκοτόπων καὶ διότι θὰ ἀπετέλει τὸ τοιοῦτον καίριον πλῆγμα διὰ τὴν κτηνοτροφίαν, ἐφόσον μέγα μέρος τῶν θερέτρων ἤθελεν ἀχρηστευθῆ ἄναγκαστικῶς διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ μέγα μέρος τῶν ὄρεινῶν κτηνοτρόφων μας θὰ συντρούβετο ἀπὸ ἔλλειψιν χειμαδιῶν.

βον) Νὰ κατασκευασθοῦν ἀποθήκαι ἢ Σιλὸ διὰ τὴν ἐναποθήκευσιν κτηνοτροφικῶν φυτῶν, α'. εἰς τὰ χειμαδιὰ διὰ νὰ ἀποτραπῆ κατὰ τὸν πρῶτον ἢ καὶ τὸν δεύτερον μῆνα ὅταν οὗτοι εἶναι ξηρικοὶ ἢ συνήθης μεγάλη θνησιμότης τῶν αἰγοπροβάτων κατὰ τὸν τοκετὸν ἐλλεῖπει τροφῆς καὶ διὰ νὰ καταστῆ δυνατὸν διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ παραχειμαζοῦν περισσότερα αἰγοπρόβατα εἰς κάθε χειμαδιῶ, β'.) εἰς τὰ θέρετρα διὰ νὰ συγκρατοῦνται τὰ ζῶα εἰς αὐτὰ περισσότερον χρόνον καὶ διὰ νὰ καταστῆ δυνατὸν εἰς μέρη σχετικῶς χθαμαλότερα τῶν θερέτρων νὰ παραχειμαζῆ μέρος τῶν αἰγοπροβάτων διὰ τὰ ὁποῖα τυχὸν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλισθῆ βοσκή εἰς χειμαδιὰ.

Τοιαῦται ἐγκαταστάσεις ἀποθηκῶν ἢ «Σιλὸ» ὑπάρχουν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως στὴν Ἰταλία ὅπου ἐναποθηκεύονται διάφορα κτηνοτροφικὰ φυτὰ καὶ ἰδίως τὸ λεγόμενον «Σούλα» τοῦ ὁποῖου ἡ καλλιέργεια πρέπει νὰ δοκιμασθῆ καὶ παρ' ἡμῖν.

Μὲ τοιαύτας ἐγκαταστάσεις «Σιλὸ» καὶ μὲ μίαν ράτσαν προβάτων ἀρκετὰ πυκνόμαλλον ἔχουν κατορθώσῃ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς νὰ πραγματοποιοῦν τὴν διαχειμάνσιν προβάτων ἐπάνω εἰς ὄρεινὰς βοσκὰς εὐρισκομένας εἰς ὕψος ἄνω τῶν 1500 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης κα-

τὰ τὴν διάρκειαν ὅ—6 μηνῶν χιόνος καὶ παγετῶν.

Κατόπιν τούτου πρέπει νὰ μελετηθῇ ὄλως ἰδιαίτε-
 ρως καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἐφ' ὅσον μάλιστα, ὡς εἴπομεν, τὰ θέρετρα μας εἶναι ὑπερτριπλασίας ἐκτάσεως ἀπὸ τὰ χειμαδιά θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ξεχωρίσωμεν μερικὰς ἐκτάσεις τῶν θερέτρων τούτων καταλλήλους διὰ τὴν ἀνάπτυξιν κτηνοτροφικῶν φυτῶν εἰς τὰς ὁποίας ἀφοῦ ἀπαγορεύσωμεν ἐπὶ ἕν ἢ δύο ἔτη ἀλλεπαλλήλως τὴν βοσκήν, νὰ σπεύρωμεν εἴτε τὴν «σοῦλα» ποὺ εἴπομεν, εἴτε ἄλλα δοκιμασμένα κτηνοτροφικὰ φυτὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύναντο νὰ δοκιμασθοῦν καὶ οἱ ἐγγώ-
 ριοι ἀγριόβικοι τῶν λευκῶν ὄρεων. Τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν τούτων θὰ ἠδυνάμεθα νὰ πραγματοποιήσωμεν διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ἁπλῶς τῆς βοσκῆς εἰς τὰς ἐν λόγῳ περιφέρειας καθὼς καὶ διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσεως ἐν ἀνάγκῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰδικῶν λιπασμάτων τῆς ἐπιφανείας.

Ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ μεταφορὰ καὶ ἐναποθήκευσις εἰς τὰς ἀποθήκας ἢ τὰ «Σιλὸ» ποὺ θὰ κατασκευασθοῦν σιὰ χειμαδιά τοιούτων κτηνοτροφικῶν φυτῶν θὰ συντελέσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ὄρεινῆς μας κτηνοτροφίας ὅταν μάλιστα συνδυασθῇ τὸ μέτρον τοῦτο καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς ὑποδείξεις μας.

7) Ἡ ἐξευγένισις τῆς ράτσας τῶν προβάτων μας ἐπιβάλλεται ἀπολύτως. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὑπὸ ἐπομῆν γαλακτοπαραγωγῆς ἢ ἀπόδοσις αὐτῶν εἶνε σημερινικωτέρα ἀπὸ ἐκείνην ποὺ συναντᾷ τις εἰς τὰς περισσοτέρας περιφέρειας τῆς Ἑλλάδος, ἤμποροῦμεν ἐν τούτοις νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο πολὺ καλύτερα ἀποτελέσματα διὰ συστηματικῆς ἐφαρμογῆς «ἐπιλογῆς» κατόπιν εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ὑποδείξεως καὶ διδασκαλίας.

Τὸ μαλλὶ ἰδίως τῶν προβάτων μας εἶνε καὶ ἀραιὸν καὶ τραχὺ καὶ ἐν γένει εἶναι ἐκ τῶν χειροτέρων ποὺ

μπορεί να συναντήσει κανείς. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀπαράιτητον ὅπως ἐπιδιωχθῆ ἡ βελτίωσις αὐτοῦ διὰ διασταυρώσεως τῆς ἐγχωρίου ράτσας με πρόβατα Σκοπέλου καὶ Χίου.

8) Ἡ αἰγοτροφία ἀποτελεῖ τὸν μεγαλύτερον κίνδυνον καὶ τὴν μεγαλύτεραν καταστροφὴν διὰ τὴν δενδροφυτείαν καὶ διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι εἶνε καιρὸς πλέον νὰ ἀννιμετωπίσωμεν ἀποφασιστικὰ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ νὰ περιορίσωμεν τὴν αἰγοτροφίαν τῆς ὑπαιθρου μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων πού θὰ καθορισθοῦν διὰ κάθε κτηνοτροφικὴν ζώνην προωρισμένην διὰ τὴν ὄρεινὴν μας κτηνοτροφίαν ὅπου κατὰ κανόνα περιλαμβάνονται θαμνώδεις ἐκτάσεις ἀκατάλληλοι διὰ πᾶσαν ἄλλην καλλγειαν ἢ ἀλόδοσιν πλὴν τῆς βοσκῆς αἰγῶν μόνον, ἢ αἰγῶν καὶ προβάτων συγχρόνως. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου θὰ κάμωμεν καὶ τὸ μεγαλύτερον βῆμα διὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας.

Ἡ ράτσα τῶν αἰγῶν μας δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος, ἢ μπορεῖ ὅμως νὰ βελτιωθῆ ἀκόμη περισσότερον διὰ τῆς συστηματικῆς ἐπιλογῆς.

9) Ὁ ἀριθμὸς τῶν τυροκομείων τῆς Νήσου πρέπει νὰ συμπληρωθῆ τὸ ταχύτερον καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ πενταπλάσιον τοῦλάχιστον τῶν σημερινῶν.

Ἐνεκα τῆς περιορισμένης ἀποδόσεως τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῆς τυροκομίας μας καὶ τῆς ζημίας τὴν ὁποίαν ὑφίσταται τὸ ἐκ τοῦ γάλακτος εἰσοδήμα συνέλεια τῆς ἀτέχνου καὶ ἀτελοῦς ἐπεξεργασίας τούτου, χάνεται τὸ ἡμῖσιν σχεδὸν ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τούτου.

Πάντως ὅμως φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τὸν ἀνεγνωρισμένον καὶ σχεδὸν ἀσυναγώνιστον τύπον τοῦ κρητικοῦ τυροῦ καὶ νὰ τελειοποιήσωμεν τοῦτον τεχνικῶς μέχρις ὅτου δοκιμασθοῦν πειραματικῶς παρ' ἡμῖν τὰ νεώτερα ἐξηγγενισμένα εἶδη Εὐπαϊκῶν εἰδῶν τυροκομίας τὰ ὁποῖα πωλοῦνται εἰς καλύτερας τιμὰς.

Ἀποφασιστικὸν ρόλον διὰ τὴν καλὴν ἀπόδοσιν καὶ τὴν ἐκλεκτὴν ποιότητα τῶν τυροκομικῶν εἰδῶν παῖζει ὄχι μόνον ἡ τεχνικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ ἐπεξεργασία τοῦ γάλακτος ἀλλὰ καὶ τὸ οἶκημα τοῦ τυροκομείου καὶ ἡ ἀπαραίτητος ὄρεινὴ ἀποθήκη τοῦ τυροῦ διὰ κάθε τυροκομεῖον καθὼς καὶ ἡ ἀπαραίτητος καθ' ἡμᾶς ἐγκατάστασις ψυγείου εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς τρεῖς πόλεις τῆς Νήσου ὅπου θὰ ἀποθηκεύεται ὁ τυρὸς τῆς πωλήσεως ἢ τῆς ἐξαγωγῆς του.

10) Ἡ κατασκευὴ δεξαμενῶν διὰ τὴν περισυλλογὴν ὀμβρίων ὑδάτων εἰς ἀνύδρους ἐκτάσεις τῶν χειμαδιῶν καὶ θερέτρων εἶναι ἀπαραίτητος διότι θὰ διευκολύνῃ τὰ μέγιστα τὴν κτηνοτροφίαν μας.

Ἡ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὕδρευσις καθίσταται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, χάρις εἰς τὸ τσιμέντο, εὐχερεστερά καὶ ὀλιγώτερον διπληρᾷ.

11) Τὸ συνεταιρικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ὑφίσταται μεταξὺ τῶν κτηνοτρόφων μας (τὸ κοινιάτο) εἶναι, ὡς λέγεται, ἓνα ἀπὸ τὰ τελειότερα ποὺ ὑπάρχουν στὸν κόσμον. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν λόγος νὰ ἐπιζητήσωμεν τὴν μεταβολὴν του ἀλλὰ νὰ σχετίσωμεν ἀπλῶς καὶ προσαρμόσωμεν τοῦτο πρὸς τὴν νέαν κατάστασιν. Τὸ Κράτος πρέπει διὰ τῆς παροχῆς προνομίων καὶ ἄλλων οἰκονομικῶν διευκολύνσεων νὰ ἐπιδιώξῃ εὐλικρινῶς τὴν συμπλήρωσιν τῶν συνεταιρικῶν ὀργανώσεων μεταξὺ τῶν κτηνοτρόφων.

Γ'. Ἡ χωρικὴ κτηνοτροφία.

Ἡ χωρικὴ ἢ ἡμιοικόσιτος κτηνοτροφία περιλαμβάνει ὄχι μόνον τὰ χονδρὰ ζῶα, ὡς εἵπομεν, τῶν χωρικῶν μας ἀλλὰ καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας ποὺ βόσκονται εἰς καλλιεργημένας ἐκτάσεις ἄλλοτε μὲν δεμένα μὲ σχοινιά—τὰ «μαρτάρια»— ἄλλοτε δὲ λυτὰ (κουτρουπάρια).

Φρονοῦμεν ὅτι ἀπὸ τὸν κλάδον αὐτὸν τῆς κτηνοτροφίας πρέπει νὰ ἀποκλείσωμεν ἐντελῶς χωρὶς κα-

νένα διαταγμὸν, τὰς αἶγας. Ἡ μεγαλυτέρα φθορὰ τὴν ὁποῖαν ὑφίσταται ἢ γεωργία μας ἐκ τῆς κτηνοτροφίας ὀφείλεται κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον εἰς τὰς αἶγας τῆς ἐν λόγῳ χωρικῆς κτηνοτροφίας. Ἡ αἶγα ἐξ ἰδιοσυγκρασίας πλέον ὄχι μόνον ὅταν εἶναι λυτὴ (ἐλεύθερη) ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶνε δεμένη καὶ ὅταν ἀκόμη ὀδηγεῖται διὰ καλλιωρημένων ἐκτάσεων εἶναι δύσκολον ἢ ἀδύνατον νὰ μὴ φέρῃ φθορὰν εἰς κάθε καλ)γειαν ξένην ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδιοκτήτου ἀκόμη καὶ ἰδίως τὴν δενδρώδη τοιαύτην τὴν ὁποῖαν φθείρει μὲ τὸ δηλητήριο τοῦ σιέλου της.

Ἡ ζημία πού ἐπέρχεται στὴ γεωργία μας ἀπὸ αὐτὰς τὰς αἶγας εἶναι τεραστία, ὄχι μόνον ἐξ αἰτίας τῆς φθορᾶς πού εἶπομεν ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀπαγορευσεως καὶ τῆς νεκρώσεως πού ὑφίσταται ὁ ζῆλος τοῦ γεωργοῦ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους τὰς αἶγας αὐτὰς πρέπει νὰ ἀντικαταστήσωμεν μὲ πρόβατα καλῆς ράτσας, Σκοπελίτικα ἢ Χιώτικα ἢ καὶ Κρητικὰ ὠρισμένων περιφερειῶν τὰ ὁποῖα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἐκλεκτὸ μαλλί των, ἔχουν τὴν αὐτὴν ἢ καὶ περισσοτέραν ἀπόδοσιν εἰς γάλα πρὸς τὰς αἶγας. Ὅσοι θέλουν αἶγας μποροῦν νὰ διατηροῦν οἰκοσίτους τοιαύτας ἐξηγενησιμένης ράτσας.

Τὴν αἶγα πρέπει νὰ ἐντοπίσωμεν ἀποκλειστικῶς καὶ ὀριστικῶς πλέον μόνον εἰς τὴν οἰκίαν ἢ εἰς τὰς ζώνας τῆς ὀρεινῆς κτηνοτροφίας. Δι' ὅλα τὰ λοιπὰ γένη τῶν ζώων τῆς χωρικῆς μας κτηνοτροφίας ὑπάρχει ἀνάγκη ἐξευγενισμοῦ τῆς ράτσας ἢ ὁποῖα πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ μὲ τοὺς κατὰ Νομοὺς κτηνοτροφικοὺς σταθμοὺς πού εἶναι ἀνάγκη νὰ ἰδρυθοῦν ἀπαραιτήτως, καὶ μὲ τὸν ζωοτεχνικὸν σταθμὸν πού πρέπει νὰ ὑφίσταται εἰς τὴν Νῆσον.

Δ' Οἰκοσίτος κτηνοτροφία.

Καὶ ὁ κλάδος τῆς οἰκοσίτου κτηνοτροφίας ὄχι

μόνον είναι αναγκαῖος ὅπως καὶ οἱ δύο ἄλλοι ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ τὸν κυριώτερον παράγοντα διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀγρότου μας. Ἐν τούτοις ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται καὶ αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς πρωτόγονος.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως ταύτης ἀπαιτεῖται πρὸ παντός:

Α) Εἰδικὴ σχετικὴ διαπαιδαγώγησις τῶν ἀγροτῶν μας: Εἰς τὸ ζήτημα τῆς κατοικίας καὶ διαμονῆς τῶν οἰκοσίτων ζώων. Τὸ τῆς ὑγιεινῆς καὶ περιποιήσεως τούτων. Τὸ τῆς προλήψεως τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῆς θεραπείας τούτων. Τὸ τῆς διατροφῆς αὐτῶν καὶ τῆς καλῆς καὶ ἐναποθηκείσεως διαφόρων κτηνοτροφικῶν φυτῶν. Τὸ τῆς καλύτερας καὶ ἐπιστημονικωτέρας χρησιμοποιήσεως ἢ καὶ διαθέσεως τῶν ἐκ τῶν ζώων τούτων προϊόντων. Διὰ τὴν διαπαιδαγώγησιν τούτων μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῶν ἐκτὸς τῶν πρακτικῶν Γεωργ. Σχολῶν καὶ τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα εἰς τὰς δύο ἀνωτέρας τάξεις αὐτῶν.

Αἱ Κοινοτικαὶ Βιβλιοθῆκαι καὶ τὰ περιοδικὰ καὶ αἱ διαλέξεις γεωπόνων ἢ εἰδικῶν εἴτε ἐπὶ τόπου κατὰ Κοινότητα εἴτε διὰ ραδιοφώνου.

Β) Ἀπαιτεῖται ἐξευγένισις τῆς ἐγγωρίου ράτσας τῶν οἰκοσίτων ζώων μικρῶν καὶ μεγάλων. Ὑπάρχουν ξένα ράτσα τοιούτων ἐξηυγενισμένων ζώων αἱ ὁποῖα ἔχουν ἤδη δοκιμασθῆ καὶ αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ διαδοθῶν τὸ ταχύτερον πρὸ παντός διὰ τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Συνεταιρισμῶν. Τοιοῦται ράτσα εἶναι διὰ τὰς αἰγας ἡ τῆς Δαμασκοῦ ἢ λεγομένη «Μαμβριανή» ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλην, καὶ ἡ τῆς Μάλτας, διὰ τὰ Κουνέλια αἱ φυλαὶ τῆς Ἀγκύρας καὶ τῆς Μάλτας, διὰ τὰς ὄρνιθας ἡ φυλὴ λεγκόρον κλπ. κλπ.

Τὸ σύνθημα τῆς τοιαύτης ἐξευγενίσεως πρέπει νὰ δοθῆ ἀπὸ τοὺς Κτηνοτροφικοὺς σταθμοὺς πού πρέπει νὰ ἰδρυθῶν κατὰ Νομοὺς ὅπου θὰ γίνετα

προμήθεια και ἐκτροφή ττοιούτων ἐξηυγενισμένων ζώων και ἀκολουθῶς διανομὴ τούτων εἰς Κοινότη-
τας, συν)σμούς και ἰδιώτας εἰς περιορισμένας τι-
μὰς οὐ μόνον ἐπιβητόρων ἀλλὰ ζώων κλπ. εἰς εὐ-
ρεῖαν κλίματα.

Τὴν ἴδρυσιν ἐνὸς ζωοτεχνικοῦ σταθμοῦ εἰς τὴν
Νῆσον θεωροῦμεν ἀπαραίτητον διὰ πολλοὺς λόγους
και διότι τὸ κλίμα τῆς Νήσου εἶναι προνομιούχον
κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας οὕτως ὥστε θὰ καταστῆ
δυνατὸν διὰ τῆς διασταυρώσεως και ἐπιλογῆς νὰ δη-
μιουργήσωμεν ράτσας ἐξηυγενισμένας ἀνωτέρας και
ἀπὸ τὰς ξένας γνωστάς τοιαύτας ἀκόμη.

Ε'. Γενικά μέτρα.

Ἐκτὸς τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα ὑπεδείξαμεν διὰ κα-
θένα τῶν τριῶν κλάδων τῆς κτηνοτροφίας χωριστὰ,
ἀναφέρομεν ἐν συντόμῳ ἐπίσης και τὰ κατωτέρω
τὰ ὁποῖα εἶναι φύσεως γενικωτέρας, ἤτοι:

1) Νὰ ὀργανωθῆ ἡ κτηνιατρικὴ Ὑπηρεσία. Νὰ
αὐξηθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν κτηνιάτρων και νὰ ἀμοιβων-
ται οὗτοι καλύτερον οὕτως ὥστε νὰ ἀσχολοῦνται
ἀποκλειστικῶς και μόνον εἰς τὴν δημοσίαν ὑπη-
ρесеῖαν και νὰ μὴ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ ἀ-
σχοῦν ὡς ἰδιῶται τὸ ἐπάγγελμά των. Εἰς ἐξ αὐ-
τῶν νὰ περιέρχεται τὰ χωριά και τὰ διάφορα κτη-
νοτροφικὰ κέντρα διὰ τὴν ἄμεσον ἀντίληψιν τῆς
καταστάσεως και τὴν διὰ διαλέξεων και ὑποδείξεων
ἐφαρμογὴν τῶν σχετικῶν κανόνων τῆς Ὑγιεινῆς
διὰ τὴν πρόληψιν και θεραπείαν τῶν νόσων.

Ταῦτοχρόνως δὲ νὰ ἰδρυθῆ και ἐν τοῦλάχιστον
Ἰατρεῖον κτηνῶν δι' ἕκαστον Νομόν.

2) Νὰ ἐπανιδρυθῆ και νὰ γίνῃ κανονικὴ ἡ λει-
τουργία τοῦ καταργηθέντος Ταμείου Προστασίας
κτηνοτροφίας διὰ τὸ ὁποῖον συνεισφέρουν οἱ κτη-
νοτρόφοι χωρὶς νὰ ἔχουν κανὲν σχετικὸν ἀντάλλαγ-
μα.

3) Νὰ ἐλαττωθῆ ἡ φορογία ἢ ἀφορῶσα τὴν κτηνοτροφίαν καὶ νὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰ δικαστικά ἔξοδα.

4) Ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας θὰ ἦδύνατο νὰ μελετηθῆ καὶ ἐφαρμοσθῆ ἀποτελεσματικῶς ἡ αὐξησης τοῦ εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ τῶν ξένων κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἡ ἐλάττωσις ἢ κατάργησις παντὸς δασμοῦ ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων εἰς τὸ ἔξωτερικὸν κτηνοτροφικῶν μας προϊόντων.

5) Νὰ καταβληθῆ μία συστηματικὴ προσπάθεια διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν κτηνοτρόφων, διὰ τὴν πληρεστέραν διαπαιδαγώγησιν τούτων εἰς τὸ ἐπάγγελμά των, διὰ νὰ χορηγοῦνται εἰς αὐτοὺς εὐκόλως δάνεια ἐκ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, ἀπὸ 70 μέχρι 100 δραχμῶν κατὰ κεφαλὴν ζώου καὶ διὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικῶς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ὀργανωμένων κρεοπωλῶν.

6) Νὰ ὀργανοῦνται κατὰ τόπους καὶ κατὰ περιοδούς ἐκθέσεις κτηνοτροφίας καὶ νὰ χορηγοῦνται βραβεῖα εἰς τοὺς καλυτέρους τῶν κτηνοτροφικῶν συνεταιρισμῶν μὲ τὴν συνδρομὴν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης.

ΣΤ') Τὰ οικονομικὰ μέσα.

Εἶναι ἐνδεχόμενον βεβαίως νὰ μᾶς ὑποβληθῆ τὸ ἐρώτημα πού θὰ εὔρεθοῦν τὰ οικονομικὰ μέσα διὰ νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ ὀργάνωσις τῆς κτηνοτροφίας τὴν ὁποίαν ὑποδεικνύομεν;

Ἐν πρώτῃς πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι ἀπὸ τὸ Κράτος δὲν ζητοῦμεν διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ τόσο σημαντικοῦ κλάδου τούτου τῆς Ἐθνικῆς μας παραγωγῆς καὶ ἀπέναντι τῶν ὄσων εἰσπράττει τοῦτο ἐξ αὐτοῦ ἄλλην δαπάνην, παρὰ μόνον ἐκείνην σχεδὸν πού ἀπαιτεῖται διὰ τὴν πληρεστέραν ὀργάνωσιν τῆς κτηνιατρικῆς ὑπηρεσίας.

Ὅλα τὰ λοιπὰ κεφάλαια πού ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν

ὀργάνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας θὰ διατεθοῦν ὑπὸ τύπον δανείων, ἀσφαλῶς τοποθετημένων, τοῦτέστι μὲ τὸ ἀζημίωτον καὶ διὰ τὸ Κράτος καὶ διὰ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν, ἣ ὁποία τυχὸν ἤθελε συνεισφέρει ταῦτα.

Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ παύσῃ τὸ Κράτος νὰ θεωρῇ τὴν κτηνοτροφίαν ὡς τὸ ἀποπαῖδι πού εἶνε καταδικασμένο νὰ συνεισφέρῃ μόνον χωρὶς νὰ ἔχῃ κανὲν ἀντίστοιχον ἀντάλλαγμα ἀπὸ τὸ Κράτος.

Μέχρι τοῦδε καὶ τὸ Κράτος καὶ ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα ἠγνόησαν παντελῶς σχεδὸν τὴν κτηνοτροφίαν καὶ ἐπέδειξαν ἀκατανόητον ἀδιαφορίαν ἀπέναντι τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου κλάδου τῆς Ἐθνικῆς μας παραγωγῆς: τὸν ὁποῖον ἀφῆκαν ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὴν τύχην του.

Καθ' ἡμᾶς οὔτε τὸ Κράτος οὔτε καὶ ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα ὑπάρχει ἐλπίς νὰ μεταβάλλουν τακτικὴν ὥστε νὰ συνεισφέρουν ἀποτελεσματικῶς τὴν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας ἀπαιτουμένην ἐνίσχυσιν, πρὸ πάντων τὴν οἰκονομικὴν, ἔστω καὶ μὲ τὸ ἀζημίωτον.

Ἴσως μόνον ἐάν ἐπῆρχετο μία ριζικὴ μεταβολὴ εἰς τὰς μεθόδους, καὶ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Κράτους οὕτως ὥστε μαζὶ μὲ τὴν κατάργησιν τοῦ ἰδιωτικοῦ δασμοῦ νὰ καταργηθοῦν καὶ ὅλαι αἱ Τράπεζαι καὶ νὰ ἰδρυνθῇ μία καὶ μόνον Κρατικὴ Τράπεζα μὲ Ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ κωμοπόλεις τοῦ Κράτους ἣ ὁποία νὰ διαθέτῃ τὸ τρίτον τῶν κεφαλαίων τῆς διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, μόνον τότε καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας θὰ ἠδυνάμθῃ, φρονοῦμεν, νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι καὶ ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ γεωργία πού ἂν καὶ εἶνε οἱ κυριώτεροι κλάδοι τῆς Ἐθνικῆς μας παραγωγῆς ἐν τούτοις τυγχάνουν οἱ περισσότερον ἐγκαταλελειμένοι καὶ παρηγκωνισμένοι, θὰ ἠμπορέσουν νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἀπαιτουμένην ἐνίσχυσιν καὶ προα-

γωγὴν διὰ τὸ καλὸν καὶ τοῦ Κράτους μας καὶ τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν.

Ὅμιλεῖ ὡσαύτως διὰ μακρῶν ἐπὶ τοῦ κτηνοτροφικοῦ ὁ κ. Σπ. Χασσιώτης.

Γ. ΠΑΤΣΟΥΡΟΣ (Κτηνοτρόφος) Οἱ προλαλήσαντες διὰ τὴν κτηνοτροφίαν παρέλειψαν τὸ ζήτημα τῆς ζωοκτονίας τὸ ὁποῖον εἶνε ἄλυτον. Ἐάν χαλαρωθοῦν λίγο τὰ μέτρα, θὰ κλέβουν διαρκῶς. Πρέπει νὰ γίνῃ ὁ Νόμος αὐστηρότερος ὥστε νὰ περιορισθῇ τὸ καλὸν εἰς μικροτέραν κλίμακα.

Ἐλάμαμε τυροκομεῖα ὅπως ἔχαμε καὶ ὁ Ροῦφος. Ἀλλὰ γιὰ νὰ λειτουργήσουν πρέπει νὰ ὑπάρχη εἰς αὐτόνομος ὀργανισμὸς διὰ τὸν ὁποῖον νὰ ἐπιβληθῇ μία φορολογία ὅπως γίνεται καὶ διὰ τὰ οἰνοποιεῖα.

ΕἰΣ ΣΥΝΕΔΡΟΣ. Τί γίνεται τὸ ζήτημα τῶν ἀμβύκων;

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Τὸ ζήτημα τῶν ἀμβύκων δὲν ὑφίσταται. Ἡ κατάσταση θὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ. Ἐχω συγκεκριμέναις πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἔχω πάντα λόγον νὰ πιστεύω, ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε ὑπὸ μελέτην. Ἀνακοινῶ καὶ τὴν λεπτομέρειαν ὅτι οἱ ἀρμόδιοι προβάλλουν ὡς ἐπιχείρημα τὴν ἐλάττωσιν τοῦ παραδιδομένου εἰς τὰ πρῶτα τήρια ποσοῦ στεμφυλοπνεύματος.

Τὸ Συνέδριον δέχεται ὅπως ἐκφρασθῇ ἡ εὐχὴ παραμονῆς τοῦ ἤδη ἰσχύοντος συστήματος.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Διὰ τὰ χαρούπια ἐρρυθρίσθη ὁ τρόπος τῆς συλλογῆς καὶ ἐξαγωγῆς. Τὰ ἄλλα εἶναι μᾶλλον ζητήματα διαλέξεων. Ἐγὼ θὰ παρεκάλουν ἀντὶ νὰ γίνῃ συζήτησις ἐπὶ τῶν θεμάτων, ἐφόσον πρόκειται περὶ θεωρητικῶν ζητημάτων, οἱ ὀρισθέντες Κύριοι Εἰσηγηταὶ νὰ κάμουν προτάσεις τὰς ὁποίας νὰ ὑποβάλλουν πρὸς ψήφισιν.

Τὸ Συνέδριον δέχεται.

Καταρτίζεται Ἐπιτροπή διὰ τὸ κτηνοτροφικὸν
ζήτημα ἐκ τῶν κ.κ. Σ. Κελαϊδῆ καὶ Γ. Ναναδάκη.

ΠΟΡΙΣΜΑ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

I

Καθορισμὸς ζωνῶν κτηνοτροφικῶν διὰ τὰς χειμε-
ρινὰς καὶ θερινὰς βoscὰς τὰς προωρισμένας διὰ τὴν
ὄρεινὴν (νομαδικήν) κτηνοτροφίαν.

Ὅσακις οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ ἀγροῦ ἐκάστης ζώνης
εἶναι πλείονες, θὰ ἀποτελοῦν ἀναγκαστικὸν Συνεται-
ρισμὸν καὶ ἢ Μετοχὴν ἐκάστου εἰς τὸ μίσθωμα τῆς
ζώνης θὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν
ποιότητα τοῦ κτήματός του, ὅπερ δὲν δύναται νὰ χρη-
σιμοποιήσῃ δι' ἄλλον γεωργικὸν σκοπὸν. Σύστασις
ἐπιτροπῆς διαιτητικῆς συμμετοχῇ Δικαστικοῦ πρὸς
καθορισμὸν ἀνωτάτου ὁρίου μισθώματος ἐν περι-
ριπτώσει διαφωνίας μισθωτοῦ καὶ ἐκμισθωτοῦ.

II

Ἀνέγερσις ὑποστέγων, ἀποθηκῶν καὶ δεξαμενῶν
ὑδρεύσεως ἐντὸς τῶν ζωνῶν καὶ ὅπου ἐπιβάλλονται
αὐταί.

III

Ἀποκλεισμὸς τῶν αἰγῶν κατὰ κοπάδια ἀπὸ καλ-
λιεργημένας δενδρώδεις περιφερείας.

IV

Πολλαπλασιασμὸς τυροκομείων. Ἐκπαίδευσις τυ-
ροκόμων, τελειοποιήσις Κρητικοῦ τυροῦ. Ἰδρυσις
ψυγείων εἰς τὰ θέρετρα καὶ τὰς ἔδρας Νομῶν.

V

Ἰδρυσις ἐνὸς ζωοτεχνικοῦ Σταθμοῦ εἰς τὴν Νῆσον
καὶ ἐνὸς κτηνοτροφικοῦ τοιούτου εἰς ἕκαστον Νομὸν.

VI

Συμπλήρωσις κτηνιατρικῆς ὑπηρεσίας.

VII

Διαρρυθμίσις δικαιότερας φορολογίας. Οὐχὶ κατὰ κεφαλήν, ἀλλὰ κατ' ὀκῶν.

VIII

Συμμετοχὴ ἀντιπροσώπου κτηνοτρόφων κατὰ τὰς διατιμήσεις.

Δύεται ἡ συνεδρίασις

Πέμπτη 10 Ἀπριλίου 1933

Ὁρα 9 π.μ. ἀρχεῖται ἡ συνεδρίασις.

Ὁ κ. Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ καταθέτει ὑπόμνημα τῶν ὀργανώσεων Ἡρακλείου ἐν σχέσει μὲ τὸν ὀργανισμὸν Οἰνοποιείων Κρήτης.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Νομίζω ὅτι εἶνε ὑποχρέωσις τοῦ Συνεδρίου μαζὺ μὲ τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως, τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὴν ὀργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν, νὰ ἀπευθύνῃ ἰδιαιτέρως τὰς εὐχαριστίας του εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Σταφιδικῆς Ἐνώσεως Χανίων κ. Ἐμμ. Παπαγιαννάκην ὃ ὁποῖος ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐξυπηρετεῖ ἀνιδιοτελῶς τὰ συμφέροντα τοῦ Γεωργικοῦ κόσμου, ἔρριψε καὶ πρῶτος τὴν ἰδέαν τῆς συγκλήσεως τοῦ συνεδρίου ἢ ὁποῖα ὄντως ἐκαρποφόρησε καὶ ἐλπίζομεν νὰ φέρῃ ἀγλαοὺς καρπούς.

Τὸ Συνέδριον ἀποδέχεται τὴν πρότασιν.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ. Βαθύτατα συγκινημένος εὐχαριστῶ ἰδιαιτέρως τὸν κ. Βαρούχαν ὡς σχόντα τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ὑποδείξῃ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐκτιμήσεως καὶ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τὴν ὁποῖαν παρέσχε διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἀγρότου εἰς ἐπίπεδον περιβλεπτον, διὰ νὰ καταστῇ ὄντως ἄξιος θαυμασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως καὶ νὰ παύσῃ νὰ θεωρεῖται ὡς παρίας καὶ ὑποχρεωμένος νὰ ἐξυπηρετῇ τὰς

άλλας τάξεις. Εὐχαριστῶ τὸ Συνέδριον διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βαρούχα, καὶ δηλῶ ὅτι θὰ μὲ εὕρετε πάντοτε ἑτοιμον ὅσον μοῦ ἐπιτρέπουν αἱ δυνάμεις μου νὰ ἀγωνισθῶ μαζὺ μὲ ἐκείνους πού εἶνε ἀληθῶς ἀκούραστοι, διὰ τὰ συμφέροντα τῶν ἀγροτικῶν τάξεων.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ. Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ ἐπιτρέψητε ἵνα ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως ἐκδηλώσω τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὸ Συνεδριόν σας. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθῶ πλειοτέραν ἐπιτυχίαν ἐκείνης ἣν εἶχε τὸ Συνέδριον τοῦτο, καὶ νομίζω ὅτι δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἂν εἶπω ὅτι εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ὁ κ. Πρόεδρος ὁ ὁποῖος συνεκράτησε τὰς συνεδριάσεις εἰς τὸ ὕψος των.

Ἡ Κυβέρνησις, Κύριοι, ἔχει καθήκον καὶ ὑποχρέωσιν νὰ μελετᾷ καὶ νὰ ἐρευνᾷ τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὸν λαόν. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ὑποχρέωσιν αὐτῆς, ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρισκόμεθα ἔχει ὑπερτάτην ὑποχρέωσιν νὰ προσέξῃ τὰς παραγωγικὰς τάξεις. Ὅπως ἠκούσατε ἐδῶ ἀπὸ τοὺς σοφωτέρους πού ἀσχολοῦνται δι' ὅλης των τῆς ζωῆς μὲ τὰ ζητήματα αὐτὰ, ἡ κρίσις ἐπῆλθε διότι δὲν ὑπῆρχεν ἔμπορικὸν ἰσοζύγιον. Δι' αὐτὸ ἡ Κυβέρνησις ἔχει καθήκον καὶ ὑποχρέωσιν νὰ δίδῃ ἰδιαιτέραν προσοχὴν καὶ νὰ παρακολουθῇ μετὰ μεγίστης μερίμνης τὰς παραγωγικὰς τάξεις, καὶ ἀναγυριστήτως δὲν ὑπάρχουν παραγωγικώτεραι τάξεις ἀπὸ ἐκείνας πού ἀντιπροσωπεύονται ἐδῶ. Ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως ὁμολογῶ ὅτι ἡ τάξις πού ἐτηρήθη παρουσιάζει κάτι τι τὸ ἐκπληκτικόν, δὲν ἦτο δυνατὸν δὲ νὰ φαντασθῶ ὅτι εἰς τὴν ἰδιαιτέραν μου πατρίδα θὰ ὑπῆρχον ἄνδρες δυνάμενοι νὰ φθάσουν εἰς τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον ὅλοι ἐδῶ ἔφθασαν ἐν σχέσει πρὸς τὴν δύναμιν λόγου καὶ τὴν ἀντικειμενικότητα πού ἐξήτασαν τὰ Γεωργικὰ ζητήματα. Γι' αὐτὸ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι τὰ πορίσματα εἰς τὰ ὁποῖα κα-

τελήξαμεν εἶνε τόσον ἀντικειμενικά, θετικά καὶ με-
τριοπαθῆ, ὥστε ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡ-
μεῖς θὰ κάμωμεν ἀναλόγους εἰσήγησεις, θὰ τὰ ἀπο-
δεχθῆ. Ὡς Κρής αἰσθάνομαι ὑπερηφάνειαν διότι ἀ-
πὸ ἐδῶ, τὴν ἰδιαιτέραν μου πατρίδα, θὰ προέλθῃ
ἡ ἀνύψωσις τοῦ γεωργ. κόσμου καὶ σᾶς συγκαίρω διὰ
τὸ ἔργον σας.

Ν. ΜΑΡΑΚΑΣ. Τὸ Συνέδριον εὐχαριστεῖ τὸν κ.
Ἐπιτροπὸν τῆς Γεωργίας καὶ τοὺς κ. κ. Γεν. Γραμ-
ματεῖς Γεν. Διοικήσεως καὶ Ὑπ. Γεωργίας οἱ ὅποιοι
καίτοι ἐπιφορτισμένοι μὲ ὑπερβολικὴν ἐργασίαν, πα-
ρουσιάσθησαν τόσον παρεσκευασμένοι εἰς τὰ καθ' ἕκα-
στον ζητήματα.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Ἐπειδὴ ὑπάρχουν μερικὰ θέμα-
τα τὰ ὅποια οὐδόλως ἐθίχθησαν, παρακαλῶ ὅπως
ἀποτελέσουν τὰ πρῶτα ἀντικείμενα τοῦ μέλλοντος
συνεδρίου.

Δ. ΜΠΕΜΠΗΣ. Ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας
μας εἰς τὸ Γ. Ἐπιμελητήριον Χανίων, τὴν κοινωνίαν
Χανίων, ἰδιαίτερος εἰς τὸν Πρόεδρον κ. Ν. Μάρα-
καν, εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν, ἣτις συνετέλεσεν
εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Συνεδρίου, καὶ ἰδίως εἰς τὸν
ἐκ τῶν μελῶν τῆς ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Γ. Κα-
λυδόπουλον.

Ὁ κ. Μ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ διαβιβάζει τὰς εὐχαρι-
στίας τοῦ ἀναχωρήσαντος κ. Σπ. Χασιώτη, ὁ δὲ κ.
Μπεμπῆς τὰς εὐχαριστίας τοῦ κ. Ἀν. Λεονάρδου.

ΣΤ. ΟΡΦΑΝΟΣ. Ὡς μέλος τῆς Ὄργανωτικῆς
Ἐπιτροπῆς καὶ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Γ. Ἐπιμελητη-
ρίου Ἡρακλείου ἔχω ὑποχρέωσιν νὰ εἶπω ὀλίγας λέ-
ξεις. Ἡ στενὴ ἐπαφὴ τῶν ὀργανωτῶν τοῦ Συνεδρίου
μετὰ τῶν παραγωγῶν τῆς Κρήτης ἔδωκε τὸ δικαί-
ωμα εἰς τὸ παρὸν Παγκρήτιον Γεωργοσυνεταιριστι-
κὸν συνέδριον νὰ διατρανώσῃ πασιφανῶς ὅτι ὁ ἀ-
γρότης κατενόησε πλέον τὴν θέσιν του, θέσιν ἐπίξη-
λον μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὡς καὶ τὰ δικαιώματά του

καὶ τὰς ὑποχρεώσεις του. Τώρα πλέον πού ὁ καθεὶς θ' ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια, φρονῶ ὅτι ἐπειδὴ ἠκούσθη κάποια φωνὴ ἐδῶ ἢ ὁποῖα ἀφῆκε νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ ἀγρότου τείνει εἰς ἀντίθετα συμφέροντα πρὸς τὰ τῶν ἄλλων τάξεων, φρονῶ λέγω ὅτι πρέπει νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ὁ ἀγρότης κανένα δὲν μνησικακεῖ, καὶ θεωρεῖ ὅτι ὅλα αἱ τάξεις εἶνε χρήσιμοι καὶ ἔχουν δικαιώματα νὰ ὑπεραμύνωνται τῶν ἰδίων αὐτῶν συμφερόντων. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι δὲν εἴμεθα μνησικακοὶ διότι παρεγνώρισθημεν ἀπὸ τὰς ἄλλας τάξεις.

Πρέπει ὅλοι νὰ πεισθοῦν ὅτι ἡ εὐημέρεια τῆς ὅλης Ἐθν. Οἰκονομίας ἔγκειται εἰς τὴν εὐημέρειαν τοῦ ἀγρότου, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ἀκρογωνιαίον λίθον τῆς εὐτυχίας τῶν ἄλλων, ἀποτελεῖ τὴν τροφήν τοῦ συνόλου.

Περαίνων Κύριοι, θεωρῶ ὑποχρεώσιν μου νὰ εὐχαριστήσω πρῶτον τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν ἢ ὁποῖα ἐπαξίως ἀντεπροσωπεύθη ἐδῶ δι' ἀτόμων ἀλτρούιστῶν, δι' ἀτόμων ἐμπνεομένων ἀπὸ ἔνθερμον πρὸς τὸν ἀγρότην ὑποστήριξιν. Καὶ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι τὰ πορίσματά μας περιερχόμενα εἰς αὐτὴν θὰ ἀποτελέσουν Νόμους τοῦ Κράτους. Ἐπίσης θεωρῶ ὑποχρεώσιν μου νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Πρόεδρον ὁ ὁποῖος μετὰ δεξιότητος διηύθυνε τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου, νὰ εὐχαριστήσω τὰ ἀξιότιμα μέλη τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων τὰ ὁποῖα φιλοτίμως ἐξετέλεσαν τὸ καθήκον των, νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Μυλωνᾶν ὁ ὁποῖος παρεστάθη διὰ τῆς ομάδος του. Κάποιο παράπονον ἔχομεν διὰ τοὺς ἀντιπροσώπους μας, τοὺς βουλευτὰς μας—πλὴν τοῦ Ν. Ρεθύμνης—οἱ ὁποῖοι παρεγνώρισαν τὸ Συνέδριον.

Γ. ΒΑΡΟΥΧΑΣ. Μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ ἦλθε καὶ βουλευτὴς καὶ διὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τὰ ἰδικὰ του.

Μ. ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ. Προτείνω τὰ πρακτικὰ νὰ

ἐκτυποθούν καὶ νὰ τὰ διαβάσῃ ὅλος ὁ κόσμος.

Τὸ Συνέδριον δέχεται.

ΕΜΜ. ΜΕΛΑΣ. Τὸ προσεχὲς Συνέδριον θὰ συνέλθῃ τὴν Δευτέραν τοῦ Θωμᾶ εἰς Ρέθυμνον.

Τὸ Συνέδριον δέχεται.

Τῇ προτάσει τοῦ κ. Προέδρου:

Τὸ Συνέδριον εὐχαριστεῖ ἅπαντας τοὺς μετασχόντας καθὼς καὶ τοὺς ἀνταποκριτὰς τῶν ἐφημερίδων καὶ συνιστᾷ Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Προέδρων τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων, τοῦ Προέδρου τοῦ Συνεδρίου καὶ τοῦ κ. Ἐμμ. Παπαγιαννάκη ἢ ὅποια θὰ ὑποβάλλῃ τὰ πορίσματα εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων ποιοῦσι τὴν δήλωσιν ὅτι ἐξουσιοδοτοῦσι τὴν Δ. Ἐπιτροπὴν τοῦ Γεωρ. Ἐπιμελητηρίου Χανίων νὰ ὑποβάλλῃ τὰ ψηφίσματα ὅπου δεῖ καὶ νὰ φρονίσῃ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν πρακτικῶν καὶ τὴν διανομὴν τῶν.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

* *

ΣΤ'. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΥΡΩΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ἀπὸ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ἀπόψεων τοῦ Συνεδρίου μέχρι τῆς ἀποπεραιώσεως τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ παρόντος, καὶ λόγῳ τοῦ γεγονότος ὅτι διὰ πολλὰ ἐκ τῶν συζητηθέντων ἐν τῷ Συνεδρίῳ θεμάτων ἐπεβάλλετο ἡ λήψις ἀμέσου νομοθετικῆς ἢ Διοικητικῆς μερίμνης ἐπισπευθεῖσα ἐκ τῶν πορισμάτων του, ἐξεδόθησαν τὰ κάτωθι Νομοθετήματα καὶ Διατάγματα.

I. ΝΟΜΟΙ

Νόμος 5782. «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1933 Νομοθετ. Δ)τος περὶ διαθέσεως τῶν προκυφάντων καὶ μελλόντων νὰ προκύψωσι πλεονα-

σμάτων ἐκ τῆς ἔξαγορᾶς τοῦ ἐλαίου. (Φύλλον 278 τευχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1933.)*

Νόμος 5806. «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Νόμου 5693 «περὶ ἐπιβολῆς ἐλέγχου κατὰ τὴν ἔξαγωγήν γεωργικῶν τινῶν προϊόντων» (φύλλον 284 τευχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1933)

Νόμος 5814 «Περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τῆς ἐλαιοπαραγωγῆς. (φύλλον 294 τευχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1933).

Νόμος 5816. «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς νομοθεσίας περὶ φορολογίας τῶν σφαζομένων ζώων (φύλλον 291 τευχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1933)

Νόμος 5876. «Περὶ ἐπαληθεύσεως τῶν πρὸς ἰδιώτας Ἀγροτικῶν χρεῶν (φύλλον 323 τευχ. Α' Ἐφ. Κυβ. 1933)

Νόμος 5913. Περὶ ἐνκολιῶν ὡς πρὸς τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν κλπ. τῶν δυνάμει τοῦ Ἀγροτικοῦ Νόμου ἀποκατασταθέντων (φύλλον 359 τευχ. Α'. Ἐφ. Κυβ.)

Νόμος 5952. «Περὶ μειώσεως προσφηνικῶν χρεῶν» (φύλλον 393 τευχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1933.)

Νόμος 5995. «Περὶ κυρώσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 28 Ἰουνίου 1933 περὶ τροποποιήσεως διατάξεόν τινων τοῦ Νόμου 2203 «περὶ κατωτέρων γεωργ. Σχολείων» (φύλλον 24 τευχ. Α' Ἐφ. Κυβ. 1933).

Νόμος 6014. «Περὶ αὐξήσεως εἰσαγωγικῶν δασμῶν ἐλαιούχων τινῶν σπόρων καὶ ἐλαίων (φύλλον 44 τευχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1934).

Νόμος 6090. «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Νόμου 4878 «Περὶ Ἐνώσεως Κιτροπαραγωγῶν Κρήτης» (φύλλον 87 τευχ. Α' Ἐφ. Κυβ. 1934).

II. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ.**

Δ)γμα 15ης Δεκεμβρίου 1933. Περὶ ἐγκατα-

ΣΗΜ.* Τὸ Νομοθ. Δ)γμα τῆς 28[6]33 κυρωθέν διὰ τοῦ Νόμ. 5758, ἐτροποποιήθη ἐν πολλοῖς καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ σημεῖον τὸ ἀφορῶν τὴν ἐπιστροφήν τῶν πλεονασμάτων εἰς τοὺς παραγωγούς, ἦν ἐδέχθη.

** Περιελήφθησαν μόνον τὰ ἀφορῶντα τὴν ρύθμισιν ἐκτελέσεως γενικῶν ζητημάτων.

στάσεως και λειτουργίας ψυγείων μεταξοσπόρου ὡς και κυκλοφορίας και πωλήσεως αὐτῶν (φύλλον 397 τεύχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1933)

Δ)γμα 5ης Ἰανουαρίου 1934. «Περὶ τοῦ τρόπου συγκροτήσεως και λειτουργίας τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπαληθεύσεως τῶν πρὸς ἰδιώτας Ἀγροτικῶν χρεῶν (εἰς ἐκτέλεσιν Ν. 5876) Φύλλον 14 Ἐφ. Κυβ. τεύχ. Α'. 1934.

Δ)γμα 15ης Ἰανουαρίου 1934. «Περὶ ἐκτελέσεως τοῦ Ν. 5816 περὶ τροποποιήσεως και συμπληρώσεως τῆς νομοθεσίας περὶ φορολογίας τῶν σφαζομένων ζώων (φύλλον 16 τεύχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1934).

Δ)γμα 10ης Ἰανουαρίου 1934. «Περὶ κηρύξεως φυλλοξηριασῶν και ὑπόπτων φυλλοξήρας περιφερειῶν (φύλλον 18 τ. Α' ἔφ. Κυβ. 1934)

Δ)γμα 17ης Ἰανουαρίου 1934. «Περὶ συγχωρεύσεως Γεωρ. Συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ (φύλλον 41 τ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1934)

Δ)γμα 21ης Φεβρουαρίου 1934. «Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως και ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀποστραγγιζομένων ἐν Μακεδονίᾳ γαιῶν (φύλλον 85 τεύχ. Α' Ἐφ. Κυβ. 1934)

Δ)γμα 14 Μαρτίου 1934. «Περὶ βεβαιώσεως και εἰσπράξεως τῶν ὑπὲρ τῶν Γ. Ἐπιμελητηρίων προσθέτων φόρων ἐπὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου τοιούτων (φύλλον 106 τεύχ. Α'. Ἐφ. Κυβ. 1934).

* *

Τὴν παράθεσιν τοῦ εὐρειοῦ τῶν ὡς ἄνω Νόμων και Δ)των ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν ἵνα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποδείξωμεν πόσον ἢ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ γεωργικοῦ κόσμου ὑπόδειξις τῶν ληπτέων μέτρων ἐπὶ τῶν ζητημάτων του ὑποβοηθεῖ τὸ Κράτος εἰς τὴν λήψιν νομοθετικῆς ἢ διοικητικῆς μερίμνης, και ἀφ' ἑτέρου ἵνα ἀποτελέσῃ τμημα τοῦ ὕλικου τῆς μελετητοῦ τῶν γεωργικῶν ζητημάτων εἰδικῶς μὲν τῆς Κρήτης, γενικώτερον δὲ και τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀποκρυστάλλωσιν θετικῆς ἐπὶ τούτων γνώμης.

Ζ'. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Παρατίθεμεν τελευταίον προτάσεις τινὰς τοῦ Συνεδρίου ἐπὶ συζητηθέντων καὶ μὴ θεμάτων.

1. ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ

Τὸ Α' Παγκρήτιον Γεωργοσυνεταιριστικὸν Συνέδριον διωπιστώσαν τὴν δυσχερῆ θέσιν εἰς ἣν περιῆλθον οἱ ἐσπεριδοπαραγωγοὶ τοῦ Νομοῦ Χανίων, δι' οὓς λόγους ἀνέπτυξεν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὁ ἀρμόδιος εἰσηγητὴς, ἀναγνωρίζον δὲ κατὰ συνέπειαν ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην τῆς λήψεως ὅσον οἶόν τε τάχιστα προστατευτικῶν μέτρων ἐκ μέρους τοῦ Κράτους διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἐσπεριδοπαραγωγῶν κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ πολυτίμου τούτου προϊόντος τῶν,

Ψ η φ ι ξ ε ι

Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, πρὸς τὴν Σ)τὴν Γεν. Διοίκησιν Κρήτης, καὶ πρὸς τὰ ἀρμόδια Ὑπουργεῖα Γεωργίας καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας:

α) Ὅπως περιορισθῶσιν αἱ Τελωνεῖα καὶ καὶ λοιπαὶ συμπαρομαρτοῦσαι φορολογίαι ἀπὸ δρ. 9,40 κατὰ κοφίνιον εἰς δρ. 5.

β) Ὅπως μειωθῶσι τὰ λεμβουχικὰ ἔξοδα ἀπὸ τοῦ Λιμένος Χανίων μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπὸ πέντε εἰς τρεῖς δραχμὰς κατὰ κοφίνιον.

γ) Ὅπως μειωθῶσι τὰ καταβαλλόμενα ναῦλα μέρη Πειραιῶς ἀπὸ 22 δραχμῶν εἰς 7 κατὰ κοφίνιον ὡς συμβαίνει καὶ δι' ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα ἅτινα καταβάλλουν τὰ ναῦλα κατὰ τόννον.

δ) Ὅπως τεθῆ προστατευτικὸς δασμὸς εἴτε ἐπανηθηθῆ ὁ νῦν ὑφιστάμενος τοιοῦτος διὰ τὰ ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ εἰσαγόμενα ἐσπεριδοειδή.

ε) Ὅπως ἢ διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν νόσων τῶν ἐσπεριδοειδῶν ἐπιβληθεῖσα πρόσθετος φορολο-

για καὶ νῦν εἰσπραττομένη ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῆς, εἰσπράττεται ἐφεξῆς ὑπὲρ τοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἐνισχύη οἰκονομικῶς τὴν Γεωργικὴν ὑπηρεσίαν διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀπὸ ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς ἀπόψεως καταπολέμησιν τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν.

στ) Ὅπως πικνωθῶσι τὰ πρότυπα ἰδιωτικὰ κτήματα ἐσπεριδοειδῶν τὰ λειτουργοῦντα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νόμου 4142 διὰ συμπληρωματικῆς ἐνισχύσεως τοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου Χανίων.

ζ) Ὅπως ὀργανωθοῦν οἱ παραγωγοὶ ἐσπεριδοειδῶν εἰς ὄργανισμὸν, σκοπὸν ἔχοντα τὴν ἀπὸ κοινού πώλησιν τοῦ προϊόντος των ὑπὸ τοὺς καλυτέρους οἰκονομικοὺς ὄρους.

2. ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΔΙΑ ΤΑ ΧΑΡΟΥΠΙΑ

Τὸ Συνέδριον προτείνει τὰ κάτωθι:

1) Νὰ γίνουιν Συν)σμοὶ χαροποπαραγωγῶν ὅπου δὲν ὑπάρχουιν τοιοῦτοι Γεωργικοὶ Πιστωτικοὶ καὶ νὰ γίνεταὶ ὑποχρεωτικὴ ἢ συγκέντρωσις τοῦ προϊόντος, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν δηλούντων ὅτι θὰ χρησιμοποιήσωσι τοῦτο δι' ἰδίαν κτηνοτροφίαν.

2) Ὅπου ὑπάρχουιν Γεωργικοὶ Πιστωτικοὶ Συνεταιρισμοὶ νὰ ὑποχρεωθοῦν πρὸς ἐγγραφήν καὶ οἱ χαροποπαραγωγοὶ τροποποιουμένου ἀπλῶς τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἀπὸ κοινού πωλήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

3. ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΕΜΜΑΤΙΚΗΣ ΤΟΙΑΥΤΗΣ

Τὸ Συνέδριον λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὅτι τινὰ τῶν γεωργικῶν προϊόντων φορολογοῦνται βαρύτερα καὶ ἀκοῦσαν τὰς ἐκατέρωθεν ἐκτεθείσας γνώμας αἰτεῖται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν:

1) Τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐπὶ τῷ ἐλαίῳ Δημοσίου

φόρου και ἀναπροσαρμογὴν αὐτοῦ πρὸς τὰς λοιπὰς τῶν γεωργικῶν προϊόντων φορολογίας καὶ κατάργησιν τῶν παρακρατημάτων.

2) Τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου καταναλώσεως καπνοῦ καὶ τοῦ λαϊκοῦ σιγαρέτου.

3) Τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου τῶν σφαζομένων ζώων, ἰδίως δὲ νὰ φορολογηθῶσι ἐλαφρότερον τὰ κάτω τῶν ἑξ μηνῶν σφαζόμενα ζῶα, ὡς καὶ νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς φορολογίας ἐν ἑξ ἑκάστου εἴδους δι' ἑκαστον οἰκογενειάρχην ἀδιάφορον ἂν καταναλώσῃ τοῦτο ἑξ ὀλοκλήρου ἢ ἐν μέρει εἰς τὸν οἶκόν του.

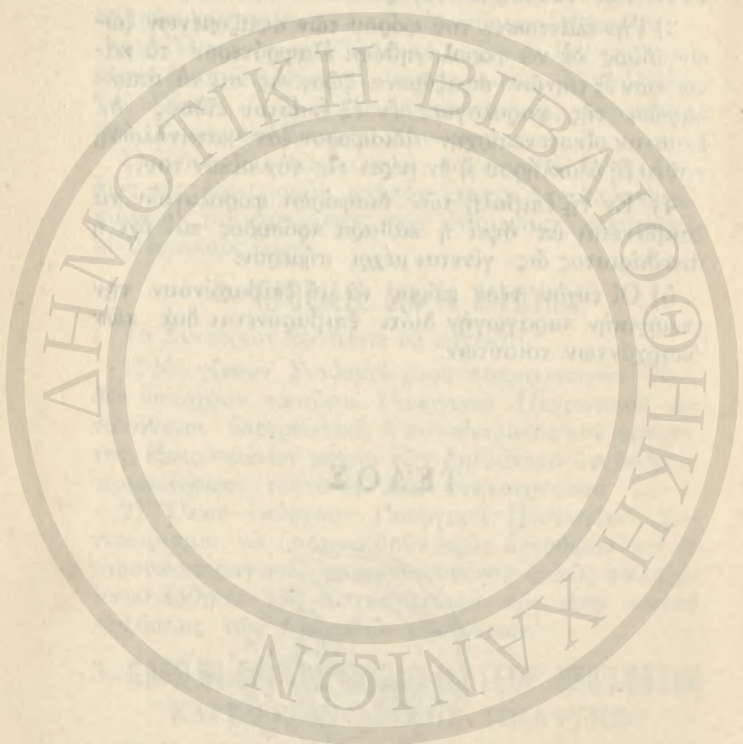
4) Ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῶν διαφόρων φορολογιῶν νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ καθαρὰ πρόσοδος καὶ ὄχι ἡ ἀκαθάριστος ὡς γίνεται μέχρι σήμερον.

5) Οἱ τυχὸν νέοι φόροι νὰ μὴ ἐπιβαρύνουν τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν διότι ἐπιβαρύνεται διὰ τῶν ὑπαρχόντων τοιούτων.

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	Σελίς	2
Β'. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ	»	7
Γ'. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	»	12
Δ'. ΠΑΡΑΣΤΑΝΤΕΣ ΣΥΝΕΔΡΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ	»	13
<i>Συγχαρητήρια Έγγραφα</i>	»	17
Ε'. ΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ		18
<i>Ἡ πρώτη συνεδρίασις καὶ αἱ προσφωνήσεις.</i>		18
<i>Ἐκλογή Προεδρείου.</i>	»	23
* *		
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ		32
<i>Δ. Μπεμπής</i> (Εισηγητής)	»	32
<i>Μ. Μανασάκης</i>	»	39
<i>Ε. Μελάς</i>	»	50
* *		
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ		
6ης Αὐγούστου 1933	»	53
* *		
<i>Ι. Μαρματάκης</i> (ὁμιλητὴς ἐπὶ θέματος Ἄγροτικῆς ἀσφαλείας)	»	53
<i>Κ. Καλεμικεράκης</i> (ὁμιλητὴς)	»	61
<i>Γ. Γιακουμογιαννάκης</i>	»	62
ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤ. ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	»	75
* *		
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΡΩΤΑΣ 7 Αὐγούστου 1933		77
* *		
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ		79
<i>Γ. Βιρούχας</i> (Εισηγητής)	»	79
<i>Π. Δεκάζος</i> (Ὁμιλητὴς)	109, 121 καὶ	138

<i>Σπ. Χασιώτης</i>	(Ὁμιλητής)	Σελ.	112
<i>Ἄρ. Σίδερης</i>	»	»	122
<i>Δ. Μπεμπής</i>	»	»	129
<i>Στ. Δημητρακάκης</i>	»	»	129
<i>Γ. Παμπούκας</i>	»	»	130
<i>Ν. Ἀσκούτσης</i>	»	»	140
<i>Χ. Εὐελπίδης</i>	»	»	144
ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙΤΩΝ ΓΕΩΡ. ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ			147

* *

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ			
	7ης Αὐγούστου	»	149
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΣΠΕΡΟΕΙΔΩΝ			149

<i>Ν. Μάρακας</i>	(Εἰσηγητής)*	»	157
ΕΞΑΓΩΓΗ ΝΩΠΩΝ ΣΤΑΦΥΛΩΝ		»	157
<i>Γ. Βαρούχας</i>	(Εἰσηγητής)	»	157
<i>Γ. Παμπούκας</i>	(Ὁμιλητής)	»	171
ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΙΑ ΤΑ ΝΩΠΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ		»	175

* *

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΕΝΩΣΕΩΣ			
ΚΙΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ		»	176
<i>Μ. Παπαγιαννάκης</i>	(Εἰσηγητής)	»	176

* *

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΡΩΓΑΣ 8 Αὐγούστου 1933			185
<i>Ἄν. Διονάρδος</i>	(Προσφώνησις)	»	185
<i>Α. Τανούλας</i>	»	»	187
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΣΤΑΦΙΔΟΣ		»	191
<i>Θ. Τζαρδῆς</i>	(Εἰσηγητής)	»	191
<i>Β. Κριμπᾶς</i>	(Ὁμιλητής)	»	214
<i>Α. Μυλωνᾶς</i>	»	218 καὶ	224
<i>Ἄδ. Κωνσταντινίδης</i>	»	»	222
<i>Ε. Παπαγιαννάκης</i>	(Εἰσηγητής)	»	226

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

8ης Αύγουστου 1933 Σελ. 225

Α. Κωνσταντινίδης (ἐπὶ τῆς Κιτρ. Ἐνώσεως)	»	243
Ε. Λυδάκης	»	246
Ν. Ἀσκούσις	»	248
Ε. Δασηθιωτάκης (Εἰσηγητῆς Στραφιδικοῦ)	»	250

ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΥ

ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ « 253

*
**

ΠΑΡΟΝΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΞΑΓΟΡΑΣ

ΕΛΑΙΟΥ 253

Γ. Παμπούκας (Ἐπισημητῆς)	»	253
Ε. Παπαδογιάννης	»	254
Ν. Ἀσκούσις	»	254 καὶ 256
Ν. Σεργεντάνης (Εἰσηγητῆς)	»	256

ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΑΣ

» 257

Ι. Χατζάκης (Εἰσηγητῆς)	»	257
-------------------------	---	-----

Ἴδε καὶ ἔγγραφο περὶ ἔλαιου ἐν σελίδι 353 κ.ε.

ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΧΡΕΩΝ

» 262

Στ. Δημητρακάκης (Εἰσηγητῆς)	»	263
Γ. Γιακουμογιαννάκης	»	278
Ἀλ. Μυλωνᾶς	»	288 καὶ 300
Χρ. Εὐελπίδης (Ἐπισημητῆς)	»	289
Γ. Παμπούκας	»	296
Ἐμμ. Παπαδογιάννης	»	306
Σπ. Χασιώτης	»	306

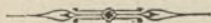
*
**

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΡΩΓΙΑΣ 9 Αύγουστου 1933 311

Α. Τανούλας (Ἐπισημητῆς ἐπὶ ἀγρ. χρεῶν)	»	313
Ι. Μαρματάκης	»	319
Ἐμμ. Πετρακάκης	»	320
Μ. Παπαγιαννάκης	»	321
Πετρογαμβράκης	»	322
Ἀρ. Σίδερης	»	325

ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤ. ΧΡΕΩΝ	328
* * *	
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ	» 328
Ἐμμ. Παπαγιαννάκης	» 328
Περογαμβράκης (ᾠμιλητής)	» 332
ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ	335
* * *	
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	» 335
Ἡλ. Διαλυνᾶς (Εἰσηγητής)	» 335
* * *	
ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΥ	» 353
Ἐμμ. Μελᾶς (Εἰσηγητής)	» 353
Μ. Τσάκωνας	» 358
Β. Κριμπᾶς (ᾠμιλητής)	» 369
* * *	
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	
9ης Αὐγούστου	» 371
Γ. Τσουρῆς (ᾠμιλητής)	» 374
Κ. Καλεμικεράκης	» 374
Στ. Μπουλταδάκης	» 375
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΕΛΑΙΟΠΥΡΗΝΗΣ	» 380
Α. Ἀσκοξυλάκης	» 380
ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΛΑΙΟΠΥΡΗΝΗΣ	388
* * *	
ΘΕΜΑ ΠΕΡΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ	» 389
Στ. Κελαϊδῆς (Εἰσηγητής)	» 390
Γ. Ναναδάκης	» 397
Ἡ σύγχρονος κτηνοτροφία	» 397
Ἡ ὄρεινὴ κτηνοτροφία	» 400
Ἡ χωρικὴ κτηνοτροφία	» 406
Ἡ Οἰκόσιτος κτηνοτροφία	» 407
Γενικὰ μέτρα	» 409
Οἰκονομικὰ μέτρα	» 410

ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ	413
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗΣ 10 Αὐγ. 1933	» 414
Λήξις τῶν ἐργασιῶν	» 418
ΣΤ'. ΝΟΜΑΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΥΡΩΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	418
Νόμοι	» 418
Διατάγματα	» 419
Ζ'. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	» 421
Ψήφισμα ἐπὶ τῶν ἐσπεριδοειδῶν	» 421
Πρότασις διὰ τὰ χαρούπια	» 422
Πόρισμα ἐπὶ τῆς φορολογίας Γεωρ. προϊόντων καὶ στρεμ. τοιαύτης	» 422

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΔΡ. 1.950.000.000

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Παροχή βοήθησιν και ενίσχυσιν δανείων
Μικροεπιχειρησιν και μεγαλεπιχειρησιν δανείων
διὰ τὴν ἀνακρίθωσιν τῶν ἐργασιῶν τῶν ἀγορασθῶν
καὶ τῶν βελτιῶσιν τῶν κτημάτων αὐτῶν.
Δανείων καὶ ἑπιπέδων Γραμματέων ἀποθήκων.

Ἐπιχορηγίαι τῆς ἀνακατασκευῆς, ἀνακατασκευῆς, ἀνακατασκευῆς
καὶ λοιπῶν Γραμμῶν, ἀνακατασκευῆς ἀκινήτων.

Καθοδήγησις καὶ ἐπιμελίαι Γραμμῶν, ἀνακατασκευῆς ἀκινήτων
καὶ ἀκινήτων τῶν Γραμμῶν. Συνεπιμελίαι ἀκινήτων.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Ταμιευτήριον 3 3/4 οἰο μέρει Δραχμ. 100.000

Ὅφισις 3 1/2 οἰο

Προθεσμίαι ἀπὸ 4 1/2 οἰο — 6 οἰο

Ἄν παρὰ τὴν Ἀγροτικήν Τραπεζὴν καταθέσῃ τις ποσὴν
πένοντος ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἑπιμελίας τῶν
Κρήτων.